

Møte torsdag den 8. juni 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 92):

1. Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i kommunestrukturen (Innst. 386 S (2016–2017), jf. Prop. 96 S (2016–2017))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå (Innst. 385 S (2016–2017), jf. Prop. 84 S (2016–2017))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i ekteskapsloven og bustøtteleva m.m. (oppgaveoverføring til kommunene) og lov om overføring av ansvar for kollektivtransport (Innst. 376 L (2016–2017), jf. Prop. 91 L (2016–2017))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kirsti Bergstø, Heidi Greni og Stein Erik Lauvås om å få utarbeidet og lagt fram en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring (Innst. 334 S (2016–2017), jf. Dokument 8:73 S (2016–2017))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenestestansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.) (Innst. 378 L (2016–2017), jf. Prop. 71 L (2016–2017))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i pasient- og brukarrettslova, helsepersonellova m.m. (styrking av rettsstillinga til barn ved yting av helse- og omsorgstenester m.m.) (Innst. 361 L (2016–2017), jf. Prop. 75 L (2016–2017))
7. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i transplantasjonslova mv. (gjennomføring av organhandelskonvensjonen i norsk rett) (Innst. 387 L (2016–2017), jf. Prop. 89 L (2016–2017))
8. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon mot ulovlig handel med menneskeorganer av 25. mars 2015 (Innst. 382 S (2016–2017), jf. Prop. 90 S (2016–2017))
9. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 92/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1901/2006 om legemidler til barn mv. (Innst. 370 S (2016–2017), jf. Prop. 127 LS (2016–2017))
10. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i legemiddeloven og patentloven (legemidler til barn) (Innst. 369 L (2016–2017), jf. Prop. 127 LS (2016–2017))
11. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen (Innst. 348 S (2016–2017), jf. Dokument 8:103 S (2016–2017))
12. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i havressurslova m.m. (regulering av turistfiskerier m.m.) (Innst. 373 L (2016–2017), jf. Prop. 119 L (2016–2017))
13. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven, kontantstøtteleva og lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg (ny inntektsikring for eldre og uføre flyktninger og endrede botidskrav for rett til visse ytelser) (Innst. 368 L (2016–2017), jf. Prop. 85 L (2016–2017))
14. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven mv. (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.) (Innst. 390 L (2016–2017), jf. Prop. 74 L (2016–2017))
15. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Terje Breivik, Pål Farstad, Ketil Kjenseth og Iselin Nybø om å styrke sosiale rettar for sjølvstendig næringsdrivande (Innst. 380 S (2016–2017), jf. Dokument 8:72 S (2016–2017))
16. Referat

Presidenten: Representanten Ingebjørg Amanda Godskesen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Buskerud fylke: Laila Gustavsen

For Hedmark fylke: Thor Lillehovde

For Oslo: Vegard Grøslie Wennesland

For Sogn og Fjordane fylke: Marianne Øren

Presidenten: Representanten Kari Henriksen vil fremsette et representantforslag.

Kari Henriksen (A) [10:02:06]: Jeg har den ære å framsette et representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Lene Vågslid, Ferhat Güven og meg selv om å sikre gjennomføring av nærpolitireformen i tråd med Stortingets intensjoner.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

For sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 59 første ledd og foretar votering etter at sakene nr. 1–3 er ferdigbehandlet, og deretter samlet votering etter sakene nr. 4–15 ved slutten av dagens møte. – Ingen innvendinger har kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Videre vil presidenten opplyse om at møtet fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–3 behandles under ett.
– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:03:08]

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i kommunestrukturen (Innst. 386 S (2016–2017), jf. Prop. 96 S (2016–2017))

Sak nr. 2 [10:03:17]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå (Innst. 385 S (2016–2017), jf. Prop. 84 S (2016–2017))

Sak nr. 3 [10:03:30]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i ekteskapsloven og bustøttelova m.m. (oppgaveoverføring til kommunene) og lov om overføring av ansvar for kollektivtransport (Innst. 376 L (2016–2017), jf. Prop. 91 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 3 timer og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 70 minutter, Høyre 60 minutter, Framskrittspartiet 35 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Helge André Njåstad (FrP) [10:04:46] (leiar i komiteen og ordførar for sak nr. 1): Eg har på følelsen at det blir ein historisk dag, uansett kva for vedtak Stortinget måtta finna på å gjera i dag, knytt både til kommunereforma, som eg er saksordførar for, og regionreforma, som me behandlar parallelt.

Det vil føya seg inn i rekkja av historiske vedtak som startar tilbake i 1837, då me fekk formannskapslovene i Noreg og fekk innført lokalt sjølvstyre i heile landet. Me kjenner historikken: Me starta reisa for lokaldemokratiet med litt over 400 kommunar. Så auka det til på 1930-talet, då me hadde maks med 747, før ein hadde den store siste kommunereforma basert på Schei-komiteen si behandling og innstilling, som førte til ein gjekk frå 744 til 454 kommunar då ein var ferdig i 1967. Det er den siste store kommunereforma som er gjennomført i Noreg før denne stor-

tingsperioden tok til og lokalpolitikarane i Noreg fekk sitt ønske oppfylt ei kommunereform.

Det er viktig for meg å seia at initiativet til ei kommunereform har ikkje kome frå storting og regjering, men det er kome frå lokalpolitikarar i Noreg, som på landsmøta til Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre har vedteke programformuleringar som anerkjenner behovet for ei kommunereform. Det dannar grunnlaget for at dette stortingsfleirtalet har invitert til ei kommunereform, som lokalpolitikarane i Noreg har gripe fatt i og gjort ein solid innsats for ved å diskutera korleis me skal rusta oss for å skapa sterke kommunar for framtida. Så eg vil først og fremst rosa lokalpolitikarar i Noreg for at dei har gripe denne moglegheita og sørgt for å sjå framover og diskutera korleis ein skal rusta seg for å levera gode tenester til næringslivet og innbyggjarane.

Me har jobba med kommunereforma i heile denne perioden, og me har hatt ei konsekvent line, nemleg at Stortinget har eit overordna ansvar for å sørgja for å inndela Noreg på ein fornuftig måte. Difor var det eit breitt fleirtal på Stortinget som stilte seg bak behovet for kommunereform og nabopratt. Hovudlinene vart skisserte i innstillinga til kommuneproposisjonen 2015, der ein sa:

«Unntak fra dette frivillighetsprinsippet vil likevel kunne være aktuelt i helt spesielle situasjoner der enkeltkommuner ikke må kunne stanse endringer som er hensiktsmessige ut fra regionale hensyn.»

Det har vore premissen frå dag éin, og eg er veldig fornøgd med at me i dag legg fram ei innstilling som varetek det me heile tida har sagt, at hovudregelen har vore frivilligheit, men at Stortinget i unntakstilfelle kan gjera vedtak som går på tvers av enkeltkommunar sitt syn, men som er godt grunngjevne ut frå regionale omsyn.

Når me no oppsummerer reforma, inneber ho at 121 kommunar blir slått saman til 47 nye, noko som betyr at me går frå 428 kommunar ved starten av denne perioden til 354. Altså skjer det meir i denne stortingsperioden – på desse fire åra – enn det har skjedd på 50 år før det. I all hovudsak baserer det seg på lokalt leiarsskap og lokale vedtak.

Det einaste som det i historia for dei siste 50 åra har skjedd meir av enn det vil skje her i dag, er vedtak på tvers av lokale vedtak, for der klarte ein å setja ein sterkare rekord på 1990-talet. Då var Gunnar Berge kommunalminister, og Stortinget gjorde 14 vedtak på tvers av lokale vedtak. Det var vel nesten berre dei vedtaka ein gjorde i kommunereforma. I dag gjer me altså færre, fordi denne reforma baserer seg på frivilligheit. Me vil sikra at 32 pst. av innbyggjarane i Noreg vil få nye kommunar å bu i frå 1. januar 2020, 1,68 millionar nordmenn vil då bu i ein ny kommune.

I tillegg til dei som no har funne kvarandre og vorte einige om ein ny kommune, er det mange kommunar som har vore positive. Samla har 156 kommunar sagt at dei ønskjer å bli ein ny kommune. Nær to tredjedelar av folket i Noreg bur i ein kommune som har vore positiv.

Når me ser på partifargane lokalt, ser me at det ikkje er same skiljelinene der som det er i denne salen i kommunereforma. Me ser at Senterparti-ordførarar – faktisk ein fjerdedel av dei – bur i ein kommune som blir ny frå 1. januar 2020. Me ser at 68 Arbeidarparti-ordførarar har stemt for at deira kommune bør inngå i ein ny kommune, og me ser at ordførarar i alle parti har teke leiarsskap. Så lokalt ser me

at alle partifargar har bidratt til å skapa ein sterkare kommunestruktur. Det er interessant å registrera.

Me har også ein proposisjon i dag som går på oppgåver til kommunane. For Framstegspartiet er det viktig å flytta oppgåver ned til der folk bur ute i distrikta. Tenestene skal vera nær folk. Me er opptekne av å gje nye oppgåver og meir tillit til kommunar. Kanskje tillit er det aller viktigaste. Eg har sjølv vore ordførar i ti år og opplevde då – eg skal ikkje seia manglande tillit, men at staten hadde eit stort behov for å overprøva lokale vedtak gjennom fylkesmennene. Det var stadig motsegner osv. frå Fylkesmannen. Der ser me ei dramatisk endring med denne regjeringa, som gjev tillit. Ser me på statistikken, vann i hovudsak fylkesmennene sakene i dei raud-grøne si tid, men no under denne regjeringa vinn lokaldemokratiet dei fleste klagesakene til departementet. Så me har gjeve kommunane både fleire oppgåver og meir tillit.

Regionreforma blir òg behandla i dag. Der må eg vera tydeleg på at det er først og fremst Kristeleg Folkeparti og Venstre som har ivra for ei regionreform og fått med seg oss subsidiært på ei regionreform. Det er inga overrasking for nokon at Framstegspartiet ideelt sett meiner at eit land med litt over fem millionar menneske kunne klart seg med sterke kommunar og staten. Me kan klara oss utan fylkesting, men det var ikkje fleirtal for den lina, og då har me valt å bidra til heller å ha om lag 10 regionar eller fylkesting i staden for dagens 19, med den grunngevinga at me då får mindre pengar til administrasjon og til politikaløner, noko me vil følgja opp gjennom denne regionreforma.

Ei lita presisering til at me legg inn eit laust forslag på vegner av dei fire partia slik at fylkesinndelinga i Nord-Noreg også blir teken i dag. Det låg opphaveleg i innstillinga til kommuneproposisjonen, men det ryddigaste er å ta heile regionreforma i dag. Det er bakgrunnen for at det ligg eit laust forslag på bordet i dag.

Avslutningsvis vil eg seia at det er ein viktig dag for Kommune-Noreg. Det viser interessa for kommunereforma. Grunnen til at me gjer det, må me minna oss litt om. Det er ikkje fordi det er viktig i seg sjølv å nå eit bestemt tal, men det er viktig å sørgja for at me har den riktige inndelinga av Noreg for å levera gode tenester, spesielt for dei som treng det aller mest. Det er dei som treng spesialiserte tenester frå kommunane sine, me tenkjer mest på når me diskuterer kommunereform. Det er ikkje dei som er flinkast til å skriva lesarinnlegg og stå høgt på barrikadane, men det er dei som i kvardagen treng spesialiserte tenester, me har hatt mest fokus på. Dei er avhengige av at det er eit fagmiljø som kan løysa oppgåvene deira. Det blir for sårbart om ein berre har éin fagperson. Me veit at Kommune-Noreg dei siste 50 åra har fått veldig mange nye, krevjande oppgåver. Dei vil i framtida få endå fleire viktige oppgåver å løysa for innbyggjarane. Då er me nøydd til å sikra at me kan ha store, sterke fagmiljø som varetek innbyggjarane og dei som treng kommunane aller mest.

Det er heller ikkje hemmeleg at det har skjedd masse på samferdsel dei siste åra. Det vil med ein ny nasjonal transportplan skje endå meir, så avstandane mellom kommunane har vorte mindre. Det skjer masse på investeringssida som gjer at dei kommunegrensene ein hadde på 1960-talet, ikkje er dei rette dei neste 50 åra. Folk som bur i landet vårt, skal vera trygge på at me har eit ansvar for å sørgja for at dei får gode tenester. Det handlar om at me framleis styrkjer kommuneøkonomien, men det handlar òg om at

me sørgjer for at me har inndelt Noreg slik som lokalpolitikarane har bedt oss om å gjera, og som lokalpolitikarane har gått i front for med å tilrå den kommunestrukturen som Stortinget blir invitert til å ta stilling til. Me går altså frå 428 til 354 kommunar. Eg er veldig fornøgd med det arbeidet som er gjort i denne perioden. Takka vera eit lokalt leiarsskap i hovudsak får me ei kommunereform og ein kommunestruktur som legg grunnlaget for at me kan levera gode tenester til innbyggjarane. Det er eit godt samspel mellom storting, regjering og lokaldemokratiet som har ført oss hit gjennom at me har stilt gode gulrøter til disposisjon, og så har ein lokalt teke leiarsskap.

Til slutt vil eg ta opp dei forslaga som Framstegspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Helge André Njåstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Representanten må komme tilbake, for det er replikkordskifte. Første replikant er Helga Pedersen. Det nytter ikke å stikke av fra henne.

Helge André Njåstad (FrP) [10:15:13]: Nei, det skulle teke seg ut!

Helga Pedersen (A) [10:15:10]: Fremskrittspartiet påberoper seg ved en rekke anledninger å være et parti for folk flest, og de har tidligere ment at man burde bruke folkeavstemninger mye oftere for å avgjøre viktige saker. Når det gjelder kommunestruktur, har imidlertid representanten Njåstad advart mot folkeavstemninger, fordi

«dette er en for komplisert sak til at det kan avgjøres med et ja eller nei».

Selv om Fremskrittspartiet mener at disse spørsmålene er for vanskelige til at vanlige folk skal kunne ha en mening om det, har folk flest meninger om det. Det kommer til uttrykk både gjennom deres lokale folkevalgte og, som i går, med den meningsmålingen som viste at det kun er et lite mindretall som støtter fylkessammenslåingene i nord og i den nye regionen Viken. Likevel vil Fremskrittspartiet overkjøre lokaldemokratiet og regionaldemokratiet når folket ikke har gitt de svarene man vil ha.

Hvorfor er Fremskrittsparti-eliten bedre i stand til å vurdere disse spørsmålene enn folk flest?

Helge André Njåstad (FrP) [10:16:13]: Det var ikkje meininga å springa frå å svara på spørsmåla. Eg synest det er fint at Arbeidarpartiet stiller spørsmål om folkerøystingar – når dei sjølv på 1990-talet valde å sjå bort frå 96 pst. i Onsøy kommune som sa nei, og så likevel slo saman Onsøy med Fredrikstad, blir det eit høveleg spørsmål til oss.

Me hadde ei grundig behandling av dette på landsmøtet vårt i 2013, då partiet sa at Stortinget har eit ansvar for å dela Noreg inn på ein fornuftig måte. Så valde vi, gjennom eit kompromiss med Kristeleg Folkeparti, Venstre og Høgre, å seia at denne reforma i hovudsak baserer seg på lokalt leiarsskap, og det har kommunane bidrege til. Så det er berre eit fåtal unntak – vi snakkar om ti kommunegrupper der Stortinget gjer vedtak som for enkelte av kommunane sin del går på tvers av folkemeininga. Men i mange av dei er fleirtalet lokalt i regionen for, så det er ikkje i dei heile

snakk om at me veit betre enn folk lokalt. Her er det kommunestyra som har teke hovudrolla i kommunereforma.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:17:27]: Det er en historisk dag i dag. Vi får mange nye kommuner som frivillig har gjort dette, og mye av bakgrunnen for det var et belønningssystem som har stimulert til at kommunene så seg tjent med å slå seg sammen. Vi vet at noen av ordningene skal stå i 15+5 år, pluss at det blir gitt engangstilskudd og reformstøtte. Det har fungert veldig bra, men det har kostet.

Så mitt spørsmål er bare: Siden livet går videre nå, hva har Fremskrittspartiet tenkt videre når det gjelder belønningsordning? Vi har jo sett at det sannsynligvis fungerer mye bedre enn tvang, så jeg har lyst til å høre hva Fremskrittspartiet tenker om belønningsordninger videre.

Helge André Njåstad (FrP) [10:18:13]: Eg er heilt einig med spørjaren i at dei belønningsordningane som regjeringsspartia saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre har fått på plass, har vore gode. I tillegg til det som låg føre i starten, har me – som representanten kjenner godt til – styrkt dei med midlar til infrastrukturtiltak i kommunane.

Spørsmålet er kva som skal skje i neste periode. Eg har valt å fokusera mest på denne perioden og å landa kommunereforma no. Men eg trur at all den tid store delar av Noreg ikkje har fått resultat av kommunereforma i form av færre kommunar, bør Stortinget i neste periode diskutera om ein skal fortsetja å ha belønningsordningar, slik at dei kommunane som no ser at dei kommunane som har slått seg saman, blir sterkare og leverer betre tenester, og kan koma i framtida og slå seg saman. Men det får bli opp til det neste stortinget å ta stilling til dei.

Om ein klarar å finna rom i norsk økonomi til så gode ordningar som ein har i denne perioden, stiller eg meg litt tvilande til, for det har vore eit raust opplegg Stortinget har stilt til rådvelde for dei som slår seg saman i dag.

Heidi Greni (Sp) [10:19:25]: Regjeringen går inn for å bruke tvang for å slå sammen noen fylker, mens andre, som Oslo, Rogaland, Møre og Romsdal og Nordland, fortsatt skal stå for seg selv. Om Møre og Romsdal står det at fylket

«har flere forutsetninger for å håndtere rollen som selvstendig fylkeskommune».

Dette er jeg selvsagt aldeles enig i, men jeg må innrømme at det er vanskelig å forstå hvorfor dette gjelder noen fylker, og hvorfor det ikke gjelder f.eks. Akershus, Vestfold og Troms. Hvilke store fordeler er det Fremskrittspartiet mener innbyggerne og kommunene i Akershus, Østfold og Buskerud vil få av å bli slått sammen til et nytt fylke? Og hvorfor mener Fremskrittspartiet at Oslo og Akershus ikke er naturlige sammenslåingskandidater, f.eks.?

Helge André Njåstad (FrP) [10:20:13]: Eg sa i mitt hovudinnlegg at Framstegspartiet hadde levd godt med null fylkeskommunar, fordi dei oppgåvene kunne ha vore løyste av staten og kommunane. No er det ikkje fleirtal for det, så da lever me betre med om lag ti, som kan ha mindre pengebruk på administrasjon og politikarar og meir pengebruk på vidaregåande opplæring, og at ein tek unna meir av vegvedlikehaldet på fylkesvegnettet. Me sy-

nest det er ein meir fornuftig pengebruk. Hadde det vore opp til oss aleine, hadde me sjølvsagt organisert Noreg på ein smartare måte, som hadde medført at me hadde to nivå. Men så er det ikkje fleirtal for det.

Så registrerer eg at Senterpartiet er oppteke av at alt skal vera sånn som det alltid har vore. Den linja deler ikkje me. Me kan forandra ting dersom ein klarer å få meir pengar til tenesteproduksjon og det som innbyggjarane er oppteke av, meir enn fokus på administrasjon og politikarløningar.

Karin Andersen (SV) [10:21:20]: Jeg tror folk som bor i Oppland, Hedmark, Akershus og Østfold, hadde vært ganske forundret, for ikke å si forbannet – om det er et parlamentarisk uttrykk – over å høre komiteens leder i dag, som sier at man skal tvangssammenslå disse fylkene uten at man egentlig vil det. Man vil egentlig legge dem ned, og så stripper man disse enhetene for oppgaver ved å halvere de distriktpolitiske virkemidlene som de kunne gjort en oppgave for områdene sine med, og utviklet dem med næringsutvikling. De lar store byer få mulighet til å ta kollektivtrafikk, og de ønsker at tannhelse skal vekk. Da er det nesten ingenting igjen.

Hvorfor er Fremskrittspartiet overhodet ikke interessert i hva folk i disse fylkene mener? I mitt fylke aner de ikke hva som skjer. I Finnmark, f.eks., vet jeg at de er ganske sinte. Hva er grunnen til at Fremskrittspartiet ikke bryr seg om folkemeningen når det gjelder disse sakene?

Helge André Njåstad (FrP) [10:22:28]: Eg har gjort greie for vårt syn med tanke på regionalreforma og at me hadde levd veldig godt utan fylkeskommunar. Men me lever med ti som eit kompromiss, nettopp fordi me ønskjer å bruka meir pengar på ting som representanten Andersen var oppteken av, samfunnsutvikling. Det som ligg vårt hjarte nærast, er fylkesvegnettet, som eg trur innbyggjarane som bur i fylkeskommunane, er meir opptekne av. Eg trur dei er meir opptekne av at me stiller midlar til rådighet for å rusta opp og byggja ut fylkesvegnettet, enn at me skal ordna oss med veldig mange fylkesadministrasjonar, politiske utval osv. Og så trur eg ikkje folk flest har så veldig sterk tilknytning til fylkestinget sitt – fylket og valkretsen har ein ein identitetsfølelse knytt til, men fylkestinget bryr ikkje folk flest seg så veldig om. Dei er opptekne av at me har ei god vidaregåande utdanning, at me har eit godt vedlikehald på fylkesvegnettet. Difor stiller me pengar til rådighet i milliardklassen til fylkesvegnettet. Og så har me prioritert opp samferdsel, og me har prioritert litt ned regional utvikling.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

André N. Skjelstad (V) [10:23:56] (ordfører for sak nr. 2): Da jeg ble valgt inn på Stortinget for andre gang for snart fire år siden, hadde jeg et klart definert mål. Det målet var å sikre gjennomslag for en regionreform som ville føre mer makt ut av denne salen og mer makt ut til fylkene i landet. Jeg ønsket å se en revitalisering av mellomnivået, å se det blomstre, som levende møteplasser der politikk blir utformet og beslutninger tatt. Fylkeskommunene skulle ikke lenger være tomme skall uten rett og makt til å fatte egne beslutninger, og heller ikke kun være en instans for høringsdokumenter. Fylkeskommunene må

bli en viktig politisk arena, der beslutninger tas – og det er beslutninger som teller.

Det er ikke uten grunn jeg har vist et slikt engasjement for regionreformen. Jeg har selv sett hvor lite fylkeskommunalt selvstyre som finnes, hvor lite frihet fylkeskommunene har til å løse oppgaver på den måten de selv mener er formålstjenlig for egne innbyggere. Når vi stortingsrepresentanter legger føringer som begrenser fylkeskommunenes rolle, gjøres det alltid med de beste intensjoner: Dette er for viktig til å overlate til fylkeskommunene, dette må samordnes for hele landet. Slik har vi degradert fylkeskommunene til en forlengelse av statsmakten. Slik kan det ikke være lenger, og jeg er glad for at vi i dag sier at nok er nok. Sentraliseringen stopper her.

Flere regjeringer har tidligere forsøkt seg på en regionreform, men blant samarbeidspartiene var det bare Venstre og Kristelig Folkeparti som ønsket seg en fortsatt tredeling. De to regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, ville primært avskaffe fylkeskommunene i sin helhet. Dette gjør det ikke mindre utrolig at vi har oppnådd det mesterstykket at vi i dag gjennomfører etterkrigstidens største fylkeskommunale reform, på lag med to partier som egentlig helst ville avskaffe fylkeskommunene i sin helhet. Heldigvis har vi noe mer grunnleggende til felles. Det er troen på at samfunnet vokser nedenfra og opp, ikke ovenfra og ned – forståelsen for at fylkeskommunale forskjeller krever fylkeskommunale svar, enigheten om at makt skal ned og ut til folket. Dette samlet de borgerlige partiene rundt regionreformen, som vi i dag har vunnet fram med.

For å kunne forsvare utflytting av tyngre oppgaver til fylkeskommunene var det viktig at de ble større og mer robuste. Fagmiljøene måtte utvides, økonomien bedres og befolkningsgrunnlaget styrkes. Det var derfor vi gikk med på å tegne det fylkeskommunale kartet på nytt. Det har resultert i at vi nå går fra 19 til 11 fylkeskommuner. Kritikken mot kartet har fokusert på enkeltregioner, at ikke alle nye fylkeskommuner er optimalt sammenskrudd, slik en ønsket. Disse kritikerne ser ikke skogen for bare trær. Det er helheten som betyr noe, det er nettopp helheten som gjør at vi kan flytte oppgaver ned og ut til fylkeskommunene. Denne reformen har lagt et grunnlag, og hvis framtidige regjeringer er like modige som vi har vært, er det gode muligheter for at vi også i framtiden vil se ytterligere perfektioneringer av fylkeskommunekartet i årene som kommer. Fra Stortingets talerstol tør jeg ikke si noe om hvilke endringer som bør komme i neste runde – ellers er det fort gjort å bli sitert i DN på noe en ikke har ment.

Dette har blitt en demokratireform, og det har også blitt en avbyråkratiseringsreform. Vi har endret maktbalansen i Norge. Vi har gitt ny kraft til regionsentrene. Samtidig flytter vi oppgaver fra IMDi, vi flytter oppgaver fra Innovasjon Norge, og vi flytter oppgaver til de regionale forskningsfondene – oppgaver som tidligere ble løst nasjonalt. I kampen mot paragrafrytteri, detaljstyring og one-size-fits-all-løsninger tar vi i dag et stort skritt i riktig retning.

Å ha vedtatt en reform til tross for at partiet mitt og Kristelig Folkeparti utgjør 19 mandater i denne salen, er på mange måter en bragd. At vi har redusert antall fylkeskommuner til 11, er stort. Men at vi overfører en så stor oppgaveportefølje til regionene som det vi gjør i dag, gir grunn til stolthet. Dette kunne vi ikke ha oppnådd uten

regjeringspartienes vilje til å søke kompromiss, men heller ikke uten den støtten til oppgaveoverføring til regionene som jeg opplever vi har fått fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet. I store saker som regionreformen er slik flertallspartienighet enda viktigere enn vanlig, og jeg er betrygget av at til tross for retorikken rundt det å ville reversere regionreformen er det knapt ett parti representert i komiteen som ønsker å tviholde på statlige oppgaver.

Ut fra den tynne listen med oppgaver vi fikk flertall for i 2016, er den oppgavelisten vi nå har fått komitéflertall for, et stort steg i riktig retning for å oppfylle intensjonen om å flytte makt ned og ut til folket. Det er klart at som en av initiativtakerne til reformen ville jeg gjerne ha flyttet enda flere oppgaver til fylkeskommunene, bl.a. helseforetakene. Det var det ikke flertall for. Men vi kan ikke gjøre den feilen å si at slik ble det, og slik vil det forbli. Nå har vi fått på plass den mest omfattende fylkeskommunale reformen i nyere tid, og da må vi også tåle å si at dette er et fundament vi kan bygge videre på. Det er ikke et ferdigstilt hus.

Regionreform, kommunereform og utflytting av statlige arbeidsplasser har vist at det er de borgerlige partiene som leverer distriktspolitikk som ser framover. Hadde vi skjult oss bak gamle grenser og oppgavefordeling, hadde utveien vært altfor lett. Det ville blitt sagt: Dette er for viktig til å overlate til fylkeskommunene i landet. Lokalt og fylkeskommunalt selvstyre krever, som sagt, mot. Det krever tiltro til lokalsamfunnene våre, til dem som er valgt for å representere egne lokalsamfunn. Vi vet at de nåværende strukturene bare gir gode unnskyldninger for videre sentralisering. Det har vi sett altfor ofte.

I dag ser vi framover – til en framtid der fylkestingene blomstrer, som arenaer for politiske beslutninger og debatter. De vil ikke lenger være tomme skall uten rett og makt til å fatte egne beslutninger. Nok er nok. Vi overfører langt flere oppgaver enn det noensinne har vært i fylkeskommunene.

Dette er distriktspolitikk en enkel verrabygg kan være stolt av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:31:21]: Der kom det noen forklaringer på hva som har foregått. Det er vi glade for. Jeg oppfatter at Venstre i denne perioden har vært opptatt av at de nye regionene skal være gode, funksjonelle bo- og arbeidsregioner. Det har jeg oppfattet har vært en del av helheten i dette, og at dette bl.a. skulle utvikle arbeidsmarkedet.

Jeg har bare lyst til å spørre representanten Skjelstad, for jeg så bare litt kort på følgende: Reisetiden kollektivt fra Halden til Hemsedal i den nye region Viken vil én vei være på over seks timer. Hvis man velger å ta privatbilen, er reisetiden på godt over fem timer. Mener Venstre at dette er en funksjonell, akseptabel og god pendleravstand i en ny bo- og arbeidsmarkedsregion?

André N. Skjelstad (V) [10:32:20]: Som også representanten Lauvås har fått med seg, ser vi noe som også er gjeldende i hans region, som for øvrig fylkesordføreren i Østfold, også Arbeiderparti-mann, var en sterk tilhenger av tidlig i prosessen, som en var litt overrasket over at ikke ble lyttet til av fylkestinget, som var ivrig i saken.

Det er klart at det er lange avstander. Det er lange avstander flere steder. Det er lange avstander, og i en digital verden er dette fullt mulig å løse.

Så har vi sagt at vi vil gå inn for at et utvalg skal se på grensejusteringer innen de nye fylkeskommunene. Det som derimot er litt merkelig – jeg vet ikke om det er representanten Lauvås og hans parti i Østfold som har fått gjennomslag for det – er at man ikke vil være med i en prosess som Arbeiderpartiet tidligere har ivret sterkt for, for å få på plass regioner. Det synes jeg er ganske merkelig.

Heidi Greni (Sp) [10:33:35]: På mandag skal vi behandle et representantforslag fra Venstre. Der ber Venstre regjeringen fremme sak for Stortinget med forslag om å begrense statens mulighet til å overprøve kommunale vedtak. Senterpartiet mener det er et godt forslag, men stusser lite grann over de sakene som det fokuseres på i forslaget: større frihet til å bestemme skjenke- og salgstider for alkohol, rett til å tillate dobbel bostedsregistrering, større frihet til å regulere lokale oppdrettsanlegg – i og for seg viktige saker, men som jeg vanskelig ser for meg er det lokalpolitikere er mest opptatt av i denne tiden, når de nå fortviler over statlig overkjøring og trusler om tvangssammenslåing.

Kommunereformen er en stor sak, og 76 pst. av lokalpolitikere er misfornøyd med gjennomføringen av reformen. Venstre har gjort tvangssammenslåing til en av hovedsakene i denne stortingsperioden og vært regjeringens garantist for tvang her på Stortinget. Hvordan forklarer Venstre sammenhengen når de overkjører lokalpolitikere i kommuner og fylkeskommuner i kommunereformen, samtidig som de fremmer forslag om å begrense statens mulighet til å overprøve kommunale vedtak?

André N. Skjelstad (V) [10:34:47]: Jeg synes det er interessant at representanten Greni synes det er uinteressant hva som skjer innenfor oppdrettsnæringen. Jeg har også, som den nordtrønder jeg er, fått med meg at det tydeligvis heller ikke er interessant i deler av mitt fylke med de store utfordringene som bl.a. er i forhold til PD.

Når det gjelder den kommunale friheten, som vi skal behandle på mandag, er ikke dette noe brudd på den. Vi er nødt til å ha retningslinjer også fra parlamentet, som er Stortinget. Det kan jo ikke være sånn at det skal være viljeløst hva vi faktisk mener rundt dette. Jeg hører at det blir trukket fram at det er en umulighet at vi kan ha styring her. Vi har gjort styringsvedtak på om lag ti kommuner. Vi sa også i 2014, da vi vedtok dette, at vi ville gjøre noen unntak, og åpnet for det. På det tidspunktet var også Arbeiderpartiet med. Det er korrekt nok at Senterpartiet aldri har vært med, fordi de mener at sånn som det er i dag, også er godt nok i framtiden.

Heidi Greni (Sp) [10:35:57]: Jeg syntes representanten kalte fylkeskommunene og fylkestingene i Norge for «tomme skall» i innlegget sitt. Hvis jeg har hørt galt, ber jeg om unnskyldning for det på forhånd. Men er det virkelig sånn at representanten mener at dagens fylkeskommuner er «tomme skall»? Jeg har oppfattet særlig Nord-Trøndelag fylkeskommune, som er representantens hjemfylke, for å være en veldig aktiv pådriver når det gjelder regional utvikling, og for å være en veldig viktig medspiller for kommunene når det gjelder utviklingen i eget

fylke. Mener virkelig representanten at fylkestinget i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune fram til i dag har vært et tomt skall?

André N. Skjelstad (V) [10:36:50]: Jeg tror ikke representanten Greni har lang fartstid på noe fylkesting. Det mange har opplevd på fylkestingene, er at det ofte har vært mange høringer uten nødvendigvis vedtak. Det vi gjør i dag, er å tilføre langt flere oppgaver enn det noensinne har vært. Nord-Trøndelag har vært i den heldige situasjonen at vi har hatt gode muligheter fordi vi har hatt et heleid fylkeskommunalt kraftverk, som har gjort at vi har hatt helt andre muligheter enn veldig mange andre fylkeskommuner, og som har gjort at vi har kunnet være offensive i mange sammenhenger. Men når det gjelder nettopp det som vi gjør i dag ved å tilføre enda flere oppgaver, kunne det vært interessant å høre om representanten Greni, som også er en del av flertallet bak noe av dette, er fornøyd med de nye oppgavene som nå kommer til den nye fylkeskommunen.

Karin Andersen (SV) [10:38:03]: Nå fikk vi høre et innlegg fra Venstre, som tydeligvis er veldig stolt av å ha lekt Kirsten Giftekniv i en hel rekke tvangsekteskap og laget et regionnivå som er bygd fullstendig på sandgrunn, da samarbeidspartiene overhodet ikke er interessert i dette nivået og vil legge det ned. Jeg hører representanten er stolt av det. Jeg antar at regjeringspartiene er fornøyd med at Venstre har gått på denne limpinnen og vært med på dette som regjeringspartiene anser som et steg på veien til å få lagt ned hele fylkesnivået.

Jeg tror heller ikke at folk er glødende opptatt av sine fylkesting, men jeg vet at folk er veldig glad i fylkene sine. Noen steder er det en felles identitet over fylkesgrensene, andre steder er det det ikke. Venstre har nå vært med på å lage noen rare konstruksjoner som jeg tror folk ikke vet om og ikke har noen som helst slags følelse for, og som heller ikke er funksjonelle, f.eks. det som kalles Viken. Hvordan vil Venstre forklare folk disse konstruksjonene nesten uten innhold og oppgaver?

André N. Skjelstad (V) [10:39:13]: Jeg lurte litt på – i all ærbødighet – om representanten Andersen har lest det saksframlegget vi debatterer i dag, med det som ligger foran oss av oppgaver. Jeg har tilfeldigvis det arket her. Det er et så stort påfyll av oppgaver som vi knapt har sett. Jeg synes det er litt respektløst at det går an å si at det er et tomt skall uten oppgaver. Det er flere oppgaver enn det noensinne har vært i fylkeskommunen. Jeg er helt sikker på at representanten Andersen kan lese, men dette må jeg si virkelig overrasker meg.

Så har jeg vært innom tidligere at ikke alle regionene er like optimalt sammensatt. Derfor har vi også villet sette ned et ekspertutvalg for å se nettopp på grensejusteringene. Det trodde jeg også representanten Andersen hadde fått med seg at vi behandler i dag.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Frank J. Jenssen (H) [10:40:27] (ordfører for sak nr. 3): La meg få lov til å takke komiteen for godt samarbeid om Prop. 91 L, som handler om flere oppgaver til kommunene.

Kommunen er bærebjelken i det innbyggernære velferdstilbudet. Kommunen er samfunnsutvikler, myndighetsutøver og lokaldemokrati. Kommunen er innbyggenes arena for å løse viktige oppgaver i fellesskap, ikke et underbruk av staten. I dag tar vi – og vi har gjennom hele denne stortingsperioden tatt – nye skritt som gir kommunene mulighet til å yte gode tjenester og til å ta mer ansvar for egen utvikling.

Behovet for en kommunereform var overmodent da Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen tiltrådte. Man trengte ikke å tilføre kommunene nye oppgaver for å begrunne kommunereformen, den kunne begrunne seg selv. Men Høyre og regjeringen foreslår likevel flere oppgaver fordi vi mener det er riktig at vi desentraliserer mer, at vi gir norske kommuner, norske folkevalgte, lokale folkevalgte større innflytelse over det som skjer lokalt.

Strategien for å styrke kommunene og det lokale selvstyret kan oppsummeres i tre punkter: bedre kommuneøkonomi, friere kommuner og viktigere kommuner. Vi styrker kommuneøkonomien år for år, slik at det blir lettere å skape bedre velferd lokalt. Friere kommuner handler om at vi gir kommunene større frihet fra statlig overstyring. Kommunenes vedtak veier tyngre, plan- og bygningsloven forenkler saksbehandlingen, og kommunenes posisjon vis-à-vis staten styrkes. Viktigere kommuner får vi når vi tilfører kommunene flere oppgaver, slik at det kan fattes flere beslutninger lokalt og utformes tilbud som passer lokalt. Slik fyller vi på lokaldemokratiet. Det er desentralisering i praksis. Andre snakket om det i årevis. Med Høyre i regjering gjennomfører vi.

I tillegg kommer selvfølgelig kommunereformen, som i seg selv er et viktig bidrag for å skape kommuner som kan være mer herre i eget hus. Det er det vi vil, er det ikke? Vi vil ha færre og sterkere kommuner. Det vil gjøre det lettere å desentralisere flere oppgaver i framtiden, og det motvirker iveren etter å overstyre kommunene gjennom minstenormer fra staten, lovkrav og øremerkede midler.

Kommunereformen handler altså om bedre tjenester til innbyggerne, men det handler også om hvordan vi kan skape mer lokaldemokrati. Men det er ikke reelt lokaldemokrati hvis staten overstyret kommunene i det meste de gjør. Da er man ikke herre i eget hus. Herre i eget hus eller frue i eget hus – man kan gjerne si det – blir man heller ikke hvis kommunene «outsources» stadig flere oppgaver til interkommunale og overkommunale organer, slik at kommunestyret ikke lenger bestemmer over ressursbruken lokalt. Det virker som om det er dette enkelte partier i den salen synes nærmest å ha opphøyd til et ideal, nemlig at det er bedre at kommunene og kommunestyrene lar andre gjøre jobben for seg, enn at vi faktisk bygger kommuner som kan gjøre jobben selv. Det er mulig at denne typen «outsourcing» fra kommunestyrene er ok for Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, men i Høyre vil vi ha kommuner som kan løse oppgavene sine selv. I dag er det for mange kommuner som må strekke hendene i været og si: Nei, vi klarer ikke å løse våre lovpålagte oppgaver, vi må be noen andre om å gjøre det. Det kan da ikke være slik at det er det som er idealet for Kommune-Norge?

Mange kommuner ser at innbyggerne deres vil være best tjent med at de bygger en ny kommune sammen med naboene. Noen gjør det fordi de sier at de må forberede seg på å bygge sterkere fagmiljøer for å ivareta viktige velferdstilbud, enten det gjelder barnevern eller sosiale tjenester.

Noen kommuner går sammen fordi de må legge bedre til rette for nytt næringsliv. Noen går sammen fordi utdaterte kommunegrenser skaper hindringer i hverdagen for folk flest så vel som i planleggingen av bolig- og næringsareal. Norge er forskjellig, og begrunnelsene for kommunereform og sammenslåing er ulike fra sted til sted.

Jeg er saksordfører for en sak som har både forslag og en rekke omtaler som viser hvordan Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen systematisk fremmer forslag som skal gjøre kommunene viktigere for folk flest og for det lokale nærings- og samfunnslivet. Regjeringspartiene har sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre blitt enige om en rekke oppgaver som kan overføres til kommunene, i tillegg til at vi nå beslutter inndeling av og nye oppgaver til fylkeskommunene.

I dag gir vi ordførerne og kommunene vigselsrett. Noen flirer litt av det og sier at dette jo ikke er noen viktig oppgave, dette skaper da ikke sterkere kommuner. Nei, det er fordi man bare er opptatt av struktur. Vi mangedobler faktisk muligheten for dem som vil gifte seg, til faktisk å kunne gjøre det i sitt eget lokalmiljø. Det er en desentralisering av vigselstilbudet, intet mindre, for alle giftelystne.

De av de største kommunene som mener de kan lage et bedre kollektivtrafikktilbud til innbyggerne, og som ønsker å se det tilbudet sammen med annen byutvikling, kan få muligheten til det, selvfølgelig forutsatt at det inngås et samarbeid med det omliggende fylket. Tror noen virkelig at en kommune vil ønske å overta ansvaret for kollektivtrafikken hvis det ikke er fordi de mener at de kan skape et godt tilbud? Selvfølgelig ikke. Men mindretallet i denne salen er åpenbart også redd for at større kommuner i det hele tatt skal få vise fram at de kan.

Vi vedtar i dag å gi kommunene større ansvar på det boligsosiale området. Tilskuddet til etablering i og tilpasning av bolig overføres fra staten til kommunene, samtidig som vi lovfester plikten til økonomisk hjelp som en oppgave for kommunen. Dette er altså et eksempel på hvordan vi både forenkler i systemene og samtidig styrker kommunenes muligheter til å se tilbudet til innbyggerne sine i sammenheng og bygge gode lokale tilbud tilpasset innbyggerne.

Så er det også nevnt at regjeringen har fremmet – og foreslår i en rekke andre saker og prosesser – ytterligere styrking av kommunene. La meg bare nevne: I en sak senere i dag har regjeringen foreslått at tannhelsetjenesten bør bli en del av helsetilbudet i kommunene for unger og foreldre som kommunene ellers har direkte ansvar for helsetilbudet til. Endringer i barnevernloven gir kommunene økt ansvar. Vi hever terskelen for statlige innsigelser i lokale vedtak. Vi gir kommunene søksmålsrett mot staten. Plan- og bygningsloven forenkles og gir mindre saksbehandling. Frivillighetssentralene har blitt et kommunalt ansvar. Vi styrker innsatsen for digitalisering av kommunale tjenester, noe som også kommer innbyggerne til gode. Summen av disse og mange andre ting, som jeg ikke har nevnt, innebærer altså en større desentralisering og maktspredning enn jeg tror noen i denne salen har vært med på i moderne tid.

Ofte skylder vi på de rød-grønne, men i denne sammenhengen vil det være helt feil å si at de rød-grønne ikke fikk til dette på sine åtte år, for det er lite som tyder på at de i det hele tatt prøvde, eller hadde ambisjoner i den retningen som vi har.

Det er en historisk dag i dag. I forrige store kommune-reform brukte man nesten 20 år fra start til vedtak i Stortinget. Norske kommuner har nå på knappe tre–fire år sørget for at nesten 100 kommuner har fattet frivillige sammenslåingsvedtak. Etter dagens vedtak ligger det til rette for at det som var 428 kommuner ved inngangen til perioden, blir til 354 kommuner når vi skriver 2020. Høyre er imponert over norske kommuner, ordførere og lokalpolitikere – på tvers av partigrensene – som har utvist lokalt lederskap.

Den rød-grønne opposisjonen vil kanskje si at de støtter de fleste sammenslåingene, og det er jo fint. Men likevel er det et litt hult utsagn. Uten en reform med virkemidler og framdrift er det mest grunn til å tro at veldig lite ville skjedd, og at verken Stortinget, kommunene eller innbyggerne hadde hatt grunn til å glede seg over gode resultater i dag.

1,6 millioner mennesker bor i det som nå blir nye kommuner, men det er fortsatt utfordringer med kommunestrukturen. Noen vil fortsatt være små og sårbare, andre vil være sammenvokst og ha utdaterte grenser i pressområder. Derfor trengs det fortsatt en kommunereform i Norge.

Spørsmålet som bestemmes ved valget til høsten, er om videre kommunereform betyr at flere skal kunne gå sammen og bygge nye kommuner, slik vi har gjort til nå, eller om Arbeiderpartiet og Senterpartiet skal få stake ut en kurs hvor antall kommuner og antall fylker igjen skal gå oppover, om vi skal gå fra kommunesammenslåing til kommuneoppløsning. En ting er jeg sikker på: Svaret på Norges og innbyggernes utfordringer i årene som kommer, er ikke flere kommuner eller flere fylkeskommuner.

La meg helt til slutt si at i sak nr. 1 framsettes ikke forslag nr. 15, fra Høyre, til votering.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:49:44]: Kan representanten Frank J. Jenssen forklare logikken i at Rogaland får fortsette som eget fylke, mens det var sterkt påkrevet ved tvang å slå sammen Østfold, Akershus og Buskerud, som et eksempel, til én felles region? Hvordan har Høyre vurdert sine egne kriterier for regionreformen i denne sammenhengen? Er forklaringen ganske enkelt slik som vi hørte representanten Skjelstad si rett ut, at Høyre her i regionreformen ble tvunget i kne av Venstre?

Frank J. Jenssen (H) [10:50:37]: Jeg tror det er vanskelig å si når man er fire partier som samarbeider og kommer fram til en felles, omforent løsning om å lage et nytt fylkeskommunekart, som legger grunnlaget for mange flere sterke fylkeskommuner, som kan løse oppgavene bedre for innbyggere og næringsliv, at noen er tvunget i kne.

Vi har forhandlet, det er riktig, og det har flere gitt uttrykk for. Vi har hatt et ønske om å få redusert antallet fylkeskommuner. Det får vi til, og vi tror det er fornuftig. Det kan godt være at andre fylkeskommuner skulle ha inngått i andre konstellasjoner. Hvis representanten Lauvås og Arbeiderpartiet hadde vært interessert i å bidra til det, så hadde man faktisk kunnet bidra til det. Arbeiderpartiet har ikke vist noen særlig interesse for å få til noe på regionreformensiden. Jeg bare minner om at forrige gang det var forsøk på en regionreform i Norge, var det Arbeiderpartiet

som sto i spissen for den. Da hadde man et skikkelig mageplask, også når det gjaldt antall regioner, og det var mer som berget som fødte en mus. Denne gangen får vi faktisk til en fylkeskommune- og regionreform som reduserer antallet fylkeskommuner.

Stein Erik Lauvås (A) [10:51:41]: Litt tilbake til innledningen: Representanten Jensen var inne på at kommunene nå har fått vigselfrett, og jeg forsto ham slik at det var del av en viktig demokratistyrking av kommunene. Kommunene har jo også fått notarialforretninger foreslått overført til seg. Så jeg lurte på om representanten Jenssen kan utdype – overfor kommunestyrene i f.eks. Marker, Aurskog-Høland eller Rindal – hvordan dette styrker og gir mer makt til kommunestyrene.

Frank J. Jenssen (H) [10:52:23]: Jeg er selvfølgelig forsiktig med å gi råd, men jeg fikk nesten lyst til å si det som et råd til Arbeiderpartiet. Jeg kan i hvert fall si hvordan vi i Høyre tenker. Vi i Høyre tenker ikke bare på kommunestyrene når vi tenker kommunereform; vi tenker faktisk også på innbyggerne.

Begge de sakene som representanten Lauvås tar opp, er i dag tilbud som en gjerne må gå til staten og statlige kontorer for å få utrettet, kanskje hos domstolene, på tinghuset eller tilsvarende. Å få bekreftet papirer og «rett kopi» høres kanskje ubetydelig ut, men for folk flest er det ganske viktig å få til i hverdagen. Tilsvarende er det å få giftet seg også viktig i hverdagen, i hvert fall er det ganske viktig den dagen man skal gjøre det. Vi har sagt at vi synes det er en kjempefordel at vi kan desentralisere det tilbudet og mangedoble antallet steder hvor innbyggerne kan få utført disse oppgavene. Jeg håper at norske kommunestyrer gleder seg over at innbyggerne i kommunen deres på denne måten kan få, nær sagt, brukt rådhuset også, om det skulle være, til ting de ikke bruker rådhuset til i dag.

Heidi Greni (Sp) [10:53:37]: Lokalpolitikere rundt omkring i hele landet har nå drevet og gjort et omfattende arbeid med å følge opp påleggene fra flertallet i Stortinget når det gjelder kommunereformen. Det har gått med mye administrative ressurser, og det har gått med mye politiske ressurser. Nå håper alle ordførere og lokalpolitikere rundt omkring, uansett farge, at de skal få arbeidsro til å jobbe med det de egentlig skal jobbe med – videreutvikling av tjenester, næringsutvikling i egen kommune, osv. Og de håper at det nå settes punktum for denne reformen, og at det blir ro, særlig i de kommunene som ikke er utsatt for tvang.

Så oppfatter jeg fra representanten Jenssens innlegg at denne reformen fortsetter. Dette er bare en «løypemelding», ble det sagt på pressekonferansen. Er det virkelig sånn at representanten mener at denne tvangsreformen skal fortsette, at kommunene ikke skal få arbeidsro i tiden framover, men at kommunereform skal være hovedarbeidsoppgaven til kommunene også i tiden framover? Eller kan representanten bekrefte at det nå blir satt et punktum for denne reformen?

Frank J. Jenssen (H) [10:54:45]: Det er i hvert fall ikke noen tvangsreform som skal videreføres, for det er aldri vedtatt noen tvangsreform noe sted. Men det jeg tror norske kommuner vet, og veldig mange vet, er at man har

behov for å planlegge for framtiden. Senterpartiet kan si at man er fornøyd med sånn som det var i går, eller i fjor, eller for 50 år siden. Norske kommuner er opptatt av å se framover for innbyggerne sine og tenke: Er vi godt nok rustet – for oss selv – til å ta velferdsutfordringene som møter oss om ti år, om femten år, eller kan vi ha behov for å gå sammen i sterkere enheter for å danne et bedre tilbud? Jeg tror man undervurderer når man sier at det skal være den viktigste arbeidsoppgaven. Jeg tror den viktigste arbeidsoppgaven for norske kommunestyrer er å finne ut hvordan man ruster seg for å skape et godt velferdstilbud til innbyggerne sine, og da ville det være feil å utelukke muligheten til å diskutere sammenslåing.

Så ja, vi mener det kan være behov for å videreføre en form for kommunereform, men vi har ikke besluttet innholdet i den. Jeg er enig i at man trenger arbeidsro, men da vil jeg advare mot Senterpartiets varsel om omkamp om alle ting. Det vil i hvert fall ikke gi arbeidsro, verken for lokalpolitikere eller for de ansatte i kommunene.

Karin Andersen (SV) [10:56:03]: SV er opptatt av kvaliteten på tjenestene som innbyggerne skal få, og vi er imot å splitte opp gode fagmiljøer, slik regjeringen foreslår, f.eks. på tannhelse, der alle fagmiljøer er imot, og der folk ønsker seg en god tannhelse, som kan være plassert lokalt, selvfølgelig, men som i dag drives av fylkeskommunene. Dem mener Høyre store kommuner kan ta, og da splitter man det opp, og fagmiljøene smuldrer opp.

Det andre er kollektivtrafikken. Det er også et merkelig forslag at store kommuner skal kunne overta den. Altså: Når Oslo ikke er stor nok og må samarbeide med Akershus, er folk rimelig lite opptatt av at de passerer en fylkes- eller kommunegrense når de skal ta bussen eller kjøre kollektivt. Det kunne ha vært en grunn til å slå sammen fylker for å få enda større enheter, men her går Høyre motsatt vei; de splitter opp og ender opp med å foreslå at man må ha noen interkommunale foretak for å håndtere dette på tvers. Hvordan kan representanten Jenssen forklare at dette er bedre for folk?

Frank J. Jenssen (H) [10:57:13]: Jeg kan slutte meg til at det er viktig ikke å ha for oppsplittede velferdstilbud til innbyggerne, f.eks. på tannhelse. Det er jo litt av hele grunnelsen for at regjeringen fremmet en sak, som riktignok behandles senere i dag, om at man må se helsetilbudet til barn og helsetilbudet til eldre i kommunen mer i sammenheng. Det er jo i dag det er oppsplittet, slik at man ikke får et samlet helsetilbud fra kommunen. Vi har foreslått at kommunen skal få et større ansvar for helsetilbudet for å kunne lage bedre tilbud til innbyggerne.

Tilsvarende vil det være for kollektivtrafikk. Jeg har selv vært kommunepolitiker i Trondheim, som i flere år – i et forsøk – hadde ansvaret for kollektivtransporten i Trondheim. Det gikk helt utmerket. Men om Trondheim kommune ønsker å søke om det en gang til, er opp til Trondheim kommune. Vi har ikke tenkt å tvinge Trondheim kommune til å ta over det, men vi forutsetter at hvis Trondheim, eller andre byer eller kommuner, søker om å ta over kollektivtilbudet, så gjør de det fordi de kan godt gjøre at de lager et veldig godt og kanskje bedre tilbud enn i dag og også klarer å se det i sammenheng med f.eks. byutvikling. Det er grunnen til at vi ønsker å gi muligheten. Men vi tvinger selvfølgelig ingen til å ta den oppgaven.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Helga Pedersen (A) [10:58:41]: Arbeiderpartiet er for endringer i kommunestrukturen, men imot bruk av tvang. Vi støtter at kommunene slår seg sammen der det gir bedre tjenester til innbyggerne, og vi har helt fra starten av denne prosessen støttet at kommunene snakker sammen for å se på om kommunegrensene hindrer et bedre tilbud til innbyggere og næringsliv lokalt.

Arbeiderpartiet har også støttet de økonomiske virkemidlene i reformen, som engangsstøtte, reformstøtte og inndelingstilskudd. Derfor støtter Arbeiderpartiet og kommer til å stemme for de sammenslåingene som har tilslutning lokalt, når vi skal votere senere i dag.

Så er det mye vi som partier er uenige om i denne saken, men jeg vil dele komitélederens anerkjennelse av den jobben de folkevalgte lokalt har gjort i sine lokalsamfunn gjennom denne prosessen. Vi vet at det har vært mange og ofte svært krevende prosesser, og lokalpolitikerne fortjener derfor ros og anerkjennelse. Vi ser også at mange gode lokale prosesser fører til frivillige sammenslåinger, der ulike partier har gått i front og samarbeidet der det nå er enighet om å gå sammen.

For et par uker siden var jeg i Molde og møtte lokalpolitikere fra ulike partier fra de kommunene som nå blir en del av nye Molde kommune – et strålende eksempel på hvordan man har jobbet målrettet og konkret, og der man også hadde en veldig bevisst holdning til at man må bruke de folkene man har i de berørte kommunene, for å skape framtidens nye kommuner. Mange andre gode eksempler kunne vært trukket fram her, fra Kvalsund/Hammerfest i nord og sørover i landet.

Jeg legger merke til at regjeringspartiene nok en gang har angrepet Arbeiderpartiets bidrag gjennom sine innlegg. Da vil jeg minne dem om at jeg tror nok det hadde blitt en ganske stusslig dag for dem i Stortinget i dag uten det arbeidet som Arbeiderpartiets lokalpolitikere har lagt ned. Vi har mer enn 200 ordførere spredd utover hele landet, både i små og i store kommuner, i byer og i distrikt, og det er veldig mange Arbeiderparti-ordførere som har stått i front lokalt i arbeidet med kommunereformen. Tilbakemeldingen fra dem til oss har vært at her må lokalpolitikernes og rikspolitikernes spille på lag. De har vært veldig tydelige på at gode lokale prosesser og frivillighet er det klart beste utgangspunktet for å bygge en ny kommune. Bruk av tvang gir et tilsvarende dårlig utgangspunkt og resultat.

Derfor støtter ikke Arbeiderpartiet tvangssammenslåing av kommuner eller fylker. Det bryter med hele utgangspunktet i reformen, nemlig at den skulle bygge på frivillighet. Vi tror at vettet er ganske likt fordelt i dette langstrakte og mangfoldige landet. Vi må lytte til folk og dem som bor i kommunene. Vi skal vokte oss vel for å sitte på et bakrom i Oslo og tegne kart og tro at vi vet best. Vi vet også at det å bli tvunget sammen mot sin vilje er et dårlig utgangspunkt for det samarbeidet som må være der rundt neste sving, og de tilbudene og tjenestene som innbyggerne skal ha. Derfor kommer Arbeiderpartiet til å stemme imot alle tvangssammenslåinger som regjeringspartiene og Venstre legger opp til.

Som sagt har Arbeiderpartiet støttet deler av innholdet og virkemidlene i reformen. Men samtidig har vi gjennom denne prosessen pekt på hva vi ville gjort annerledes. Det

hadde vært riktig og nødvendig med romsligere tidsfrister og økonomiske gulrøtter uten holdbarhetsdato. Vi har advart kraftig mot å endre spillereglene underveis med endringer i inntektssystemet. Vi ville ha sørget for en romsligere kommuneøkonomi og vist kommunene mer til. Står Arbeiderpartiet og opposisjonen på Stortinget alene om å mene at regjeringen kunne ha gjennomført prosessen på en bedre måte? Det gjør vi helt åpenbart ikke. I en undersøkelse gjennomført av Kommunal Rapport svarer 76 pst. av lokalpolitikkerne at de er misfornøyd med regjeringens gjennomføring av reformen. Det er oppsiktsvekkende, men det er ikke overraskende, for det har som nevnt ikke manglet på advarsler og alternative veivalg fra opposisjonen her på Stortinget.

Blant de tingene som har vært omdiskutert, er fylkesmennenes rolle. Fra å mene at fylkesmennene burde avskaffes, har regjeringspartiet Fremskrittspartiet brukt fylkesmennene flittig i arbeidet med kommunereformen. Vi i Arbeiderpartiet har hele tiden støttet at fylkesmennene skulle bistå kommunene i prosessen og oppsummere vedtakene i det enkelte fylket. Men vi har også ment – og mener fortsatt – at fylkesmennene burde legge avgjørende vekt på kommunenes egne anbefalinger og konklusjoner. Her har fylkesmennene tolket oppdraget fra regjeringen svært ulikt fra fylke til fylke, og regjeringen har ikke gjort noe for å oppklare hva oppdraget var.

Så kan man spørre seg om hvorfor regjeringen ikke har lyttet til de innvendingene som er kommet underveis i prosessen. Det er ikke jeg den rette til å svare på, jeg bare konstaterer at man er veldig opptatt av alt som kan telles. Resultatet er iallfall at det er en viss spenning knyttet til avstemningen senere i dag og hvorvidt regjeringen og Venstre har flertall i salen for sine tvangssammenslåinger. Når det i de hele tatt kan spekuleres i at to utbrytere fra regjeringspartiene kan stoppe flere av regjeringspartiernes egne forslag, sier det noe om hvor syltynn forankring regjeringen og Venstre har for å overkjøre lokaldemokratiet og regionaldemokratiet.

Regjeringen har ikke på noe tidspunkt greid å redegjøre for hva slags kriterier de har lagt til grunn for at noen kommuner blir tvangssammenslått, mens andre fortsetter som egne kommuner. Noen steder støtter regjeringen seg på fylkesmennenes anbefaling, andre steder ser de helt bort fra det. Det eneste man kan finne igjen, er at regjeringspartiene holder sine egne kommuner unna tvangssammenslåing, sånn som Aftenposten viste i sin gjennomgang i februar.

Så har Arbeiderpartiet ved ulike anledninger blitt beskyldt for å ville reversere kommunereformen. Det er ikke riktig. Vi kommer selvfølgelig til å gjennomføre frivillige kommunesammenslåinger som vedtas her i dag. Men dagens regjering kan ikke forvente at når de har brukt den siste natten før stortingsbehandlingen på å piske sine egne på plass, så skal Arbeiderpartiet gjennomføre tvangen om vi kommer i regjering. Derfor skal tvangssammenslåtte kommuner og fylker kunne be om å få omgjort vedtakene etter et regjeringsskifte. Om de benytter seg av den muligheten, er opp til dem selv.

Samtidig vil jeg understreke at prosessen med sammenslåinger av kommuner stopper ikke i dag. Kommunestrukturen må være dynamisk. Arbeiderpartiet vil legge til rette for frivillige kommunesammenslåinger også i neste stortingsperiode. Juni 2017 skal ikke, sånn som Høyre og

Fremskrittspartiet har lagt opp til, være et nå eller aldri for kommuner som mener endringer i strukturen betyr en styrking av tjenestetilbudet til innbyggerne. Vi vil videreføre og om nødvendig forsterke økonomiske incentiver for å stimulere til flere frivillige kommunesammenslåinger. Men den største oppmerksomheten må kommunene nå ha på å bygge videre ut tjenestetilbudet sitt på viktige områder som barnehage, skole, omsorg og helsetjenester. Arbeiderpartiet skal stille opp for kommunene med økonomiske opplegg som gjør det mulig.

Så noen oppklaringer fra innstillingen. Først en feil. Arbeiderpartiet står ikke bak A. XX, som er forslag om å slå sammen Åfjord og Roan. Begrunnelsen vår for det er at det nå er veldig uklart hvem som ønsker å slå seg sammen med hvem, i det aktuelle området. Arbeiderpartiet støtter en sammenslåing av Vågsøy og Flora, basert på at det er lokal tilslutning til sammenslåingen. Men det ligger som et klart premiss fra vår side at Stortinget må respektere Bremanger kommune, som ikke ønsker å slå seg sammen med nabokommunene. Derfor fremmer vi – vi er i et litt uvanlig selskap her – sammen med Fremskrittspartiet og Venstre et forslag som presiserer dette, og som kommer til erstatning for A. XXIV i innstillingen. Det er i den sammenhengen grunn til å bemerke at Høyre ikke støtter denne sammenslåingen, selv om den har lokal tilslutning. Samtidig har Høyre fremmet et forslag om å slå sammen Bodø og Steigen, noe som ikke har lokal tilslutning. Nå har jeg forstått det sånn av innlegget til representanten Jenssen at Høyre har ombestemt seg i løpet av den siste uken og likevel ikke står ved det forslaget.

En annen kuriositet: Rindal kommune ønsker å bytte fylke fra Møre og Romsdal til Trøndelag. Vi lytter til det og forventer at regjeringen sørger for det. Bindal kommune, derimot, ønsker ikke å bytte fylke fra Nordland til Trøndelag. Arbeiderpartiet mener at det må respekteres. Vi vil la innbyggerne i Bindal fortsette som egen kommune og som nordlendinger. Så hvis bare denne B-en kan byttes ute med en R, er saken løst. Trøndelag får uansett en kommune ekstra.

Stortinget behandler i dag også den såkalte regionreformen. Det er ikke riktig, som representanten Jenssen påsto, at Arbeiderpartiet har satt seg på sidelinja. Tvert imot, dette er en sak som Stortinget har behandlet hvert år de fire årene denne stortingsperioden har vært, og Arbeiderpartiet forsøkte for to år siden å samle partiene til en enighet og et kompromiss om hvordan det regionale nivået skulle se ut. Det blokkerte Høyre og Fremskrittspartiet fordi man ikke ønsket å styrke det regionale folkevalgte nivået med flere oppgaver. Dagens behandling bekrefter det: Flertallet er kun opptatt av struktur og i svært liten grad av innholdet i reformen. Arbeiderpartiet står bak flere forslag som handler om å overføre oppgaver til det regionale folkevalgte nivået. Noen av forslagene får flertall, men flere får det ikke. Stortingsflertallet slår nå sammen flere fylker der det ikke er tilslutning til det. Det har vi fått bekreftet gjennom flere vedtak i fylkene, men en undersøkelse som ble gjengitt i flere medier i går, viser f.eks. at det er et klart flertall mot sammenslåing i både Troms og Finnmark og mot nye Viken. Kun hver fjerde velger i disse områdene støtter sammenslåing. Stortingsflertallet, hvis det fortsatt er det, er med andre ord i utakt med befolkningen. Forslaget til regionkart er preget av vilkårlighet, uansvarlighet og umodenhet. Det er ikke lett å skjønne hvordan dette skal styrke de-

mokratiet eller gi bedre tjenester til innbyggerne. Det er også veldig vanskelig å forstå logikken bak at noen fylker er valgt ut og tvunget sammen mot sin vilje, mens andre får fortsette som i dag.

Forslaget bærer i det hele tatt preg av å være fremmet av to partier, Høyre og Fremskrittspartiet, som jo har som et uttalt mål å legge ned det regionale folkevalgte nivået. Det er rart at Kristelig Folkeparti og Venstre går med på det. Det er svært betenkelig at stortingsflertallet presser igjennom dette mot fylkenes vilje – et knappest mulig flertall i Stortinget – når partiene hver for seg sier at dette mener de egentlig ikke. Her har både Høyre og Fremskrittspartiet klargjort at de ønsker egentlig ikke de endringene det er snakk om å gjøre. Kristelig Folkeparti har flere ganger uttalt at de synes dette ikke er noe godt kart. Og Venstre har sagt at man har gått med på å lage en ny struktur. Da er det veldig spesielt at man likevel går til det skrittet å gjøre dette. Det er ikke Arbeiderpartiet med på.

Når det gjelder prosessen på Vestlandet, har Hordaland og Sogn og Fjordane ønsket å slå seg sammen hvis det kom oppgaver som ga grunnlag for det. Det har vi fått klare signaler om at det gjør det ikke, og derfor kommer Arbeiderpartiet til å stemme imot også den sammenslåingen. Vi støtter sammenslåingen av Agder-fylkene.

I neste periode ønsker Arbeiderpartiet å styrke det regionale folkevalgte nivået med en nøktern oppgaveoverføring som det er realistisk å få gjennomført, i tråd med de forslagene som vi fremmer i Stortinget i dag. Vi er positive til å gjøre strukturendringer, men det må da skje i forståelse med de berørte fylkene og ikke på tvers av deres ønsker eller ved å tenke på tallet 10 eller et annet magisk tall. Vi trenger ikke en regjering som ommøblerer landet, vi trenger en regjering som bygger landet, og som spiller på lag med folk.

Regjeringen har begrunnet målet om færre, større og mer robuste kommuner med at kommunene skulle få ansvar for flere oppgaver og mer makt og ansvar. Jeg vet ikke helt om borgerlig vigsel, stempling av pass og riktig kopi helt bidrar til å oppfylle den målsettingen. Det mest oppsiktsvekkende er forslaget om å kommunalisere tannhelsetjenesten, som ble overført til fylkeskommunene i 1984, og som har vist seg å være en suksess. Vårt utgangspunkt er at oppgavene må fordeles på en måte som sikrer best mulige tjenester til befolkningen.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene Arbeiderpartiet står bak.

Presidenten: Representanten Helga Pedersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ingjerd Schou (H) [11:14:05]: Jeg skal referere fra Arbeiderparti-ordfører Vinje Aurdal fra Ålesund, som sier:

«For meg handler dette om å bygge landet, noe Arbeiderpartiet alltid har vært opptatt av. Utspillet om reversering av tvangstiltak vitner ikke om at Ap står på denne stolte tradisjonen.»

I Arbeiderpartiets partiprogram fra 2005, fra 2009 og i kontrakten med velgerne som fortsatt gjelder, fra 2013, er Arbeiderpartiet opptatt av at strukturendringer i kommunene må være «frivillige for kommunene, men ikke på en slik måte at enkeltkommuner kan stanse enhver endring

som er ønsket av nabokommuner og er hensiktsmessige ut fra nasjonale helhetshensyn». 2005, 2009 og 2013 – og 2013 er fortsatt kontrakten med velgerne, selv om Arbeiderpartiet underveis skulle komme på noe annet. Kontrakten gjelder.

Da er det nærliggende å spørre Arbeiderpartiet, som sier at de skal lage sin egen kommunereform: Kan Arbeiderpartiet fortelle oss helt konkret hva slags kommunereform de ser for seg i samarbeid med Senterpartiet, annet enn et løpende seminar om ulike virkemidler?

Helga Pedersen (A) [11:15:14]: Takk for spørsmålet. Det er ingen hemmelighet at det også i Arbeiderpartiet finnes ulike synspunkter på hvordan man skal endre kommunestrukturen. Men partiprogrammet vårt som gjelder for denne perioden, sier veldig klart at kommunesammenslåinger skal bygge på frivillighet. Vi har etter den gangen hatt to landsmøter som veldig klart har tydeliggjort det synet.

Det regjeringspartiene og Venstre legger opp til i dag, er jo ikke å tvangssammenslå kommuner, og ikke minst fylker, som en unntaksregel. Kriteriene er høyst uklare. Men vi ser at der sentrale representanter fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre selv er berørt – i 20 av 21 tilfeller – gjennomfører man ikke tvangssammenslåing. Det er tydeligvis mer smertefullt å gjøre det i sin egen bakgård. Vi ser også at det fortsatt er usikkert om Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har klart å skaffe seg flertall i denne saken.

Vi kommer fortsatt til å støtte frivillige sammenslåinger og videreføre de økonomiske virkemidlene. Dette er ikke et nå eller aldri.

Helge André Njåstad (FrP) [11:16:36]: Eg vil fyrst minna representanten Pedersen om at Sogn og Fjordane fylkesting blir styrt av fylkestinget og ikkje av representantskapet til Arbeidarpartiet, så det ville vore klokt å leggja fylkestingsvedtak til grunn.

Eg merkar meg vidare i innlegget at Arbeidarpartiet seier dei er for endringar i kommunestrukturen. Når ein har lese historia, ser ein at Arbeidarpartiet har stått i spissen for ei rekkje kommunesamanslåingar. Eg las meg i forkant opp på det som skjedde på 1990-talet, då Arbeidarpartiet med Gunnar Berge i spissen gjennomførte ei rekkje kommunesamanslåingar. Den gongen var hovudregelen tvang og unntaket frivilligheit, i motsetning til no, der me har hovudregel frivilligheit og som unntak at Stortinget skjer igjennom.

Eg merkar meg at Gunnar Berge seier som eit råd til Arbeidarpartiet at kommunesamanslåing er

«en svært omfattende prosess som settes i gang når kommuner skal slås sammen. Mye ressurser, en planprosess og ansettelser. En reversering vil være et betydelig ressursløseri».

Det seier han til Aftenposten.

Kva er Pedersens kommentar til rådet frå Gunnar Berge om reversering?

Helga Pedersen (A) [11:17:44]: Meg bekjent har ikke Sogn og Fjordane et vedtak om å slå seg sammen med Hordaland. De har sagt at de vil gjøre det hvis de får relevante oppgaver. Det har regjeringen ikke levert på. Der-

med er det ikke politisk tilslutning til å gjennomføre den sammenslåingen. Derfor stemmer vi imot.

Vi kommer til å ha en dialog med Sogn og Fjordane og Hordaland hvis vi kommer i regjering, for å se om de vil gå sammen eller fortsette hver for seg, og om nye oppgaver gjør at de vil vurdere spørsmålet på nytt.

Så forholder vi i Arbeiderpartiet oss til at vi nå lever i 2017, og at 1990-tallet er noe som har vært. Vi er helt overbevist om at resultatet blir best hvis de folkene som skal gjennomføre disse sammenslåingene, har et eierskap til den løsningen som er valgt. Derfor lener vi oss på frivillighet.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:18:58]: Det har vært interessant å følge praksis og retorikk fra Arbeiderpartiet i opposisjon disse fire årene. Det har svingt litt hva som står i programmet, og hva en endrer på landsmøter, etter hvem som uttaler seg. Fra tid til annen har det vært litt tåkete hvor Arbeiderpartiet ligger i disse sakene. Men én ting var klart: Dere gikk i en periode ut og sa til ordførere og kommuner at de ikke behøvde å bry seg for denne reformen blir det ingenting av, det skal vi sørge for, osv. Det var i alle fall ting vi møtte på. Så hører jeg i dag representanten skryte av at det er over 200 av egne ordførere som har deltatt aktivt, så det må ha vært et stort sprik mellom Arbeiderpartiet lokalt og sentralt.

Men så sa hun to ting: Hun skulle ha tiltaksmidler uten holdbarhetsdato, og hun skulle forsterke belønningsmidlene. Kan hun love at det er Arbeiderpartiets standpunkt etter valget?

Helga Pedersen (A) [11:20:02]: For det første er jeg glad for at Kristelig Folkeparti støtter Arbeiderpartiet i at man ikke skal tvangssammenslå kommuner. Det var ikke så veldig tydelig fra starten av. Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti har landet på det standpunktet.

Vår beskjed ut til våre ordførere og lokalpolitikere har vært at alle våre folk, alle kommuner, må ta runden og se inn i glasskulen og vurdere om man møter framtiden best med den strukturen man har i dag, eller ved å slå seg sammen med én eller flere naboer. Men vi har også vært veldig tydelige på at vi vil respektere de svarene man kommer fram til lokalt.

Regjeringens holdning har vært nå eller aldri. Det mener ikke vi. Vi mener at kommunestrukturen er dynamisk, derfor vil vi stimulere til frivillige sammenslåinger i neste periode. Og det er helt riktig at vi vil videreføre de økonomiske virkemidlene som ligger i reformen, og om nødvendigg også styrke dem.

André N. Skjelstad (V) [11:21:19]: Representanten Pedersen sier at det var uklart fra Kristelig Folkepartis side om de ville bruke styringsretten eller ikke. Det var vel ikke noe mindre uklart fra Arbeiderpartiet som sådant.

Jeg legger merke til at representanten Pedersen snakker om at hun gjerne vil møblere huset før vi har bygd det. Vi vil gjerne bygge huset før vi møblerer det. Så ser jeg på oppgavelistene, og hun hevder i tillegg at det er for lite oppgaver. Flertallet, som også Arbeiderpartiet er en del av i en del av regionreformen, er for langt flere oppgaver enn det Arbeiderpartiet har listet opp i sine forslag. Da er det en stor overraskelse at ikke Arbeiderpartiet nå kan si det om i hvert fall Sogn og Fjordane, som hevder at de har fått

for lite, for nå ligger til og med tannhelse her. Jeg kunne tenke meg et svar og et resonnement: Hvorfor er det fortsatt for lite oppgaver når Arbeiderpartiet faktisk foreslår mindre oppgaver enn flertallet i denne saken?

Helga Pedersen (A) [11:22:25]: Det representanten Skjelstad sier, er feil. Hvis Kristelig Folkeparti og Venstre virkelig mente alvor med å overføre flere reelle oppgaver til det regionale folkevalgte nivået, har man hatt sjansen til å skape flertall for det hvert eneste år, men man har ikke benyttet seg av den.

I stedet har man vært med på – med all respekt – helt ville forslag om å overføre en velfungerende tannhelsetjeneste fra 19 robuste fagmiljøer til over 350 kommuner. Hva utfallet nå egentlig blir, er litt uklart. Man skal drive med forsøk, og man skal se det an til 2023, men man kan ikke begynne en regionreform med å ta fra fylkeskommunen oppgaver den har i dag, og som den løser på en veldig god måte. Det er litt spesielt at man starter med å lage en struktur som ingen av de involverte partiene egentlig vil ha, og så skal man sette ned et ekspertutvalg i ettertid for å se hva slags oppgaver dette nivået skal holde på med.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:23:47]: Dette reformarbeidet har vært en skikkelig arbeidsøkt, for regjering og storting, men mest for våre dyktige lokalpolitikere der ute, som mange plasser har gjort en forbilledlig jobb med å danne formålstjenlige nye kommuner. Hensikten med reformen var å skape mer robuste kommuner med gode velferdstjenester, som kunne bli i stand til å ta flere oppgaver og dermed styrke lokaldemokratiet.

La meg starte med regionreformen. Der har jeg lyst til å slå fast følgende: Sterkere og mer slagkraftige regioner enn dagens fylkeskommuner er utrolig viktig for distriktpolitikken, en distriktpolitikk som bygger på de fortrinn som våre ulike regioner har. Dette var en hovedanbefaling fra Distriktskommisjonen i sin tid. Så fikk vi den rød-grønne regjeringens regionreform, og det ble en selvsagt som falt fra hverandre – det husker jeg. Det endte med fjellet som fødte en mus, som en av avisene skrev på kommentarplass den gangen, og med den merittlisten hadde jeg håpet at Senterpartiet og Arbeiderpartiet hadde dempet sin røst når de ser hvordan denne reformen har lyktes. De kunne istedenfor vært mer konstruktive og med litt mindre sutring.

Dagens regjering hadde egentlig ikke tenkt å legge fram noen regionreform. Litt fritt og forenklet gjengitt var det første omkvedet at nå skulle vi gjennomføre en kommunereform, og så fikk vi se. Det kunne ikke Kristelig Folkeparti sitte og se på, det hadde fort ført til at hele det folkevalgte regionnivået var blitt saldert bort i regjeringens bilde. Vi er derfor glade for at Kristelig Folkeparti og Venstre fikk på plass en regionreformprosess, og vi er glade for at regjeringen, og i særdeleshet statsråd Sanner og hans folk, har gjort et ærlig stykke arbeid med en reform de egentlig var imot, men som jeg av og til mistenker at flere av dem kan ha blitt for under marsjen. Det alvorligste vi har kjent på hele tiden, er at hvis det ikke ble en regionreform nå, så ble det kanskje aldri, for det er grenser for hvor mange mageplask en slik reform kan ha, og det nevnte rød-grønne forslaget var et skremmende bakteppe.

Ideelt sett burde vi hatt en mye bedre prosess, med avklaring av oppgaver først og så ha funnet en hensiktsmessig regioninndeling, for i denne saken er struktur like viktig som oppgavene. Det er om å gjøre å unngå at det beste blir det godes verste fiende, for fritt å sitere Voltaire. Vi vedtar i dag en regionstruktur som ikke er mitt partis primærvalg. Mange helt riktige grep gjøres, og et par grep kunne vært mer optimale. Jeg peker på Buskerud/Vestfold/Telemark og på Østlandet. Jeg synes også det er uheldig at Rogaland blir stående alene, for ikke å nevne Møre og Romsdal, men dette er hva vi fikk til som er praktisk og politisk mulig i denne omgang. For vårt partis vedkommende er det viktig at grenseutvalget som nå skal i arbeid, får et vidt nok mandat til å finne ytterligere strukturforbedringer. Jeg forstår også reaksjonene i Finnmark, men Kristelig Folkeparti mener at det er bedre at nord får to regioner, enn at alt blir slått sammen til én stor.

Jeg er glad for at vi nå får mer slagkraftige regioner og fylkeskommuner, som mitt parti har kjempet for i en årrekke. Oppgaveporteføljen arbeides det nå videre med – mye er klart, mye gjenstår, men vi er i gang. Selv om kritikerne i Arbeiderpartiet og Senterpartiet låter ille, ble de faktisk invitert til å delta i en del av prosessen, som jeg var skuffet over at de ikke deltok mer konstruktivt i.

Historieskriving er en interessant øvelse, og det blir interessant å se hvordan historien om denne reformen fortelles om noen år. Allerede før dagens debatt er det åpenbart ulike virkeligheter. For Kristelig Folkepartis del var grunnlaget at vi hadde en klar programformulering om at vi ønsket å legge til rette for en kommunereform – ikke en sammenslåing for å slå sammen, men for å sikre gode velferdstjenester for innbyggere i en hensiktsmessig bo- og arbeidsregion. Kristelig Folkeparti ønsker en pragmatisk tilnærming, ofte av demografiske grunner.

Det har ikke vært en øvelse for pyser. Jeg har notert meg stort politisk mot og mange gode prosesser når jeg i løpet av de siste årene har reist Norge på kryss og tvers og snakket om reformen. Den største jobben er ikke gjort her i huset, men av dyktige kommunepolitikere som vil det beste for sine innbyggere, i alle partier. Mange gode prosesser har resultert i et stort antall frivillige sammenslåinger, der kommunene har gjort gjensidig positive vedtak, i tråd med det som var hele forutsetningen for reformen. Kristelig Folkeparti valgte å legge seg på den linjen. Selv om vi hadde en åpning i programmet til å begynne med for en styringsrett fra Stortinget, har vi valgt å følge frivillighetsprinsippet fullt ut. Vi ser det er gode grunner i dag for å videreføre reformen. Det er fremdeles en forutsetning at det ikke blir en sentraliseringsreform, men en reform for å styrke velferdstilbudet. Vi mener at vi må forlenge de økonomiske incentivene i neste stortingsperiode. Det er et signal om hva vi mener om denne saken, slik at de kommuner som ikke kom helt i havn denne gangen, får en ny sjanse.

For noen kommuner med stor geografisk utstrekning og spredt bosetning kan det være lite å hente på en sammenslåing, og derfor må også Stortinget ta høyde for at disse kommunene får et likeverdig tjenestetilbud med resten av landet. Når jeg kvitterer ut vedtakene i dag, kommer Kristelig Folkeparti til å stemme for de frivillige sammenslåingene og mot dem som ikke bygger på gjensidige ja. Et unntak er under A. VIII, som omhandler Forsand og Sandnes. Det mener vi er en urasjonell sammenslåing, og Kristelig Folkeparti gjorde det klart allerede i vinter at vi ikke

kommer til å støtte dette. Vi kommer der til å støtte utsetelsesforslaget fra Senterpartiet. I Østfold gjør vi også en vri og støtter Arbeiderpartiets forslag nummer 14, som bygger på et frivillighetsprinsipp under de forutsetninger som der er gitt.

Kommune-Norge har forandret seg siden siste reformperiode på 1960-tallet. Det har også vokst fram en forståelse ute blant folk for at det var nødvendig og rett å gjøre noe. Reformarbeidet må sies å ha vært vellykket – langt mer enn Senterpartiet og andre hadde håpet på, som ikke hadde den innstillingen til denne dugnadsånden som var nødvendig. Vi ønsker å gratulere innbyggerne i de nye kommunene og ønsker dem lykke til med å bygge noe nytt. Nå er det opp til lokalpolitikkerne å sørge for det, i respekt og raushet med hverandre, slik at ikke storebror tar kommandoen over mindre søsken.

Grensejusteringer vil være et nødvendig etterarbeid flere plasser, og i lys av behandlingen av inndelingsloven i Stortinget i fjor, vil regjeringen trolig kunne avgjøre de aller fleste av disse tilfellene, om ikke alle.

Det er viktig at vi legger vekt på helheten i hvert enkelt tilfelle. Lokale ønsker fra innbyggerne er én ting, men de skal balanseres opp mot en helhetlig, god løsning for berørte kommuner. Det må gjennomføres konsekvensutredninger der en avklarer fordeler og ulemper og tar hensyn til det som kommer fram.

Så til Prop. 91 L, om oppgaveoverføring: Svært mange av oppgaveoverføringssakene går i egne prosesser, og dette arbeidet gjøres ikke ferdig i dag. Vi har imidlertid et lite knippe vi vil nevne. Det er fornuftig at kommunene tilføres flere relevante oppgaver, og i mitt parti er det et styrende prinsipp at beslutninger skal fattes på lavest mulig hensiktsmessig nivå, og at makt i prinsippet avgis oppover, ikke nedover. Derfor er oppgaveoverføring en logisk del av denne reformen. At man i denne saken gir kommunene økt ansvar, er bra, men det er foreløpig ikke komplett.

La meg kort kvittere ut: Vigsler er neppe det som oppleves som størst overføring av makt, men det er symbolsk viktig, og mange vil sette pris på at ordføreren kan gjøre slike oppgaver. Vi ser også innvendingene som reises på det boligsosiale området, men støtter likevel endringene. Kommunene får etter dette en hensiktsmessig helhet over virkemidlene på dette området. At noe ansvar for kollektivtransport overføres til større kommuner, sitter lenger inne hos oss, men med den klare forutsetningen at dette skal skje i nært samarbeid med fylkeskommunene, og at det bare er aktuelt i særlige tilfeller i store kommuner, så har vi i forhandlingene gått med på det. Når det gjelder videregående skoler, regner vi med at det reglementet som har fungert i mange år, fortsetter videre. De øvrige oppgaveoverføringene som hjemles her, har vi ingen merknader til, men overordnet vil jeg si om den lange rekken av oppgaver at hvis vi mener noe med grunnlovfestet lokaldemokrati, må vi også ha tillit til det, og da er det avgjørende at det følger midler med, slik at det ikke blir store forskjeller i kvalitet og utøvelse. Det er ikke slik at alle kommuner trenger å være like. En bredere oppgaveportefølje gir kommunene muligheter til å prioritere å lage tilbud tilpasset innbyggernes behov.

Dagen og vedtaket er historisk. Jeg ønsker å takke regjeringen og Venstre for et intenst, nyttig og i tillegg lærerikt og godt samarbeid til det beste for landet. Jeg anbefaler

med dette de forslag Kristelig Folkeparti er en del av, bortsett fra, som jeg nevnte, A. VIII, om Forsand og Sandnes.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [11:34:05]: Denne regionreformen har lyktes, oppfattet jeg at representanten Toskedal sa. Med tanke på de vedtakene som faktisk er gjort ute i fylkene etter hvert, og hvor fylkene, med unntak av Agder-fylkene, har sagt nei takk, er spørsmålet: For hvem er denne reformen en lykke? Hvorfor er denne regionreformen en lykke for Finnmark, for Akershus, for Østfold når Kristelig Folkeparti må ha oppfattet at disse fylkene selv har sagt nei takk til tvangssammenslåing?

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:34:56]: Jeg noterer meg et viktig spørsmål, men det har feil innslagspunkt, for man hopper over at fylkeskommunen kunne blitt nedlagt. Det var det som var det politiske utgangspunktet for regjeringen, å legge ned det fylkeskommunale nivået. Det nivået har Kristelig Folkeparti og Venstre nå reddet.

Så er vi klar over at det er smertepunkt. Vi er klar over at dette må utvikles videre. Vi er klar over at struktur og oppgaver må ses nærmere på. Men vi har klart det som de rød-grønne ikke greide, vi har redusert antall regioner. Vi har fått på plass en ny inndeling. Og Kristelig Folkeparti, som jeg sa fra talerstolen, er heller ikke fornøyd med alt som har skjedd. Men det var det muliges kunst – det var det vi oppnådde. Vi har reddet tre folkevalgte nivåer, som Arbeiderpartiet støtter, så jeg mener at spørsmålet fra representanten Lauvås kom inn på et litt for lavt nivå, for vi har reddet det regionale nivået.

Heidi Greni (Sp) [11:36:09]: Kristelig Folkeparti står sammen med regjeringen og Venstre om opplegget for kommunereformen. Men de har, prisverdig nok, til slutt vinglet seg fram til at de skal holde fast på prinsippet om at reformen skal være basert på frivillighet og lokale prosesser.

Når det gjelder kommunesammenslåing, går Kristelig Folkeparti, sammen med Senterpartiet mot alle tvangssammenslåinger, og det er vi glade for.

Overraskende nok stiller det seg helt annerledes når det gjelder fylkeskommunene. Der støtter Kristelig Folkeparti tvangssammenslåing av fylker etter at nabopraten er tatt, etter at fylkene har fattet vedtak om at de er best tjent med å bli opprettholdt som egne fylkeskommuner. Der setter Kristelig Folkeparti de lokale prosessene til side og vedtar sammenslåinger som vekker sterke reaksjoner hos dem det gjelder.

Jeg må si jeg ble ekstra overrasket over representanten Toskedals innlegg, der han faktisk fortalte hvor trasig mange av disse konstruksjonene er. Jeg deler absolutt representantens beskrivelse av hvor ugunstig Viken region, f.eks., blir. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da er tiden ute!

Heidi Greni (Sp) [11:37:20]: Da blir mitt spørsmål: Hvorfor respekterer en lokalpolitikerne i kommunene, men

ikke i fylkeskommunene? (Presidenten klubber igjen.)

Presidenten: Jeg må be om at taletiden respekteres.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:37:26]: Først av alt har ikke Kristelig Folkeparti vinglet i det hele tatt. Men vi er i stand til å endre oss etter virkeligheten, noe Senterpartiet ser ut til å ha problemer med, for de har vært fastlåst i sitt standpunkt hele veien.

Vi har sagt at å bruke tvang var unødvendig når nærmere 100 kommuner kom frivillig. Det var helt enestående, det som skjedde. Det har vi satt spor pris på, og da endret vi det standpunktet.

Det er klart at i kommunene, der innbyggerne bor, der de lever, der de skal få utført sine tjenester, er det svært viktig at man får delta, nettopp fordi makten skal komme nedenfra og gå oppover. For Kristelig Folkeparti var det helt avgjørende at dette ble forankret lokalt.

Når det gjelder regionnivået, var det vel en bred forståelse at det har et annet perspektiv, et annet tjenestenivå – og gjelder helt andre saker enn dem som kanskje opptar folk til daglig. Vi mente at der skulle Stortinget bruke sin styringsmakt. Dette mente vi det var stor forskjell på, og det valgte vi å gjøre.

Karin Andersen (SV) [11:38:40]: Det er morsomt å høre en representant fra Kristelig Folkeparti som legger det fram som en seier at det nå skal bli flere borgerlige vigsler! At det skal foregå lokalt, er hyggelig, og det har ikke SV noe imot, men det er litt spesielt at dette er en sak for Kristelig Folkeparti.

Det representanten Toskedal sier om at man ikke skal gå inn for sammenslåing for sammenslåingens skyld, og at man burde ha oppgaver først og struktur etterpå, er SV helt enig i. Da er det veldig rart å høre representantens begrunnelser for en regionreform. Det ble veldig tidlig klart at oppgavene skal bli færre, og man har klare vedtak mot det lokalt. Noe av det verste, som Kristelig Folkeparti i dag sier at de kommer til å stemme for, er sammenslåingen av Troms og Finnmark, der det er veldig tydelig lokal motstand, og der det ikke er mulig å se noen nye oppgaver som skal kunne tjene denne store regionen.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:39:47]: Nå er det slik at Kristelig Folkeparti er glad for at folk gifter seg, og så får de nå velge hvor de vil gå. For oss er det ikke en stor teologisk sak, det er en samfunnssak, hvor folk gifter seg. Det har vi ingen problemer med.

Når det gjelder sammenslåing, er det klart at – jeg gjen-tar – Venstre og Kristelig Folkeparti var med på å få beholdt det tredje folkevalgte nivået. Jeg tror også SV, som et lite parti, vet at i forhandlinger får man ikke optimale løsninger. Vi har reddet det tredje folkevalgte nivået. Vi skal stå i første rekke når det gjelder å videreutvikle det når det gjelder både struktur og oppgaver.

I denne saken tror jeg, eller jeg er overbevist om, at strukturen er like viktig som oppgavene for å komme i gang med å beholde dette nivået, som ellers ville ha blitt nedlagt. Så håper jeg at det kommer gode konstruktive forslag til oppgaver videre.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:40:55]: Vi har hørt i løpet av dagen at regjeringspartiene ikke støtter den

nye regioninndelingen. Venstre hoverer over at de har fått på plass den nye regioninndelingen. Så kom det fram i Kristelig Folkepartis innlegg at heller ikke Kristelig Folkeparti støtter den nye regioninndelingen. Det er egentlig bare Venstre som støtter den. Man skal dele inn Norge på et helt nytt vis for at syv-åtte representanter skal få igjen sin vilje gjennom en politisk deal.

Etter denne prosessen får vi en ny inndeling av fylkesmennene, vi får en annen inndeling av strukturen i politidistriktene, vi får en tredje inndeling av de såkalte regionene, og vi får en fjerde inndeling av stortingsvalgkretser. Det blir et større kaos enn det har vært noen gang.

Da er mitt spørsmål: Hvorfor mener Kristelig Folkeparti at det er klokt? Ikke som en del av en taktisk forhandling, men hvorfor mener de det er klokt at Troms og Finnmark blir én region? Hvorfor mener de det er klokt at Østfold, Akershus og Buskerud blir én region – fra Hardangervidda til Hvalerøyene? Hva er framskrittet i det?

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:41:57]: Jeg gjen- tar: Venstre og Kristelig Folkeparti har reddet, så langt, det tredje folkevalgte nivå. Det er veldig underlig å høre Senterpartiet, som har et takras med klager over det de kaller sentralisering, påpeke og kritisere nettopp det. Det er folkestyret vi kjemper for. Jeg trodde Senterpartiet var i forkant og kjempet for folkestyret.

Når man nå kritiserer Kristelig Folkeparti for dette, virker det som om man støtter regjeringen, at den burde ha fjernet det nivået. Her er det en sirkelargumentasjon fra Senterpartiet som i høyeste grad framstår populistisk.

At vi har greid å få fram en løsning som ingen partier er enig i, må være et bevis på at det går an å samarbeide, for vi har et felles resultat der ingen er helt fornøyd, men vi har greid å gjøre det som de rød-grønne ikke greide i løpet av åtte år.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

Heidi Greni (Sp) [11:43:03]: Kommunereformen har blitt en svært upopulær reform både blant innbyggere og blant lokalpolitikere. Det er gjennomført folkeavstemninger i 210 kommuner. I 145 av dem ble det nei-flertall. En undersøkelse gjennomført av Kommunal Rapport viste at 76 pst. av lokalpolitikere er misfornøyd med regjeringens gjennomføring av reformen. Senest i Klassekampen denne uken ble det presentert en måling som viser at bare 29 pst. av innbyggerne i Norge støtter regjeringens bruk av tvang.

Jeg tror Senterpartiets kamp mot regjeringens store sentraliseringsreform og den sterke motstanden lokalt vil bidra til regjeringsskifte til høsten. Da blir det ikke lagt opp til en fortsettelse av tvangsreformen, slik Sanner lover – det kan jeg love!

Da kommunereformen ble lansert, het det:

«Regjeringen vil spre makt, begrense statlig detaljstyring og bygge samfunnet nedenfra gjennom å gi mer handlingsrom til enkeltmennesker, familier, lokalsamfunn og bedrifter. Regjeringen ønsker å gi mer makt og myndighet til mer robuste kommuner.»

Det er ikke det folk og lokalpolitikere tenker på når de snakker om lokalreformen. Det har iallfall aldri jeg hørt noen si.

I dag behandler vi resultatet av tre års intenst arbeid i kommuner, fylkeskommuner og på Stortinget. Det startet med presentasjonen av reformen i kommuneproposisjonen for 2014 og ender med Stortingets behandling i dag. Tre ganger tre hurra for kommunereformen fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har ikke noe særlig gjenklang ute i kommunene. Jeg tror det er få andre enn de nevnte parti- enes talspersoner her i dag som kan feire reformen og si at dette sikrer maktspredning og økt handlingsrom for enkeltpersoner og lokalsamfunn. Vi har fått 74 færre kom- muner, men ulikhetene i størrelse, i spredtbygdhet og i in- terne utfordringer er akkurat like store som før reformen. Utfordringene i norske kommuner er akkurat de samme som før reformen.

Senterpartiet mener det er behov for reformer som styr- ker kommunenes forutsetninger for å gi gode tjenester til innbyggerne, og for at kommunene skal være framtidsret- tede utviklere av sine lokalsamfunn. Jeg klarer ikke med min beste vilje å se at dette reformbehovet er vektlagt i re- gjeringens opplegg. Tvert om er forskjellene kommunene imellom en naturlig og nødvendig del av at vi bor i et lang- strakt land med bygd og by, tettbygde og spredtbygde om- råder. Dette er dårlig ivaretatt i reformen. Kommunene i både bygd og by er rammen rundt lokalsamfunn der nær- ingsliv, organisasjonsliv, kulturliv og offentlig sektor vir- ker sammen. Dette er heller ikke vektlagt i reformen. Kommunenes betydning for distriktspolitikken er overho- det ikke tatt hensyn til.

Senterpartiet mener det er behov for reformer for å re- dusere omfanget av statlig styring av kommunene. En slik styrking av kommunenes rolle i offentlig forvaltning er ikke et spørsmål om strukturendring, men om systemendring. Det trengs vilje til desentralisering av makt og myndighet fra statlig til lokalt nivå.

Sett i et slikt perspektiv blir Prop. 91 L om oppgave- overføring til kommunene ganske pussig. Navnet skjem- mer ingen, heter det, men navnet på proposisjonen sier det meste om manglende ambisjonsnivå. «Endringer i ekte- skapsloven og bustøttelova m.m.» er ikke stort å by på for en regjering som lanserte kommunereformen som en opp- gavereform. Nå foreslås også endringer i ansvaret for kol- lektivtransport, men det er fra én del av kommunesektoren til annen. Staten skjærer sitt, viser det seg. For de fleste andre oppgaver som er under vurdering, skal det foretas utredninger i sektordepartementene før eventuelle overfø- ringer til kommunene.

Antallet kommuner vil bli redusert fra 428 til 354, om Stortinget følger innstillingen fra kommunalkomiteen. 94 kommuner inngår i sammenslåinger. Det er verdt å merke seg at en tredjedel av kommunene som slås sammen, inn- går i de ti tvangssammenslåtte kommunene. Kommunere- formen skulle baseres på frivillighet og lokale prosesser, het det i 2014. Slik ble det ikke.

Senterpartiet vil stemme imot alle tvangssammenslåin- ger. Det har også andre partier signalisert. Mange følger med oss i Stortingets behandling av kommunereformen i dag. Mange er spente på hva som skjer med forslag knyttet til egen kommune, særlig mindretallsforslag som gjelder tvangssammenslåinger. Av hensyn til dem som følger oss i kommunene, og av hensyn til at representantene skal få synliggjort sitt standpunkt, ber jeg om at disse avstemnin- gene, og også avstemningene om tvangssammenslåing av fylkeskommuner, gjøres enkeltvis.

Fra Senterpartiets side lover vi at med oss i regjeringsposisjon til høsten vil vi medvirke til at sammenslåinger som blir vedtatt nå, kan oppheves dersom kommunene selv ber om det. Det er tre måneder fra nå til stortingsvalget, og da håper jeg en ny regjering er på plass. Noen sier de er sjokkert over at vi vil overprøve Stortingets vilje. Saken er at et nytt storting skal og vil ha en egen vilje, og i denne saken er folkeviljen på vår side. Det er den vi skal forvalte.

Jeg vil kommentere enkelte sammenslåingsforslag som gir spesiell grunn til bekymring.

I den nye kommunen bestående av Sogndal, Balestrand og Leikanger var to av tre kommuner mot sammenslåing. Det er vanskelig å argumentere for dette forslaget ut fra unntaksbestemmelsen om å bruke tvang når en kommune låste for en regional løsning.

Så til et annet eksempel: Odda, Ullensvang og Jondal. Det er en såkalt frivillig sammenslåing, og Senterpartiet stemmer også for den, fordi det ligger positive kommunestyrevedtak til grunn for den løsningen. Men det er med en bismak, for løsningen er skapt gjennom knappest mulig flertall, en folkeavstemning som sa nei, og kommuner som følte seg presset fordi de endte opp som tapere i endringen av inntektssystemet og var sterkt presset av Fylkesmannen.

Det mest uforståelige forslaget til tvangssammenslåing gjelder Leka, Vikna, Nærøy og Bindal. Tre kommuner har sagt nei, og én har sagt ja, men ønsker ikke tvang. Dette er så langt unna regjeringens definisjon av unntaksvis tvang som det er mulig å komme.

Jeg vil også nevne Bodø og Steigen, Fosen-kommune og forsøket på å presse Bremanger inn i samarbeid med Flora og Vågsøy. Inntil videre er disse sammenslåingene forhindret, men jeg registrerer at statsråden viser til videre prosesser og ønske om sammenslåinger senere. Det går ikke over, sier statsråd Sanner. Dette må bli slutt en gang, slik at vi kan fokusere på tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling, sier oppgitte lokalpolitikere.

Senterpartiet vil stemme imot forslagene nr. 11, 12, 13 og 14 fordi dette er alternativ som innbyggerne og lokalpolitikere ikke har vurdert, da de var en del av større sammenslåinger der noen har sagt nei. Hvis kommunene selv ønsker det, kan de ta initiativ til nye prosesser i etterkant av dagens behandling.

Så over til ny inndeling av fylkeskommunene. Det var høsten 2015 fylkene ble koplet på kommunereformen. Regionreformen er ikke først og fremst et resultat av regjeringens vilje. Den ønsker jo å legge ned fylkeskommunene. Dette er en av de få sakene der Kristelig Folkeparti og Venstre kan vise til gjennomslag. De har valgt en dårlig sak, spør du meg.

Stortingsflertallet, alle partier unntatt Høyre og Fremskrittspartiet, sa under behandlingen i 2015 at de ville opprettholde et regionalt folkevalgt nivå. Det samme flertallet sa også at endringer i fylkesinndelingen skulle bygge på lokale ønsker. Slik ble det ikke. Innstillingen vi behandler i dag, er ikke basert på lokale ønsker, men stort sett på tvangssammenslåing av fylker.

Selvsagt burde en debatt om folkevalgte regioner først og fremst handle om oppgaver i fylkene, ikke strukturen. Det påstås at større og færre fylkeskommuner kan forsterke fylkeskommunenes rolle i dialogen med staten. Det står

også at færre fylker vil styrke demokratiet. Det brukes en serie honnørord som dessverre ikke har innhold.

Stortingsflertallet sier fylkene skal få en sterkere samfunnsutviklerrolle, men fram til i dag har rollen vært svekket gjennom nedtrekk av regionale utviklingsmidler og færre virkemidler i kommunene.

Forslaget om å overføre ansvaret for kollektivtrafikk til de største byene er et nytt eksempel på å svekke fylkeskommunen.

Nabopraten fylkene ble invitert til, og innspillene som er gitt etter denne, er ikke blitt lyttet til av regjeringen. Det er bare én av de foreslåtte sammenslåingene som er frivillig, og da tenker jeg på Agder-fylkene, men heller ikke der er det sentrale kravet om oppgaver og overføring av statlige arbeidsplasser imøtekommet.

Jeg ser at tiden løper fra meg, så jeg får ta det andre i et senere innlegg. Men til slutt vil jeg ta opp Senterpartiets forslag som er fremmet i innstillingene, i tillegg til det løse forslaget, og jeg anmoder om at det stemmes enkeltvis over mindretallsforslagene i innstillingen til Prop. 96 S og også enkeltvis over innstillingen til Prop. 84 S. Jeg varsler om at vi vil stemme subsidiært for forslag nr. 17, fra SV, i sak nr. 1.

Presidenten: Representanten Heidi Grini har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Bjørn Lødemel (H) [11:53:44]: Senterpartiet har snakka ned kommunereforma på innpust og utpust i tre år. Dei har til og med lagt press på sine egne lokalpolitikarar for at dei ikkje skal vere med på den viktige reforma.

I dag er fasiten i arbeidet med kommunereforma at 156 kommunar har vedteke at dei ønskjer samanslåing, og av dei blir 121 kommunar slått saman til 47 nye kommunar. Berre 10 kommunar blir slått saman ved tvang med bakgrunn i dei føresetnadene som Stortinget har vedteke. Det betyr at det vil vere 354 kommunar 1. januar 2020, og at 32 pst. av befolkninga i landet vårt vil få ein ny kommune.

Nesten 100 kommunar slår seg saman gjennom denne reforma – frivillig. Det vil vere eit alvorleg slag i ansiktet for Senterpartiet på sentralt nivå, som har jobba hardt for å snakke ned denne reforma.

Spørsmålet til Grini er: Er det ei skuffa Heidi Grini som står her i dag? Må ho innsjå at den frivillige kommunereforma som regjeringa gjennomfører, har lukkast? Og er nesten 100 kommunar som frivillig slår seg saman, fleire eller færre enn det ho hadde sett føre seg då reforma blei starta?

Heidi Grini (Sp) [11:54:54]: Ja, det er en veldig skuffet Heidi Grini som står her i dag – ikke fordi kommuner som har vedtatt frivillig sammenslåing, nå går i gang med disse prosessene. Tvert imot, de prosessene støtter Senterpartiet. Men jeg er meget skuffet over regjeringspartiene og støttepartiene, som hele tiden har sagt at dette skulle være en frivillig reform, og at de skulle lytte til de lokale vedtakene, og som de tre–fire siste årene har kalt mine trusler om at det kommer tvangssammenslåinger, skremselfpropaganda fra Senterpartiet. Dessverre blir Senterpartiets skremselfpropaganda vedtatt her i salen i dag, og det er jeg veldig, veldig skuffet over. Jeg er skuffet over at Høyre og regjeringspartiene ikke har tillit til lokalpoliti-

kerne, jeg er skuffet over at de går tilbake på sine lovnader om at det ikke skal brukes tvang, og jeg er skuffet og overrasket over at de også går langt utover de unnatakene de hadde da det ble åpnet for tvang, f.eks. når det gjelder det som skjer i Nord-Trøndelag.

Helge André Njåstad (FrP) [11:56:08]: Det er interessant å høyra representanten Greni snakke om kor skuffa ho er over at ein ikkje lyttar til lokale folkevalde. Me har lokale folkevalde i 426 kommunar i Noreg, deriblant to på Nordvestlandet, i Flora og i Vågsøy, der dei lokale folkevalde har hatt ein grundig prosess om kommunereform, og der begge kommunane har landa på at dei ønskjer å slå seg saman.

Så registrerer eg i innstillinga og i ordskiftet at der har Senterpartiet ei litt anna tilnærming enn det dei har hatt i alle andre saker. Der seier Senterpartiet at ein veit best i Oslo. Sannsynlegvis på eit lukka bakrom med nokre få til stades seier stortingsgruppa til Senterpartiet at dei ikkje stolar på lokaldemokratiet i Vågsøy og Flora – at når det gjeld den samanslåinga, veit ein betre i Oslo enn i Vågsøy og i Flora. Eg kunne tenkja meg å utfordra representanten, òg frå denne talarstolen: Kvifor er det uklokt, det vedtaket ein lokalt er einig om i Vågsøy og i Flora?

Heidi Greni (Sp) [11:57:08]: Når det gjelder Vågsøy og Flora, var det ikke en del av den utredningen som kommunene drev med før fristen for kommunereformen var ute. Det var ikke et alternativ de i det hele tatt diskuterte. Det var et helt uaktuelt alternativ for dem. Så kom det trusler om tvangssammenslåing, det kom trusler om at de skulle bli tvangssammenslått i retninger de slett ikke ønsket, osv., og i siste sving kom det opp et kommunestyrevedtak om dette, uten at det hadde vært folkeavstemning, uten at innbyggerne hadde vært ordentlig involvert, og uten at det hadde vært gode prosesser.

Jeg er sikker på at representanten Njåstad er enig med meg i at dette ikke oppfyller reformens intensjon om en sammenhengende arbeidsmarkedsregion, for det er milevis mellom disse kommunene, og det er en veldig rar konstruksjon. Høyre stemmer heller ikke for dette.

Senterpartiet åpner selvfølgelig for at disse kommunene kan ta initiativ til nye prosesser etterpå, og vil være positive til et slikt initiativ.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:58:27]: Jeg tilhører nok dem som er litt skuffet over Senterpartiet i denne saken, for jeg husker godt i rød-grønn periode fra fylkestingsperioden min i Rogaland hvordan vi kjempet for å forsøke å få til noe når det gjaldt akkurat dette.

Nå hører jeg at Senterpartiet er skuffet over tidsplan, ambisjonsnivå, belønningsmidler, oppgaver, innhold og struktur – ja, de er misfornøyd med alt. Hvis man summerer det, tror jeg de må mene at vi skulle hatt mange flere kommuner. En må kanskje tilbake til 1960-tallet før Senterpartiets humør stiger.

Alt blir kalt sentralisering – i strid med både fornuft og fakta – og vi vet alt om hva Senterpartiet nå er imot, for de er imot alt. Da spør jeg meg: Kan representanten Greni på 60 sekunder greie å forklare hva som ville vært Senterpartiets ideelle modell for å få til en god kommunestruktur i Norge? Nå vet vi alt om frivillighet, så ta det som kommer i tillegg.

Heidi Greni (Sp) [11:59:25]: Jeg trenger ikke engang 60 sekunder, for det ideelle er at det er lokalpolitikere, som har skoene på, som vet hva som gir best tjenester for deres innbyggere, som skal få lov til å vedta dette. For meg er det ikke noe mål å ha x antall kommuner, det er ikke noe mål at det ikke skal være kommunesammenslåinger, det er heller ikke noe mål at kommuner som kanskje vil dele seg opp, ikke gjør det, det kan være tilfeller der det er bra, men det er lokalpolitikere som må ta avgjørelsen om hva som er best for deres innbyggere.

Senterpartiet er ikke imot alt. Senterpartiet er ikke imot kommunesammenslåing. Senterpartiet satt med statsråden da forlengelsen av inndelingstilskuddet, altså fra 10+5 til 15+5 år, ble innført. Det var et incitament til kommunesammenslåing. Det at vi er imot tvangssammenslåing og overkjøring av lokaldemokratiet, betyr ikke at vi er imot kommunesammenslåing. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da var de 60 sekundene over!

André N. Skjelstad (V) [12:00:39]: Det kunne vært interessant om representanten Greni i hvert fall hadde rettet opp følgende: at det er et partnerskap i kollektivtrafikken mellom de store byene og fylkeskommunen, og at det betinger full enighet. Men det er kanskje ikke så nøye.

Det kunne være interessant å bore litt mer i den såkalte frivilligheten. Vi forholder oss til at Vågsøy og Flora ønsker å slå seg sammen, men jeg ser også i dag at det ligger et løst forslag i denne sal der en ønsker en utsettelse av Forsand og Sandnes, som er basert på frivillighet. Så kan en selvfølgelig mene noe om hvordan den kommunen er oppbygd, det kan flere av oss ha meninger om, men det er definitivt en frivillighet. Og igjen velger Senterpartiet på mange måter å se bort fra den frivilligheten. Det er ikke noen konsistens i deres egen politikk på dette. Hvordan kan representanten Greni forklare meg det – når en går imot Vågsøy og Flora, som er et lokalt ønske, og også går imot det som et flertall av kommunestyrene i Sandnes og Forsand ønsker?

Heidi Greni (Sp) [12:01:43]: Hvis representanten Skjelstad hadde lest forslaget vårt, hadde han sett at vi ikke går imot. Vi sier at vi stemmer for Forsand og Sandnes under forutsetning av at kommunestyret i Forsand bekrefter sitt vedtak. Som representanten kanskje er informert om, hadde de et ekstraordinært kommunestyremøte fordi flertallet hadde snudd og nå ikke ønsker den kommunesammenslåingen. De hadde et ekstraordinært kommunestyremøte, men der det ikke ble åpnet for å votere over saken fordi mindretallet kan stoppe det når det er et ekstraordinært kommunestyremøte der dette ikke er på sakslisten med et vedtaksforslag. Derfor sier vi at hvis kommunestyret bekrefter at dette er det de fortsatt vil, går vi for det, men hvis kommunestyret bekrefter at de nå har snudd, mener vi at vi skal respektere det – for det er kommet mange nye momenter i den saken, bl.a. at den fergeforbindelsen som er mellom disse to kommunene, vil bli borte. Det betyr at det ikke er direkte kommunikasjon mellom de to delene av kommunen.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Karin Andersen (SV) [12:03:00]: SV er for frivillige sammenslåinger når det gjelder både kommuner og fylker, men vi mener at det må være gode begrunnelser når så tunge og gjennomgripende endringer skal gjennomføres, og de må svare på de utfordringene vi har i samfunnet, som: Er det nok kvalitet i skole, barnevern, eldreomsorg og planlegging rundt omkring i kommunene? Nei, noen steder er det ikke det, men det meste handler nok om at kommunene ikke har råd til å organisere seg og ansette nok kvalifisert personell til å gjennomføre dette. Derfor stoler SV så mye på kommunesektoren og kommunepolitikerne i Norge at vi ønsker at de skal få en større del av økonomien, slik at man kan ha kvalitet i tjenestene i alle kommuner.

Men noen er kanskje små, og barnevernet har vært trukket fram som et eksempel. På det området er det mye interkommunalt samarbeid. Noe av det er bra, og noe av det er kanskje ikke like bra. Men hva er regjeringens svar på dette? Jo, det er tvangssammenslåing av kommuner. Noen av dem var ganske store fra før, og de blir da veldig store, slik at de ikke er i nærheten av å være små og ha disse problemene knyttet til kvalitet, f.eks. i barnevernet. Så de løser ikke dette problemet. I tillegg vedtok Stortinget i går en barnevernsorganisering der man skal legge enda flere oppgaver til kommunene, som regjeringen samtidig mener er for små til å løse disse oppgavene. Så det har rett og slett ingen faglig god begrunnelse, det som gjøres nå. Man har prøvd å skyve barnevernet foran seg, men det har vært et forkle som man ikke egentlig har tatt på alvor.

En annen stor utfordring vi har, er å få til en overordnet areal- og transportplanlegging, særlig ut og inn av og rundt de store byene, slik at vi kan få plassert tog, kollektivtrafikk, boliger og næringsarealer der hvor man kan ta all økt trafikk med kollektiv, gange og sykkel. Det må vi hvis vi skal løse klimaproblemene. Har denne kommune- og regionreformen løst noe av dette? Overhodet ikke, for man har ikke løftet bindende areal- og transportplanlegging over til fylkeskommunene eller regionene. Det kunne ha løst noe av dette og virkelig tatt tak i et stort og alvorlig problem ved å få dette på plass raskt. Det har SV foreslått, men regjeringspartiene og støttepartiene har stemt det ned.

Så gjelder det vekst og utvikling i distrikter med fraflytting. Det er en stor utfordring i Norge i dag. Svarer kommune- og regionreformen på det? Ikke i det hele tatt, for regjeringen har halvert de regionalpolitiske virkemidlene, kuttet i distriktpolitikken og fører en sentraliserende politikk på veldig mange politikkområder. Vi ser at man til og med bruker IKT som begrunnelse for å sentralisere tjenester som kunne ha vært lokalisert lokalt, og som kunne ha gjort at man hadde fått til vekst og utvikling. Så det å slå sammen noen store kommuner til enda større kommuner løser ingenting av dette. Det kreves politikk på mange områder for å få til dette.

Man har fått til en rekke frivillige sammenslåinger – det er bra – uten at kommunene med det har fått noen oppgaver som kommer til å påvirke lokaldemokratiet noe særlig. SVs tilbud er at de skal få en sterkere kommuneøkonomi – ja, sterkere enn det alle de andre partiene her på Stortinget tilbyr – slik at de kan løse oppgavene bedre og kanskje også ha noen kroner til overs, slik at de kan skape utvikling i sine kommuner.

Så til regionreformen, og da har jeg lyst å si at SV er imot tvangsekteskap både i livet og i politikken. Det å slå

sammen regioner og ommøblere hele norgeskartet for ingenting, faktisk for færre oppgaver – jeg har nesten ikke trodd på hva jeg har vært med på den siste tida. Kristelig Folkeparti står til og med her på talerstolen flere ganger og gjentar at de har reddet regionene eller fylkene. Hva er det for noe? Det finnes jo ikke et flertall her i Stortinget for det. Det er bare de to regjeringspartiene som ønsker å legge ned fylkeskommunene. Kristelig Folkeparti kan jo få et flertall med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV om det. Det er bare tøys å si at man her har reddet noe som helst.

Det man har gjort, er at man har gått på regjeringens limpinne, som ønsker å legge ned nivået. Så har man vært med på å «spekkhogge» på dette nivået, nemlig ved å åpne for at tannhelse skal fjernes. Det er et velfungerende kompetansemiljø som har gjort at tannhelsen hos norske barn er svært god nå. Hvorfor skal man ødelegge det og gi det til noen store byer, og så skal fylkene sitte igjen med resten? Det er å ødelegge velfungerende fagmiljøer. Hvorfor skal man ødelegge noe som fungerer?

Når det gjelder kollektivtrafikk, trenger folk å flytte seg over både fylkesgrenser og kommunegrenser – hvorfor i all verden skal kollektivtrafikken være organisert i enkeltkommuner eller enkeltbyer, selv om de er store? Se på denne byen, de samarbeider med Akershus, og de må samarbeide enda mer for å få kollektivtrafikken til å fungere. Der bør man jo gå motsatt vei – ikke splitte opp. Jeg vet ikke hvor mange anbudsrunder det vil bli, og hvor mye det skal koste, når man nå skal sitte og forhandle med mange færre – for ikke å glemme at det blir et dårligere tilbud til innbyggerne – men alt det ekstra byråkratiet dette kommer til å medføre, får bli regjeringens problem.

Regjeringen begrunner noen av disse sammenslåingene med at det er så galt med interkommunalt samarbeid. Men på dette området og på tannhelseområdet sier de: Her må man først splitte opp, og så skal man lage noen nye konstruksjoner som ikke er folkevalgt, men som man må ha som samarbeidsorgan for å få dette til å fungere etterpå – altså akkurat det man har stått og argumentert mot.

Det er noen oppgaver som flertallet i dag ønsker å legge til fylkene, men som regjeringen har vært imot. Det er felles vegadministrasjon. Det har SV ment lenge at vi skal ha. Vi er for det, fylkene vil ha det, det er meningsfylt for dem å ha det, og det viktig for innbyggerne i fylkene. Men det har regjeringen vært imot. Nå har flertallet her i salen snudd, og det er vel og bra.

Men dette er en virkelig meningsløs reform, når man ikke har tenkt å legge store, nye, tunge oppgaver til disse regionene. Man har altså tegnet et kart, og kartet er så rart at man til og med lager denne regionen rundt Oslofjorden, der Oslo blir liggende igjen som en øy, der man virkelig hadde trengt å samarbeide. Hvis man hadde ment noe med dette, måtte man i hvert fall ha mannet seg opp til å gjøre det skikkelig, når det gjelder både oppgaver og geografi.

Mitt hjemfylke, Hedmark, blir nå slått sammen med Oppland og skal visstnok hete Innlandet, så jeg blir vel «innlending», i motsetning til de andre, som da blir «utlendinger», regner jeg med. Fylkestingene i Hedmark og Oppland har ikke ønsket denne sammenslåingen, for oppgavene kommer ikke. Nå lager man en svær enhet som det ikke er noe fellesskap i befolkningen om, for dalførene der går nordover og sørover, ikke østover og vestover. Den som har et lite atlas hjemme, kan kikke på det og se at det ikke er så mye som går på kryss og tvers der.

Ved at det blir færre oppgaver, har nok Høyre og Fremskrittspartiet lagt en strategi om at dette da blir så betydningsløst og lite viktig for folk at det blir lettere å legge det ned i neste runde. Den limpinnen har Kristelig Folkeparti og Venstre gått på, og det er jeg veldig lei meg for, for det hadde slett ikke vært nødvendig.

Når det gjelder de ulike kommunesammenslåingene, kommer SV til å stemme for de frivillige og mot tvangssammenslåingene. Vi fremmer et eget forslag om Forsand og Sandnes. Det gjør vi fordi det der har vært et litt sammenhengende sirkus de siste dagene. SV er ikke imot at disse to kommunene slår seg sammen, men vi mener det mest ryddige nå er å utsette denne saken. Blir de enige over sommeren og kommer til den regjeringen som måtte sitte da, og sier at de vil slå seg sammen, skal SV stemme for det på strak arm.

I likhet med Senterpartiet og Arbeiderpartiet sier også SV til de kommunene og fylkene som nå blir tvangssammenslått, at hvis vi får innflytelse etter valget og man ber om å bli delt igjen, vil SV være med på det, for da har skaden ennå ikke oppstått.

Jeg vil ta opp de forslagene som SV har i de ulike innstillingene.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jenssen (H) [12:13:22]: SV sier at man er for de frivillige sammenslåingene, men er bortimot glad for at de som finner sammen, finner sammen. Samtidig vet vi at det er veldig mange kommuner som ikke makter å løse oppgavene sine på egen hånd. Representanten var inne på det selv. Det er mange kommuner som mangler nøkkelpersonell i viktige velferdsstillinger. Veldig mange kommuner mangler fagutdannete barnevernsarbeidere, de mangler sykehjemsleger, fysioterapeuter i sykehjem, jordmødre, og de står uten psykologer. Så får representanten det til å høres ut som at det har SV tenkt å løse gjennom å bevilge mer penger. Men det er ikke fordi man mangler budsjettmidler til disse stillingene, at man ikke får det til. Det er fordi man ikke får tak i folk. Man klarer ikke å rekruttere folk inn i det som ikke er sterke kompetansmiljø. Istedenfor «outsourcer» mange kommunestyrrer disse oppgavene til interkommunale løsninger.

Mener SV at det er en bedre løsning at kommunestyrene «outsourcer» dette til interkommunale selskap enn at man løser det selv? Og er representanten enig i at hvis vi får færre kommuner, som kan gjøre jobben selv, vil det være bedre enn stadig flere interkommunale selskap?

Karin Andersen (SV) [12:14:29]: Ja, det kan være fordeler og ulemper med interkommunale selskaper, men å bruke ordet «outsourcer» er vel litt spesielt, særlig fra Høyre, som ønsker å «outsourcer» velferdsoppgavene direkte til private leverandører. Det er noe helt annet.

Men SV ønsker altså at kommunene og fylkene skal få bedre økonomi, slik at de har råd til å ansette folk i hele stillinger, f.eks. Det er kjempeviktig når man skal rekruttere folk. Vi er ikke imot interkommunalt samarbeid, men når det gjelder f.eks. barnevernet, var jeg inne på i mitt innlegg at fordi de oppgavene kan være såpass tunge og vanskelige at mange kommuner ikke klarer dem, kunne det

vært bedre å løfte dem opp til fylkesnivå, der de oppgavene var før. Da får man store, tunge fagmiljøer som kan fungere godt.

Høyre gjør jo det motsatte nå på tannhelse, nemlig tar et godt, tungt fagmiljø og splitter det opp til kommunene, som vil kunne få problemer med å gjennomføre dette.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [12:15:40]: Representanten hadde en del interessante betraktninger om Kristelig Folkeparti som jeg godt kan tenke meg å diskutere i en annen sammenheng. Kristelig Folkeparti deltar der vi oppnår målrettede resultat for å forbedre situasjonen for folk, og drar hele Stortinget i en mer sosial retning. Jeg er veldig stolt av det vi har fått til.

Når det blir sagt at de rød-grønne også kunne ha støttet en regionreform, hadde de åtte år og fikk ikke gjort noen ting. Derfor gikk vi inn i et samarbeid med en regjering som sa at her vil vi vise handlekraft, her vil vi gjøre noe. For øvrig ble det sagt fra de rød-grønne at Kristelig Folkeparti ville de heller ikke ha med på laget. Det ble også sagt, så en må ikke forvrengte det.

Ellers hører jeg at kommunene skulle hatt mer selvstyre, mer frihet, osv. Men så hørte jeg ordene «overordnet arealplanlegging», og jeg kjenner jo SVs sentralistiske ideologi. Mener representanten at regionene skal være en overkommune?

Karin Andersen (SV) [12:16:46]: Grunnen til at jeg tok tak i Kristelig Folkeparti nå, var at representanten Toskedal ved flere anledninger nettopp sto og sa at de hadde reddet regionnivået fordi det var flertall for å legge det ned. Det er jo direkte usant, for det er bare Fremskrittspartiet og Høyre som ønsker å legge ned regionnivået. Derfor er ikke dette noen redningsoperasjon, men en del av en planlagt strategi fra regjeringen for å få lagt fylkeskommunen ned, og den limpinnen har Kristelig Folkeparti gått på.

Ja, jeg sa overordnet areal- og transportplanlegging, og ja, det er en overkommuneoppgave. SV er ikke redd for det, for vi mener at dette er en oppgave som regioner eller fylker godt kunne løst, og løst mye bedre enn det enkeltkommuner kan. For jeg klarer ikke å se for meg hvor store de kommunene skulle bli som kunne løse denne oppgaven, med de store avstandene som i så fall skal dekkes. Jeg tror heller ikke Kristelig Folkeparti ønsker så kraftige kommunesammenslåinger som det skulle tilsi.

Ketil Kjenseth (V) [12:18:02]: Siden representanten Karin Andersen er fra Hedmark og hadde en visitt innom det nye Innlandet, og jeg er fra Oppland, må jeg spørre Karin Andersen hvilken solidaritet det ligger i at Hedmark skal ha fire sykehus, at Oppland skal ha ett sykehus, og at vi skal fortsette med de to fylkene? Det er jo en drenering og en ulikhet vi ikke kan fortsette med.

Men det var ikke det jeg hadde tenkt å spørre om, for Venstre og SV står ofte sammen i kampen for de svake gruppene. Der vi skiller lag, er når det kommer til skatteinnkreving, der SV er de mest skattekåte og vil kreve inn 40 mrd. kr mer fra innbyggerne for å skape kvalitet i tjenestene, som representanten Andersen var innom. Men når en skal kjempe for de svake, er det bare 10 pst. av kommunene som har en kommuneadvokat som skal kjempe for barnevernsbarna. Vi har 191 legevakter, og vi har 428

kommuner. Vi har 46 krisesentre, og vi har 428 kommuner. Halvparten av kommunene har ikke kommunepsykolog. Hvordan skal vi få dette terrenget til å stemme overens, og hvorfor skal vi bruke 40 mrd. kr mer på så mye administrasjon?

Karin Andersen (SV) [12:19:10]: Det tallet som representanten opererer med nå, vet jeg ikke helt hvor han har fra. Men det SV har foreslått, og som Venstre har stemt imot i Stortinget i denne perioden, er f.eks. at vi har oppfordret kommunene til å etablere felles kontor for jurister og advokater. Det har de bruk for, for her trengs det masse kompetanse. Ofte når man bruker slik kompetanse, kan man risikere at man i neste runde møter den man har lært opp i sine saker, som motpart i en rettsak.

Det er helt riktig at Kommune-Norge bør samarbeide mer om ulike typer fagkompetanse som de trenger. De trenger det på klima- og naturområdet. Der har SV fremmet forslag om at vi skal stille krav om slik fagkompetanse. Senere i dag kommer vi til å stemme for det som Arbeiderpartiet og Senterpartiet stemmer mot, for å fastsette fagkompetanse i kommunesektoren, for vi mener at det er nødvendig, og det vil kunne løse noe av dette. I tillegg bevilger SV en mye bedre kommuneøkonomi enn det Venstre er med på.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Rasmus Hansson (MDG) [12:20:39]: Regjeringens prosjekt for å samle landets fylker og kommuner i færre og større enheter har endt opp i tvang og dårlig oppslutning. Det synes Miljøpartiet De Grønne er synd, for det er viktig at norske kommuner og fylker tilpasser seg de oppgavene de står overfor, og framtida de skal inn i.

Derfor stemmer vi for noen sammenslåinger – der folkeflertallet er for det – men vi minner om hva Stortinget sa sist vi diskuterte denne reformen:

«Dersom kommuner etter en helhetlig vurdering og etter å ha innhentet synspunkter fra sine innbyggere konkluderer med at sammenslåing ikke er aktuelt på det nåværende tidspunkt, er dette en konklusjon flertallet mener må respekteres.»

Dette står Miljøpartiet De Grønne ved.

Det er et paradoks at en reform som skulle styrke kommunedemokratiet, gjennomføres ved å overkjøre kommunedemokratiet. Derfor stemmer vi mot sammenslåinger som ikke støttes av innbyggerne. Vi stemmer mot sammenslåing i f.eks. Flora, Vågsøy og Bremanger og – inntil videre – i kommuner hvor det er usikkerhet om den lokale enigheten, som i Forsand og Sandnes. I Akershus, der jeg stiller til valg i dette stortingsvalget, blir Skedsmo, Fet og Sørum overkjørt. Folk i både Fet og Skedsmo stemte nei. Om jeg blir valgt inn på Tinget fra Akershus, kommer jeg til å arbeide for at folkeflertallet skal respekteres i de kommunene – akkurat som jeg kommer til å arbeide for at det folk i Asker, Røyken og Hurum har bestemt, om å gå sammen, også skal respekteres og støttes.

Miljøpartiet De Grønne har støttet regionreformen. Sterke regioner er viktig for å ta vare på framtida. Men i motsetning til regjeringspartiene vil vi også at regionene skal fortsette å være et sterkt, folkevalgt nivå. Framfor alt mener vi at en regionreform må ha et tydelig mål. Regionreformen bør være grønn, og den bør være målrettet som

et verktøy for overgangen til et bærekraftig samfunn, som hele Norge nå må gjennomføre. Regionene bør bli effektive og bærekraftige, med grønt skifte og nullutslipp som mål, og med en sterk næringsutvikling innen rammen av kultur-, natur- og miljøkrav som sikrer hovedmålet: høy livskvalitet for innbyggerne.

Regionreformen vi debatterer i dag, mangler disse dimensjonene. De sammenslåingene som foreslås i dag, kan derfor bare støttes når det gjelder Agder, der den folkelige forankringen er solid. Men i dag vil flertallet også dytte mitt eget fylke, Akershus, sammen med Buskerud og Østfold inn, i en svær, geografisk knotete Viken-region, som er et trist eksempel på hele denne bakvendtprosessen. Mye taler for at en fylkessammenslåing rundt Oslofjorden kan være fornuftig, men da burde man starte med en god kommuneprosess, og basert på resultatet av den burde man gå videre – og ikke legge inn en fullstendig irrasjonell forutsetning om hellige kommunegrenser.

En avgjørende forutsetning for at en regionreform skal gi mening og resultat, er at regionene får tilstrekkelig viktige oppgaver. Regjeringens forslag innebærer dette i altfor liten grad, og det er en viktig årsak til manglende entusiasme for de fleste sammenslåingsforslagene. Det betyr også at regionreformen burde ha videreført og styrket rollen som koordinator og beskytter av nasjonale verdier.

Jeg vil derfor nevne et av de viktigste naturvernpolitiske grepene som regjeringen har gjennomført i denne perioden, og det er svekkelsen av Fylkesmannens beskyttelse av natur og matjord i fylker og kommuner. Flyttingen av planavdelingen fra Klima- og miljøverndepartementet til Kommunaldepartementet, og det påfølgende pålegget til fylkesmennene om redusert bruk av innsigelser, var direkte aktiv anti-natur- og anti-matjordpolitikk, og har også hatt den konsekvensen. Vi fremmer i dag derfor to løse forslag om å reversere disse grepene.

For øvrig kan jeg ikke gå gjennom alle forslagene som er kommet, men vi stemmer for forslag fra Arbeiderpartiet med flere om at oppgaver som legger til rette for politisk skjønn, legges til folkevalgt nivå, og at institusjoner som Innovasjon Norge, videregående opplæring, tannhelse, kollektivtilbud osv. beholdes på regionalt folkevalgt nivå.

Kommune- og regionreformen har vært en skinnprosess. Det har vært en reform for reformens skyld. Den har ikke hatt klare mål, og den har hatt uhensiktsmessige forutsetninger og til dels en bakvendt rekkefølge. Regjeringen har ikke holdt løftet om å lytte til regionene og gi dem flere oppgaver, og derfor er denne prosessen blitt en dårlig utnyttet mulighet.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jenssen (H) [12:25:42]: NRK avdekket nylig at kloakk fra 1,5 millioner innbyggere går dårlig rensert eller urensert rett ut i havet. I den sammenhengen ble Værøy kommune i Lofoten intervjuet, de har ikke hatt teknisk sjef på over 20 år. Rådmannen innrømmet glatt at de ikke er i nærheten av å leve opp til kravene, og det er de ikke alene om blant mange små kommuner ved kysten, og for øvrig ellers også. Er Miljøpartiet De Grønne enig i at sterke fagmiljøer i kommunene er viktig for å bidra til å redusere og forebygge miljøskader og klimagassutslipp? Og

hvordan vil Miljøpartiet De Grønne bidra til at vi kan få sterkere kommuner som kan ivareta og bygge opp slike fagmiljøer når det ikke er pengene som er utfordringen, men rett og slett muligheten til å få til og sette sammen gode fagmiljøer?

Rasmus Hansson (MDG) [12:26:32]: Takk for et godt spørsmål. I Miljøpartiet De Grønne er vi helt enig i at sterke fagmiljøer i kommuner og fylker er nødvendig for å ivareta de miljøhensynene – og mange andre hensyn – som representanten tar opp. Det er en av grunnene til at vi var så kritiske til det grepet som ble gjort under den forrige regjeringen, med avvikling av de spesielt øremerkede miljøstillingene som fantes i kommunene, og som ivaretok en del av de hensynene som her nevnes.

Vi støtter kommunene mer i vårt budsjett for å gi dem mulighet til bl.a. å kunne ivareta slike hensyn, og vi går inn for å gjenopprette øremerkede miljøstillinger i kommunene. Men samtidig, i motsetning til f.eks. partiet Høyre, er vi sterke tilhengere av et sterkt fagmiljø også på fylkesnivå, som skal ivareta de overordnede statlige føringene, bl.a. i kloakkspørsmål. Uten det tror jeg resultatet kommer til å bli dårligere, ikke bedre, enn det er nå.

Frank J. Jenssen (H) [12:27:40]: Det ligger under i spørsmålet mitt, og representanten svarer for så vidt på det, men for å utfordre mer direkte: Når det nødvendigvis ikke står på budsjettpengene i den enkelte kommune for å få til og bygge opp gode fagmiljøer, hvordan vil Miljøpartiet De Grønne bidra til at vi får sterkere kommuner i Norge, som både på miljøsidene, på teknisk side og på andre områder kan bygge sterkere fagmiljøer? Har Miljøpartiet De Grønne en strategi for det? Vil man være med og støtte arbeidet videre med kommunereformen? Mener man det er nødvendig at vi får færre og sterkere kommuner i Norge?

Rasmus Hansson (MDG) [12:28:19]: Vi arbeider på både kommunalt og nasjonalt nivå for bedre miljøpolitikk i kommunene. Hadde det vært flere representanter fra Miljøpartiet De Grønne i Røst kommune, ville miljøpolitikken der helt sikkert vært bedre. Problemet er kanskje for mange hørerrepresentanter i kommunestyret, ikke fagkompetansen på forenssning.

Men vi er også av den mening at kommuner skal ha frihet til å ta sine egne avgjørelser innenfor rammen av statlige pålegg. Derfor er vi opptatt av kombinasjonen kommunal frihet, men med klare statlige føringer, som blir fulgt opp på fylkeskommunalt nivå og ikke undergravd av høyrepolitikere som svekker fylkeskommunens innsigelsesrett.

Eirin Sund (A) [12:29:16]: Jeg har et spørsmål til representanten fra Miljøpartiet De Grønne som går på miljø og klima. For er det ett parti som er oppriktig opptatt av det, så er det dette partiet. Arbeiderpartiet er også opptatt av miljø og klima, og vi har vært opptatt av at vi burde flytte ansvaret for miljø og klima fra Fylkesmannen og over til det regionale folkevalgte nivået. Da hadde en både styrket miljø- og klimaarbeidet og fått et sterkere ansvar for det på det regionale nivået. Er det tanker som Miljøpartiet De Grønne kunne stille seg bak?

Rasmus Hansson (MDG) [12:30:01]: Det framgikk svært langt på vei av mitt innlegg at dette definitivt er tan-

ker som vi stiller oss bak. Utfordringen til Arbeiderpartiet blir jo f.eks. om de vil støtte vårt forslag om å reversere flyttingen av Planavdelingen, som var i Klima- og miljøverndepartementet og nå er i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, tilbake til Klima- og miljøverndepartementet, som nettopp er stammen i den beskyttelsen som også det regionale nivået vil kunne gi natur, miljø, matjord – og andre hensyn – i et framtidig Norge med større og færre regioner. Jeg håper Arbeiderpartiet vil støtte det allerede i dagens avstemning, og at Arbeiderpartiet vil forplikte seg klart og tydelig til å reversere flyttingen av Planavdelingen, fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet tilbake til Klima- og miljøverndepartementet, dersom de får regjeringsmakt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:31:24]: I dag fatter Stortinget historiske vedtak. Mange steder i landet legges det nå til rette for at innbyggerne får bedre tjenester som følge av at kommunene blir større og sterkere.

Takk til komiteen for grundig og god behandling av sakene. Helt siden begynnelsen av 1990-tallet har behovet for kommunereform stått på den politiske dagsordenen. Flere forsøk på reform har vært gjort, men det har stoppet opp.

Etter valget i 2013 ble Kristelig Folkeparti, Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre enige om at det nå skulle gjennomføres en kommunereform – og vi gjør det.

Sommeren 2014 inviterte jeg alle kommunene til å starte nabopraten. Det har vært lagt ned et imponerende arbeid i kommunene. Lokalpolitikere fra alle partier har jobbet godt, og kommuner ledet av alle de politiske fargene har sagt ja til sammenslåing. Det viser at kommunereformen ikke er et partipolitisk prosjekt, men et nødvendig reformarbeid for å sikre innbyggerne gode tjenester der de bor, nå og i fremtiden.

Både folkevalgte og ansatte i kommunene har vist godt lederskap, sett 10–20 år frem i tid og konkludert med at de vil stå sterkere sammen med andre. De har tatt det krevende valget. Valget baseres på kunnskap om hva vi vet kommer: flere eldre, færre arbeidstakere, mer avanserte tjenester og samtidig større forventninger fra innbyggerne. Dette må håndteres under strammere økonomiske rammer.

Noen snakker om at kommunereformen er sentralisering. Da bør de se seg tilbake. De siste 35 årene har de store kommunene fått flere innbyggere og de små kommunene færre innbyggere, uten at det har vært en kommunereform.

Alternativet til kommunereform er ikke at alt blir som det var. Nei, alternativet er forsterket sentralisering, mer statlig detaljstyring og økende forskjeller i kvalitet på tjenestene mellom kommunene. Det kan ikke Høyre leve med. Vi ønsker likeverdige tjenester, der folk bor.

Vi må ta inn over oss at siden forrige store reform på 1960-tallet har det skjedd store endringer i samfunnet – måten vi lever på, reiser på, jobber på og kommuniserer på – og kommunene har fått langt flere og mer krevende oppgaver enn de hadde før. Regjeringen vil ta vare på den norske tradisjonen med sterke velferds kommuner som har et stort, lokalt selvstyre. Kommunereformen handler derfor ikke om å forandre samfunnet, kommunereformen handler om at samfunnet er forandret.

Kommunereformen har også vært en oppvisning i lokalt engasjement og lokaldemokrati, ikke en overkjøring

av lokaldemokratiet, som enkelte hevder. Det har vært invitert til bred involvering over hele landet, og det har vært lagt godt til rette for at innbyggerne skal bli hørt, både gjennom rådgivende folkeavstemninger og gjennom innbyggerundersøkelser.

Men det er viktig å understreke at vi i Norge har et representativt demokrati, at det er de folkevalgte i kommunestyrene som til slutt tar beslutningen, og at Stortinget har et overordnet ansvar for hvordan vi skal organisere landet vårt og velferden vår. Det er også Stortingets ansvar å sikre innbyggerne gode og likeverdige tjenester. Stortinget har et ansvar for at barn som trenger hjelp av barnevernet, får det, at elever får en god skole, og at en person med behov for psykisk helsehjelp får nettopp dette, uavhengig av hvor i landet man bor.

Det er bekymringsfulle forskjeller mellom små og store kommuner. Selvsagt er det forskjeller mellom de små og de store, men en omfattende rapport fra bl.a. Senter for økonomisk forskning viser at de minste kommunene kommer dårligere ut når det gjelder resultater eller innhold i viktige kommunale tjenester. De scorer lavere på resultater, f.eks. i skolen. Mindre kommuner har også større rekrutteringsproblemer både i grunnskolen og innenfor pleie og omsorg. I en egen rådmannsundersøkelse kommer det klart frem at de vurderer kompetansen og kapasiteten som dårligere enn i større kommuner, spesielt innenfor helse og omsorg. Innenfor både rus og psykisk helse rapporterer kommuner med over 15 000 innbyggere vesentlig høyere personellkapasitet og kompetanse enn øvrige kommuner. Uten en kommunereform vil disse forskjellene fortsette å øke i årene som kommer. Det samme gjelder viktige oppgaver knyttet til samfunnsutvikling. Der viser resultater at kapasiteten innenfor samfunns- og arealplanlegging og næringsutvikling er svært liten i kommuner med under 3 000 innbyggere.

Dette er viktige funn, for samfunnsutviklerrollen er avgjørende for å skape vekst og utvikling i en kommune, og uten denne kapasiteten vil det være vanskelig å hindre fraflytting, få tilflytting og arbeide for næringsutvikling. Partiene som sier nei til kommunereform, har ikke noe svar på hvordan disse utfordringene skal møtes.

Forslagene til sammenslåinger som behandles i dag, er i all hovedsak basert på frivillige og gjensidige vedtak. Dette har hele tiden vært utgangspunktet for reformen. Det er noen få unntak, der Stortingets vedtak vil gå på tvers av vedtak i kommunestyrene.

Vi går fra 428 til 354 kommuner i 2020 med disse vedtakene. Nesten to av tre innbyggere bor i en kommune hvor kommunestyret har vedtatt at de ønsker eller er positive til en sammenslåing, og om lag én av tre innbyggere får en ny kommune gjennom kommunereformen.

Regjeringen vil bygge samfunnet nedenfra. Vi ønsker sterke lokalsamfunn og levende lokaldemokratier der makt og ansvar ligger så nært dem beslutningene angår, som overhodet mulig. Derfor legger vi større vekt på det lokale selvstyret, bl.a. når det gjelder saker som har med arealplanlegging å gjøre. Derfor flytter vi flere oppgaver til kommunene – ikke for at kommunestyrerepresentantene skal få mer å gjøre, men for at innbyggerne skal få bedre tjenester. Flere oppgaver og mer myndighet vil også gjøre det mer interessant å være lokalpolitiker. Vi har tillit til at folkevalgte fra alle partier i hele landet vil sine innbyggere

vel. Vi ønsker samfunn som skapes og utvikles nedenfra. Flere oppgaver til kommunene vil bidra til det.

Stortingets flertall har gått inn for å videreføre et folkevalgt nivå mellom stat og kommune. Stortinget har også vedtatt at det skal gjennomføres en regionreform, der resultatet blir om lag ti folkevalgte regioner.

Fylkesstrukturen har ligget fast siden 1800-tallet. Samfunnet er gjennomgripende forandret på denne tiden.

Det har vært gjort flere forsøk på reform tidligere. Jeg hører nå at noen snakker om at man skal reversere dagens beslutninger. De tar på seg et stort ansvar. Nå har vi mulighet til å gjennomføre det det har vært snakk om gjennom flere tiår. Hvis man skulle reversere region- eller kommunereformen, blir det mer uro, flere diskusjoner og nye reformtiltak.

Jeg mener at forslaget til ny inndeling gir et godt grunnlag for å videreutvikle fylkeskommunene som samfunnsutviklere. Inndelingen gir en god balanse mellom de ulike fylkene, mer funksjonelle bo- og arbeidsregioner og også et grunnlag for sterkere fagmiljøer. Regjeringen foreslår å overføre flere nye oppgaver, og vi vil også sette ned et ekspertutvalg som skal se på nye oppgaver til fylkeskommunene.

Jeg registrerer at enkelte sier at, ja, de er for regionreform, men det burde vært flere oppgaver. Da er spørsmålet: Hvilke oppgaver? Det hører vi svært lite om. Og når regjeringen foreslår å flytte oppgaver, går man imot det fordi det er en eller annen gruppe som protesterer.

Nå legger vi et grunnlag for en ny kommunestruktur som kan gi innbyggerne bedre tjenester. Vi legger grunnlaget for en ny regionstruktur som gjør at regionene kan bidra til å utvikle sin rolle som samfunnsutvikler. Dette er et godt grunnlag for bedre tjenester til innbyggerne.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [12:41:21]: Da Høyre og Fremskrittspartiet overtok regjeringsmakten i 2013, sa statsminister Erna Solberg i sin tiltredelseserklæring at regjeringen i større grad skulle bygge sin politikk på tillit til innbyggerne. Regjeringen skulle gi innbyggerne økt tillit, og regjeringen skulle ha tillit til at folkevalgte ville det beste for sine lokalsamfunn.

I dag legger den samme regjeringen opp til at 11 fylker og rundt 30 kommuner med 350 000 innbyggere blir involvert i tvangssammenslåinger. Hva skjedde med regjeringens tillit til at folk der ute skjønner sitt eget beste?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:42:05]: Regjeringen har gjennomført en rekke tiltak både for å vise større tillit til kommuner og enkeltmennesker og for å gi dem større frihet og valgfrihet i hverdagen. Det er litt pussig at denne replikken kommer fra en representant som virkelig har tatt til orde for tvangsbruk. Arbeiderpartiet er blitt et parti som i løpet av en periode tiltar seg rollen å kunne mene absolutt alt. Hvor er det blitt av lederskapet nasjonalt? Jeg er dypt imponert over lokalpolitikkerne, også fra Arbeiderpartiet, som har vist lederskap lokalt. Jeg registrerer at flere av dem har luftet sin frustrasjon, bl.a. på et KS-møte som Aftenposten skrev om i februar 2016, hvor det står:

«Vi var flere som utfordret Støre på manglende støtte til reformen, men han ga bare vage svar.»

Jeg skjønner frustrasjonen mange Arbeiderparti-politikere lokalt føler overfor det sentrale lederskapet i Arbeiderpartiet.

Helga Pedersen (A) [12:43:09]: Nå tror jeg statsråden skal bekymre seg mer for om han har tilslutning fra regjeringspartiene her i salen, enn for at det er enkelte stemmer i Arbeiderpartiet som er uenig i det som Arbeiderpartiets landsmøte har vedtatt tre ganger på rad.

Men statsråden svarte ikke på mitt spørsmål, for jeg spurte: Hva skjedde med regjeringens tillit til at innbyggere og folkevalgte rundt om i landet vil det beste for sine lokalsamfunn og tar beslutninger ut fra det? Er det sånn at regjeringspartiene bare har tillit til lokaldemokratiet og regionaldemokratiet når man får de svarene man vil ha? Eller er tilliten avhengig av partiboka, som Aftenpostens gjennomgang i februar kunne tyde på, som viser at Høyre og Fremskrittspartiet skjærer sine egne kommuner fra tvangssammenslåing? Hva er begrunnelsen for at Rogaland består som eget fylke, mens Finnmark, som er like stort som Danmark, skal tvangssammenslås med nabofylket?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:44:16]: Den tilliten og det engasjementet som vi har hatt for – jeg holdt på å si – et fellesprosjekt som Stortinget har vært opptatt av, nemlig at vi skulle få større og sterkere kommuner, har gitt oss nesten 100 gjensidig frivillige kommunesammenslåinger, nesten 100 kommuner er involvert i dette. Men så er det noen steder hvor én kommune ligger mellom to som har sagt ja. Det blir ingen funksjonell kommune. For eksempel i indre Østfold er det en Høyre-ordfører i Spydeberg som i dag får et vedtak om at man skal gå sammen med Hobøl, Askim, Eidsberg og Rakkestad. Det er noen unntak, og dem var også Arbeiderpartiet for i 2014, man skrev i innstillingen at det kunne gjøres unntak i spesielle situasjoner. Og der to kommuner sier ja, slik som Mandal og Marnardal, er det da riktig at Lindesnes skal si nei? Eller som rundt Ålesund, hvor Haram ligger mellom Ålesund og Sandøy, er det riktig at den ene kommunen skal ligge mellom de to andre? Vi må også ha en funksjonell kommunestruktur, og det legger vi til rette for.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [12:45:18]: I dag har vi en viktig sak, det er en historisk dag med en vellykket reform på svært mange måter. Men Kristelig Folkeparti vil videre, og som et konstruktivt opposisjonsparti er vi nå nysgjerrige på hva de store partiene mener om veien videre. Til min glede og til dels overraskelse fikk vi i dag bekreftet fra Arbeiderpartiet at de ville ikke bare ha dagens belønningsordninger, de skulle også forlenge dem, de skulle styrke dem, og de skulle ikke datostemple dem. Det er kanskje på kanten av overbudspolitik, men det gjenstår å se.

Mitt spørsmål blir: Siden mange kommuner er kommet halvveis i reformen og godt kan tenke seg å gå videre, hva ser statsråden for seg kan være en grei belønningsordning videre?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:46:23]: Vi vil også fremover legge til rette for at kommunene får dekket sine engangskostnader, og at man også har en ordning som gjør at kommunene får hjelp i en overgangsperiode. Hvor gunstige de ordningene skal være, er noe vi har tenkt å

diskutere med Kristelig Folkeparti og Venstre etter valget når vi skal diskutere veien videre. Men jeg vil benytte denne anledningen til også å takke Kristelig Folkeparti for deres viktige rolle i kommunereformen. Det er ingen tvil om at uten at disse fire partiene klart hadde sagt at nå skal vi gjennomføre en kommunereform, ville lite skjedd, for kommunereform har vi diskutert i 50 år uten at det har skjedd særlig mye. Men fordi de fire partiene sa at nå er tiden inne, og har lagt til rette for det, har vi fått nesten 100 kommuner som har gjensidig frivillige avtaler. Så er det noen steder hvor det er helt riktig at Stortinget skjærer igjennom, i tråd med det et bredt flertall sa i 2014. Men vi er enige, kommunereformen må fortsette – det er viktig for at innbyggerne skal kunne sikres likeverdige tjenester.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:47:34]: Sentralisering fører til sentralisering. I denne perioden har regjeringen klart å sørge for at vi har fått en ny inndeling av fylkesmannsembetene. De har klart å sørge for at vi har fått en ny inndeling av politidistriktene. De klarer i dag – kanskje – å sørge for at vi får en ny inndeling av de såkalte regionene.

Men det utrolige er at det er forskjellige inndelinger. Det er ikke samsvarende grenser, det går på kryss og tvers. Så er det usikkerhet om hvilke stortingsvalgkretser vi skal ha. Det regjeringen har fått til i sitt såkalte forenklingsarbeid, er å skape flere inndelinger og mer rot.

Representanten Toskedal sa det meget godt i dag: Vi har fått fram et resultat som ingen partier egentlig er enig i. Da spør jeg statsråden: Er statsråden enig i resultatet når det gjelder ny regioninndeling?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:48:27]: Svaret på det spørsmålet er ja, det er statsråden. Jeg er enig i den inndelingen som nå kommer på plass. Representanten Toskedal hadde også en annen god påpekning. Han påpekte at Senterpartiet stort sett er misfornøyd med alt – at man må tilbake til 1960-tallet for å få Senterpartiet i godt humør når det gjelder kommunestruktur.

Poenget er at vi nå må se fremover med hensyn til hvordan vi skal løse oppgavene til beste for innbyggerne. Senterpartiet snakker om sentralisering, men den sentraliseringen har skjedd mens Senterpartiet har sittet i regjeringskontorene. Det har blitt færre gårdsbruk og færre skoler i de periodene Senterpartiet har sittet i regjering. Nå ser vi fremover for å sikre innbyggerne gode tjenester. Jeg er opptatt av at de mest sårbare blant oss, uavhengig av hvor de bor, skal ha sterke fagmiljøer. Senterpartiet har ikke fremvist ett eneste alternativ til det som har flertall i denne sal. Man er stort sett bare misfornøyd og kritiserer. Det er lite konstruktivt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:49:40]: Høyre er den fremste representanten for sentralisering av arbeidsplasser og bosetting – og også den fremste representanten for sentralisering av makt. Kjernen i denne saken er sentralisering av makt, for dermed å sentralisere aktivitet, for dermed å sentralisere Norge – jeg kjenner Høyre fra mange år tilbake. Høyre forsterker sentraliseringskreftene i alt sitt arbeid. Regjeringa – med Høyre – vil nå bruke tvang for å få det til: Vil du ikke, så skal du.

Det gjelder også fylker: Østfold, Akershus og Buskerud. Det er ikke flertall i Østfold og Akershus, og det er nå

heller ikke flertall i Buskerud, fordi Arbeiderpartiet har snudd. Det er også tvang på det området. Folk stiller seg helt uforstående: Hvordan i all verden kan en gjøre noe sånt? Hvordan vil dette fungere?

Mitt spørsmål er: Hvilke venner har statsråd Sanner – utenom politikere – som går inn for å slå sammen Østfold, Akershus og Buskerud?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:50:44]: Vi mener at det er en riktig beslutning.

Hvis man ser på hvordan infrastrukturen nå bygges rundt Oslo-området, ser man at det binder Ringerike og Drammensregionen opp mot Akershus og opp mot Oslo. Hvis man ser på Follobanen og jernbaneutbygging og veibygging sørover, ser man at det binder Østfold opp mot Akershus og Oslo. Viken-regionen er fremtidsrettet.

Jeg merker meg at Senterpartiet sier at de er imot kommunereform fordi det er sentralisering. Senterpartiet vil samtidig stemme for nesten 100 av de gjensidig frivillige avtalene. Er det sentralisering – eller er det bare når det gjelder de ti kommunene hvor Stortinget tar beslutningen?

Høyre ønsker å desentralisere og flytte makt. Det ser vi resultatene av: Vi legger hovedfunksjonen til Fylkesmannen til Leikanger, ikke til Bergen. Vi legger den til Steinkjer, ikke til Trondheim, vi legger den til Arendal, ikke til Kristiansand. Vi flytter makt, ansvar og statlige arbeidsplasser ut i landet for å styrke arbeidsmarkedene.

Karin Andersen (SV) [12:52:02]: En av regjeringens opprinnelige begrunnelser var å styrke tilbudet til innbyggerne – og kanskje til noen av dem som er mest vanskeligstilt, som statsråden nå sa. Barnevernet har blitt brukt som et eksempel på dette, og det er helt riktig at det er behov for å styrke barnevernet, både i store og i små kommuner. Derfor prioriterer SV – framfor skattelette, som Høyre prioriterer – penger til dette og øremerker dem, slik at vi vet at det blir barnevern av pengene.

Den kommunereformen som nå gjennomføres, svarer ikke på dette, for det er fremdeles mange små kommuner som har ansvar for barnevernet. I går foreslo regjeringen – og Stortinget stemte for – å legge enda mer ansvar for barnevernet på disse små kommunene. I tillegg snakker både statsråden og partiene her i Stortinget samarbeid ned. Jeg har lyst til å spørre statsråden: Når ble samarbeid mellom kommunene om å løse oppgaver til fyord og noe som er kritikkverdig, når vi vet at det kommer til å trenge framover?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:53:13]: Jeg er for samarbeid. På mange områder vil det være helt naturlig at kommuner samarbeider seg imellom for å løse viktige oppgaver.

Men jeg er også veldig for lokaldemokrati. Når vi ser at kommuner har flyttet ut ikke bare 10, ikke bare 20, men 30–40–50–60 oppgaver fra kommunestyresalen – og det ansvaret som skal ligge der – og til interkommunale samarbeid, svekker man lokaldemokratiet. Jeg ønsker å flytte flere oppgaver og mer ansvar tilbake til kommunestyresalen. Det styrker lokaldemokratiet.

Jeg er bekymret for de nesten 100 kommunene som har færre enn to fagansatte i barnevernet. Jeg er bekymret for hva som skjer når det er så sårbare fagmiljøer. Det er barna som taper. Derfor kommer kommunereformen til å fortsette,

og jeg er glad for at det er et stort flertall i Stortinget som er enig med meg i det.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Terje Aasland (A) [12:54:36]: Det var en tydelig stolt statsråd som proklamerte at dette var en historisk dag. Ja, slik kan det også sies. Og det kan jo være historisk, med det bakteppet at det er sjelden det er så stor avstand mellom en saks – skal vi si – intensjoner og målsettinger og det som faktisk og praktisk er mulig å gjennomføre etter at en har oppsummert sakens realiteter. For når regionreformens intensjon er å bidra til en desentralisert makt til regionalt folkevalgt nivå, samtidig som demokratiet styrkes, slik saksordføreren også sa med tyngde, er det selvfølgelig flotte intensjoner, men det er greit å understreke, tror jeg, at resultatet er det stikk motsatte.

Det folkevalgte nivået neglisjeres, og det regionale nivået styrkes ikke, det er et faktum at det svekkes. Det er ikke slik at det overføres flere oppgaver eller nye oppgaver av vesentlig betydning til det regionale nivå som gjør at dette blir et sterkere folkevalgt nivå og ikke minst et folkevalgt nivå av større betydning for befolkningen – nei, tvert om: Regionene som foreslås, forsterker regionale ulikheter. Både geografisk og befolkningsmessig struktur synliggjør dette med all tydelighet. Det er verken mål eller mening bak dette. Det blir ikke noe mer samsvar mellom statlig og regional organisering og det regionale folkevalgte nivå, slik som saken er lagt fram, og demokratisk sett styrker den ikke det folkevalgte regionale nivået. Det tyder på at dette er starten på en demontering av det tredje folkevalgte nivået.

Jeg tror ikke på det Kristelig Folkeparti bruker som begrunnelse, at dette er redningen for det tredje folkevalgte nivået. Nei, tvert om: Dette er starten på en nedbygging, og Karin Andersen sa det helt riktig, at her er Kristelig Folkeparti lurt. Det er helt opplagt slik at regjeringspartiene – og ikke minst statsråden – kan være takknemlige for den innstillingen som foreligger, for det er i hvert fall ikke mange gode begrunnelser for å opprettholde det tredje folkevalgte nivået etter at den konklusjonen er trukket og vedtatt i Stortinget.

Vi burde jo begynt i den andre enden og veldig tydelig lagt fram flere oppgaver, spesielt kanskje på nærings-, miljø- og kulturfeltet, slik Arbeiderpartiet har foreslått. Og Arbeiderpartiet har, gjennom mindretallsforslag i saken, en rekke forslag som ville styrket det tredje folkevalgte nivået. Men de blir nedstemt, de blir nedstemt i denne såkalte demokratiprosessen – eller det å gjøre de folkevalgte regionene sterkere. Forstå det den som kan!

En burde altså ha overført langt flere oppgaver. En burde selvfølgelig, hvis dette skal ha bærekraft over tid, sett på mer enhetlige strukturer enn det som ble gjort i denne saken. Her bygger en jo det motsatte – sterkere ulikheter er det som blir bygd gjennom denne saken. En hadde selvfølgelig ikke unnlatt – og ikke tatt med – Oslo. Når en tenker Buskerud, Akershus og Østfold, uten Oslo, er det liten sammenheng i strukturen. Når en tenker Vestfold og Telemark, er det lite de har felles bortsett fra at de er i nærheten av hverandre og har samarbeidet godt, men historisk sett har de ingen funksjon sammen, samarbeidsmessig og regionsmessig. Det er derfor de veldig tydelig har konkludert med at det ikke er en ønskelig vei å gå.

Men, som sagt, at Høyre og Fremskrittspartiet synes dette er en grei vei å gå, er forståelig nok. Egentlig bryr de seg ikke så veldig mye om det, for deres politiske ideologi er tuftet på at de faktisk ønsker å fjerne det tredje folkevalgte nivået. At Kristelig Folkeparti faktisk velger å stemme for det, er jeg forundret over. At Venstre gjør det, når jeg hørte representanten Skjelstad, er jeg ikke forundret over, for han anser dette som et stort innslag i demokratiseringen av Norge – en total feilvurdering, etter min mening.

Så blir det til slutt trukket fram at det at Arbeiderpartiet ikke vil gjennomføre tvangssammenslåinger, er risikabelt. Nei, det er ikke risikabelt, det er helt naturlig for en så dårlig sak, med så dårlig argumentasjon, og uten logiske slutninger som ligger i tilknytning til denne regionreformen. Alt tilsier at det som nå blir gjort med tvang, ikke skal gjennomføres. Fornuften ligger på det punktet. Og at statsråden velger ikke å skjønne det, understreker på en måte at statsråden ikke skjønner behovet for og hvordan en skulle gjennomført en regionalisering av dette landet.

Ingjerd Schou (H) [12:59:50]: Jeg håper ikke det går 50 år til neste gang vi tar en sånn reform som den vi nå står foran. Det er en historisk dag. Vi går fra 19 til 11 fylkeskommuner. Vi går fra 428 til 354 kommuner. Det har vært et møysommelig arbeid med stor involvering i kommuner, i fylkeskommuner og i det arbeidet vi har hatt her i Stortinget.

Vi har gått til valg på at vi i Høyre ønsket en kommunereform, ikke for reformens skyld, men fordi nødvendigheten av å gjøre det for å sikre velferdstjenester til innbyggerne har vært til stede. Vi gikk også til valg på å utvikle fylkeskommunene, og kan i dag glede oss over at vi har en halv seier ved at vi har halvert dem. Dagens regjering gjennomfører det vi altså fikk i kontrakten med velgerne. Det er noe som er større enn Stortinget, og det er valgtinget. Det er den kontrakten vi har inngått med våre velgere.

Forrige regjering forsøkte. Det var et enestående seminar – jeg satt i fylkestinget i den perioden – hvor man fikk endret på noen få oppgaver ut til fylkeskommunene og i tillegg overført en del nedslitte veier, uten at det dermed fulgte midler med det. Det var et mageplask.

Det var en overmoden reform både når det gjaldt kommunestruktur, og når det gjaldt å gjøre endringer med fylkeskommunene. Det er meddelt nedenfra, både fra kommunepolitikere, innbyggere og fra politikere i fylkestingene.

Å beholde dagens struktur, særlig når det gjelder fylkeskommunene – jeg skal omtale dem spesielt – ville ført til at det fortsatt ville være en diskusjon om fylkeskommunenes framtid. Allerede i 2005 mente Arbeiderpartiet at fylkeskommunene var for små for de oppgavene de mente de skulle ha. Man trengte større regioner. Hvis man ser på partiprogrammene fra Arbeiderpartiet, står det ordrett. I 2017 er de store nok. Det er status quo, og oppskriften ville være fortsatt forvirring.

Distriktpolitikk er viktig for Høyre. Mer robuste kommuner sikrer at vi får nettopp de attraktive arbeidsmiljøene som gjør at vi i neste runde kan oppnå det som er målet med alt vi gjør, nemlig å gi innbyggerne bedre velferdstjenester og en kvalitet som er tålig lik i hele landet.

Jeg har sittet og lyttet til debatten og må få si at presisjonen i språkbruken er så ymse. Østfold vil fortsatt være Østfold. Finnmark vil fortsatt være Finnmark, og Buske-

rud vil være Buskerud. Alle fylkene vil bestå. Ingen fylker blir avvirket. Det er hjemlet i Grunnloven, fordi det er vår valgkrets. Det er ikke det som er til behandling i dag, men det vi endrer i dag, er at vi omtrent halverer det folkevalgte nivået som heter fylkeskommune. Det ble etablert på 1960-tallet, og før det – for noen av oss er så godt voksne – var det ordførerne i herredsstyrene som samlet seg for å vedta oppgaver som var for store, eller som man hadde interesser av felles mellom kommunene.

Fylkeskommunen kom på 60-tallet, og det er den vi nå endrer ved å halvere – ikke fylkene, men fylkeskommunene, det politisk valgte nivået. Det er det vi har oppe til behandling. Det vil gjøre at midler frigjøres både fra byråkrati og fra folkevalgte politikeres verv – slik som jeg har lest det, estimert til minst 300 mill. kr per år – som vi kan pløye over til andre oppgaver til glede for innbyggerne, det være seg videregående skole, fylkesveier og en rekke andre ting.

Huset bygges. Møbleringen fortsetter. Og jeg må få minne om, slik jeg husker det, at den regionale stat er omkring 32 i tallet med 36 ulike geografiske inndelinger. Og Høyre er for at vi nettopp skal fortsette oppgavetildelingen til fylkeskommuner – de nye – og til kommuner – de større – slik at vi kan få de korteste arbeidsplassene og styrke nettopp det som ligger av forvaltning ute i det ganske land. Det heter distriktpolitikk, og det heter å bygge landet der ute nedenfra, slik man har etterspurt, og slik vi inngikk kontrakten da vi fikk tilslutning i det øverste: valgtinget.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Bente Thorsen (FrP) [13:05:01]: Dette er en reform som er satt ut i livet av ordførerne selv. Og jeg synes det er flott at så mange ordførere og lokalsamfunn har sett muligheten som ligger i å bli større og sterkere. At kommunereformen gjennomføres, er et resultat av at den i mange år har blitt etterspurt av kommunepolitikere og fagpersoner. Det er ikke etter krav fra statlig hold. Kommunereformen er en prosess som startet nedenfra og ble bestilt av lokalpolitikere fra Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet på deres landsmøter. Reformen er basert på frivillighet ved at kommunene på egen hånd har hatt samtaler og gjort avtaler med sine nabokommuner.

Det er ikke slik, som jeg hørte det ble sagt i Politisk kvarter i dag, at det har sittet fire–fem stykker i Oslo og tegnet et kart – tvert imot. Jeg synes det er på sin plass å takke komiteen og samarbeidspartiene for måten de har håndtert prosessen og arbeidet på. Vi har en komité med en enorm kunnskap om hver enkelt krok i vårt langstrakte land, og engasjementet disse politikerne har vist, bunner i et oppriktig ønske om at tjenestene til innbyggerne skal bli best mulig. Jeg vet at dørene til Stortinget har stått åpne for ordførere, og alle har blitt lyttet til.

Komiteen har vært på rundreise i hele landet og lyttet til synspunkt fra lokale folkevalgte. Under deres besøk på Haugalandet var komitémedlem og stortingsrepresentant Toskedal både guide og bussjåfør. Enten det var turen eller de gode argumentene lokalpolitikere kom med, så er i alle fall samtlige kommuner blitt lyttet til i Rogaland. Dette mener jeg viser at regjerings- og samarbeidspartiene respekterer lokaldemokratiet.

Kommunesammenslåing skaper debatt og engasjement. Jeg var sju år da Karmøy i 1965 ble til én kommune, og husker godt hvordan diskusjonen gikk hjemme, om de skulle stemme for eller imot sammenslåing. I utgangspunktet var det stor motstand mot å slå sju kommuner sammen til én kommune. Samtidig som dette pågikk, planla Norsk Hydro å etablere seg i området, men en slik etablering fordret faktisk en stor og handlekraftig kommune. Det gjorde at stemningen i kommunen snudde, det gjorde at stemningen på Stortinget snudde, og Stortinget viste handlekraft og tvangssammenslo to kommuner. I dag kan vi takke både et handlekraftig storting og Norsk Hydro for at Karmøy ble samlet til én kommune, og at vi dermed også fikk flyplassen lagt til kommunen. I dag tror jeg ikke det er én som angrer på at Stortinget viste handlekraft og overstyrte de to kommunene som ikke ville.

Mye har forandret seg siden 1960-tallets kommunesammenslåinger, bl.a. befolkningsmønster, kommunikasjonsmuligheter, næringsstruktur, velferdsbehov, og forventninger til kommunen og behovet for kompetanse. Kommune-reformen gjennomføres for å møte de endrede forutsetningene og for å skape sterke kommuner som vil møte nåtidens og framtidens forventninger til kommunene.

I debatten om sammenslåing kan vi snakke om både avbyråkratisering, økonomi og kommunegrenser, men denne debatten handler i størst mulig grad om å styrke tilbudet og tjenestene som betyr mest for innbyggerne. Det handler om å gi et bedre skoletilbud til ungene, et større utvalg av barnehager, og det handler om å styrke kompetansen i barnevernet og om at de eldre skal få en bedre hverdag – dette helt uten å innføre eiendomsskatt eller andre avgifter. Det handler om å sikre gode tjenester i hele landet og sørge for kvalitet i velferdstjenestene også i framtiden.

Grunnen til at vi gjennomfører en kommunereform, er først og fremst at vi ønsker å redusere byråkratiet og skape et bedre tjenestetilbud for folk flest. Større kommuner gir sterkere fagmiljøer. Da kan ressurser og kompetanse brukes smartere. Bedre bruk av ressurser gir også et mer effektivt tjenestetilbud. Det er viktig for oss at kommunene ikke skal tape på å slå seg sammen, derfor er det i tillegg lagt opp til gode støtteordninger.

Fremskrittspartiet ønsker sterke kommuner som kan få flere oppgaver og mer ansvar. For Fremskrittspartiet innebærer kommunereformen å flytte makt fra Oslo og nærmere folk flest. Vi er opptatt av at beslutningene skal treffes så nær folket som mulig. Flere oppgaver vil gi kommunene mulighet til å utvikle et mer helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud til innbyggerne. Det vil styrke lokalsamfunnet og lokal selvbestemmelse.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [13:10:07]: Det er ikke alle dager på jobb som er like morsomme. I dag har jeg en dårlig dag, som jeg har gruet meg til. Men jeg håper inderlig at det ikke er min siste dag som nordlending.

Jeg og 1 475 bindalinger blir i dag tvangssammenslått og tvangsflyttet. I rettferdighetens navn skal det sies at det finnes også noen bindalinger som synes dette er greit.

La meg starte med noen fakta. Etter å ha lest et svarbrev fra representanten Skjelstad til ordføreren i Bindal er det absolutt på sin plass.

Den 8. desember i 2015 fattet Bindal kommunestyre et enstemmig vedtak om å sette i gang en prosess for et utvidet samarbeid nordover – i lag med de andre kommunene

på Sør-Helgeland. Dette ble på nytt, igjen enstemmig, stadfestet av Bindal kommunestyre den 31. mai 2016. Det har vært avholdt flere folkemøter.

Det har vært gjennomført spørreundersøkelse knyttet til den delen av Bindal som ligger på den flotte øya Austra. Der bor jeg. Det er ikke en stor øy, og på lavvann kan du gå over straumen som skiller oss fra fastlandet. Men det slipper en, vi har bru. Det som allikevel mange mener er så spesielt med denne øya, er at der har vi plass til to fylker og tre kommuner. Spørreundersøkelsen var klokkeklar. Nesten 70 pst. av bindalingene som bor på Austra, vil fortsatt være bindalinger.

Så når representanten Skjelstad, som har vært arkitekten bak denne tvangsbruken, i nevnte svarbrev til ordføreren i Bindal betviler sterkt at det er fattet noen reelle enstemmige vedtak i Bindal om tilhørighet nordover, er det ikke til å undres over at resultatet blir som det blir her i dag.

Det jeg undres like mye over, er at Høyre og Fremskrittspartiet er med på dette tvangsvedtaket. Statsråd Sanner har mange ganger uttalt at det kun er når kommuner står i veien for andre frivillige sammenslåinger, at det skal brukes tvang. Bindal står ikke i veien for noen.

Noe som bør bekymre flere, er at tvangsflyttingen av Bindal til Trøndelag rammer regionen Sør-Helgeland hardt. Dette bekymrer i hvert fall Sør-Helgeland regionråd så mye at de har fattet en uttalelse der hovedbudskapet er en betydelig svekkelse av regionen og at det vil avstedkomme meget ressurskrevende prosesser for de fire gjenværende kommunene på Sør-Helgeland. Vi samarbeider bl.a. om barnevern, PPT og andre områder innenfor skole.

Det veldig mange spør om, er hvorfor akkurat Bindal skal tvangssammenslås og tvangsflyttes. Det er et usedvanlig godt spørsmål, som ingen har greid å gi oss et godt svar på. Det mange frykter, er at husholdningsstrømmen blir 25 pst. dyrere, at bøndene mister tilskudd, og at vårt gode velferdstilbud innenfor helse blir svekket. Vi har fastleger – i ordets rette forstand. To av dem har bodd i kommunen i over 25 år. I tidsskriftet Dagens Medisin skriver Helen Brandstorp, som er lege og leder av Nasjonalt senter for distriktsmedisin, at relasjoner skaper god medisin. Hun viser faktisk i sin artikkel til nettopp Bindal, der befolkningen kjenner sine leger. Frykt for ikke å få hjelp, og fremmedgjøring, bygges ned. Slik reduseres unødvendig bruk av legevakt, antibiotika, smertestillende, sykemeldinger og reinnleggelser. Hun avslutter artikkelen med å si at Bindal er nesten den eneste kommunen som ikke sliter med rekrutteringsproblemer.

Hva med ambulansetjenesten? Den ligger i dag under Helse Nord. Når ungen din ligger bevisstløs på badegulvet, er 37 km langt nok. Eller når sønnen din våkner med enorme smerter i brystet og har hjerteinfarkt – da er 38 km å foretrekke framfor 7 mil.

Representanten Jenssen er opptatt av at folk skal få gifte seg i sitt lokalmiljø. Vi er opptatt av å leve og overleve.

Uansett er vi mange som setter vår lit til at etter valget har vi en regjering som vil bidra til å oppløse tvangsektenskap. Ved siste kommunevalg gikk Bindal Arbeiderparti til valg på at Bindal skal opprettholdes som egen kommune. Arbeiderpartiet fikk rent flertall – 52,4 pst. av stemmene.

Jeg er sikker på at valgresultatet i Bindal om 94 dager vil gi det klareste svaret på hva folket mener om denne tvangsbruken.

Bjørn Lødemel (H) [13:15:28]: Dette er ein historisk dag for landet vårt. Om lag 100 kommunar har sagt ja til kvarandre gjennom ein frivillig samanslåingsprosess, og eit breitt fleirtal på Stortinget gjennomfører ei regionreform der vi reduserer talet på fylkeskommunar frå 19 til 11. I tillegg har ein flytta nye oppgåver både til kommunane og til regionane.

Det kan vere verd å minne om at kommunereforma blir gjennomført for å møte endra føresetnader i kommunane og for å skape sterke kommunar som kan møte notidas og framtidas forventningar og krav frå innbyggjarane. Det er svært mykje som har endra seg dei siste åra og sidan 1960, og endringane skjer berre raskare og raskare.

Ved dagens stortingshandsaming blir 121 kommunar slått saman til 47 nye kommunar. 257 kommunar har vedteke å halde fram som eigne kommunar. Det er berre 10 tilfelle der det er unntak frå regelen om frivillig samanslåing. Med dei vedtaka vi gjer i dag, vil vi ha 354 kommunar i 2020. Konklusjonen er klar. Dette er ein historisk suksess både for regjeringa og for dei partia som har samarbeidd med regjeringa.

Det har ikkje mangla på pessimistiske og kritiske utspel frå sentrale raud-grøne politikarar frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet. Likevel har vi opplevd at svært mange lokalpolitikarar frå alle parti har gått inn i desse drøftingane på ein positiv og offensiv måte.

Det har vore lokalpolitikarar frå alle parti som har vore drivkreftene for å få fram fornuftige og framtidsretta samanslåingar i sin kommune. Det fortener dei ros for. Det har også vore ein del kommunar som har prøvd, men ikkje lukkast. Til dei skal vi også gje ros.

Utgangspunktet for kommunereforma har vore frivillig samanslåing med gode lokale prosessar og folkeavvysing eller innbyggjarundersøkingar. Det resultatet vi ser i dag, er eit godt bevis på at lokalbefolkninga og kommunepolitikarane har følgd opp arbeidet med kommunereforma på ein god måte.

Mitt heimfylke, Sogn og Fjordane, er eit av dei fylka der flest kommunar har følgd opp Stortingets ønske om større og sterkare kommunar. Til saman 12 av 26 kommunar i dette fylket slår seg saman med éin eller fleire nabo-kommunar.

Eg vil nytte høvet til å gratulere Gaular, Jølster, Naustdal, Førde, Eid, Selje, Flora, Vågsøy og min eigen heimkommune, Hornindal, med vedtak om samanslåing.

Eg vil også nytte høvet til å gratulere Balestrand, Leikanger og Sogndal, som har jobba seg fram til ei god intensjonsavtale om samanslåing, sjølv om dei i dag blir slått saman med tvang. Det arbeidet dei har gjort dei siste månadane for å byggje ein ny, sterk regionkommune i Sogn, står det stor respekt av.

Når det gjeld samanslåing mellom Flora og Vågsøy, har Høgre eit anna syn enn det som fleirtalet i komiteen ønskjer. Høgre meiner det bør vere ei overordna målsetjing at Bremanger skal bli med dei to andre for å få til ein fullverdig og sterk kystkommune i Sogn og Fjordane.

Det er difor fornuftig å gjennomføre dei vidare utgreiingane som Fylkesmannen har fått i oppdrag å gjennomføre med Bremanger, før ein slår saman dei to andre. Desse utgreiingane skal vere ferdige i september, og departementet ønskjer å leggje fram denne samanslåinga i statsbudsjettet for 2018. Den frivillige samanslåinga mellom Flora og Vågsøy ville uansett blitt gjennomført då.

Eg har skrytt av lokalpolitikarane i mitt heimfylke når det gjeld arbeidet med kommunereforma, og eg er glad for å kunne gjere det same også når det gjeld regionereforma. Sjølv om eg meiner at vi kan få til svært mykje bra med to nivå, respekterer eg fullt ut stortingsvedtaket om at vi skal ha om lag ti regionar.

Sogn og Fjordane fylkesting med fylkesordførar Jenny Følling i spissen har sett seg i førarsetet for å få til ein sterk vestlandsregion som består av alle fire vestlandsfylka. Dette har ein ikkje lukkast med, på grunn av at Møre og Romsdal og Rogaland ønskjer å stå åleine.

Fylkestinga i Sogn og Fjordane og Hordaland har etter dette forhandla fram og godkjent ei god og balansert avtale som vil tene begge fylka. Fredag kom også den gledelege budskapet om at hovudsetet for det nye fylkesmannsembetet blir lagt til Leikanger. I dag blir denne frivillige samanslåinga vedteken i Stortinget.

I tillegg til at det no blir gjort historiske vedtak om nye kommunar og regionar, blir det gjort omfattande endringar i oppgåvene til begge nivåa. Det er også ein svært viktig del av dette reformarbeidet. Dette vil gje sterkare folkevald styring på begge nivå, og i og med at vi får større kommunar og større fylkeskommunar, vil dette leggje grunnlaget for ei omfattande flytting av oppgåver i framtida.

Høgre–Framstegsparti-regjeringa har med dei vedtaka som blir gjorde i dag, truleg gjennomført dei mest omfattande reformene i moderne tid for landet vårt. Det er gjort av ei mindretalsregjering i samarbeid med Kristeleg Folkeparti og Venstre når det gjeld regionereforma, og med Venstre når det gjeld kommunereforma. Eg vil gratulere både dei nye kommunane og dei nye fylkeskommunane, regjeringa og samarbeidspartia og ikkje minst statsråd Sanner for det grundige og gode arbeidet som er gjort.

Mazyar Keshvari (FrP) [13:20:35]: For oss i Framskrittspartiet er hensynet til borgerne og deres behov, krav og trygghet det aller viktigste. I motsetning til Senterpartiet setter vi menneskene foran nasjonalromantiske vrangforestillinger, som vi har hørt en del av i salen i dag. Det som betyr noe for om folk blir boende et sted, er hvor attraktivt det er der, og hva slags tilbud som finnes til befolkningen. Moderne mennesker finner seg ikke i å bo på steder med dårlig tilbud innenfor helse, utdanning og fritid, helt uavhengig av navnet på kommunen eller stedet der de befinner seg.

Selv om det kan være like store, like kompliserte og like vanskelige saker på små steder som i de store byene, finnes det kommuner med bare én og to ansatte i barnevernet. I tillegg til at det ikke er mulig for så små enheter å løse oppgavene de er satt til, er det uakseptabelt sårbart. En sykemelding på barnevernkontoret kan gi tragiske konsekvenser for barna det rammer. Slik er det for en rekke tjenester på mindre steder.

Å forhindre større kommuner og enheter, til tross for alt det vi har av kunnskap, empiri og forskning, er dermed å ikke sette innbyggernes beste foran systemer. Men det er kanskje ikke så overraskende når vi ser de konkrete resultatene av hva Senterpartiet har fått til når de har hatt makt. Hvis vi ser på resultatene og ikke bare på argumentasjonen, er det veldig klart: Det ble lagt ned betydelig flere gårdsbruk da Senterpartiet styrte Landbruks- og matdepartementet, enn med Framskrittspartiet i regjering. Det ble

lagt ned flere grunnskoler med Senterpartiet i regjering. Kommuneøkonomien var vesentlig dårligere med Senterpartiet.

Regjeringen har sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti bidratt til den beste kommuneøkonomien på flere tiår, noe som virkelig utgjør noe for norske distrikter og for menneskene som bor der. Der Senterpartiets samferdselsminister lot veiene forfalle og vedlikeholdsetterslepet øke, settes det nå rekord i bevilgninger til veier og infrastruktur, og vedlikeholdsetterslepet går ned. Dette er det som avgjør for folk flest om de ønsker å bli boende på mindre steder og i distriktene i Norge eller ikke, det gjør ikke retorikk om tilhørighet til kommunenavn som ingen av dem som bor i de kommunene, har vært med på å vedta. Derfor viser Fremskrittspartiet gjennom konkrete politiske vedtak og bevilgninger at det er vi som tar folk i distriktene på alvor, og vi er det beste partiet også for distriktene.

Tore Hagebakken (A) [13:23:57]: Jeg skal konsentrere meg om den ubegripelige såkalte regionreformen – en merkelig og trist sak.

Komiteleder Njåstad slapp i grunnen katten ut av sekken med sin historiefortelling. Her er det Kristelig Folkeparti og Venstre som har tvunget Fremskrittspartiet og Høyre til å opprettholde et forvaltningsnivå de to regjeringspartiene ikke vil ha. Så tvinger regjeringspartiene – Fremskrittspartiet og Høyre – Kristelig Folkeparti og Venstre til å bli med på tvangssammenslåing av fylker. Litt overraskende er det for meg for øvrig at Kristelig Folkeparti har blitt tilhenger av tvangsekteskap. De sier nei på kommunalt nivå, men greit på fylkesnivå. Representanten Skjelstad fra Venstre sto her og struttet av stolthet over sin medvirkning til konstruksjonen.

Vi hørte begrunnelsen for det hele i starten av debatten. Komiteleder Njåstad var ikke opptatt av å styrke tjenestetilbud og verdiskaping i by og bygd. Nei, byråkratiseringsbaronene i Fremskrittspartiet og Høyre sier nå at de skal ha mindre byråkrati. Mens det statlige byråkratiet vokser inn i himmelen, skal administrasjonen i våre fylkeskommuner slankes.

Jeg hørte representanten Njåstad si noe om at politiker-godtgjørelsene også måtte bli mindre. Jeg har vært med ganske lenge, jeg ble valgt inn i kommunestyret på Gjøvik i 1979, og det er første gang jeg i mitt politiske liv har hørt en FrP-er prate om at utgiftene til politikerne må bli mindre. En må ha mikroskop for å se spor av entusiasme for regionreformen fra Njåstads side. Jeg hadde levd godt uten dette regionale nivået, men dette er et kompromiss, sa Njåstad. Det er definitivt et dårlig kompromiss, sier jeg. Det er dårlig politisk håndverk og alt annet enn noen reform. Det er først og fremst tvang og ulogiske, geografiske inndelingsmerkverdigheter, det er en reise gjennom tomrommet med hensyn til nye oppgaver, og det er sentralisering. Det er bare Venstres representant, med sine helt spesielle bril-ler, som klarer å se at det blinker borti hjørnet en plass med en eller annen form for oppgave.

De fire jobber dessuten i opp-ned-modus – først geografisk inndeling og så nye oppgaver. Vi må først bygge husene og så møblere dem, sa Venstres representant. Jeg synes det er logisk først å finne ut hva man skal ha i huse-ne, for deretter å se hva slags størrelse som er nødvendig på husene. Men logikk kan ikke være noen spisskompetanse i Venstre.

Oppgaveporteføljen må være utgangspunktet for størrelsen og inndelingen. Sannheten er at de to regjeringspartiene vil bli kvitt det regionale nivået, som Njåstad egentlig sa rett ut. Hvilken troverdighet har de da med hensyn til å overføre viktige samfunnsoppgaver og folkevalgt makt til dette nivået? Ingen – noe de også har demonstrert ganske så tydelig. Hvordan de stiller den fylkeskommunale økonomien, sier også litt om entusiasmen i den retning.

Arbeiderpartiet er ikke med på dette. Vi vil reversere det når vi forhåpentligvis kommer i regjering.

Hedmarkinger og opplendinger er gode naboer. De to fylkeskommunene, ulike virksomheter, organisasjoner og andre samarbeider godt over dagens fylkesgrense. Men begge fylkestingene har i den prosessen sagt nei til sammenslåing og innpakningen som regjeringen har stått for. I Hedmark og Oppland skal Høyre og Fremskrittspartiet gjennomføre tvangsekteskap, mens Venstre og Kristelig Folkeparti er med som velvillige brudepiker. Jeg vil kalle det litt frekt å gjøre dette rett før valget. Samtidig som de to regjeringspartiene stuper på meningsmålingene i de to fylkene som skal tvangssammenslås på mine hjemtrakter, gjennomføres altså dette.

Innlandet er større enn Danmark. Jeg frykter for avskal-ling av kommuner – at kommuner i randsoner vil velge tilknytning i andre retninger. Jeg frykter for at dette vil svekke oss, og at demokratiet taper. Derfor er det så viktig at det først og fremst er Høyre og Fremskrittspartiet som blir taperne ved høstens valg. Av mange grunner er det ikke bare et stort flertall for ønsket om, men også et rop om regjeringsskifte fra fylkene Hedmark og Oppland – som vi vil skal bestå.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:29:13]: I debatten om kommunereformen dreier det seg mest om den bør være frivillig eller ikke, hvilke kommuner som skal slås sammen, og ikke minst om hva den nye kommunen skal hete.

Men når jeg tenker på kommunereform, tenker jeg på dem som er årsaken til at vi startet arbeidet. Jeg tenker på slagpasienten, som etter å ha fått akuttbehandling på sykehuset skal inn i et løp hvor han eller hun er avhengig av pleie og hjelp i sin egen kommune resten av livet.

Jeg tenker på ruspasienten, som etter flere tilbakefall endelig er ferdig med avrusning og gleder seg til en ny start i egen hjemkommune.

Jeg tenker på det unge paret som valgte å beholde sitt ufødte, multihandikappede barn, og som er på vei hjem fra fødeavdelingen til et liv hvor de skal forholde seg til mange ulike deler av de kommunale tjenestene i mange år fremover.

Jeg tenker også på jordmora, som i 30 pst. stilling i sin kommune skal være den som følger opp de gravide i svangerskap og etter fødsel, som skal følge retningslinjene til punkt og prikke, som skal spørre om vold og rus og kartlegge familiesituasjonen, som føler seg faglig helt alene, og som tynges av sitt ansvar.

Det er for disse menneskene vi i dag vedtar en kommunereform. De er pasienter, de er innbyggere, og de er arbeidstakere i en kommune som står overfor mange utfordringer. Den kommunale helse- og omsorgstjenesten skal gi tilbud til brukere i alle aldersgrupper, med et mangfold av diagnoser, funksjonsnedsettelse og tilstander.

Kommunene bærer store deler av velferdssamfunnet på sine skuldre. For mange kommuner er det en tung bør, fordi det stilles helt andre krav til sterke fagmiljøer, til spisskompetanse og til bredde enn for noen tiår siden. Skal de kommunale tjenestene bli gode, skal de hjelpe sårbare barn, skal de hjelpe mennesker med rusproblemer, skal de hjelpe unge med psykiske helseutfordringer og eldre med demens, må fagmiljøene være større og sterkere.

Disse oppgavene har alle kommuner i dag, uansett størrelse. Lovverket skiller ikke mellom store og små kommuner. Alle innbyggere i Norge har, heldigvis, de samme rettighetene uansett i hvilken kommune de bor. Men skal vi fortsatt akseptere de store variasjonene i tilbudet som gis, eller skal vi gjøre noe med det?

I går møtte jeg mannen til en slagrammet kvinne, som fortalte om en årelang kamp for et treningstilbud og rehabilitering til sin kone. I andre kommuner står alt klart når pasienten kommer fra sykehus: hjelpemidler, fysioterapi, logoped. Det er ulikheter mellom norske kommuner. Mye handler om små fagmiljøer.

Det virker som om noen tror at alternativet til kommunereform er at alt kan bestå som det er, men slik blir det ikke. Uten kommunereform forsterkes sentraliseringen. Forskjeller i kvalitet på tjenestene vil øke mellom kommunene, og når kommunene ikke klarer å løse oppgavene godt nok selv, blir det mer statlig detaljstyring, mer ørmerking og mer makt til de 169 politikerne som sitter i denne salen, enn til de tusenvis av engasjerte lokale politikere i hele landet som kjenner sin region og sitt nabolag.

Fremtidens kommunale tjenester henger sammen med fremtidens kommunestruktur. Det er ikke uten grunn at kommunalminister Sanner lanserte primærhelsemeldingen sammen med helseminister Høie våren 2015. Det var fordi tiltakene i primærhelsemeldingen, som vil skape en mer helhetlig helse- og omsorgstjeneste i kommunene, forutsetter at vi legger til rette for større kommuner, som er i stand til å levere de tjenestene som innbyggerne har krav på.

Vi vedtar ikke kommunereformen i dag fordi Høyre vil det, eller fordi Arbeiderpartiet lovte det samme som oss i 2013. Vi vedtar den fordi sårbarheten er stor og det faglige miljøet er lite i altfor mange kommuner. Når 362 kommuner har to eller færre leger i institusjonene sine, når 374 kommuner har to eller færre fysioterapeuter i institusjon, når 395 kommuner har to eller færre jordmødre til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste, da møter vi ikke slagpasienten, den gravide eller den skrøpelige gamle med et sterkt, robust fagmiljø, og vi gir ikke helsepersonell mulighet til å utvikle seg sammen med andre fagpersoner.

Dette forteller oss at morgendagens velferdskommuner må være større. Heldigvis har vi en regjering og samarbeidspartier og et flertall som tar dette på alvor. Det fortjener vi som er innbyggere, som er pasienter, og som er pårørende i norske kommuner.

Morten Stordalen (FrP) [13:34:34]: I dag behandler Stortinget en veldig viktig sak. Kommunereform er viktig, og da må man stille seg spørsmålet: Hvem er den viktigste for?

Her i salen kan det virke som om man har mistet fotfestet fullstendig og ikke snakker med sine egne der ute, der folk faktisk bor. Det er det det handler om, det er innbyggerne det handler om. Det handler om sykehjem, barnevern, skole, tekniske byggesakstjenester osv., som man

hver eneste dag sliter med rundt om i Kommune-Norge fordi man ikke klarer å rekruttere kompetent nok arbeidskraft – fordi det er for små fagmiljøer. De som jobber i tjenestene, sier de er redde, for de føler de ikke har kompetanse og støtte nok til å utføre den tjenesten som skal leveres til innbyggerne hver eneste dag.

Jeg er selv fra Vestfold, og jeg er veldig stolt av at jeg er fra Vestfold. Der har vi – på tvers av kommunegrenser, som mange andre kommuner rundt om i landet – en rekke interkommunale samarbeidsorganer. Det er ingen – tør jeg påstå – som egentlig har full kontroll i disse IKS-ene. Man sitter i kommunestyret, og Senterpartiet her på Stortinget sier at man er opptatt av lokaldemokrati. Det er også Fremskrittspartiet. Derfor er vi opptatt av at lokaldemokratiet skal gjelde i det kommunestyret. Det er den kommunen som skal ha det eierskapet, kommunen skal ha oversikt. Det har man ikke i dag.

Det er veldig spesielt når Senterpartiet og Arbeiderpartiet kommer med skremmeskudd om at det er så ille å slå sammen kommuner. Jeg er særst fornøyd med at jeg var med på Norges første frivillige kommunesammenslutning – av Våle og Ramnes kommuner, som i dag er Re, initiert og gjennomført av to Senterparti-ordførere. I dag holder den samme kommunen på med å slå seg sammen med Tønsberg, fortsatt med Senterparti-ordfører. Jeg har lyst til sitere om den sammenslåtte kommunen Sandefjord, som består av Andebu, Stokke og Sandefjord. Man kunne lese i Sandefjords Blad i februar 2015:

«Minstemann i trioen er Andebu. Der var skepsisen til ekteskapet stor til å begynne med.

– Dette har vært en lang politisk vei å gå for meg. Jeg følte at det begynte som et tvangsekteskap, gikk over til å bli et fornuftsekteskap, men nå er jeg bare opp over ørene forelsket, sa Andebus ordfører Bjarne Sommerstad (Sp).»

Det blir underlig å høre Senterpartiet skremme her. Hvorfor gjorde Senterpartiet dette i Andebu? Hvorfor gjorde man det i Våle og Ramnes kommuner, som nå er Re? Hvorfor gjør Re det nå, med Senterpartiet? Jo, det er fordi de er opptatt av innbyggerne sine, akkurat som Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre også er – for det er overfor sine innbyggere man skal stå til ansvar hver eneste dag.

Jeg håper ikke – i respekt for alle dem som har tatt denne jobben, fått til tverrpolitisk enighet, på tvers av alle partier i Vestfold – at man mener den jobben som nå gjøres, er feil. Her har man gått ut og skrytt – på tvers av alle partilinjer – om at dette blir bra, dette blir gøy, dette burde vi ha gjort for lenge siden. Og så står man her og skremmer og prater det ned. Kanskje er det på tide at Senterpartiets Slagsvold Vedum og andre stortingsrepresentanter – også Arbeiderpartiets – reiser ut i distriktene, ut i kommunene, der folk bor, der deres egne politikere sitter. Den historien man forteller fra denne talerstolen, kjenner jeg meg ikke igjen i, i hvert fall ikke der jeg bor, eller politikerne der.

Det bør være en gledens dag for innbyggerne – og man refererer til tvang og ikke tvang og sier at folket ikke vil. Jeg, i likhet med mange av representantene, leser resultatene av mange folkeavstemninger. Man hadde valgoppslutning – man hadde møtt opp og skulle stemme – ned mot 16–17 pst. Mange hadde kanskje opp mot 20–30 pst. Hva skal man bruke det til – til å si at nei, folket ville ikke, for de sa nei, 60 pst. av dem sa nei?

Folk bryr seg ikke. Folk bryr seg om gode tjenester der de bor. I dag er grensene mer i veien enn de er til nytte. Sentraliseringsspøkelset, som Senterpartiet kommer med, er aller størst hvis man sier nei til kommunesammenslutninger, for man bygger faktisk opp interkommunale tjenester i nabokommuner. Det er da det er sentralisering og ikke makt til demokratiet.

Så nei, Senterpartiet: Reis hjem, snakk med deres egne. Jeg heier på ordførerne i Vestfold. Gratulerer med dagen!

Ingvild Kjerkol (A) [13:39:43]: Resultatet av kommunereformen og regionreformen ble en historie om å endre grenser og flytte på noen ytterst få – tilsynelatende tilfeldig valgte – oppgaver, og veldig lite om hvordan den statlige styringen skal reduseres, lokaldemokratiet styrkes og tjenestene bli bedre. Det er viktig å minne om regjeringens ord om at dette skulle være en demokratireform der også beslutningsmyndighet skulle flyttes nærmere innbyggerne. Dette ble det så godt som ingenting av. Stortinget ba regjeringen om å styrke det folkevalgte regionale nivået – men oppgaveoverføringene går ikke fra stat til kommuner og fylkeskommuner, men fra fylkeskommuner til kommuner. Regjeringen overså det brede stortingsflertallets forventning om en seriøs behandling av regionnivået, som vi i dag kjenner som fylkeskommunene.

Jeg vil spesielt omtale fylkeskommunene som sentrale og samlende samferdselsaktører. I dag har staten ansvaret for nasjonal kollektivtransport i form av flytilbud og landsdekkende jernbanetilbud. I tillegg har staten ansvaret for deler av det regionale kollektivtransporttilbudet, som lokaltog og helsetransport. Fylkeskommunene har ansvaret for kollektivtransport med buss og båt, skoletransport og TT-transport. Dette krever en betydelig samordning, en samordning som best gjøres i regional sammenheng.

Det er i dagens system behov for en enda bedre samordning av de ulike regionale kollektivtilbudene. Da er ikke svaret å dele dette ansvaret enda mer opp og gi bykommunene, som er sentrum for store omland, ansvaret for noe og regionene ansvaret for det som blir igjen. Det sømløse, gode transporttilbudet oppnås ikke ved å stykke opp ansvaret ytterligere og skape nye grenser. Arbeiderpartiets målsetting er derfor, i motsetning til Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, å viske ut grensene og gi passasjerene et enklest og best mulig tilbud. Det er behov for å se drift og investeringer innenfor transportsystemet i sammenheng, ikke minst i sammenheng med fylkeskommunenes rolle for regional utvikling. Det innebærer å se samferdsel i en helhet for en framtidsrettet utvikling av det enkelte fylke og den enkelte region og landsdel. Befolkningsveksten, særlig i de større byene, skaper utfordringer som bare kan løses ved hjelp av en økt satsing på kollektivtransport, gange og sykkel og en tettere samordning mellom by og land. Utviklingen av arealbruken, kollektivtrafikken og transportsystemene for øvrig er avgjørende for at også samfunnsmessige mål på andre sektorer skal kunne nås. Det gjelder bl.a. målet om at kollektivtransport, sykkel og gange skal ta transportveksten i byene, noe som igjen gir oss mer klimavennlige og attraktive byer. Og det skal være mulig å leve gode liv også utenfor de store byene.

De folkevalgte regionene er og bør forbli sentrale og samlende samferdselsaktører. Nesten 80 pst. av det offentlige veinettet bygges, eies og driftes av fylkeskommunene.

Fylkeskommunene er betydelige samferdselsaktører med ansvar for fylkesvei, ferjer og kollektivtransport.

Regjeringen med sine venner vil gi bykommunene ansvaret for kollektivtransporten. Kollektivtilbudet må være regionalt og koble by og omland sammen. Det er det som gir de gode bo- og arbeidsmarkedsregionene. Det er en dårlig idé å splitte opp dette ansvaret og lage nye og flere grenser. Arbeiderpartiet vil heller sikre mulighetene til fylkeskommunene som samferdselsmyndighet og gjøre dem i stand til å eie og drifte fylkesveinettet, fylkesferjene og hurtigbåtsambandene – og ikke minst gi et framtidsrettet og klimavennlig kollektivtilbud i hele det langstrakte landet vårt.

Kent Gudmundsen (H) [13:44:36]: I Nord-Norge er vi ganske godt kjent med avstand til makten. Vi er alle kjent med mangelen på nordnorske representanter da våre djerpe folkevalgte møttes på Eidsvoll i 1814. Det tok litt tid med sendebud å få lokale representanter til å reise innad i landsdelen og demokratisk sikre sine sendebud til Eidsvoll. Det hører med til historien at når vi først var samlet for å velge disse sendemennene og det hele egentlig var over nasjonalt, ja, så valgte vi like godt å sende stortingsmenn. Så ble vi i alle fall først med dette, og da kan man vel litt muntert si at da var det ikke så galt at det ikke var godt for noe. Poenget mitt er likevel at vi lenge har vært vant med å bestige høye fjell, krysse dype fjorder og ro, klatre, gå og reise langt for å nå fram, og vi holder egentlig fortsatt på med det. Men det må jo levnes liten tvil om at både kommuneekter og regioner er blitt tegnet mens vi rodde – og ikke etter dagens reisemåter og ikke minst den teknologiske utviklingen vi har sett.

Det er derfor på høy tid at vi nå tar grep om hvordan vi organiserer oss, og ikke minst om hvordan vi benytter denne rivende utviklingen innenfor teknologi – og reisemåter – for å desentralisere makt, for å sikre at vi står klare til å løfte velferden enda mer for oss selv, og ikke minst for ungene våre eller for de mange som av ulike grunner trenger hjelp fra samfunnet når de selv eller deres familie ikke strekker til. Og det bør være en tankevekker at det ikke finnes barnevern i Loppa, utenfor Alta, når den ene ansatte er på ferie, er syk eller for den saks skyld tar avspasering etter å ha jobbet litt for mye en annen periode av året.

Det bør også være en tankevekker at barna i Berg kommune på Senja i dag ikke har tilgang til fellessystemet Feide, slik at de ikke kan logge seg på dataverktøy som kan gi bedre og flere pedagogiske muligheter i klasserommet, bare fordi kommunen sitter med Excel-ark på elevlisten og dermed ikke har kapasitet til å jobbe med IKT-systemer på sine skoler. Jeg kan også nevne de mange kommunene i Midt-Troms som går sammen for å sikre tilgang til fastlegdekning hele året igjennom, og kommunene i Nord-Troms som går sammen for å sikre en bedre tjeneste innenfor barnevernet, etter den famøse saken i Kvænangen, som viste hvordan kompetansen av og til blir utilstrekkelig i små kommuner.

Ser vi på de tekniske tjenestene, ser vi at samarbeidet er enda mer utstrakt. Makt flyttes ut av kommunestyrene og inn i styrerommene, ansvaret forvitrer og demokratiet svekkes, og noen oppgaver løses ikke i det hele tatt. Det er skremmende.

I dag skriver vi historie. 428 kommuner blir til 354, og vi har en historisk vellykket kommunereform. Takk og

pris for det! Vi får nå mange eksempler på kommuner som blir større og sterkere til å møte framtiden og kravene til bedre velferdstjenester, og disse kommunene vil trekke til seg både innbyggere og næringsliv, det er jeg helt overbevist om. Se bare på den nye kommunen Senja, som straks ser dagens lys, et eksempel på en sjømatgigant under oppblomstring i landsdelen, men ikke minst i Norge. Og det finnes en rekke andre eksempler.

Likevel skulle jeg ønske vi hadde kommet lenger også i min landsdel, og jeg hilser derfor velkommen at arbeidet nå fortsetter. For når flere ser mulighetene som åpner seg, håper jeg at flere kommuner følger etter. I tiden som kommer, er det derfor å håpe at de som blir oppfattet som ansvarlige partier, kanskje heller begynner å lytte til fjellvettreglene og snur i tide. For enkelte spørsmål bør være større enn partipolemikk. Enkelte spørsmål krever mer langsiktighet enn populistisk kortsiktighet, og lederegenskaper framfor vingling og passiv og tilbakeskuende politikk.

Skal man være tilbakeskuende, kan man jo alltså minne noen i denne salen på hva man tidligere har tatt til orde for. Innen regionreformen, f.eks., har – spesielt etter sykehusreformen i 2000 – fylkeskommunens oppgaver og framtid vært diskutert. Og jeg kan godt minne om at de rød-grønnes regionreform, som for øvrig ble et stort mageplask, startet med en vurdering helt ned til fem og sju regioner. Da ledet man an med en kommunalminister fra Senterpartiet og en statsminister fra Arbeiderpartiet. Det ble med ambisjonene om å flytte ut makt fra hovedstaden, og de fagre ordene om mer makt og styrket demokrati nærmest mulig innbyggerne ble bare honnørord.

Det kan da være greit å minne forsamlingen om at det som nå tenkes overført til det nye regionale nivået av oppgaver, er med på å bidra til en styrking av dette nivået, mer enn vi har sett på lenge. Større regioner muliggjør at man i neste omgang bedre kan organisere en regional stat og sånn bidra ytterligere til å styrke demokratisk samhandling ute i hele Norge.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:49:52]: Kommunereformen er en suksess, og den kommer til å bli en enda større suksess i framtiden, uansett hva Senterpartiets og Arbeiderpartiets representanter skremmer med her i dag.

For første gang siden formannskapslovene av 1837 skal vi tilbake til under 400 kommuner. I 1837 ble 392 kommuner opprettet som formannskapsdistrikter. Fram til 1930 økte antall kommuner til nærmere 750 før man etter hvert endelig fikk kontroll på byråkrati- og embetsveksten. Nå tar vi et enda større grep om det – både landets nasjonal- og innbyggerne i kommunene, som har vist iver og interesse i prosessen.

Hadde Arbeiderpartiet imidlertid hørt på sine egne ordførere, kunne vi fått enda færre kommuner, kanskje 100 færre. Arbeiderpartiet setter det politiske spillet høyere enn å delta i viktige politiske prosesser for å bygge og styrke Norge lokalt. Det er alvorlig. Det som en gang var ørnen i norsk politikk, har desimert seg selv til å bli et slags gjøkur som med jevne mellomrom åpner luken for å fortelle hva som er galt, men ikke hva løsningen er. Det har vært gjennomgangstonen de siste årene, og i særdeleshet i denne saken.

Samme dag som Arbeiderparti-ordførerne sa til Aftenposten at de ønsket drahjelp av egen leder i arbeidet med kommunereformen, slo Arbeiderparti-leder Jonas Gahr

Støre tilbake med at Arbeiderpartiet ville reversere kommunereformen som ordførerne hadde jobbet iherdig med den siste tiden.

Kommunereformen beviser langt på vei at lokalbefolkningen og kommunepolitikere tar ansvar for at utviklingen i Norge går i riktig retning. Dessverre ser vi nå en Arbeiderparti-ledelse som tar populistiske standpunkter og prøver å distansere seg i en sak hvor vi for litt siden var enige. Når Arbeiderpartiet snakker om populisme, da skal man lytte. For på seg selv kjenner man andre.

Kommunereformen begynner nå å ta form, og med mer enn 90 frivillige sammenslåinger vil kommunekartet se annerledes ut i 2020. Dette er en reform som er initiert av kommunene selv, der ordførere, kommunestyremedlemmer og innbyggere har tatt utfordringene med kommunestrukturen på alvor. Det ganske få vet, og som til nå har vært en liten del av den offentlige debatten, er at 67 Arbeiderparti-styrte kommuner har fattet positive vedtak om sammenslåing. Det viser at det også i grasrota til Arbeiderpartiet er et ønske om kommunereformen. Men man kan fort få inntrykk av noe annet dersom man hører på innleggene fra Arbeiderpartiets representanter her i dag.

La én ting være helt klart i denne saken: En reversering av kommunereformen er bare en annen form for tvang – der man skal tvangsskille kommuner som frivillig har hatt ønske om å skape noe bedre med naboene sine, og der det har vært ytterst nødvendig å få drahjelp fra Stortinget for å få det til.

Dersom Arbeiderpartiet er seriøst i sitt forslag om å reversere, burde det også gjelde de kommunene som ble utsatt for massiv tvang på 1960-tallet. Ansvarsfraskrivelsen og den bastante retorikken til Arbeiderpartiet i reformarbeidet vitner om en desperat valgkampstrategi som gikk galt. Men det er ikke for sent å snu. Arbeiderpartiet kan vise seg som det ansvarlige partiet det en gang var, og innrømme at reformen er nødvendig. Jeg sier ikke det for at Gahr Støre, Giske, Tajik og resten av partipampene skal miste troverdighet, men for at alle ordførerne der ute skal få den støtten de trenger i det arbeidet som gjenstår.

At kommunereformen gjennomføres, er et resultat av at den i mange år er blitt etterspurt av kommunepolitikere og fagpersoner, og dette er dermed ikke en føring fra statlig hold. Kommunereformen er en prosess som starter nedenfra og ble bestilt av lokalpolitikere fra Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet på de respektive partienes landsmøte.

Mye har forandret seg siden forrige kommunesammenslåing på 1960-tallet, f.eks. befolkningsmønster, kommunikasjonsmuligheter, næringsstruktur, velferdsbehov, forventninger til kommunen, behovet for kompetanse og ikke minst digitalisering. Før måtte folk møte opp på rådhuset for å søke om barnehageplass, for å få byggetillatelse til garasjen sin og for å få bestilt en vaksinasjonstime. Sann er ikke verden lenger, og sånn er i hvert fall ikke verden i Kommune-Norge.

Kommunereformen gjennomføres for å møte de endrede forutsetningene og for å skape sterke kommuner som kan møte morgendagen.

Kjell-Idar Juvik (A) [13:55:13]: I dag skal denne salen overkjøre lokaldemokratiet. Man kan jo si at det gjør man for så vidt både titt og ofte, men sjelden har det så store konsekvenser som denne saken har for mange.

Kommuner tvangssammenslås, fylker slås sammen, og det uten at man ønsker det. Som et eksempel på hvordan dette slår ut, ser vi at i dag ønsker flertallet – hvis det holder – at bindalingene i Nordland både blir tvangssammenslått med en annen kommune og tvangsflyttet til et nytt fylke uten at det er en kommune – som ministeren var veldig opptatt av – som ligger mellom andre kommuner. Det er i hvert fall ikke argumentasjonen.

Så hører jeg – og jeg har hørt det av flere – at både Høyres og Fremskrittspartiets representanter synes at reformen har blitt en suksess. Jeg synes det er dyktig tidlig å konkludere med det.

Siste innlegg av representanten Bjørnstad er egentlig et bevis på det. For hva sto han her og sa? Jo, først kritiserte han Arbeiderpartiet og påsto at vi drev med populisme, at vi har forlatt begrepet «ørna», og det han gjorde i neste åndedrag, var å skryte av Arbeiderpartiets kommunepolitikk og ordførere. Det er ikke så rart at han viser til det. Det er jo engang sånn at i forhold til Fremskrittspartiet er det mange Arbeiderparti-ordførere ute i Kommune-Norge og i regionene. Det er ikke så mange igjen av dem fra Fremskrittspartiet, og spørsmålet er jo hvor mange flere det blir når man viderefører en sånn populistisk politikk og argumentasjon. Det er som vår talsmann Helga Pedersen sa, at Arbeiderpartiet har tatt ansvaret. Når ministeren har bedt dem om å gjøre jobben, så har de gjort jobben. De har brukt mye tid, de har brukt mye ressurser, som sikkert kunne vært brukt på andre ting, for å se om man kunne gjøre noe med kommunegrensene. I halvparten av disse kommunene er det Arbeiderpartiet som styrer. Å påstå noe annet er en gedigen skivebom.

Arbeiderpartiet har vært og er tydelig på at det er frivillighetslinja som gjelder. Å prøve å sette den i tvil kan man bare gjøre, men det er ingen tvil om at det er den som ligger til grunn, slik vi har sagt i hele prosessen, og ingen behøver å bli forbauset over at vi står på det i dag.

Nei, hele denne reformen bærer preg av at vi har en regjering som faktisk er imot tre nivå. Da er det viktigere å få færre regioner enn å få operative regioner. Det er bare å se på forslaget som lå her om at man faktisk vurderte å slå sammen halve landet og lage én region av Nord-Norge. Det lå der i utgangspunktet. Det blir heldigvis ikke sånn, selv om deler blir tvangssammenslått.

Ser vi på oppgavene, skulle man kanskje hatt enda større fokus på hva disse regionene skal holde på med. Men hva gjør man da? Jo, da kvitter man seg med statlige, viktige oppgaver og foreslår å flytte dem ut i regionene. Bare to eksempler: I dag er det sånn at staten tar ansvar for fiskerihavnene og finansierer dem. Det vet vi som kjenner til det, at det kan være finansiering fra 50 millioner kroner og opp til flere hundre millioner kroner. Dette skal man nå flytte over til regionene, uten at pengene følger med. Hva slags mulighet har en region til å prioritere disse store beløpene opp mot andre hensyn?

Det samme sier man om FOT-ruten. Og legg merke til: De tar ned beløpet til FOT-ruten og sier at i neste runde skal regionene ta ansvar for dette. Det samme gjør de med fiskerihavnene. I den transportplanen vi skal behandle om litt over en uke, ligger det nesten ikke fiskerihavntiltak inne i den første seksårsperioden. De ligger inne fra 2024 til 2029. Og hva har skjedd før vi kommer til 2024? Jo, da har de plassert ansvaret hos regionene, og pengene har ikke fulgt med.

Dette er ikke noen gledens dag. Det er mange som er skuffet i dag over at man ikke har lagt seg på frivillighetslinja. Jeg ser fram til regjeringsskiftet, så skal vi rydde opp i det.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [14:00:34]: Vi er i havn – det var ordene til daværende fylkesmann Erling Lae da han hadde sin siste dag på jobb som fylkesmann i Vestfold og overleverte rapporten om kommunesammenslåingsprosessen for Vestfold fylke. Når vi hører nyttårsklokkene 1. januar 2020, har 14 kommuner i Vestfold blitt til 6. Det er 23 000 innbyggere i den aller minste, og det blir 40 000 innbyggere i snitt i kommunen. Hva er det som gjør at det har gått så bra i Vestfold? Er Vestfold så veldig annerledes? Har prosessen vært enkel? Eller kan det være noe å plukke opp fra det som har skjedd?

La oss kikke litt på Vestfold aller først. Det som skjer, er at én kommune bytter fylke. Én kommune har hatt en kjempestor grensejustering, over 2 500 personer flyttes. Flere kommuner har små grensejusteringer. Fem av kommunene var styrt av Arbeiderparti-ordfører. To var styrt av Senterparti-ordfører. Seks var styrt av Høyre-ordfører. Én kommune ender opp med å ikke gjøre noen ting. To kommuner har hatt folkeavstemning. Flere kommuner har hatt flere innbyggerundersøkelser. Noen kommuner bytter navn. Noen kommuner beholder navnet sitt. Noen kommuner bytter kommunevåpen. Noen kommuner beholder kommunevåpenet sitt.

Var det like kommuner i utgangspunktet? I areal var den største kommunen 14 ganger større enn den minste. I innbyggertall var den ene kommunen 18 ganger større enn den aller minste. Så har man likevel lyktes. Når vi hører denne virkelighetsbeskrivelsen, er det sånn at Vestfold er relativt likt resten av Norge.

Hvorfor har man lyktes? Jo, man har lyktes fordi man har satt innbyggernes beste først – bedre tjenester, mer lokaldemokrati, mindre byråkrati. Da snakker vi kinderegge. Vi styrker kommunene. Vi øker det lokale selvstyret, og vi legger grunnlaget for at flest mulig oppgaver kan løses nær deg, tilpasset ditt behov. Flere oppgaver kan overtas av kommunene. Reformen gir lokalsamfunnene flere muligheter og større ansvar.

Det er over 50 år siden forrige kommunereform, og kommunene har fått mye mer ansvar og veldig mange flere oppgaver siden den gang. Vi snakker om 1960-tallet. Statlig detaljstyring har økt. Kommunene har de senere år flyttet flere og flere oppgaver inn i interkommunalt samarbeid, og dette svekker det lokale selvstyret. Det kan vi ikke bare sitte og se på. Vi har kommet langt i kommunereformen, men vi er langt fra i mål. Skal vi hindre forvitring av velferden, skal vi hindre forvitring av lokaldemokratiet, må vi forandre kommunegrensene også framover – til det beste for innbyggerne, altså for deg og for meg. Solide kommuner med bedre kapasitet og kompetanse gir oss gode og likeverdige tjenester i hele Norge. Større fagmiljø gir mer stabile arbeidsmiljø og mer bredde i kompetansen, særlig i små og spesialiserte tjenester, f.eks. barnevern. Om man kun trenger ett eneste argument for mer solide kommuner, så er det argumentet barnevern. Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og får en mer variert befolknings- og næringssammensetning, og bærekraftige kommuner vil kunne legge til rette for mer effektiv bruk av ressursene. Større og mer solide kommuner kan få flere

oppgaver. Det gir økt makt, økt myndighet til kommunene, altså økt lokalt selvstyre. Det reduserer behovet for interkommunale løsninger, og det reduserer behovet for statlig detaljstyring – større frihet til å tilpasse velferdstilbudet til dine og mine behov. Dette er en nødvendig reform som motvirker sentralisering og styrker demokratiet.

Larvik og Lardal blir sant. Stokke, Andebu og Sandefjord er allerede i hvetebrodsdagene. Re og Tønsberg blir sant. Nøtterøy og Tjøme blir Færder. Hoff, Holmestrand og Sande blir en solid kommune nord i fylket, og Svelvik går sammen med Drammen. Det er fristende å si: Look to Vestfold.

Helt avslutningsvis må jeg også en liten tur innom regionreformen. Vi hadde jo en viss forventning i Vestfold, etter å ha vært så flinke i kommunereformen, om at vi skulle få en liten premie. Sånn ble det ikke akkurat. Men vi ser fram mot å samarbeide med Telemark i en region. Henrik Ibsen ble jo født i Telemark, vår nye region. Han skrev bl.a. Terje Vigen, og han gikk det som kjent ikke så godt med da han rodde over Skagerrak og mistet hele sitt livsgrunnlag. Men han «sturet en dag, ja kan hende to, og så ristet han sorgen av». Og det er det vi også skal gjøre. Vi skal utvikle en spennende region sammen med Telemark. Jeg runder det hele av med et sitat fra Stephen Stills, en amerikansk folkerocker. Jeg skal ikke synge – ta det helt med ro. Han sang for omtrent 50 år siden, da forrige kommunereform foregikk: «If you can't be with the one you love, love the one you're with.»

Gratulerer med dagen.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:05:45]: Høyre og Fremskrittspartiets forslag om regionreform for kulturlivet provoserer. Det gikk ikke mange timene rundt påsketider fra forslagene var foreslått, før reaksjonene kom. – Dette raserer infrastrukturen, regjeringen foreslår å rasere noe som det har tatt 30–40 år å bygge opp, sa Tove Bratten, leder i Danse- og teatersentrum til Klassekampen.

Høyre og Fremskrittspartiet foreslår å flytte 49 kulturinstitusjoner og frie grupper til fylkesnivå allerede fra 2018. Flere av disse institusjonene og aktørene har nedslagsfelt langt utover fylkeskommunens grenser, på nasjonalt nivå eller på internasjonalt nivå, f.eks. Friteatergruppene Stella Polaris i Vestfold og Grenland Friteater i Porsgrunn.

En av de aller viktigste oppgavene for oss folkevalgte her på Stortinget er å opprettholde infrastruktur og mulighet for å drive med profesjonell kunstnerisk virksomhet over hele landet. Arbeiderpartiet er tydelig på at det ikke er mulig å forstå kriteriene for hvilke aktører som er plukket ut av Kulturdepartementet.

Kulturministeren har også varslet at det vil bli utarbeidet en ny kulturmelding. Men lenge før den er ferdig, legger man fram en regionmelding med store konsekvenser, og det uten en rød tråd eller i dialog med de institusjonene dette gjelder.

Norsk teater- og orkesterforening, NTO, har også reagert kraftig på regjeringens reformiver på kulturfeltet. NTO-leder Morten Gjeltén har uttalt til NRK at han mener forslaget er forhastet og begrunnelsen – nok en gang – uforståelig.

Flere frykter selvsagt at institusjonene vil få trangere økonomiske kår. Når fylkene må prioritere mellom mange

ulike oppgaver, er det lett å forstå at kultur kan bli et av feltene som havner bakerst i køen.

Det er lett å gjennomskue at forslaget om å foreslå 49 kulturinstitusjoner flyttet over til fylkesnivå er Kulturdepartementets levering til regjeringens regionreform. En helhetlig vurdering av om dette vil være til gode for kulturinstitusjonene, er altså ikke foretatt, men skal bli foretatt. Det er ikke begrunnet hvorfor eller hva som er lagt til grunn for utvelgelsen av de 49 institusjonene.

Dette i kombinasjon med at det er varslet en melding om hele kulturfeltet, gjør at Arbeiderpartiet ikke støtter regjeringens forslag. Beslutningsgrunnlaget for den store endringen er rett og slett ikke belyst godt nok. Derfor støtter vi de 49 institusjonene som høylytt, hver for seg og sammen, har gitt beskjed om at dette er en endring som ikke er til det beste for kulturlivet i landet, verken for dem på scenen eller for dem i salen.

Hårek Elvenes (H) [14:09:45]: Det er sagt flere ganger i denne debatten at dette er en merkedag for det nasjonale styringssystemet, og det er det jo. Når 426 kommuner nå reduseres til 354, er det en historisk dag. Regjeringen gjennomfører ikke reformen for å forandre Norge, men Norge har forandret seg siden Schei-komiteens kommunereform ble vedtatt. De lokalbåtene og lokalbåtrutene som Schei-komiteen reiste med da de reiste gjennom Norge og skulle tegne det nye norgeskartet, er borte for lengst. Bosettingsmønsteret har endret seg, nye arbeids- og boligregioner er innvevd i hverandre på en helt annen måte, men mest av alt er kommunenes ansvar for tjenester langt, langt større og mer kompleks enn det var på 1960-tallet. La meg ta et eksempel: kommunehelsetjenesten. Den var regulert av sunnhetslovgivningen, og kommunen hadde ansvar for eldrehjem, gjerne i samarbeid med ideelle organisasjoner. Ser man på lovgivningen i dag, ser man hvilke omfattende og krevende oppgaver kommunene har ansvaret for.

La meg si det: Det er en krevende pedagogisk utfordring å forklare nødvendigheten av å gjøre tiltak i dag for å møte et framtidig behov i samfunnet. Men nettopp det er Stortingets oppgave, basert på den kunnskap og informasjon som Stortinget har. Alternativet til forandring er stillstand og en form for degenerering. La meg ta et eksempel: Hvis vi ikke gjør noe med dagens kommunestruktur og legger Statistisk sentralbyrås befolkningsframskriving til grunn, vil vi i 2040 ha 110 kommuner der 30 pst. av befolkningen er over 67 år. Det vil være ganske sære kommuner, der veldig mange vil trenge pleie og omsorg fra kommunen, og svært mange må jobbe i eldresektoren, og disse kommunene vil ha svært dårlig skattegrunnlag. Sånt kan ikke et storting sitte og se på og la fortsette. Stortinget har vedtatt at man har krav på de samme velferdstjenestene med samme kvalitet, uansett hvor man bor i kongeriket. Da er den naturlige konsekvensen at Stortinget faktisk setter kommunene i stand til å yte disse tjenestene.

Arbeiderpartiet har vinglet, Senterpartiet har vært bremseklossen i dette. Arbeiderpartiet har fra stortingsperiode til stortingsperiode programfestet at man må gjøre noe med kommunestrukturen i landet. Det har Arbeiderpartiet også programfestet i inneværende periode, men i 2015, to år etter at programmet var vedtatt, var det et dekret, en pressemelding fra Arbeiderpartiet, å lese i Aftenposten, kommunisert ved Helga Pedersen. Nå skulle man

lytte til folkeavstemningene, uansett hvor lav deltagelse det hadde vært i dem, og Stortinget skulle ikke kunne intervenere. Jeg sier intervenere, for man bruker tvangsbegrepet fra denne talerstolen. Det høres ut som kommunene blir utsatt for et overgrep fra landets øverste demokratiske forsamling. Stortinget har et ansvar for å sette kommunene i stand til å utføre sine oppgaver. Så sa Helga Pedersen at det som var skrevet i 2013, måtte forstås i lys av den tid det var skrevet i. Jeg må si at tidene skifter fort i Arbeiderpartiet – nei, det er ikke tidene som skifter, det er Arbeiderpartiet som snur kappen etter vinden.

Det er spesielt to grunner til å forandre kommunestrukturen. Den ene er å sette kommunene i stand til å levere de tjenestene de skal, og den andre er kommunenes rolle som samfunnsutvikler. I mitt fylke, som jeg er innvalgt fra, Akershus, er det 22 kommuner som driver arealplanlegging som om nabokommunen ikke eksisterte. Det medfører et enormt press på dyrket mark, og vi har analyser som viser at hvis kommunene forfølger sine egne kommunepaner, vil det bygges ned tre ganger så mye dyrket mark som om man forfølger en fylkesplan. Så kan man spørre: Hvorfor forfølger man ikke fylkesplanen? Nei, fordi plan- og reguleringsmyndigheten ligger i kommunene og er helt grunnleggende i det lokale selvstyret.

Det står mellom to strategier: en rød-grønn, som er å konservere dagens kommunestruktur, som over tid vil gi en forvitring og ikke sette kommunene i stand til å levere sine oppgaver, alternativt den strategien som regjeringen følger, og som Stortinget vedtar i dag, å forandre for å bevare.

Ruth Grung (A) [14:15:02]: Målet for regjeringen med regionreformen har vært et sterkere regionalt folkevalgt nivå som tar et tydeligere ansvar for samfunnsutviklingen, at oppgavene som vil bli overført, vil forsterke behovet for større og mer robuste fagmiljøer. Det underlige er at dette tydeligvis ikke gjelder for tannhelse.

Dagens norske tannhelsemodell har gitt gode resultater i form av bedre tannhelse i befolkningen, økt fokus på forebygging, et godt desentralisert tilbud og styrking av forskning og kompetanse. Tannhelsetjenesten er en av de tjenestene befolkningen er mest fornøyd med. Suksessen bygger på kompetent tannhelsefaglig ledelse, store nok faglige enheter, høy kompetanse og bred erfaring, som sørger for likeverdige tannhelsetilbud i by og land. Dagens organisering gir også god samhandling med kommunehelsetilbudet.

Av 130 høringsinnspill –engasjementet har vært sterkt på dette området – var det kun 20 kommuner som stilte seg positive til å overta ansvaret for tannhelsen. Alle fagmiljøer, som Tannlegeforeningen, tannpleierne, Legeforeningen, Helsedirektoratet, Det odontologiske fakultet i Oslo og tunge organisasjoner som KS, Fagforbundet, Akademikerne og Parat, fraråder en overføring av tannhelse til kommunene. Arbeiderpartiet mener det er oppsiktssvekkende at regjeringen likevel velger å foreslå en slik overføring, som verken kan basere seg på tungtveiende faglige eller organisatoriske argumenter eller gi et bedre tilbud til dem som trenger et faglig sterkt offentlig tannhelsetilbud, dvs. barn og unge, eldre, personer som er under offentlig omsorg, og de mest sårbare pasientene.

Arbeiderpartiet er opptatt av en god oppgavefordeling mellom stat, regionalt folkevalgt nivå og kommunene som sikrer best mulige tjenester til befolkningen.

Dagens vellykkede tannhelsemodell ble innført i 1984. Målet med omleggingen var bedre styring og samordning av ressursene. Før 1984 hadde tannhelsetjenesten vært preget av små, sårbare enmannsklinikker med lite eller ikke noe fagmiljø, store kommunale forskjeller, samt en krevende rekrutteringssituasjon. Omleggingen ble evaluert av regjeringen Bondevik i 2005 og beskrevet som svært vellykket. Evalueringen viste at den offentlige tannhelsetjenesten var blitt mer tilgjengelig, flere fikk et godt tilbud, det ble lettere å rekruttere, fagligheten ble styrket, og tjenesten ble mer kostnadseffektiv.

Arbeiderpartiet mener at regjeringens forslag vil føre oss tilbake til det som var utgangspunktet i 1984, dvs. en kostbar rekommunalisering uten faglige argumenter for at det offentlige tannhelsetilbudet til befolkningen blir bedre. Det er slike forslag som undergraver tilliten til politikere.

Proessen blir enda mindre forståelig når Kristelig Folkeparti og Venstre i siste time valgte å støtte regjeringspartiene med å foreslå en prøveordning for inntil 15 frivillige kommuner og å utsette overføringen til 2023. I tillegg splitter de det tannhelsefaglige miljøet ved å lovfeste at tannpleiere – den ene delen av de viktige helseprofesjonene – skal tilhøre kommunene, og at spesialisttannhelsetilbudet også skal overføres til kommunene.

Tannhelse er en viktig del av helse. Arbeiderpartiet ser det som uforsvarlig å gjennomføre en så stor helsereform på et så svakt faglig grunnlag og en så tilfeldig og lite systematisk prosess. Dette gir ikke den forutsigbarheten som vil videreutvikle tannhelsetilbudet. Det sikrer ikke likeverdige tannhelsetilbud til hele befolkningen, men vil fragmentere både tilbud og fagmiljø og svekke tannhelsetilbudet.

Arbeiderpartiet ser ingen grunn til å endre en ordning som har dokumentert at den fungerer. Det er ingen faglige eller organisatoriske argumenter for at tannhelsetilbudet blir bedre. Vi støtter derfor ikke de foreslåtte endringene som medfører at ansvaret for tannhelsetjenesten overføres til kommunene.

Arbeiderpartiet mener at et regionalt, folkevalgt nivå er langt bedre rustet til å ivareta ansvaret for tannhelsetjenesten i framtiden enn kommuner med store variasjoner i befolknings- og ressursgrunnlag.

Arbeiderpartiet vil videreutvikle den offentlige tannhelsetjenesten under fylkeskommunalt eierskap.

Norunn Tveiten Benestad (H) [14:19:55]: Kommunereformen er en suksess. Når over 150 kommuner, som representerer over to tredjedeler av Norges befolkning, har et ønske om sammenslåing, ser vi at kommunereformen er ønsket lokalt. Der Arbeiderpartiet har vinglet og Senterpartiet bremsset, leverer regjeringen en kommunereform med den største endringen i kommunestrukturen på over 50 år. Og hvis en virkelig tenker igjennom hvor mye samfunnet har endret seg i denne perioden, er det lett å forstå at våre tjenestebehov som innbyggere rundt om i landets små og store kommuner også har forandret seg radikalt.

I dag skal vi vedta en ny struktur, som skal være framtidsrettet, og som kan tjene oss innbyggere ikke bare de nærmeste årene, men også på lengre sikt. Her ligger noe av kjernen. Skal vi styrke velferden, må vi fornye oss. Derfor er det viktig at kommunereformen også fortsetter.

Som vår gode ordfører i Lindesnes kommune, Janne Fardal Kristoffersen, ofte sier: Vi skal være der for inn-

byggerne, og aller mest for dem som trenger det mest. En større kommune enn vår vil gi bedre tjenestetilbud. Vi kan drive mer effektivt, og vi får et større og bedre fagmiljø. Det vil igjen gi de svakeste et bedre tilbud.

I dag ser vi at felles bo- og arbeidsmarkeder på kryss og tvers av gamle kommunegrenser gjør at befolkningene nesten vokser sammen. Interkommunale selskaper en masse flytter beslutningsmyndighet og utfordrer det lokale demokratiet. Samtidig er det en dyd av nødvendighet for å løse oppgavene, for det er faktisk slik at noen utviklings- og innovasjonsoppgaver er lettere å få til i en større enhet fordi det gir rom for å ha ansatte og fagmiljøer som er dedikert til oppgavene.

I dag er jeg særlig glad for at vi fjerner fylkesgrensen mellom Aust- og Vest-Agder. Vi har hatt mange runder om sammenslåing og årelange diskusjoner om dette. Denne gangen skjer det frivillig gjennom flertallsvedtak i begge fylkesting. Det er gledelig. En større og sterkere fylkeskommune eller region vil øke vekstkraften på Sørlandet. Samarbeidet på Agder har vært godt lenge, men nå blir det enklere og mer effektive beslutningsprosesser. Tjenestetilbudet blir uavhengig av fylkesgrensen, særlig elever i videregående skole har opplevd det som et hinder for gode, naturlige valg av skole.

Kommunestrukturprosessen satte i gang gode prosesser i mange Agder-kommuner og hadde flertall i mange forhandlingsutvalg og kommunestyre. Folkeavstemninger satte flere steder en stopper for sammenslåing. Samtidig så vi at mange av dem som sitter nærmest utfordringene, har vært for. I dag er det Stortinget som må ta et helhetlig grep, som må være framtidsrettet.

I Vest-Agder foreslås det at åtte kommuner slås sammen – Lyngdal og Audnedal; Lindesnes, Marnardal og Mandal; Kristiansand, Søgne og Songdalen. Jeg tror det kan danne grunnlag for en spennende framtid for oss. Sørlandet, med den nye Agder-regionen, trenger også en drivkraft i landsdelen. Jeg har tro på at nye Kristiansand kan bli et gode for landsdelen. Med storbymidler allerede fra 2018 styrkes økonomien. Og jeg tror kloke ordførere og kommunepolitikere vil forvalte dette godt til beste for innbyggerne i hele den nye kommunen. Våre innbyggere forholder seg ikke til administrative grenser i hverdagen. Vi bor, arbeider og bruker kultur- og fritidsmuligheter på kryss og tvers av kommunegrensene. Dagens Kristiansand, min hjemby, er et resultat av en tvangssammenslåing i 1965. Det er ingen som i dag vil tilbake til de fire kommunene vi hadde før sammenslåingen. I Søgne, Songdalen og Kristiansand går handel og daglige aktiviteter på kryss og tvers av kommunegrensene, men identiteten vår til Randesund, Vågsbygd, Langenes eller Nodeland skal vi selvsagt beholde.

Det har vært sagt mye om tvang i disse prosessene. Jeg mener premisset har vært klare. Og som det sto i en artikkel på Nettavisen for noen dager siden:

«Vinnerne i kommunereformen er innbyggerne.

Selv om mange lokalpatrioter kjemper for navnet og kommunesenteret, er det grunn til å være edruelig: Ingen lokalsamfunn blir nedlagt fordi kommunen blir større og sterkere – snarere tvert imot.»

Jan Tore Sanner fortjener honnør for å ha stått i en prosess der Arbeiderpartiet har sviktet underveis og Senterpartiets jammer og klager har vært høylytt. Det står det respekt av.

Marianne Aasen (A) [14:25:02]: Kommunen jeg bor i, blir dobbelt berørt av vedtakene i dag. Asker skal slås sammen med Røyken og Hurum – et godt og fornuftig lokalt forankret vedtak, til alles beste. Vi vil bli Norges femte største kommune, og lokalt er det god stemning for denne sammenslåingen. Det er bra, og Arbeiderpartiet kommer til å stemme for det. Selv vil jeg gjøre det med glede. Men med tanke på å bli viking, gjennom å bli en del av Viken, da melder helt andre følelser seg. For Akershus-kommunen Asker skal nå havne i regionen Viken, et misfoster av en region, med 1,2 millioner innbyggere i en sirkel rundt Oslo.

Flere velgere har spurt meg hvordan dette har skjedd, og hvem som egentlig har funnet på det. Jeg aner ikke. En svært dårlig idé er det uansett, for det er ikke mulig å finne noen faglig begrunnelse. Disse tre fylkene har ikke felles bo- og arbeidsmarked. Da måtte i så fall Oslo ha vært med, og det er en av de få kommunene statsråd Jan Tore Sanner og hans kampaner i kommunal- og forvaltningskomiteen har latt være helt i fred – uvisst av hvilken grunn. Rasjonelt er det ikke.

Det finnes ingen felles regional identitet, det kan jeg skrive under på, som har halve slekta fra Buskerud, er vokst opp i Østfold og nå har bodd 18 år i Akershus. Dette har ingen folkelig forankring. 62 pst. av velgerne i Akershus er imot denne konstruksjonen, under 20 pst. støtter den. Det store flertallet av lokalpolitikere er imot. Fylkestinget i Akershus og Østfold er imot. Også Buskerud er imot, til slutt. De fleste kommunene er altså imot.

Jeg har tro på å bruke fornuft når man skal organisere samfunnet. Jeg er en sterk tilhenger av nærhetsprinsippet. Beslutninger skal fattes så lavt nede på effektivt nivå som mulig. Derfor har vi primærkommuner, vi har fylker på regionnivå, vi har nasjonalstater, selvfølgelig, og vi har EU – for oss EØS. Diskusjoner om hvilket nivå oppgavene skal ligge på, må vi ta med jevne mellomrom. De er folksomme, særlig om kommunesammenslåinger og forpliktende internasjonalt samarbeid som EU.

Noen er imot disse nivåene. Fremskrittspartiet og Høyre er imot fylker, Senterpartiet og SV er imot EU. Men man trenger ikke av den grunn slutte å bruke sunn fornuft når politikken på disse nivåene skal utformes. Dessverre er det akkurat det Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti gjør. Fornuften er på ferie, og mange her stikker hodet i sanden, forpliktet av en såkalt avtale. Avtaler gjøres i dette huset på kryss og tvers, og det er bra, vi er i vår fulle rett. Men på noen områder er det klokt med brede forlik. Og det er heldigvis tradisjon for at store reformer som skatt, pensjon og kommunegrenser sikres bred forankring, for de skal overleve skiftende flertall.

I denne saken svikter regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti. Det er skuffende, særlig at Høyre nærmest har abdisert i saken om regionreform, og at motstanden mot fylkenes eksistens brukes som unnskyldning for at de ikke tar ansvar. Større fylker er i seg selv ingen dum tanke, og det er mange med meg i mitt parti som har vært tilhenger av det lenge. Men da bør grensene være fornuftige og ha god lokal forankring. Det er ikke situasjonen når det gjelder Viken.

Hadde det enda vært slik at regionen hadde fått nye oppgaver av en viss størrelse, men det er jo heller ikke tilfellet – hvilket jo er bekreftet av skuffede fylkespolitikere som er blitt lovet gull og grønne skoger lenge. Og når re-

presentanten André N. Skjelstad påstår at nå vil fylkene få flere og større oppgaver enn noensinne, ja, så er det feil. Fylkene hadde sykehusene, en av de virkelig store oppgavene i samfunnet vårt. Dem har staten nå ansvaret for. De blir ikke foreslått overført nå heller.

Dessverre er det noe «trumpske» over innlegget til representanten Skjelstad, som er en som har forsøkt å forklare dette, om ikke annet. Han påsto i innlegget sitt at nå skal fylkeskommunene få ta egne beslutninger og få reell makt. I mitt fylke ville det vært stor tilfredshet om Akershus fylke fikk makt til selv å bestemme hva slag fylke det skal være. Det skal bli slutt på ovenfra-og-ned-vedtak, ble det sagt. Hva er det som skjer i dag? Jeg har sjelden sett et tydeligere ovenfra-og-ned-vedtak enn dette. Og attpåtil presterer representanten Skjelstad å uttrykke stolthet over at 19 representanter får til en regionreform. Venstre og de andre tar med andre ord ikke ansvar for at en stabilitet rundt grunnleggende organisering av samfunnet er på plass. I stedet tvinger flertallet igjennom en løsning som ikke er bærekraftig, og som neppe vil overleve lenge. Kristelig Folkeparti stemmer imot sine egne lokalt, og det er jo også til å undres over. Og Venstres Skjelstad triumferer over noe han kaller et mesterstykke. Et mesterstykke lages som kjent av kandidater som skal ta mesterbrev. Når kyn-dige på regionalisering, f.eks. forskere på feltet, vurderer Viken, kaller de det komisk. Konklusjonen er lett å trekke: Det såkalte mesterstykket til regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti får stryk av sensor.

Jeg vil avslutte med å referere fra statsråd Sanners innlegg tidligere her i salen, men litt med motsatt fortegn – i min betydning. Han hevdet at det er et stort ansvar å ville endre det som nå vedtas, hvis det blir et regjeringsskifte. Jeg vil hevde at det hviler et enda større ansvar på dagens stortingsflertall, som tvinger igjennom noe det ikke finnes noen god begrunnelse for, og som fullstendig mangler lokal forankring.

Helge Orten (H) [14:30:19]: Først av alt må jeg få lov til å kommentere representanten Juvik, som hevdet at fiskerihavnene nå skal overføres til regionene uten at pengene følger med. Det er ikke et prinsipp som ligger til grunn for den overføringen. Prinsippet som ligger til grunn, er at regionene faktisk vil få ansvaret for en viktig næringsutviklingsoppgave som det òg vil følge penger med. Det er mulig at representanten Juvik har erfaringer fra forrige regjeringssperiode når han på en måte skisserer den løsningen uten penger, men løsningen vår er i hvert fall med penger.

Dette er en historisk dag. For første gang på over 50 år blir det gjennomført en stor kommunereform, en reform som resulterer i at vi gjennom vedtakene i dag går fra 426 til 354 kommuner i Norge. Samtidig vet vi at flere kommuner har pågående prosesser, og at det er stor sannsynlighet for at flere vil velge å slå seg sammen.

Det er et stort flertall i denne salen som ønsker kommunesammenslåinger, fordi det er viktig og nødvendig. Derfor hadde jeg forventet at landets største opposisjonsparti hadde valgt en mer konstruktiv tilnærming til prosessen, men i denne reformen har Arbeiderpartiet opptredt som en bremsekloss og stått side om side med Senterpartiet og snakket om reversering heller enn å se mulighetene og bidra til gode løsninger. Jeg skjønner ikke poenget med å snakke ned en reform som så mange, både Arbeiderparti-

og Senterparti-politikere i kommunene, faktisk åpenbart ser et behov for.

Kommunereformen er en frivillig reform, og det er grunn til å gi ros til alle de lokalpolitikere som har tatt ansvar i sine kommuner og lagt til rette for gode prosesser. Dette er en tverrpolitisk ros, for her er det mange ordførere og lokalpolitikere fra alle parti som har bidratt konstruktivt.

Mye har endret seg siden 1960-tallet og forrige store reform. Kommunene har fått mange nye og store oppgaver. Næringsstrukturen har endret seg, infrastrukturen er forbedret, vi kommuniserer på nye måter, og ny teknologi endrer hverdagen vår stadig raskere. Det gir oss mange nye muligheter, og kommunene har blitt den viktigste tilbyderen av velferdstjenester til innbyggerne. Men det gir oss også noen utfordringer. Det kan være grunn til å stille spørsmålet: Hadde vi organisert Kommune-Norge på samme måte som på 1960-tallet om vi hadde visst det vi vet i dag? Neppe – og da er det kanskje på tide å gjøre noen endringer.

Jeg vil ta utgangspunkt i mitt eget fylke, Møre og Romsdal. Det går fra 36 kommuner til 27. Særlig i områdene i og rundt Ålesund og Molde skjer det mye positivt, og vi får sterkere regionkommuner. Jeg må innrømme at jeg gjerne skulle sett at det var enda flere som valgte å slå seg sammen, men dette er en veldig god start. Jeg er overbevist om at flere vil komme i kjølvannet av disse sammenslåingene, rett og slett fordi både lokalpolitikere og innbyggere i kommunene vil se at det er nødvendig for å sikre god kvalitet og et bredt tjenestetilbud.

Jeg kommer selv fra en liten kommune. Det er en kommune med i overkant av 2 000 innbyggere, med et aktivt næringsliv, og den er en integrert del av bo- og arbeidsmarkedet i og rundt Molde som regionsenter. Kommunen har, sammen med Nesset, valgt å slå seg sammen med Molde. I Midsund ser vi allerede en positiv effekt av sammenslåingen med Molde, før vedtaket er gjort i Stortinget, og før den formelle sammenslåingen er gjennomført. Prosessen går godt, og nødvendige og etterlengtede investeringer i skole og servicebygg blir nå mulig. Det kan vi gjøre fordi vi er en del av et større fellesskap, fordi sårbarheten blir mindre, og fordi vi kan benytte økonomiske fordele av sammenslåingen til å utvikle kommunen.

Handlingsrommet i kommunereformen blir altså brukt til å styrke tjenestetilbudet der folk bor, noe som står i sterk kontrast til retorikken fra Senterpartiet. Det er det motsatte av sentralisering.

Midsund har på lik linje med andre kommuner basert en stor del av tjenesteproduksjonen sin på interkommunale samarbeid, ganske mange i tallet, og det er fordi det er mange oppgaver som en liten kommune bedre kan løse i et større fellesskap enn alene. Ta f.eks. barnevern, der Midsund for en del år siden etablerte et samarbeid med Molde, nettopp for å sikre stabil og god fagkompetanse. Når de interkommunale ordningene blir mange nok, er det på tide å organisere dette på en ny måte, i én kommune.

Noen vil også hevde at lokaldemokratiet blir svekket i kommunereformen. Det er jeg slett ikke enig i. En ungdomsrepresentant sa det i grunnen veldig godt:

I en større kommune kan jeg engasjere meg og være med og bestemme, ikke bare der jeg bor, men også der jeg bruker store deler av tida mi.

Det er et godt innspill i demokratidiskusjonen.

Dette er en stor dag. Dette er bare begynnelsen, men en veldig god begynnelse. Jeg gleder meg til fortsettelsen.

Ole Mic Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Lise Christoffersen (A) [14:35:16]: Mye er allerede sagt i denne saken, men som representant for Arbeiderpartiet og Buskerud føler jeg likevel et behov for å knytte noen kommentarer til hvorfor vi i dag kommer til å stemme nei til å slå de tre fylkene Buskerud, Akershus og Østfold sammen til én ny og større region under navnet Viken. Det var nemlig ikke uten videre gitt, tvert imot. For mindre enn et år siden var svaret fra oss i Buskerud det motsatte. Vi ville i tillegg gjerne hatt med oss Vestfold, men der ønsket man en annen tilknytning.

Buskerud fylkeskommune har i likhet med mange andre lagt ned mye arbeid med reformen. Dette var noe vi helhertet gikk inn for. Grunnen til det var at vi trodde på det vi ble forespeilet – nemlig at vi endelig skulle få en skikkelig demokratireform, der makt ble flyttet fra embetsverk og direktorater til regionalt folkevalgt nivå. Ser vi på innholdsfortegnelsen i proposisjon og innstilling, ser det jo riktig så oppløftende ut: Nye oppgaver og nytt ansvar, reformbehov, rollen som samfunnsutvikler, styrking av fylkeskommunen som demokratisk arena, kapasitet og kompetanse. Men det ble med overskriftene. Det ble bare ord uten innhold. Det ble ingen reform, bare nye streker på et kart.

I stedet for en styrking av det regionale folkevalgte nivået og en helt nødvendig opprydding i virvaret av statlige etaters regioninndeling, slik at de faktisk samsvarer med folkevalgt regionalt nivå, bærer regjeringas halvhjertede forslag til en såkalt regionreform preg av å være formet av Høyre og Fremskrittspartiet, som primært ønsker å legge ned hele den folkevalgte styringen på regionalt nivå. Forslaget innebærer sammenslåing av fylker, men har ingen forslag om å tilføre regionene nye oppgaver som styrker demokratiet og nærhet til beslutningene som skal tas. Det går også fram av innstillinga og den litt intetsigende, men likevel betegnende, flertallsmerknaden, der Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre «legger til grunn at de nye regionene vil kunne påta seg flere oppgaver som hittil har tilfalt staten og/eller Fylkesmannen».

«Vil kunne påta seg»? Man begynner jo i helt feil ende. Det gjelder også forslaget til sammenslåing av kommuner. Det er ingen helhetlig tankegang bak. Hva vil man egentlig med større kommuner? En langt mer fornuftig tilnærming til en omfattende kommunereform ville vært å starte med overføring av makt til det regionale folkevalgte nivået. Da ville trolig mye i kommunene ha falt på plass av seg selv. Uten at stortingsflertallet, mot Høyres og Fremskrittspartiets stemmer, hadde grepet inn i 2015 og slått fast at det faktisk skal være folkevalgt styring på regionalt nivå i Norge, og at dette må være et grunnleggende prinsipp for arbeidet med endringer i kommunestrukturen, hadde vi ikke engang diskutert det regionale nivået her i dag.

Det er fristende å ty til det velkjente sitatet fra Peer Gynt: «Hvor utgangspunktet er galest, blir titt resultatet originalest.» Nå ender både regionreform og kommunereform opp som et gedigent mageplask, redusert til et brokete lappeteppe uten mål og mening.

I Buskerud er Arbeiderpartiet fortsatt positive til å gjøre strukturendringer på regionnivå, men en forutsetning er at

det lokale og regionale demokratiets makt og myndighet i samfunnsutviklingen styrkes. Det skjer bare gjennom utvidet ansvar for nye oppgaver, f.eks. innen samferdsel, naturressursforvaltning, næringsutvikling, utdanning, kultur og klimasmart og miljøriktig samfunnsplanlegging. Buskerud fylkeskommune har gjentatte ganger spilt dette inn til storting og regjering under prosessens gang, men vi har altså ikke nådd gjennom.

Så skjer også det paradoksale – selvfølgelig – at fylkestingene i Akershus og Østfold, som i utgangspunktet var de som inviterte Buskerud med i Viken-samtalene, sier nei til sammenslåing, mens Buskerud, som det eneste av de tre fylkene, sier ja. Men det var mens vi ennå trodde på en demokratireform. Så kom regjeringas intetsigende framlegg. Da sa også vi stopp, så nå er det ingen som lenger støtter dannelsen av den nye regionen Viken. Det kunne kanskje sett annerledes ut med et bedre arbeid fra regjeringas side, men det får vi antakelig aldri vite. Nå velger stortingsflertallet å bruke tvang. Det er en lite egnet metode, så selv om Viken formelt vedtas i dag, kan det fort skje endringer etter valget i september.

Irene Johansen (A) [14:40:06]: I 2004–2005 var jeg fylkespolitiker og deltok også da i debatt om kommune- og fylkesstruktur. Også da initierte daværende Høyre-regjering en kommunestrukturereform uten å inkludere fylkeskommunene og uten å se på oppgavefordelingen mellom de tre forvaltningsnivåene – slik de har gjort nå. Først da kommuner og fylkeskommuner etterlyste en utredning og debatt om fylkesnivået og oppgavefordelingen mellom nivåene i den strukturedebatten regjeringen hadde startet, ble dette inkludert – slik som nå.

Vi mente da, som nå, at man må se forvaltningsnivåene i sammenheng når man debatterer struktur, og at man må begynne med oppgavene og få en effektiv fordeling mellom nivåene. Det ble foreslått fem, sju eller elleve regioner den gang og tilført oppgaver som næringsutvikling, ressursforvaltning innenfor landbruk, fiskeri/havbruk, industri, videregående og høyere utdanning på høyskole og universitetsnivå, infrastruktur, samferdsel, kultur og helsetjenester. Det endte med at enkelte oppgaver ble overført til fylkeskommunene, men det skjedde ikke noe med regioninndelingen.

Fylkes- og kommunepolitikerne i Østfold har deltatt aktivt i struktur- og oppgavefordelingsdebattene de siste årene. Ulike samarbeids- og sammenslåingsmodeller har vært drøftet og forsøkt gjennomført, bl.a. forsøk med enhetsfylke der fylkesmannsembetet skulle slås sammen med fylkeskommunen i Østfold. Man hadde forsøk med å slå sammen Akershus fylkeskommune med Østfold fylkeskommune, og forsøk med oppgavedifferensiering.

Østfold har i alle disse drøftingene vært positiv til en sammenslåing med Akershus og Oslo, men ingenting av dette har blitt gjennomført. Det ble ikke flertall for endringer. I stedet for har man satset på samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer og fylkesgrenser som et mulig første skritt på veien til en større region der Oslo, Akershus og Østfold kunne inngå.

Nå vil Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti slå sammen Østfold, Akershus og Buskerud til Viken region. Som jeg sa, Østfold har vært positiv til sammenslåing med nabofylker, men denne regionen vil ingen i Østfold ha. «Monsterregionen» kalles den, og ingen følger

tilhørighet til den – et dårligst mulig utgangspunkt for sammenslåing.

Som nyvalgt politiker i kommune- og fylkespolitikken den gang i 2004, ble jeg ganske overrasket over hvor opp-tatt politikerne var av å reformere kommune- og fylkesstrukturen. Det var ikke noe jeg som innbygger hadde etterspurt, men jeg var heller ikke imot det om det virket fornuftig, og om jeg fikk bedre tjenester ut av det.

Jeg er for endringer i kommune- og fylkesstrukturen, slik Arbeiderpartiet går inn for i denne saken, men jeg er ikke for den tvangssammenslåingen som flertallet gjennomfører her i dag. Regjeringen har ingenting lært av den gang Erna Solberg var kommunalminister og ville bygge mer robuste kommuner. Igjen har man begynt med å fastsette antall fylker og deretter vurdere hvilke oppgaver disse skal utføre. Det er igjen å begynne i feil ende. Antall regioner må avhenge av oppgavefordelingen mellom kommune, region og stat. Det må utvikles et hensiktsmessig direkte folkevalgt forvaltningsnivå, sett i forhold til størrelse og oppgaver.

Østfold blir i dag tvangssammenslått med Akershus og Buskerud. Det stemmer Arbeiderpartiet imot. Ingen ser hva denne reformen skal gi av merverdi og bedre tjenester, slik flertallet har snakket om i debatten.

Representantene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti får en tøff jobb med å forklare befolkningen i Østfold hvorfor dette var nødvendig.

Stein Erik Lauvås (A) [14:44:08]: Det er behov for sterke og myndige fylkeskommuner, hvor fylkestingene har og tar ansvar for oppgaver som best kan løses på regionalt nivå.

Stortingsflertallet ønsker et regionalt folkevalgt nivå. Så har debatten pågått ute i alle fylker om hvordan vi best kan løse oppgaver av ulik art, og om det er behov for å endre fylkesgrensene for å få best mulig løsninger. Det har vært debatten der ute. Så har det vært et gjennomgående tema i debatten at disse oppgavene som man skulle få diskutere, har ikke kommet, de har ikke blitt klarlagt – hva er det som skal løses? Derfor har det endt opp i en diskusjon om fylkesgrenser og ikke om oppgaver. Det må regjeringspartiene ta ansvaret for. Dette ga et svært dårlig utgangspunkt for diskusjonene. Regjeringspartiene og støttepartiene ba fylkene om å starte i feil ende og resultatet ble som det ble.

Likevel vil flertallet, Høyre og Fremskrittspartiet sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, tvinge fylkene til sammenslåing. Riktignok skriver Kristelig Folkeparti i sin merknad at det beste hadde vært oppgaver først og deretter å lage en hensiktsmessig struktur. Men de konstaterer at det ikke var mulig å få til. Her har Kristelig Folkeparti rett. Det var ikke mulig å få til fordi Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ikke lyttet. De lyttet ikke til fylkene, de lyttet ikke til Kristelig Folkeparti, de lyttet bare til seg selv.

Så nå kommer altså flertallet til å slå sammen bl.a. Østfold, Akershus og Buskerud, godt vitende om at dette ikke er en løsning som fylkene mener er god, av mange grunner. Det samme gjør flertallet med de øvrige fylkene som har sagt nei til sammenslåing – fullstendig overkjøring og et vedtak av et kart over nye fylker som ikke har støtte utover i det ganske land. Mesterstykket til Venstre blir underkjent ganske så tydelig av dem som skal bruke det – po-

engsummen på mesterstykket ligger vel omtrent i oppslutningen i meningsmålingene til Venstre.

Med en annen prosess kunne resultatet blitt mye bedre. Nå sørger altså regjeringspartiene, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, for at slik blir det ikke. Men Høyre og Fremskrittspartiet er vel kanskje egentlig ganske fornøyd. De ser dette som et første steg på veien mot å nedlegge fylkeskommunene, og det bør samarbeidspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti, merke seg – at de har havnet i et svært dårlig selskap hva gjelder å ta vare på fylkeskommunene, regionene.

Vi i Arbeiderpartiet har sagt at vi ønsker sterke og funksjonelle kommuner og støtter frivillige kommunesammenslåinger, sammenslåinger der hvor kommunene selv mener det vil fremme bedre tjenester til deres innbyggere. Det er all grunn til å berømme alle de folkevalgte som har brukt mye tid og energi på å legge til rette for prosesser og debatter med sterk innbyggerinvolvering. Da burde man ha respekt for de vedtakene som kommunen til slutt kommer fram til, og Arbeiderpartiet har den respekten. Vi vil stemme imot bruk av tvangssammenslåing av så vel kommuner som fylker, vi vil lytte til lokal- og regionaldemokratiet, vi vil ta dem på alvor, vi står ved våre lovnader om frivillighet for fylker og kommuner. Regjeringen sammen med Venstre gjør ikke det. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstres representanter på Stortinget lytter ikke til lokale folkevalgte. Disse partiene lovet frivillighet, men de står altså ikke ved det. I dag bruker de tvang og pisk overfor både kommuner og fylker.

Regjeringen har kjørt en prosess i både kommunereformen og regionreformen som startet i feil ende. Oppgavene manglet, tidsfristene var til dels korte, de økonomiske forutsetningene ble endret underveis og frivillighetslinjen som ble lovet, har blitt forlatt. Kommunesammenslåingene og fylkessammenslåingene har nå blitt utformet av noen få hender i Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Det er ingen god prosess, det er slik man viser at man ikke tar lokaldemokratiet på alvor, men det er slik landet for tiden blir styrt. Det er høylytt retorikk, det er elendig politisk håndverk, det er tid for en ny regjering.

Statsråd Bent Høie [14:49:25]: I Norge har vi valgt å legge ansvaret for den største delen av helsetjenesten til kommunene. Det er flere gode grunner til det. Den viktigste er at det er der god helse skapes. Helsetjenesten reparerer u-helse, mens skole, barnehager, familievern og trygge lokalmiljøer skaper helse. Derfor er lokalpolitikere, doktorer, ikke medisinske, men samfunnsdoktorer. Lokalpolitikk har større betydning for folks helse enn mye av det som skjer i helsetjenesten.

Den andre viktige grunnen for å legge så omfattende og kompliserte oppgaver til kommunene er at lokalpolitikere og kommunene kan tenke helhetlig ut fra et lokalt perspektiv. Det er klokt.

Det skulle hindre siloer, og det skulle bidra til å skape en mer sammenhengende helsetjeneste der ulike profesjoner jobbet som team rundt pasienten. Det har kommunene i mindre grad lyktes med. Fastlege, hjemmesykepleie, fysioterapeut, helsestasjon, skolehelsetjeneste, psykolog, PPT, frisklivssentraler, hverdagsrehabiliteringsteam – jeg kunne fortsatt listen – men dere forstår poenget. Kommu-

nene har fått stadig større og mer krevende oppgaver innenfor helse, men de har organisert det i siloer.

Det kan ikke fortsette. Derfor la regjeringen fram primærhelsemeldingen. Senere i dag vil Stortinget slutte seg til omfattende lovendringsforslag som en oppfølging av denne meldingen, om å stille krav til en bred kompetanse og legge til rette for at kommunene i framtiden skal overta tannhelsetjenesten.

Den store kommunereformen på 1960-tallet var et resultat av at kommunene skulle få ansvar for den nårlige grunnskolen. Denne kommunereformen er etter min oppfatning et resultat av de omfattende oppgavene kommunene allerede har fått innenfor primærhelsetjenesteområdet.

Dette kommer godt fram i helse- og omsorgskomiteens innstilling til primærhelsemeldingen. Der skriver komiteens flertall – og jeg understreker – fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre følgende:

«...viser til at en ny kommunestruktur med større fagmiljø kan gjøre kommunene bedre i stand til å levere helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet i tråd med dagens og fremtidens behov. Meldingen kan derfor sees i sammenheng med Meld. St. 14 (2014–2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner.»

Realiteten er at allerede som en konsekvens av samhandlingsreformen har primærhelsetjenestepengene vokst ut av mange av dagens kommuner. Et veldig klart eksempel på dette er kravet om kommunale akutte døgn-senger. Dette er akutsenger som erstatter unødvendige innleggelser i sykehus, og som krever tverrfaglig kompetanse. De utvides nå til også å gjelde psykisk helse og avhengighet. Mange av disse sengene er nå etablert i interkommunale løsninger.

Kravet om å ha psykologkompetanse og jordmor er også løsninger som vi ser etableres interkommunalt. Svaret for de viktigste velferdsoppgavene flyttes fra kommunestyresalen til interkommunale strukturer.

Det er det saken i dag handler om. Skal vi fortsatt ha velferdskommuner i Norge som har ansvar for den største delen av helsetjenesten, og som i framtiden vil kreve mer sammensatt og høyere kompetanse, der fagfolk ikke ønsker å stå alene med ansvar innenfor sine områder, men jobbe i team sammen med andre? Hvis svaret på det er ja, er dagen i dag det første steget i en omfattende kommunereform. Det er mitt svar, og det er regjeringens svar.

Er svaret nei, må de som stemmer nei i dag, også svare på hvem som skal ha ansvaret for primærhelsetjenesten i framtiden. For oppgaven har allerede vokst ut av mange av dagens kommuner. Voksesmertene øker for hvert eneste år. Overtar f.eks. staten eller regionene disse oppgavene, da mister vi noe verdifullt i den norske modellen. Vi mister nemlig det samlede ansvaret for å bidra til god helse i samfunnet og det største ansvaret for å reparere u-helse. Samfunnsdoktorene vil ikke lenger ha ansvaret for den medisinske doktoren. Det tror jeg vil føre til dårligere helse, dårligere helsetjenester og mindre demokrati.

Derfor er denne reformen som vedtas i dag, det første steget og en utrolig viktig reform for å sikre at vi fortsatt skal ha en god og sterk primærhelsetjeneste i Norge, som faktisk er den største delen av helsetjenesten, og som løser de største helseutfordringene i samfunnet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [14:54:29]: Jeg kommer fra et fylke der kanskje flest kommuner har slått seg sammen. De har hatt gode prosesser, og Arbeiderpartiet har hatt en aktiv rolle i alle de kommunene. Men Arbeiderpartiet er for en god oppgavefordeling, som gjør at vi får bedre tjenester til befolkningen. Det gjelder særlig tannhelsetilbudet. Når samtlige tunge fagmiljøer og store organisasjoner, inklusiv KS, fraråder en rekommunalisering av tannhelsefeltet, lytter ikke statsråden da til de sterke fagmiljøene? Hvordan mener han at en overføring til kommunene vil styrke eller opprettholde dagens kvalitet, spesielt i distriktskommuner, der de har utfordringer allerede med å rekruttere private tannleger?

Statsråd Bent Høie [14:55:13]: For det første er jeg helt overbevist om at hadde Arbeiderpartiets vente-og-seholdning fått lov til å dominere og hatt flertall i denne saken, hadde vi ikke sett de resultatene som vi har sett i representantens hjemfylke. Hvis Arbeiderpartiet kommer i regjering med Senterpartiet til høsten, stopper dette arbeidet opp. Arbeiderpartiet har ikke et svar på hvem som da skal løse de primærhelseoppgavene som partiet har sluttet seg til skal løses i kommunene. Det har ikke partiet et svar på.

Når det gjelder tannhelsetjenesten, bruker man ofte i den politiske debatten uttrykket «Tennene er en del av kroppen». Det er jeg helt enig i, men i dag ligger altså tennene i fylkeskommunen og resten av kroppen i kommunene. Det er fullstendig ulogisk. Det fører til at noen av dem som har de sterkeste rettighetene ifølge tannhelsetjenesteloven, ikke får oppfylt sine rettigheter. De får hjemmesykepleie, men de får ikke tilstrekkelig tannhelsetjeneste, fordi tannhelsetjenesteansvaret er plassert på et annet forvaltningsnivå. Dagen i dag er en start på å rydde opp i dette, slik at de med de største behovene faktisk kommer i nærheten av de tjenestene de har behov for.

Ruth Grung (A) [14:56:15]: Jeg vet ikke om jeg skal takke for svaret, men når det gjelder utviklingen av sammenslåing av kommunene, har ikke det vært noe problem i Hordaland, til forskjell fra kanskje mange andre steder. Men når det gjelder tannhelsetilbudet, har man de siste ti årene bygd opp kompetansesentre som har gjort at vi har utviklet praksisnær kunnskap og spisset spesialisthelsetilbudet, nettopp for å nå ut til de mest sårbare pasientene. På de besøkene jeg har hatt rundt i kommunene, har det aldri vært noe problem med samhandling med fylkeskommunen, men de mest sårbare pasientene trenger den spisse kompetansen. Ingen andre steder i helsetilbudet overfører man spesialisthelsefeltet til kommunene og fragmenterer det. Hvordan mener ministeren at spesielt det spisseste tilbudet skal opprettholdes?

Jeg vil bare nevne som et eksempel at innen tannhelse er man faktisk de beste på å rapportere omsorgssvikt, og det er noe som er utviklet bl.a. i disse kompetansesentrene, så de leverer virkelig resultater i dag. Så tar man den risikoen... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Da er tiden ute.

Statsråd Bent Høie [14:57:21]: Jeg er helt enig i beskrivelsen av kompetansesentrene, men de er ikke avhengige av fylkeskommunen eller de nye regionene som eier.

Tvert imot, den modellen som Stortinget skal behandle senere i dag, ivaretar dem på en veldig god måte gjennom at det blir en lovpålagt oppgave for vertskommunene å drive dem. Det blir lovpålagt interkommunalt samarbeid, og det finansieres over statsbudsjettet. De er fullt ut sikret, 100 pst., i det lovforslaget som Stortinget skal behandle senere i dag. Det er ikke en problemstilling som en trenger å være bekymret for. Men det jeg er bekymret for, er en del av dem som har lovpålagte rettigheter ifølge tannhelsetjenesteloven, mennesker som bor hjemme, spesielt eldre med sammensatte lidelser. De når ikke fram verken i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten eller til kompetansesentrene. Hjemmesykepleiere som kunne jobbet i team sammen f.eks. med tannpleiere, hadde nettopp kunnet sikre tannhelsen til dem som vi ser tannhelsetilbudet svikter for i dag. Det er det Arbeiderpartiet stemmer imot, en reform som vil bidra til å sikre dem med de største behovene for den tannhelsehjelpen de har behov for.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:58:31]: Statsråd Høie hadde mange beskrivelser, og mot slutten av innlegget sitt sier han: Dette er første steg i kommunereformen. Da er mitt spørsmål til Høie: Hva er andre steg?

Statsråd Bent Høie [14:58:46]: Andre steg er at en fortsetter den reformen, at kommunene er fullstendig klar over at dette er et første steg, og at det er behov for at flere kommuner slår seg sammen, nettopp fordi det med de oppgavene som et flertall i Stortinget har beskrevet at kommunene skal løse i framtiden, ikke vil være mulig med den kommunestrukturen en ser i dag, og vi vil fortsatt ha utfordringer etter de sammenslåingene som skjer i dag.

Alternativet til det har ikke Senterpartiet gitt et svar på. Alternativet med å beholde dagens struktur og samtidig la kommunene beholde ansvaret for primærhelsetjenesten, er at de viktigste velferdsoppgavene flyttes over i interkommunale selskaper og interkommunale strukturer. Jeg synes at det er verdt å leve med når det handler om kloakkledninger og renovasjon, men det er faktisk ikke verdt å leve med når det handler om de oppgavene som velgerne er mest opptatt av når de går til valg, de grunnleggende velferdstjenestene, som flyttes ut av kommunestyrene og inn i interkommunale strukturer. Det bekymrer meg, og det er en bekymring for demokratiet og for helsen.

Heidi Greni (Sp) [15:00:03]: Statsråden brukte mye av innlegget sitt på å snakke om hvor viktig det var med sterke fagmiljøer og store, robuste fagmiljøer. Det var viktig for rekruttering, og det var viktig for tjenesten. Så kommer vi da til tannhelsetjenesten, der vi har et godt fagmiljø og en velfungerende tjeneste – det er vel den helsetjenesten som har størst suksess og mest fornøyde brukere i hele landet. Der skal det da fragmenteres. Tannpleierne skal over til kommunene, store byer skal overta tannhelsetjenesten, og området rundt skal fortsatt drives av fylkeskommunen. Dette skal deles opp, det blir mindre miljøer, og det blir privatisering i en del av disse kommunene.

Alle høringsinstanser var imot. Alle fagmiljøer sier at dette er en dårlig idé. Alle fylkeskommuner sier at dette er en dårlig idé. Alle kommuner sier at dette er en dårlig idé. Hvorfor er det ingen av disse som skjønner hva som er bra

med dette? Og hvorfor mener statsråden dette faktisk er en god idé?

Statsråd Bent Høie [15:01:13]: I representantens beskrivelse av det lovforslaget som ligger til behandling nå, tror jeg ikke det var en eneste av de setningene som representanten framførte, som var korrekt. Det som kom i framstillingen, var gjennomgående feil. Det som ligger her, er at en framtidig løsning vil være at kommunene overtar et helhetlig ansvar for tannhelsen.

Jeg har begrunnet det veldig godt, nettopp med utgangspunkt i at det er ingen logikk i at tannhelsetjeneste, som i all hovedsak er en primærhelsetjeneste, som utøves av tannpleiere og tannleger, kan ikke kommunene ha ansvar for – at når de har ansvar for akuttsenger, der pasienter med store tverrfaglige utfordringer blir lagt inn, når de har ansvar for legetjenester for all annen primærhelsetjeneste utenom tennene, når de har ansvar for rus og psykisk helse, når de har ansvar for de pasientene som har de mest kompliserte og sammensatte lidelsene – altså ikke bare for helsetjenesten, men alt rundt det – så skal de ikke kunne ha ansvar for tennene. Det er ingen logikk i det resonnementet.

Heidi Greni (Sp) [15:02:24]: Men stemmer det ikke at det nå er inngått en avtale der 15 forsøkskommuner skal få overta dette, der tannpleierne skal over til kommunene, og der tannlegene fortsatt skal være i fylkeskommunen, utenom de store byene, som da eventuelt melder seg på disse forsøkene? Ser ikke statsråden at det da blir fragmentering av fagmiljøet, at den oppfølgingen som ligger i faglig oppdatering, som fylkeskommunen har ansvar for i dag, vil bli problematisk, at den spesialhelsetjenesten innen tannfeltet som fylkeskommunen i dag har ansvar for, blir problematisk, og at kommunene i restfylkene da vil få trøbbel med å ha god nok tannlegedekning?

Statsråd Bent Høie [15:03:16]: Det lovforslaget som vi skal behandle senere i dag, vil gi et lovgrunnlag for å kunne overføre hele tannhelsetjenesten til kommunene. Så er det helt riktig som representanten er inne på, at flertallet ønsker at det skal gjennomføres på en slik måte at en starter opp et forsøk i 15 kommuner. De opp mot 15 kommunene vil få et helhetlig ansvar for tannhelsetjenesten. Resten av tannhelsetjenesten vil da være et fylkeskommunalt ansvar i den prøveperioden.

Det er for så vidt en klok måte å gjennomføre en reform på. En får prøvd det ut, og jeg er helt overbevist om at den reformen nettopp vil vise det som er mitt poeng, nemlig at det vil være en måte å sikre at de med de største behovene, faktisk møter denne tjenesten. Men det er ikke riktig at kommunene skal overta tannpleierne i første runde. Det vil være helhetlige tjenester som skal overføres, først i en prøveperiode, og selvfølgelig er det regjeringens målsetting at dette skal overføres permanent på et senere tidspunkt.

Karin Andersen (SV) [15:04:23]: Overføring av tannhelse og forsøk med 15 kommuner, og da sikkert store kommuner, er en ren politisk hestehandel uten noen faglige begrunnelser i det hele tatt. Tannlegeforeningen sier i sitt høringssvar at det foreligger ingen – og jeg understreker, ingen – faglige begrunnelser for å flytte dette tjenesteområdet, og at det ikke er lagt fram noen argu-

mentasjon eller dokumentasjon som viser behov for endring, verken fra pasientorganisasjoner, brukerorganisasjoner, kommuner eller fylkeskommuner eller fra tjenesten sjøl.

Det forslaget som regjeringen og helseministeren nå går inn for, innbefatter til og med at man må ha nye interkommunale samarbeid for å løse dette i framtida, noe som helseministeren i det samme innlegget advarer mot. Vet helseministeren dette bedre enn tannlegene?

Statsråd Bent Høie [15:05:29]: Jeg tror jeg ser, og det håper jeg også representanten ser, hvor tannhelsen svikter i det norske samfunnet i dag. De som selv kan oppsøke tjenestene, de som selv kan betale for tjenestene, barn og unge i den videregående skolen får god tannhelsehjelp med gode resultater. Men vi ser at ikke minst våre eldre og de som har omfattende pleiebehov hjemme, veldig ofte utvikler en tannhelse som ikke bare er dårlig tannhelse, men som både går ut over muligheten til å være aktiv og til å være sosial og ikke minst gå ut over ernæring.

Det er ett av de områdene der vi ser det svikter, og en helt åpenbar årsak til det er at denne delen av helsetjenesten ikke er integrert med resten av helsetjenesten, resten av de hjemmebaserte tjenestene, med de kommunale tjenestene.

Hvis en skal legge den type argumentasjon til grunn som representanten her gjør, må jo det logiske svaret på det være at da bør hele primærhelsetjenesten flyttes over til det regionale nivået, og da går en glipp av mye i den norske modellen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [15:06:46]: Det har vært interessant å følge debatten i dag, og det har vært noen gjengangere i alle Høyres innlegg. Det ene er at de er utrolig fornøyd med seg selv. Det er historisk, det er gjort noen enorme framskritt i denne reformen. Det andre er at de snakker om Senterpartiet. Det er de to gjennomgangstonene. De er strålende, og Senterpartiet er forferdelig.

Da har jeg lyst til å gå litt gjennom denne reformens historie. Man begynte denne reformen med å si at det skal være en lokaldemokratireform, og man begynte å skulle ha lokale folkeavstemninger rundt omkring i landet. Så sendte Høyre ut et brev fra sin generalsekretær og sa: For all del, ikke ha folkeavstemninger, for folket kan mene feil ting. Men heldigvis valgte lokale politikere rundt omkring i Norge å avholde folkeavstemninger. Og hva var resultatene der? Jo, nettopp at folket sa nei, ikke ja. Det var ingen begeistring, for folk så at det var ingen god begrunnelse for reformen. I 145 lokale folkeavstemninger var svaret og rådet krystallklart: ikke gå for sentralisering.

Hva har vært begrunnelsene for regjeringen? I starten sa Erna Solberg i 2013 at det var eldreomsorg, vi må gjøre det for eldreomsorgen. Det hører vi knapt ett ord om i dag, for det så man ikke holdt vann. Da man kom ut og spurte hvor folk var mest fornøyd, så er folk fornøyd i mange av de små.

Så var det interkommunalt samarbeid. Da statsråd San-
ner la fram sin melding i 2015, het det at det er så altfor

mange interkommunale samarbeid i Norge – ergo må vi ha kommunesammenslåing. Senest argumenterte Bent Høie i sitt innlegg i stad for hvorfor det heller kom til å bli flere interkommunale samarbeid etter denne reformen, enn færre, for det er jo konsekvensen av den oppgaveforskyvningen som har blitt; det blir flere IKS-er, ikke færre IKS-er, selv om det ble brukt som begrunnelse for å gjennomføre denne reformen. Så sa man at med større kommuner kan man overføre flere oppgaver. Den eneste oppgaven jeg har hørt entusiasme om i dag, det er vigselfrett. Det er den store oppgaven som Høyres talsmann snakket om med stor bravur, at nå skal det bli vigselfrett for norske ordførere. Det trengs det ikke en stor kommunereform for å gjøre.

Og så det siste året var det barnevern. Man skal gjøre dette på grunn av de svakeste barna. Det er det mest urimelige av alt, at man har begynt å skyve det foran seg, gått bort fra de grunnleggende begrunnelsene man hadde i starten – og så fant man den, selv om man vet at det er ikke sånn at det er noen entydige sammenhenger mellom at barnevern er dårlig i store eller små kommuner, det er variasjoner. Det er det det viser. Hvis det hadde vært en barnevernsreform, burde man ha satt inn ressursene der og nettopp gjort en forbedring i barnevernet istedenfor å skyve det foran seg.

Så til slutt regionreformen. Den ble oppsummert veldig godt av Geir Toskedal fra Kristelig Folkeparti. Han sa: «... vi har greid å få fram en løsning som ingen partier er enige i». Da bør partiene stemme imot, ikke stemme for.

Janne Sjølmo Nordås (Sp) [15:10:00]: For å ta litt mer historie: Hvis vi går noen år tilbake i tid, var Høyres hovedbegrunnelse for å slå sammen kommuner å spare penger. Men så tenkte man: Nei, det taper vi valget på, vi må snakke om mennesker og ikke milliarder. Så sluttet man å snakke om det, man skiftet taktikk; tjenestene i de små kommunene var så dårlige, lød det. Men så kom den store innbyggerundersøkelsen fra staten, som viste at folk var mest fornøyd med tjenestene i de små kommunene, spesielt innen pleie og omsorg. Og de største utfordringene var de store kommunene. Og hva var neste runde? Jo, det var problem med interkommunale selskap, som fordret sammenslåing. Og så var det barnevern. Ergo – man har ikke funnet noen holdbare argument for sammenslåing som holder faglig. På alle disse feltene har altså det saklige innholdet i regjeringens argumentasjon blitt tilbakevist. Det viser med all tydelighet at det er krise i sammenslåingskameratenes argumentasjon, siden partiene insisterer på sammenslåing uten å ha de saklige argumentene som er nødvendig for å gjøre drastiske endringer – i hvert fall ved bruk av tvang.

Bindal kommune skal slås sammen med kommuner i Nord-Trøndelag med tvang, og dermed også tvangsflyttes fra Nordland til Trøndelag. Jeg har ikke funnet et eneste godt argument for det. Det er rett og slett ikke til å tro. Skinnargumentasjon er alltid en dårlig strategi i politikk, og enda verre når man har en sirkelargumentasjon av typen: Sammenslåing er viktig, for sammenslåinger er viktig. Det er altså ikke uten grunn at tvangskameratene møter motstand i folket mot sine såkalte reformer.

Høyres prestisjeprojekt, som Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i stor grad har sluttet seg til, er så avgjørende for disse partienes strategi at de vil kansellere den lokale folkeviljen. Kommunesammenslåing mot

den lokale folkeviljen vil ikke styrke Kommune-Norge, men svekke det.

Regionreformen skaper enda mer rot med hensyn til inndeling, og uten at man får nye oppgaver. Det er heller ikke til å tro. De fleste skjønner vel etter hvert at statsråd Sanner og regjeringen med flertall ønsker å vinne fram med klassisk sentralisering – en politikk som bare sentrale strøk tjener på, og resten av landet taper på. Det er en historisk dag, men en historisk dårlig dag.

Kåre Simensen (A) [15:12:49]: Mye har vært sagt i denne debatten til nå. Jeg skal gjøre et forsøk på å få litt geografikunnskap om Finnmark inn i denne debatten, for denne barnelærdommen har nok forfalt for flertallet i denne salen. Et spørsmål som bare må stilles, er: Hvor stort er Finnmark? Svaret er: 48 615,95 km² – nesten like stort som Telemark, Vestfold, Buskerud, Møre og Romsdal, Akershus, Oslo og Østfold til sammen og 107 ganger større enn Oslo. Og så hører man at Møre og Romsdal er altfor stort til å bli slått sammen med andre fylker! Vi kan bare gjette hvorfor. Geografi er nok ikke argumentasjonen for den beslutningen. Selv med denne lille geografiorienteringen brukes argumentet at det største fylket i Norge ikke er stort nok. Vi er ikke robuste nok. Utrolig! Men årsaken er nok at det bare måtte bli sånn fordi det var forhåndsbestemt hvor mange regioner vi skulle ha. Husk – svaret skal bli elleve, var beskjeden fra statsråden. OK, sjef, var tilbakemeldingen fra de andre guttene i rommet. Vips, så var Finnmark borte som et eget fylke, og det uavhengig av hva majoriteten i befolkningen vil. Vi vet best, er regjeringens mantra. En slik arrogant holdning til folkeviljen ville nok blitt kommentert av Ludvig i Flåklypa på denne måten: «Det er fali' det.»

Den 11. september vil vi få vite hvor rett han ville fått. Dessverre ser det ut til at Stortinget med knappest mulig flertall vil vedta at Finnmark skal slås sammen med Troms – for å bli større, for å bli mer robust – der avstanden fra grensen mot Nordland til Grense Jakobselv er over 1 000 km. Men pytt pytt, er flertallets tilbakemelding – dere er jo vant med avstander. Ja, det er vi, det trengs ikke å gjøre avstanden enda større mellom befolkning og beslutningstakere, slik flertallet her vil. Det er helt uforståelig. I tillegg brukes argumentet at det bor jo så få mennesker i Finnmark. Mitt svar er: Vi har vært og er mange nok til å befolke hele vårt langstrakte fylke. Og vi har klart oss utmerket, skapt arbeidsplasser, utnyttet våre ressurser og bidratt stort til landets bruttonasjonalprodukt. Vi har styrt oss selv med kloke og vettuge folkevalgte på alle nivå. Så har vi dessverre registrert at dagens regjering med vitende og vilje har bidratt til å svekke den såkalte robustheten ved å overføre mindre penger og ikke minst effektivisere bort et skremmende antall statlige arbeidsplasser fra Finnmark.

Å kjenne sin identitet skaper lagfølelse. De fleste finnmærkinger er stolte finnmærkinger – en god følelse. Derfor er jeg trygg på at jeg har majoriteten av Finnmarks befolkning med meg i vårt felles budskap: Finnmark må bestå som egen region. Vi er store nok, og vi er robuste nok. Derfor er jeg glad for at vår partiledelse har vært så tydelig på at Arbeiderpartiet ikke vil akseptere bruk av tvang i regionreformen når vi kommer i regjering til høsten.

Sylvi Graham (H) [15:16:08]: Her kommer en gammelordfører som i sin tid nesten lå med børsa klar på

grensen sør for Oslo for ikke å bli slukt av storbyen i nord. Men her kommer også en gammelordfører som en gang etter 1995 reiste på tur til kommunenaboen i sør, Ski, og sa til kommunestyret der – for over 20 år siden, altså – at jeg ville at våre to kommuner skulle slå våre pjalter sammen. Behovet for samarbeid for å få til bedre tjenester var overtydelig allerede den gangen. For samarbeidsprosjekt etter samarbeidsprosjekt vokste fram som interkommunale selskaper. Det var interkommunal legevakt, interkommunalt brannvesen, renovasjonsselskap, kloakkanlegg osv., osv. Ulempen var at med disse forsvant også den direkte politiske styringen ut av kommunestyrene.

I juni 2016 vedtok kommunestyrene i Oppegård og Ski å etablere en ny kommune sammen. Den trer i kraft 1. januar 2020 og skal hete Nordre Follo kommune. Den vil ha totalt 57 000 innbyggere. Nordre Follo kommune har satt seg framoverlente mål. Først er målet å sikre et godt, likeverdig og variert tilbud til innbyggerne og være en viktig premissleverandør for en levedyktig samfunnsutvikling. Innbyggerne skal fortsatt finne barnehager, skoler og helse- og omsorgstjenester i sitt nærmiljø. Andre tjenester skal samles for å sikre sterke fagmiljøer, kunnskapsutvikling, stordriftsfordeler, innovasjon og god kvalitet. Nordre Follo har som ambisjon å være landets beste oppvekstkommune og være i front på innovasjon innenfor gode helse- og omsorgstjenester. Bruk av teknologi og nye løsninger er sentralt. Nordre Follo kommune skal ha en aktiv og tydelig rolle som samfunnsutvikler og samle kommunens ressurser til det beste for innbyggerne og næringslivet i regionen. Etablerte byer, tettsteder og bygder skal videreutvikles, og vi skal jobbe for et kollektivnettverk med god struktur og kort ventetid. Dette skal binde sammen hele kommunen og gi god forbindelse til Oslo.

Så store mål kan man ha når man har fått fornyet styrke og entusiasme – for jeg leser entusiasme og framtidstro i dette. Det har vært et stort og følelsesmessig engasjement rundt prosessen, og det er bra med engasjement. Folk flytter jo ikke for det om kommunene blir større. Om noen år kommer borgerne til å være like stolte av å bo i lille Kolbotn, lille Siggerud eller de andre småstedene der de ligger i dag i de to kommunene. Den tilhørigheten vil ikke endre seg. Men tiden går, og nye krav kommer med den. Tettsteder og kommuner må hele tiden være i utvikling, og jeg synes politikerne i Ski og Oppegård kommuner har gjort en formidabel jobb i prosessen mot det som nå blir den nye storkommunen Nordre Follo. Gratulerer med fødselsdagen!

Gunvor Eldegard (A) [15:19:25]: Det er mange som har sagt at i dag er ein historisk dag. Og det er nok det, men det er òg ein dag med historisk dårlege vedtak. Det at ein tvingar Akershus, Østfold og Buskerud saman til éin region med Oslo midt i, er eit døme på eit slikt historisk dårleg vedtak. Frå Halden til Hallingskarvet med Oslo midt i – tenk å få ein hovudstadsregion utan at hovudstaden er med! Det er ikkje fornuft i det, og eg har enno til gode å høyra eitt godt argument for denne regionen. Viss ein les samandraget i innstillinga i dag, står det:

«Fylkeskommunane bør utgiere funksjonelle einingar. Samanhengande bu- og arbeidsmarknader bør som hovudregel ikkje delast. Område som er knytte saman gjennom kommunikasjonar og næringar, bør liggje i same fylke.»

I forslaget om Viken har ein i alle fall brote hovudregelen med Oslo midt i. Eg vil minna om vedtaket frå Akershus av 5. desember, der fleirtalet sa nei til avtalen om region Viken slik han låg føre:

«Forutsetninger for struktur og virkeområde samt usikkerhet rundt framtidige oppgaver, bidrar ikke til at denne reformen vil gi våre innbyggere et bedre tjenestetilbud (...) Videre setter Akershus som forutsetning for en regionreform at Oslo blir en del av en eventuell region Viken. Vi er i dag et felles bo- og arbeidsmarked, og en slik sammenslåing ville gitt positiv gevinst.»

Kvifor vil ikkje regjeringa og samarbeidspartia høyra på det nest største fylket i landet med nesten 500 000 innbyggjarar? No har me høyrte før i dag at Møre og Romsdal er så robust at det kan vera ein eigen region, men Akershus med 500 000 innbyggjarar skal liksom ikkje vera robust nok. Ifølgje ei meningsmåling er det veldig få som har støtta Viken-regionen. Eg tenkjer òg at når ein skal gjera så store vedtak, burde ein ha jobba for litt breiare fleirtal enn det som er her i dag.

Ved neste val er det nye moglegheiter, og me vil kunna oppløysa dette tvangsekteskapet. Det er ein gammal ordførar til som er for kommunesamanslåing i Nordre Follo, men når kommunane vil det. Det var berre Ski og Oppegård som ønskte det ute i Follo, og då synest eg det er greitt at resultatet vart som det er. Kommunane jobbar no for at det skal verta ein kommune med gode tenester for alle innbyggjarane. Me trur ikkje den prosessen hadde vore like god om ein hadde tvinga inn dei andre kommunane. Prosessen vert berre god når det er vilje og ønske om det. Det synest eg òg regjeringa burde ha forstått.

Margunn Ebbesen (H) [15:22:43]: Dagen i dag er en historisk dag for Kommune-Norge. Oppgavene som løses i kommunene i dag, er mye større og mer omfattende enn hva de var for 50 år siden, da kommunekartet ble tegnet. Kommunereformen handler nettopp om å sikre innbyggerne gode velferdstjenester der de bor, nå og i framtiden. Jeg ønsker at folk skal få lov til å bo der de bor, men man har krav på akkurat de samme gode tjenestene enten man bor i Bindal eller om man bor i Bodø. Ambulansen skal komme når du har behov for den, barnevernsbarna skal få hjelp av kvalifiserte ansatte, og næringslivet skal møte en kommune som stiller med ressurser til å møte deres behov. Nå gjennomføres en historisk reform hvor vi går fra 426 til 354 kommuner. Når nesten 100 kommuner har gjensidige positive vedtak om sammenslåing, viser det at vi har lokalpolitikere fra alle parti som har vist godt politisk lederskap.

Fra Bindal er det kommet tverrpolitisk ønske fra Høyre, Venstre og Sosialistisk Venstreparti om sammenslåing med de nordligste kommunene i Trøndelag.

Jeg har fulgt debatten som har pågått i nord, og har savnet et større fokus fra lokalpolitikerne på hva en endret kommunegrense vil ha å si for meg som innbygger, og mindre fokus på identitet. Identitet er selvsagt viktig, men det er ikke den som skaper et innhold i tjenestene til innbyggerne.

Kommunereformen vil ikke ta fra noen deres identitet, men den vil nettopp sikre at du som innbygger skal få like gode tjenester fra din kommune uansett hvor du bor.

Så er det noen politikere som sier at i min kommune klarer vi å løse alle oppgaver. Ja, gjør de egentlig det? I denne prosessen har vi hatt et sterkt press fra Steigen kom-

mune, hvor et nytt flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Pensjonistpartiet ønsker sammenslåing med Bodø. Dette nye flertallet er nettopp mer opptatt av å bruke offentlige kroner på gode tjenester til sine innbyggere, til skole, omsorg, helse og barnevern, enn å bruke dem på egen rådmann, egen økonomiavdeling osv. I dag har de sårbare fagmiljø, og ett av ti barn i kommunen er på hjelpe- eller omsorgstiltak – dobbelt så mange som i landet for øvrig og tre ganger så mange som i Bodø, som de ønsker å slå seg sammen med.

Så litt om mangel på tvang. I Ofoten er Evenes bekymret for om de klarer å løse de store framtidige oppgavene som ny sterk forsvarskommune ved å stå alene. Narvik, som har ordfører fra Arbeiderpartiet, har vært tydelig på at de ønsker mer tvang. Og det var stor skuffelse fra Arbeiderpartiets gruppeleder i Steigen over at vi ikke ville bruke tvang og slå dem sammen med Bodø.

At Senterpartiet vil bevare alt som det har vært, vet vi, men at Arbeiderpartiet har satt seg selv slik på sidelinjen, kler ikke partiet som historisk har vært et reformparti, men som nå har blitt et reversparti.

Ketil Kjenseth (V) [15:26:06]: Jeg er et barn av forrige kommunereform fra 1960-tallet – den gangen vi gikk fra noe over 730 til litt over 450 kommuner i Norge. Jeg tror nok ikke det var i pur glede over at Biri ble tvunget sammen med Snertingdal og Vardal inn i Gjøvik storkommune, at jeg i 1968 kom til, men jeg synes det har gått greit med oss begge. At jeg står her, er så sin sak, men Gjøvik er uomtvistelig blitt den største og den ledende kommunen i Oppland på disse tiårene.

Fra 2016 har vi sågar blitt universitetsby. Det er ikke helt tilfeldig. Det er en rød tråd fra Schei-komiteen og kommunereformen på 1960-tallet til dagens status som universitetsby. Gjøvik ingeniørhøgskole ble etablert i 1966 under navnet Gjøvik tekniske skole, eller «teknikeren», på folkemunne. Fra 1994 ble det Høgskolen i Gjøvik, og fra 2016 NTNU i Gjøvik.

Utbygging av teknisk infrastruktur, som vei, vann og avløp, og storstilt boligutbygging – særlig i de sammenslåtte kommunene – var et av de viktigste formålene med kommunereformen fra 1964. Schei-komiteen var samfunnsbyggere – ikke sammenslåere.

I tillegg kom ungdomsskolene som et resultat av reformen og ambisjonen om å utvikle de minste grendeskolene og etableringen av noe større sentralskoler. I nye Gjøvik kommune har vi for så vidt lyktes ganske godt med begge deler, med både den tekniske infrastrukturen og skoleledelsen. Vi fikk den nasjonale Skoleeierprisen i 2003, og de minste grendeskolene er i all hovedsak avviklet. Men det har tatt nesten 50 år, og det skal vi legge oss på minnet når vi i dag starter på kommunene som skal utformes for de neste 50 årene – ja, for de neste to generasjonene.

I dag er det velferd – ikke teknisk infrastruktur og skole – som ligger til grunn for at et flertall stemmer for en velferdsreform. Vi skal legge til rette for tidlig innsats og god folkehelse. En god barndom varer livet ut. Det gjør dessverre også en dårlig barndom.

Vi har et ansvar for å styrke tjenestene i tråd med dagens og framtidens utfordringer. Kroniske lidelser som kommer som følge av livsstil og psykiske helseutfordringer, preger dagens helse mer enn tidligere. Dette må vi ta på alvor. I Oppland og Hedmark, hvor det er til sammen 48

kommuner, og hvor det ikke finner sted noen sammenslåinger, pleier jeg å si at vi har 48 folkehelseministre i ordførerne og én sykehusdirektør på åtte sykehus ved Sykehuset Innlandet HF.

På 48 kommuner har vi 13 legevakter. Hvilket tall er feil?

Vi har 48 kommuner, men bare 20 frisklivssentraler. Hvilket tall er feil?

Vi har 48 kommuner, men nesten ingen har kommunepsykolog. Hvilket tall er feil?

I Oppland og Hedmark har vi den høyeste selvmordsraten i Norge, dessverre. I begge fylkene er frafallet høyt: om lag 30 pst.

Vi har store folkehelseutfordringer, og dette må vi ta på alvor. Vi må organisere ressursene og sette inn innsatsen så tidlig som mulig. Det fortjener barn og unge som skal komme etter oss.

Ingrid Heggø (A) [15:29:32]: Hordaland og Sogn og Fjordane tok nabopraten, og vi inngjekk en intensjonsavtale om samanslåing under ei rekkje føresetnader. Fylkesrådmannen har gjennomgått den lista vi hadde, og svært få av føresetnadene i intensjonsavtalen er fulgte opp av regjeringa. Av dei åtte punkta er det berre eitt som er fullt ut oppfylt. Eg kan strekkja meg til å seia to, for det at Hornindal ikkje vert med i ein ny, meiner eg må verta godteke – at 25 av 26 er med. Men plasseringa av Fylkesmannen og assisterande på Leikanger – og ikkje heile leiargruppa – er ikkje ei oppfylling, dette er ikkje at leiinga vert samla i Sogn og Fjordane. Sterke, robuste fagmiljø er plutsleg ikkje eit tema. Her er to nok.

Tannhelsetenesta – omkamp dersom valsiger. Kollektivtransport, vidaregåande skule – her viser igjen regjeringspartia til komitéinnstillinga si. Igjen: Kva skjer dersom dei vinn valet? Det nye Nav-regionkontoret til Bergen er ikkje avgjort. Regionalt bestillingsansvar for landsdekjande ferjesamband er ikkje avgjort.

Nye oppgåver av betydning er ikkje tilførte. Tre nye oppgåver som er tilførte, bør verta verande på nasjonalt nivå. Det er innkjøp for innanlandske flyruter, tilskot til private lufthamner og ansvar for statlege fiskerihamneanlegg. Dette er nasjonalt. Dei klare føresetnadene er altså ikkje på plass. Regjeringa har klussa det til og må sjølv vera ansvarleg for det rotet.

Hurtigtvangsekteskap mellom kommunane i landet, òg i mitt fylke, er vi imot. Vi stemmer sjølvstekt for der det er frivillig. Det er brukt enorme ressursar på nabopraten, og der det har ført fram til frivillige samanslåingar, synest eg det er bra. Men det må respekterast også når kommunane seier nei. Eg er difor glad for at i samband med vedtaket om å støtta den frivillige samanslåinga om Vågsøy og Flora til Kinn seier fleirtalet klart frå at Bremanger ikkje skal inn med tvang, dei skal framleis få vera eigen kommune, sjølv om denne kommunen ligg i midten. Her etterlyser eg òg at Framstegspartiet og Venstre seier klart frå, frå denne talarstolen, at dei er samde i dette. Tvang mot Bremanger er uaktuelt.

Rett før møtet starta her i dag, spurte ein journalist meg: Kva vil du føla når du trykkjer på knappen, når du må innsjå nederlaget, Ingrid, at 250 års historie no er slutt – fylket ditt vert historie. Fylket kjem ikkje styrkt inn i ein ny region. Eg må berre tilstå: Eg vil sitja med ein klump i halsen og i magen, men samtidig tenner det meg meir enn nokon

gong til å stå på, få på plass reelle nye oppgåver, få ein vekst i fylket mitt. Ny regjering vert viktigare enn nokon gong, ei regjering som vil starta med det som burde vore utgangspunktet: nye oppgåver.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [15:32:55]: I 2011 var det en folkeavstemning i Aust-Agder for å se om befolkningen ønsket en sammenslåing av Agder-fylkene. Det ønsket folket ikke. Aust-Agder er vel for øvrig det eneste av fylkene som har hatt en folkeavstemning – for eller mot sammenslåing. Men samtidig med den folkeavstemningen var det en ekstra folkeavstemning i tre av kommunene som grenset mot Vest-Agder. Ordlyden der var: Dersom det ble nei i folkeavstemningen om sammenslåing av Agder-fylkene, skal vi da søke om overgang til Vest-Agder? Det ble det flertall for. Saken ble sendt til Stortinget, og innstillingen ble avgitt den 16. april 2013, søknaden om endring av fylkestilknytning for Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner i Aust-Agder fylke. Nå har vel ikke denne saken så veldig mye å gjøre med den saken vi diskuterer i dag, men når jeg er ferdig med mitt innlegg, vil dere skjønne hvorfor jeg har tatt opp denne saken.

Fremskrittspartiets første kommentar i innstillingen var som følger:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at folkeavstemninger er en funksjon i et demokrati der de stemmeberettigede blir bedt om å ta stilling til forhåndsbestemte politiske alternativer. Disse medlemmer er tilhengere av å benytte folkeavstemninger og mener det er avgjørende at resultatet av slike avstemninger blir respektert og fulgt opp. Disse medlemmer viser til at kommunene Birkenes, Iveland og Lillesand har avholdt folkeavstemning om endret fylkestilknytning. Disse medlemmer konstaterer at resultatet i alle disse kommunene ble ja til endret fylkestilknytning.

Disse medlemmer synes det er trist og leit at flertallet i denne saken setter folkeviljen til side og overprøver resultatene fra disse folkeavstemningene. Disse medlemmer mener flertallet her opptrer både udemokratisk og uklokt.»

Fremskrittspartiet imøtekom søknadene fra disse tre kommunene, som eneste parti. Dette var hardt for meg den gangen, det innrømmer jeg gjerne, for jeg så at det kanskje ville ødelegge for Aust-Agder hvis disse tre kommunene fikk lov til å bytte fylke. Men det står – og det sto den gangen også – i vårt program at vi skal følge folkeavstemninger. Det er jeg stolt av, og det var en av grunnene til at jeg meldte meg inn i Fremskrittspartiet høsten 2000. Å spørre folket etter deres råd og så følge det er demokratisk og klokt.

Fremskrittspartiet ønsker å legge ned fylkeskommunene. Vi har ikke noe i vårt program om fylkessammenslåinger, og iallfall ikke om tvangssammenslåinger. Jeg anser at Agder-fylkene blir tvangssammenslått på grunn av at de kriteriene som sto i søknaden, ikke blir oppfylt, som at statlige arbeidsplasser skal til Aust-Agder.

Jeg gjør hermed Fremskrittspartiets ord fra 2013 til mine: Dette medlemmet synes det er trist og leit at flertallet i denne sal ser ut til å sette folkeviljen til side og overprøver resultatene fra folkeavstemningen i Aust-Agder. Dette medlemmet mener flertallet her både opptrer udemokratisk og uklokt.

Jeg kommer derfor til å følge folkeavstemningen og også opinionsundersøkelsen fra 2016 og stemme for at Aust-Agder ikke skal gå sammen med Vest-Agder.

Marit Arnstad (Sp) [15:36:34]: Det har vært interessant å lytte til debatten, og det kan være grunn til å ta et lite skritt tilbake og se på hva som har skjedd de tre siste årene. Det er godt over 200 kommuner som har hatt folkeavstemning omkring kommunesammenslåing, og nesten to tredjedeler av dem sa nei. Det er det store bildet. De trosser både mer og mindre indirekte trusler, økonomisk utpressing gjennom inntektssystemet og innsmigring fra regjeringen. Derfor er det ikke noe rart at kommunalministeren og helseministeren i dag sier så tydelig og klart at dette bare er det første steget. Flere kommuner skal nå trikses og trues til sammenslåing også i neste periode.

Men dermed har også velgerne fått et klart valg. Dermed kan også velgerne ta klar stilling til hva de ønsker når det gjelder kommunesammenslåing i neste periode. Jeg er jo ikke i tvil om hva jeg ønsker. Jeg ser fram til at kommunalminister Sanner igjen skal bli stortingsrepresentant Sanner, og da skal han få lov til å se at den tvangen som eventuelt blir vedtatt i dag, blir omgjort. Jeg ser fram til at framtidig fylkesmann Frank J. Jenssen som lojal statstjenestemann skal bistå en ny regjering med å oppløse tvangssammenslåingene i Trøndelag.

Det har vært hyggelig at debatten i dag har handlet så mye om Senterpartiet, men det er litt pussig at enkelte representanter også prøver å belære Senterpartiet i å reise ut og se på forholdene. Jeg har vært mange ganger i Ytre Namdal, jeg har sett hvordan forholdene er der ute, og jeg har hørt hva de fra Leka sier om tvangssammenslåing. Det var som hun sa, den unge veikja på folkemøtet tidligere i vår: Hvorfor skal Oslo-miljøet tro at de vet bedre enn meg hva som er best for mitt lokale samfunn? I Ytre Namdal er det ikke én kommune som sier nei og blokkerer for resten; i Ytre Namdal er det tre av fire kommuner som sier nei. Det finnes ingen faglig begrunnelse for den tvangssammenslåingen, det er kun en partipolitisk deal der Venstre måtte få viljen sin på tvers av flertallet i de berørte kommunene.

Så står vi i dag også overfor et Kristelig Folkeparti som sier at de har reddet det tredje forvaltningsnivået. Det er godt gjort ikke å ha fått med seg at det allerede er flertall for det tredje forvaltningsnivået her i salen uten Høyre og Fremskrittspartiet, og det er ikke noe problem for Kristelig Folkeparti å ha fått flertall for det tredje forvaltningsnivået sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV.

Jeg tror det er svært mange som ser tvers igjennom den argumentasjonen som serveres her i salen i dag. De kommer ikke til å ønske seg nye runder med kommunesammenslåinger ned mot 160 eller 100 kommuner. De vil ikke ha mer debatt om struktur, de vil ha debatt om kvalitet og innhold, uten å bli truet med flere sammenslåinger. Men skal det skje, må det et regjeringsskifte til.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [15:39:59]: Takk til kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner og alle gode politiske medspillere i Kommune-Norge som gjør en kjempejobb for å sikre fremtidens velferdskommuner. Takk til ledende lokalpolitikere i mitt hjemfylke Møre og Romsdal, som har forstått viktigheten av at vi i fremtiden vil trenge kommuner som står godt rustet til å

løse fremtidens velferdsutfordringer. Jeg skulle gjerne sett at flere kommuner fant hverandre. Men når det er sagt, er jeg glad for at vi endelig, etter flere år med «ønske det, ville det, men gjøre det!»-politikk, nå er godt i gang med å skape flere robuste kommuner som er bedre beredt til å møte fremtidens mange krevende utfordringer innen helse og velferd, trygge arbeidsplasser og bosetting.

Sist Høyre satt i regjering, med Erna Solberg som kommunalminister, startet vi også et arbeid med å tilrettelegge for færre kommuner. Friskt i minne er Kristiansund kommune som gikk sammen med Frei kommune – et viktig fornuftssekteskap som bidro til at Kristiansund fikk mulighet til å utvikle seg og bli et sterkt regionsenter for alle innbyggerne på Nordmøre. I dåpstalen til nye Kristiansund takket kommunens ordfører fra Arbeiderpartiet, Per Kristian Øyen, kommunalminister Erna Solberg for hjelpen. Øyen uttrykte skuffelse over eget parti, Arbeiderpartiet, som sammen med Senterpartiet og SV stoppet den videre prosessen for at flere kommuner skulle kunne slå seg sammen.

Før stortingsvalget i 2013 uttalte den gang stortingspolitiker fra Arbeiderpartiet Svein Gjølseth at det burde bli én eller to kommuner på Sunnmøre. Det er mulig at han hadde tatt mye Møllers tran. Men i dag er det faktisk Arbeiderpartiets ordfører i Ålesund, Eva Vinje Aurdal, som må kjempe mot sine egne her sentralt. Sammen med Høyres ordfører i Skodje, Dag Olav Tennfjord, med flere har hun gjort en kjempejobb for å samle kommunene Ålesund, Skodje, Ørskog, Sande og Haram til nye Ålesund kommune – en robust kommune som skal bidra til å styrke og videreutvikle en slagkraftig sunnmørsregion i et sterkt Møre og Romsdal.

Arbeiderpartiet har i flere av sine programmer hatt sterke meninger om behovet for en strukturendring, uten at de i regjering har kommet et steg videre sammen med Senterpartiet. Det står i stampe.

Jeg er glad for at Høyre tok ansvaret og startet prosessen på nytt da vi kom tilbake i regjering. Med færre og sterkere kommuner bidrar vi nå til maktspredning og desentralisering av flere oppgaver og ansvar ned til kommunene der folk lever og bor. Jeg håper Høyre i regjering får fortsette denne viktige jobben etter høstens valg.

Torhild Aarbergssbotten (H) [15:43:23]: Jeg gratulerer oss selv med den store dagen og de historiske vedtakene som blir gjort i dag. Med større og sterkere kommuner rustet vi grunnmuren i velferdssamfunnet, og vi legger mer makt og ansvar nærmere dem beslutningene angår. Det blir ikke mer demokrati jo færre velgere som står bak hver kommunestyrerepresentant, slik en kunne få inntrykk av fra enkelte i debatten i dag. Derimot blir det mer demokrati der lokalpolitikere og administrasjon har en tydelig rollefordeling.

Jeg har hele tiden vært opptatt av intensjonen med kommunereformen. Vi vil ha sterkere bo- og arbeidsregioner, få bedre tjenester og mindre byråkrati. Enhetene må bli mer rasjonelle, slik at tjenester kan løses på en mer effektiv måte, og vi må skape mer attraktive fagmiljøer. Det er ikke ensbetydende med at størst mulig er best, slik som motstanderne av reformen tillegger oss.

Jeg bor selv i en kommune som i dag blir vedtatt sammenslått av Stortinget. Som lokalpolitiker i Ørland i tolv år kjenner jeg prosessene som har gått siden jeg kom inn i po-

litikken i 2003, rimelig godt. Ørland og Bjugn er de to kommunene i Sør-Trøndelag med kortest avstand mellom rådhusene – bare ti minutter – og er mer som én enhet hva gjelder bo- og arbeidsmarked. Etter gjentatte kommunestyrevedtak med positive intensjoner om sammenslåing og et par runder med folkeavstemninger er jeg glad for at Stortinget går inn for at Fosen får en kommunestruktur med rasjonelle og effektive enheter. Høyre har sammen med flere partier vært tydelig på at i de tilfellene en kommune kan ødelegge for de beste løsningene, kan Stortinget vedta en annen struktur enn det som er kommunestyrets ønske. Med å slå sammen Ørland og Bjugn faller sammenslåingen av Åfjord og Roan på plass, da Roan har vært tydelig på at de ikke ønsker seg slått sammen med Bjugn i tillegg til Åfjord. Jeg har lest på lokalavisens nettsider at Arbeiderpartiet vil gå imot sammenslåing av Roan og Åfjord grunnet tvil om lokalt ønske. Da anbefaler jeg dem å lese kommunestyrevedtakene, som er klare og tydelige på den løsningen som ligger i innstillingen her i dag. Rissa og Leksvik fortjener stor honnør for at de allerede har vedtatt sammenslåing fra 1. januar 2018.

Jeg føler meg trygg på at vi i dag vedtar en løsning som er i tråd med folkets ønske. Regionrådet på Fosen gjennomførte høsten 2014 en grundig innbyggerundersøkelse som viste et klart flertall for sammenslåing av Ørland og Bjugn, Åfjord og Roan og Leksvik og Rissa. Folket ønsket seg en inndeling av kommunene etter de tydelige bo- og arbeidsregionene, og som gir de mest rasjonelle enhetene. Vi får nå tre kommuner som bør kunne være ganske likeverdige, til tross for litt ulikt folketall.

Jeg gleder meg til å følge prosessene videre for både nye Trøndelag og et nytt Ørland.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [15:46:35]: Først: Gratulerer til Jan Tore Sanner, som er arkitekten bak kommunereformen. Et vanvittig stort arbeid er nedlagt fra ministeren og i Kommune-Norge for å omstille kommunene til framtiden og de utfordringene som kommer. Dette er politisk lederskap. Det er politisk mot å ta tak i en fastlåst kommune- og fylkestingsstruktur. Selvsagt ville det bli motstand, diskusjoner og ulike meninger.

Hvor er lederskapet hos det statsbærende partiet Arbeiderpartiet – i kommunereform og i reformer generelt? Vi ser passivitet, vi ser motstand. «Sitte stille i båten» er ord som renner meg i hu. Det er nå til og med kritikk av manglende oppgaver til de nye regionene, samtidig som det er motstand mot de oppgavene som foreslås. Hva kan da Arbeiderpartiet komme med av innspill i dette?

En av de store utfordringene vi står overfor, er den formidable økningen av antallet eldre. Innen 2030 antas det at det vil stige med én million – en vekst på hele 60 pst. En del av denne veksten vil være i små kommuner, og det er et politisk ansvar å ha en kommunestruktur som møter denne utfordringen. Vi vet at store og gode fagmiljø rekrutterer folk med kompetanse som trengs for å møte eldreutfordringen, enten det er psykologer, ergoterapeuter, leger eller fysioterapeuter. Det blir helt meningsløst å lage interkommunale selskaper for å ansette psykologer. Færre og sterkere kommuner legger grunnlaget for å flytte mer makt og ansvar til kommunene. Det er ikke et lokaldemokrati å ha en flora av interkommunale selskaper der økonomi og beslutninger er «outsourcet».

For Buskerud er det naturlig å være en del av Viken fylke. Infrastrukturen bygges rundt Oslo som knutepunkt. Ringeriksbanen knytter Ringerike og Hallingdal til Oslo. Det sies her – med latter – at det er langt fra Hemsedal til Halden, men med ny infrastruktur, Follo og Ringeriksbanen fullt utbygget, vil det muligens gå fortere med offentlig kommunikasjon til Halden enn fra Hemsedal til Drammen. Det er riktig av Buskerud å se inn mot aksene Asker–Bærum ved utvidelse av ny region. En av grunnene er at kommunene Røyken og Hurum slår seg sammen med Asker kommune, og vi får etablert en stor og fylkesoverskridende kommune. Buskerud har ikke sett Telemark som del av en storregion. Vårt næringsliv og vår arbeidsmarkedsregion går vestover, ikke sørover. Kongsbergindustrien ønsker raskere tilknytning mot Oslo/Gardermoen, ikke mot Skien eller Grenland. Og for den nye kommunen, som består av Drammen, Nedre Eiker og Svelvik, er det helt naturlig å se mot Asker og Akershus.

Elisabeth Vik Aspaker (H) [15:49:56]: Jeg var to år da vi sist gang hadde en stor kommunereform. Sammenligner vi datidens bosettingsmønster og samferdselsløsninger med dagens, har veldig mye forandret seg. Nytt kommune- og fylkeskart og nye oppgaver til kommuner og regioner handler om å ruste Norge for framtida og å styrke lokaldemokratiet. Men det handler også om politisk lederskap: å sikre en organisering som gir bedre tjenester til innbyggerne og større muskler til å være gode samfunnsutviklere og tilretteleggere for næringslivet lokalt og regionalt.

Norge har forandret seg. Utdanningsrevolusjonen har gjort at langt flere unge flytter til større steder for å ta utdanning og bosette seg der arbeidsmarkedet er mer variert og fagmiljøene større. Samtidig er forgubbingstendensen i mange distriktskommuner utfordrende. Det samme er problemene med å rekruttere nøkkelpersonell og sikre kvaliteten i kommunal tjeneste og drift.

Tida er overmoden for en kommunereform, og reformen er en suksess og er blitt til gjennom en omfattende prosess. Men mer av debatten burde fokusert på hvordan små kommuner om 5, 10 og 15 år skal makte f.eks. å gi god omsorg til et økende antall eldre. Men vi kan kanskje ikke forvente at folk flest skal bekymre seg for hva som skjer 10–15 år fram i tid. Derimot er det et ansvar for de folkevalgte å tenke langsiktig og planlegge, og framsynte lokalpolitikere bidrar nå til at mange kommuner går sammen med naboen for å sikre gode tjenester til innbyggerne, enten det er omsorgen for sårbare barn, god kvalitet i skolen eller pleie og omsorg for et økende antall og stadig sykere eldre.

Vi opplever i debatten om kommunereformen at fylkesmennenes faglige råd trekkes i tvil av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som åpenbart mener at de vet bedre. Nye Senja kommune i Troms, med 15 000 innbyggere, er et resultat av både frivillighet mellom Lenvik og Tranøy og Fylkesmannens faglige vurderinger, som konkluderte med at Senja kommune også burde omfatte Berg og Torsken – to bittesmå kommuner som i dag lener seg tungt på nabokommunen Lenvik for å få løst lovpålagte kommunale oppgaver.

Nye Senja kommune er i støpeskjeen, med bysenteret Finnsnes og noen av våre mest framoverlente fiskerisamfunn og en ekspanderende havbruksnæring. Med dette for-

nuftsekteskapet legges grunnlaget for fortsatt livskraftige lokalsamfunn, og det gjør det attraktivt for nye generasjoner å bo og arbeide i kommunen.

I dag morges hørte jeg AUF-lederen i Berg og Torsken mene at sammenslåingen på Senja er helt rett, og at vi nå må se 40 år fram i tid. Jeg tror det holder å skue 10–15 år fram i tid for å se at mange av våre minste kommuner vil komme til kort i møtet med mer krevende oppgaver. Derfor er denne kommunereformen så viktig, og vi trenger flere fornuftsekteskap som det på Senja.

Liv Signe Navarsete (Sp) [15:53:17]: Regionreforma er ei sentraliseringsreform som flytter makt, tenester og arbeidsplassar ut av distriktsfylke som Sogn og Fjordane. I kjølvatnet av fylkesdekkjande arbeidsplassar i forvaltning og politikk vil organisasjonar som i dag har fylkeskontor, regionalisere sine tenester. Så langt har NHO og Innovasjon Noreg varsla leiarflytting til Bergen, og fleire organisasjonar har varsla at dei vurderer å fylgje etter.

No er me i ferd med å sjå konsekvensane av politireforma – sentralisering. Høgskulereforma – meir sentralisering. Kommunereforma – endå meir sentralisering. Og regionreforma vil setje ny fart på denne utviklinga.

Med unntak for indre Sunnfjord har ikkje kommunane i Sogn og Fjordane gått frivillig inn i samanslåing. Då fristen gjekk ut den 1. juli 2016, var det berre Sunnfjord som hadde ein plan. Så sette statsråd Sanner Fylkesmannen i gang. Med trugsmål om samanslåing og tvang vart prosessen forlenga fleire gonger. Ordførarar som ikkje lydde Fylkesmannen, vart kalla inn på teppet – og dette frå ei regjering som hevdar at dei har respekt for kommunane! Når kommunepolitikarar gjer vedtak under slike vilkår, vil eg kalle det tvang.

På kysten vår er det så ille at Vågsøy, i redsle for å verte slått saman med Selje og Eid med tvang, har gått i kompaniskap med Flora, fleire timars reise unna og utan felles grense. Det har forresten ikkje Selje og Eid heller, men pytt, pytt – stortingsvedtak vert det i dag, for fleirtalet i dag er berre opptekne av å telje samanslåtte kommunar, ikkje å sjå om dei er tenlege. Og er det verkeleg nokon i denne salen som trur at Bremanger vert freda som eigen kommune? Nei!

Det er vidare ei stor fornærming når statsråden i dag hevdar at små skular i små kommunar leverer dårlege resultat. Statsråd Sanner kan ta turen til Sogn og Fjordane, som med ei mengd små skular og små kommunar har levert gode resultat, på line med dei beste i landet.

Så til regionreforma: Dette er ein trist dag for Sogn og Fjordane. At Venstre og Kristeleg Folkeparti skal lukkast i å radere ut fylket vårt som ei sjølvstendig eining, er ille. Me venta jo ikkje noko anna frå Høgre og Framstegspartiet. Dersom Senterpartiet kjem i regjering etter valet, skal me endre dette vedtaket. Og det er ikkje å gå baklengs. Det er vedtaket i dag som er å gå 256 år baklengs! Tida med Nordre Bergenhus amt burde vere over.

I dag er Sogn og Fjordane det fylket i Noreg der nynorsken står aller sterkast, og det einaste fylket der nynorsken er eit absolutt majoritetsspråk. Å leggje fleire stillingar til Bergen vil auke presset på nynorsken, same kor gode intensjonar ein har i utgangspunktet.

Ein vestlandsregion vil flytte arbeidsplassar ut av fylket. I dag er heile indre Sogn avhengig av klynger av offentlege arbeidsplassar som saman med forskning og høg-

skule utgjer ei kompetanseining med vekstmoglegheiter. At Lars Sponheim og hans nestkommanderande skal få nokre kontordagar på Leikanger, er ikkje tryggjande for å sikre desse arbeidsplassane i framtida.

Bjørn Lødemel (H) [15:56:32]: Eg har følgd arbeidet med kommunereforma og regionreforma på nært hald, både i heimfylket og her på Stortinget. Eg har tidlegare sagt at eg er stolt av det arbeidet som er gjort, av både lokalpolitikarar og fylkestingspolitikarar frå Sogn og Fjordane, det dei har gjort i arbeidet med desse reformene, og dei offensiv politiske vedtaka som er gjorde i 12 av dei 26 kommunane.

Når det gjeld dei raud-grøne partia på Stortinget, er eg svært skuffa over det dei presterer for mitt heimfylke. Mellom anna stemmer dei imot ei samanslåing av Balestrand, Leikanger og Sogndal. Sjølv om dette er ei tvangssamanslåing, har det skjedd mykje etter at denne saka blei lagd fram. Gjennom tøffe forhandlingar og målretta arbeid i eit breitt samansett forhandlingsutval frå dei tre kommunane har ein blitt samde om ein intensjonsavtale for samanslåing av desse kommunane.

Her er noko av det som sto i Sogn Avis etter at dei kom i mål med intensjonsavtalen. Det var mange blide ansikt å sjå etter at avtalen var forhandla fram. Ordføraren i Balestrand kommenterte semja slik:

«Eg er nøgd med at me er komne i mål, eg var ikkje så optimistisk då me starta den siste forhandlingsdagen.»

Leikanger-ordføraren sa han kjem til å tilrå kommunistyret å stille seg bak avtalen. Han var glad for

«at me har møtt partar som har vist omsyn, voreause og løysingsorienterte og at me har klart å få til det eg trur er ei veldig realistisk og framtidsretta plattform for ein ny kommune».

Ordføraren i Sogndal var godt nøgd etter at forhandlingsavtalen var i boks. Han var svært nøgd med ei omforeint semje med dei tre kommunane og sa det hadde vore kjende problemstillingar og spørsmål som dei måtte bli samde om før dei kunne gå vidare.

Desse avtalane skal sjølvstøtt godkjennast i dei tre kommunestyra, men her ligg det verkeleg til rette for å bygge ein ny, sterk regionkommune i Sogn. Hadde det ikkje vore bra om dei raud-grøne partia og Kristeleg Folkeparti kunne anerkjenne desse kommunane sitt arbeid, med positiv tilråding også her på Stortinget? Eg berre spør.

Det er også underleg å følgje Arbeidarpartiets iver etter å slå saman Flora og Vågsøy før dei vidare utgreiingane med Bremanger er slutførde. Kvifor er Arbeidarpartiet imot desse utgreiingane som Fylkesmannen skal gjennomføre med Bremanger, og at dei kan bli gjennomførte, slik både Høgre, Framstegspartiet og Venstre ønskjer? Har dei ikkje tru på at Bremanger kan bli med i ein sterk kystkommune, eller ønskjer dei ikkje at Bremanger skal bli med? Det er for meg ei gåte.

Arbeidarpartiets reversering av regionreforma for Hordaland og Sogn og Fjordane, både i Sogn og Fjordane Arbeidarparti og her på Stortinget, er nesten pinleg. Vilkåra som Arbeidarpartiet var med på i fylkestinget i vinter, er i hovudsak oppfylte. Det blir om lag ti regionar, hovudsete for Fylkesmannen blir i Leikanger, og det kjem langt fleire oppgåver gjennom stortingshandsaminga enn det som låg på bordet då Arbeidarpartiet sa ja i fylkestinget. Her på

Stortinget seier Arbeidarpartiet nei fordi det ikkje lenger er ei frivillig samanslåing.

Arbeidarpartiet, både i Sogn og Fjordane og på Stortinget, har blitt eit vingleparti og eit reverseringsparti av verste sort. Det er ikkje eit såkalla styringsparti verdig, og det er eg trygg på at veljarane har registrert.

Kjersti Toppe (Sp) [15:59:46]: Kommune- og fylkesreform handlar om kva slags samfunn vil vi ha. Kommunar og kommunalt sjølvstyre vart kjempa fram av bondeopposisjonen på Stortinget ved innføringa av formannskapslovene i 1837. Opprettinga av kommunar handla om å overføra makt frå stat og embetsfolk til folkestyre i kommunane. Dei som i dag er sterkast for kommunesentralisering, representerer dei same interessene som var imot maktoverføring til kommunane for snart 200 år sidan. Unntaket er Venstre, som i dag framstår som eit parti som har kutta banda til sine historiske røter.

I dag har kommunane tre hovudoppgåver. Dei skal levere gode velferdstenester, skule og helse under ulike forhold i heile landet, dei skal ha ansvar for lokalsamfunnsutviklinga, og dei er sjølve basisen for folkestyret vårt, der innbyggjarane tek ansvar gjennom å delta i folkevalde styre, råd og utval.

Verkemiddel som kommunane har til å gjennomføre ansvaret, er pengar, dyktige fagfolk og vedtakskompetanse etter norsk lov. Dette er verkemiddel som i sum utgjer ein stor ressurs og ein maktfaktor som kan brukast for å halda oppe folkestyret og vårt solidariske, deltakande og desentraliserte Noreg. Kommunereforma, der kommunar vert tvinga, eller trua, til å slå seg saman, handlar om det motsette, om sentralisering av makt og dermed sentralisering av Noreg.

Regjeringa si frivillige kommunereform har vist seg frivillig helst for dei som gjer som staten vil. Verkemidla har ikkje vore ei statsreform verdig. Kommunepolitikarar har vorte trua av tidsfristar, nye tidsfristar, pågåande fylkesmenn og nytt inntektssystem som har som intensjon å straffa dei kommunestyra som ikkje gjer som staten vil. Innbyggjarundersøkingane er med rette kritiserte for å vera førande, og folkerøystingar skulle helst ikkje skje, ifølgje regjeringa. I Danmark førte kommunestruktureforma til ei halvering av folkevalde og nedlegging av 400 skular og 100 bibliotek. Eit stort forskingsprosjekt frå både Danmark, Nederland, Sveits og Noreg viste at lokaldemokratiet minka i takt med at kommunane vart større.

Dette stortinget har grunnlovfesta lokaldemokratiet. Mitt spørsmål til Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre er: Er det grunn til å feira at Stortinget i dag legg ned svært mange kommunestyre i Noreg, etter tvilsame prosessar og tvang? Er det grunn til å feira at tusenvis av folkevalde i Noreg i dag får beskjed om at det ikkje lenger er bruk for dei i vårt demokratiske samfunn? Er det grunn til å feira at Stortinget legg ned kommunar der folk – om ein spør dei – er mest fornøgde med tenestetilbodet? Og er det grunn til å feira at vi skal leggja ned fylkeskommunar utan å vita kvifor? Ingen nye oppgåver av vesentleg karakter er staten villig til å gi frå seg til fylkeskommunane. Ingen oppgåver av vesentleg karakter vert overførte til kommunane. Nei, det er ingen grunn til å feira at Stortinget neglisjerer lokale vedtak etter omfattande prosessar og stor lokal innsats. Det er grunn til å feira dei kommunane som har stått imot.

Olaug V. Bollestad (KrF) [16:02:58]: Mye av diskusjonen her i dag har egentlig gått om en sak som kommer senere i dag, som er om tannhelse. Stortinget vedtar *ikke* i dag å legge ned fylkestannlegen. Stortinget vedtar i dag å videreføre tannhelse på et regionalt nivå. 15 kommuner kan – frivillig – søke om å være med på en prøveordning, en prøveordning som ikke bare gjelder store kommuner, men også små, og det skal evalueres. Og det er ingen automatikk i at det skal legges ned noe i 2023. Da skal den regjeringen som er i 2023, komme tilbake med ny sak til Stortinget. Saken skal opp på nytt.

Tannpleier i kommunen raserer ikke at det skal være tannpleier på et regionalt nivå. Det er mange yrkesgrupper som finnes på to nivåer. Det finnes sykepleiere og leger i sykehus, og det kan finnes det samme på tannhelse. Det er ingen rasering, det er å få en yrkesgruppe som skal passe på at vi faktisk får den tannhelsetjenesten vi trenger til de eldre i sykehjem eller andre i institusjon.

Så er det en sak når det gjelder kommunestruktur, som jeg som Rogalands-representant reagerer ganske mye på. Forsand og Sandnes kommuner sa i utgangspunktet begge to ja til sammenslåing. Så kommer det opp noen forutsetninger, nemlig at de ikke er sikre på om ferja som skal binde disse to kommunene sammen, faktisk skal gå. Det er 45 minutter med ferja fra Forsand til Sandnes. Det er en kommune som ligger på siden, der det er 15 minutter til sentrum av den kommunen hvis en velger en annen kommunesammenslåing. Et flertall i Forsand kommunestyre ba før forrige helg om å få lov til å ta denne saken opp igjen i sitt kommunestyre. Det ble et samlet kommunestyre, et eget møte, men hvor en faktisk ble blokkert fra å få lov til å gjøre om et vedtak, når forutsetningene faktisk var endret. Det synes Kristelig Folkeparti er utrolig, og både demotiverende og feil. Et kommunestyrevedtak varer til det blir et nytt vedtak, et kommunestyre ønsker å gjøre et nytt vedtak og får ikke lov.

Derfor vil Kristelig Folkeparti støtte Senterpartiets forslag om faktisk å utsette Forsand–Sandnes-sammenslåingen, nettopp fordi det nå ligger andre forutsetninger til grunn enn da de sa ja i begge kommunestyrene.

Henrik Asheim (H) [16:06:00]: I dag debatterer vi en ekstremt viktig reform: hvordan vi skal organisere både velferdstilbudet og lokaldemokratiet, og hvordan regionene våre skal styres fremover.

Det er et parti som det har vært mildt sagt vanskelig å forstå hva har ment i saken fra 2013 og frem til i dag, og som også glimrer med sitt fravær på talerlisten i denne debatten. Det er et parti som historisk sett har stått i tøffe reformer, som ikke har vært redd for å ta noen tøffe grep for å organisere Norge på en god måte. Partiet jeg snakker om, er Arbeiderpartiet.

Før valget i 2013 vedtok Arbeiderpartiet at de skulle si at Stortinget kunne ta disse grepene. Enkelte representanter foreslo å ha minst 20 000 innbyggere i hver kommune. Nå er det mildt sagt vanskelig å forstå hva Arbeiderpartiet mener.

Representanten Helga Pedersen sa i sitt hovedinnlegg at man skal lytte til dem ute i landet, våre lokalpolitikere. Vel, la oss lytte til noen av Arbeiderpartiets ordførere, f.eks. Anne Sofie Sand Mathisen, ordfører i Dønna, som har uttalt:

«Jeg reagerer på at partiet har snudd midt i refor-

men. Ledelsen burde stå for det partiet har ment hele tiden, at det er behov for ny kommunestruktur i Norge.» Eller hva med Arnt Abrahamsen, ordfører i Farsund kommune:

«Ledelsen har vært utydelig og fraværende. Det er synd.»

Eller hva med Helge Sandåker fra Marnardal, som sier:

«At mitt arbeiderparti nå vil reversere en reform Ap har vedtatt på Stortinget er merkelige greier. Dette går på seriositeten løs for partiet.»

Og til slutt: Ordfører Eva Vinje Aurdal i Ålesund har sagt:

«For meg handler dette om å bygge landet, noe Arbeiderpartiet alltid har vært opptatt av. Utspillet om reversering av tvangsvedtak vitner ikke om at Ap står på denne stolte tradisjonen.»

Det er vanskelig å være uenig med disse Arbeiderparti-ordførerne. Jeg føler nesten at vi står overfor et nytt Arbeiderparti, et nytt sosialdemokrati, som ikke lenger klarer og tør å stå i nødvendige reformer for landet for å ta de grepene som er nødvendige. Dersom Arbeiderpartiet er uenig med meg i dette, kan de begynne å tegne seg til debatten og si hva de mener om dette, si om dette de i dag kommer til å stemme mot i Stortinget, står i deres tradisjon som det som en gang var et statsbærende parti.

Jeg tør gå så langt som å si at dette ikke ville hendt under tidligere ledelser av Arbeiderpartiet. Det ville ikke hendt at man bare meldte seg av, koblet seg av en av de viktigste store velferdsreformene Norge står foran, og som skal prege landet vårt 20–30 år frem i tid. Men det er altså slik det er. Vi har bare ett statsbærende parti igjen i Norge, og det er Høyre.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:09:05]: Offentlig virksomhet må drives bedre. Men hva er problemet? Hva er problemet ved drift av det offentlige? Jo, rett og slett at organiseringen av arbeidet ikke er god nok.

Det ble bl.a. tatt fram av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV i forbindelse med diskusjonen om terrorangrepet, slik det er framstilt i kontrollkomiteen. Det som er poenget der, er at vi må effektivisere driften av offentlig sektor. Vi må gi de ansatte mer ansvar. Vi må få en ledelseskultur der lederne stoler langt mer på sine medarbeidere. Vi må få stedlig ledelse – noe som er helt sjølsagt. Vi må få fagfolk som møter innbyggerne i barnehage, skole, eldreomsorg eller teknisk etat, som får større myndighet, som får større ansvar, i tråd med ledelsens vilje. Dette er moderne ledelsesfilosofi, der det offentlige har mye, mye å gå på.

Dermed blir det også langt mer interessant å arbeide i kommuner og fylker, det blir bedre, og det blir billigere. Her er det store muligheter for framgang, samtidig som en fremmer desentralisering – desentralisering av makt og aktivitet – og en får til gode tilpasninger.

Høyre står på det motsatte standpunktet. Høyres alternativ er sammenslåing, strukturendringer, i stedet for organisasjonsendringer. Høyres standpunkt er en fundamental feilprioritering. Jeg snakker ut fra erfaring i kontrollkomiteen, der vi får en rekke saker som viser at offentlig sektor ikke er godt nok drevet som følge av at en ikke får ansvar tilstrekkelig ut til dem som gjør jobben.

Senterpartiet vil sjølsagt også diskutere kommune- og fylkesstruktur. Men for at et vedtak skal få tillit i befolkningen, må det være en ærlig prosess. Det må være bygd

på fakta, frivillighet og folkeavstemning – det som Senterpartiet har gått sammen med Fagforbundet om rundt i hele landet og bygd prosesser på. Hvis en ikke får til det, får en et resultat som skaper ineffektivitet, som skaper problemer ikke bare på kort sikt, men også på lang sikt. En skaper byråkrati, en skaper problemer i all offentlig virksomhet.

Regjeringas arbeid for kommune- og fylkessammenslåing får ikke godkjent i fagmiljøene når en bl.a. kjenner til regjeringas bruk av ekspertutvalg uten vanlig offentlig høring, og fylkesmenn som har gått langt utover sin rådgivningsrolle, fylkesmenn som både lokker og truer fram regjeringas filosofi. Det er helt uhørt. Vi har mange gode eksempler, bl.a. fra Buskerud og fra Hordaland. Slik bruk av fylkesmannsembetet må endres ved et regjeringsskifte.

Senterpartiet trenger økt oppslutning ved valget for å få til et regjeringsskifte. En ny regjering må legge fram prinsippene og de økonomiske rammene for kommunene de neste fire årene. Dermed får kommunestyrene forutsigbarhet. Dermed kan kommunestyrene ta opp igjen saken, og dersom det blir ja i kommunestyret til å stå som egen kommune, må Senterpartiet være garantisten for at det også skal bli Stortingets vilje.

Mette Tønder (H) [16:12:22]: Dette er en historisk dag, og vi skal gjøre historiske, gode vedtak – endelig skal vi faktisk vedta en kommunereform som vil gi enda bedre tjenester i fremtiden. Som gammel ordfører må jeg få lov til å si at jeg er stolt over den jobben som er gjort over hele landet av lokalpolitikere fra alle partier. Den jobben viser at lokaldemokratiet vårt virker, og at det er verdt å kjempe for.

Vi har alle våre historiske dager. For noen av oss var det en historisk dag i går, da vi vedtok barnevernsreformen. Den vedtok vi fordi barn og familier som trenger hjelp, fortjener det beste og mest kompetente vi kan tilby – og den hjelpen må gis nær barna i kommunen.

Barnevernsreformen gir mer makt til kommunen. Barn og familier bor alle i en kommune, og kommunens ansatte ser barna fra de er spedbarn, de ser dem fra før de er født – på helsestasjonen, i barnehagen, i skolen og i SFO, for å nevne noen kontaktpunkter.

Vi vet at det gjøres mye godt barnevern i kommunene våre, men vi vet også at fagmiljøene noen steder er veldig, veldig små: 90 kommuner har to eller færre stillinger med fagutdanning i barnevernet, 395 kommuner har to eller færre jordmødre til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste. Derfor er kommunereformen viktig, noe de fleste kommunepolitikere er enig i selv om deres meningsfeller i denne salen sier nei. Derfor satser vi også på å øke kompetansen i barnevernet. Det skal legges frem en egen kompetanseplan som skal gjelde fra 2018 til 2024.

I tillegg er det viktig at kommunepolitikere følger opp eget barnevern, og for å kunne gjøre det må de ha kunnskap. Det skal derfor gjennomføres årlige rapporteringer om barnevernet til kommunestyrene, og det skal etableres kommunale læringsnettverk og kompetansemiljøer for å kunne gi bedre faglig støtte.

Men akkurat som i saken vi diskuterer her, sier Arbeiderpartiet og Senterpartiet nei til denne reformen. For de av oss som er kommunenerder, er det nesten utrolig – endelig flytter vi makt og myndighet til kommunene og begynner å jobbe med å se barnevernet ikke stykkevis og delt, men som en helhet. Disse representantene vil altså

ikke gi mer makt til kommunen. De sier de vil vente med barnevernsreformen, de sier tja og nei til en kommunereform. Hva de vil vente på, og hva alternativene deres er, er noe uklart – men vente og si tja, det vil de. Dette er i og for seg ikke nye toner fra disse partiene i denne perioden, men det er overraskende at de nå vil stoppe endringer som så klart er i barn og unges interesse.

Høyre er utålmodig på vegne av barna og ønsker kommunereform og barnevernsreform velkommen.

Kirsti Bergstø (SV) [16:15:14]: I debatten i dag har det blitt pratet mye om hvem som har ment hva, og når man har ment det. Det mener jeg er mindre viktig. Det som bør være viktig, er hva de det gjelder, mener – om vi som er her i dag, skal ta det på alvor eller ikke. For det vi diskuterer, er spørsmål om makt og spørsmål om demokrati. Faktum er at et flertall i Finnmark sier nei til å slå sammen med Troms. Faktum er at et flertall – et overveldende flertall – i fylkestinget i Finnmark har sagt nei til å slå seg sammen med Troms. Da er det voldsomt arrogant å heve seg over folkeviljen og folkevalgte organ og si at man selv vet bedre hvordan kartet skal se ut, enn dem som faktisk kjenner terrenget.

Vi vet at den våte drømmen opprinnelig var å slå sammen Nordland, Troms og Finnmark. Jeg vil minne om – for det er ikke sikkert alle har forstått det – at Finnmark alene er større enn Danmark.

Så hører vi at denne tvangssammenslåingen er nødvendig av hensyn til innbyggerne. Høyre og Fremskrittspartiet vet altså bedre, og de sier rett ut at de vet bedre enn folk som tydeligvis ikke vet sitt eget beste. Sånn er det når skrivebordsbevisstheten fra regjeringen får styre, langt fra li-vet til dem det gjelder.

Hvorfor reagerer vi så sterkt i denne saken? Jo, fordi vi opplever at vi ikke blir hørt, fordi vi opplever og vet at det er et dagsverk å kjøre fra den ene enden til den andre i fylket vårt sånn som det ser ut i dag, og fordi vi ønsker nærhet til beslutningene også der avstandene er store. Her frykter jeg at avstanden vil føre til avmakt, at de som skal sitte og ta avgjørelser om skole, om fylkesveier og om ferjer, ikke kjenner terrenget de skal manøvrere i. Jeg frykter at ut-hulingen av oppgaver – for det er det som skjer – vil undergrave hele det folkevalgte regionale organet og dermed undergrave demokratiet.

Vi bygger ikke landet med tvang, vi bygger det med tillit.

Ove Trellevik (H) [16:18:03]: Dette er ein stor dag, det er ein historisk dag. Sjølv om Kjersti Toppe ikkje meiner det er nokon god grunn til å feira, meiner i alle fall eg det. Eg var tidlegare ordførar i Sund kommune i Hordaland. Eg var med og tok initiativ til å starta ein prosess for kommunesamanslåing for sju-åtte år sidan. Difor er det ein stor dag for meg i dag, og det er gledeleg å få lov til å vera med på å vedta denne saka her i dag. Det er ei sak me har arbeidd lenge for i min region.

Bakgrunnen for engasjementet vårt var at me såg at både regionen og innbyggjarane kunne tena mykje på å slå saman kommunane våre. Me såg at det var brei politisk einigheit blant dei største partia på Stortinget – fleire år før sjølve reforma formelt vart starta opp. Lokalt var me same – både Arbeidarparti-ordførarar og Høgre-ordførarar – om at tida var overmoden for å tenkja nytt. Difor vert eg

noko forundra over alle dei ulike signala frå Arbeidarpartiet – det dei har signalisert i prosessen. Dei har heilt openbert skifta meining etter korleis vinden har blåse, og skapt stor frustrasjon blant lokalt folkevalde i Arbeidarpartiet.

Fleire har for så vidt signalisert manglande leiarskap i Arbeidarpartiet i denne prosessen, og media kan også vitna om det. I 2010 meinte Helga Pedersen at tvang var nødvendig, så tok ho til orde for at kommunereforma var for puslete – og så tok Helga Pedersen igjen ordet og sa at ho oppfatta reforma som for offensiv. No ønskjer dei altså si eiga reform. Eg undrar meg på om eg i dag kan få svar på korleis Arbeidarpartiet eigentleg ser for seg at kommunereforma deira skal sjå ut i eit samarbeid med Senterpartiet – bortsett frå at dei då skal diskutera å forbetra og forsterka andre verkemiddel, at dei skal ha ei heilt anna haldning og tilnærming til dette, og at dei skal ha eit heilt anna samspel med kommunar og regionar, slik representanten Gahr Støre hittil har uttrykt seg. Eg undrar meg på kva leiarskap dette eigentleg er.

I min region var motstanden ganske stor då me starta prosessen for sju-åtte år sidan. Men når både kunnskap og fakta vart lagde fram og drøfta sakleg, har forståinga og viljen til kommunesamanslåing også endra seg betydeleg. No ser innbyggjarane framover, dei ser fram til betre tenester, dei ser fram til større valfridom i eldreomsorga, til betre demensomsorg og til at ungdomsskulelevar som ikkje finn seg til rette, i betydeleg større grad skal kunna velja å gå på ein annan skule. Dette er nokre eksempel på korleis me ser for oss at me skal utnytta og laga eit betre samfunn for innbyggjarane våre.

Dette er ei reform som har skapt stor entusiasme i regionen vår. Det handlar om å utnytta moglegheitene som ligg i reforma, framfor å motarbeida ho. Eg vert litt forundra og nesten litt arg når eg høyrer at Arbeidarpartiet og Senterpartiet vil gjera om delar av denne reforma dersom dei – mot det ein skulle venta seg – skulle få makta ein gong seinare.

Terje Breivik (V) [16:21:25]: Åtte år med raud-grønt fleirtal fram til hausten 2013 resulterte i rekord på rekord i sentralisering av folk og makt til det sentrale Austlandet og Oslo-regionen. Sentralisering er ikkje nødvendigvis forårsaka av politikken, men kanskje meir av mangelen på gode mottrekk frå dei raud-grøne. Så er det liten tvil om at dei tunge samfunnstrekka bak sentraliseringa ikkje nødvendigvis er enkle å finna gode botemiddel for.

Venstre gjekk i 2013 til val på ei kommunereform som hadde to hovudmål: å styrkja kommunane på kostnad av staten – nettopp for å demma opp for dei tyngste sentraliseringsstraumane – og å styrkja lokaldemokratiet, flytta makt nærmare den enkelte borgaren. Kva verktøy har Stortinget til rådvelde som er meir verknadsfullt enn ei kommune- og regionreform som flyttar oppgaver, ressursar og juridisk makt frå staten til kommunane og regionnivået?

I den samanhengen er det nesten umogleg å ta kritikken frå Senterpartiet på alvor – at reformer verkar sentraliserande fordi dei, underforstått, ikkje medfører flytting av nok makt og ressursar ut i kommunane – når me samstundes veit at Senterpartiet knapt har brukt ein kalori på å bidra til at Stortinget har tilført kommunane fleire oppgaver og makt enn det som ligg i reforma til no. Senterpartiet gjorde eit godt lokalval i 2015, m.a. med ein medveten

strategi om å kritisera mangelen på innhald og ressursoverflytting i kommunereforma – «fair enough».

Heller ikkje eg og Venstre er fornøgde med summen av innhaldet i reforma og skulle meir enn gjerne ha tilført fleire oppgåver og ressursar. Hausten 2015 tok eg difor kontakt med Senterpartiet – kall det gjerne i naiv vankunne om kor kalkulerande politikk kan vera. Eg sa som sant var, at dersom Senterpartiet meinte det dei sa i lokalvalkampen, var Venstre meir enn budde til å bidra til fleirtal på Stortinget og gjera ein aktiv jobb for å få det til. Eg fekk klart svar på tiltale: Senterpartiet hadde svært lita interesse av å gjera reforma betre. Å halda saka varm og vinna valet i 2017 på å kritisera reforma var viktigare. Eg var ein illusjon fattigare, og dei av oss som er grunnleggjande opptekne av folkestyret, av distrikta og av å spreia makt og ressursar, mista ei unik moglegheit til verkeleg å få ei kommunereform med ei reell styrking av kommunane på kostnad av staten – frå starten av og med langt tyngre incitament til frivillige samanslåingar. Von om eit slikt utfall rauk på grunn av kortsiktige utsikter til valgevinst for partiet som no gjev inntrykk av at dette er den viktigaste saka for dei i heile perioden – utan at dei har hatt vilje til eller eit reelt ynske om å bidra til å betra innhaldet i reforma.

Det er dessverre vanskeleg å finna ein annan karakteristikk av dette enn «spel for galleriet».

Laila Davidsen (H) [16:24:40]: Dette er en gledens dag for den vakreste landsdelen vår – den landsdelen som har de beste mulighetene for framtidig utvikling, og den landsdelen som har de fleste naturressursene.

Jeg snakker naturligvis om Finnmark. Finnmarks befolkning og politikerne i Finnmark har lenge ønsket seg mer selvstyre, mer makt til selv å fatte de beslutningene som de mener gagnar deres område. Det betyr at både beslutningsmyndighet og oppgaver må flyttes fra sentralmakten og ut i det ganske land – ut til kommunene og ut til regionene.

Jeg er valgt av innbyggerne i Finnmark for på best mulig måte å ivareta deres interesser. Så er det ulike veier til Rom, og jeg mener at det vedtaket vi skal gjøre i dag, er et viktig steg på veien. Det som i realiteten skjer, er at det fylkeskommunale nivået i Finnmark slås sammen med det fylkeskommunale nivået i Troms. Fylkesgrensene skal bestå. Vi skal fortsatt være finnmarkinger – det kommer ingen politisk organisering til å rukke ved.

Det som har skjedd, er at fram til denne regionreformdebatten ante ikke store deler av Finnmarks befolkning hva fylkespolitikere gjorde. De ante ikke hvilke saker de behandlet, eller i det hele tatt hvem de var, og de ytrete jevnlig ønske om å fjerne det regionale nivået. I mange saker har vi hatt fylkespolitikere som har opptrådt i strid med befolkningens ønske, men i de debattene har vi aldri hørt Arbeiderpartiets politikere hevde at fylkespolitikere gjør vedtak som «tvinger» innbyggerne til noe, i strid med innbyggernes egne ønsker. Men det gjøres hele tiden – på alle politiske nivåer. Ungdommen i Alta tvinges til å flytte ut av kommunen fordi fylkespolitikere ikke vil utvide den videregående skolen. Innbyggerne i Alta tvinges til å dra til sykehuset i nabokommunen fordi fylkespolitikere ikke vil utrede sykehusstrukturen. Fiskeindustrien i Hasvik står i fare for å måtte legge ned fordi fylkespolitikere ikke gir øya et godt nok ferjetilbud. Dette er noen eksempler på den

såkalte tvangsbruken som Arbeiderpartiet bruker som retorikk.

Akkurat i denne saken, om regionreformen, fikk Nord-Norge muligheten til å sette seg i førersetet, men fylkespolitikere i Finnmark valgte å sette seg i baksetet: De ba Stortinget om å ta beslutningen for dem. Det gjør vi i dag, og mitt håp er at det videre arbeidet med regionreformen blir fulgt opp i nord, for å sikre at de gode fagmiljøene som er bygd opp i Finnmark, blir både videreført og forsterket, og at Finnmark er på offensiven når det kommer til å måtte huse alle de nye avdelingene i den nye regionen.

Vi kan skape attraktive arbeidsplasser med sterke fagmiljøer – og politisk tyngde som sikrer at vår stemme blir hørt. Ja, vi kan til og med risikere at det blir attraktivt å drive med regionpolitikk.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [16:27:48]: I dag skal jeg altså bli innlending. Jeg må innrømme at jeg er veldig glad i representanten Vedum, men jeg har ikke akkurat lyst til å være samfylking med ham. Jeg blir i dag innlending når fylkene Hedmark og Oppland blir slått sammen under tvang fra Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringa – dette til tross for at begge fylkeskommunene har takket nei til regjeringas tilbud. Det er i grunnen ikke så rart, for hva er det egentlig befolkningen i Oppland og Hedmark er tilbudt? Et svakere folkestyre?

Regjeringa legger vekt på samarbeidet som Oppland og Hedmark har i dag. Det er bra, men det logiske ville ha vært å se det som et bevis for at sammenslåingen er overflødig. For regjeringa er det altså ikke hva en får til sammen, som er viktig, det er sammenslåingen i seg selv som er viktig.

Sammenslåing av Oppland og Hedmark faller inn i rekken av håpløse konstruksjoner som blir vedtatt her i dag, alt for å redde regjeringa fra et prestisjenederlag etter en langdryg og kostbar prosess. De som kan gni seg i hendene og le hele veien til banken, er de mange konsulentbyråene som har levd godt på prosessene, og som sikkert fortsatt vil gå gode tider i møte etter hvert som tvangsekteskapene skal fullbyrdes.

Saksordføreren mente at folk flest ikke har noe forhold til fylkestinget sitt, og det kan godt hende. Folk flest i Oppland har iallfall et forhold til de videregående skolene sine, særlig når de er truet av kutt i linjetilbud og trussel om framtidig skoletilbud lenger unna elevene. De videregående skolene i Hedmark og Oppland skal altså etter regjeringa og Venstres logikk nå bli bedre, gjennomstrømmingen skal bli bedre, og frafallet skal bli mindre.

Min spådom er at dette vil bli enda mer krevende etter en sammenslåing. Fra før er Oppland og Hedmark store fylker i areal, men med veldig spredt bebyggelse. Geografien blir ikke endret selv om fylkeskommunene slås sammen. Utkantene blir bare enda mer utkanter. Tvert imot vil det bli et press om å hente ut såkalte synergieffekter. Hvorfor øke tilbudet i et studieprogram i Oppland dersom det blir ledig kapasitet på en skole i Hedmark? Det blir billigere å sende elevene på hybel enn å opprette nye klasser.

Senterpartiet mener at mindre enheter er mer effektive enn større. Å være tett på næringslivet, tett på skolene, tett på behovene som er i de ulike områdene, er en fordel, ikke en ulempe. Det kan heller ikke kalles mer lokaldemokrati å slå sammen flere kommunestyre og fylkesting. Da blir

det færre folkevalgte og mer byråkrati. Med Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er vi nå på vei bort fra et sterkt folkestyre og på vei tilbake til embetsmannsstaten.

«Ei lita kjerring får gjort mye mens ei stor snur seg», sier vi på Hadeland. Forslaget fra regjeringa og Venstre om tvangssammenslåing av fylker og kommuner er en siste hilsen til dette stortinget fra den blå-blå regjeringa. Jeg håper også det blir den siste hilsenen fra regjeringskontorene.

Frank J. Jenssen (H) [16:30:55]: Det er litt forunderlig å høre hvordan både Tingelstad Wøien og senterpartilederen, representanten Slagsvold Vedum, omtaler kommunereformen i forhold til den praksis man har tenkt å utvise ved voteringen i dag. Jeg hører man fra Senterpartiets side omtaler at ikke bare kommunereformen, men også kommunesammenslutninger, virker sentraliserende. Det er sentralisering å slå sammen kommuner. Samtidig støtter Senterpartiet veldig mange av sammenslåingene som vi skal votere over i dag. Logikken må åpenbart være at det er bare de sammenslåingene Senterpartiet er imot som virker sentraliserende, men den logikken henger selvfølgelig ikke på greip.

Senterpartirepresentanten Nordås gikk ytterligere lenger og sa at det finnes ingen holdbare argumenter for å slå sammen kommuner. Ingen! Hun kalte argumentasjonen for å slå sammen kommuner for skinnargumentasjon. Jeg minner igjen om at 150 kommunestyre har fattet positive sammenslåingsvedtak, at nesten 100 kommuner er med på frivillige sammenslåinger, og Senterpartiet stemmer for det. Det er ganske ufattelig. Senterpartiet har tenkt å stemme for en rekke kommunesammenslåinger som man mener virker sentraliserende, og det tror jeg egentlig ikke noe på. De må bestemme seg for hvilken fot de skal stå på. Senterpartiet sier de har tenkt å stemme for en rekke kommunesammenslåinger som det ikke finnes noen holdbare argumenter for. Har de snakket med de kommunestyrene og ordførerne som går inn for disse sammenslåingene, når de omtaler disse vedtakene på denne måten?

Senterpartiet har tenkt å stemme for en rekke kommunesammenslåinger i møtet i dag, som de sier har kommet til som følge av skinnargumentasjon. Igjen, det er en ganske forunderlig tale fra Senterpartiet om måten man omtaler frivillige kommunesammenslåinger på, som de faktisk har tenkt å stemme for her i dag. Senterpartiet spriker selvfølgelig, man har retorikk på én side, og så stemmer man selvfølgelig for frivillig sammenslåing her, men har et desperat behov for å framstå som at man er imot kommunesammenslåinger. Senterpartiet mangler holdbare argumenter i sin argumentasjon.

Når det gjelder regionreformen, har mange etterlyst at oppgavene må komme før man bestemmer strukturen. Jeg tror for så vidt det er fornuftig at man setter en struktur, og så får man fylle på med oppgaver – som man gjør i dag og har gjort – og gjøre den jobben videre. Men samtidig har flere av partiene, særlig kanskje Arbeiderpartiet, argumentert for at vi trenger en regionreform, men må få oppgaver først. Ja, i regjeringens opplegg har vi tilbudt og sagt at vi ønsker å flytte over flere kulturoppgaver, som er høyst relevant for de nye fylkeskommunene, fiskerihavner og flyruter, men Arbeiderpartiet sier nei. Det er mangel på liv og lære: Man er for en kommunereform, men ikke Høyres, og

for en regionreform, men åpenbart ikke så lenge det er Høyres.

Jenny Klinge (Sp) [16:34:19]: Som stortingsrepresentant framsnakkar eg til vanleg Stortinget og den jobben vi gjer her på tvers av partia. I dag har eg mest lyst til å gjere det motsette. Fleirtalet går inn for store og gjennomgripande endringar, som ikkje har folkeleg forankring eller god grunngeving, og dei tek i bruk tvang i tillegg.

Geir Sigbjørn Toskedal frå Kristeleg Folkeparti harseierer i replikken sin til Heidi Greni over det håplause Senterpartiet, ved m.a. å seie:

«En må kanskje tilbake til 1960-tallet før Senterpartiets humør stiger (...) og vi vet alt om hva Senterpartiet nå er imot, for de er imot alt.»

Kristeleg Folkeparti sjølv står ikkje akkurat fram som humørfyllt og vidsynt i alle saker, og eg innrømmer at eg lèt meg provosere av tonen representanten Toskedal vel å ta overfor eit parti som han både verdimeisig og i praksis burde stå ganske nær i sentrale spørsmål, ikkje minst i saker om folkestyre og fylkesinndeling. Men Kristeleg Folkeparti har sikkert tenkt at angrep er det beste forsvar og hamrar laus på andre utan å kunne gjere god greie for kvifor dei kjem til å stemme som dei gjer i dag. Måten representanten Toskedal bruker ordet «populisme» om politikken til Senterpartiet på og ordet «tåke» om Arbeidarpartiets, i tråd med medias harselas mot partileiaren der, viser kanskje ein moderne retorikk frå Kristeleg Folkeparti si side, men det er likevel svært lite elegant, uansett.

Representanten Heidi Greni på si side gjorde god greie for kvifor desse reformene ikkje bør vedtakast. Innhaldet i reformene er ikkje svaret på dei spørsmåla regjeringspartia og støttepartia deira stilte før dei sette i gang reformarbeidet. Likevel er det etter deira skjønn nødvendig å herje med grenser og inndelingar som mange plassar faktisk har ein naturleg bakgrunn gjeve kommunikasjonsformer og befolkningsstruktur.

Å gå frå 19 fylke til 11 regionar er ikkje berre feil fordi regionar er eit unorsk omgrep som ikkje burde høyre heime som namn på einingar i norsk forvaltningsstruktur. Det er også feil fordi dette langstrakte landet vårt er nettopp langstrakt. Det er bortimot patetisk, uansett om dette måtte vere eit parlamentarisk omgrep eller ikkje, når Kristeleg Folkeparti og Venstre meiner dei har redda det tredje nivået ved å gå inn for fjerne fleire fylke frå kartet.

Senterpartiet vil stemme imot alle tvangssamanslåingar, men eg for min del kunne tenkt meg å stemme imot nokre av dei samanslåingane som blir framstilte som frivillige også. Tidspresset i denne reformprosessen har gjort at innbyggjarane fleire stader reelt sett ikkje har fått ta stilling til det alternativet som kjem til avstemming i salen her i dag.

Uansett kva ordførarar og kommunestyre har landa på i stresset med å sende inn noko før dei gjevne fristane, har prosessane vore prega av nettopp stress og uklære faktorar. Frykta for å bli tvangssamanslått med ein nabokommune har gjort at somme kommunar har vedteke å slå seg saman med ein annan i staden, sjølv om dette heller ikkje er noko dei meiner er rett eller ønsker. Dette er ikkje ein måte å sikre vekst og utvikling i heile landet for framtida på, og derfor er ikkje dette dagen for å framsnakke Stortinget for min del.

Ingunn Foss (H) [16:37:45]: Vi forandrer ikke Norge for forandringens skyld. Vi forandrer Norge fordi Norge har forandret seg, og fordi vi vil spre makt og myndighet til det lokale nivået.

Cirka halvparten av norske kommuner er på under 3 500 innbyggere, og mange er enda mindre. Vi ser at tjenestetilbudet, særlig til de svakeste, har mange kommuner betydelige utfordringer med.

Behovet for endringer i kommunestrukturen har vært en aktuell sak i mange tiår, og det har vært bred tverrpolitisk enighet om at endringer er nødvendig. Derfor er det særlig skuffende at Arbeiderpartiet på nasjonalt nivå har gitt betydelig motspill til reformen og ikke stått sammen med Høyre, som de har gjort i store og viktige reformer før.

Arbeiderpartiet sier at de skal lage sin egen kommune-reform med «en annen holdning og med et annet samspill med kommuner og regioner», som Jonas Gahr Støre har sagt. Ja vel, som vi sier på Sørlandet. Det blir spennende å se hva det kan bli, spesielt med tanke på at de skal samarbeide med Senterpartiet, som ikke vil ha endringer på noen områder, men som heller vil reversere helt nødvendige endringer som er tilpasset den tida vi lever i og er bærekraftige i framtida. Det er det dette handler om: framtida for velferdssamfunnet vårt og for innbyggerne våre.

Senterpartiet prøver å framstille en helt nødvendig reform som sentralisering og maktforskyvning, men det er det stikk motsatte som vil skje. Ved sammenslåinger vil vi få nye robuste kommuner hvor folk vil bo og kan finne seg arbeid. Faktum i dag er at flyttestrømmen fra de små kommunene mot de tettest befolkede områdene i landet øker kraftig, interkommunale samarbeid likeså. Og uten å gjøre noe som helst, som Senterpartiet på nasjonalt nivå vil, vil utfordringene og ikke minst sentraliseringen bare bli enda større.

Heldigvis har lokale politiske ledere, også fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, hatt en annen holdning og jobbet godt i lokale prosesser, som har ført til at vi i dag kan vedta en reduksjon av kommuner fra 428 til 354, en nedgang på 17 pst., noe som er veldig bra med tanke på at det nesten ikke har skjedd noen ting de siste 50 årene.

I dag gleder vi oss over at Aust- og Vest-Agder blir ett fylke, og at åtte kommuner blir redusert til tre. Jeg skulle gjerne sett at vi hadde fått til enda mer, men dette er en god begynnelse, og jeg har stor tro på at flere kommuner vil finne ut at større kommuner med flere folk og større fagmiljøer vil gi bedre og mer robuste tjenester og bli mer attraktive for både bosetting og næringsliv.

Takk til statsråden, som har stått stødig i stormen, overbevist om at dette er viktig og helt nødvendig for framtida til land og folk.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [16:40:34]: Det er menneskeleg å møte endringar med motstand – me veit kva me har, men ikkje kva me får. Det er menneskeleg å føle usikkerheit ved endringar, og nokon er meir skeptiske til endringar enn andre.

Som folkevalde politikarar på lokalt plan, på fylkesplan eller på nasjonalt plan må me prøve å sjå fram i tid og til kvar tid føreslå løysingar som er tilpassa den tida som me lever i.

Den siste store gjennomgangen av kommunestrukturen var for om lag 50 år sidan. Den såkalla Schei-komiteen fø-

reslo ein ny kommunestruktur som reduserte talet på kommunar frå 744 til 454. Kritikken mot prosessen den gongen var at ein i for liten grad involverte kommunane, lokalpolitikarane og innbyggjarane.

Det er tverrpolitisk einigheit om at me skal ha generalistkommuneprinsippet, som inneber at innbyggjarane har krav på likeverdige tenestetilbod same kor i landet dei bur. Sidan siste kommunereform har kommunane fått mange og komplekse oppgåver, i takt med at samfunnet har endra seg. Det krev at ein har solide, sterke fagmiljø. I mange kommunar blir fag- og kompetansemiljøa små og sårbare, ofte blir det mykje ansvar, og beslutningar blir lagde på enkeltpersonar. Det er litt av bakgrunnen for dagens kommunereform.

I prosessen dei tre siste åra har ein, i motsetnad til Schei-komiteen, overlate til lokalpolitikarane å drive prosessen med strukturendring, der ei av oppgåvene har vore å involvere innbyggjarane i beslutningane.

I dag vedtek me samanslåingar som inneber at ein går frå 426 kommunar til 354 kommunar frå 1. januar 2020. Strukturendringar tek tid, omstilling tek tid, og det er viktig med gode prosessar for å lykkast med å skape den nye kommunen.

Eg har som tidlegare ordførar lyst til å gje lokalpolitikarane frå alle parti honnør for godt leiarskap i prosessane så langt, og eg vil ønskje dei lykke til vidare etter det historiske vedtaket som me gjer her i Stortinget i dag.

I Telemark, mitt heimfylke, med 18 kommunar, er det berre to av kommunane, Bø og Sauherad, som slår seg saman. Eg er overtydd om at det blir fleire i neste stortingsperiode. Dette var berre det første steget, for målet vil framleis vere å gje innbyggjarane gode teneste- og velferdstilbod i heile landet. Difor må reformarbeidet halde fram. Det er tryggjande å høyre i debatten i salen i dag at den oppfatninga har dei aller fleste partia her på Stortinget.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:43:22]: Kommune-reformen ble introdusert som en frivillig reform. Det var nabopraten som skulle avdekke om den ga grunnlag for en videre prosess med eventuell sammenslåing som sluttresultat.

Det er vel ingen som ikke vil gi sin tilslutning til den type prosesser, basert på frivillighet. Det er vel heller ikke mange som er uenig i at den kommunestrukturen vi har hatt fram til i dag, ikke skal kunne vurderes med tanke på hensiktsmessighet, med bakgrunn i det økte antall oppgaver kommunene gjennom årene har fått ansvaret for.

Problemene oppstår når spillereglene endres underveis. Når det som ble introdusert som en frivillig prosess, blir til tvang gjennom bruk av endringer i inntektssystem og tvangssammenslåing foretatt av Stortinget, har faktisk de forutsetninger som kommunereformen ble bygd på, endret seg fundamentalt. Det er ikke tvil om at de endringer i inntektssystemet Stortinget vedtok i 2016, av mange kommuner ble opplevd ikke bare som en gulrot, men også som en pisk for å få til flere sammenslåinger.

Når Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre velger å tvangssammenslå enkelte kommuner, er det også et problem at dette ikke gjøres ut fra ett eller to klare prinsipper. Argumentasjonen for tvang i de enkelte tilfeller framstår ikke konsistent. Det er snarere like mange prinsipper som ligger til grunn for hver enkelt sammenslåing, som det er kommuner som blir berørt. Kristelig Folkeparti sier derfor

nei til tvangssammenslåing av kommuner, fordi frivillighet fortsatt bør være det bærende prinsipp for reformen. Det er et prinsipp som vi ikke ønsker å fravike.

Kristelig Folkeparti er glad for at vi nå får til større og mer slagkraftige regioner enn dagens fylkeskommuner. Noen har i dag stilt spørsmålet om Kristelig Folkeparti har blitt lurt – nei, på ingen måte! Vi opplever at vi har fått regjeringspartiene med på en styrking av et regionalt folkevalgt nivå. Større regioner vil åpne for at flere oppgaver kan løses regionalt. Vi har tatt et første skritt, men vi er på ingen måte i mål. De fire samarbeidspartiene har blitt enige om en regionmodell som åpner for mer makt og større regional styring. Men det som er utfordringen nå, og som må være de neste skrittene som tas, er å få Stortinget og departementene til å overføre mer makt til regionene. Det er først når den jobben er gjort, med flere oppgaver, en vil få et styrket regionalt folkestyre. Dette arbeidet er så vidt påbegynt. Her må det legges et betydelig trykk framover, om reformen skal bli en demokratiserende kraft. Sammen med utflytting av etablerte og nye statlige arbeidsplasser vil overføring av nye oppgaver til et folkevalgt regionalt nivå bidra til et styrket demokrati i vårt land.

Karin Andersen (SV) [16:46:34]: Jeg hører med stor forundring på representanter for regjeringspartiene som er oppe og sier at de nå nesten har løst problemet med at noen kommuner er for små til å klare oppgavene de har. Det har man jo ikke. Det er jo ikke en slik reform man har gjennomført. Man har ikke tatt utgangspunkt i det. Man har først forsøkt å tegne et helt teoretisk kart, så har man kjørt i gang noen prosesser, sagt det skulle være frivillig, og til slutt endt opp med å slå sammen noen frivillige og noen med tvang.

Det blir altså ikke færre gubber eller mer penger i noen av disse små utkantkommunene ved å slå dem sammen. Det hjelper ingen ting å slå sammen to fattiglus, de blir ikke rike av den grunn. Og det blir altså ikke tettere mellom sykehjemmene av å slå sammen kommuner, hvis man da ikke vil sentralisere og tvangsflytte folk.

Jeg kan ta mitt hjemfylke, som det da ikke er noen tvangssammenslåinger i. Det er jeg glad for. Men vi har plass til 14 x Vestfold innenfor Hedmarks grenser, og vi har kommuner som er omtrent like store som Vestfold, og som har 2 000 innbyggere. Man kan slå dem sammen med nabokommunen, men det hjelper ingenting hvis man ikke har en politikk som styrker disse kommunene økonomisk, som sikrer distriktspolitiske virkemidler som gjør at det er mulig å etablere bedrifter der, f.eks. bredbånd, der regjeringen har sviktet totalt. Hvem i all verden er det som kan etablere bedriften i en kommune som ikke har fiberbredbånd? Det blir ikke bygd ut der fordi det ikke er penger til å gjøre det nå, og staten har kuttet i de midlene ganske kraftig.

Fylkeskommunen har fått halvert sine distriktspolitiske virkemidler. På politikkområde etter politikkområde gjør regjeringen det vanskeligere å være disse kommunene, som de nå beskylder for ikke å klare oppgavene sine. De har også gjennom inntektssystemet flyttet penger fra disse utkantkommunene til noen av de rikeste kommunene. Det er SV dundrende imot, for det skaper ikke kommuner som klarer å løse sine oppgaver.

Det skaper heller ikke myndige kommuner, som regjeringen sier at de er opptatt av. Jeg har også merket meg nå

at denne regjeringen har tenkt å gi kommuner regional frihet til å ha frislipp for snøscooter, og nekter kommuner å si nei til å begrense vannscooterkjøring. Det kaller man altså lokaldemokrati, at lokalpolitikkerne ikke skal få lov til å ta hensyn til sin lokale befolkning og de kravene de ønsker å ha til sitt lokalmiljø.

Bente Stein Mathisen (H) [16:49:58]: Reformen og endringer gjennomføres for at Norge fortsatt skal være verdens beste land å bo i. Høyre tror på kommunene. Derfor vil vi delegere mer makt og myndighet nettopp til kommunene. Det handler ikke om sentralisering, men desentralisering – mer makt der folk bor. Når nesten 100 kommuner går sammen frivillig, er det fordi de ønsker å bruke makten og gi enda bedre tjenester til innbyggerne.

Jeg bor i en kommune som har valgt å slå seg sammen med to nabokommuner. For ett år siden ble Asker, Hurum og Røyken enige om at de ville bli en ny stor kommune. Det var en omfattende og god prosess før beslutningen ble tatt av de tre kommunestyrene. Nå jobbes det godt på tvers av kommunegrensene slik at den nye Asker kommune kan være operativ fra 1. januar 2020.

Jeg vil gi stor honnør til de tre ordførerne og den politiske ledelsen i de tre kommunene, samtidig som jeg også vil gi honnør til ordførere og politisk ledelse i alle andre kommuner rundt om i landet som har besluttet å gå sammen, for det har vært omfattende prosesser. Det er krevende å stå i front og planlegge for en utvikling man tror er best for kommunen og innbyggerne i et langsiktig perspektiv. Det har vært mange hensyn å ta og mange meninger som har gått i flere retninger. Det har også vært mye følelser i sving, for de fleste av oss har sterke følelser for kommunen vår, og det er heller ikke noe nytt at det er motstand mot endringer.

Det har også vært mye skremselspropaganda, men når folk innser at kommunen og nærmiljøet ikke forsvinner ved en kommunesammenslåing, så blir de roligere. Senterpartiet har jo nesten fått folk til å tro det med sin sentraliseringsretorikk. Det er slik at vi fortsatt blir boende der vi bor, i det samme nabolaget og i det samme lokalmiljøet. Vi kommer til å ha det samme nærsenteret, skolen vil fortsatt hete det samme og stå der den står. Det vil også sykehjemmet, fotballaget og andre viktige nærmiljøsteder og -institusjoner. Det som endres, er at kommunene blir større, får bredere kompetansemiljøer og vil være bedre i stand til å gi gode, likeverdige tjenester til innbyggerne.

Asker er en stor kommune med 60 000 innbyggere, men selv om min kommune er det man kaller robust, viser en fagrapport at den nye storkommunen Asker, med Røyken og Hurum, vil være bedre rustet til å møte fremtidens utfordringer enn om Asker skulle fortsette som før alene – særlig innen areal- og boligpolitikk. Den forventede befolkningsveksten i vårt område vil gi miljø- og transportutfordringer. En felles arealpolitikk for de tre kommunene hvor bolig, næring og rekreasjon ses i sammenheng, vil styrke mulighetene for en mer fornuftig og bedre utnyttelse av arealene og for mer miljøvennlige transportløsninger.

Vinnerne i kommunereformen er innbyggerne. Nye, sterke kommuner kan sikre bedre tjenester. Heldigvis er ikke kommunereformen over i dag. Den er i prosess. Noen trenger mer tid. Høyre vil fortsatt oppmuntre og bidra med gode økonomiske incentiver. Dagens regjering er garantist-

ten for at prosessen fortsetter, og at reformarbeidet ikke reverseres. Derfor er valget i september viktig.

Helge André Njåstad (FrP) [16:53:06]: Det har vore ein del representantar som har sitert frå debatten i dag. Mitt favorittsitat så langt er av senterpartileiar Slagsvold Vedum, som sa at Senterpartiet er forferdeleg. Eg er einig i det sitatet i samband med denne saka. Vågsøy–Flora er eit godt eksempel. Der har ein i tre år snakka om at andre parti ikkje anerkjenner lokale vedtak, så går ein hen og bruker akkurat same metode sjølv og seier at ein veit best i Oslo, veit best på lukka møte i Senterpartiet, kva lokaldemokratiet i Flora og Vågsøy er vorte einige om.

Eit anna eksempel er kommunen Skedsmo, som i dag blir føreslått slått saman med naboane Fet og Sørumsund. Der er Senterpartiet i posisjon lokalt, og når ein ikkje blir einige om korleis ein skal disponera Kjeller flyplass, kva gjer ein då når lokaldemokratiet har sagt noko? Jo, ein løftar det inn i Stortinget og ber om omkamp om eit lokalt vedtak. Der viser Senterpartiet sitt sanne ansikt når det passsar dei.

Vidare har me registrert at Senterpartiet i dag snakkar masse om at kommunereform og kommunesamanslåing betyr sentralisering. Då er spørsmålet me må stilla til Senterpartiet: Betyr det sentralisering òg i dei tilfella der Senterpartiet stemmer for i dag? I over 50 tilfelle stemmer Senterpartiet for å slå saman kommunar. Støttar ein då opp under sentralisering? Eller er det sånn at når ein slår saman kommunar der Stortinget bruker styringsretten, er det sentralisering, men når det er frivillig, er det ikkje sentralisering? Eg trur ein må begynna å rydda litt i omgrepsbruken her, og det hadde vore interessant om Senterpartiet hadde klargjort om det er forskjell på kva typar kommunar som blir slått saman, om det er sentralisering eller ikkje.

Representanten Heggø frå Arbeidarpartiet gjorde litt greie for situasjonen Vågsøy–Flora og forslaget som eit litt spesielt fleirtal beståande av Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Venstre står bak, omdelt som laust forslag i salen, om at me slår saman Vågsøy og Flora i dag, og at Bremanger består som eigen kommune, og ho bad om ei klargjering frå oss og Venstre herifrå om kva me legg i det. Frå vår side legg me i det at me i dag stadfestar at Bremanger fortset som eigen kommune, men i merknadene som ligg i saka, helsar me velkomen at departementet gjer ei utgreiing og kjem tilbake til Stortinget med ei vurdering der òg Bremanger inngår. Det vil vera nyttig kunnskap for Bremanger kommunestyre, for dei to andre og for Stortinget å vurdere på eit seinare tidspunkt. Men me har ingen problem i dag med å seia at me slår saman dei to, og at Bremanger fortset som eigen kommune.

Heilt til slutt om Sandnes–Forsand: Eg synest det er spesielt at Senterpartiet føreslår at Stortinget delegerer makt og myndigheit frå denne salen til Forsand kommunestyre, for det er det ein gjer. Ein seier at ein slår saman under føresetnad av at Forsand kommunestyre stadfestar vedtaket sitt. Det er greitt med lokalt sjølvstyre, men det får vera grenser for å delegera makt frå denne salen.

André N. Skjelstad (V) [16:56:22]: Til den saken som også representanten Njåstad nevnte, ligger det same prinsippet for Venstres stemmegivning når det gjelder Flora og Vågsøy, at den prosessen går vidare framover, som også er nevnt i merknaden. Så det er helt tydelig.

Ellers har det vært ganske mange fortellinger i dag, ikke minst fra mitt område, dog fortsatt liggende over fylkesgrensen til Nordland. Jeg har hatt gleden av å være på noen turer for bl.a. å løfte den saken i Bindal. Jeg må si at jeg synes det er spesielt at man, etter at det ble kjent, valgte å sammenligne det med annektering av Krim. I Bindal oppfattet jeg møtet som veldig konstruktivt og framoverlent, og man så på mulighetene, ikke minst for havbruk i området, i lag med resten av de tre kommunene i ytre Namdalen. Det var de faktisk veldig tydelige på, de som var der.

Jeg legger merke til at i løpet av debatten er det ikke mye nytenkning. Jeg savner fortsatt å høre hva Senterpartiet har som alternativ. Er det å fortsette slik det faktisk er i dag, som vi ser at ikke har fungert? Senterpartiet har også sittet ganske mange perioder i regjering. Det kan også nevnes at representanten Slagsvold Vedum var oppe her tidligere i dag, og han unnlot selvfølgelig å nevne det som regjering og daværende helseminister Bjarne Håkon Hanssen iverksatte, som på mange måter var en forløper, som han også var ganske tydelig på – altså samhandlingsreformen. Det er noe som definitivt har pekt i én retning, fram mot større og sterkere kommuner, i enda større grad enn det Venstre var med på i lag med regjeringen. Man pekte på behovet, men man torde ikke gå helt ut. Det gjør vi i dag. Vi har en reform basert på frivillighet. Men debatten i dag dreier seg stort sett om det fåtall av kommuner der Stortinget velger å bruke sin styringsrett. Jeg synes man heller bør løfte fram alle de gode, frivillige prosessene, der man virkelig har stått på for å slå sammen kommuner. Jeg er blant de heldige som er i en sånn sammenslått kommune – mellom Verran og Steinkjer. Jeg synes at de gode eksemplene er like viktige å ta med i denne debatten. Her dyrker vi – og ønsker å dyrke – eksemplene spesielt fra Senterpartiet, men også fra Arbeiderpartiet, som prøver å leke mest mulig Senterpartiet «light».

Helge Thorheim (FrP) [16:59:35]: Innledere til saken som gjelder kommunereform og regionreform, har karakterisert dagen i dag i Stortinget som en historisk dag. Jeg er enig med dem i dette. Det er ikke ofte at en ser vedtak i Stortinget om sammenslåing av kommuner som en større reform. Sist en hadde en større kommunereform som innebar sammenslåing av kommuner, var i 1965, da Stortinget gjorde sitt vedtak basert på Schei-komiteens utredninger. Etter denne tid har det også vært foretatt enkelte kommunesammenslåinger, men da ikke som en samlet større kommunereform.

Personlig har jeg hatt gleden av å forestå prosjektledelsen av sammenslåingen av kommunene Ølen og Vindafjord i Nord-Rogaland. Dette var en sammenslåing som var et resultat av en felles politisk vilje i begge kommunene, og der formålet var at man sammen ble mer robust og bedre i stand til å gi bedre tilbud til befolkningen innen dette felles geografiske området. Sett elleve år i ettertid, vil jeg hevde – og det tror jeg at jeg har befolkningen i nye Vindafjord kommune med meg i – at kommunesammenslåingen var vellykket, og resultatet samsvarer bra med det som var forutsetningen for dette prosjektet.

Enhver større endring i kommuneinndelingen vil skape debatt, da en rokker ved noe som har kjentes trygt og godt, og som har skapt identitetsfølelse i lang tid – og en vet ikke helt sikkert hva det nye vil bli.

I den foreliggende saken vil jeg gi stor honnør til både regjeringen og kommunal- og forvaltningskomiteen for et stort og omfattende arbeid for å tilpasse kommunestrukturen bedre til en fremtid der en stiller enda større krav til tjenesteyting til innbyggerne enn det en gjør per i dag.

Jeg er spesielt glad for at komiteen har tatt hensyn til og fulgt folkets vilje i Rogaland, som er mitt fylke, når det gjelder kommunesammenslåinger. Jeg vil således gratulere kommunene Stavanger, Rennesøy og Finnøy, som blir ny kommune. Jeg vil likeledes gratulere Sandnes og Forsand, som også blir ny kommune.

Jeg er videre fornøyd med at Rogaland fortsetter som eget fylke så lenge fylkesnivået består. Når Rogfast, som nettopp er vedtatt, sammen med andre fjordkryssninger i fylket står ferdig om noen år, vil Rogaland bli sveiset sammen på en svært god måte, som det ikke har vært tidligere.

Fremskrittspartiet har programfestet nedlegging av fylkeskommunenivået, og dette forvaltningsnivået burde ha vært overflødig for lenge siden. Da det ikke foreligger flertall i Stortinget for en slik nedleggelse, deler jeg komiteens arbeid for å redusere antall fylkesting i vårt lille land, og således fremstår regionreformen som en god start på veien til å effektivisere forvaltningen i landet.

Jeg vil på nytt takke både regjeringen og kommunalkomiteen for et solid stykke arbeid både med kommunereform og med regionreform. Når det har gått en tid, føler jeg meg trygg på at innbyggerne i de kommunene og regionene der det skjer endringer, fortsatt vil oppleve å bli vel ivaretatt av det offentlige forvaltningsapparatet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [17:03:10]: Representanten Tyvand og jeg, vi tilhører samme parti, så vi hadde sikkert sagt akkurat det samme.

Sterke og mer slagkraftige regioner enn dagens fylkeskommuner er utrolig viktig for distriktspolitikken, for en distriktspolitikk som virker, og som bygger på de ulike fortrinn som våre svært ulike regioner har. Dette er en av grunnene til at Kristelig Folkeparti har jobbet hardt for å få til en regionreform, og jeg er glad for at vi har fått det på plass. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet gjør seg høye og mørke over at en har sånne håpløse grenser. De var selv i gang med det som de den gang kalte forvaltningsreformen, men det endte som kjent i svært lite. Som min kollega Geir Sigbjørn Toskedal sa, fikk vi den rød-grønne regjeringens regionreform, en mulighet som ble skuslet bort, og som ble til fjellet som fødte en mus, som en av avisene skrev på kommentarplass den gangen. Jeg synes ikke det er noen grunn til at Arbeiderpartiet – heller ikke Senterpartiet – skal gjøre seg høye og mørke i denne saken her.

Vi vedtar i dag en regionstruktur som ikke er mitt partis primærvalg. Mange helt riktige grep gjøres, men det er også noe som burde vært annerledes, og jeg legger ikke skjul på at vi hadde fått en bedre løsning med Buskerud, Vestfold og Telemark enn bare de to siste. Jeg legger heller ikke skjul på at det hadde vært mer hensiktsmessig for resten av østlandsområdet.

I innstillingen har Kristelig Folkeparti en merknad:

«Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti understreker at arbeidet med grenseendringer mellom de nye fylkeskommunene må ha en vid nok ramme til å skape hensiktsmessige regionsgrenser. Dersom utredningene viser at disse blir for omfattende til at regjeringen kan

behandle dem innenfor gjeldende lovverk, vil det måtte fremmes en supplerende sak for Stortinget.»

Det betyr bl.a. – mener jeg, i hvert fall – at det bør ses nærmere på om vestre del av Buskerud allikevel bør inngå i region sammen med Vestfold og Telemark. Men det hele koker ned til – og dette er de to viktigste tingene – å få på plass en regionreform. Vi kunne risikert et nytt mageplask å la det som skjedde sist, fordi sterkere folkevalgte regioner er så viktig for distriktspolitikken. Vestfold og Telemark er ikke noen stor region, som vi egentlig ville hatt, men det var altså dette som da var politisk mulig. I dag sikrer vi også at vi fortsatt skal ha tre folkevalgte forvaltningsnivåer. Vi må ikke glemme at Høyre og Fremskrittspartiet ville legge fylkeskommunen ned uten å erstatte den med noe annet. Nå har vi altså kommet i gang med en regionreform.

Iselin Nybø (V) [17:06:16]: Jeg har lyst til å si noen ord om sammenslåing mellom Sandnes og Forsand i Rogaland. Dette er en sak som har blitt svært vanskelig i Forsand. Kommunestyret var splittet på midten da det med én stemmes overvekt vedtok at de ønsket en sammenslåing med Sandnes. Siden vedtaket har det vært mange diskusjoner, og mange har jobbet for å endre det vedtaket. Det har også vært snakket om at deler av innbyggerne ønsker en grensejustering, sånn at de kan gå mot Strand. Bak denne konflikten ligger mange saker og argumenter. Mange har nok ønsket en sammenslåing med Sandnes fordi de håper at ferja skal fortsette å gå.

Det er nå klart at ferjedriften mellom Sandnes og Forsand vil bli lagt ned, og at de som bor i Forsand, vil måtte kjøre gjennom både Strand og Stavanger for å komme til sitt nye kommunesenter i Sandnes. Dette tatt i betraktning strider all logikk mot denne sammenslåingen.

Det vi ser i Forsand i dag, er et samfunn som er splittet, og der konfliktnivået er svært høyt. Det hele toppet seg denne uka da flere av kommunestyrerepresentantene hadde bedt ordføreren om å kalle inn til ekstraordinært møte for å diskutere kommunereformen. Det er kjent fra avisene at ett av kommunestyremedlemmene som tidligere hadde sagt ja til sammenslåing med Sandnes, nå ville endre sin stemme etter at det ble endelig klart at ferjetilbudet ville bli lagt ned. Da møtet var i gang, benyttet imidlertid ordføreren § 34 i kommuneloven og nektet flertallet å fremme saken.

Jeg har selv jobbet som advokat, og jeg har nok brukt loven til fordel for min egen sak. Men i dette tilfellet vurderer Fylkesmannen å ta opp saken på eget initiativ for å gjennomføre en lovlighetskontroll. Han skriver at kommunestyret trolig hadde plikt til å ta saken opp til votering. Som ordfører er du valgt som den fremste av likemenn, og uavhengig av jusen er det en moralsk plikt til å oppføre seg deretter. I denne saken har ikke ordføreren oppført seg som ordfører for hele befolkningen sin. Tilbake står et splittet lokalsamfunn. I spørsmålet om Sandnes–Forsand har vi sett de styggeste sidene ved politikken.

Selv om Stortinget i dag kommer til å forholde seg til de vedtakene som Forsand har fattet, er jeg rimelig sikker på at siste ord i denne saken ikke er sagt ennå.

Jeg ber regjeringen være spesielt oppmerksom på denne kommunen framover, og skulle det komme en søknad om grensejustering, forventer jeg at regjeringen tar den søknaden til følge.

Sverre Myrli (A) [17:09:25]: Tidligere i dag hadde jeg besøk her på Stortinget av klasse 4A ved Brånås skole i Skedsmo. Elevene følger godt med, og visste godt at spørsmålet om sammenslåing av Skedsmo, Fet og Sørums kommuner skulle behandles i Stortinget i dag. Klassen gjennomførte en avstemning, som viste at samtlige 22 elever var imot tvangssammenslåingen av Skedsmo, Fet og Sørum. Jeg fikk beskjed av klassen om å overbringe dette til Stortinget, og det er herved gjort.

Jeg kommer til å stemme imot sammenslåingen av Skedsmo, Fet og Sørum i dag – ikke fordi klasse 4A sa det til meg, og heller ikke fordi jeg er imot alle kommunesammenslåinger, for det er jeg ikke. Jeg kommer f.eks. til å stemme for sammenslåingen av Aurskog-Høland og Rømskog, Ski og Oppegård og Asker, Røyken og Hurum. Der har det vært gode prosesser lokalt, og kommunene går inn for dette. Men Skedsmo, Fet og Sørum har ikke gått inn for sammenslåing av disse tre kommunene. Derfor er Arbeiderpartiet imot denne tvangssammenslåingen.

Jeg har fulgt godt med på debatten i dag. Da stiller jeg spørsmålet: Hvor er de talerne fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti som taler varmt for de nye regionene? Det er taust, taust som i graven. Ikke mindre enn seks av Høyres stortingsrepresentanter fra Akershus har hatt ordet i dag: Tone Wilhelmsen Trøen, Hårek Elvenes, Sylvi Graham, Henrik Asheim, Mette Tønder og Bente Stein Mathisen. Ingen av dem har forsvart den nye regionen Viken. Ingen av dem! «Glimrer med sitt fravær», sa Henrik Asheim. Ja, Akershus-representantene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre glimrer virkelig med sitt fravær når det gjelder å forsvare den nye regionen. Det er forståelig, for det er ikke mulig å forsvare noe slikt. Å lage en hovedstadsregion uten Oslo er rett og slett meningsløst. Nå får vi altså en region som strekker seg fra Halden til Hallingskarvet, men uten Oslo.

Jeg har ikke møtt noen som mener at dette er en god idé. Ikke noen! Ingen av representantene fra regjeringspartiene i Akershus, Østfold og Buskerud forsvare dette. Det er akkurat det som er saken, for det er ingen av dem som er for denne regionen. Stortingsrepresentant Hårek Elvenes sa i Budstikka 15. september i fjor at han støtter tanken om større regioner, men ser det lite hensiktsmessig for Akershus å slå seg sammen med andre fylker til Viken om ikke Oslo blir med. «Et Viken uten Oslo er ikke noe Viken», mener han.

Det samme i Budstikka for 23. februar i år. Fremskrittspartiets gruppeleder i Akershus fylkesting, Vibeke Limi, uttalte:

«Jeg er fryktelig skuffet. Jeg har kjempet med nebb og klør for å forhindre denne sammenslåingen og regionreformen. Den vil ikke gi våre innbyggere bedre tjenester.»

Det er akkurat det som er saken.

Ingjerd Schou (H) [17:12:51]: Jeg skal bare få bemerke at det ligger et forslag i denne saken der Stortinget ber «regjeringen utrede å gi fjelloven samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordland grense», og så står det litt til i teksten. Jeg forutsetter selvfølgelig at konsultasjonsordningen som gjelder mellom regjeringen og Sametinget, ivaretas i det oppdrag som Stortinget gir til departementet. – Jeg ser statsråden nikker, og da er det ivarettatt.

Jeg har hørt på debatten. Det er tydelig at dette er valgkamp. Jeg har også hørt at det er veldig mange rød-grønne som har et meget nært forhold til fylkeskommunen, et personlig forhold, og at oppmøte på fylkeshuset rundt omkring og møte med fylkeskommunene er noe innbyggerne har støtt og stadig. Etter åtte år i fylkestinget og mange flere år som ansatt i fylkeskommunen for en tid tilbake må jeg si at noe stort rush til fylkeskommunen kan jeg ikke si jeg har opplevd, verken i denne regionen vi er en del av, eller i Østfold hvor jeg har vært. Men jeg kan trøste Stortinget med at fylkesveiene kommer til å være der de er. De videregående skolene, tilbudet på de videregående skolene, vil fortsatt være der de er, og samarbeidet og tilbudet kan bli bedre.

Jeg er meget overrasket over at enkelte Arbeiderpartipolitikere bare vil kaste oppgaver ut i landet uten utredning, uten å ta hensyn til at ansatte involveres, og uten at reisverket er ferdig for å huse de oppgavene som man kaster ut. Vi har nøye planlagt en rekke oppgaver som allerede ligger der, og som selvfølgelig videreføres i et nytt folkevalgt nivå, i fylkeskommunene, hvor antallet nå halveres. Det kan jeg attpåtil heie på. Det er ytterligere en rekke oppgaver som finner sin plass i regionene.

I min region er det 18 kommuner. Rømskog vil bytte fylke til Akershus, da er vi nede i 17. Moss og Rygge blir én kommune. Det er frivillig, det er ønsket, og vi er da nede i 16. Så blir det en ny kommune etter at Trøgstad 16. mai med 1 stemmes overvekt og med god støtte fra Arbeiderpartiet vedtok at de også vil være med i en større kommune i Indre Østfold, sammen med Eidsberg, som har ønsket det, sammen med Hobøl og Askim, som også har ønsket det. Så er det min hjemkommune, Spydeberg, som jeg har en nær tilknytning til, og for så vidt også til ordføreren, som nå har funnet grunn til å bli med i dette selskapet til tross for at de ikke har villet før. Det er det klassiske tilfellet, at de da ville ha sørget for at kommunen ikke hadde fått en felles grense, men det er det eksemplet vi bruker nettopp til å overstyre. Det eiendommelige her er at Arbeiderpartiet sier at det kan de alltså tenke på hvis de skulle komme til en annen oppfatning ved en folkeavstemning, at de besluttet å gjøre det, men det er bare det at vedtaket, med Arbeiderpartiets stemme i Spydeberg kommune, sier at de gjerne vil være med hvis Stortinget fant grunn til å innlemme dem i dette selskapet våren 2017. Da henger det ikke på greip at Arbeiderpartiet demonstrerer for all verden og ikke er med sin egen representant på den ferden.

Heidi Nordby Lunde (H) [17:16:23]: Jeg må innrømme at jeg egentlig var oppgitt over at vi skulle møte fullt i dag, men jeg er veldig glad for at det ble slik, og jeg er stolt av å få lov til å være med på dette historiske vedtaket.

Dagens votering er den viktigste jeg har fått privilegiet å være med på. Vi trenger nemlig større og sterkere kommuner som er rustet for framtiden, og som gjennomgående kan levere kvalitet i tjenestene til innbyggerne. Som ministeren sa, er ikke denne reformen til for å endre samfunnet – det er samfunnet som har endret seg. Valget står ikke mellom å forandre og bevare. Det står mellom å forandre og forvitte. Denne debatten har synliggjort hvem som tar Norge videre. Det høres virkelig på representantene som har hatt ordet så langt – feststemtheten til dem som er for å organisere Norge for framtiden, og frustrasjonen til dem

som er mot. Jeg synes det er bra at frontene i norsk politikk tydeliggjøres på denne måten – framtidskoalisjonen mot reverseringskameratene.

Med fare for å plukke opp en debatt ingen i denne salen er interessert i, kommer jeg stadig tilbake til den manglende regionaliseringen av kommunale skattekontor. Til tross for at antall besøkende til de kommunale skattekontorene er mer enn halvert de siste fire årene, til tross for at skatteprosessen er digitalisert, og til tross for at oppgavene har endret seg, har dette storting opprettholdt en gammel, unødvendig og dyr struktur. Vi kunne ha brukt de ressursene på f.eks. barnevern, lærere eller helsesøstre. I stedet subsidierer vi nå arbeidsplasser vi ifølge skatteetaten ikke trenger. Det er ikke mye framtidsrettet, særlig når vi vet at behovet for barnevern, lærere og helsesøstre er der. Slikt gjør behovet for kommunereformen enda mer presserende.

For et par år siden harselerte en herværende partileder med ordet «robust» i forbindelse med regjeringens reformer. Robuste kommuner var bare et nyord for sentralisering, og det er det eneste enkelte partier ser – ikke utsatte barns behov for et mer robust barnevern enn det de får i en kommune med færre enn to fagansatte, ikke robustheten i tjenestetilbudet for mennesker med behov for spesiell tilrettelegging. Det er ikke så mye harselering med ett ord, men med menneskers liv og behov. Igjen: Vi trenger større og sterkere kommuner som er rustet for framtiden, og som gjennomgående kan levere kvalitet i tjenestene til innbyggerne.

Da regjeringen satt i budsjettkonferanse i mars i år, sa jeg på Politisk kvarter at jeg ville premiere den ministeren som sørget for å omstille Norge til å bruke offentlige ressurser bedre, smartere og til det beste for innbyggerne. Som premie har jeg en button fra Harry Potter med «Ministry of Magic» på. Med dagens vedtak og gårdsdagens gravlegging av graveforskriften går den uten tvil til kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner.

Presidenten: Da gir jeg ordet til representanten Karin Andersen utenom for å endre et forslag.

Karin Andersen (SV) [17:19:18]: Jeg ønsker å gjøre en endring i forslag nr. 17. Da blir forslaget lydende: «Spørsmål om sammenslåing mellom Sandnes og Forsand utsettes.» Det settes altså punktum der, og resten strykes. Det gjøres fordi det er flere som har sagt at de da vil stemme for dette forslaget.

Eirin Sund (A) [17:19:49]: Da jeg hørte på representanten Schou, som var oppe her i stad og snakket om fylkeskommunen og legitimitet, tenkte jeg umiddelbart at det er vel heller ingen som måler legitimiteten til Stortinget, jf. hvor mange som renner ned dørene her. Når jeg hører på debatten, opplever jeg veldig sterkt at hvis man bare får sagt en usannhet mange nok ganger, blir den lik sann. Det sies at Arbeiderpartiet setter seg på sidelinjen, at vi ikke har en konstruktiv tilnærming til saken, at vi driver med skremmeskudd, og at vi vil ingenting. Jeg må da si at Arbeiderpartiet vil ha kommunesammenslåing, Arbeiderpartiet ønsker nå, og har ønsket, større og sterkere regioner. Det viser den prosessen som vi har hatt ute i kommunene, og hva våre folk i partiet har gjort.

Jeg skal ikke være uærbødig, men jeg har sittet og tenkt veldig i dag, og jeg får et bilde inne i meg som viser tilbake til 1800-tallet, der det satt noen halvfulle dansker og bestemte hvor fylkesgrensene skulle gå hos oss her til lands. I 2017 ser jeg for meg et bakrom – jeg tror ikke det var alkohol der – der noen har puttet alt mulig rart opp i en gryte og rørt godt rundt, og så har en på en måte fått fram det som legges på bordet her i dag, ikke fordi det er klokskapen eller fornuften som skal rå, men for at alle skal få bite litt.

Vi er for frivillighet, vi er for at vi skal få dette til, men prosessene må være gode, og det må være klokskap og fornuft som legges til grunn. En må ha en idé om hvem som skal gjøre hva, og hvilke oppgaver som faktisk skal inn. Representanten Frank J. Jenssen sier at Arbeiderpartiet vil ikke ha Høyres modell fordi vi ikke vil ha Høyres modell. Nei, vi vil ikke ha Høyres modell, for vi vil mer. Vi vil ha inn miljø, landbruk, veiadministrasjon, skjønnsmidler og næringsutvikling, vi ønsker å styrke regionale utviklingsmidler, og ikke minst ønsker vi at fylkene skal ha ansvar for tannhelse og kollektivtrafikk. Så det er ikke det at vi ikke vil ha Høyres modell, vi vil ha noe som er mer.

I Rogaland stemte Arbeiderpartiet for at Rogaland skulle slå seg sammen med Hordaland. Det stemte Høyre og Fremskrittspartiet i Rogaland imot. Det er også et bevis på at vi i Arbeiderpartiet vil. Jeg stemte for at min kommune skulle slå seg sammen med nabokommunene. Det ville ikke de andre, så sann blir det ikke. Men når jeg gjorde det, og når Arbeiderpartiet tar standpunkt til ting, er det faktisk ut fra fornuften og klokskapen med hensyn til hva som vil være det viktigste, ikke grensene, men hva som vil være best for å løse nåtidens utfordringer og ikke minst framtidens utfordringer når det gjelder tjenestetilbud, næringsutvikling, boligbygging m.m.

Det har blitt sagt et par ganger her i dag at vettet er sann noenlunde jevnt fordelt mellom der ute og her inne, men det som er avgjørende, er hvordan en bruker vettet, tenker jeg. Så Arbeiderpartiet har ikke tenkt å reversere noe som helst hvis ikke de selv, der ute, som ikke opplever seg hørt, ønsker å reversere. Hvis vi vinner valget, gjør vi det fordi vi lytter til dem som er der ute.

Presidenten: Presidenten vil slå fast at eventuell beruelse i salen ikke skyldes rusmidler.

Elin Rodum Agdestein (H) [17:23:07]: Dagen i dag er en merkedag i norgeshistorien. Vi skal vedta en ny region- og kommunestruktur, med nesten 100 frivillige sammenslåinger.

For Høyre, som tror på sterke kommuner, levende lokaldemokrati, og som ønsker et styrket lokalt selvstyre, er kommune- og regionreformen en fornuftig, overmoden og nødvendig reform – en oppgavereform, en tillitsreform, en lokaldemokratiereform og en maktspredningsreform. Det er en reform for sterke kommuner og regioner som skal bidra til vekst og utvikling i alle deler av landet, spesielt i Distrikts-Norge.

Kommunereformen er et resultat av at Norge er vesentlig forandret på de 50 årene som er gått siden forrige store endring av kommunestrukturen. Norge er endret kommunikasjonsmessig. Vi har tatt steget inn i den digitale virkeligheten – endringer få, om noen, i 1964 kunne forestille seg. Ikke minst er virkeligheten ute i Kommune-Norge en-

dret gjennom et større ansvar for samfunns- og næringsutvikling, for flere og mer komplekse tjenester, for å sikre rekruttering, sterke fagmiljøer og kvalitet i tjenestene. Kommunereformen er heller ikke først og fremst en reform for dagen i dag, men en langsiktig reform for de kommende tiårene. Vi trenger kommuner som kan håndtere en stadig større endringstakt, og som kan ha ansvar for flere oppgaver framover.

Et stort flertall av innbyggerne i dette landet ser også det samme behovet, og ikke minst gjør næringslivet det. Dessverre har reformprosessen vist oss en rekke politikere som burde ha gått foran, men som har blitt dem som løper etter med fortidens løsninger på framtidens behov. Samtidig er det grunn til å berømme en rekke ordførere som på tvers av politiske skillelinjer har tatt på seg ledertrøya lokalt og sørget for gode prosesser og resultater – som i Nord-Trøndelag, f.eks. i Leksvik, Namsos, Fosnes, Namdalseid, Veran og Steinkjer. Også de som forsøkte, men som ikke kom helt i mål, fortjener honnør. Og det vil komme flere tog, for reformarbeidet i Kommune-Norge er ikke over i dag.

Jeg vil også trekke fram Ytre Namdal i dag, der Vikna, Nærøy, Leka og Bindal blir en ny kommune – men da med et helt annet perspektiv enn det representanten Berg-Hansen fra Arbeiderpartiet har. Jeg vil rett og slett gratulere med dagen. For dette gir grunn til framtidsoptimisme. Ytre Namdal overtar nå posisjonen som landets største havbrukskommune. Kommunale og regionale grensehindre for næringslivet forsvinner, og med det legges grunnlaget for et kraftsenter for vekst og næringsutvikling også i nasjonal målestokk. Men ikke minst gjennom de økonomiske føringene som ligger i reformen, vil Ytre Namdal-kommunene i løpet av den kommende 20-årsperioden få 1 mrd. kr mer å rutte med for å skape bedre tjenester for sine innbyggere. Det burde man kunne glede seg over.

Kommunereformen har lyktes mer enn mange i denne salen åpenbart liker, fordi kommunene ser behovet, de nyter godt av de økonomiske ordningene, og vi flytter makt og oppgaver som gjør at kommunene får langt større muligheter til å gjøre jobben sin på en god måte i årene som kommer.

Freddy de Ruiter (A) [17:26:21]: Med tvang skal tydeligvis landet bygges. Det er ikke et godt utgangspunkt.

Som stortingsrepresentant for Aust-Agder har jeg lyst å snakke litt om mitt hjemfylke. Beklageligvis vedtok fylkestinget – noe overraskende – å gå inn for fylkessammenslåing. Det har ikke jeg, som stortingsrepresentant, tenkt å forholde meg til, for jeg er ikke valgt av fylkestinget i Aust-Agder. Jeg er valgt av innbyggerne i Aust-Agder, og innbyggerne i Aust-Agder har vært svært tydelige.

Vi har gjennomført ikke mindre enn tre innbyggerundersøkelser og én folkeavstemning. Folkeavstemningen fra 2011 ga et veldig klart mandat. Det var en valgdeltagelse på over 60 pst. Ja til sammenslåing: 32,2 pst. Nei til sammenslåing: 65,3 pst. I tillegg har det vært tre innbyggerundersøkelser fra 2004, 2010 og 2016, som viser det samme resultatet: et klart nei.

Derfor blir det spesielt trist at dette fylkestinget, som hindret en ny folkeavstemning i 2016, og som da gikk inn for – med brask og bram – en innbyggerundersøkelse, valgte ikke å følge denne innbyggerundersøkelsen da den kom på bordet.

Så nå ligger det til grunn en avtale som er vedtatt med et flertall i begge fylkesting. Det er for øvrig en svak avtale for Aust-Agder, og denne svake avtalen ser for øvrig ikke engang ut til å bli fulgt opp. Avtalen innebærer at fylkesadministrasjonen legges til Kristiansand, men den innebærer også at statlig forvaltning, som skal betjene begge fylkene, legges til Arendal.

I dag skriver regionalavisen i Aust-Agder, som ikke akkurat er motstander av en fylkessammenslåing, at det er vesentlige snubletråder i fortsettelsen når det gjelder denne sammenslåingen. Det gjelder pasient- og brukerombudet, som midt i denne prosessen er flyttet til Kristiansand, det gjelder Nav, som ikke er avklart, og som flere ønsker å få til Kristiansand, det gjelder Vegvesenet, som ligger i avtalen, og som ser ut til ikke å bli tilført noen flere arbeidsplasser i Arendal, osv.

Jeg har forståelse for at representanter fra andre steder i landet forholder seg til fylkestingsvedtak og kommune-styrevedtak. Det kan jeg forstå. Og jeg er glad for å vite og registrere at hvis fylkestinget i Aust-Agder hadde sagt nei, ville Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet ha sagt nei i dag.

Jeg er imidlertid fornøyd med at Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet er tydelige på forutsetningene og tydelige på at avtalen skal gjennomføres og følges opp. Men jeg er ikke beroliget av merknadene fra regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, og Kristelig Folkeparti og Venstre i denne saken. De partiene sier ikke ett ord i innstillinga om at denne avtalen skal følges opp, på tross av at deres representanter – gang på gang på gang – har sagt det lokalt og brukt det som argument for sammenslåingen. Dette har gått så langt at enkelte av representantene som i fylkestinget i Aust-Agder har gått inn for denne sammenslåingen, truer med å si opp avtalen. Så det kan jo hende, hvis denne regjeringa eller andre ikke sørger for at avtalen følges opp, og at Aust-Agder får sin del av de arbeidsplassene, at vi får en omkamp til høsten. Det kan faktisk hende at det går så langt at fylkestinget i Aust-Agder ombestemmer seg.

Så jeg har lyst å utfordre statsråden og andre: Har dere tenkt å sørge for at avtalen blir fulgt opp, og at Arendal og Aust-Agder får sin del av arbeidsplassene?

For øvrig vil jeg selvsagt stemme imot sammenslåingen av Aust-Agder og Vest-Agder.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [17:30:39]: I dag har vi flere vanskelige saker til behandling – vanskelige fordi de ikke bare handler om sak, de handler også om følelser, tilhørighet og mye, mye mer.

Fremskrittspartiet har i alle år, fram til programmet for denne perioden, vært imot tvangssammenslåinger av kommuner, men på landsmøtet i 2013 snudde dette. Jeg gikk altså til valg på tvang, selv om jeg var imot det, og selv om programmet først ble vedtatt ca. seks måneder etter at jeg ble nominert til førsteplass på stortingslisten.

Statsråd Sanner snakker om frivillighetsloven. Han sier at etter frivillighetsloven kan ikke en kommune stenge for sammenslåinger. Men gjelder det da sammenslåingene mellom Kristiansand, Søgne og Songdalen, eller f.eks. Balestrand, Leikanger og Sogndal kommuner, hvor bare én av tre kommuner ønsker denne sammenslåingen? Folkeavstemningen i to av de andre har sagt klart nei.

Folkeavstemninger der man ikke følger dem, er det forresten noen vits? Er det ikke bare en stor kostnad?

Så kommer vi til det punktet som gjør meg skikkelig frustrert. I Fremskrittspartiets program sier vi at vi skal følge resultatet av folkeavstemninger. Dersom vi spør folket, skal vi følge det folket sier. Mange kommuner har hatt folkeavstemninger, og svaret har vært klart nei i de aller fleste.

Vi kan ikke bare legge ut til folkeavstemning saker vi vet svaret på, som f.eks. en folkeavstemning om folk ønsker seg flere bommer, eller om de ønsker seg bomringer rundt byene sine. Da er det lett å si – dersom en er imot bom – at en skal følge den folkeavstemningen som kommer, for det blir garantert nei.

Når Fremskrittspartiet da i sitt program sier at vi skal følge folkeavstemninger, men samtidig sier at vi er for tvangssammenslåing av kommuner, kommer jeg i det dilemmaet at jeg ikke vet hvilken del av programmet jeg skal stemme over, og hva som betyr mest for meg. Selv om jeg kanskje burde, som jeg har gjort siden 2002, ha fulgt flertallet i den gruppen jeg har vært med i, vil dette være svært vanskelig for meg å gjøre i denne sammenhengen.

Dette spørsmålet berører mange. Ut fra alle de henholdsene jeg har fått om dette emnet det siste døgnet, berører det mange flere enn jeg hadde drømt om. Folk har en mening, de sier klart ifra, og de vet hva de snakker om.

Så her står jeg nå og ønsker at flere kommuner skal slå seg sammen. Jeg ønsker større og mer robuste kommuner, og jeg ønsker at fylkeskommunene skulle vært nedlagt. Så spørsmålet blir da: Hva gjør jeg?

Det er også en ting som jeg skulle ønsket hadde kommet godt fram i denne saken, og som jeg finner merkelig at ikke er med i Innst. 386 S for 2016–2017, om kommunesammenslåinger. Det er om folkeavstemningene som har vært i disse kommunene. Dem hadde jeg ønsket det kunne ha stått om i innstillingen, så vi kunne se hva folket mener, ikke bare hva politikerne i de enkelte kommunene mener.

Derfor må jeg ta et valg i dag. Jeg vil kanskje si det sann at min stemmegivning i denne saken blir litt variert.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt president-plassen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:34:01]: I Fremskrittspartiets program står det:

«Våre representanter skal alltid følge resultatet av en folkeavstemning.»

Det er det Fremskrittspartiets representanter gikk til valg på, og som de har vært veldig tydelig på – f.eks. Hans Andreas Limi i Akershus, Ib Thomsen i Akershus, Kari Kjonaas Kjos i Akershus; det er mange som har vært veldig tydelig på akkurat den programformuleringen, og tydeligere kan det ikke sies. Og når man kaller seg partiet for folk flest, som Fremskrittspartiet har valgt å kalle seg, og så når det kommer til stykket har mer tillit til en fire-fem stykker som sitter og tegner kart, er det ikke Fremskrittspartiet verdig.

Det er forunderlig hvis Bård Hoksrud nå skal bruke sin stemme på å stemme gjennom tvangsvedtak – han som har vært så aktiv i den lokale debatten i Telemark om at han nettopp er mot denne reformen, om at han er mot tvang, han som brukte landsmøtets talerstol og var så tydelig og så klar – at han stemmer mot egen overbevisning.

Men den runden vi ser internt i Fremskrittspartiet, viser hvor svakt forankret denne reformen faktisk er. Det er ikke noe bredt flertall for denne reformen i salen. Det er ikke flertall for reformen i det hele tatt. Jan Tore Sanner har reist rundt i Norge nå i halvannet år og sagt at det er et massivt stortingsflertall. Det finnes ikke et stortingsflertall – det er blitt presset på plass et stortingsflertall. Men jeg håper at Fremskrittspartiets representanter nå blir mer lojale overfor egne velgere enn overfor det politiske spillet her i Stortinget, for reaksjonene ute har vært helt krystallklare. I 145 folkeavstemninger har svaret vært at vi har tro på nærhet, vi har tro på tjenester nær folk, vi har ikke noe tro på den sentraliseringsiveren som Jan Tore Sanner, Erna Solberg, Siv Jensen og Trine Skei Grande har stått i spissen for.

Så følg programmet, følg velgerkontrakten.

Så er det så rart når en går rundt i gangene her. Høyre-representant etter Høyre-representant, Fremskrittsparti-representant etter Fremskrittsparti-representant, Kristelig Folkeparti-representant etter Kristelig Folkeparti-representant sier at vi forstår ikke denne regionreformen, men det er blitt sånn. Og som Geir Sigbjørn Toskedal sa i stad, er det ingen som egentlig vil ha dette resultatet, men sånn ble det. Og som representanten for Venstre i Nord-Trøndelag sa: Vi har tvunget det på plass, med våre sju-åtte representanter.

Men det er ingen som ønsker det, og ingen som forstår at det er klokt at vi skal ha en inndeling hvor vi har en region fra Hardangervidda til Hvalerøyene. Er det et framskritt, eller er det et tilbakeskritt? En skal ha den regionen, en skal ha en annen politiinndeling, en skal ha en annen fylkesmannsinndeling, en skal ha en tredje stortingsvalgkretsinnndeling. Det blir bare total forvirring, og det skal presses igjennom når det kun er kanskje ti representanter her i salen som oppriktig mener det er en god idé. Det er ingen av Hedmark- og Oppland-benkens representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet som har sagt ett ord om at nå skal Hedmark og Oppland tvangssammenslås. Og hvorfor sier de ikke det? Jo, fordi de er imot det, fordi de sier det er ukløkt.

Slikt er ikke Stortinget verdig, så jeg oppfordrer mine kolleger: Stem etter hjertet, stem etter programmet.

Anders B. Werp (H) [17:37:18]: Mye er sagt i denne debatten, og kommunereformen dreier seg om én ting: Det er å gi gode velferdstjenester der folk bor, nå og i framtiden. Den handler om å skape gode lokalsamfunn, for velferden i samfunnet leveres jo, som vi alle vet, i stor grad av kommunene. Det er de som sikrer oss de viktigste tjenestene i mange faser i livet.

Høyre ønsker sterke kommuner og levende lokaldemokratier, der makt og ansvar ligger nær dem beslutningene angår. Derfor flytter vi flere oppgaver til kommunene. Antall kommuner synker nå fra 426 til 354. Dette er gledelig av flere grunner.

For det første: Høyre ønsker at kommunene skal få mer ansvar og større frihet. Vi vil flytte mer makt nærmere der folk bor. Staten skal overstyre mindre, slik at kommunenes vedtak gjelder oftere. Men da må vi ha en kommunestruktur som setter kommunene i stand til å få flere oppgaver.

For det andre: Høyre ønsker kommuner som kan løse sine lovpålagte oppgaver selv. Dette er bedre enn det som åpenbart har blitt Senterpartiets nye ideal, at kommunesty-

rene «outsourcer» sine tjenester fra kommunen til interkommunale ordninger. Det er en oppskrift på at både lokaldemokrati og folkevalgt kontroll forvitrer.

Den mest negative rollen i arbeidet med kommunereformen er det Arbeiderpartiet her på Stortinget som har hatt. Arbeiderpartiet har vært en bremsekloss, og det har toppet seg med at de har gjort felles sak med Senterpartiet. Arbeiderpartiet har vinglet, og Senterpartiet har bremset. Desto større grunn er det til å gi ros til de 47 arbeiderpartiordførerne og 22 senterpartiordførerne som har jobbet for at deres kommune skal gå sammen med naboen og dermed gi bedre tjenester inn i framtiden for sine innbyggere.

Over 150 kommuner, nesten to tredjedeler av Norges befolkning, har et ønske om en sammenslåing. Dette viser at kommunereformen er ønsket lokalt. Vinnerne i kommunereformen er innbyggerne, og det er morgendagens generasjoner. Nye sterkere kommuner skal sikre bedre tjenester. De aller fleste kommunesammenslåingene er frivillige, og kommunene skal ha honnør for at reformen er kommet så langt.

Geir Pollestad (Sp) [17:40:19]: Eg vil knyta nokre ord til kommunereforma, slik ho ser ut frå Rogaland. Det endar jo med at Rennesøy og Finnøy skal leggjast inn under Stavanger, og at Forsand skal verta ein del av Sandnes. Sånn er innstillinga, og desse to samanslåingane er såkalla frivillige.

Men om ein høyrde kva måla var då kommunereforma vart sett i gang, og ein no kikar på Rogalands-kartet, trur eg det er svært få som vil meina at det ein har oppnådd, var fornuftige og gode resultat. Det har i alle kommunane i Rogaland vorte brukt svært store ressursar, mykje tid, på å ha arbeidsmøte, på å laga intensjonsavtalar, på å ha folkeavstemmingar, og folk har sagt nei til kommunereforma.

Staten har bidrege med ein såkalla statleg prosessrettleiar som har reist rundt i fylket og prøvd å lokka til fleire samanslåingar. Bodskapen har alltid vore det same: Det er ei positiv stemning i andre delar av fylket. Då prosessrettleiaren var i Dalane, sa han at på Jæren og i Stavanger har dei så gode prosessar. Då prosessrettleiaren var på Jæren, sa han at i Dalane og Stavanger har dei så gode prosessar. Då prosessrettleiaren var i Stavanger, sa han at på Jæren og i Dalane har dei så gode prosessar. Resultatet overalt var at folket sa nei.

Kommunereforma minner litt om friidrettsøvinga tilløp utan hopp, eventuelt øvinga orientering utan kart.

Senterpartiet har levert eit forslag om at me skal leggja inn ein føresetnad for samanslåing av Forsand og Sandnes kommunar. Eg meiner det er eit greitt prinsipp at kommunar som vert slått saman, skal hengja saman. Eg meiner det er eit greitt prinsipp at når det er klart at det ikkje lenger er eit fleirtal i kommunestyret, skal ein ikkje bruka ei finte i kommunelova til å hindra at kommunestyret får koma saman og seia si meining om reforma.

Difor vil eg oppfordra til at ein støttar forslaget om at me legg inn ein føresetnad om at Forsand kommunestyre stadfestar sitt vedtak om samanslåing, før det vert sett ut i livet. Det vil ikkje forsinka prosessen, men det vil sikra at punktet om at det skal vera frivillig, er reelt. Eg trur at sjølv ikkje Jan Tore Sanner ville slått saman Forsand kommune med Sandnes kommune med tvang – ei usikker framtid for ferja, ein kommune som det er delte meiningar om. La oss

no få klart kva som er fakta, og la fakta gå fyrst. Støtt det forslaget!

Irene Johansen (A) [17:43:37]: Jeg har hørt under hele debatten i dag regjeringspartiene understreke at dette er en historisk dag. Det er jeg helt enig i. For Arbeiderpartiet er det også en historisk dag. Vi feirer de kommunene og fylkene som selv har vedtatt sammenslåing. De vedtakene i reformen støtter vi, men vi er ikke med på tvangssammenslåing av kommuner og fylker. Det irriterer åpenbart flertallet. Ja, det irriterer så mye at de bruker mesteparten av taletiden til å snakke om Arbeiderpartiet, i stedet for å forsvare tvangssammenslåing.

Karakteristikkene er mange og retorikken er kjent. Mest tankevekkende var likevel representanten Henrik Asheims innlegg. Han sa at Arbeiderpartiet ikke lenger er et «statsbærende parti» fordi vi ikke er med på den delen av reformen som innebærer tvangssammenslåing. Han avsluttet med å si at det nå kun er ett statsbærende parti i Norge, og det er Høyre. Det bør være helt greit for Arbeiderpartiet. Begrepet «statsbærende parti» oppfattes nok på forskjellige måter, men ifølge Per Egil Hegge i Aftenposten er begrepet «statsbærende parti» mer belastende på norsk enn de fleste språkbrukere vet. Det er et begrep som ifølge Store norske leksikon ble utferdiget av Vidkun Quisling da han under den tyske okkupasjonen av Norge utferdiget en «lov om parti og stat», hvor Nasjonal Samling etter tysk mønster ble kalt «det statsbærende parti» i Norge, i betydningen det eneste tillatte parti. I denne sammenheng ble det også fastsatt straff for å krenke eller angripe partiet.

Dette er en karakteristikk Arbeiderpartiet lever godt uten, og det forundrer meg at Høyre ønsker å være det statsbærende partiet.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [17:45:28]: I en sånn debatt faller det mer eller mindre treffende karakteristikk og sitater – begge veier. Det kan være dialekten som gjør det, men jeg synes at representanten Eirin Sund fra Arbeiderpartiet var den som på en måte greiest sa, rett fram, at hun var for kommunereform og for regionform. Det var kanskje dialekten, men det var en veldig god inngang, og jeg skulle ønske at det hadde preget debatten hele veien.

For jeg ble jo litt overrasket av Terje Aasland. Han påsto at Kristelig Folkeparti var blitt lurt. Representanten Aasen sa at fornuften er på ferie, og representanten Lauvås siterte meg når jeg sa at jeg ideelt sett kunne ha ønsket meg en annen rekkefølge. Da ble det tolket med en gang som om det var regjeringen som hadde presset oss, eller vist motvilje mot våre forslag. Det stemmer ikke. Kristelig Folkeparti er ikke presset, og for å bruke representanten Arnstads repertoar så er vi heller ikke trikset eller truet på plass. Dette har vært et bredt og godt samarbeid, og det er heller ikke ting som har skjedd mellom noen få menn på et lukket rom. Det har vært en åpen prosess, der vi har hatt det krevende, og vi har gått hverandre på klingen, men det har vært en åpen prosess der stortingsflertallspartiene – la meg minne om det – har samarbeidet ryddig og greit om dette over lang tid.

Representanten Arnstad påpekte at jeg hadde sagt at jeg hadde reddet det regionale nivået. Jeg ber om å bli forstått rett. Ja, vi har reddet det, for i den rød-grønne perioden

skjedde det ingenting. Det var reformen jeg mente at vi har reddet, for det er klart at det har Kristelig Folkeparti og Venstre bidratt til.

Så var Jenny Klinge veldig skuffet over meg, men jeg minner om at min replikk til representanten Greni startet med at jeg var skuffet over Senterpartiet, og det mener jeg, for jeg har jo samarbeidet med Senterpartiet lokalt i 20–30 år, og de er konstruktive – Vindafjord kommune, Karmøy kommune, jeg kan nevne på rekke og rad – men jeg har vært skuffet over ledelsen og det repertoaret som en kjører her med sentraliseringssnakket. Så det skal mer enn et fikenblad til for å skjule at den reformen ikke har ført til noe.

Bare kort fortalt: På Karmøy for 50 år siden slo en sammen syv kommuner. Det var høy temperatur. Det har vært vellykket. Ingen vil snu. Det har ført til en betydelig utvikling innen næringsliv, bosetting, arealdisponering, mer velferd, mer demokrati, folk deltar, habil saksbehandling, og det har forhindret sentralisering og har gjort det til en trivelig kommune. Jeg vil gjerne at det skal komme fram.

Jeg vil avslutte med at når det gjelder Forsand–Sandnes, går Kristelig Folkeparti imot den – uansett kommunestyret og ferga – men vi kommer til å støtte de to forslagene som er framsatt, fra både Senterpartiet og SV, subsidiært.

Kirsti Bergstø (SV) [17:48:49]: Det var representanten Laila Davidsens innlegg som fikk meg til å ta ordet, fordi hun sa at det er fylkesadministrasjonene i Troms og Finnmark som skal slås sammen, mens fylkene skal bestå. Ja vel. Det er i beste fall en kreativ lek med ord, mens det i verste fall er et bevisst forsøk på å føre folk bak lyset. Er det ikke en sammenslåing som skal skje når fylkestinget i Finnmark og fylkestinget i Troms skal slås sammen? Det regionale folkevalgte organet skal bli ett, og oppgavene, vel å merke de som er igjen, skal bli sett på og behandlet under ett, enten det handler om kultur, skolestruktur, båt-ruter eller fylkesveier. Da handler det om noe mer enn en administrativ sammenslåing. Jeg minner om at det er ikke navnet Finnmark jeg frykter skal forsvinne – det er viktige funksjoner som i dag ligger i fylket, og under fylkets folkevalgte kontroll.

Det er også grunn til å spørre hvordan det skal bli med finnmarksloven framover, ikke bare loven, men hvordan sammensetningen av FeFo skal være i framtiden. Det hadde vært interessant å høre noen betraktninger fra statsråden om nettopp det, i tillegg til hvordan man skal tolke representanten Davidsens forståelse av sammenslåingen mellom Troms og Finnmark.

Jeg reagerer på holdninger som ligger i utsagn om at nå er det opp til fagmiljøet i Finnmark å vise hva man er god for, så får man være med på konkurransen videre – og på den måten gi startskudd for lokaliseringssstrid, samtidig som man trekker vekk hendene. Det er en klassisk Høyre-holdning som ligger bak noe sånt. For mens SV mener at funksjoner skal være nær folk, fordi de er til for folk, mener Høyre at store enheter skal konkurrere med hverandre om hvem som skal overleve til slutt. Det er som kjent sånn i Høyre-verdenen at størst er best, enten det er snakk om Nav-kontor, kommuner, politidistrikt eller fylker. SV mener ikke at verdien av velferd og demokrati kan måles i kvadratmeter, sånn som Høyre later til å tro.

Kjersti Toppe (Sp) [17:51:43]: Som representanten Sverre Myrli spurde om i stad, vil eg òg spørja: Kor er representantane frå regjeringspartia, Kristeleg Folkeparti og Venstre, som verkeleg forsvarar regionreforma, som verkeleg forsvarar ei samanslåing av Hordaland fylke og Sogn og Fjordane fylke? Kva skal vi med eit nytt Vestlands-fylke som ikkje representerer heile Vestlandet? Kva skal vera bra med å leggja ned fylkestinga i Hordaland og Sogn og Fjordane og oppretta eitt felles, når det ikkje har kome nokon nye, vesentlege oppgåver? Kva skal Hordaland vinna på det? Og kva vil verta betre i Sogn og Fjordane av det? Vil det verta betre vidaregåande skule i Sogn og Fjordane? Vil det verta betre og hurtigare bybaneutbygging i Bergen? Vil det verta meir samordna samfunnsutvikling med Møre og Romsdal og Rogaland ståande utanfor? Kor er argumenta når nye oppgåver ikkje er komne? Og kvifor kan ikkje representantane frå Høgre og Framstegspartiet i Hordaland, Kristeleg Folkeparti og Venstre respektera fylkestinget sitt vedtak, der premissen var nye oppgåver? Fylkestinget var klar på at kom det ikkje nye, store oppgåver, skulle fylkestinget halda fram som i dag. Kvifor meiner representantane Njåstad, Hareide, Halleraker og Breivik, som eg litt uærbødig kallar for tvangsgutane, tvangssamanslå Hordaland og Sogn og Fjordane mot fylkestinget si vilje, for frivillig er denne samanslåinga ikkje?

Senterpartiet kjem til å røysta imot denne samanslåinga av Hordaland og Sogn og Fjordane, i lag med Arbeidarpartiet og SV.

I Hordaland er det ein god del kommunesamanslåingar som er såkalla frivillige. Senterpartiet vil på prinsipielt grunnlag røysta for desse – det er rett – sidan dei vert om-talte som frivillige, men det er òg slik at mange av desse har kome i stand som eit resultat av regjeringas tvilsame prosessar, der ein har brukt trussel om tvang, økonomiske sanksjonar, knappe tidsfristar og alle andre moglege hersketeknikkar for å få kommunepolitikarar og ordførarar til å starta prosessar dei eigentleg ikkje har tid til, eller som dei har meint var unødvendige. Spesielt er Fylkesmannen sin rolle kritisert. Når kommunestyra i Osterøy, Samnanger og Vaksdal etter solid fleirtal imot samanslåing i folkerøystinga ville stå aleine, bad Fylkesmannen dei ta nye rundar. Men her stod ordførarane heldigvis imot. Også Fylkesmannen sin handtering ved prosessen i Hardanger er sterkt kritisert. Der står det ei vond og lang prosess bak vedtaket om samanslåing av Jondal, Odda og Ullensvang. Fylkesmannen tilrådde sterkt eit nytt kommunestyre i Jondal, sidan vikaren, som han kalla den valde vararepresentanten, skulle skiftast ut. Så det har vore ein lang og vond prosess, og vi må følgja nøyte med i framtida.

Stein Erik Lauvås (A) [17:55:05]: Fremskrittspartiet sier at de er for billigere brennevin. Fremskrittspartiet sier de er for billigere tobakk. Fremskrittspartiet sier de er for billigere diesel. Fremskrittspartiet sier de er for billigere bensin. Men Fremskrittspartiet gjør noe helt annet. Fremskrittspartiet sier at de er for folkeavstemninger, og at de vil la resultatet av folkeavstemningen bestemme. Men unntatt, har vi hørt, i kommunesammenslåingsspørsmålet – der bør man ikke i det hele tatt avholde folkeavstemninger, sier Fremskrittspartiet. For nå er det Stortings- og Regjerings-Fremskrittspartiet som vet best.

Representanten Godskesen mener jeg er den representanten fra Fremskrittspartiet som har hatt dagens ærligste innlegg. Hun leket opp hva Fremskrittspartiet egentlig mener. Men Fremskrittspartiet i regjering og Fremskrittspartiet i Stortinget vil gjøre noe helt annet. Nå løper de ifra sine lovnader, og de løper fortere ifra sine lovnader enn det kanskje noe annet parti representert på Stortinget noen gang har gjort.

Vi i Arbeiderpartiet står ved det vi har lovet, vi sa «frivillighet» i kommunereformen, det står vi for, vi leverer på vårt løfte om frivillighet. Høyre og Fremskrittspartiet gjør ikke det. Også Høyre og Fremskrittspartiet lovet frivillighet, men nå leverer de varene – nå leverer de tvang og pisk istedenfor frivillighet.

Vi i Arbeiderpartiet står ved det vi har lovet. Vi sa «frivillighet» også i regionreformen, det står vi for, vi leverer på vårt løfte om frivillighet. At dette irriterer Høyres og Fremskrittspartiets representanter, ser jeg egentlig på som et godt tegn. At Høyres og Fremskrittspartiets representanter fra Stortingets talerstol er irriterte og sure for at Arbeiderpartiet holder ord, mens de selv løper fra sine lovnader, er forståelig – såpass må vi gi disse representantene.

Høyre og Fremskrittspartiet prøver gjennom hele denne debatten med retorikk å skjule det som er sakens grunnlag, og det er dårlig politisk håndverk fra Høyres og Fremskrittspartiets side i denne saken.

Heidi Greni (Sp) [17:58:12]: Flere av komitékollegene mine har satt spørsmålsteget ved hvorfor Senterpartiet stemmer for de frivillige sammenslåingene. Da kan de ikke ha fulgt med særlig godt i politikken de siste 10–20–30 årene, for vi har bestandig vært for frivillige sammenslåinger.

Representanten Jenssen lurer på om ikke de sammenslåingene er sentraliserende. Selvfølgelig er de sentraliserende, alle kommunesammenslåinger er sentraliserende og fører til mindre nærhet til tjenestene, til færre skoler, færre barnehager, færre sykehjem osv. Det alle kommunestyreter jeg har fulgt med på, og alle folkemøter jeg har vært på, har diskutert, er: Er fordelene større enn ulempene? Er ulempene med sentralisering mindre enn fordelene med et sterkere fagmiljø? Hvilken side av vektskålen er tyngst? Der man har sagt nei til kommunesammenslåing, sier de at ulempene med sentralisering er mye større enn de fordelene man kan oppnå med et sterkere fagmiljø, og derfor sier de nei.

I en del av dem som er såkalt frivillige, er det veldig stor tvil om hvor frivilligheten ligger. Fylkesmennene har blitt brukt som en torpedo for regjeringen. Det har vært brukt pisk, og det har vært brukt gulrot, og det har vært endringer i inntektssystemet som har gjort at de har følt seg tvunget inn i disse prosessene. Derfor lover Senterpartiet at hvis vi kommer til makten til høsten og det er kommuner som ikke ønsker å gjennomføre disse sammenslåingene, skal vi selvsagt oppheve dem hvis man mener seg lurt inn i disse prosessene.

Av og til når jeg er i debatter her i salen, blir jeg litt klokere. Jeg hadde håpet jeg skulle bli litt klokere med tanke på logikken bak det som regjeringen har lagt fram her i dag. Men ingen har snakket om logikken bak regioninndelingen: Hvorfor er Viken en god idé? Hvorfor har man tegnet det kartet for regioner som man har gjort? Ingen har nevnt det. Ingen kan fortelle meg hva som er logikken bak å velge de kommunene man har valgt, til tvangssammenslåing.

Når det her i salen har vært snakk om unntaksvis tvang de siste to årene, har det vært rammet inn av at én kommune sperrer for en naturlig sammenslåing, mens de som er rundt, ønsker en sammenslåing. Men hva ser vi? Jo, de som er valgt ut til å bli tvangssammenslått, er tre kommuner som har sagt nei, og én som har sagt ja. De som ikke blir foreslått tvangssammenslått, f.eks. Bremanger, ligger i midten av to kommuner som egentlig er innenfor det man har rammet inn. Det er ikke logikk i noe av dette. Så hva er egentlig logikken bak regionkartet? Hva er logikken bak å velge akkurat disse kommunene til å bli utsatt for overkjøring av Stortinget og tvangssammenslåing?

Laila Gustavsen (A) [18:01:24]: Vi er alle representanter som er valgt inn på et verdigrunnlag. Som Arbeiderparti-representant er mitt verdigrunnlag frihet, likeverd og solidaritet. Noen ganger synes jeg det er litt all right å ta den verditesten på de sakene vi jobber med. Blir det større frihet for folk gjennom å tvinge 1,2 millioner mennesker inn i Viken? Nei. Er det frihet når kommuner tvinges inn i et samarbeid de ikke vil ha? Nei. Har innbyggere, kommuner og staten vært likeverdige parter i arbeidet med denne reformen? Nei.

Verdier må være noe mer enn ord på et ark, de må bety noe.

Høyres verdigrunnlag er bl.a. frihet og medbestemmelse – ord. Fremskrittspartiet snakker om frihet, lojalitet og folkelighet – ord. Venstre snakker om frihet og liberalisme. Dette må bety noe mer enn ord på et ark. Ordet «frivillig» består av to ord, «fri» og «villig». Det må være paradoksalt for Høyre-representantene, Venstre-representantene og Fremskrittsparti-representantene her i salen – som alle har et annet politisk verdigrunnlag enn jeg – at ordet «frihet» nå byttes ut med «tvang». Jeg etterlyser også engasjement for «bananen» hos posisjonen, for det er jo det den nye regionen Viken er, en «banan» rundt Oslo. Det er 370 kilometer fra Hallingskarvet ned til svenskegrensen. Hvorfor er det ingen hos posisjonen som forsvarer den? Hvis en skal tvinge noen innbyggere inn i en region som de ikke vil ha, bør en i det minste ha en god grunn. Jeg registrerer også at Høyres parlamentariske leder har vært fraværende i denne debatten. Det er i og for seg forståelig, for det å tvinge Hallingdal inn i Viken gjør seg kanskje ikke så godt på hallingdialekt.

Mitt inntrykk av omorganiseringer i offentlig sektor er at resultatet overselges. Nav-reformen, politireformen og jernbanereformen er alle, etter min mening, eksempler på det. Vi har en tendens til å framheve bare fordelene. Det skjer også nå. Nye grenser på et kart skal løse mange problemer – sørge for tannhelse til eldre, fergekaier i nord og på Vestlandet, gi veier, næringsutvikling og bedre skoletilbud, for å nevne noe som er dratt fram i debatten i dag. Også jeg er for frivillige kommunesammenslåinger, men jeg vil advare mot å overselge slike reformer, for endringer og bedre tjenestetilbud skjer ikke av seg selv. Hvis en skal få til det, trengs det både tålmodighet, innsats, penger og vilje. Det viser Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen at de ikke har.

Anders Tyvand (KrF) [18:04:34]: For noen år siden kunne vi høre representanter fra Senterpartiet være pådriverer for å få til en regionreform, for å styrke demokratiet og for å styrke distriktene. I dag er Senterpartiet imot en

slik reform, fordi de mener den svekker demokratiet og svekker distriktene.

Jeg mener fortsatt at regionreform er en god idé. Vi har to partier i regjering som i utgangspunktet ønsker to forvaltningsnivåer i Norge: stat og kommune. Vi har en regjering som hvis den hadde hatt flertall på Stortinget uten Kristelig Folkeparti og Venstre, hadde innført en forvaltningsmodell som ville ført til at flere oppgaver og mer ansvar måtte flyttes opp til staten.

For Kristelig Folkeparti har det vært viktig å opprettholde tre nivåer, og jeg er glad for at det sikres gjennom dagens vedtak i Stortinget. Jeg er glad for at vi får en reform som også innebærer at det regionale nivået blir sterkere og bedre i stand til å overta nye oppgaver fra storting, regjering og direktorat. Det handler om å flytte makt nedover. Det er god politikk for distriktene og for demokratiet. Det handler om å bygge videre på de fortrinnene som dagens fylkeskommuner har, og samtidig gjøre regionene i stand til å fylle rollen som regionale utviklingsaktører på en bedre måte.

Men så må jeg være ærlig og si at den regionstrukturen som blir vedtatt i dag, er ikke en optimal struktur, slik jeg ser det. Da tenker jeg på vedtaket om å slå sammen Buskerud, Akershus og Østfold til en stor Viken-region rundt Oslo, med 1,2 millioner mennesker, mens Vestfold og Telemark blir en liten region ved siden av. Det var ikke denne løsningen Vestfold, Telemark, Akershus, Østfold eller Kristelig Folkeparti ønsket seg, men det var den løsningen Høyre og Fremskrittspartiet har stått på for å være med på den reformen som nå blir vedtatt.

Jeg mener at Buskerud, Vestfold og Telemark ville vært en mer hensiktsmessig konstruksjon, både fordi disse tre fylkene i stor grad utgjør et felles bo- og arbeidsmarked i dag, fordi mange statlige inndelinger allerede binder disse tre fylkene sammen til en region, og fordi vi da ville fått et mer hensiktsmessig styrkeforhold mellom regionene på Østlandet. Derfor er jeg opptatt av at den såkalte grensekommisjonen, som skal se nærmere på strukturen på Østlandet, får mandat til å gjøre hensiktsmessige endringer, som kan bidra til at intensjonen i regionreformen i større grad blir oppfylt. Men jeg er glad for at vi nå får en regionreform, fordi jeg mener det vil styrke demokratiet og distriktene.

Arild Grande (A) [18:07:29]: Dette kunne ha vært saken hvor man fikk sammenslåing av en rekke kommuner, med stor oppslutning i de berørte kommunene, blant folk det gjelder og i denne sal. I stedet har vi fått en reform som nesten ingen forstår motivasjonen for, som startet med ønske om frivillighet, sette i gang nabopraten, starte lokale prosesser, men som ender opp med, når regjeringen har utført et slett politisk håndverk, at det benyttes tvang overfor de kommunene som ikke gjør sånn som regjeringspartiene ønsker.

Vi ser også at representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet har problemer med å stå opp for det de i dag gjør. Veldig mange glimrer med sitt fravær, og i den grad Høyre-representanter er oppe her, er det bemerkelsesverdig hvor opptatt de er av andres standpunkt, framfor å forsvare de grepene de nå gjør. Og i den grad de snakker positivt om reformen, er det stort sett antallet kommuner de snakker om, ikke innholdet, ikke hvordan dette skal føre til mer demokrati, hvordan dette skal utvikle lokalsamfunnene og

Kommune-Norge, men at det fører til færre kommuner, som om det var det høyeste målet.

Spørsmålet jeg stiller meg når jeg hører debatten her, er: Hvorfor er det sånn at Høyre og Fremskrittspartiet ser seg nødt til å bruke tvang? Hvorfor kunne de ikke ha nøyd seg med å slutte opp om de kommunene som i dag sier at de ønsker frivillig sammenslåing? Da ville vi fått en reform som hadde stor oppslutning i Stortinget, som ville ha ført til gode prosesser lokalt, og som ville gjort at Kommune-Norge hadde fått en rekke gode erfaringer knyttet til sammenslåing, som ville ha gjort at flere kommuner ville ha latt seg inspirere til å gå i drøfting med naboene sine. I stedet får vi en sak som møter betydelig motstand, og som er en negativ sak for lokaldemokratiet.

Et eksempel på det er fra min hjemregion, hvor en kommune som Leka, der innbyggerne opplever at de har et godt tjenestetilbud, som er glad i kommunen sin, som ønsker å styre utviklingen sin selv, får tredd ned over ørene en reform som de ikke ønsker. Det er alvorlige anslag mot lokaldemokratiet, og det oppleves ydmykende for innbyggerne. La meg slå det helt tydelig fast: De kommunene som ønsker frivillig sammenslåing, vil få full oppbakking av en Arbeiderparti-ledet kommune, men for de kommunene som fatter vedtak om at de ønsker det tvangsvedtaket som nå gjennomføres, opphevet, skal vi sørge for at det ønsket blir etterkommet.

Mazyar Keshvari (FrP) [18:10:46]: Jeg har alltid vært litt nysgjerrig på hvor representanten Myrli får sine råd fra, så det var jo greit at han redegjorde for det i dag. Han etterspurte Fremskrittsparti-, Høyre-, Venstre- og Kristelig Folkeparti-politikere som kom og redegjorde for regionreformen. Jeg skal ikke tale på vegne av de andre partiene, men dersom representanten hadde fulgt med, så redegjorde komiteens leder allerede helt i starten for at Fremskrittspartiet er imot å ha tre forvaltningsnivåer. Vi ønsker kun to forvaltningsnivåer. Vi ønsker å legge ned fylkeskommunen som forvaltningsnivå. Grunnen til at vi ikke har gjort det, er at Høyre og Fremskrittspartiet rett og slett ikke har flertall i denne sal, og for å få til kommunereformen måtte vi være med på det. Man kan ikke etterspørre på politikere fra partier som er imot å ha tre forvaltningsnivåer, kommer og begrunner hvorfor andre partier ønsker det. Det må jo de partiene som har gått inn for det, klare å forklare selv. Men dersom representanten Myrli leser Fremskrittspartiets program, framkommer det helt klart og tydelig at vi mener at fylkeskommunen er et unødvendig fordyrende ledd med minimalt med oppgaver, og den fungerer hovedsakelig for å lønne politikere. Den kostnaden som er med fylkeskommunen, ønsker ikke vi å ha. Vi mener det ikke er nødvendig med det forvaltningsnivået.

Sverre Myrli (A) [18:13:27]: Jeg sa i det forrige innlegget mitt at ingen av regjeringspartienes talere forsvarte den nye regionen Viken. Jeg skal moderere meg og si at Kristin Ørmen Johnsen delvis – delvis – forsvarte den nye regionen, den nye hovedstadsregionen uten hovedstaden som vil strekke seg fra Halden til Hallingskarvet. En enslik Buskerud-representant forsvarte delvis den nye regionen. Men ingen av stortingsrepresentantene til Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i Akershus forsvarte den. Jeg hørte innlegget til Ingjerd Schou fra Østfold, som jeg

lytter til når hun prater. Det var ikke noe glødende forsvar av region Viken der heller. Hvor er stortingsrepresentantene fra Fremskrittspartiet i Akershus i dag: Limi, Kjønaas Kjos, Thomsen? Det er helt taust – taust som i graven. Det er forståelig, for dette går rett og slett ikke an å forsvare. Eller som én skrev på Facebook i går kveld: Bestemmes disse fylkessammenslåingene på nachspiel eller noe?

Jeg er for en ny organisering av hovedstadsregionen. Men da må Oslo være med. Da må hovedstaden være med. Skal Akershus inngå i en større enhet, må Oslo være med. Noe annet gir ingen mening. Hvis vi ikke ønsker å gjøre noe med Oslo – og det er vanskelig politisk i alle partier, jeg tror ingen partier i Oslo ønsker at Oslo skal inngå i noen større enhet – bør vi heller ikke gjøre noe med Akershus.

Vi har et ansvar som medlemmer av Norges nasjonal-forsamling. Vi kan ikke sitte på bakrommet og finne på nye kart og tegne nye grenser litt tilfeldig. Enten får vi gjøre dette ordentlig og skikkelig, eller så lar vi det være.

I mine 16 år på Stortinget tror jeg ikke jeg har vært vitne til noe verre vedtak, ikke noe verre vedtak, enn det som ser ut til å bli vedtaket om region Viken her i dag, et vedtak fullstendig uten mål og mening, fullstendig virkelighetsfjernt og fullstendig uten støtte i befolkningen. Og til representanten Keshvari vil jeg si: Det er heldigvis ikke Fremskrittspartiets program vi har til behandling her i dag. Jeg kan gjøre oppmerksom på at det er Prop. 96 S for 2016–2017, Endringer i kommunestrukturen, og Prop. 84 S for 2016–2017, Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå, som vi har til behandling her i dag, som er lagt fram av Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen. Da kunne jeg i hvert fall ønsket meg og forventet noen innlegg som forsvarte de mer-kverdigetene som her er foreslått. Med et halvt unntak fra en Buskerud-representant er det ingen som forsvarer det. Det skjønner jeg, for dette går ikke an å forsvare.

Liv Signe Navarsete (Sp) [18:16:04]: Eg kan jo fortsette der førre talar slapp, for det er heller ingen som for-svarar det merkverdige som gjeld mitt heimfylke og regi-onen på Vestlandet, der ein skal slå saman Flora og Vågsøy med ein svær kommune midt imellom. Det er heilt vanvetig, for å seie det mildt, det ein gjer i Sogn og Fjordane.

Eg tenkte eg skulle seie litt meir om regionreforma, for-di det er enkelte i dag som stiller spørsmål om kvifor Sen-terpartiet ikkje er for denne vestlandsregionen med Sogn og Fjordane og Hordaland, og viser til fylkestinget sine vedtak i dei to fylka og seier at då må me følgje dei. Men det ein då gløymer, er at dei to fylkestinga stiller vilkår for å seie ja – tydelege vilkår – som statsråden så langt ikkje har svara ut, med unntak av at Lars Sponheim og hans nestkommanderande skal få nokre kontordagar på Leikan-ger. Ingen ting om at leiargruppa skal dit, ingenting om kor mange tilsette det skal verte igjen der, eller kor mange flei-re det eventuelt skal verte, ingen ting i verda. Berre luft! Det er det me har fått så langt.

Eg las med spenning innstillinga frå fleirtalet, for eg tenkte at her må det ligge noko. Men det finst jo ingenting som svarar på dei krava som fylkestinget i Hordaland og Sogn og Fjordane har stilt. Dei krava er stilte av alle parti, av Framstegspartiet, av Høgre, av Kristeleg Folkeparti og Venstre og resten av fylkestinget. Men høyrer me nokon

her i dag frå dei fleirtalspartia som stiller spørsmål om det-te? Venstre er ikkje ein gong i salen – ja, no snakkar eg om Venstre frå mitt fylke som skal samanslåast. Eg ser repre-sentanten Elvestuen sit der. Men me høyrer ingen som for-svarar det som dei har stelt i stand. No håpar eg at stats-råden, som skal etterfølgje meg på talarstolen, kan klargje-re om han vil innfri dei krava som er stilte. Kanskje han då kan seie noko om kva det er som vert så mykje betre for Sogn og Fjordane sine innbyggjarar når ein berre får slått dei saman til Nordre Bergenhus amt, som me hadde for 256 år sidan. Det er faktisk å gå baklengs inn i framtida.

Regjeringa har hatt fire år til å leggje ut oppgåver. Ho har ikkje gjort noko slag. Kom ikkje og fortel meg om vig-selsrett og noko småpjask. Det betyr ingen ting i det heile.

Sogn og Fjordane Energi er eit anna vilkår som er sett, verdt 5–6 milliardar. Nord-Trøndelag greidde å få lagt energiverket sitt over til kommunane. Det er ikkje mogleg i Sogn og Fjordane på grunn av BKKs forkjøpsrett. Skal det segle inn i ein ny region? Skal Sogn og Fjordane gi vekk 5–6 milliardar for å få Sponheimen, som skal sitje på Leikanger som fylkesmann? Vel, det er ein svært dårleg deal.

Statsråd Jan Tore Sanner [18:19:12]: Jeg må først få lov til å rette opp en liten sak fra mitt eget innlegg, der jeg sa at Rakkestad skulle gå sammen med Spydeberg, Eids-berg, Askim og Hobøl. Det skulle ikke være Rakkestad, men Trøgstad. Da er det rettet opp.

Jeg har fått en del spørsmål i løpet av de siste par årene om jeg er skuffet over Arbeiderpartiets opptreden. Til det har jeg svart: Nei, jeg vil gi honnør til Arbeiderpartiets ordførere lokalt, som har gjort en kjempejobb. Men jeg må erkjenne at jeg er overrasket over hvordan Arbeiderpartiet har optrådt nasjonalt. Arbeiderpartiet fremstår i dag som en litt blek skygge av Senterpartiet i debatt om kommune-reform. Vi hører at Arbeiderpartiet på den ene siden sier at de er veldig for kommunereform, men så kritiserer de ab-solutt alt. Tror Arbeiderpartiet at det ville skjedd noe som helst hvis ikke de fire samarbeidspartiene hadde startet en kommunereform? Nei, da ville vi antakeligvis haltet vide-re som før.

Det snakkes om at kommunereformen innebærer sen-tralisering. Nei, vi har faktisk litt erfaring med de kommu-nesammenslåingene som har vært. Det er større fagmiljø-er, man er ikke lenger avhengig av enkeltpersoner, ressur-ser flyttes fra ledelse til tjenesteproduksjon, og man opp-rettholder et desentralisert tjenestetilbud i kommunene. Det er erfaringene med kommunereformen – det stikk motsatte av sentralisering.

Jeg er glad for at Senterpartiet også i dag stemmer for de frivillige sammenslåingene. Vi har nesten hundre gjen-sidige avtaler. Hvis det er slik at Senterpartiet mener at kommunesammenslåinger er sentralisering, betyr det at man da er for sentralisering i nesten hundre frivillige avta-ler, men så er man imot i ti? Det fremstår litt pussig, for å bruke et parlamentarisk uttrykk.

Så til slutt: Hva er Arbeiderpartiets og Senterpartiets al-ternativ, i en situasjon hvor mange kommuner er for små for de oppgavene de har ansvaret for, i en situasjon hvor vi ser at forskjellene mellom kommunene øker, hvor mange kommuner ikke har den kapasiteten, den kompetansen som skal til for å sikre innbyggerne et godt tjenestetilbud? Man kritiserer, men man har ikke noe alternativ. Hva er

det å gå ut med til innbyggerne, hva er det av lederskap i en situasjon hvor vi vet at oppgavene og ansvaret vil øke, og hvor vi trenger sterkere kommuner for å sikre innbyggerne de gode tjenestene?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:22:28]: Senterpartiet har alternativet, og det er å se på organisasjon, kultur og ledelse innenfor offentlig sektor, ikke minst innenfor kommuner og fylkeskommuner. Det er en enestående mulighet til framgang, men det forutsetter at en gir myndighet og ansvar til de fagfolkene som er ansatt der, og som møter sine innbyggere. Det forutsetter at en stoler mer på sine egne ansatte. Det er ganske interessant at jeg i denne debatten ikke har hørt et eneste innlegg fra én fra det som tidligere var næringslivspartiet Høyre, når en tar fram det som er erfaringen i det private næringslivet, nemlig det jeg nå har sagt, at en må stole på sine medarbeidere. Og medarbeiderne må arbeide etter ledelsens holdninger og visjoner. Det er ganske interessant at det er helt fraværende i dagens Høyre, men det er altså det Senterpartiet i dag tar opp. Det er enestående muligheter på dette området, og det er ikke bare innenfor kommune og fylke, men innenfor all offentlig virksomhet. Det er en så stor grad av sløsing med penger og folk i dag at her må reformer settes inn. Det er interessant at partiet Høyre ikke er på den banehalvdelen i det hele tatt, og det merker mange seg.

Skal en gå inn på endringer av kommunestrukturen, må det være ærlige prosesser. Det må være fakta, frivillighet og folkeavstemning. Folk vil da si seg enig eller uenig i sammenslåing, men det gikk ordentlig for seg, og tilliten mellom folk og ledere vil bestå. Sånn har det ikke blitt nå. Det er blitt mistillit, og det er det dårligste grunnlaget for å kjøre slike prosesser. Et eksempel på det er Nedre Eiker i Buskerud, en kommune med snart 25 000 innbyggere, midt i smørøyet på det sentrale Østlandet. Der hørte kommunestyret først på folket, men snudde etter at statsbudsjettet for i år ble lagt fram. Senterpartiet er derfor glad for at Arbeiderpartiet er imot tvang. Dette må nødvendigvis gjelde også for de kommunestyrene som har gått imot folkeavstemninger eller følt seg presset av piskene til statsrådene Sanner og Jensen og opptreden til deres fylkesmenn. Det er skammelig at fylkesmennene har gått fram på en slik måte som jeg ser i eksemplet Nedre Eiker, og presentert økonomiske regnestykker som ikke har rot i faktiske forhold. Dette skaper mistillit. Det skaper en situasjon der det er nødvendig etter stortingsvalget, ved et regjeringsskifte, at kommunestyret tar opp igjen saken. Dersom da kommunestyret sier at her skal kommunen bestå, vil Senterpartiet sjølsagt støtte det. En kan ikke gå fram med pisk og gulrot på den måten en har gjort. Det skaper mistillit, og det skaper det dårligste grunnlaget for framtidens kommuner.

Bård Hoksrud (FrP) [18:25:43]: Det var interessant å høre på representanten Lauvås, som sier at vi var så sure, vi som var oppe fra opposisjonens side. Jeg har i hvert fall ikke tenkt å være sur. Forrige opposisjonspolitikers innlegg var det vel heller ikke akkurat mye fult og smil over. Det var det stikk motsatte, for å si det forsiktig.

Det er ikke noen tvil om at jeg ikke ønsker fylkeskommuner eller regioner, og det gjør ikke Fremskrittspartiet heller. Det er primærpolitikken vår, men det er faktisk slik

at man forhandler fram en avtale og får til noen løsninger, og det ønsker Fremskrittspartiet å gå inn for.

Hva handler egentlig denne debatten om? Det kan jo høres ut som det bare handler om kommunene, men det handler faktisk om innbyggerne som bor i kommunen, om å gi innbyggerne de beste tjenestene og sørge for at når man trenger hjelp, når man trenger tjenester, så skal man få de beste tjenestene. Og det skal være god fagkunnskap blant dem som skal levere tjenestene.

Denne uken har fylkestinget i Telemark hatt møte. Det var et to dagers møte, og så var det én dag på å reise hjem etter møtet. Én dag behandlet vi saker, og én dag var det safari i Tinn for å se på verdensarven. Det er fantastisk flott, men jeg vet ikke om det er det man bør bruke skattebetalernes penger på – å drive på den måten, reise med båt og tog og være på industriarbeidermuseet. Det er kjempeflott og fint, men det er kanskje ikke sånn man bør bruke skattebetalernes penger. Da kan det hende at det kanskje kan være greit å være sammen med Vestfold, som er litt annerledes når det gjelder hvordan man arrangerer og avholder fylkestingsmøter, for kanskje å bruke pengene på de gode tjenestene til innbyggerne i stedet for å bruke pengene på å reise – at fylkespolitikerne skal flutte seg med skattebetalernes penger og kose seg på safaritur for å se på spennende ting. Det er selvfølgelig å sette det litt på spissen, men jeg synes det er greit å se hvordan man driver fylkeskommunene rundt omkring.

Og er det sånn at det er et kjempeengasjement der ute, at det er de store fakkeltogene for å bevare fylkeskommunen? Jeg som fylkespolitiker sitter på alle nivåer og er kanskje til og med inhabil i dag, men jeg opplever faktisk at det ikke er det store engasjementet der ute for å bevare fylkeskommunen.

Jeg hørte representanten Terje Aasland i stad, da han sa at det har vært tvang av Vestfold og Telemark. Da vil jeg lese fra høringsuttalelsen fra Telemark fylkesting, punkt 2:

«Den framforhandlede intensjonsavtalen mellom Vestfold og Telemark er preget av et felles ønske om balansert utvikling i de to fylkene, og danner et godt grunnlag i den videre prosessen. For å kunne utføre betydelige økte oppgaver på hensiktsmessig vis, mener Telemark fylkeskommune likevel sammenslåing av Buskerud, Vestfold og Telemark som den mest aktuelle løsningen.»

Dette er altså ikke tvang. Jeg tror alle bør lese vedtakene før man går ut og kaller det tvang.

Eirin Sund (A) [18:28:54]: Hvis jeg ikke husker helt feil, er de som har vært mest kjent for å ha dratt på safaritur, faktisk folk fra dette huset som gjorde det i forbindelse med et møte i utlandet.

Statsråden var oppe på talerstolen i stad og sa at Arbeiderpartiet kritiserer absolutt alt. Det Arbeiderpartiet gjør, er ikke å kritisere, men vi er imot tvangen, og vi mener det er helt avgjørende at oppgavene er på plass. Nå skal altså et nytt utvalg utrede hvilke oppgaver regionene skal ha. Representanten Schou sa tidligere i dag at hun ikke kunne forstå at Arbeiderpartiet ikke var opptatt av fakta og å få ting utredet. Er det én ting som kanskje er utredet nok, er det nettopp hva slags oppgaver regionene kan få. Nå skal en altså lage regioner som ingen der ute vil ha, og som heller ikke de som skal stemme over dette her inne i dag, vil ha.

Jeg synes det er viktig å lytte til representanten Navarsete, som sa noe viktig her i stad. Hun sa at i de fylkene der en ønsker å slå seg sammen, var det en forutsetning at det skulle følge oppgaver med. Dette er noe som jeg vet at alle fylkene, med ulike partier, har hatt dialog med statsråden om at for dem er dette kjempeviktig. Her tvangsslår man fylker sammen, og de oppgavene som tydelig er etterlyst, følger ikke med. Det er ikke Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet som etterlyser oppgavene. Det er folket der ute som etterlyser oppgavene. Det er de som skal sitte og styre disse regionene, som ber om at dette må være på plass.

Jeg har også lyst til å opplyse om hva Arbeiderpartiet kommer til å gjøre i dag, i forbindelse med forslaget fra Senterpartiet om å utsette Sandnes og Forsand. Vi mener at det har vært en prosess, akkurat som det har vært ellers i landet der de har hatt en lokal prosess som de har eid selv. En kan si veldig mye om prosessen, men både Forsand og Sandnes har sagt ja til sammenslåing. Det er ikke tvil om at det har vært veldig mye styr der hjemme nå i det siste, med en kai som både har – jeg holdt på å si – vært lagt ned og kommet tilbake igjen. Men slik jeg har oppfattet det, har departementet nå sagt tydelig fra om at en kan drive ferja privat eller kommersielt, og at den kaia som tidligere i uken skulle rives, ikke lenger skal rives. Da mener vi at det ikke er noe nytt med tanke på prosessen som har vært, som gjør at vi vil utsette sammenslåingen når både Forsand og Sandnes i løpet av prosessen faktisk sa ja. Så vi kommer ikke til å stemme for utsettelsesforslaget.

Helge André Njåstad (FrP) [18:31:41]: Då eg høyrde innlegget til representanten Lauvås, begynte eg å tenkja på Komiske Ali. Lauvås sa: Vi står for det vi lovar.

Då trur eg alle som har følgd denne debatten, gjerne kan gå inn og sjå kva Arbeidarpartiet lova i 2013, kva dei gjekk til val på, kva dei hadde som programformulering, og korleis dei no uttrykkjer seg i merknader og frå denne talarstolen. Det er vel så langt frå sanninga som mogleg at dei står for det dei lovar. Det er tidenes 180-graders snuoperasjon me har vore vitne til dei siste fire åra.

Representanten Toppe kom med ei helsing til meg og tre andre frå Hordaland og kalla oss for «tvangsgutane». Ho bad oss utdjupa kvifor me går inn for å slå saman Hordaland og Sogn og Fjordane. Sidan ho kallar oss for tvangsgutane, kunne det vore freistande å kalla henne for Prinsesse Vilikke. Eg tenkte at eg då måtte sjekka om eg har misforstått mitt eige fylke og haldninga der, og gjekk inn på nettsida til Hordaland fylkeskommune, der fungerande fylkesordførar Pål Kårbø smiler på eit bilde og seier:

«Hordaland og Sogn og Fjordane eit steg nærare.»

Han seier han er glad for at statsråden kvitterer ut sak etter sak, og han avsluttar med å seia:

«Intensjonsplanen sine vilkår er såleis – punkt for punkt – i ferd med å bli imøtekomne frå Stortinget og regjeringa.»

Me oppfattar dette som at fylka, både Sogn og Fjordane og Hordaland, her stiller nokre krav som dei no sjølve oppfattar er imøtekomne punkt for punkt. Det er litt spesielt å høyra Senterpartiet vera så kritisk frå denne talarstolen når me veit at Hordaland senterparti faktisk gjekk til val i 2015 på å slå saman Hordaland med andre fylke. Benthe Bondhus, som er gruppeleiar, vart vald inn i fylkesutval og i fleirtalsposisjon fordi ho gjekk til val på å slå saman fylke. Så får ho ei breiside frå sine eigne her om at ein ikkje veit

sitt eige beste i Hordaland, for det veit Senterpartiet i Oslo veldig mykje betre enn Senterpartiet i Hordaland.

Det same kan me seia om Jenny Følling, som i denne reforma har stått fram som ein bauta. Ho har forhandla godt på vegner av Sogn og Fjordane fylkeskommune, men møter motstand frå stortingsrepresentanten sin, Navarsete, som her snakkar rett imot det hennar eigen fylkesordførar har gjennomført på ein god måte for Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Å gjera narr av – og at ein nærast har betalt fleire milliardar for – å få Lars Sponheim synest eg er litt spesielt. Eg registrerte at Christiano Ronaldo gjekk for 96 millionar euro då han gjekk frå Manchester United til Real Madrid. At Sponheim skal vera verdt veldig mykje meir enn det – til Sogn og Fjordane – blir vel ei litt overdriving frå representanten Navarsete si side.

André N. Skjelstad (V) [18:34:35]: Det kan godt være at Lars Sponheim er verdt sin vekt i gull – det er mulig det.

Representanten Myrli hadde i sitt innlegg en lang harang med utestemme fra denne talerstolen, og jeg har lyst å kommentere det representanten Myrli var innom. Det var ingen tvil om at vi brukte en del tid på kartet, som han var innom i godt monn, men Arbeiderpartiet meldte seg også ut før vi i det hele tatt kom inn i slutfasen av dette. Partilederen var krystallklar på at det her ikke var aktuelt å være med på å se på noe. Som saksordfører var jeg mer enn villig til å ta en runde på denne tematikken med Arbeiderpartiet.

Så har representanten Myrli helt rett i følgende: Ingen parti i Oslo ønsket en sammenslåing med Akershus. Akershus stilte det som et krav, men det var også noen andre muligheter. Jeg redegjorde litt tidligere i dag for prosessene i Østfold og at det etter hvert ble landet og ble til det som noen kaller en «banan». Jeg tror at Viken også kommer til å være en funksjonsmessig god region. Men man også ta med seg det som er nevnt, og som også står helt tydelig i merknadene til vedtakene som blir gjort i dag, at et ekspertutvalg vil bli nedsatt. Det betyr at det ikke bare er på det området at en vil se på grensejusteringer, men også på andre områder i landet.

Det er litt forunderlig at representanten Navarsete, gira og med god utestemme, kaller det som ligger av oppgaver, «småpjask». Kanskje har hun ikke hatt tid de siste dagene til å lese hva vi faktisk vedtar. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV kommer med langt færre ting enn det som vi faktisk vedtar i dag. Det er selvfølgelig mer enn det som var i meldingen fra regjeringen, men det er definitivt et kvantesprang i forhold til det som ligger av oppgaver hos dagens fylkeskommuner. Jeg vil tro at fylkesordfører Jenny Følling, som også representanten Njåstad nevnte, vil kunne kvittere ut veldig mange av – kanskje alle – kravspesifikasjonene som ble nevnt her. Og når det gjelder hvordan man rigger kraftverket mellom Sogn og Fjordane og Hordaland, har denne salen strengt tatt ikke noe med det å gjøre. Det får man finne ut gjennom de ordningene. Jeg mener at det som har kommet fram med tanke på oppgaver som har blitt etterlyst, definitivt ligger innenfor det som har blitt etterlyst tidligere.

Helga Pedersen (A) [18:37:51]: Jeg registrerer at statsråden er veldig bekymret for alle de små kommunene

vi har her i landet, og for noen av de små kommunene er det grunn til å være bekymret. Men små kommuner er ikke en ensartet gruppe. Noen går det veldig bra med, andre går det ikke så bra med. Hvis statsråden hadde sett opp fra iPad-en når Arbeiderpartiets representanter snakker, hadde han hørt hva vårt alternativ er. Vi vil også i neste periode stimulere til frivillige sammenslåinger for de små eller store kommunene som måtte ha behov for det.

Når man fra Høyres side etterlyser veldig hva Arbeiderpartiets politikk overfor de små kommunene er, er det naturlig å kontre det spørsmålet tilbake: Hva vil regjeringen gjøre med det hvis man mener det er et problem at vi har små kommuner her i landet? Etter den strukturen som blir vedtatt nå i kveld, har vi fortsatt et svært mangfoldig kommunekart i Norge, med både noen veldig store kommuner og fortsatt veldig mange små kommuner.

Debatten i dag har avdekket at det er bred enighet om de frivillige sammenslåingene og stor uenighet om bruk av tvang. Statsråden har prøvd å svare på spørsmål om hvilke kriterier som ligger til grunn for bruk av tvang, og han sier at det gjelder inneklemt kommuner. Jeg viser til representanten Godskesens innlegg om tilfellene på Sørlandet. Jeg kunne lagt til Bindal. Den ser ikke spesielt inneklemt ut på kartet. Det samme gjelder Torsken, på Senja – det er heller ikke noen inneklemt kommune. Når det gjelder Sogndal-sammenslåingen, var to av tre involverte kommuner imot. Angående Skedsmo, Sørums og Fet var kun én av de tre involverte kommunene for den konstellasjonen. Så det statsråden sier, er helt feil.

Når det gjelder region, er det elleve fylker som inngår i tvangssammenslåinger, og vi har fire partier som hver for seg synes at løsningen er skikkelig dårlig. Sammen synes de likevel det er klokt å trumfe det igjennom, sannsynligvis med noen få stemmers overvekt her i kveld. Debatten har også bekreftet at den såkalte regionreformen er et ledd i Høyre og Fremskrittspartiets arbeid med å legge ned fylkeskommunen. Ingjerd Schou sa at Høyre gikk til valg på å legge ned fylkeskommunen. I dag har de fått en halv seier.

Så viser spekulasjonene om avstemningen i dag at regjeringens overkjøring av lokaldemokratiet og fylkespolitikkerne skaper intern uro i Fremskrittspartiet. Det er et skjort flertall. Dette er ikke noen god mal for hvordan man styrer et land. At det faller Høyre tungt for brystet at Arbeiderpartiet er uenige med dem i bruk av tvang, får nå stå for deres regning, men man kunne løst det annerledes ved å lytte underveis eller i det minste forsøke å begrunne tvangssammenslåingene.

Nils Aage Jegstad (H) [18:41:15]: Det slår meg, når jeg hører denne debatten, at man kanskje hadde fått litt mer ut av dette hvis de partiene som er så imot det man gjør nå, hadde deltatt aktivt i prosessen. Da ville man ha kunnet spille inn dette på et langt tidligere tidspunkt enn på den dagen vi skal debattere.

Jeg tar ordet fordi Sverre Myrli har utfordret meg på dette med regionreformen i Oslo og Akershus, Buskerud og Østfold. For det første har jeg lyst til å minne om at vi hadde en regionreform, som endte, i 2010. Da var det rød-grønt flertall. Alle partiene i regjeringen var for reformen. Man hadde to støttepartier på Stortinget som begge var for reformen. Man hadde 19 fylkesordførere, hvorav 18 var

for reformen. Og hva kom ut av det? Ingenting – man greide ikke å skjære gjennom, og et av hovedpunktene den gangen var Oslo.

Det er slik at Oslo alltid vil være litt annerledes. De er organisert på en annen måte. De er både fylke og kommune og har en helt annen organisasjon, så man må kunne leve med det i midten.

Når det gjelder den store befolkningen i Viken-regionen, harselerer man med avstanden mellom Hallingskarvet og Hvaler. Men det er faktisk 1,2 millioner mennesker i denne regionen, som er bundet sammen med jernbanenettet på Østlandet. Det kommer til å gå tog til Hønefoss. Hvert tiende minutt er det avgang fra Drammen til Oslo. Det går tog til Halden og Fredrikstad og binder dem sammen. Det er felles bo- og arbeidsmarked. Det som gjør at det blir et stort areal, er at en av forutsetningene for denne reformen er at man ikke skal inn i oppstyking av eksisterende fylker. Man tar utgangspunkt i fylkene slik som de er, og Buskerud har et stort areal, mens Østfold og Akershus har et relativt lite areal.

Man kan godt harselere med det, men det er faktisk en ganske slagkraftig region man danner. Jeg var kanskje mer opptatt av at noen i denne salen ville si at den blir for slagkraftig. En stor region med 1,2 millioner innbyggere, med flere universiteter, med godt utdannede folk, med tettbebyggelser, med nærhet til vitenskapelige institusjoner, med kulturinstitusjoner. Dette er en slagkraftig region. Men hvis man skal snakke om Hallingskarvet og Hvaler, virker det for så vidt latterlig, men man må ikke glemme at kjernen i det er et ganske tett befolket område, og det er det det egentlig dreier seg om. Så vil man kunne regulere grensene i ettertid.

Marit Arnstad (Sp) [18:44:20]: Det er fortsatt slik at noe av det viktigste som står igjen etter denne debatten, er at begge statsrådene har sagt at dette bare er første steg. Ja, ikke bare det, men Høyre skulle være garantisten for at kommunereformen fortsetter. Da dukker sjølsagt det åpenbare spørsmålet opp: Hva er målet? Hvor langt ned skal man? Hva er det naturlige antallet kommuner? Skal man ned til 100, slik NHO har ønsket – er det det som er målet? Er det derfor det skal fortsette også i neste fireårsperiode hvis de blå-blå får fortsette? Hvem er det som kan forvente seg tvangssammenslåing i neste omgang? Er det da man skal ta Bremanger, som i dag havner mellom Vågsøy og Flora? Er det da man skal ta Høylandet og Overhalla, er det da man skal lage Stor-Fosen? Det er spørsmål det kunne vært interessant å få noen svar på i denne debatten.

Det er riktig at den rød-grønne regjeringen la fram regionreformen i 2010. Vi la den vekk – det var en uklok reform. Det hadde vært en fordel om de blå-blå også hadde tenkt på det og reflektert over det, i stedet for å sitte og tegne ulogiske kart i en forhandling seg imellom, slik de har gjort de siste ukene og de siste månedene.

En skulle i og for seg tro at fylkesnivået ikke betydde noe for Høyre og Fremskrittspartiet, men det er nesten rørende å se at enkelte fremskrittspartirepresentanter går opp hit og priser seg lykkelig over at deres fylke ikke blir sammenslått, men at det skal få lov til å fortsette som eget fylke.

Jeg må også si at jeg synes det er skuffende å registrere at den som kanskje framstår som mest sentralistisk i dag,

faktisk er Kristelig Folkeparti. De har vært en av de mest ivrige på talerstolen i dag, ikke bare for å snakke om at vi må fortsette kommunereformen, men også for å angripe Senterpartiet. Da er det også et spørsmål om hvor mange flere kommuner Kristelig Folkeparti skal være med på å sammenslå. Hvor mye mer vil Kristelig Folkeparti være med og gjøre på dette området?

Jeg ser at statsråden har tegnet seg, så jeg har et par ting som jeg synes han kanskje bør svare på. Det ene er de spørsmålene som er stilt bl.a. av Liv Signe Navarsete, om hvordan han mener at de vilkårene som er stilt fra Agder og fra Sogn og Fjordane og Hordaland, skal oppfylles. Hvordan ser han på dem, og hva vil bli gjort med det? Og så må jeg si at det er feil når statsråden sier at det har vært en positiv utvikling i de kommunene som slo seg sammen på 1980- og 1990-tallet. Det er en påstand jeg tror statsråden ikke har belegg for. Det har vært en negativ befolkningsutvikling i 28 av de 39 kommunene, og det har vært en indre sentralisering i flere av dem.

Det er rart at Høyre åpenbart mener at det som en i dag tvangssammenslår, ikke kan røres, men at man i neste periode skal kunne fortsette kommunereformen overfor de kommunene som nå har vedtatt sjølstendighet (presidenten klubber). Det er klart at de som ønsker en stans av dette, kan stemme for et ja til det den 11. september.

Presidenten: Da er taletiden ute.

Erlend Wiborg (FrP) [18:47:43]: Det har vært en spesiell debatt å følge, for det har vært en rørende omsorg for lokalpolitikere her. Det har vært en stor debatt om hvilken prosess man har hatt rundt saken. Det har hatt mye fokus i innleggene fra spesielt Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Men det jeg savner i debatten, er fokuset på innbyggerne. Hva er det som faktisk gagnar innbyggerne? For Fremskrittspartiet og meg er det langt viktigere å ha gode tjenester for innbyggerne enn at vi skal ha flest mulig lokalpolitikere.

For man kan stille seg spørsmålet: Hva er lokaldemokrati? I denne sal er det tydelig at Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at jo flere lokalpolitikere man har, jo flere rådmenn man har, jo flere kommunalsjefer man har, jo mer er det et virkelig lokaldemokrati. For meg er lokaldemokrati når den enkelte innbygger får bestemme mest mulig over sitt eget liv, men det er tydeligvis Arbeiderpartiet og Senterpartiet uenig i.

Men jeg har også den fordel at jeg er tidligere lokal- og fylkespolitiker, og jeg husker veldig godt da Åslaug Haga i sin tid la frem regionalmeldingen. Da ønsket Senterpartiet å gå lenger enn det vi gjør i dag med regionene. Da var målet å gå fra 19 til 6–8 regioner. Det at den daværende rød-grønne regjeringen ikke hadde samme handlekraft som dagens regjering har, får heller være.

Jeg har som sagt også vært lokalpolitiker, i Moss, og der har jo Arbeiderpartiet – i både Moss og nabokommunen Rygge – vært det partiet som virkelig har gått i bresjen for en sammenslåing, selv om det tidvis også har vært upopulært. Ja, Arbeiderpartiet gikk sågar så langt at selv i opposisjon salderte de budsjettene med betydelig innsparring på en kommunesammenslåing.

Men man kan snakke om nyere tid også. Fylkesordføreren i Østfold, Ole Haabeth fra Arbeiderpartiet, skrev følgende ord i leserbrev i flere aviser i april 2016:

«Fylkeskommunene på Østlandet er villige til å lage større regioner, ta mer ansvar og styrke sin rolle som en målrettet samfunnsutvikler.»

Det mener altså fylkesordføreren i Østfold, og da er det interessant å høre Arbeiderpartiets og Senterpartiets representanter her i denne sal fra Trøndelag og Finnmark, som mener at de tydeligvis vet bedre enn deres egen fylkesordfører i Østfold.

Ideelt sett ønsker verken Fremskrittspartiet eller jeg noen regioner eller fylker. Vi mener det er et totalt unødvendig ledd, men det er veldig bra at vi er kommet et godt stykke på veien gjennom nå å klare å gå fra 19 til 11. Vi klarer i hvert fall å halvere, og jeg ser frem til den dagen vi også er kvitt de elleve.

Freddy de Ruiter (A) [18:50:58]: Argumentasjonen begynner å bli tynn når Fremskrittspartiet argumenterer for tvang med at det da blir færre politikere. Noen har nevnt Komiske Ali her tidligere i debatten, og den tar vel kaka i så måte.

Jeg har lyst å avlegge min kollega fra Aust-Agder, Ingebjørg Amanda Godskesen, en liten visitt. Hun er faktisk den eneste representanten fra Fremskrittspartiet som ivaretar partiets sjel, som partiet er kjent for, når det gjelder både folkeavstemning og demokrati. Det er interessant i så måte, mens de andre representantene flykter fra sin politikk i ekspressfart og synes det er bekvemt å underlegge seg styring fra Høyre.

«Gode tjenester» er en gjenganger i debatten. Det finnes ikke noe som helst dokumentasjon på at mindre kommuner gir dårligere tjenester enn større kommuner. Jeg merker meg også at noen forsøker å skyve svake grupper foran seg i den diskusjonen. Det har blitt kraftig tilbakevist av bl.a. interesseorganisasjonene for disse gruppene. De er i harnisk når dette argumentet brukes, for de vet – og vi vet det alle sammen – at dette stemmer ikke. Det er ikke veldig gode tilbud i de store kommunene og veldig dårlig tilbud i de små. Nei, snarere tvert imot: Det kan ofte være motsatt. Det er ingen sammenhenger her.

Hovedgrunnen til at jeg tok ordet, var at jeg ville gjenta spørsmålet til statsråden. Jeg skal gi statsråden en ny sjanse. Jeg forstår at statsråden har fått mange spørsmål og utfordringer her i dag, og det var kanskje grunnen til at han ikke svarte på det spørsmålet jeg stilte i mitt forrige innlegg, og som representanten Arnstad og for så vidt også representanten Navarsete har vært inne på. Det gjelder de forutsetningene som ligger til grunn. Jeg vil ta opp forutsetningene som ligger til grunn i avtalen som et flertall i fylkestinget i Aust-Agder og Vest-Agder har gått inn for, som bl.a. innebærer at det skal et betydelig antall arbeidsplasser til Aust-Agder, når det gjelder de statlige arbeidsplassene som skal betjene det nye, sammenslåtte fylket.

Vil statsråden fjerne snubletrådene – jeg snakker da om Vegvesenet, Nav og andre typer arbeidsplasser – eller vil statsråden fortsatt la være å gi klare svar på det spørsmålet og la det herske usikkerhet i tida framover på Sørlandet?

Statsråd Jan Tore Sanner [18:54:00]: Det er ganske interessant at spørsmålet om statlige arbeidsplasser kommer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Det er denne regjeringen, sammen med en avtale med Venstre, men også med støtte fra Kristelig Folkeparti, som har flyttet ut statlige arbeidsplasser til Arendal. Fylkesmannen ble flyttet

til Arendal, og nå sist ble Fylkesmennenes Fellesadministrasjon flyttet til Leikanger. Langt flere statlige arbeidsplasser er flyttet ut i disse fire årene enn i forrige periode.

Jeg merker meg at Marit Arnstad setter spørsmålsteget ved resultatene av tidligere kommunesammenslåinger. Da bør hun lese rapporten fra Telemarksforskning, hvor det ble slått fast at man sikret større fagmiljø, ressurser ble flyttet fra ledelse og administrasjon til tjenesteproduksjon, og man sikret et desentralisert tjenestetilbud. Det er erfaringene man har fra kommunesammenslåinger.

Så støtter vel Senterpartiet i dag om lag tre av fire sammenslåinger. Man støtter i hvert fall de frivillige sammenslåingene, og det må jo da bety at Senterpartiet også mener at det er fornuftig, og at lokalpolitikere – også de fra Senterpartiet – gjør dette fordi man vil sikre gode tjenester til innbyggerne i årene som kommer.

Jeg har utfordret Arbeiderpartiet i flere runder på hva deres alternativ er for å møte dagens og morgendagens utfordringer for de mest sårbare blant oss, for å sikre at vi har gode helse- og omsorgstjenester i kommunene etter hvert som det blir flere eldre og flere av de eldste eldre. Da svarer representanten Helga Pedersen at alternativet er å fortsette med stimuleringsordninger for kommunesammenslåinger. Ja vel, så det betyr at Arbeiderpartiet mener at større og sterkere kommuner er viktig. Men er det da snakk om de stimuleringsordningene som har vært i denne fireårsperioden, eller skal man tilbake til slik det var i den rød-grønne perioden, da lite eller ingenting skjedde?

Realiteten er at skal man gjennomføre denne typen reformer, krever det også nasjonalt lederskap. Det viser samarbeidspartiene, og lokalpolitikere viser godt lokalt lederskap. Men jeg skjønner at det er stor frustrasjon blant mange av Arbeiderpartiets sentrale lokalpolitikere – som også har gitt uttrykk for det i media – over at Arbeiderpartiet ikke er til å kjenne igjen. Jeg forstår også at en del av Arbeiderpartiets velgere føler seg ukomfortable ved at man fremstår som en skygge av Senterpartiet.

Skal man sikre sterke kommuner for fremtiden, krever det også et nasjonalt lederskap. Det ser vi nå resultatene av, hvor det er om lag 100 kommuner som frivillig går sammen, og hvor Stortinget skjærer igjennom i noen enkelttilfeller, i tråd med de signalene som også Arbeiderpartiet ga så sent som våren 2014.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [18:57:16]: Tvang er ikke moderne. Å endre hele norgeskartet uten grunn, på en måte som ingen vil ha, er ikke lederskap – det er hodeløst. Hvis man vil ta hensyn til de mest vanskeligstilte, må man høre på deres organisasjoner, som har advart på det sterkeste mot noen av de forslagene som regjeringen jobber med f.eks. når det gjelder hjelpemidler og varig tilrettelagt arbeid. Det er et faktum at tjenestene i mange av de små kommunene er like bra som i de store.

Noen blir store og rare, og Viken er verst. Representanten Hoksrud harselerer med det som skjedde i Telemark fylkesting, der man liksom har vært på safari for å se på noe man har ansvar for. Da kan jeg opplyse at representanter for Fremskrittspartiet også har vært på safari, da de skulle vært på klimakonferanse i Sør-Afrika. De kunne

meddele til VG at de hadde sett en sjiraff, men de mente at de som politikere hadde ansvar for nasjonalparker.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [18:58:38]: Representanten Njåstad svarte ikke på mi utfordring, da eg etterlyste argumenta frå han og regjeringspartia for å slå saman Hordaland og Sogn og Fjordane når det ikkje kjem nye, vesentlege oppgåver. Men han har googla seg fram til kva representantar frå andre parti har sagt og meint om saka – og det er lite truverdige.

Fylkestinget i Hordaland har – heilt i tråd med det som Senterpartiet står for – i punkt nr. 2 i sitt vedtak sagt at dersom Stortinget ikkje finn grunnlag for å overføra viktige samfunnsoppgåver frå statleg til regionalt nivå, vil fylkestinget at Hordaland held fram og vert vidareutvikla som eige fylke frå 2020. Når det vert gjort eit poeng av at Kristeleg Folkeparti i Hordaland, ved varaordføraren, meiner at regjeringa innfrir dette kravet, er min kommentar at det seier dessverre meir om Kristeleg Folkeparti enn om oss.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Sverre Myrli har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sverre Myrli (A) [18:59:46]: Jeg ba om ordet igjen fordi Venstres talsmann, André N. Skjelstad, er ganske så omtrentlig med fakta. Han sa i spørsmålet om hovedstadsregionen noe sånt som at Arbeiderpartiet hadde meldt seg ut. Faktum er at Arbeiderpartiet to ganger denne perioden – to ganger – har foreslått en egen prosess for hovedstadsregionen, der Oslo skulle være med. Det er begge ganger blitt nedstemt av stortingsflertallet, bl.a. med Venstres stemmer. Og da er vi der vi er.

Enten får vi gjøre dette skikkelig og ordentlig, eller så lar vi det være.

Hårek Elvenes (H) [19:00:46]: Representanten Lauvås fra Arbeiderpartiet har brutt politikkens anstendighetsgrense i dagens debatt. Han påsto i sitt innlegg at Arbeiderpartiet har holdt hva de har lovet sine velgere når det gjelder kommunereformen. Det er ikke sant. Arbeiderpartiet har programfestet at når nabokommuner har snakket sammen og det er én kommune som setter seg imot et ønske om sammenslåing, kan Stortinget intervenere.

Så skjedde det, to år etter at Arbeiderpartiet hadde vedtatt sitt program, at Helga Pedersen uttalte i Aftenposten at nå skulle man ta hensyn til folkeavstemningen – til tross for at det var veldig lav valgdeltakelse – og at kommunesammenslåinger utelukkende skulle skje frivillig. Begrunnelsen var at programmet, som da var to år gammelt, var skrevet i en annen tid. Så fort skifter tidene i Arbeiderpartiet.

Nei, det er ikke tidene som skifter, det er et arbeiderparti som snur kappen etter vinden, fordi Arbeiderpartiet har

mistet sin strategiske retning, av frykt for Senterpartiet. Arbeiderpartiet er blitt et senterparti «light».

Så til representanten Lundteigen. Når Stortingets fremste representant for planøkonomien begynner å prate om næringslivet, da er det grunn til å lytte (humring i salen) – da er det grunn til å lytte. Næringslivet må kontinuerlig forholde seg til et marked, markedets dom faller hver dag. Hvis service og kvalitet ikke er god nok, vender markedet bedriftene ryggen. Det kan ikke borgerne i en kommune gjøre, og det er den situasjonen mange kommuner står overfor i dag: De kommunale tjenestene er dessverre ikke gode nok. Når en teknisk etat ikke klarer å behandle reguleringsplaner, og næringsutvikling og boligutbygging i en kommune stopper opp, f.eks., – skal man sitte og se på det?

Kommunereformen handler også om å ta ansvar. Stortinget har vedtatt at borgerne i kongeriket har krav på de samme velferdstjenestene, av den samme kvalitet. Når så ikke skjer, har Stortinget et ansvar for å gjøre noe med det. Det kalles lederskap – men den type lederskap er helt fraværende hos Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Presidenten: Representanten Geir Sigbjørn Toskedal har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [19:03:36]: Det var representanten Arnstad som – hvis jeg oppfattet det rett – mente at vi deltok i tidenes største sentraliseringsreform. Det er litt merkelig, siden vi skal stemme likt i dag. Vi skal stemme for frivillighetslinjen begge to, så jeg føler at vi er på samme linje. Det Senterpartiet skal være med på å slå sammen frivillig i dag, er 100 kommuner. Det skal også vi, så vi er nok i samme båt der.

Det var helt rett, det representanten sa, at Kristelig Folkeparti vil ta reformen videre. Det er ganske korrekt, det vil Kristelig Folkeparti. Kanskje vil ikke Senterpartiet det. Vi har reist rundt og lyttet, og det er mange prosesser i landet som er godt i gang nå, og som har kommet halvveis. Ved hjelp av gode, frivillige belønningsmidler kan disse imøtekommes. Det har jeg konfrontert Arbeiderpartiet med og fått positivt svar. Høyre svarte positivt. Fremskrittspartiet svarte positivt. Men da jeg spurte Senterpartiet, var det ikke svar.

Dag Terje Andersen (A) [19:04:48]: Det har vært en interessant debatt å følge.

Når det gjelder kommunesammenslåingsdelen av debatten, vil jeg si at Vestfold, som jeg representerer, er et av de fylkene der det virkelig skjer mye. Noen kommuner har allerede slått seg sammen, og mange slår seg sammen.

Men det har vært veldig interessant å følge diskusjonen om den såkalte regionreformen. Det er jo ikke noen regionreform, det er en sammenslåing av fylkeskommuner. Signalene fra Vestfold har vært veldig klare: Det er ikke noe gærent med Telemark, men vi vil ikke gifte oss med dem, i hvert fall ikke hvis regionene ikke skal ha helt andre oppgaver enn de har i dag.

Det er ganske spesielt – som representanten Myrli og flere har vært inne på – at en ikke hører noen fra regjeringspartiene eller fra regjeringas støttepartier, heller ikke i Vestfold og Telemark, som mener at dette er en god idé. Ja, faktum er at i denne salen er det jo nesten ingen som mener at dette er en god idé. Regjeringspartiene tar av-

stand fra løsningen, og Kristelig Folkeparti tar avstand fra løsningen, og noen stemmer nå imot løsningen. Det er ganske spesielt. Ja, det er nesten litt dramatisk at Stortinget på den måten går inn i en løsning som ingen vil ha, i et såpass viktig spørsmål som det er: hvordan landet vårt skal være organisert framover.

Etter de mange spørsmålene som har vært om hva de nye regionene skal gjøre, hva de nye fylkene skal gjøre, hvilke oppgaver de skal ha, og påvisningen av at det er flere sammenslåinger som ingen vil ha, synes jeg – i den delen av spørsmålet – at jeg blir minnet om historien om keiserens nye klær. Keiseren er statsråden, og alle i denne salen ser at når det gjelder innhold og ønskelighet av regionreformen, er keiseren naken. Det ser vi alle sammen. Men allikevel har altså partigruppene pisket folk på plass sånn at vi allikevel kan komme til å fatte et vedtak om at keiseren har klær på seg. Det er altså ikke bra for Stortinget – synes jeg – at vi fatter vedtak som egentlig ingen vil ha. Trøsten er at til høsten blir det nye koster som skal feie, nye folk som skal styre. Vi i Vestfold vet at vi skal ha et godt naboforhold til Telemark framover, men hvis fylkene ikke vil slå seg sammen, skal de slippe. Valget avgjør det.

Presidenten: Representanten Helga Pedersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helga Pedersen (A) [19:08:04]: Høyre har en rørende omsorg for Arbeiderpartiets forhold til våre ordførere og velgere. Overlat det til oss, vi har kontroll. Det kunne i stedet vært interessant å høre statsråden kommentere den undersøkelsen Kommunal Rapport presenterte, som viste at 76 pst. av lokalpolitikere er misfornøyde med den prosessen regjeringen har ført.

Når det gjelder de økonomiske virkemidlene, har jeg sagt to–tre ganger tidligere i dag at vi vil videreføre engangsstøtte, reformstøtte og inndelingstilskudd – og om nødvendig forsterke disse ordningene. Vi har støttet disse virkemidlene siden vi behandlet kommunereformen første gang her, i 2014, og vi har en rekke ganger presisert at vi ønsker å videreføre disse virkemidlene uten holdbarhetsdato. Det er rart at statsråden ikke har fått det med seg etter alle disse årene, men det er ganske betegnende for statsråden og denne regjeringens evne til å lytte. Hadde man hatt den evnen, hadde kanskje reformen hatt en bredere forankring og et bredere flertall enn det som er tilfellet i dag.

Presidenten: Representanten Freddy de Ruiter har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Freddy de Ruiter (A) [19:09:23]: Jeg skjønner godt at mine to øvrige kollegaer, representantene Harberg og Ropstad, ikke deltar i denne debatten, for de er nok i likhet med fylkespolitikere i Aust-Agder fra både Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre veldig skuffet i dag. De hadde nok forventet en mye mer offensiv statsråd, som hadde vært svært tydelig på at den avtalen som er inngått, nettopp av de flertallskameratene i Aust-Agder, hadde blitt fulgt opp i praksis. Så jeg har lyst til å gi statsråden en siste sjanse til å svare på mitt spørsmål. Det var hyggelig med det fellessekretariatet for fyl-

kesmennene, men det avtalen mellom de to fylkeskommunene går ut på, og som det er flertall for i de to fylkene, er statlige arbeidsplasser til Arendal utover Fylkesmannen som skal betjene de nye fylkene. Vil statsråden sørge for det, ved bl.a. å sikre at Nav – i fylket – kommer til Arendal, og at sams veiadministrasjon, arbeidsplassene der, blir flyttet til Arendal?

Presidenten: Representanten Liv Signe Navarsete har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Liv Signe Navarsete (Sp) [19:10:43]: Statsråd Sanner finn det morosamt at Senterpartiet og Arbeiderpartiet krev statlege arbeidsplassar. Men det er tydeleg at statsråden ikkje har fått med seg at det er hans egne i Høgre, saman med Framstegspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og resten av eit samla fylkesting i Hordaland, Sogn og Fjordane og Agder, som har kravd å få nye store oppgåver, som det står i intensjonsplanane. Eg ventar framleis på svar frå statsråden, om han vil innfri deira krav, om han vil gi ein garanti for at det kan verte innfridd, for det er dette som har vore hovudargumentet til partifelagane hans når dei har hatt sin reklame for regionane. Så står dagens regjering fram som garantist for at denne prosessen med kommunesamanslåing skal fortsetje, ein prosess som 76 pst. ifølgje Kommunal Rapport, av lokalpolitikarane er misnøgde med, som er rotete, som er håplaus. Ein slår saman kommunar som ikkje har felles grenser eingong – heilt vanvitig. Det skal altså fortsetje. Vel vel.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [19:11:56]: Det kan bli flertall for en reform uten støtte – vi vet ikke. Det står på én stemme. Folkeavstemning etter folkeavstemning har sagt nei til sentraliseringen. Sist denne uken har det vært en meningsmåling der kun 29 pst. av befolkningen sier at de vil støtte tvang. Det er stort flertall imot bruk av tvang. Blant Fremskrittspartiets egne velgere er det klart flertall mot bruk av tvang. Vi har hørt representanten fra støttepartiet Kristelig Folkeparti Geir Sigbjørn Toskedal si at vi har fått fram et resultat «som ingen partier er enige i». En har fått fram et resultat «som ingen partier er enige i» når det gjelder regionreformen, og allikevel skal det stemmes igjennom. Så har vi hørt to statsråder si: Dette er bare trinn 1, nå kommer trinn 2, vi skal tvinge mer, vi skal kjøre mer på. Så stemmer du på Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre – jeg vet ikke helt med Kristelig Folkeparti – til høsten, vet du at du får mer tvang, mer sentralisering. Det er noe folk ikke ønsker, og jeg håper at den representanten som nå står på vippen, ser at det er tid for å stoppe opp, slutte med tvangen og lytte til folket.

Presidenten: Representanten Ingjerd Schou har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ingjerd Schou (H) [19:13:16]: Jeg hører henvisning til en rekke meningsmålinger som man tar til inntekt for sitt syn og trykker til sitt bryst og sier at det støtter mitt

standpunkt. Det er bare én meningsmåling som er utgangspunkt for dette, og det er den vi hadde i 2013, det er kontrakten vi hadde med velgerne våre. Det heter valgting, det er overordnet storting, og det legger føringer for det arbeidet som skal gjøres i Stortinget. Da er det eienommeligg at Arbeiderpartiet i 2005, i 2009 og i 2013 i sitt partiprogram i kontrakt med velgerne sier at man vil ha frivillighetslinje for kommunene, «men ikke på en slik måte at enkeltkommuner kan stanse enhver endring som er ønsket av nabokommuner og er hensiktsmessig ut fra nasjonale helhetshensyn».

Det er kontrakten med velgerne. Så mye var den kontrakten med valgting og velgere verdt at man valgte å «skippe» det underveis. Det står ikke til troende, så jeg ber om tillit av velgerne når vi kommer til høstens valg.

Presidenten: Representanten Ingebjørg Amanda Godskesen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [19:14:29]: Jeg vil bare følge opp Freddy de Ruiters spørsmål til statsråden. Flertallet i Aust-Agder Fremskrittsparti er også veldig interessert i å få rede på om de forutsetningene som fylkestingene i Aust- og Vest-Agder hadde, med krav om statlige arbeidsplasser til Aust-Agder, blir oppfylt. Spesielt gjelder det Nav, det gjelder Statens vegvesen og de tingene vi har snakket om tidligere. Vi ønsker et svar på det, og det er ganske viktig.

Statsråd Jan Tore Sanner [19:15:10]: Representantene Godskesen og Freddy de Ruiters vet at jeg har hatt tett og god dialog med fylkespolitikere i Aust- og Vest-Agder, og at vi så langt har fulgt opp det de har ønsket. Og så vet også Godskesen at jeg kan ikke svare på vegne av andre statsråder i dag, for det er fortsatt prosesser i gang, men vi har vist at vi leverer. Vi har vist at vi følger opp lokalt. Vi har hatt et særlig øre til Arendal og til Aust-Agder. Jeg registrerer at Arbeiderpartiets ordfører i Arendal i dag står frem og sier han er glad for det denne regjeringen har levert.

Så har jeg lyst til å si: Vi har nå hatt en lang debatt, en opphetet debatt, et ordskifte som vi skal ha i Stortinget når vi tar denne typen viktige og historiske avgjørelser. Hvis vi ser bort fra uenigheten, som egentlig er ganske begrenset, er det i dag bred politisk enighet og vel nesten et enstemmig storting som stemmer for det aller meste. Det er jeg veldig glad for. Det er en anerkjennelse til lokalpolitikere fra alle partier som har gjort en kjempejobb.

Jeg har i fire år reist land og strand rundt og besøkt små kommuner, store kommuner, hatt dialog med ordførere fra alle partier og fulgt med på kommunestyremøtene deres. Jeg må si jeg har dyp respekt for den jobben de har gjort.

Da har jeg bare ett ønske til slutt, og det er at vi alle – når vi er ferdig med å votere i dag – bidrar til å støtte opp om de lokalpolitikere som nå skal gjøre en krevende jobb med å bygge nye kommuner i årene som kommer. Det handler om innbyggerne, og det handler om alle de tusenvis av ansatte i kommunene. De fortjener vår støtte i det store og viktige arbeidet de skal gjøre. Det er ordførere fra Senterpartiet, fra Arbeiderpartiet, fra Venstre, fra Kristelig Folkeparti, fra Høyre og fra Fremskrittspartiet som nå skal bygge nye kommuner. De tror på dette. De mener at det gir

sterke kommuner som er bra for innbyggerne, og de fortjener vår støtte – tverrpolitisk – i den viktige jobben de gjør.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [19:17:54]: Det er ingen bred enighet i dagens sak, tvert imot, det er djup splittelse.

Men det har kommet en viktig avklaring. Høyre skal være garantisten for at sammenslåing av kommuner og fylker skal fortsette. Dette er bare første steget. Det bør folkevalgte og engasjerte innbyggere i kommuner som hittil har stått utenfor, merke seg. For Buskerud gjelder det bl.a. Lier og Øvre Eiker, som da skal bli en bydel i Drammen. Her vil jeg ta fram Liers eminente ordfører, Gunn Cecilie Ringdal, som ikke bare er Høyre-ordfører i Lier, men også sentralstyremedlem i Høyre sammen med statsministeren og statsråd Sanner. Hun kjemper klart imot det som er regjeringas politikk. All honnør til Liers ordfører, som ikke gir seg i dette spørsmålet. Det er vesentlig at vi har sånne personer som avviser tvang – tvang som Høyre avviste i 1995, men som de nå er den fremste representanten for.

Trond Giske (A) [19:19:11]: Det nærmer seg slutten på en lang og viktig debatt, men ved tampen er det grunn til å stille spørsmålet: Har man besvart oppgaven?

Statsråden snakker varmt om dem som trenger kommunenes tjenester, men når en kommune er nødt til å si opp en hjemmehjelp, eller ikke har nok penger til en helsesøster på en skole eller ikke nok til barnevernet, er det veldig sjelden at det er størrelsen på kommunen som avgjør. Det er om vi har satt kommuneøkonomi, skole, eldreomsorg eller helse foran f.eks. store skattekutt. Det er den store, viktige debatten når det gjelder gode tjenester for folk.

Men det er selvfølgelig sånn at større enheter kan være fornuftig. Derfor er det veldig mange lokalpolitikere landet over som har tatt dette på alvor og diskutert og funnet ut at dette er bra for dem. Tre fjerdedeler av sammenslåingene stemmer Senterpartiet for, sa statsråd Sanner. Arbeiderpartiet stemmer for enda flere. Samtidig sier Sanner at vi nærmest stopper hele reformprosessen, så det må være den siste fjerdedelen, eller femte- eller sjettedelen som avgjør om dette er en suksess eller en fiasko. Det er en veldig merkelig framstilling. Sannheten er at det er særlig Arbeiderpartiets lokalpolitikere mange plasser som har vært på drivere for gode, frivillige, lokalt forankret sammenslåinger. Spesielt på regionområdet er det Arbeiderpartiets politikere som har gått foran.

Men der statsråden har sviktet så kapitalt, er at denne reformen skulle fylles med et innhold, at man skulle få flere oppgaver, større ansvar og større handlekraft og gjennomføringsevne lokalt. Nå har jeg vært kirkeminister to ganger, så jeg setter stor pris på at statsråden og Høyre skryter av vigslsretten og at dette er en stor reform, og at det blir desentralisert. Men ærlig talt, vi kunne fått til veldig mye mer. Det er her reformen har skåret seg. Vi skulle gjort en skikkelig jobb med å finne ut hvilke oppgaver løses best lokalt. Vi skulle gjort en skikkelig jobb med å rydde opp i de statlige regionene slik at de falt overens med de folkevalgte regionene, slik at en kunne hatt en folkevalgt dialog. Vi skulle fått dette bedre til. I stedet virker disse få

tvangssammenslåingene – for det er jo ikke mange, ærlig talt – tilfeldige og sammenrasket. Helt like situasjoner i forskjellige fylker behandles helt forskjellig, og en avis avslørte at det var en urovekkende samstemmighet mellom flertallspartiernes hjemkommuner og der man har unnlatt å bruke tvang. Slik kan man ikke styre et land.

Til slutt: Statsråden sier at det er viktig å ha slike debatter. Det er flott. Men sannheten er at slike store reformer har Norge ofte gjort med bred tilslutning. Pensjonsreform, skattereform, den type ting gjør vi sammen. Her har altså statsråden bidratt til en dyp splittelse, knappe voteringer og et flertall som kanskje ikke står seg så lenge som tre måneder. Det er heller ikke måten å gjennomføre store reformer på. Det er synd.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Marit Arnstad (Sp) [19:22:31]: Statsråden ga i sitt siste innlegg inntrykk av at det var nærmest en bred enighet i Stortinget. Det kan ikke stå uimotsagt. Det er et dypt splittet storting som vi står overfor i dag. Det er et dypt splittet storting. Hvis en vedtar kommunereformen og tvangssammenslåingene, er det med én til to stemmers overvekt. Hvis en vedtar regionsammenslåingene, tvangssammenslåingene der, er det med noen få stemmers overvekt. Det er ikke slik at vi alle må slutte opp om de ønskene som statsråden har. Tvert imot, vi må nå klargjøre det videre arbeidet, for det største ubesvarte spørsmålet etter denne debatten er: Hvor langt kommer Høyre og Fremskrittspartiet til å gå i neste periode dersom de fortsatt skulle sitte i posisjon? Det er det store ubesvarte spørsmålet. Hvor langt ned skal vi da? Hvor mange skal tvangssammenslås da? Men heldigvis har vi et valg før det, og velgerne kan få si sitt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–3.

Presidenten: Kari Henriksen har bedt om ordet før vi går til votering.

Kari Henriksen (A) [19:32:30]: Det gjelder Dokument 8-forslaget som er levert ved møtestart i dag, om oppfølging av nærpolitireformen i tråd med Stortingets intensjoner, fra representantene Hadia Tajik, Lene Vågslid, Ferhat Güven og meg selv, og jeg ber om at forslaget behandles etter § 39 c i forretningsordenen.

Presidenten: Det er notert.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering i sakene nr. 1–3. Etter ønske fra enkelte partier og enkeltrepresentanter vil presidenten under både sak nr. 1 og sak nr. 2 ta opp flere av forslagene separat, selv om det er samme fraksjon som står bak forslagene.

For å unngå tvil om voteringstemaet vil presidenten også lese selve forslagsteksten i disse forslagene. Det er en

ganske krevende runde vi skal gjennom, så jeg ber om konsentrasjon, og vi får bruke den tiden vi trenger.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 17 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–10, fra Helge André Njåstad på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
 - forslagene nr. 11–13, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti
 - forslag nr. 14, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet
 - forslag nr. 16, fra Heidi Greni på vegne av Senterpartiet
 - forslag nr. 17, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 18, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre
- Det votes over forslag nr. 14, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Askim kommune, Hobøl kommune, Eidsberg kommune og Trøgstad kommune slås sammen fra 1. januar 2020. Gitt lokal tilslutning inkluderes Spydeberg kommune i denne sammenslåingen. Dette kan gjøres av Kongen i statsråd i henhold til inndelingsloven.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 102 mot 67 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.34.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 11, fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Ålesund kommune, Sandøy kommune, Skodje kommune og Ørskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ble med 104 mot 65 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Tysfjord kommune, Narvik kommune og Ballangen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ble med 104 mot 65 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Tranøy kommune, Lenvik kommune og Berg kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ble med 104 mot 65 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Askim kommune, Hobøl kommune, Spydeberg kommune, Eidsberg kommune og Trøgstad kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.37.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Skedsmo kommune, Fet kommune og Sørumsdal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.38.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Mandal kommune, Marnardal kommune og Lindesnes kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 85 mot 84 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.38.43)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Kristiansand kommune, Søgne kommune og Songdalen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 85 mot 84 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.39.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Ålesund kommune, Sandøy kommune, Skodje kommune, Haram kommune og Ørskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.40.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Sogndal kommune, Balestrand kommune og Leikanger kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 85 mot 84 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.40.41)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Bjugn kommune og Ørland kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.41.18)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Vikna kommune, Nærøy kommune, Leka kommune og Bindal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Trøndelag og Nordland justeres slik at den nye kommunen blir en del av Trøndelag fylke.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.42.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Tysfjord kommune blir delt i to deler og hver del blir lagt til andre kommuner.

Narvik kommune, Ballangen kommune og del av Tysfjord kommune (nordøstsiden) slås sammen fra 1. januar 2020.

Hamarøy kommune og del av Tysfjord kommune (sørvestsiden) slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.42.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Tranøy kommune, Lenvik kommune, Berg kommune og Torsken kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.43.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

A.

I

Moss kommune og Rygge kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

II

Oppegård kommune og Ski kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

III

Nye Holmestrand kommune, som fra 1. januar 2018 vil bestå av nåværende Holmestrand kommune og Hof kommune, slås sammen med Sande kommune senest fra 1. januar 2020.

IV

Tønsberg kommune og Re kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

V

Bø kommune og Sauherad kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

VI

Lyngdal kommune og Audnedal kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

VII

Stavanger kommune, Rennesøy kommune og Finnøy kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

VIII

Forsand kommune og Sandnes kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

IX

Fjell kommune, Sund kommune og Øygarden kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

X

Radøy kommune, Lindås kommune og Meland kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XI

Os kommune og Fusa kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XII

Ullensvang kommune, Odda kommune og Jondal kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XIII

Voss kommune og Granvin kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XIV

Førde kommune, Naustdal kommune, Gaular kommune og Jølster kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XV

Selje kommune og Eid kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XVI

Fræna kommune og Eide kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XVII

Molde kommune, Midsund kommune og Nesset kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XVIII

Stordal kommune og Norddal kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XIX

Trondheim kommune og Klæbu kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XX

Roan kommune og Åfjord kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXI

Verran kommune og Steinkjer kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXII

Namdalseid kommune, Namsos kommune og Fosnes kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXIII

Kvalsund kommune og Hammerfest kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXIV

Vågsøy kommune og Flora kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

B.

I

Aurskog-Høland kommune og Rømskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Akershus og Østfold justeres slik at den nye kommunen blir en del av Akershus fylke.

II

Asker kommune, Hurum kommune og Røyken kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Akershus og Buskerud justeres slik at den nye kommunen blir en del av Akershus fylke.

III

Drammen kommune, Nedre Eiker kommune og Svelvik kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Buskerud og Vestfold justeres slik at den nye kommunen blir en del av Buskerud fylke.

IV

Volda kommune og Hornindal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane justeres slik at den nye kommunen blir en del av Møre og Romsdal fylke.

V

Snillfjord kommune blir delt i tre deler, og hver del blir lagt til andre kommuner.

Hemne kommune, del av Snillfjord kommune (Vennastranda) og Halså kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Hitra og del av Snillfjord kommune (Sundan/Hemn-skjela) slås sammen fra 1. januar 2020.

Orkdal kommune, Agdenes kommune, Meldal kommune og del av Snillfjord kommune (Krokstadøra) slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Trøndelag og Møre og Romsdal justeres slik at den nye kommunen hvor Halså inngår, blir en del av Trøndelag fylke.

VI

Skånland kommune og Tjeldsund kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Troms og Nordland justeres slik at den nye kommunen blir en del av Troms fylke.

Presidenten: Det votes over A, I–VII, IX–XIX og XXI–XXIII.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget, som er endret under debatten, lyder:

«Spørsmål om sammenslåing mellom Sandnes og Forsand utsettes.»

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 141 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.44.38)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 16, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Sandnes kommune og Forsand kommune slås sammen under forutsetning av at Forsand kommunestyre stadfester sitt vedtak om en slik sammenslåing.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 141 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.45.36)

Presidenten: Det votes over A, VIII.

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 141 mot 28 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.46.12)

Presidenten: Det votes over A, XX.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.46.49)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 18, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Vågsøy kommune og Flora kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020. Bremanger består som egen kommune.»

Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 92 mot 77 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.47.34)

Presidenten: Det votes over B.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 18 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–8, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 9, fra Helge André Njåstad på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 10–12, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 13, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 14, fra Heidi Greni på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 15, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 16, fra Helge André Njåstad på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 17 og 18, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 17 og 18, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for det i større grad tas helhetlige miljøhensyn i planarbeidet og arealforvaltningen i henhold til plan- og bygningsloven, samt sikre at innsigelser fra regionalt nivå vektlegges tyngre i saker som kommer til behandling i departementet.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at fylkeskommuner og fylkesmenn oppmuntres til å gjenoppta sin viktige funksjon som innsigelsesmyndighet i saker av viktig regional og nasjonal betydning, som areal og jordvern, næring og miljø og natur.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 161 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.49.13)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til overføring og finansiering av regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til fylkeskommunene.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 161 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.49.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede forslag om overføring av det statlige barnevernet gjennom Bufetat, de distriktspsykiatriske klinikkene og familievernnet fra staten til fylkeskommunene.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 158 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.49.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan fylkene kan få ansvaret for og finansiering til å overta de Regionale forskningsfondene.»

Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiet har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 73 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.51.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forvaltningsoppgaver som i dag er lagt til Fylkesmannens miljøavdeling og landbruksavdeling, overføres til regionalt folkevalgt nivå.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 103 mot 66 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.51.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10 og 11, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det oppnevnes styremedlemmer med politisk kompetanse og lokal forankring i helseforetakene. Oppnevningen skal foregå i dialog med regionene.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at fordeling av skjønnsmidler fra Fylkesmannen til kommunene skal være en oppgave underlagt regionalt folkevalgt nivå. Fylkesmannen beholder skjønnsmidler knyttet til beredskap.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 102 mot 67 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.52.22)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere overføring av oppgaver tilknyttet regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til de nye regionene.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 89 mot 80 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.52.44)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–8, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre et arbeid som gir en samordning av grensene for statens regionale etater og fylkeskommunene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at inndelingen av fylkesmannsembetene, med unntak av Oslo og Akershus, fortsatt skal følge grensene for fylkeskommunene.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at tilskudd til ikke-statlige lufthavner, innkjøp av innenlandske flyruter og statlige fiskerihavner videreføres som et statlig ansvar.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget deler regjeringens ambisjon om å øke fylkeskommunenes rolle i europeisk samarbeid, og ber derfor regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan regionene best kan settes i stand til å gjennomføre denne nye rollen.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at oppgaver som i dag ligger hos regional stat/Fylkesmannen og som legger til rette for bruk av politisk skjønn, som hovedregel legges til regionalt folkevalgt nivå.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre Innovasjon Norge med regionale styrer og regionalt medeierskap som i dag.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regionalt folkevalgt nivå fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring, og at det derfor ikke gjennomføres forsøk med overføring av denne oppgaven til kommunene.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for regionale virkemidler til styrking av desentralisert høyere utdanning.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 73 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 19.53.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 16, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslaget lyder:

«Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskom-

mune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.53.50)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Vest-Agder fylkeskommune og Aust-Agder fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

II

Buskerud fylkeskommune, Akershus fylkeskommune og Østfold fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

III

Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

IV

Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

V

Oppland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

VI

Stortinget ber regjeringen utrede å gi fjelloven samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordland grense. Utredningen skal legge til grunn at Statskog fortsatt skal beholde ansvaret for skogressursene. Utredningen skal videre legge til grunn at gjeldende finnmarkslov videreføres innenfor dagens fylkesgrense for Finnmark, men ikke utvides til nye geografiske områder.

VII

Stortinget ber regjeringen sørge for at regional veiadministrasjon, som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til regionalt folkevalgt nivå.

VIII

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å fornye regelverket for løyver og behovsprøving for persontransport slik at bestemmelser knyttet til dette kan fastsettes av de nye fylkeskommunene.

IX

Stortinget ber regjeringen endre ansvarsfordelingen mellom Regionale forskningsfond (RFF) og Forskningsrådet slik at beslutninger rundt prosjektstøtte blir fattet på fylkeskommunalt nivå.

X

Stortinget ber regjeringen overføre oppgaver tilknyttet regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til de nye regionene.

XI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan som konkretiserer hvilke oppgaver som kan overføres fra IMDi til de nye fylkeskommunene.

XII

Stortinget ber regjeringen vurdere nærmere hvilke oppgaver som kan overføres fra IMDi til de nye fylkeskommunene.

Presidenten: Det votes over I.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 148 stemmer for og 6 stemmer mot komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 19.54.21)

Lene Vågslid (A) (fra salen): Kan vi ta det om igjen?

Presidenten: Vi tar det en gang til.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 166 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.54.59)

Presidenten: Det votes over II.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.55.35)

Presidenten: Det votes over III.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 95 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.56.09)

Presidenten: Det votes over IV.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.56.48)

Presidenten: Det votes over V.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.57.23)

Presidenten: Det votes over VI.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 106 mot 62 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.57.51)

Presidenten: Det votes over VII.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over VIII, IX og X.

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 91 mot 78 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.58.24)

Presidenten: Det votes over XII.

Arbeiderpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Helga Pedersen (A) (fra salen): Er det XII? Det skal vi støtte.

Presidenten: Det støtter Arbeiderpartiet. Det er fint.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 132 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.59.08)

Presidenten: Det votes over XI.

Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 86 mot 83 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.59.36)

V o t e r i n g i s a k n r. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en plan og legge fram forslag til sikring av nødvendig kompetanse og kapasitet i kommunene på miljø, natur, biologisk mangfold og friluftsliv.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 107 mot 62 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.00.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest utarbeide nasjonale retningslinjer for kvalitet og kvantitet for TT-transporten og foreslå en finansieringsordning som sikrer TT-transport i tråd med de nasjonale retningslinjene.»

Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiet har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 73 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.01.28)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av om ressursdisponeringen på det boligsosiale området står i forhold til dokumentert behov før det gjøres en eventuell vurdering av overføring av ansvaret fra Husbanken til kommunene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av domstolenes ansvar for notarialbekreftelser med sikte på å overføre et større ansvar til kommunene enn det som foreslås i Prop. 91 L (2016–2017).»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 73 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 20.01.57)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak:

A.

l o v

om endringer i ekteskapsloven og bustøttelova m.m.
(oppgaveoverføring til kommunene)

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Vigslere*

Vigslere er:

- a) prest i Den norske kirke, og prest eller forstander i et registrert trossamfunn, eller seremonileder eller tilsvarende i livssynssamfunn som mottar tilskudd etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn når Kongen har godkjent formen for inngåelse av ekteskap.
- b) *ordførere, varaordførere og kommunalt ansatte eller folkevalgte som kommunestyret selv gir slik myndighet.*
- c) *utsendt utenriktjenestemann, jf. utenriktjenesteloven § 14.*
- d) *Sysselmannen på Svalbard. Sysselmannen kan delegeres vigselsmyndighet til tjenestemenn ved sysselmannskontoret.*
- e) særskilt vigsler oppnevnt av departementet i tilfeller der det er behov for det på grunn av lange avstander eller av andre grunner. Oppnevningen gjelder for fire år. Departementet *kan gi forskrift om tildeling og tilbakeføring av vigselsrett for seremonileder eller tilsvarende i livssynssamfunn.*

Ny § 12 a skal lyde:

§ 12 a *Vigsler i kommunen*

Kommunen skal ha et tilbud om vigsel for kommunens innbyggere og personer som ikke er bosatt i Norge, men som fyller vilkårene for å inngå ekteskap i Norge etter kapittel 1.

Departementet kan gi forskrift om kommunalt vigsels-tilbud med regler om at vigsels-tilbudet skal være tilgjengelig og om betaling for vigsler.

II

I lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus skal § 2 første ledd lyde:

Notarialforretninger er utføring av dei oppgavene som er lagt til notarius publicus i lov eller forskrift, mellom

anna å gje notarialstadfestingar, som stadfesting av underskrift og rett kopi.

III

I lov 24. august 2012 nr. 64 om bustøtte gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om bustøtte og kommunale bustadtilskot (bustøtelova)

Overskrift for nytt kapittel I skal lyde:

Kapittel I. Bustøtte

Nåværende § 1 til og med § 13 skal inngå i kapittel I.

Overskrift for nytt kapittel II skal lyde:

Kapittel II. Kommunale tilskot til etablering i eigen bustad og til tilpassing av bustad

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 Tilskot til etablering i eigen bustad for vanskelegstilte på bustadmarknaden

Kommunen kan etter søknad gje tilskot til å finansiere bustad for vanskelegstilte på bustadmarknaden.

Det kan gjevast tilskot til personar med låg inntekt som ikkje klarer å etablere seg i eigen bustad. Tilskotet kan også bli brukt til reetablering for vanskelegstilte som har behov for ein betre tilpassa bustad. Personar med langvarige økonomiske problem skal prioriterast.

Det kan gjevast tilskot til å kjøpe, føre opp eller refinansiere eigen bustad. Kommunen kan også gje tilskot til å utbetre ein nyinnkjøpt bruktbustad.

Ny § 15 skal lyde:

§ 15 Tilskot til tilpassing av bustad for personar med behov for tilpassa bustad

Kommunen kan etter søknad gje tilskot som kan bidra til at personar med behov for tilpassa bustad no eller i framtida, kan finansiere nødvendig tilpassing.

Det kan gjevast tilskot til husstandar der enkeltpersonar har behov for tilpassa bustad. Tilskotet kan også bli gjeve til eldre som treng å tilpasse bustaden sin for å kunne halde fram med å bu heime ved eit framtidig behov for tilpassa bustad. Tilskotet kan vere økonomisk behovsprøvd.

Tilskot til tilpassing kan bli gjeve både til enkle tiltak, til større ombyggingar, og til å finansiere profesjonell prosjekterings- og utgreiingshjelp ved behov for tilpassing.

Overskrift for nytt kapittel III skal lyde:

Kapittel III – Ikraftsetjing

Nåværende §§ 14 og 15 blir nye §§ 16 og 17 og skal inngå i kapittel III.

IV

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De ulike delene av loven kan settes i kraft til ulik tid.

Presidenten: Det voteres over A, I, II og IV.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over A, III.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.02.42)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket blir satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

lov

om overføring av ansvar for kollektivtransport

§ 1 Definisjoner

Kollektivtransport etter denne loven omfatter rutetransport, jf. yrkestransportlova § 2, med motorvogn, fartøy, sporvei, tunnelbane, forstadsbane og lignende sporbundet transportmiddel. I tillegg omfatter kollektivtransport tilrettelagt transport for funksjonshemmede. Kollektivtransport omfatter ikke transport med ferger i fylkesvegsamband.

Ansvar for kollektivtransport omfatter drift og kjøp av kollektivtransporttjenester og myndighet til å gi løyve etter yrkestransportlova §§ 6 og 7.

§ 2 Overføring av ansvar for kollektivtransport og vilkår for overføringen

Kongen i statsråd kan vedta overføring av ansvar for kollektivtransport fra fylkeskommunen til kommunen dersom kommunen kan dokumentere at den:

- omfatter et område som utgjør en felles bolig-, arbeids- og serviceregion,
- har et tilstrekkelig markedsgrunnlag til å kunne gi befolkningen et ønsket kollektivtilbud innenfor en samfunnsøkonomisk akseptabel kostnad og
- har et samarbeid med fylkeskommunen om å sikre et helhetlig rutetilbud.

Ved overføring av ansvar for kollektivtransport etter første ledd overtar kommunen ansvaret for kollektivtransporttilbudet innenfor kommunens grenser. Kommunen bestemmer selv omfanget av kollektivtransporttilbudet.

§ 3 Framgangsmåte for overføring av ansvar

Kommunestyret vedtar selv om kommunen skal søke om å få overført ansvar for kollektivtransport innen sitt område. Kommunen må på tidspunktet for innsending av søknad dokumentere at vilkårene i § 2 første ledd bokstav a og b er oppfylt.

Før endelig søknad kan behandles av Kongen i statsråd, må kommunen også dokumentere at vilkåret om samarbeid med fylkeskommunen i § 2 første ledd bokstav c er oppfylt. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv at det skal inngås samarbeidsavtale mellom kommunen og fylkeskommunen.

§ 4 Overføring av rettigheter og plikter knyttet til inngåtte kontrakter

Fra det tidspunktet et vedtak om overføring av ansvar for kollektivtransport trer i kraft, overtar kommunen fylkeskommunens rettigheter og plikter knyttet til inngåtte kontrakter om kjøp av transporttjenester, med frigjørende virkning for fylkeskommunen.

Fordringshavere og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Ved uenighet mellom fylkeskommunen og kommunen om hvilke rettigheter eller plikter som er overtatt etter første ledd, kan hvert av organene bringe spørsmålet inn for Kongen til avgjørelse. Søksmål om spørsmål som nevnt i første punktum, kan bringes inn for de alminnelige domstolene først når muligheten til å få saken avgjort av Kongen er benyttet. Kongens avgjørelse etter første punktum har ingen virkning overfor private fordringshavere og rettighetshavere. Andre punktum gjelder ikke for søksmål mot eller fra private fordringshavere og rettighetshavere.

§ 5 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 6 Endringer i andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. skal § 7 andre ledd lyde:

Når fylkeskommunen *eller kommunen* gir tilskudd til lokal jernbane innen et fylke *eller en kommune*, fastsetter fylkeskommunen *eller kommunen* transportvilkår. Fylkeskommunens *eller kommunens* vedtak i saker om godkjenning av ruteplan, takster og tilskudd kan ikke påklages til departementet.

2. I lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy gjøres følgende endringer:

§ 13 andre ledd skal lyde:

(2) Med den avgrensinga som følger av første ledd, gjev fylkeskommunen løyve til rutetransport etter §§ 6 og 7. Kommunen gjev likevel løyve innanfor kommunegrensa når ansvar for kollektivtransport er overført til kommunen i samsvar med lov om overføring av ansvar for kollektivtransport.

§ 22 nytt sjettede ledd skal lyde:

(6) *Dersom kommunen har fått overført ansvar for kollektivtransport etter lov om overføring av ansvar for kollektivtransport, gjeld første til femte ledd tilsvarende for kommunen.*

§ 23 nytt andre ledd skal lyde:

(2) *Første ledd gjeld òg for kommunen der kommunen har fått overført ansvar for kollektivtransport etter lov om overføring av ansvar for kollektivtransport.*

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 95 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.03.33)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 96 mot 73 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.04.03)

Presidenten: Lovvedtaket blir satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

C

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at ansvaret for forvaltningen av midler til nærings- og miljøtiltak i skogbruket overføres fra Fylkesmannen til fylkeskommunene.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 85 stemmer mot og 84 stemmer for komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 20.04.03)

Presidenten: Er det noen som har stemt feil?

Flere fra salen: Ja.

Presidenten: Da må dere følge med. Vi tar det om igjen.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 85 mot 84 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.06.19)

Presidenten: Vi går så til sak nr. 4.

Sak nr. 4 [20:06:44]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kirsti Bergstø, Heidi Greni og Stein Erik Lauvås om å få utarbeidet og lagt fram en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring (Innst. 334 S (2016–2017), jf. Dokument 8:73 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inn-til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [20:07:59] (ordfører for saken): Jeg vil først takke komiteen for arbeidet med å få denne fort og greit igjennom.

Sørsamisk kultur er under press. Vi må handle, og vi må handle i tide. Det tror jeg egentlig vi kan konstatere at det er en tverrpolitisk enighet om, i alle fall slik jeg leser komiteen etter behandlingen.

Forslagsstillerne peker ganske rett på at det må en helhetlig strategi til som omfatter både sørsamisk språk, kultur og næring. Vi er enige med forslagsstillerne i det. Sørsamene har egentlig særlige utfordringer som en minoritet i minoriteten.

Vi er glad for at statsråden i sitt tilsvaret til forslaget poengterer at de er i gang med oppfølgingen av NOU 2016:18, Hjertespråket, som nylig har vært på høring. Denne rapporten ble lagt fram av et utvalg regjeringen nedsatte i samråd med Sametinget i 2014, og som kom med sin innstilling i fjor.

Kristelig Folkeparti tenker at regjeringen nå må få litt tid på seg og forutsetter at regjeringen har nødvendig dialog med Sametinget. Jeg synes vi fra Stortingets side skal gi regjeringen et visst handlingsrom når det gjelder hvordan dette skal følges opp. Derfor har komiteen samlet seg om å be regjeringen i oppfølgingen av nevnte NOU ha en «særlig oppmerksomhet rettet mot sørsamisk språk og sammenhengene mellom språk, kultur og næring, og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte med konkrete forslag til oppfølging».

På vegne av Kristelig Folkeparti anbefaler jeg herved komiteens innstilling.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Stein Erik Lauvås (A) [20:10:13]: På flere områder er komiteen enig i at sørsamisk språk og kultur må ivaretas. En samlet komité sier også at det er særlige utfordringer for sjørsamisk språk og kultur, og vi er enige om at det er en nær sammenheng mellom språk, kultur og tradisjonell næringsutøvelse. På tross av dette vil altså ikke fler-

tallet støtte forslaget om en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring.

I sitt svarbrev til komiteen sier statsråden:

«Før departementet eventuelt tar en beslutning om å utarbeide en egen melding til Stortinget om sørsamisk språk, vil det være naturlig og riktig å kontakte Sametinget, for å få Sametingets vurdering av saken.»

Statsråden kan nå spare seg arbeidet med å kontakte Sametinget. Sametinget har nå avklart hva de mener om dette spørsmålet, med stort flertall. Sametinget sier at de støtter forslaget om å utarbeide en egen stortingsmelding. De sier at situasjonen for sørsamene tilsier at det bør legges fram en egen stortingsmelding om situasjonen for sørsamisk kultur, språk og næringsliv med konkrete tiltak for oppfølgingen, og at meldingen må utarbeides i samarbeid med Sametinget. Det er det Sametinget nå har vedtatt. Dette burde vi på Stortinget ha fulgt opp ved å vedta mindretallets forslag.

NOU-en, Hjertespråket, har vært på høring. Fristen gikk ut 15. mars, og vi får nå forutsette at de nødvendige ressursene i departementet brukes slik at oppfølgingen av NOU-en får en god framdrift.

Jeg tar opp de forslagene Arbeiderpartiet står bak.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har tatt opp de forslagene han refererte til.

Bjørn Lødemel (H) [20:12:23]: Eg vil først takke forslagsstillerane for å løfte ein viktig debatt. Det sørsamiske språket er viktig i den samiske kulturen, og vi er i dag i ein situasjon der det sørsamiske språket er i ein kritisk situasjon.

Arbeidet med å styrkje dei samiske språka har vore ei prioritert oppgave over lengre tid. Dette gjeld samiske språk generelt, men det har ekstra stor betydning for dei små språkgruppene, som sørsamisk og lulesamisk.

Dei samiske språka er kulturberarar og viktige i vidareføringa av samiske verdiar og kunnskap. Retten til å kunne bruke samisk i møte med det offentlege og rett til opplæring i og på samisk er blant dei viktigaste rettighetene for samane som folk.

Dette er derfor eit tema som både Høgre og regjeringa har vore opptekne av, og på denne bakgrunn blei det i samråd med Sametinget sett ned eit eige offentleg samisk språkutval i 2014.

Utvalet hadde som oppgave å gå gjennom gjeldande ordningar, tiltak og regelverk som er knytte til dei samiske språka, og vurdere korleis desse kan tilpassast dagens organisering av offentleg sektor og sikre funksjonelle og likeverdige offentlege tenester på samisk.

Utvalet skulle også kome med forslag til korleis offentleg sektor kan sikrast personale med kompetanse i samiske språk og sjå på ordningar og tiltak som bidreg til at fleire lærer seg og bruker dei samiske språka.

Rapporten til dette utvalet, NOU 2016:18, Hjertespråket, var nyleg ute på høyring, og regjeringa arbeider no med korleis dei anbefalingane som ligg i rapporten, skal følgjast opp.

Eg viser i den samanhengen til statsråden sitt brev til komiteen der han skriv at det er for tidleg å ta stilling til korleis NOU-en om samiske språk skal følgjast opp, og korleis saka eventuelt bør leggjast fram for Stortinget. Høgre er samd i dette.

Forslagsstillarane viser til eit viktig poeng, nemleg at sektorprinsippet fører til at heilskapen i staten sine føringar for samepolitikken blir svekte. Derfor har regjeringsspartia og samarbeidspartia blitt einige om at regjeringa skal vurdere ein eventuell ny budsjettmodell for Sametinget.

Vi ser fram til dei vidare samtalane mellom departementet og Sametinget, og håper at dei kjem til semje om ein modell som sikrar samordna og heilskaplege politiske prioriteringar.

Eg er glad for at komiteen i denne saka har ei samla innstilling der ein ber regjeringa i oppfølginga av NOU 2016:18, Hjertespråket, om å ha ei særleg merksemd mot sørsamisk språk og samanhengane mellom språk, kultur og næring.

Heidi Greni (Sp) [20:15:20]: Jeg er medforslagsstiller på dette forslaget sammen med representanter fra Arbeiderpartiet og SV, der vi ber om å få lagt fram en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring.

Den samiske befolkningen har flere språk og er spredt bosatt. I dag er det bare noen få hundre personer som snakker sørsamisk. Språket er med andre ord under sterkt press, og det er begrunnelsen for at vi fremmer dette representantforslaget. Språket er karakterisert som et sterkt truet språk.

Det siste tiåret har det skjedd en revitalisering av samisk språk. Dette har også bidratt til å synliggjøre sørsamisk kultur. Flere kommuner, som Snåsa, Røyrvik og Hattfjelldal, er eller har søkt om å bli innlemmet i samisk språkområde. Røros åpnet høsten 2016 en egen sørsamisk barnehage. Det er også skapt usikkerhet, bl.a. gjennom kutt i bevilgningene til sørsameskolen i Hattfjelldal og treghet i videreføring av planene for museet og kultursenteret Saemien Sijte i Snåsa.

Høsten 2016 leverte Samisk språkutvalg sin rapport, Hjertespråket, til regjeringen. Utvalget har gått gjennom lovverk, tiltak og ordninger for sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk språk i Norge. Det er i rapporten understreket at samiske språk er truede språk, og at det trengs flere brukere for at språkene fortsatt skal være levende. Blant tiltakene som foreslås, er styrking av samisk språk i barnehager og skoler og mer personell med samiskspråklig kompetanse i offentlig tjenesteyting. Det vises også til at det i større grad må tilrettelegges for fjernundervisning i skolen og fjernkonsultasjoner i helse- og omsorgssektoren.

Vi understreker som forlagsstiller at det er viktig å følge opp det grundige arbeidet som er gjort i det samiske språkutvalget. Vi er tydelige på at det ikke er noen motsetning mellom det å gjennomføre tiltak som er omtalt i rapporten Hjertespråket, og det å lage en stortingsmelding for en helhetlig gjennomgang av tiltak for sørsamisk språk, kultur og næring.

Jeg vil vise til at komiteen hadde møter med representanter fra Sametinget i behandlingen av denne saken. Representantene fra Sametinget la vekt på at situasjonen for det sørsamiske språkområdet måtte ses i sammenheng med og behandles sammen med tiltak for samiske språk generelt gjennom oppfølgingen av rapporten Hjertespråket. Det er jeg enig i, og jeg mener de forslagene som vi har fremmet, støtter opp under dette. Jeg viser for øvrig til våre merknader.

Jeg må si jeg var litt overrasket da det var stor mangel på entusiasme fra Sametingets representanter. Jeg fikk for-

ståelsen av at de ikke mente det var behov for en ekstra oppmerksomhet nettopp om det sørsamiske. Det sørsamiske er jo en minoritet i minoriteten og har derfor spesielt store utfordringer.

Nå har vi i dag fått et brev fra Sametinget der de har en helt annen holdning til dette, og der de ser behovet for ekstra oppmerksomhet rundt det sørsamiske. Vi har nå muligheten til å endre og stemme for det forslaget hvis vi vil følge Sametingets syn slik det er lagt fram i dag.

Dette handler om mer enn språk. Det handler om kulturutvikling, det handler om kulturbevaring, museet i Snåsa, f.eks. magasineringskapasiteten for sørsamiske gjenstander. Det handler også om næringsutviklingen, f.eks. den uholdbare rovdyrsituasjonen som er i disse områdene. Den sørsamiske reindriften er bærebjelken i den sørsamiske kulturen.

Det som skiller disse to forslagene, er stort sett om vi vil at dette skal være en egen stortingsmelding, eller om det skal være en oppfølging innenfor oppfølgingen av Hjertespråket. Mindretallet i denne innstilling tror altså at en egen stortingsmelding er best, men jeg er i hvert fall glad for at vi har fått inn at komiteen er enig om at dette skal ha en egen oppmerksomhet i oppfølgingen av Hjertespråket.

André N. Skjelstad (V) [20:20:15]: Jeg takker saksordføreren for framlegget. For øvrig synes jeg også at representanten Greni hadde et godt innlegg som på mange måter belyste litt av det som er «cluet» i denne saken. Dette gjelder en minoritet blant minoritetene. Jeg synes det er en viktig sak, og jeg ønsker også å takke forlagsstillerne fordi de fokuserte nettopp på det.

Jeg kommer selv fra et fylke med betydelig sørsamisk bosetning, og jeg har kjempet for midler til den sørsamiske kulturen i samtlige budsjettforhandlinger. Jeg håper vi nå også kan få landet Saemien Sijte, som ligger på Snåsa. Det har vært en svært gledelig sak for oss, både for sørsamene og for Nord-Trøndelag.

I en globalisert hverdag er det ekstra viktig at vi verner om urspråkene våre, derunder også det sørsamiske. Jeg er også fornøyd med komiteens innstilling om at regjeringens oppfølging av NOU 2016:18, Hjertespråket, må rette oppmerksomhet mot det sørsamiske språket og rollen det spiller for kultur og næring, som også representanten Greni var innom i sitt innlegg.

Venstre kommer til å fortsette å stå på for sørsamisk kultur, og for meg, som representant for Nord-Trøndelag – der dette også er en del av vår identitet og vår kultur – er dette en sak som alltid vil stå mitt hjerte nær.

Karin Andersen (SV) [20:21:50]: Som initiativtaker til dette forslaget må jeg si at jeg er litt overrasket over den lunkne mottagelsen som det har fått i departementet. Alle vet at samepolitikken – også den store – sliter litt. Vi har sektoransvarsprinsippet, som vi har diskutert her flere ganger, og det er nok ikke til å stikke under stol at de samiske spørsmålene sjeldent står øverst på prioriteringslista når de ulike departementene og statsrådene skal kjempe om kroner og tiltak. Da drukner det samiske i det nasjonale og det sørsamiske i det samiske.

Jeg kommer også fra et fylke der vi har sørsamisk bosetting med tradisjonell næring – og kanskje bitte lite grann språk igjen. Denne saken handler om helheten for de sørsamiske bosettingene og befolkningene. Det er grunnen

til at vi har tatt opp en sak om å se på dette i en helhet. Jeg er veldig glad for at Sametinget har sendt oss dette brevet – og nå sagt at de støtter dette helhjertet.

Jeg og SV er også veldig glad for NOU-en, Hjertespråket. Den viser at det er flere av de samiske språkene som er truet. For eksempel er lulesamisk sterkt truet, og de sørsamiske språkene er direkte truet. Det er flere av disse språkgruppene som er små, og det trengs helt særskilte tiltak for at vi skal kunne være litt tryggere på at de skal leve framover. Dette mangfoldet er vi jo stolte av. Det står til og med i Grunnloven at vi er en nasjon basert på to folk, og da må vi sørge for at urfolket, altså de samiske interessene og språkene, blir ivaretatt, slik at de kan overleve.

Derfor har Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV fremmet et forslag om at denne NOU-en, Hjertespråket, blir fulgt opp så raskt som mulig. Det er kanskje det aller, aller viktigste tiltaket. Men også kultur og næring må ses i sammenheng med dette språket, og det må ses i sammenheng med de ulike tiltakene man har på samepolitikken generelt. Derfor mener vi at regjeringen burde lage en egen stortingsmelding om dette, slik at man får se dette i sammenheng. Det kunne også være nyttig å se dette sammen med det som regjeringen nå arbeider med for å heve de samiske spørsmålene, for å samle det mer eller få en bedre oversikt, når det skal opp i regjering og legges fram for Stortinget.

Jeg vil oppfordre medrepresentanter til å stemme for forslagene nr. 1 og 2. Det er nødvendig fordi den sørsamiske befolkningen, språket, kulturen og næringen trenger det.

Statsråd Jan Tore Sanner [20:25:34]: Takk til komiteen for et godt arbeid. Det er bra at det her er en felles erkjennelse av utfordringen og også et stort engasjement for sørsamisk språk. Det er nødvendig, fordi det sørsamiske språket er i en kritisk situasjon: Sørsamene er få, og det sørsamiske samfunnet er spredt over store områder. I mange slekter er den naturlige overføringen av språket mellom generasjonene stoppet opp. Det finnes heller ikke et samlet sørsamisk språksamfunn.

Takket være mange ildsjeler er sørsamisk likevel fortsatt et levende språk. Regjeringen har jobbet med å støtte opp om arbeidet for sørsamisk, språkopplæring i skolen, sørsamisk språk og kultur i barnehagen, språkleirer og voksenopplæring i sørsamisk er i ferd med å sikre en kontinuitet i språket. Språksentre og kultursentre er også viktige arenaer for bruk av sørsamisk språk.

Den samiske språkundersøkelsen fra 2012 viste at det i dag er flere unge sørsamer som kan snakke sørsamisk, enn i foreldregenerasjonen. Det tyder på at innsatsen gir effekt, og at sørsamisk språk er i en positiv utvikling. Vi står likevel overfor mange utfordringer når vi skal styrke det sørsamiske språket for fremtiden. Disse utfordringene må vi møte i samarbeid med de sørsamiske miljøene og med Sametinget.

For å styrke arbeidet med de samiske språkene satte regjeringen i samråd med Sametinget ned et eget offentlig samisk språkutvalg i 2014. Utvalget la frem sin rapport, NOU 2016:18 – Hjertespråket, i oktober i fjor. Utvalget har særlig trukket frem de spesielle behovene sørsamisk språk står overfor, og har kommet med forslag til tiltak for å møte disse behovene.

Språkutvalgets rapport har vært på høring med frist 15. mars 2017. Utvalget har kommet med omfattende for-

slag, og det har kommet inn mange høringsuttalelser – ca. 130. Regjeringen vil følge opp språkutvalgets rapport i dialog og konsultasjoner med sametinget. Det er foreløpig for tidlig å ta stilling til i hvilken form det vil være hensiktsmessig å legge saken frem for Stortinget. Det er et spørsmål vi ønsker å komme tilbake til, og hvor vi også vil ha med Sametingets vurderinger. Rapporten fra språkutvalget tar som nevnt opp de særlige utfordringene sørsamisk språk står overfor. Det vil vi, både Sametinget og regjeringen, ha med oss i oppfølgingen av rapporten.

La meg også legge til at det heller ikke er nødvendig å vente til en eventuell stortingsmelding legges frem for Stortinget. Vi er også innstilt på å se om man kan følge opp med konkrete tiltak som kan gi raskere effekt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [20:28:36]: Forslaget handler om å legge fram en stortingsmelding om språk, kultur og næring. Jeg er glad for den positive holdningen mange partier her ytrer til språk. Men i forslaget som vi fremmer, peker vi også på at det er behov for å avklare rettighetene til land og vann sør for Finnmark, og også i deler av det sørsamiske området.

I 2005 ble finnmarksloven vedtatt etter 25 års debatt. Nå ligger Samerettsutvalget II på bordet, og det har det gjort i mange år – kompliserte og til dels kontroversielle spørsmål. I den forrige saken vi behandlet, har regjeringspartiene – helt ut av det blå – vært med på å fremme et forslag om at man skal utrede fjelloven, og man forhåndskonkluderer med at Statskog skal være forvalteren i Troms og Nordland. Sametinget er ikke konsultert, og det har ikke vært dialog med de berørte fylkene.

Er dette regjeringens nye standard for hvordan urfolks-spørsmål skal behandles?

Statsråd Jan Tore Sanner [20:29:37]: Samerettsutvalget II er en viktig rapport, og det er også riktig at den har ligget lenge. Under den rød-grønne regjeringen har den åpenbart ligget i skuffen i åtte år. Vi tok den rapporten opp igjen, og vi startet arbeidet med å få på plass en ny lov om konsultasjon, slik at vi også kunne få det til på lokalt og fylkeskommunalt plan. Vi har konsultert med Sametinget om det. Vi var nesten i mål, men på grunn av at det ikke ble enighet om spørsmålet om budsjettordning, er den saken foreløpig blitt liggende. Men jeg er innstilt på å følge opp det arbeidet videre. Jeg mener det er viktig. Når det gjelder spørsmålet om fjelloven, vil det være slik at regjeringen selvsagt vil konsultere med Sametinget før vi går videre med oppfølgingen av Stortingets vedtak.

Helga Pedersen (A) [20:30:36]: Jeg er helt enig i at Samerettsutvalget II har ligget lenge, og det får vi ta et felles ansvar for. Problemet er jo at når man for første gang hører fra regjeringen om hvordan Samerettsutvalget II skal følges opp, er det nærmest i form av et benkeforslag i en sak der det ikke foreligger et saksgrunnlag fra regjeringen, og der Sametinget ikke er konsultert. Jeg vil minne om at vi allerede har en konsultasjonsordning som har eksistert i mange år. Det som gjør dette spesielt problematisk, er jo at det igjen forsterker inntrykket av at sørsamene ikke skal ha samme rettigheter som andre samer. Det hadde vært en skandale om finnmarksloven og rettig-

hetsforholdene i Finnmark hadde blitt behandlet på en så lemfeldig måte som regjeringspartiene her ser ut til å gjøre. Ser statsråden at den kritikken har noe for seg?

Statsråd Jan Tore Sanner [20:31:39]: Jeg er helt uenig i at det er et felles ansvar at Samerettsutvalget II har ligget i en skuff i åtte år. Det er Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringens ansvar at de ikke fulgte opp Samerettsutvalget i de åtte årene. Vi har tatt arbeidet opp igjen, og vi har tatt tak i noe av det som har vært den viktigste problemstillingen, nemlig å få til en konsultasjonsordning også på lokalt og regionalt plan. Vi har også fulgt opp spørsmålene om én post på bevilgningen, om å få en felles bevilgning til Sametinget, noe de har ønsket. Vi har holdt Stortinget løpende orientert om det arbeidet. Vi har hatt gode konsultasjoner med Sametinget. Vi er enige om det aller meste, bortsett fra om det skal være en egen budsjettkonsultasjon med Sametinget.

Vi er enige med Sametinget om svært mye når det gjelder oppfølgingen av Samerettsutvalget II. Når det gjelder fjelloven, er jeg helt tydelig på at det må konsulteres med Sametinget før man går videre med oppfølgingen av det vedtaket Stortinget har gjort.

Helga Pedersen (A) [20:32:46]: Vi kan jo diskutere stolpe opp og stolpe ned hva den rød-grønne regjeringen gjorde. Den rød-grønne regjeringen begynte å følge opp Samerettsutvalget II, men heller ikke denne regjeringen har fulgt opp det som handler om forvaltning av land- og vannrettigheter i Troms og Nordland, som jo er det vi diskuterer nå. Der foreslo Samerettsutvalget bl.a. å opprette en egen Hålogalandsallmenning, et forslag som har vakt begeistring i enkelte kretser og forargelse i andre. Vi må være enige om at dette er kompliserte spørsmål. Da er i hvert fall ikke måten å angripe det på å begynne prosessen med å konkludere med hvem som skal forvalte disse områdene og peke på en bestemt løsning. Det er det kommet skarpe reaksjoner på fra Sametinget, som statsråden sikkert er kjent med har skrevet brev til Stortinget. Mitt klare råd er at regjeringen retter opp det, begynner på «scratch», konsulterer med Sametinget og har dialog med Troms og Nordland.

Statsråd Jan Tore Sanner [20:33:51]: La meg bare gjenta at denne regjeringen har tatt opp igjen arbeidet med Samerettsutvalget II, viktige spørsmål, hatt god dialog med Sametingsrådet, og vi er nesten i havn på mange viktige spørsmål. Det er litt som har gjenstått før man har kunnet konkludere. Tilsvarende har vi også fulgt opp nordisk samekonvensjon, hvor det nå ligger et forslag på bordet. Dette er viktige fremskritt i arbeidet for samiske rettigheter.

Jeg er klar over at det er ulike syn på fjelloven og hvordan dette skal forvaltes, og derfor er jeg helt tydelig på at i oppfølgingen av Stortingets vedtak vil vi selvsagt konsultere med Sametinget hvordan det skal gjøres, og så evt. komme tilbake igjen til Stortinget.

Janne Sjølmo Nordås (Sp) [20:34:48]: Jeg synes det er veldig positivt at man har kommet fram til den omforrente holdningen til sørsamisk språk, kultur og næring. Det haster. Sørsamisk språk er svært utrydningstruet. Jeg bor

selv i en sørsamisk kommune som nettopp har fått status i forvaltningsområdet, og det er utrolig viktig, for vi ser at det er mange ting som må til. Statsråden er jo inne på at samarbeid må til, og at man kan gjøre en rekke ting før en stortingsmelding kommer, og det mener jeg er veldig viktig, rett og slett fordi situasjonen er såpass dramatisk. Så når kan vi se for oss at de første tiltakene kan være på plass?

Statsråd Jan Tore Sanner [20:35:35]: La meg takke for engasjementet, for dette er en sak som jeg håper vi kan samarbeide om på tvers av de partipolitiske skillelinjene. Å ta vare på det samiske, og da spesielt det sørsamiske språket, er en viktig sak.

Det er gjort en god del, knyttet til språkopplæring i skolen, sørsamisk språk og kultur i barnehagen, språkleirer, voksenopplæring i sørsamisk, osv., og dette er tiltak som også kan følges opp i budsjettssammenheng. Jeg har sagt at vi må prøve å ta tak i de lavhengende fruktene, for det er jo ikke slik at man nødvendigvis må vente og se alt i sammenheng med alt. Det er mulig for både regjering og storting å følge opp på konkrete punkter.

Heidi Greni (Sp) [20:36:34]: Som vi vet, er det sørsamiske en minoritet i minoriteten. Det er noen få hundre som snakker sørsamisk, og jeg er veldig glad for at en samlet komité nå presiserer at sørsamisk skal ha en spesiell oppmerksomhet i oppfølgingen av Hjertespråket.

Men det vi ønsket oss, var jo en egen stortingsmelding for sørsamisk språk, kultur og næring. Næring henger jo også veldig sammen med kulturen, særlig når det gjelder det sørsamiske, sørsamisk reindrift osv., og vi håper fortsatt på å kunne få flertall for det nå når Sametinget har endret syn. Er statsråden enig med meg i at det sørsamiske trenger en ekstra oppmerksomhet, også når det gjelder andre ting enn bare språket? Og i tilfelle statsråden ikke mener dette skal følges opp med en egen melding, hvordan tenker statsråden da at dette kan følges opp på andre måter?

Statsråd Jan Tore Sanner [20:37:39]: Jeg er enig i at dette handler om språk, men også mer enn språk; det handler også om kultur og næring. Jeg er ikke uenig i det, men vi mener at det ikke er hensiktsmessig å lage en egen stortingsmelding om dette nå. Vi ønsker å ha fullt trykk på oppfølgingen av Hjertespråket.

Så mener jeg at det kan iverksettes tiltak knyttet til kultur, næring og språk i det sørsamiske området som også kan følges opp på andre måter. Det kan følges opp i budsjett. Vi legger også frem stortingsmeldinger om Sametingets arbeid, hvor det kan legges føringer på dette videre. Så vi må ikke gå veien om egen melding for å forsterke de tiltakene som allerede er iverksatt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [20:38:33]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetanse-

krav m.m.) (Innst. 378 L (2016–2017), jf. Prop. 71 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [20:39:16] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet regjeringens forslag til lovfesting av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesteloven, lovfesting av den kommunale helsetjenestens veiledningsplikt overfor spesialisthelsetjenesten, tydeliggjøring av ansvaret for pasient, bruker og pårørendeoppfølging i den kommunale helsetjenesten, tydeliggjøring av ansvaret i kommunen for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, tydeliggjøring av kommunens plikt til psykososial beredskap og oppfølging, oppheving av krav om henvisning for å få stønad til behandling hos fysioterapeut – og overføringen av ansvaret for tannhelsetjenester fra fylkeskommunen til kommunen. Dette er en lovproposisjon som inneholder en rekke endringer, og komiteen har jobbet godt med dette.

Naturlig nok er det forslaget om å overføre tannhelsetjenesten til kommunene som har fått mest oppmerksomhet, både i høringsuttalelser til komiteen, i mediedebatten og i vårt arbeid. Bakgrunnen for forslaget er kommunereformen og behovet for å se kritisk på den oppgavefordelingen som i dag eksisterer mellom de folkevalgte nivåene våre. Tannhelsetjenesten har grenseflater mot kommunale tjenesteområder, og regjeringen mener det ville kunne gi god effekt å organisere og integrere allmenntannhelsetjenester med det kommunale helsefremmende og forebyggende arbeid i helse- og omsorgstjenestene i kommunene. For å si det litt enkelt har kommunen ansvaret for hele resten av kroppen, mens tennene er det fylkeskommunene som rår over.

Det er likevel et faktum at denne endringen høstet mye kritikk også i høringsuttalelsene. I komiteens arbeid har dette hatt betydning. Et flertall i dag, bestående av regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet og samarbeidspartiene Kristelig Folkeparti og Venstre, vedtar derfor en prøveordning der om lag 15 kommuner fra 2020 kan overta tannhelsetjenesteansvaret. Dette vil være en frivillig ordning, men også en fullstendig oppgaveoverføring. Prøveordningen skal følgeevalueres frem mot 2023. Basert på erfaringene fra prøveordningen og endringer i kommunestruktur i Norge etter 2020 er det enighet i flertallet om at en videre utvidelse til flere kommuner tidligst kan skje etter 2023. Frem til det er tatt en ny beslutning, videreføres det regionale ansvaret for tannhelsetjenesten, unntatt for kommuner som er i prøveordningen.

Flertallet har vurdert at det kan være flere argumenter for å iverksette en frivillig prøveordning for de kommuner som ønsker å ta over ansvaret for tannhelsetjenesten fra 2020. Kommunereformen har medført gjensidige vedtak om en lang rekke kommunesammenslåinger, og denne

prosessen vil fortsette i tiden som kommer. I 2023 vil det antakeligvis ha funnet sted enda flere sammenslåinger enn hva som vil være tilfellet i 2020. Tannhelseansvaret er et av de områdene det kan være svært naturlig for store kommuner å overta på sikt, og også for andre. De fire samarbeidspartiene er også opptatt av at det må bygges opp tannpleiekompetanse i kommunene. Tannpleierne besitter viktig kompetanse på det forebyggende tannhelsefeltet, og med en økende eldrebefolkning vil nettopp god munn- og tannhygiene være viktig for en god alderdom.

Loven Stortinget vedtar i dag, inneholder også positive forenklinger som at pasienter heretter ikke skal måtte gå veien om fastlege for å få stønad til behandling hos fysioterapeut. For regjeringen og samarbeidspartiene har det vært viktig i denne perioden å fjerne unødvendige omveier for å få rask helsehjelp.

Vi vedtar også at kommunene heretter må ha på plass den kjernekompetansen som kan sikre helsetjenester av høy kvalitet. Da den forrige regjeringen innførte samhandlingsreformen, innebar det at kommunene skulle ta betydelig større ansvar for helse- og omsorgstjenester til flere pasientgrupper. Det krever økt kompetanse, og vi har hele tiden ment det var svært uheldig at kompetansekravene ble svekket i lovforslaget, sammenlignet med dagjeldende lovgivning. Kompetanse og ledelse er avgjørende for gode tjenester, og mangel på dette representerer en utfordring i de kommunale tilbudene. Når vi i dag vedtar å innføre kompetansekrav, vil det også kunne hindre de til dels store variasjonene i kompetanse og kvalitet som vi ser i kommunene i dag, og som mange advarte mot da profesjonsnøytralitet ble innført. Kompetansekrav støttes av de store organisasjonene, men det støttes ikke av de rød-grønne partiene, og jeg regner med at disse partiene vil utdype hvorfor senere i debatten.

Ruth Grung (A) [20:43:48]: Dagens tannhelsemodell har gitt gode resultater i form av bedre tannhelse i befolkningen, økt fokus på forebygging, et godt desentralisert tilbud og styrking av forskning og kompetanse. Tannhelsetjenesten er faktisk en av de tjenestene befolkningen er mest fornøyd med, og som saksordføreren sa, var det usedvanlig stor interesse for spesielt tannhelse delen av det vi nå behandler i denne saken. Det viser seg at alle tunge fagmiljøer, alle de store organisasjonene entydig fraråder en overføring av tannhelsetjeneste til kommunene. Arbeiderpartiet mener det derfor er oppsiktsvekkende at regjeringen likevel velger å foreslå en slik overføring, som verken baserer seg på tungtveiende faglige eller organisatoriske argumenter eller vil gi et bedre tilbud til dem som trenger et sterkt offentlig tannhelsetilbud, det vil si alle barn og unge, eldre, personer som er under offentlig omsorg og de mest sårbare pasientene.

Den gode tannhelsen hos barn og unge og ulike prioriterte grupper er et resultat av systematisk innsats over mange år. Det er etablert regionale kompetansesentre for å styrke den praksisnære kompetansen og spesialisthelsetilbudet. Et av resultatene av dette kompetansemiljøet er at tannhelsemiljøet faktisk er dem innenfor helse som er best til å oppdage og sende bekymringsmeldinger om omsorgssvikt. Det er fortsatt uklart for Arbeiderpartiet hvordan dette skal organiseres framover når det skal overføres til 350 kommuner – om det fortsatt skal være interkommu-

nalt, noe man egentlig argumenterer imot når det gjelder hvordan man skal bygge opp sterke kommuner.

Kristelig Folkeparti og Venstre hadde hatt mulighet for å sørge for et flertall i Stortinget som helt tydelig sa nei til overføring av det offentlige tannhelsetilbudet fra det regionale folkevalgte nivå til ca. 350 kommuner. I stedet skaper de – etter det Arbeiderpartiet mener – usikkerhet, forvirring og uforutsigbarhet og svekker dermed det offentlige tannhelsetilbudet. Kristelig Folkeparti og Venstre støtter regjeringspartiene i at ansvaret overføres, men utsetter gjennomføringen til 2023 og vil ha en prøveordning for inntil 15 frivillige kommuner.

Tannhelsespesialistfeltet skal også overføres til 350 kommuner. Det argumenteres med at dette vil være til beste for personer med omfattende og sammensatte behov. For Arbeiderpartiet er det viktig at nettopp disse pasientene får det spisseste og beste faglige tilbudet, slik man har organisert spesialisthelsetilbudet innenfor alle andre helsefelt. Det er også uklart hva som vil skje med de seks regionale kompetansesentrene – hvordan de skal samordnes også med de odontologiske miljøene på universitetsnivå framover.

Flertallet splitter også det offentlige tannhelsetilbudet ved å lovfeste at kommunene skal ha tannpleiere. Tannpleiere står i dag for en viktig del av det offentlige tannhelsetilbudet, ikke minst når det gjelder det forebyggende arbeidet, et felt som burde fått økt oppmerksomhet. I stedet blir hele det offentlige tannhelsefeltet satt på vent og må bruke ressurser på å rekommunalisere uten at man ser noen dokumentert faglig eller organisatorisk effekt. Dette gir ikke forutsigbarhet for å videreutvikle tannhelsetilbudet. Det sikrer ikke et likeverdig tannhelsetilbud til hele befolkningen, men fragmenterer både tilbud og fagmiljø og svekker tannhelsetilbudet.

Arbeiderpartiet støtter derfor ikke de foreslåtte endringene som medfører at ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten overføres til 350 kommuner.

Når det gjelder resten av saksområdet som omtales og omhandles i denne saken, vil Tove Karoline Knutsen redegjøre for det i et senere innlegg.

Morten Wold (FrP) [20:48:28]: Regjeringen bygger pasientens helsetjeneste, millimeter for millimeter og stein på stein. Framskrittspartiet er veldig fornøyd med å ta del i dette.

Proposisjonen i dag tar for seg endringer i helselovgivningen på flere av våre satsingsområder og er en oppfølging av hva Stortinget vedtok under behandling av primærhelsemeldingen og kommunereformen. Med andre ord er vi i dag midt i hjertet av det blå politiske budskapet.

Regjeringen ønsker større og sterkere kommuner som kan få flere oppgaver og mer ansvar. Flere oppgaver vil gi kommunene mulighet til å utvikle et mer helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud til innbyggerne.

Personalet er den viktigste ressursen kommunene har – uten ansatte stopper selvfølgelig Kommune-Norge. Av den grunn er det også viktig å se på utfordringsbildet innen helse- og omsorgstjenester og på hvordan hver kommune best kan yte disse.

I primærhelsemeldingen sa vi noe om hvordan vi ønsker at kommunene skal organisere sine tjenester, i primærteam og oppfølgingsteam. I dag skal vi si noe om hva

slags kompetanse alle kommuner skal ha, og hvilke de bør ha. Dette betyr ikke at ikke alle profesjoner er viktige.

Helse- og omsorgstjenesteloven er i hovedsak profesjonsnøytral, men inneholder likevel flere bestemmelser eller forskriftshjemler som forutsetter eller stiller krav om ulike former for kompetanse eller personellgrupper.

Vi mener også at det er viktig å definere kommunenes kjernekompetanse, og er fornøyd med at ordningen med lege, tannlege, psykolog, sykepleier, fysioterapeut, ergoterapeut, helsesøster, jordmor og tannpleier blir lovfestet. Likevel vil ikke vårt bilde av kommunens kjernekompetanse være komplett uten en profesjon til, nemlig vernepleierne. Vi mener at for å sikre at kommunene yter forsvarlige og helhetlige helse- og omsorgstjenester til alle sine innbyggere, kreves det også personell med særlig kunnskap om funksjonsnedsettelse generelt og utviklingshemming spesielt.

Mange brukere av kommunale helse- og omsorgstjenester har langvarige og omfattende behov for tjenester gjennom hele livet, og mange har problemer med å gi uttrykk for egne ønsker og behov.

Vernepleiere er i dag den nest største profesjonen med utdanning på bachelornivå som er ansatt innenfor kommunal helse- og omsorgstjeneste. Samtidig er vernepleiere den eneste profesjonen med helse- og sosialfaglig kompetanse som også er autorisert helsepersonell. Vernepleierne har også særlig kompetanse i å håndtere tvang, men spesielt i å tilrettelegge for å unngå bruk av dette. Blant annet derfor er de også ettertraktet innen demensomsorg, psykisk helse og rus. Flere, bl.a. FFO og Universitets- og høgskolerådet, har påpekt viktigheten av vernepleierkompetanse i sine innspill.

Som følge av regjeringssamarbeidet og tidligere vedtak i forbindelse med primærhelsemeldingen har vi ikke hatt anledning til å fremme forslag om lovfesting av vernepleiere i denne omgang, men vi slipper ikke saken, og vi vil jobbe videre for lovfesting.

I proposisjonen ligger mange saker som gjør hverdagen enklere for folk flest. Den tar for seg pårørendes behov for avlastning, omsorgsstønad, veiledning og opplæring – og stiller krav til kommunene om å gi støtte og foreta en selvstendig vurdering av de pårørendes behov. Den tydeliggjør helse- og omsorgstjenestens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Den stadfester at pasienter med alvorlig sykdom har krav på kontaktlege også i det private helsevesenet. Den tydeliggjør kommunenes plikt til psykososial beredskap og oppfølging. Både 22. juli-kommisjonens rapport og Helsedirektoratets kartlegginger viser variasjoner i kommunenes tilbud.

Sist, men ikke minst sier den noe om tannhelsetjenestens fremtid. Da må jeg peke på kommunereformen og ønsket om store, robuste kommuner. Dit er vi ikke kommet – ennå.

Med dette som bakgrunn velger vi nå å stoppe overføring av tannhelsetjenesten til kommunene, men legger til rette for en forsøksordning med følgeevaluering fra 2020 til 2023. Vi ønsker at de kommuner som opplever seg store nok, alene eller sammen med andre, selv kan velge å overta tannhelsetjenesten.

I 2023, etter vurdering av erfaringer og når mye muligheter ligger på bordet, tror vi at bildet ser annerledes ut, og at det er mulig å tegne tannhelsekartet på nytt. For selv om de fleste av oss er fornøyd med dagens tannhelsetilbud,

finnes det grupper av mennesker som dagens organisering ikke fungerer for. Dette må og skal vi gjøre noe med.

Olaug V. Bollestad (KrF) [20:53:15]: Vi vedtar i denne saken en rekke endringer i helse- og omsorgslovgivningen. Jeg vil bruke min taletid på ansvaret for tannhelsetjenesten. Et forslag om å overføre ansvar fra fylkeskommunen til kommunene har vært ute på høring. Vi har fått mange og sterke synspunkter. Hoveddelen handler om hvor viktig det er å videreføre det fylkeskommunale ansvaret og ikke bryte opp dagens velfungerende strukturer og ødelegge gode fagmiljø.

Bakgrunnen for at dette forslaget kom, er oppgavemeldingen, men det står i proposisjonen at det altså er Stortinget som ved denne behandlingen av lovproposisjonen skal ta endelig stilling til hvilket forvaltningsnivå som i framtiden skal ivareta det offentlige ansvaret for tannhelsetjenester. Stortinget vedtar altså i dag å videreføre tannhelsetjenesten på det regionale nivå og en prøveordning – en frivillig prøveordning – for om lag 15 kommuner, som kan søke om å prøve ut å ta hele ansvaret selv. Det er ikke riktig, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet skriver i innstillingen, at Stortinget i dag vedtar en utsettelse av tannhelsereformene. Stortingets flertall ønsker ikke en overføring av tannhelseansvaret til kommunalt nivå. Stortinget vedtar i dag at ansvaret for tannhelsetjenesten videreføres på et regionalt nivå:

«Frem til det er tatt en ny beslutning, videreføres det regionale ansvaret for tannhelsetjenesten, unntatt for kommuner som er i prøveordningen.»

Sånn er det for øvrig i alle oppgaver, at framtidige stortingsflertall vil avgjøre de ulike ansvarsområdene og ansvarsforholdene, og dette gjelder også tannhelseansvaret. Dette stortingsflertallet mener det er klokkest å videreføre ansvaret på det regionale nivået. Kristelig Folkeparti er utrolig glad for at tannhelsetjenesten videreføres på et regionalt nivå, og at om lag 15 kommuner som ønsker det selv, frivillig kan ta over ansvaret for tannhelsen, som i dag ligger hos fylkeskommunen, fra 2020. Kommunenes søknad må den sittende regjeringen vurdere ut fra hvert enkelt tilfelle, om det er hensiktsmessig for den enkelte kommune og for det helhetlige tilbudet i det fylket eller den regionen som har ansvaret. Det står i lovverket at det er Kongen som gis fullmakt til å fastsette nødvendige bestemmelser for å regulere og avklare overføringen. Dermed vil det være framtidige storting og regjeringer som avgjør her.

Kristelig Folkeparti er glad for at Stortinget nå beslutter at ansvaret for tannhelsetjenesten videreføres på et regionalt nivå. Det er klokt. Vi har i dag en tannhelsetjeneste som fylkeskommunen har ansvaret for, og dette fungerer godt. Det er viktig for Kristelig Folkeparti at fylkeskommunen fortsetter å ha dette ansvaret, og at gode og kompetente fagmiljø ikke ødelegges.

Allikevel har det også vært en diskusjon om tannpleieordningen. Det er jo sånn at det finnes mange ulike yrkesgrupper, både i kommune og i et annet omsorgsnivå. Det går an for de kommunene som skal ha tannpleie, også å inngå avtaler med de fylkeskommunale kontorene som har tannpleiere. Det er fullt mulig, for å ivareta og være sikker på at deres eldre får det tilbudet de skal ha. Det er ikke sånn at kommunene trenger å lage parallelloppdrag hvis det går an å få til samarbeid – selvfølgelig går det an.

Kristelig Folkeparti vil med dette anbefale innstillingen.

Kjersti Toppe (Sp) [20:57:29]: Etter ein relativt lang debatt om kommunereform og regionreform skal vi no debattera kva oppgåver kommunane ikkje vil få overført likevel. Regjeringa har nærmast legitimert heile kommunereforma med at kommunane skulle få nye, store oppgåver. Tannhelse var ei av dei, og no er heile denne tannhelseforma avlyst, i alle fall slik eg tolkar representanten frå Kristeleg Folkeparti. Kristeleg Folkeparti og Venstre har sett foten ned, og det synest vi er veldig bra. Eg rettar ein takk til desse partia, som høyrde på dei massive protestane som har kome inn frå fagmiljø, frå kommunar og fylkeskommunar og frå pasient- og brukarorganisasjonar. Eit stort fleirtal av dei som har uttalt seg om å overføra det offentlege ansvaret for tannhelse frå fylkeskommune til kommune, har vore imot. No skal det setjast i verk ei frivillig prøveordning for dei kommunane som ønskjer å få overført ansvaret, og frå 2023 – skriv fleirtalspartia – har det sannsynlegvis vorte enda fleire kommunesamanslåingar i Noreg, så da kan kommunane overta det ansvaret. Eg er einig med representanten frå Kristeleg Folkeparti i at dette er det heldigvis den nye regjeringa som skal overta, og da håper eg det vert eit anna fleirtal enn det er i Stortinget i dag. Det trur eg òg kanskje vil vera betre for Kristeleg Folkeparti i denne saka.

Eg forstår ikkje heilt kva fleirtalet seier når dei ber regjeringa starta eit arbeid med å byggja opp tannpleiarkompetansen i kommunane. Det kan tolkast som at tannpleie skal vera eit kommunalt ansvar i framtida, uavhengig av kvar tannhelsetenesta skal vera heimla. Eg vil åttvara mot at ein skal ha forskjellige arbeidsgivarar for tannlegar og tannpleiarar. Dei må i alle fall vera ein del av det same fagmiljøet, sjølv om dei sjølv sagt kan jobba på forskjellige plassar og jobba sjølvstendig.

Så til lovfesting av kompetansekrav i den kommunale helse- og omsorgstenesta. Vi vart ikkje overraska over at denne regjeringa kjem med dette i retur. Men eg vil påpeika at dette ikkje er å innføra kompetansekrav – dette er å innføra profesjonskrav i lovgivinga. Det var kompetansekrav vi innførte, og dermed ei profesjonsnøytral lov. No skal vi ha ei lov som nemner profesjonar, i motsetning til lova som regulerer kven som jobbar på sjukehus. Spesialhelsetenestelova nemner ikkje nokon profesjonar. Det finst sjukepleiarar på sjukehus uansett. Men no skal både sjukepleiarar, legar, fysioterapeutar, jordmødrer, psykologar, terapeutar og helsesøstrer nemnast. Nokon profesjonar skal vera lovfesta, andre ikkje.

Problemet er ikkje dei profesjonane som vert lovfesta. Problemet er alle dei helseprofesjonane som er viktige i kommunane, men som ikkje vert lovfesta. Kva med vernepleiarar og sosionomar, som eg no høyrer at Framstegspartiet vil ha inn? Kva med helsefagarbeidarane, som er dei aller fleste som jobbar i kommunehelsetenesta? Kvifor skal ikkje dei lovfestast? Kva med logopedar? Vi var fleire representantar frå fleire parti på ein debatt hin dagen, der ein etterlyste logopedar til alle dei slagamma som treng det tilbodet i kommunane, men som ikkje finst mange plassar. Kva med musikkterapeutar? Kva med ernæringsfysiologar? Trur ein at det vert lettare å få inn desse profesjonane i kommunen når nokon profesjonar vert lovfesta og andre ikkje? Det vert jo ikkje det. Dette vil kunna gå ut

over det tverrfaglege samarbeidet i kommunane, som eg høyrer ein elles snakkar så vent om.

Dei andre endringane i denne lova er vi jo einige om – ei tydeleggjering av ansvaret i lov for pasient-, brukar- og pårørandeopplæring, det å avdekkja og førebyggja seksuelle overgrep og vald, og dette med kontaktlege.

Vi har eitt forslag, og det går ut på at ein ber om ein rapport til Stortinget om korleis det går med kontaktlegetilbodet ute i tenestene. Det forslaget vil eg ta opp på vegner av Senterpartiet.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [21:02:48]: Tannhelsen er den saken som inviterer til størst debatt i denne saken her. For Venstres del har vi stått sammen med Kristelig Folkeparti for å beholde den offentlige tannhelsen i fylkeskommunene, eller på mellomnivået. Vi er for en kommunereform, men kommunereformen går forholdvis sakte framover, og i det stadiet vi er nå, mener vi det riktig at tannhelsen utføres av dette mellomnivået, som finner sin form mellom kommunene og staten.

Tannhelsen er et eksempel på en fylkeskommunal oppgave som har hatt, og har, suksess. Den norske tannhelsen har blitt betydelig bedre de siste ti årene, og det kan dokumenteres på ulike vis. Hull i tennene er et av eksemplene på det. Heldigvis får færre og færre av den oppvoksende generasjonen hull i tennene, og det i seg selv vitner om at det gjøres en god forebyggende jobb. Det er verdt å ta med også at mange foreldre gjør en stor innsats.

For Venstres del har det ikke vært vanskelig å akseptere at vi skal ha inntil 15 forsøk hvor kommuner får prøve å drifte tannhelsetjeneste. Generelt trenger vi flere forsøk i den norske helsesektoren, og alternativet til å holde seg med en primær- og spesialisthelsetjeneste – Norge er ett av få land i verden som har et så todelt helsevesen – er at vi legger alt på ett nivå. Uansett hvilket av de tre nivåene vi skulle velge, trenger vi i hvert fall erfaringer fra de ulike nivåene med drift. Derfor var også en følgeevaluering et av de kravene vi stilte, og det må det være fram til 2023, og så får vi da gjøre opp status og se an både hvordan det går med kommunereform, hvordan det har gått med de forsøkene og hvordan det går med tannhelsetjenesten i mellomnivået. For det mellomnivået – apropos debatten tidligere i dag – er det aller beste eksempelet på at vi har for mange og for små kommuner i Norge, og hvor nettopp mellomnivået viser at her er det et nivå for en effektiv drift. For et visst befolkningsgrunnlag må til for å få til en slik drift og for å få til de effektene som tannhelsesektoren faktisk har fått ut de siste 40 årene, siden fylkeskommunene ble opprettet i 1974.

Det sier jo også Tannlegeforeningen og mange av tannlegene, at en overføring til kommunene vil innebære et stort antall interkommunale samarbeid for å drifte den virksomheten i dag. Det er nettopp det vi har stått her og diskutert og argumentert for i dag, at den type interkommunale samarbeid hvor ansvaret forskyves fra folkevalgte nivåer og over i indirekte demokratier, ønsker vi ikke mer av. Det i seg selv er jo et godt argument for at vi beholder

det på et nivå som er godt strukturert. Dette fungerer godt i dag, og vi endrer ikke det bildet i stor grad ved å etablere 15 forsøk.

Det er slik at 80 pst. av tannhelsevirksomheten i Norge utføres av private, og det er mange private aktører som gir et godt bidrag til pasientens beste, noe vi har hørt i den mange timer lange debatten i dag om hvor stort og intrikat det offentlige skal være. Vi sikrer altså en stor politisk oppmerksomhet om den videre tilknytningen for tannhelsetjenesten, og det blir interessant å diskutere – mer interessant – både i kommunene, i fylkene og også i helse- og omsorgskomiteen, som til tider ikke har diskutert så mye tannhelse. Det er jo bra i seg selv.

Til slutt vil jeg knytte noen ord til ergoterapeutene, som jeg er veldig glad for at vi har fått med inn i primærhelseteamene, at de lovfestes fra 2020. Jeg trekker stadig vekk fram Hagen-utvalget og Innovasjon i omsorg. Det skal til tre ganger flere ergoterapeuter i primærhelsetjenesten for å få til den innovasjonen vi trenger, og derfor er de så viktige. Sammen med både tannpleierne og tannlegene tror jeg vi har mye å gå på når det gjelder innovasjon, og tannlegene er faktisk noen av dem som har tatt ut en god del av det.

Karin Andersen (SV) [21:08:07]: SV er helt imot å ødelegge en tjeneste som fungerer godt for folk, som tannhelsetjenesten gjør. Tannlegeforeningen sier sjøl at det ikke foreligger noen faglige argumenter og begrunnelser for å flytte ansvaret for tannhelsetjenesten til kommunene. Det er ikke framlagt noen argumentasjon eller dokumentasjon som viser behov for endring, annet enn at noen skal ha et eller annet å flytte – det er jo også et behov – eller en dokumentasjon som sier at pasientene trenger det. Brukerorganisasjonene sier nei, kommunene har sagt nei, fylkeskommunene har sagt nei.

Og dessverre, Venstre: 15 forsøk med dette vil gjøre at de store kommunene får det, og da tar man store deler av tannhelsetjenesten ut og bryter opp de gode fagmiljøene man nå har greid å bygge opp, som også skal serve de delene av landet som er tynt befolket. De trenger å se dette i sammenheng for at miljøene skal bli sterke nok. Så dette er starten på en ødeleggelse av en av de helsetjenestene i Norge som fungerer aller best. Det er SV imot, og dette må stoppes, for det er ingen grunn til å gjøre om på noe som fungerer bra, selv om noen har veldig behov for at noe må flyttes for å begrunne en kommunereform.

Det er mange av de andre forslagene i denne innstillingen SV støtter, og SV kommer, under tvil, til å støtte forslaget om å få profesjonskrav inn i loven. Det gjør vi av flere grunner. Forslaget, slik det ligger nå, har mangler. Det er helt riktig. Det er profesjoner som ikke er nevnt her. Vernepleierne har noen snakket om. Logopedene, ergoterapeutene – det er mange som burde bli nevnt. Og SV er ikke like overbevist som Arbeiderpartiet og Senterpartiet om at det som løser dette, bare er å ha kompetansekrav.

Vi frykter at vi – på tross av lovfestingen som kommer nå – kommer til å oppleve store mangler, og at man kanskje også har bare bitte små stillinger og oppfyller lovens krav med det. Det kunne jo være interessant å høre om helseministeren mener at dette er en oppfylld av kravet, eller om regjeringspartiene mener det, for dette må jo ha i seg at man sikrer at det faktisk er fagfolk til stede som skal gjøre jobben.

SV mener det på dette området, og vi var vel ikke akkurat veldig begeistret for den endringen som ble gjort under den forrige regjeringen. Vi mener dette er å gå et riktig skritt nå, men skrittet er ikke langt nok, og vi kommer til å komme tilbake til dette med en bedre og mer omfattende formulering. Jeg hører at flere andre også er interessert i det.

Jeg håper at de som nå er med på dette, forstår at kommunesektoren trenger fagkompetanse også når det gjelder spørsmål om klima og miljø og natur. Der er det heller ingen kompetansekrav, og der kan man ødelegge verdier for alle kommende generasjoner hvis man ikke har kompetanse på plass.

SV vil også vise til egne forslag om bemanningsnormer, f.eks. i eldreomsorgen, for det er også nødvendig, i tillegg til dette.

Så til det siste punktet som jeg skal si litt om, og det er i forlengelsen av diskusjonen om tannhelse. Der er det et forslag i dag som ber om at man bygger opp en tannpleiekompetanse i kommunene. Vi kommer også – litt under tvil – til å stemme for det forslaget. Det er fordi vi ser at det er veldig gode begrunnelser for å ha tannpleie, spesielt knyttet til eldreomsorg. Men vi er helt enig med de representantene – jeg tror det var bl.a. Kjersti Toppe fra Senterpartiet – som sa at her må man selvfølgelig kunne ha et samarbeid. Om vedkommende er ansatt er i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, eller om vedkommende er ansatt i kommunen, er ikke så viktig for oss. Det som er et viktig steg akkurat på dette, er å se at den typen tannpleiekompetanse trenger å være til stede nært pasientene, for det er der man har et behov for å se dette i sammenheng. Debatten om at ansvaret for tennene liksom ligger hos fylkeskommunen og noe ligger hos staten – det er jo bare tøys. Poenget er jo sjølsagt at hvis helsepersonell ser at noen trenger tannhelsebehandling, så må de kunne klare å løfte opp telefonen og ordne med det. Men på sykehjemmene trengs det tannpleiekompetanse.

Statsråd Bent Høie [21:13:28]: Da Stortinget behandlet regjeringens forslag i Oppgavemeldingen og Primærhelsetjenestemeldingen, ga flertallet i all hovedsak tilslutning til den retningen som regjeringen beskrev for videreutviklingen av den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I komiteinnstillingen til primærhelsemeldingen la Arbeiderpartiet også, sammen med flertallet, til grunn

«at en ny kommunestruktur med større fagmiljø kan gjøre kommunene bedre i stand til å levere helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet i tråd med både dagens og fremtidens behov.»

Stortingsflertallet ga også tilslutning til de virkemidler som regjeringen hadde foreslått, bl.a. en rekke lovendringsforslag som regjeringen nå har fulgt opp gjennom Prop. 71 L for 2016–2017. I lovproposisjonen foreslås det å lovfeste kompetansekrav i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Tilgang på rett kompetanse er en forutsetning for at kommunene skal kunne tilby nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Profesjonsnøytralitet, som var forrige regjeringens mantra, mener jeg er feil. Vi har behov for tydelige, stolte profesjoner i primærhelsetjenesten.

Vi ser bl.a. at kvaliteten på tjenestene til de eldre varierer for mye, både mellom kommuner og innad i kommuner. Vi har derfor startet reformen Leve hele livet, der må-

let er at alle eldre skal få gode tjenester uansett hvor de bor. Lovfesting av kompetansekrav i den kommunale helse- og omsorgstjenesten vil være et viktig bidrag bl.a. i dette arbeidet. Økt kompetanse og flerfaglighet er også en forutsetning for å utvikle gode løsninger, tverrfaglig samarbeid og team-organisering. Jeg er derfor glad for at flertallet støtter forslaget om lovfesting av kompetansekrav.

Det kommunale ansvaret for helse- og omsorgstjenesten er omfattende og sammensatt. Kommunene må ha tilgang på et vidt spekter av personell, med ulik kompetanse, for å kunne tilby nødvendige og forsvarlige tjenester. Lovfesting av kompetansekrav vil ikke være uttømmende for hva slags kompetanse eller hvilke fagprofesjoner den enkelte kommune må sørge for. Utover den kjernekompetansen som lovfesting vil innebære, må kommunen selv vurdere hvilken type personell det er nødvendig å knytte til seg for å oppfylle sitt ansvar for et forsvarlig og nødvendig helsetilbud.

I proposisjonen foreslår jeg å lovfeste en veiledningsplikt for den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten og å tydeliggjøre kommunens ansvar for pasient-, bruker- og pårørendeopplæring. Det foreslås å tydeliggjøre tjenestens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. I loven tydeliggjøres også kommunens plikt til psykososial beredskap og oppfølging. Dette er også forslag som flertallet slutter seg til.

I tråd med stortingsflertallets ønske ved behandlingen av oppgavemeldingen og primærhelsetjenestemeldingen foreslo regjeringen lovendringer som overfører det offentlige tannhelsetjenesteansvaret fra fylkeskommunene til kommunene. I proposisjonen ble det lagt opp til at en slik oppgaveoverføring skulle skje fra 2020. Komiteflertallet har imidlertid bedt om at det først iverksettes en frivillig prøveordning for kommuner som ønsker å få overført ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten tidligst fra 1. januar 2020. Proveordningen skal åpne for at om lag 15 kommuner kan overta ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra dette tidspunktet. Deltakelsen skal basere seg på frivillighet fra kommunenes side, og det skal skje en fullstendig overføring av sørge-for-ansvaret for både spesialisttannhelsetjenesten og allmenntannhelsetjenesten.

Regjeringen ber også om å vurdere behovet for økonomiske incentiver, slik at flere kommuner vil søke om å overta tannhelsetjenesten i prøveordningen. Flertallet har også bedt om at ordningen følgeevalueres fram mot 2023, og at regjeringen starter et arbeid med å bygge opp tannpleiekompetanse i kommunene.

Under henvisning til dette har flertallet bedt om at regjeringen kommer tilbake med en egen sak som vurderer overføring av den samlede tannhelsetjenesten basert på erfaringene fra prøveordningen, og som kan gi grunnlag for en eventuell beslutning om overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret fra tidligst i 2023.

Dette er en viktig sak. Lovproposisjonen som vedtas i dag, gir et viktig lovgrunnlag for dette. Jeg er overbevist om at erfaringene fra prøveordningen kommer til å vise at det er helt riktig at primærhelsetjenesten og kommunen også har et ansvar for tannhelsetjenesten. Ikke minst er det viktig for å skape en nærhet til resten av primærhelsetjenesten i kommunene og en nærhet til de brukerne som vi i dag ser ikke nås av den offentlige tannhelsetjenesten, men som har rettigheter etter loven. Dermed vil forsøksordnin-

gen være et godt bidrag til å skape forståelse for hvorfor en slik reform i framtiden vil være nødvendig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tove Karoline Knutsen (A) [21:18:41]: Regjeringen har altså bestemt seg for å lov feste enkelte profesjoner, som flere har vært inne på her. Flere har også nevnt at problemet kanskje ikke er dem som er lovfestet, men at mange veldig viktige profesjoner, som kanskje blir viktigere i årene som kommer, ikke er lovfestet. Jeg vil spesielt nevne helsefagarbeidere, men også, som flere har nevnt her, aktivitører, vernepleiere, musikkterapeuter, logopedier. Da er mitt spørsmål til helseministeren: Ser han ikke at det kan bli en ubalanse mellom det tilbudet kommunen gir, og det eksakte, reelle behovet som en stadig mer mangfoldig befolkning trenger?

Statsråd Bent Høie [21:19:33]: Jeg mener det er noen helt grunnleggende kompetansebehov for å kunne drive en moderne primærhelsetjeneste, og at de profesjonene som Stortinget i denne loven stiller lovkrav om at alle kommuner skal ha, er en helt grunnleggende kompetanse for å kunne drive primærhelsetjeneste i dag. Derfor foreslår vi ikke noen uttømmende liste, men vi mener det er riktig å markere at denne typen profesjoner – jordmor, sykepleier, helsesøster, lege, fysioterapeut, psykolog, ergoterapeut – er kompetanse som en kommune må ha, og at det er riktig å lov feste denne typen profesjoner.

Det som Arbeiderpartiet har forfektet, å ha en profesjonsnøytralitet i kommunene, er bare en argumentasjon for nettopp å svekke kompetansen i primærhelsetjenesten, og som gjør det nøytralt hvilken type profesjon en har. Nei, det er ikke nøytralt, men svært viktig for kvaliteten i tjenesten.

Tove Karoline Knutsen (A) [21:20:37]: Jeg ble veldig glad da jeg hørte første delen av svaret fra statsråden. Han svarte faktisk på spørsmålet, men så kunne han ikke dy seg for å angripe, som han jo mer og mer har brukt spørreinstutttet til. I alle fall, takk for første delen av dette svaret.

Men jeg vil spørre en gang til, og det går på stillingens størrelse. Vi vet at ett problem er at det er veldig mange små stillinger. Kan det ikke da tenkes, som det også tidligere har blitt sagt i denne sal, at det å oppfylle lovkravet betyr at en har én 20 pst. stilling her og én 25 pst. stilling der, som for så vidt også mange kommuner har i dag, men som denne lovfestingen ikke gjør noe bedre. Hva tenker statsråden om dette?

Statsråd Bent Høie [21:21:38]: Jeg tenker at det på de fleste av disse områdene vil være veldig uklokt av kommunene å tilby lave stillingshjemler, fordi dette er folk som er svært ettertraktet, og som har ønske om å ha heltidsstillinger. Derfor ser vi, heldigvis, at bruken av deltidstillinger går ned. Men så har vi noen utfordringer på noen av disse områdene, f.eks. når det gjelder psykologer, at enkelte kommuner opplever at de er for små til å ha hele stillinger innen denne typen tjenester. Det er jo nettopp derfor denne primærhelsemeldingen henger sammen med kommunereformen. Som Arbeiderpartiet sluttet seg til i innstillingen til primærhelsemeldingen, så er det en

realitet at de oppgavene som allerede i dag er i primærhelsetjenesten, har vokst ut av kommunene. Kommunene har voksesmerter knyttet til helsetjenesteoppgavene, ikke minst som en følge av samhandlingsreformen fra den forrige regjeringen. Derfor er det så viktig at det er fullt trykk på fortsatt kommunereform i dette landet.

Kjersti Toppe (Sp) [21:22:51]: Eg har eit spørsmål om helsefagarbeidarar, som ikkje skal verta lovfesta på same måte som andre helseprofesjonar. Ut frå svaret som statsråden gav til førre replikant, skulle ein tru at statsråden meiner at kompetansen til helsefagarbeidarar ikkje er nødvendig å ha, ikkje er ein del av den basiskompetansen som kommunane må ha for å driva kommunale helse- og omsorgstenester. Helsefagarbeidarane var utegløynde i primærhelsemeldinga, og statsråden har vorte tatt på at han i Stortinget har sagt at sjukepleiarane er den største gruppa som jobbar i kommunane.

Spørsmålet mitt er: Meiner statsråden at kompetansen til helsefagarbeidarane ikkje er nødvendig for å driva heilt basale helse- og omsorgstenester i kommunane?

Statsråd Bent Høie [21:23:52]: Jeg kan vanskelig se for meg at en kommune kan drive helsetjenester uten å ha ansatt helsefagarbeidere, og det er heller ikke riktig at helsefagarbeiderne ble utelatt i primærhelsemeldingen. Helsefagarbeiderne ble nevnt flere steder i primærhelsemeldingen, og det har jeg også dokumentert på sosiale medier og til Fagforbundet flere ganger. En feil som gjentas blir ikke riktig selv om den gjentas.

Det er helt åpenbart at kommunene vil ha behov for også å ha helsefagarbeidere ansatt. Men i lovfesting knyttet til hvilken profesjonskompetanse en kommune skal ha, mener vi at for noen av høyskolegruppene må vi ha et lovfestet krav om å ha denne typen profesjoner i tjenesten for å sikre god kvalitet, og blant disse er sykepleierkompetansen.

Olaug V. Bollestad (KrF) [21:24:56]: Mange kommuner sliter med å få tak i fastleger, og hvis en overfører tannhelsetjenesten til dem, kan utfordringen også være der på tannlegesiden. Innen tannhelsen har jo en av sikkerhetene for kommunene vært at hvis en tannlege blir syk, har fylkeskommunen passet på at det har kommet inn en vikar til enhver tid, som sikrer en kontinuitet, spesielt for barn og unge, i kommunene. Det er jo også fylkeskommunene som har avtaler med spesialisthelsetjenesten om f.eks. narkose, og det er de som sikrer en utdanning for alle tannleger på det å se vold og overgrep, og sikrer kunnskap om nye ting.

Så mitt spørsmål under høringen har vært tydelig: Hva er det som likevel gjør at statsråden er så sikker på at tannhelsetjenesten på sikt skal over til fylkeskommunene, når alle høringsinstanser er så entydige?

Statsråd Bent Høie [21:26:00]: Det enkle svaret på det er at hvis fylkeskommunene i dag hadde hatt ansvaret for fastlegeordningen, hadde vi fått akkurat de samme argumentene mot å overføre fastlegeordningen til kommunene. Tennene er ikke annerledes. Det er helt ulogisk at ansvaret for den delen av primærhelsetjenesten skal være hos fylkeskommunene, i hvert fall etter den regionreformen som Stortinget nylig har vedtatt. Det er ikke lenger

dagens fylkeskommuner som skal ha ansvaret for tannhelsetjenesten. Det er store landsdelsregioner, der det blir enda større avstand mellom de som forvalter og de som skal ha helsetjenesten. Og vi ser jo at det er en utfordring at en del av de som har lovpålagte rettigheter knyttet til tannhelse i dag, ikke får den hjelpen de har behov for. Jeg mener det er for lang avstand mellom ansvaret for tjenesten og de som skal ha den. Det er vanskelig, og jeg har ikke sett noen gode eksempler på kommuner som har klart å integrere tannhelsetjenesten som en del av sin primærhelsetjeneste, rett og slett fordi ansvaret er delt på to nivåer.

Karin Andersen (SV) [21:27:09]: Det er litt alvorlig, synes jeg, at statsråden tar så lett på advarslene fra alle fagmiljøene når det gjelder tannhelse. Denne helsetjenesten fungerer altså godt, og hvis man synes at noen deler av den ikke når langt nok ut, er det jo fullt mulig å stille krav som sikrer dette, også fra statsrådets og fra Stortingets side. Og er det noen mulighet for at det skulle bli større faglighet i dette i kommuner som er små, eller litt større, ved å bryte opp denne tjenesten, som nå har bygd seg opp gjennom flere år til å ha god kompetanse, både på det de gjør mye av, nemlig å stille tennene til barna og ungdommene våre, men også f.eks. på grupper som har store traumer, og som trenger virkelig spesialisert behandling? Hvilke faglige miljøer støtter statsråden seg på?

Statsråd Bent Høie [21:28:16]: Når det gjelder de spesialiserte odontologiske sentrene, så er de ivaretatt i lovproposisjonen gjennom en særordning, nettopp for å sikre de spisskompetansemiljøene i en situasjon der hovedansvaret for tannlegene overføres til kommunene.

Så er det interessant å høre debatten om tannhelsetjenesten, ikke minst den enorme rosen til tannhelsetjenesten fra SV og Senterpartiet. Jeg tror jeg kan påstå at tannhelsetjenesten kanskje er den delen av helsetjenesten som er kraftigst sentralisert de siste ti årene. Fylkeskommunene har lagt ned en rekke desentraliserte tannklinikker og sentralisert dem. Det er færre, ganske store miljøer, og det har blitt betydelig større avstand for folk, for barn, når det gjelder å komme seg til tannklinikken nå enn det var tidligere. Men jeg registrerer at Senterpartiet og SV mener dette har gitt god kvalitet og god dekning, og det er noe å ta med seg videre.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Tove Karoline Knutsen (A) [21:29:39]: I mange ulike debatter har regjeringspartiene – og statsråden – latt det falle ord om at Arbeiderpartiet har gått bort fra at det skal stilles kompetansekrav for ansatte i pleie- og omsorgssektoren, men det er direkte feil. Det kan herved avkreftes. Vi mener så absolutt at det skal stilles krav om kompetanse, men det kravet må gjelde alle yrkesgrupper i kommunehelsetjenesten. Det vi er skeptiske til, er å lovfeste bestemte profesjoner, som denne proposisjonen legger opp til, og at noen da ikke blir lovfestet, for vi mener at en mer profesjonsnøytral lov regulerer kommunens plikter på en mer dynamisk og bedre måte. En sånn måte å organisere tjenestene på, kan ivareta større bredde i tilbudet, samtidig som det åpner for at kvalitetsindikatorer og kompetansekrav får større plass i beskrivelsen av de

tjenestetilbudene som kommunen skal ha. Det gir mulighet til lokale tilpasninger, større handlefrihet og en organisering av tjenestene som tar utgangspunkt i lokale behov.

Det var jo en hel rekke profesjoner som var lovfestet tidligere. Det fungerte ikke så veldig godt. Det var et valg mellom å kaste bort halvparten eller to tredjedeler, og så la noen være igjen, eller å gjøre det til en profesjonsnøytral lov og heller stille krav til kompetanse. Det var det som var utgangspunktet for det vi gjorde den gangen.

Mange pasienter og brukere vil ha behov for helse- og omsorgstjenester som krever bidrag fra flere profesjoner. En profesjonsnøytral lovgivning vil understøtte tjenesteytelse på tvers og kan bidra til samarbeid mellom deltjenester. En profesjonsnøytral lovgivning kan også motvirke at lovfestede profesjoner framstår som viktigere enn de som er eksplisitt lovfestet. Lovfesting av enkeltprofesjoner vil i tillegg kunne svekke kommunenes evne til å være nytenkende. Regjeringa stiller ikke krav til størrelsen på de stillingene man har lovfestet, f.eks. knyttet til innbyggertall. En 20 pst. fysioterapistilling kan oppfylle lovkravet, selv om behovet er langt større. Det vil ikke gi særlig mer offentlig finansiert fysioterapibehandling til befolkningen, for å si det som det er.

En viktig kvalitet ved helse- og omsorgstjenestene er at man har nok folk ansatt. Kompetanseløftet 2015 som kom under Stoltenberg II-regjeringa, ga over 22 000 nye årsverk i kommunal pleie og omsorg over åtte år, hvor mer enn 80 pst. hadde relevant utdanning. Da er det bekymringsfullt å se at samtidig som oppgavene øker i kommunene, går årsverksveksten ned. I løpet av de fire siste årene har veksten vært på kun 1 500–2 000 årsverk per år, mens under den rød-grønne regjeringa hadde man et snitt på 2 800 nye årsverk.

Og så går det tregt med etter- og videreutdanningen, som delfinansieres med statlige midler. Vi ønsker at staten skal ta en større del av det.

Ketil Kjenseth (V) [21:33:04]: Grunnen til at jeg tegner meg til et andre innlegg, er innlegget fra representanten Karin Andersen fra SV knyttet til at forsøksordningene og overføringen til kommunene må stoppes. Jeg vil heller si det sånn at de forsøkene som vi nå går inn for, bør gjennomføres. For det er behov for å gjøre forsøk. Vi har tolv lokalmedisinske sentre i Norge. Det er ikke mange. Vi har 428 kommuner og 48 sykehus, og hvorfor vi ikke har flere lokalmedisinske sentre, skjønner jeg ikke.

Det er behov for å samordne tjenester i den type lokalmedisinske sentre og bygge dem opp, og det er gjerne en oppgave de nye regionene kan få. Det bør gjøres forsøk blant de femten med den type lokalmedisinske sentre, bl.a. ved å få de spesialiserte tannlegene som i hovedsak driver poliklinisk dagbehandling, ut av sykehusene. Det å trekke en tann, en visdomstann, som man kanskje må gjøre på et sykehus, kan man gjøre på et lokalmedisinsk senter. Men det kan også være at tannlegevakta kan samles i et lokalmedisinsk senter. Her er det mange muligheter.

Det er mye som ikke er prøvd ut i norsk helsetjeneste av ren konservatisme og latskap og manglende takster. Det er komfortabelt bare å la det skure og gå. Men det er absolutt behov for det. Vi snakker om at vi skal utvikle helsevakter. Det er helt riktig. Statsråd Bent Høie har snakket høyt om det, og jeg har støttet ham i det. Men i de helsevaktene bør

det kanskje også av og til være en tannlege. Det bør i hvert fall være en psykolog der, og ikke bare fastleger. Vi må gjøre en del sårne forsøk, og jeg håper at noen av de sammenslåtte kommunene kan ta på seg den oppgaven, og ikke bare de store bykommunene. De kan fint drive tannhelsetjenester. Men jeg tror ikke at de kommer til å tappe distriktene for tannleger av den grunn og kaste seg over disse forsøkene. Jeg håper at vi får et mangfold av forsøk.

Så er det veldig bra at vi også får tannpleierne inn i kommunene og setter søkelyset på tannhelsen for de eldre, men ikke bare for dem som bor i institusjon. Stadig flere eldre skal jo bo hjemme lengst mulig, og jo flere helsefagarbeidere som kommer inn i det hjemmet, jo bedre er det for dem som bor hjemme så lenge som mulig. De lider av at de ikke får så mye regelmessig besøk og har behov for alle som stikker innom.

Så sa statsråden i replikkordskiftet at det er voksesmerter i kommunene i dag, og at det bl.a. skyldes samhandlingsreformen. Det er riktig. Det er også en grunn til at vi ikke skal påføre dem ytterligere voksesmerter de neste årene ved å overføre tannhelsetjenesten til kommunene nå.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [21:36:19]: Det blir i debatten sagt av mange at tannhelsetjenesten fungerer veldig godt under fylkeskommunens ansvar i dag. Ja, det fungerer godt for svært mange, men ikke for alle. Mange av dem som har sterke rettigheter, er de som får minst hjelp: de eldre, de pleietrengende, de funksjonshemmede som bor på institusjon, de som ikke har mulighet til å reise til den fylkeskommunale tannklinikken. Det er dem vi ønsket å gi en bedre og mer helhetlig tjeneste, for vi vet at tjenestene ikke er gode nok i dag.

Jeg må ærlig si at jeg ikke skjønner helt logikken til dem som snakker om kommunereformen som en sentraliseringsreform. Men når det gjelder tannhelse, er det åpenbart helt greit at disse tjenestene sentraliseres under fylkeskommunens ansvar, langt borte fra de ordinære kommunale tjenestene. Det er egentlig helt utrolig at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV ikke har noen tillit til at kommunene kan håndtere tannhelseoppgavene. De har ansvaret for alt annet enn tennene – komplisert, avansert helshelp.

Selv om vi primært ønsket en fullstendig overføring av tannhelsetjenestene, er vi godt fornøyd med at vi har fått flertall for en prøveordning for de kommunene som ønsker å overta ansvaret. For vi vet at en del kommuner ønsker dette. Da får vi også en mulighet til å evaluere om innbyggerne får bedre tannhelsetjeneste når disse er integrert sammen med de andre kommunale tjenestene. Vi håper både store og små kommuner søker om ansvaret fram til 2023. Da får vi et helhetlig grunnlag for å foreta en bred evaluering.

Avslutningsvis til dette med profesjonskrav. Det er altså slik at en må ha et forhold til hva det er som skaper kvalitet i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene. Arbeiderpartiet sier stadig at de er opptatt av nok folk. Ja, der skiller vi oss kanskje også litt. Vi er også opptatt av nok folk, men vi er også opptatt av de kloke hodene, de med kompetanse til å håndtere de skrøpeligste eldre, de vi kommer til å få mange av i kommunene framover, og som er helt avhengige av at vi har kjernekompetanse til stede.

Dersom det skulle bli regjeringsskifte til høsten, begynner reverseringslisten å bli lang. Det er nesten så en skulle

tro at en eventuell ny regjering må ha en egen reverseringsminister. Jeg kunne godt tenke meg å spørre Arbeiderpartiet om dette også er et av de områdene som kommer til å stå på den listen: Skal Arbeiderpartiet gå til valg på å reversere disse profesjonskravene, slik at man går tilbake til en profesjonsnøytral helse- og omsorgstjenestelov, som vi mener definitivt ikke legger grunnlaget for å bygge sterke faglige tjenester for å gi bedre tjenester av høy kvalitet til dem som trenger det aller mest i kommunene?

Karin Andersen (SV) [21:39:22]: Det trengs både profesjoner og nok folk. Det hjelper ikke å ha kvalitetskrav hvis det ikke er nok folk på jobb til å gjøre jobben som man har satt opp en kvalitetsstandard for. Her har representanten Trøen også behov for å se at det trengs bemanningsnormer, og at det trengs andre fagprofesjoner for å sikre at dette blir mulig. Det er ingen motsetning. Det er en forutsetning for gode kommunale tjenester at man har begge deler.

Så til tannhelsen: Hvorfor tror vi ikke at kommunene kan dette, spør representanten Trøen. Jeg har sittet på høringer. Det er ingen kommuner som har bedt om det. KS har sagt nei og sagt at dette fungerer godt. Hvorfor ødelegge noe som fungerer, bare fordi noen har behov for at det må være noen oppgaver å overføre når man skal begrunne en kommunereform?

Hvis det er slik at tannhelsen ikke fungerer godt for noen grupper, hva har så regjeringen gjort for å rette opp det av krav til at organiseringen av tannhelsen skal være slik at den ikke er utilgjengelig for noen grupper? Det er et ansvar ministeren har. Det er et ansvar flertallet har. Man kan ikke løpe fra det ansvaret. Det er denne salen og regjeringen som har ansvaret for at tannhelsetjenesten fungerer. Man kan gjøre en endring som man sier retter opp dette, som er i strid med det de som jobber med dette – alle som har tannhelsefaglig kompetanse – sier. Da kan man gjøre en endring for å nå disse pasientene. Men å gjøre en annen endring som sier at fylkeskommunene må gjøre det samme, det er visst ikke mulig. Det er ikke logisk i det hele tatt. Selvfølgelig er det mulig.

Og til representanten Kjenseth: Det kan godt hende at det er ting vi skal eksperimentere med framover. Det kan godt hende vi trenger flere distriktsmedisinske sentre, og det kan godt hende at det bør være en tannlege der, men hvorfor er det så forferdelig farlig å samarbeide? Det Venstre er med på i dag, bidrar til flere interkommunale samarbeid fordi man splitter opp og åpner for det både innen tannhelse og kollektivtrafikk. Det er en realitet. Det står i proposisjonene. Hvorfor er det så farlig å ha et samarbeid mellom fylkeskommunens tannhelsetjeneste og kommunal tannhelsetjeneste eller en legevakt der man kan samlokalisere hvis det er behov for det? Det er ikke noe problem. Problemet oppstår når man vil bryte opp de robuste fagmiljøene som finnes, og som man har argumentert så sterkt for på andre områder. Hvis man vil styrke dette, får man styrke det – ikke bryte det opp og ødelegge det.

Tove Karoline Knutsen (A) [21:42:32]: Representanten Trøen snakker om å reversere. Fra Arbeiderpartiets ståsted er vi opptatt av å endre, forsere og reversere alt etter hvordan ordningen og lovverket fungerer for de tjenestene som vi ønsker å gi befolkningen. Det er det som skal være styrende for det vi gjør. Det er litt fristende å si at

ved å gjøre det man gjør innen tannhelse, rekommunaliserer man den nå mot alle faglige råd. Det er kanskje ikke noe bedre. Det blir i alle fall spennende å se hvordan det går.

Det må være hvordan dette fungerer for det levde livet ute i kommunene, som skal være bestemmende for hva Arbeiderpartiet kommer til å gjøre. Det er det vi skal måle tjenestene på.

Hvis lovfestingen som er gjort nå, er nok, er det veldig bra. Det fungerte ikke sånn sist. Vi må ta mange, mange flere grep, ikke minst overfor de profesjonene som ikke er lovfestet, og som veldig fort kommer i skvis, men som befolkningen trenger. Det er f.eks. veldig merkelig at ikke helsefagarbeiderne er lovfestet hvis man først skal sørge for å lovfeste noe. Det vil den eldre befolkningen trenge i mye større grad enn det vi ser i dag. Helsefagarbeiderne er en profesjon som veldig mange steder blir erstattet med ufaglærte, men man kan ikke erstatte en sykepleier med en ufaglært som skal gjøre sykepleieroppgaver man trenger autorisasjon for å gjøre. De aller fleste kommunene har sykepleiere. De aller fleste kommunene har leger. De aller fleste kommunene har fysioterapeuter, psykologer eller avtale om slike tjenester. Det vi trenger mer av, er f.eks. aktivitører og ernæringsfysiologer, som vi har snakket mye om i denne salen med en aktiv helse- og omsorgskomite til stede.

Jeg vil bare si at det er hvordan lover og regler fungerer i det levende livet ute i kommunene der folk bor, som blir avgjørende for hva Arbeiderpartiet kommer til å gjøre når vi forhåpentligvis får regjeringssmakt i høst.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Presidenten tillater seg å minne om at det fortsatt er ti saker igjen på dagsordenen, og vi har snart holdt på i tolv timer.

Ketil Kjenseth (V) [21:45:16]: Takk for påminnelsen.

Tilbake til representanten Karin Andersen. Siden du er fra Hedmark og jeg fra Oppland, og du ikke unner oss noen sykehus, må jo vi samarbeide. Vi er på jakt etter å finne løsninger og de aktørene som er villig til det.

Vi skal ha sju lokaledisinske sentre i Oppland, og vi må fylle dem med noe, bl.a. tannhelsetjenester. Vi må søke etter muligheter til å gå på tvers framover, og derfor trenger vi disse forsøkene for å prøve dette ut. Det handler om både kompetanse, finansiering og ny teknologi som raser inn i helsesektoren. Der det er stort behov, som Tove Karoline Knutsen sa, tar aktivitetene, tannpleierne, tannlegene og flere av disse i bruk teknologi mye raskere enn en del av de profesjonene vi lovfester i dag. Lovfestingen er et minimumskrav til kompetanse, mens det er mange andre aktører som skal bidra framover. Da trenger vi å gjøre disse forsøkene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [21:46:21]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i pasient- og brukarrettslova, helsepersonel-

lova m.m. (styrking av rettsstillinga til barn ved yting av helse- og omsorgstenester m.m.) (Innst. 361 L (2016–2017), jf. Prop. 75 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingvild Kjerkol (A) [21:46:59] (ordfører for saken): Helse- og omsorgskomiteen har behandlet Prop. 75 L fra regjeringen, som innebærer endringer i flere lover på helse- og omsorgsfeltet. De fleste forslagene gjelder barn og barns rett til medvirkning og bestemmelse når de mottar helse- og omsorgstjenester, samtykke fra foreldre ved vaksinasjon av barn etter barnevaksinasjonsprogrammet og helsepersonells ivaretagelse av barn som pårørende til søsken med alvorlige helseproblemer og som etterlatte etter foreldre og søsken som dør.

En samlet komité ser positivt på at barns rettigheter kommer klart fram i lovverket. Det gjøres mye bra for barn og unge i helse- og omsorgstjenesten, men det er viktig å jobbe for at denne gruppen pasienter og brukere blir enda bedre ivarettatt.

Fra barn er tolv år, er det i dag en viss mulighet for helsepersonell til ikke å informere foreldre når barn har grunner for at det bør respekteres. Det skal innføres med forslaget en snever adgang til heller ikke å informere foreldre når barnet er under tolv år og tungtveiende hensyn til barnet taler mot å informere foreldrene. Komiteen viser til at PsykiskhelseProffene ved Forandringsfabrikken har arbeidet for en slik endring, basert på erfaringer fra flere av barna der foreldre automatisk har fått innsyn i kontakten mellom den unge og psykisk helsevern-tjenesten.

Begrenset informasjon som er nødvendig for at foreldrene skal kunne oppfylle foreldresvaret, skal likevel gis til foreldrene. Det innføres et krav om at når slik informasjon skal gis, skal barnet orienteres.

Barn som er pårørende til søsken som er pasienter med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade, eller etterlatte etter foreldre eller søsken som dør, kan ha særlige behov for informasjon og oppfølging som barn som er pårørende til foreldre. Lovforslaget innebærer derfor en plikt for helsepersonell til å identifisere og ivareta også disse sårbare barnas informasjons- og oppfølgingsbehov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har også merket seg høringsutspillet fra Voksne for Barn, som foreslår en samlet lovregulering for barn som pårørende som sikrer selvstendige rettigheter og gode og helhetlige tjenester. Disse partiene støtter intensjonene med en slik lovregulering, som er å styrke barn som pårørende.

Komiteen har også å bemerke at det foreslås å harmonisere straffeforutsetningene for brudd på taushetsplikt etter helselovgivningen med straffeforutsetningene for brudd på taushetsplikt i straffeloven. Proposisjonen inne-

holder utover det forslag til endringer i helsepersonelloven av en mer teknisk art. Jeg går ikke nærmere inn på det.

Det er en enstemmig komité som leverer sin tilråkning og ber Stortinget støtte proposisjonen forslag.

Et mindretall bestående av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har i tillegg et forslag som jeg tror de selv vil redegjøre for og eventuelt fremme

Olaug V. Bollestad (KrF) [21:50:27]: Lovendringene som vi vedtar i dag, er viktige fordi de styrker og tydeliggjør barn og unges rettsstilling. Jeg mener det er viktige grep vi tar for å styrke barneperspektivet. Det er ingenting som er viktigere enn å se og ta vare på hvert enkelt barn, og barn som er utsatt for vold og overgrep, må ses og tas ordentlig imot og bli tatt vare på også i helsetjenesten, i tillegg til hos barnevernet og hos politi og på barnehusene.

Jeg vil bare si litt om det jeg tror er den viktigste lovendringen vi vedtar i dag. Det er endringen i pasient- og brukerrettighetsloven knyttet til videreformidling av informasjon om et barn til foreldre eller andre som har foreldreansvaret. Det vi ønsker med lovendringen, er å bidra til å trygge barn, øke deres tillit til helsetjenesten og sikre at de blir ivaretatt på en god måte. En samlet komité understreker at det må gis gode føringer for hvordan unntakene fra hovedregelen skal praktiseres, slik at et komplisert regelverk ikke forhindrer god oppfølging av barn og god rettleiding for de instanser som skal følge opp regelverket. Komiteen mener at god forvaltning av denne endringen i regelverket vil bidra til å styrke barns rolle og medbestemmelse overfor helsetjenesten.

Komiteens flertall understreker, slik også regjeringen gjør i proposisjonen, at det er vurderingen av hva som vil være det beste for barnet, som skal være avgjørende når helsepersonell skal vurdere hvorvidt informasjon skal gis til foreldrene eller ikke, eller til andre som har foreldreansvaret. Viktige hensyn vil kunne trekke i hver sin retning, og personell må gjøre en avveining for å fastslå hvilke hensyn som skal gis avgjørende vekt for å sikre barnets behov på en best mulig måte.

Det er flere som mener at lovendringene ikke går langt nok. Vi tror som sagt at denne lovendringen skal styrke barns perspektiv samtidig som vi ivaretar hensynet til foreldrenes rolle. Men vi vet ikke dette. Derfor fremmer vi, sammen med Venstre og Senterpartiet, et forslag om at dette må følges nøye opp framover, slik at vi blir sikre på at vår intensjon faktisk oppfylles. Vi må vite at barn får god nok beskyttelse. Loven må praktiseres slik at barn og unge er trygge i møte med helsetjenesten, og at de blir hørt. Sentrumpartiene fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen løpende evaluere endringene i pasient- og brukerrettighetsloven om plikten til å informere foreldre, for å sikre at innføringen av unntaket fra plikten til å informere foreldrene sikrer barns beste. Stortinget orienteres på egnet måte og senest innen tre år.»

Sammen med Senterpartiet og Arbeiderpartiet viser Kristelig Folkeparti i innstillingen til høringsutspillet fra Voksne for Barn, som foreslår en samlet lovregulering for barn som pårørende som sikrer selvstendige rettigheter og gode helhetlige tjenester. Vi støtter intensjonen bak en slik lovregulering, og at den tar opp i seg å styrke barn som pårørende.

Kristelig Folkeparti stemmer for alle forslagene til lovendringer og det vi står sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Olaug V. Bollestad har tatt opp det forslaget hun refererte.

Kjersti Toppe (Sp) [21:54:04]: Innlegget mitt skal ikke vera så langt. Eg sluttar meg til kvart ord av føregåande talar. Senterpartiet sluttar opp om denne proposisjonen og dei forskjellige endringane som vert foreslåtte.

Eg har berre nokre kommentarar til det som er spesielt diskutert, dette med å innføra ein snever tilgang i pasient- og brukarrettslova til ikkje å informera foreldra eller andre som har foreldreansvaret, når pasienten eller brukaren er under tolv år, og dei innspela vi har fått frå ein del høringsinstansar om at ein ikkje går langt nok, og at avgrensinga er for snever. Det er spesielt den formuleringa om at det skal vera «tungtveiende hensyn», som vert diskutert, for dette kan jo diskutast. Kva er «tungtveiende hensyn» i denne lovas forstand? Nokon meiner at det at eit barn seier at dei ikkje vil at informasjonen skal gå til foreldra, er «tungtveiende hensyn» i seg sjølv.

Så vi er opptekne av at ein må sjå på korleis denne lova vert praktisert, og at det fører til at barn vert trygge i møte med helsevesenet. Derfor stemmer vi òg for forslaget om ein løpande evaluering som har vorte tatt opp av Kristeleg Folkeparti.

Karin Andersen (SV) [21:55:48]: SV sitter ikke i komiteen, og derfor har jeg behov for å si at vi støtter proposisjonen, og vi støtter også forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Vi mener at dette er en viktig lovendring, som skal sikre at barn i full trygghet skal kunne komme med vanskelige ting også til helsepersonell, for det vet vi at av og til skjer. Vi vet at avveiningene kan være vanskelige, men det er viktig at den endringen som nå blir gjort, faktisk kan føre til forandringer. Hvis vi ikke sjekker om den har ført til forandringer, så vil vi jo ikke vite det. Jeg er veldig i stuss over hvorfor det ikke er et samlet storting som stiller seg bak at man skal finne ut om dette faktisk fungerer slik man har tenkt, at barna kan føle seg trygge, og at foreldre også er trygge på at de får den informasjonen som må til, i de tilfellene det kan være riktig. Det hadde vært fint å få en forklaring på hvorfor man ikke vil evaluere en slik endring, som alle synes er viktig.

Presidenten: Da er neste taler representanten Ketil Kjenseth. Før han får ordet, vil presidenten gjøre oppmerksom på at den reglementsmessige tid snart er over, men presidenten foreslår at vi fortsetter møtet til dagens kart er ferdigbehandlet – og anser det som vedtatt.

Ketil Kjenseth (V) [21:57:17]: Jeg skal ikke bruke mye taletid, for vi støtter selvfølgelig proposisjonen. Men vi har jo det forslaget sammen med Kristelig Folkeparti og Senterpartiet om en evaluering og oppfølging underveis, som er veldig viktig for barn under tolv år som ikke ønsker å formidle informasjon om overgrep og vold, og at de ikke blir tatt i vare. Det er ofte nære pårørende det gjelder. Det må vi bli flinkere på, og det er det budskapet vi får fra de barna som fra tidlig, tidlig alder er utsatt for alvorlige overgrep. De sier til oss at vi må få en anledning

til å snakke med helsepersonell, men den informasjonen må ikke bringes videre. Dette må vi lære av, og vi må ta de barna på alvor.

Statsråd Bent Høie [21:58:28]: Flere av de endringene som foreslås, og som blir vedtatt i dag, vil føre til en styrking og en tydeliggjøring av barn og unges rettigheter som pasienter og brukere. To av de viktigste forslagene er et direkte resultat av engasjementet til Barns-Beste og Forandringsfabrikken, som tidlig tok opp med meg utfordringene med dagens lov, og jeg er glad for at de har blitt hørt i denne sammenhengen. Avveiningen av ulike hensyn ligger bak flere av endringene i pasient- og brukerrettighetsloven når det gjelder barn og unges medvirkning og medbestemmelse.

Jeg mener det er viktige hensyn som tilsier at hovedregelen fremdeles bør være at både barn og unge og foreldre skal informeres når det ytes helse- og omsorgstjenester til barn og unge under 16 år. Foreldreansvaret omfatter det å gi omsorg og omtanke og gir både rett og plikt til å ta avgjørelser på vegne av og i samråd med barn og unge. Foreldrene har i de aller fleste tilfeller de beste forutsetningene for dette. For barn og unge er det derfor vanligvis helt naturlig og ønskelig at foreldrene informeres. Dess yngre barn er, dess større er behovet for informasjon og god ivaretagelse og oppfølging.

Samtidig bør det innføres et unntak fra denne plikten til å informere foreldre også når barn er under tolv år, i tillegg til dagens unntak fra plikten til å informere foreldrene når de unge er mellom tolv og seksten år, og har grunner til dette som bør respekteres. Det er viktig å åpne for slike unntak når helsepersonell får vite at barn kan være i en alvorlig situasjon, der det vurderes som best for barnet at informasjonen ikke viderefremmes til foreldrene. Unntaket begrenses til tilfeller der tungtveiende hensyn til barnet talar imot at foreldrene informeres.

Helsedirektoratet vil gi informasjon og veiledning om unntaket ved å oppdatere rundskriv og legge informasjon ut på nettsidene sine.

Det må allikevel understrekes at det er utrolig viktig at det legges til rette for en klok og god praktisering, slik at dette unntaket hjelper utsatte barn til å tørre å åpne seg og gi informasjon om situasjonen, slik at de kan få hjelp til å komme seg ut av dette. Lovendringen er viktig for å skape et fundament for dette, men det er endring i tjenesten i praksis i møte med barn, det å skape tillitsforhold til barnet og en trygghet for at barnet kan snakke åpent i vanskelige situasjoner, som er avgjørende for om vi lykkes.

Komiteen foreslår videre at det skal framgå direkte av pasient- og brukerrettighetsloven at vaksinasjon i tråd med barnevaksinasjonsprogrammet er helsehjelp som regnes som en del av daglig, ordinær omsorg for barnet. Da er det tilstrekkelig at en av foreldrene, eller andre som har foreldreansvaret, samtykker til vaksinasjon. Barnevaksinasjon er nøye utprøvd, sikkert og anbefalt og gjør at vi i Norge har kontroll over mange infeksjonssykdommer som var utbredt tidligere. Dette er en god presisering av loven, som vedtas i dag.

I 2009 ble det innført bestemmelser i helsepersonelloven og spesialisthelsetjenesteloven for å sikre at helsepersonell identifiserer og ivaretar det informasjons- og oppfølgingsbehovet mindreårige barn kan ha som følge av at de er pårørende til foreldre som er pasienter med psykisk syk-

dom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade. BarnsBeste tok tidlig opp med meg at mindreårige barn som er pårørende til søsken med slike alvorlige helseproblemer, eller etterlatte etter foreldre og søsken som dør, har de samme behovene.

Forslagene skal bidra til å sikre at helsepersonell på en systematisk og god måte yter nødvendig hjelp og støtte også til denne utsatte og sårbare gruppen barn.

Forslagene jeg nå har omtalt, samt flere av de andre forslagene, vil bidra til å styrke barn og unges rettsstilling. Barn og unges perspektiv vil bli enda bedre ivarettet når de mottar helse- og omsorgstjenester.

Jeg mener dette er en helt naturlig utvikling av vårt lovverk, der vi nå på flere områder tydeliggjør barnets selvstendige rolle i møte med helsetjenesten. Dette er viktige lovendringer, som vedtas, forhåpentligvis, senere i dag.

Ole Mic Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt ordet til sak nr. 6.

Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 7 og 8 behandles under ett – og dette anses vedtatt.

Sak nr. 7 [22:04:12]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i transplantasjonslova mv. (gjennomføring av organhandelskonvensjonen i norsk rett) (Innst. 387 L (2016–2017), jf. Prop. 89 L (2016–2017))

Sak nr. 8 [22:04:26]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon mot ulovlig handel med menneskeorganer av 25. mars 2015 (Innst. 382 S (2016–2017), jf. Prop. 90 S (2016–2017))

Ketil Kjenseth (V) [22:04:55] (ordfører for saken): Jeg registrerer at jeg har fått en taletid på 30 minutter. Den skal jeg ikke benytte.

Komiteen er enig om at vi antagelig ikke skal debattere så mye i denne saken, men jeg skal orientere kort som saksordfører. Dette gjelder to viktige proposisjoner etter oppfordring fra Europarådet bl.a. for å gi flest mulig i Europa tilgang til transplantasjon – et nytt organ – og for å motvirke ulovlig handel med menneskeorganer.

Tilgang til transplantasjon er viktig, og det er ikke alle land i Europa som er så heldig å ha så god tilgang som vi i mange tiår har hatt i Norge. Men situasjonen er utfordrende også for Norge. Livsstilssykdommer, bl.a. flere som får diabetes og lever lengre med det, fører til at mange ender opp bl.a. i dialyse, og flere og flere må dessverre ha tilgang til en ny nyre. Av organer er det i Norge særlig nyrer som er en utfordring, og derfor er det viktig at vi har en sånn kapasitet og organisering av transplantasjonsvirksomheten og donasjonsvirksomheten i Norge at flest mulig får tilgang og ikke må vente for lenge. Situasjonen for nyrer i Norge er særlig utfordrende fordi færre givere er såkalte levende givere. Det betyr at færre trolig utredes der ute, og

det vitner om en kapasitet og en organisering ute på sykehusene som ikke er optimal.

Så har vi også en utfordring med at 30 pst. av dem som dør og kan gi et organ, ikke gjør det, enten fordi vedkommende ikke har tatt stilling, eller fordi pårørende sier nei. Det er også en situasjon som vi må gjøre noe med. Enkelte år har vi vært helt nede på 17 pst. avslagsandel, så det er mulig å gjøre noe med den andelen. Derfor oppfordrer komiteen regjeringa til å se på både organiseringen og kapasiteten ute i sykehusene og på elektroniske hjelpemiddel, slik at flere er i stand til å ta stilling til organonasjon. Jeg tenker da spesielt på pasientjournalen, at det f.eks. er mulig å krysse av for et «ja» der, uten at komiteen er helt konkret på hvilket elektronisk eller digitalt samtykke til organonasjon som vi ønsker oss. Om lag 200 000 har tatt stilling. Det er for få, så det vil hjelpe situasjonen betydelig.

Det er det viktigste vi kan gjøre for å unngå organaturisme. Vi har fått en del innspill fra bl.a. organisasjoner som jobber med menneskerettigheter i Kina, og som er bekymret for at norske borgere kan bli tilbudt organer fra Kina. Falun Gong-bevegelsen og andre er bekymret for organran i en del land i verden. Organene kan komme derifra, mens transplantasjonen kan skje i et annet land enn i Kina for den del. Det som er sikkert, er at de pasientene som i tilfelle reiser ut og får et nytt organ, blir avhengige av medisiner resten av livet og må ha regelmessig kontroll på sykehus i Norge. De er enkle å oppdage fordi de har behov for livsnødvendige medisiner og hjelp. Det er også viktig at varslingsystemene virker, og at det er godt samarbeid mellom land i Europa. Scandiatransplant er et veletablert nordisk samarbeid som fungerer godt, men det må være kapasitet og et systematisk samarbeid som hjelper oss til å avdekke hvis dette skulle skje. Heldigvis er det få eksempler på dette i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 7 og 8.

Etter ønske fra komiteen fra komiteen vil presidenten foreslå at også sakene nr. 9 og 10 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 9 [22:09:22]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 92/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1901/2006 om legemidler til barn mv. (Innst. 370 S (2016–2017), jf. Prop. 127 LS (2016–2017))

Sak nr. 10 [22:09:47]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i legemiddeloven og patentloven (legemidler til barn) (Innst. 369 L (2016–2017), jf. Prop. 127 LS (2016–2017))

Sveinung Stensland (H) [22:10:10] (ordfører for sakene): Ting tar tid – og da tenker jeg ikke bare på stortingsdebatter – men denne saken har gått veldig fort igjennom i komiteen. Vi fikk den fra regjeringen 5. mai, og vi har ekspedert den raskt igjennom. Det er en samlet komité, med unntak av Senterpartiet, som er enig i å endre pa-

tentloven og legemiddeloven for å ta inn pediatriforordningen, noe som gleder meg stort. Denne saken stoppet i den forrige regjeringen, den har stoppet på Island, den har stoppet i Liechtenstein – den har stort sett stoppet overalt, men da vi fikk den i helsekomiteen, skled den fort igjen. Det innebærer at de selskapene som ønsker å satse på forskning på legemidler for barn, får utvidet patентtid. Det vil gi mer forskning på legemidler for barn og flere legemidler for barn, og ikke minst viser det at Norge tar patentrettigheter på alvor. Så dette er en gledens dag for både dem som er opptatt av norsk forskning, norsk industri og ikke minst norske barns tilgang på legemidler.

Så må vi ha forståelse for at Senterpartiet ikke synes dette er en god idé fordi boteleggingskompetansen blir lagt til ESA – i den grad noen fortjener bøter fordi de forsker frem legemidler for barn.

Kjersti Toppe (Sp) [22:11:36]: Senterpartiet kjem til å stemma imot denne proposisjonen. Sjølv om han er vorten behandla raskt i komiteen, er det etter lang tids motstand Noreg no gir etter og er med på å overføra boteleggingsmyndigheit og -kompetanse frå Statens legemiddelverk til eit organ i Brussel ved brot på pediatriforordninga. Å la organ utanfor Noreg ha direkte boteleggingskompetanse overfor norske verksemdar, vert rekna for å vera ei betydeleg avståing av suverenitet, og den raud-grøne regjeringa stod fast på at ein slik boteleggingskompetanse opp mot legemiddelregelverket som vi implementerer, må vi ha nasjonalt ansvar for. Dette er éi av mange forordningar som på grunn av EØS-avtalen vert innlemma i Noreg, og grunnen til at Senterpartiet stemmer imot, er ikkje resultatet av arbeidet. Det handlar om avgiving av suverenitet, og det er grunnen til at Senterpartiet vil stemme imot proposisjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 9 og 10.

Sak nr. 11 [22:13:12]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen (Innst. 348 S (2016–2017), jf. Dokument 8:103 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [22:14:07] (ordfører for saken): Oppdrettsnæringen er en stor og viktig næring for Norge. Næringen sysselsetter over 4 000 personer og

produserer 1,2 millioner tonn fisk i året. Dette er spredt på nesten 1 000 ulike lokaliteter rundt om i landet vårt.

Havbruk er en del av framtiden. Vi har naturgitte forutsetninger som er enestående i verden. Golfstrømmen gir oss perfekte strømmer og vanntemperatur til å drive med havbruk. Vi må legge til rette for en bærekraftig vekst i denne næringen.

Som komiteen viser til i innstillingen, har denne næringen vokst seg stor ved å bruke areal som tilhører fellesskapet, og utnytte dette til å produsere på. Dette har gitt vekst i næringen og verdiskaping til samfunnet. Samtidig er det riktig, som forslagsstillerne peker på, at dette også har ført til konflikter – konflikter mellom oppdrettsnæringen og andre næringer, som fiskeri, mellom næring og lokalsamfunn og med tanke på miljøet.

Stortinget har ved tidligere anledninger forsøkt å forebygge disse konfliktene og stille krav til næringen når det gjelder f.eks. miljøutfordringer. I 2015 vedtok vi også at det skulle opprettes et havbruksfond, og at 80 pst. av framtidige inntekter fra vekst i næringen skulle gå til havbruksfondet for så å tilfalle kommuner og fylkeskommuner som vertskap for oppdrett. For at dette fondet skal fungere etter intensjonen, er vi avhengig av en bærekraftig vekst i næringen, og denne har vært lav de siste årene. Dette skyldes først og fremst at det er tildelt få nye konsesjoner som en konsekvens av nettopp det som går på oppfølging av bærekraftskriteriene, som skulle bidra til lusebekjempelse. Når næringen har fått bukt med lusa, kan den igjen vokse.

Flere kommuner er nå utålmodige etter å få sin del av verdiene som skapes på deres areal. Når havbruksfondet ikke fungerer etter hensikten på grunn av liten tilførsel av kapital, har kommunene bedt om at det settes inn andre ordninger for å sikre kommunenes del av verdiene. Derfor har flertallet i komiteen nå gått inn for at det bør etableres et produksjonsvederlag for fisk for oppdrettsnæringen. Flertallet ber nå regjeringen om å sette i gang et arbeid med å utrede en avgift per kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018. Flertallet tar sikte på at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018. Inntekten fra dette vederlaget skal gå til havbruksfondet og fordeles ut til kommunene fordelt på andel av lokalitetskapasiteten. Flertallet ber videre om at regjeringen utreder om det er riktig å gi fritak for avgift f.eks. for bedrifter som går med underskudd.

Det å innføre en ny avgift er sjelden populært hos dem som skal betale, men for Kristelig Folkeparti og for stortingsflertallet er det viktig at de som blir berørt av denne produksjonen, og som stiller areal til disposisjon, skal få noe igjen for det. Å bruke fellesskapets ressurser til å skape verdier er bra, men da skal også fellesskapet få noe igjen for det.

Også i utredningen fra Scheel-utvalget til regjeringen for en stund siden tar man til orde for at det bl.a. bør vurderes innført en grunnrentebeskatning for fiskeri- og havbrukssektoren. Dette er samme tanker som et flertall i næringskomiteen i dag ber regjeringen gå videre med.

Ingrid Heggø (A) [22:18:23]: Først av alt ros til saksordføreren for kjapp og konstruktiv behandling og svært god timing på innlegget her i salen i dag!

For Arbeidarpartiet er det viktig å bruke mogleghetene havet gjev til verdiskaping. Og det er ein styrke at det var eit breitt politisk fleirtal som stod bak vekst i havbruksmel-

dinga, som støttar tanken om korleis framtidig berekraftig vekst skal skje, og at visjonane i berekraftsstrategien ligg fast.

Oppdrettsnæringa har vorte ei stor og viktig næring i Noreg, og potensialet for vekst i næringa er stor. Behovet for nytt areal kan verta kritisk viktig i framtida for å sikra vekst. Eg vil peika på at næringa òg i dag legg att store verdier i nærmiljøet i form av arbeidsplassar, skattar og avgifter og innkjøp av varer og tenester. For eksempel er leverandørindustrien i dag den største næringa i fylket mitt, Sogn og Fjordane.

Næringa bruker areal som tilhøyrrer fellesskapet til å produsera på. Det vert også i forslaget her beskrive ulike konfliktar som kan vera mellom oppdrettsnæringa og bl.a. fiskeri, miljø og friluftsliv. Desse konfliktane må sjølvsagt løysast.

Ein samla komité føreslo havbruksfondet under hand-saminga av havbruksmeldinga. Det var ikkje Arbeidarpartiet sin primærmodell som vart vedteken. Modellen vår var det som i dag inngår i havbruksfondet og i tillegg prosentvis vederlag for eksportavgifta. Eksportavgifta er inga ny avgift. No er ho redusert frå 0,85 til 0,3 pst. Næringa toler godt ein auke att her slik situasjonen er i dag.

Det er svært gledeleg at vi no får på plass ein modell der inntekter til kommunane ikkje berre baserer seg på vekst, og at dette gjeld berre for uforedla fisk, er endå betre. Då premierer vi dei oppdrettarane som foredlar fisken i Noreg. Veldig bra!

Inntektene til havbruksfondet har uteblitt. Det er med andre ord ein viktig føresetnad som ikkje vert oppfylt med havbruksfondet. Inntektene uteblir. Då hjelper det lite med ei vente-og-sjå-haldning.

Det er også uklart kva statsråden eigentleg har gjort med dei inntektene som er komne etter 1. januar 2016. Statsråden var klokkeklar på årsmøtet til nettverket for fjord- og kystkommunar og var heilt samd med meg i at alle innbetalingane etter denne datoen skulle tilkoma havbruksfondet – dette sjølv om enkelte kommunar faktisk har fått utbetaling for nye konsesjonar, utbetalningar av innbetalingar som har kome etter 1. januar 2016. Kor mykje dette faktisk dreiar seg om, veit eg ikkje. Eg ber statsråden om å gjera greie for nettopp det. Kva har skjedd? Forde-lingsnøkkel mellom kommunar, stat og fylke er det inga ueinigheit om, så den lét eg liggja i denne omgangen.

For Arbeidarpartiet er det viktig at det også i forslaget er med at det skal utgreiast og vurderast om det er rett å gje fritak for å betala avgift f.eks. når bedriftene går med underskot. Difor er eg svært forundra over regjeringspartiet, som i merknads form seier at om ein innfører ein sikkerheitsventil her, vil næringa først og fremst bruka tida og energien til å tilpassa seg! Det trengst ei forklaring på den mistilliten til ei heil næring.

Eg er einig i betraktningane rundt arealavgift og produksjonsavgift, og at dette ikkje er rett å innføre. Det er heller ingen i næringskomiteen som går inn for eit framlegg om produksjonsavgift på 25 øre per kilo fisk, eller ei såkalla arealavgift som hadde utløyst også avgift på f.eks. flytebrygger. Eit vederlag på brukt areal ville også gjort at ein måtte ha betalt for brakkleggingsareal uansett årsak, sjølv om det var av miljøomsyn.

Ei produksjonsavgift har andre utfordringar. Det vil også vera uhenstiksmessig at Stortinget fastset eit nivå

som må opp att i Stortinget for å verta endra. Dette bør faktisk liggja til regjeringa.

Det er svært gledeleg at vi i dag får eit fleirtal for å sikra vertskommunane langsiktige og føreseielege inntekter, og at desse inntektene ikkje berre vert basert på vekst. Det er heller inga ny avgiftsbelastning og kan innkrevjast ubyråkratisk og effektivt. Det vert alt i dag rapportert når det gjeld dette, både på uforedla og foredla fisk.

Nettverk fjord- og kystkommunar, NFKK, har vunne fram og fått ein viktig siger i dag. Dei har også vore svært aktive i forkant av alle partia sine landsmøter, noko som avspeglar alle landsmøtevedtaka. Ros og takk til dei!

Ove Trellevik (H) [22:23:16]: Havbruksnæringa er ei av dei viktigaste eksportnæringane me har her i landet. Vekstraten i verdiskapinga i havbruksnæringa har dei siste tiåra vore svært, svært sterk – både relativt i forhold til den nasjonale økonomien og til industrien elles. Det er ingen tvil om at havbruksnæringa er viktig for den nasjonale norske økonomien. I tillegg bidreg ho til viktig aktivitet og sysselsetjing i kommunar langs kysten vår. Me treng fleire arbeidsplassar, ikkje færre.

All næringsaktivitet har negative sider, også havbruksnæringa. Me har utfordringar knytte til rømming, lakselus og fiskehelse. Utfordringar vil me alltid ha i biologisk produksjon. Me har det i landbrukssektoren også, men ingen andre matproduserande sektorar er så gjennomregulerte og følgde opp av offentlege myndigheiter som akkurat havbruksnæringa.

Havbruksnæringa har som matprodusent ei viktig rolle i global målestokk. Helsemyndigheitene verda over, inklusive Verdens helseorganisasjon, anbefalar auka inntak av sjømat for å betra folkehelsa. Det langsiktige vekstpotensialet i næringa avheng i stor grad av evnene næringa, forskinga og myndigheitene har til å løyse miljøutfordringane på kort sikt knytte til rømt oppdrettsfisk og lakselus – men på lengre sikt også utfordringane knytte til areal og mangel på fôr. Tida er definitivt ikkje inne for å auka avgifta per kilo fisk i ei næring som framleis har ei rekkje utfordringar å løyse. Å innføre ein skatt ny no – som ikkje i det heile er med på å løyse nokon av utfordringane me har på miljøsida – er feil veg å gå.

Stoltenberg II-regjeringa greidde ut arealavgift i 2008 og konkluderte med at ei særskilt avgift for havbruksnæringa ikkje ville løysa interessekonfliktene i kystsona. Avgifta som i dag er foreslått, vil kanskje berre forsterka desse konfliktane. Kommunane får økonomiske incentiv til å fordele areal til havbruksnæringa i staden for andre verdiar for arealbehov som ikkje gjev økonomisk avkastning. Me ønskjer ikkje ei slik utvikling, at det er berre økonomi som tel når kommunane skal setja av areal. Dette vert også feil bruk av skatte- og avgiftssystemet.

Vert denne skatten som er foreslått i denne saka, vedteken i dag, er det den tredje skatten eller avgifta som oppdrettarane må betala, ingen av dei gir incentiv til å redusera dei miljøutfordringane Stortinget har peikt på i Innst. 361 S for 2014–2015, som me avgav i arbeidet med havbruksmeldinga. Det totale skatte- og avgiftssystemet for havbruksnæringa bør etter mi meining vurderast som heilheit. Det er godt mogleg at dei samla skattane og avgiftene for næringa på dagens nivå kan fordelast til kommunane på en betre og meir føreseieleg måte enn kva dagens havbruksfond og eksportavgift gjer. Men å endra før me

har fått det nyleg vedtekne havbruksfondet i full drift, vert feil. Det må verka ei tid, for deretter å verta evaluert.

Næringa har utfordringar med å få til vekst innanfor dei miljøkrava som Stortinget har sett, og det føregår eiorstilt satsing på forskning og utvikling, der regjeringa bidreg med utviklingskonsesjonar. Norsk Industri har omtalt ordninga som den beste industripolitiske satsinga på fleire tiår.

Manglande inntekt til havbruksfondet kjem av lågare vekst i næringa enn mange av oss hadde forventa. Svaret på det kan umogleg vera å innføre ein ny skatt. Det næringa treng, er vekst. Næringa treng altså ikkje nye skattar. Veksten kjem når næringa tilfredsstiller miljøkrav og me får på plass det nye, vedtekne trafikklyssystemet til hausten.

Eg vil på det sterkaste tilrå at me forkastar dette forslaget og tek oss tid til å evaluera både hvbruksfondet og dei teknologiske framstega me ser i samband med utviklingskonsesjonane. Eg legg fram følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av konsesjonsavgift, teknologisk utvikling og evaluering av ordningen med utviklingskonsesjoner i Havbruksnæringen. Havbruksfondet skal også evalueres, med sikte på å vurdere i hvilken grad næringens samlede skatter og avgifter gir incentiver til at havbruksnæringen vokser og miljøutfordringer løses samt bidrar til at kommunene får sin del av verdiskapingen. Målet er å sikre størst mulig vekst og bærekraft, samt forutsigbare inntekter til kommunene via Havbruksfondet.»

Presidenten: Representanten Ove Trellevik har tatt opp forslaget han refererte.

Oskar J. Grimstad (FrP) [22:28:45]: Havbruk er viktig og skal erstatte – litt fram i tid – petroleumssektoren sine inntekter for landet, så vi har store ambisjonar for havbruksnæringa. Ved Stortingets behandling av havbruksmeldinga vedtok Stortinget at det skulle opprettast eit havbruksfond der 80 pst. av framtidige inntekter frå vekst i næringa skal tilfalle kommunane, og at dette fondet også skal fordele midlane mellom kommunane etter nærmare angitte kriterium.

Grunnen var noko vi alle var einige om: Kommunane må få ein større del av verdiskapinga for bruk av sjøarealet sitt.

På grunn av låg vekst i næringa har det blitt generert lite inntekt til fondet så langt. Dette har først og fremst si årsak i at det er tildelt få nye konsesjonar som ein konsekvens av oppfølging av berekraftskriteria som er sette for tiltak mot lus. Det er altså Stortinget sjølv som har sørgd for at inntektene til dette fondet ikkje har kome i den mengda og så raskt som ein trudde – ein har stilt miljøkrav som næringa må oppfylle, og dermed kjem inntektene betydeleg seinare.

Fleire kommunar har uttrykt stort utolmod over at havbruksfondet ikkje har fått den tilførselen av kapital som fondet var tiltenkt, og at dette har tatt noko lang tid, det er vi for så vidt alle einige om.

Men dette vil endre seg, og vi vil i den samanhengen vise til at også statsråden peiker på at det nye vekstsystemet som trer i kraft til hausten, vil få stor betydning for havbruksfondet sine inntekter.

La meg berre understreke igjen at dersom ein skal nå målet om ein betydeleg auke i sjømatnæringa, må vi la kommunane få sin rettmessige del av verdiskapinga for avstått sjøareal og andre ulemper.

Men då blir det heilt feil å leggje opp til ei innretning der ein skattlegg ubehandla ikkje-foredla laks som blir eksportert. Det betyr at om ein legg til rette for ei foredlingsbedrift, så tapar kommunane på dette, og det gir ingen incitament til å skape nye, framtidsretta arbeidsplassar baserte på ei råvare som er etterspurd verda over, og som er sunn og god.

Så er det også snakk om likebehandling når det gjeld bruk av fellesareal. Det er mange næringar som brukar fellesarealet. Då er spørsmålet: Dersom ein skal likebehandle, kva for avgifter kan då desse næringane få – vi kan ta skog, vi kan ta gruvedrift, og vi kan nemne mange fleire? Skal desse også få liknande typar skattlegging? Dokument 8-forslaget beskriv at bedrifter som går med underskot, skal sleppe å betale denne avgifta. Vel, det skal ikkje mykje kreativitet til for å få ei bedrift til å gå med underskot. Det handlar rett og slett om forskjellige måtar å overføre ressursar på. Det er mange eksempel på at ein kan føre over overskot frå éi bedrift til ei anna, for så å ende opp med at produksjonsbedrifta går med underskot. Det er så mange moglegheiter for å unngå denne skattlegginga at heile forslaget i seg sjølv og forslaget som er lagt fram, er lite gjennomtenkt og uhandterleg. Det blir rett og slett både byråkratisk, uføreseieleg og vanskeleg å handtere. Spesielt for dei byråkratane som skal inn og berekne inntektene her – når dei skal ha så mange parametarar å ta omsyn til – blir dette forslaget rett og slett uhensiktsmessig.

Det lause forslaget i saka som er laga av Høgre og Framstegspartiet, er eit godt forslag. Der går ein inn i problemstillinga og løyser dei utfordringane som ligg der. I det forslaget står det også at kommunane skal ha sin rettmessige del av verdiskapinga. Vi er også utolmodige på vegner av kommunane, men vi ønskjer ei ordning som er føreseieleg, som er god, som næringa er tent med, og som kommunane er tente med, og ikkje eit tankelaust forslag som ingen på sikt er tent med, fordi det blir både byråkratisk og vanskeleg å handtere. Håpet mitt er at vi klarer å skape eit fleirtal for den utgreinga og det lause forslaget, forslag nr. 1, som ligg i saka.

Geir Pollestad (Sp) [22:33:25] (leiar i komiteen): Eg vil starta med å takka forslagsstillarane. Eg vil særleg takka saksordføraren, som både heldt eit godt innlegg, som eg sluttar meg til, og sette ord på det at det kan vera litt strevsamt å sitja på Stortinget. Ein kan verta andpusten av det.

Senterpartiet er oppteke av å utvikla oppdrettsnæringa. Me meiner at oppdrettsnæringa er ei næring med eit stort potensial. Det er ei viktig distriktsnæring, og det er ei næring som sikrar inntekter til landet. Difor treng me vekst i oppdrettsnæringa. Skal me få til det, er det ikkje nok at myndigheitene legg til rette for det, og at selskapa vil det – me treng òg å ha kommunane med på laget.

Ein har i lang tid hatt forventningar til havbruksfondet. Under denne statsråden har det vore særdeles dårleg vekst i oppdrettsnæringa, og det er kome lite pengar inn på fondet. No er tålmodet slutt. Det gjeld òg for fleirtalet i Stortinget. No vil me ha på plass ei avgift som sikrar kommunane inntekt, og dette er eg heilt sikker på er ei ordning

som næringa vil verta svært godt fornøgde med når dei har fått moglegheit til å veksa, og når dei ser at kommunane stiller opp og legg til rette areal.

Havbruksfondet er ein god idé. Havbruksfondet kan gje store inntekter til kommunane, men det finst grenser for kor lenge ein kan venta.

Representanten Oskar J. Grimstad er veldig bekymra for innretninga av denne ordninga. Først er han bekymra fordi det er ei avgift. I neste omgang er han bekymra for at folk skal sleppa unna å betala denne avgifta. Til det er det å seia: Denne avgifta og detaljane skal utgreiast, og ein skal finne fram til ein god måte å innrette det på før det vert innført.

Det er òg eit teikn på at det nærmar seg valkamp, når Framstegspartiet er på talarstolen og er bekymra for vekst i talet på byråkratar.

Eg føreset at det fleirtalet som er i komiteen og i innstillinga, òg vil sikra fleirtal for denne ordninga i Stortinget i dag. Det vil føya seg inn i ei rekkje viktige saker der Stortinget har anvist retning på tvers av det statsråden har føreslått. Me har ei sak til behandling i komiteen om trekking av pliktsystemet for forsketrålarane. Me hadde nyleg ein debatt om den såkalla instruks-saka, der statsråden vart tydeleg instruert av Stortinget. I dag ser det ut som at statsråden lid eit nederlag i spørsmålet om arealavgift.

Det er ein god dag for kysten. Me treng vekst i næringa, me treng arbeidsplassane, me treng skatteinntektene, og me treng verdiskapinga. Men det vil ikkje skje viss ikkje kommunane òg er med på laget. Det er det å finna dette samspelet som er så viktig. Det er ikkje eit eintydig signal frå næringa om at ho er negativ til dette. Skal me nå målet som er sett, om ein kraftig vekst i oppdrettsnæringa, må me ta nye grep. Me kan ikkje berre gjera som Høgre og Framstegspartiet har føreslått i dag, nemleg lova nye utgreingar og nye prosessar. No er det på tide at Stortinget set foten ned. Difor støttar Senterpartiet dette forslaget.

Pål Farstad (V) [22:37:49]: Jeg synes innføringen av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret nå har kommet på et godt spor. Jeg vil takke forslagsstillerne for å ha tatt opp en viktig sak og også rette en takk til representanten Hjemdal for vel gjennomført saksordførerskap.

Jeg er glad for at forslagsstillerne parti, SV, ikke går for forslaget slik det ligger i selve forslaget, men at de står sammen med flertallet i komiteen, som

«ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018».

Slik ønsker Venstre å ha det.

Havbruksnæringen er en av våre viktigste næringer, og det er viktig at kommunene legger til rette for at næringen skal kunne utvikle seg. Et produksjonsvederlag vil stimulere kommunene til slik tilrettelegging. Flere kommuner uttrykker nå stor utålmodighet over at havbruksfondet ikke har fått den tilførselen av kapital som fondet var tiltenkt hvis utfordringene hadde vært under kontroll. Det har flere vært inne på, og vi kjenner sammenhengen der. Men det er nettopp dette som er kjernen i at Venstre nå ønsker et produksjonsvederlag. Det er nettopp for å legge til rette for oppdrettsvirksomhet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [22:39:53]: Det at Stortinget i dag, med eit solid fleirtal, går inn for å innføre eit vederlag i oppdrettsnæringa som skal betalast til både stat, fylke og kommunar for produksjon av ubearbeidd eksportert fisk, meiner eg er rett og rimeleg. Det er ein forskjell på det vi no skal vedta, og det som var forslaget til SV, men forskjellen er ikkje så stor. For oss har det vore viktig å få etablert prinsippet.

Dersom vi skal ta eit lite, historisk streif med brei pensel: Oppdrettsnæringa slik vi kjenner ho i dag, starta omtrent samtidig med gjennombrota i Nordsjøen, i petroleumssektoren. Det begynte som ei attåttnæring for bønder og fiskarar, og det er først dei siste par tiåra ho har fått den dimensjonen og størrelsen som ho har i dag. Frå å vere ei næring som var veldig lokalt organisert og knytt til det lokale, har ho blitt ei næring som er vesentleg mykje større, og eigarskapet er ikkje særleg lokalt – det er mange fylke som har omfattande oppdrettsverksemd, der det ikkje er nokon eigarar lenger. Førre rekneskapsår tok eigarane av denne næringa ut utbytte på 25 mrd. kr. Vi snakkar her om ein heilt annan type omfang enn opphavleg, og tilknyttinga til det lokale er vesentleg svakare i næringa no enn ho var da. I Finnmark er det ingen lokale eigarar av oppdrettselskapa. Det betyr at ingenting av dette utbyttet kjem til Finnmark eller nokon av kommunane der. I Troms er 13 pst. eigd lokalt, resten utanfor fylket, og til og med utanfor landsdelen. I Nordland, som er det aller største oppdrettsfylket vi har, er godt under halvparten av eigarskapet utanfor fylket. I tillegg ser vi – noko som SV omfamnar – ei veldig rivande teknologisk utvikling, som fører med seg at arbeidsinnsatsen som ligg bak kvart kilo produsert fisk i dag, er berre ein tidel samanlikna med for 20 år sidan. Det betyr at det også er færre lokale arbeidsplassar i forhold til kor mykje fisk som blir produsert. Summen er at dette er ei stor og omfattande næring, som tener store summar pengar på effektiv og god drift, men lite blir igjen lokalt. Ein stadig mindre del av verdiskapinga blir igjen i kommunar og fylke.

Dette er ein klassisk situasjon, som vi har vore borti mange gongar før når vi skaper ei næring med utgangspunkt i norske naturressursar. Det er ingen her i salen som går imot skattlegginga av petroleum. Ingen her kjem til å ta til orde for at ein skal fjerne den skattlegginga. Ingen her i salen kjem til å ta til orde for at ein skal fjerne skattlegginga av vasskraft. Det er akkurat det det er snakk om her – å innføre det same prinsippet. Utnyttinga av naturressursane våre skal vere skattlagd, og inntektene skal også kome lokalsamfunna til gode. Det er rett og rimeleg, og det er i tråd med folks oppfatning av kva som er rett og rimeleg, at det skjer.

Dessutan er denne modellen ikkje vekstbasert, det er altså ikkje ein vekstdrivar. Snarare tvert om har nokon peikt på at dette vil vere ein veksthemjar. Eg trur at dette først og fremst er ein måte å gjennomføre ei grunnrenteskattlegging som kjem lokalsamfunna til gode, på, og som bidrar til å skape ei sterkare tilknytning mellom næringa og lokalsamfunna – ei tilknytning som har vore svekt over lengre tid.

Representanten Grimstad var veldig opptatt av at dersom ein ikkje bearbeidde fisken, ville ikkje kommunen få inntekter. Der har ikkje representanten Grimstad gjort lek-sa si. Dette følgjer havbruksfondmodellen, som betyr at inntektene går inn i eit stort fond, og så går dei til forde-

ling. Det er altså ei innvending som ikkje er riktig. Det skal berre vurderast om underskot skal telje med når ein skal betale dette, eller ikkje.

For SV er det viktig å få sett klare rammer rundt denne næringa, som har gått frå å vere ei næring med underskot til no å ha fått eit heilt anna omfang og blitt verdsløiande på mange måtar. Vi må skape rammer for lokal tilknytning av inntekter, og vi må skape rammer for miljøinnretninga, som er ei anna sak, som ikkje må forvekslast med denne. På same måte må vi heller ikkje forveksle skattlegging av vasskraft eller petroleum, med miljø.

Vi støttar dette. Vi vurderer å sjå på forslaget til Miljøpartiet Dei Grøne i denne saka, men det ser vi ikkje på som ein del av denne skattedebatten, men som ein del av den større reguleringa av havbruksnæringa generelt.

Rasmus Hansson (MDG) [22:45:29]: Den største utfordringen norsk oppdrettsindustri har, er de miljøkonsekvensene næringen medfører, både konsekvensene som rammer miljøet rundt næringen, og de konsekvensene som i høyeste grad rammer næringen selv. Derfor er Miljøpartiet De Grønne opptatt av at alle endringer i rammebetingelsene for oppdrettsnæringen må bidra til å løse dette problemet.

Dette er et problem som har vært lovet løst i svært mange år, og løsningen kommer fortsatt ikke. Det må være en hovedoppgave å hjelpe denne næringen med å løse dette, som er et problem for omgivelsene, men som i høyeste grad kommer til å bli et problem for næringen – i verste fall et helt avgjørende problem dersom lus- og medisineringsproblematikken ikke snart kommer under en helt annen kontroll enn det vi har i dag.

Det er grunnen til at vi er litt bekymret for det forslaget som i dag fremmes av flertallspartiene. Det har, som en av forslagsstillerne fra SV nettopp påpekte, ingen miljøprofil. Vi ser at forslaget, slik som det er utformet, kan ha den effekten at det bare vil gi kommunene et nytt og enda sterkere incentiv til å drive veksten i oppdrettsnæringen videre, uten at man følger det opp med de miljøtiltakene som er nødvendige i denne situasjonen. Vi risikerer en situasjon der kommuner rundt i landet i enda større grad opplever at de ikke har råd til å si nei til godkjenning av oppdrettsanlegg i sin kommune på grunn av en avgift av denne typen.

Miljøpartiet De Grønne ser selvfølgelig – i likhet med hele salen, så vidt jeg oppfatter det – at det er et rimelig prinsipp at en rimelig andel av verdiskapingen i oppdrettsnæringen, en oppdrettsnæring som altså produserer kolossale overskudd, må tilfalle de kommunene og lokalsamfunnene som stiller arealer og ressurser til rådighet, og som må ta de belastningene som følger med næringen. Derfor kommer vi til å stemme subsidiært for flertallets forslag om å innføre en produksjonsavgift, men primært ønsker vi oss en avgift som har en entydig miljøprofil, og som gir kommunene inntekter som følger den miljøbelastningen oppdrettsanlegg gir, inntil de er blitt utslippsfrie.

Vi har derfor fremmet et løst forslag som lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen utrede en miljøavgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018. Avgiften skal gi tydelige incentiver til omlegging til rømmingssikre lukkede anlegg uten utslipp av lus, avfall og kjemikalier.»

Et hovedtrekk ved en slik avgift blir naturlig nok at avgiften, i hvert fall i en overgangsperiode, har som hovedformål å fjerne miljøproblemene. Dermed vil avgiften i seg selv senkes og bortfalle når anlegget har løst problemene, kommer til lukket drift eller bruker en tilsvarende god teknologi.

En utredning av en slik miljøavgift bør også inkludere en plan for hvordan kommunene på sikt kan sikres forutsigbare og rimelige inntekter, f.eks. gjennom en statlig kompensasjon eller en annen form for utgift som kan utredes.

Når det gjelder forslaget som er fremmet av Høyre og Fremskrittspartiet, ligger ikke det så langt fra det vi har foreslått, men det er så lite ambisiøst på miljøsida og så tradisjonelt i sin prioritering av vekst som hovedformål at vi i denne omgang lar være å stemme for det.

Jeg tar med dette opp Miljøpartiet De Grønnes forslag.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Per Sandberg [22:49:55]: Da Stortinget for to år siden behandlet havbruksmeldingen, behandlet også Stortinget spørsmålet om en særavgift for oppdrettsnæringen. Da sa Stortinget nei. De sa at det ikke skulle innføres en areal- eller produksjonsavgift for oppdrettsnæringen – altså for to år siden. Da sa Stortinget at 80 pst. av framtidige inntekter fra vekst i oppdrettsnæringen skulle tilfalle kommunal sektor gjennom havbruksfondet. Havbruksfondet er på plass og vil fordele en betydelig andel av inntektene fra framtidig vekst i oppdrettsnæringen mellom kommunene.

Jeg skjønner, i likhet med mange, at kommunene er utålmodige, men når det nye vekstsystemet blir brukt for første gang i høst, vil det ha stor betydning for havbruksfondet. Et hovedmål med det nye vekstsystemet var nettopp å gi forutsigbarhet for næringen, og jeg mener det ikke bidrar noe særlig til forutsigbarhet at flertallet nå vil pålegge næringen en ny avgift før vi har latt det nye systemet få tid til å virke. Det er ett år siden det ble vedtatt.

Selv om oppdrettsnæringen for tiden oppnår gode økonomiske resultater, vil jeg minne om at det kun er få år siden oppdrettsnæringen gikk gjennom en periode med betydelig lav lønnsomhet, konkurser og restrukturering. Denne situasjonen preger deler av næringen i dag også.

Jeg vil selvfølgelig forholde meg til det Stortinget vedtar, men jeg tillater meg likevel å stille noen spørsmål og gi noen betenkeligheter ved det konkrete forslaget. Begrunnelsen er denne: betaling for bruk av felles arealer. Det tror jeg mange av oss kan slutte oss til. Hvorfor foreslås det en eksportavgift på ubearbeidet fisk? Bruker man ikke areal på å produsere fisken som eksporteres bearbeidet? Eller hva med fisken som omsettes nasjonalt? Det er åpenbart ikke samsvar mellom formål og forslag her.

En sår innretning tar dessuten heller ikke hensyn til lønnsomheten i virksomheten. Selv om det er eksportørene som får regningen, blir deler av denne gjerne skjøvet bakover til produsentene. De negative virkningene av en sår avgift kan bli særlig store for produsenter med marginal lønnsomhet. Komiteen åpner riktignok for fritak når bedrifter går med underskudd. Jeg antar at det her menes oppdrettsbedriften. Men det høres krevende ut å kontrollere lønnsomheten i primærleddet før man kan ilegge eksportleddet en avgift.

Dette blir heller ikke nødvendigvis enkelt å praktisere dersom eksportpartiet består av fisk fra flere oppdrettselskaper med ulik lønnsomhet. Et sånt unntak kan også gi næringen uheldige incentiver til å ikke komme i en avgiftsmessig posisjon.

Jeg kan heller ikke se at næringskomiteen har tenkt på hvordan den foreslåtte avgiften vil stå seg mot internasjonale handelsforpliktelser. Når man eksporterer fisken, skal man ha en avgift på den fisken som er ubearbeidet, altså får de som skal prosessere og bearbeide fisken utenfor landets grenser, en ekstra avgift, en ekstra kostnad, mens om man bearbeider i Norge, får man ikke den avgiften. Jeg sier ikke at det umulig, men det er noen betenkeligheter rundt det.

Det er mange løse tråder i forslaget fra flertallet. Jeg legger ikke skjul på at jeg primært mener det ikke bør innføres en avgift nå, men jeg respekterer det sterkt hvis Stortinget ønsker å be departementet om en vurdering av en avgift. Men da må det aller først klargjøres hva som er formålet. Forslaget til vedtak burde vært mer åpent, sånn at man eventuelt kunne finne en innretning som best mulig legger til rette for dette formålet. Det ville i så fall være logisk å lete etter en løsning der en avgift innkreves på primærleddet.

Til slutt vil jeg få lov til å komme med et hjertesukk. Tidsfristen som det legges opp til, er rimelig kort. Vi har ikke hjemmel til å innkreve en sår avgift i dag, og vi vil ikke rekke å gjennomføre både en tilstrekkelig vurdering av forslaget og en lovendring – med høring av lovforslaget – innenfor den fristen som flertallet her skisserer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [22:55:24]: Det har vore ein lang dag, så eg skal ikkje koma med eit nytt treminuttsinnlegg. Eg skal berre kjapt svara ut litt av det statsråden sa, for vi innfører inga ny areal- eller produksjonsavgift i dag. Det blir ikkje foreslått av nokon. Vi innfører heller inga ny avgiftsbelastning, dette gjeld faktisk ei avgift som er per i dag.

På årsmøtet til NFKK var statsråden klokkeklar på at alle inntekter innkomne etter 1. januar 2016 skulle inn i havbruksfondet og fordelast etter den modellen. Har alle inntektene frå vekst som er innbetalte etter 1. januar 2016, kome inn i havbruksfondet?

Statsråd Per Sandberg [22:56:12]: Ja, ikke bare inntekter som er blitt kanalisert etter 1. januar 2016, Stortinget vedtok at også at der det er blitt gitt konsesjoner tidligere, der det var en 50–50-delning, skulle man putte pengene inn i fondet. Så alle inntektene som har kommet med bakgrunn i vekst siden 1. januar 2016, har gått inn i fondet. I dag er det litt i overkant av 60 mill. kr i fondet. Nå driver direktoratet og kvalitetssikrer og skal betale ut disse pengene. Men det er heller ikke enkelt, for det ligger noen kriterier her som gjelder fordelingen til kommunene, ut fra hvor veksten har kommet.

Så må jeg få lov til å si at når det stilles spørsmål ved dette, må man tenke på hva som er formålet med produksjonsøkningen og vekstregimet som kommer 1. oktober i år – når man er utålmodig etter ett år. Det har ikke vært noen særlig vekst, og derfor er det også helt naturlig at det ikke er de store pengene inne på fondet.

Ingrid Heggø (A) [22:57:18]: Det er to år sidan vi stod her i salen og diskuterte denne saka. Det er ikkje sikkert statsråden kan svara konkret på dette, men eg vil gjerne vita kor mykje som vart innbetalt til havbruksfondet i perioden 1. januar 2016 til 1. januar 2017 – på eitt år. Og kva har skjedd med dei innbetalingane som kom etter nye konsesjonar, som kom etter 1. januar 2016, men som alt var utbetalte etter gamal modell, til kommunane, før årsmøtet til NFKK, der statsråden snudde? Beheldt kommunane disse? Dersom ja: Er det kompensert, slik at dei har gått inn, som lova, i den heile og fulle innbetalinga i havbruksfondet?

Statsråd Per Sandberg [22:58:16]: Jeg må bare ærlig innrømme at jeg ikke skjønner spørsmålet. Men jeg skal gjenta: Alle inntekter fra økt vekst, fra 1. januar 2016, har gått inn i havbruksfondet. Der står det nå 60,4 mill. kr. Her jobber nå direktoratet med fordelingen, for det ligger noen kriterier til grunn der ut fra hvor veksten har kommet, og hvilken kommune som har hatt veksten.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [22:59:02]: Jeg er glad for at statsråden sier at det ikke er umulig å innføre en slik avgift, men at han har noen betenkeligheter, og at han heller ikke anbefaler å innføre en slik avgift nå. Jeg har også forståelse for at statsråden ønsket et mer åpent vedtak fra stortingssalen, ut fra hans argumentasjonsrekke. Mitt spørsmål går på det som statsråden avsluttet sitt innlegg med, knyttet til muligheten for å innføre en slik avgift senest i juli 2018. Det er over et år til vi skriver 1. juli 2018. Når kan en slik avgift vedtas, når vi nå skriver juni 2017, med de tidsfristene som statsråden har å forholde seg til?

Statsråd Per Sandberg [23:00:00]: Først vil jeg si at når jeg sier at det er noen handelspolitiske utfordringer her, ønsker jeg å understreke at tiltak av denne formen må vurderes grundig, både i forhold til EØS-avtalen og, ikke minst, til alle relevante aspekter i de ulike WTO-avtalene som ligger der. Med vår sterke eksportavhengighet er vi helt avhengige av, og det tror jeg vi alle sammen er enige om, at det vi gjør her hjemme, står seg også internasjonalt. Det er veldig viktig.

Så har jeg tolket forslaget slik at dette skal ligge i budsjettinnstillingen for 2018, og da er det ikke ett år. Budsjettbehandling og budsjettinnstilling starter regjeringen med i august, så dette skal ligge på bordet i desember, skjønner jeg, ut fra forslaget. Men hvis det er slik at man ikke skal ha en ferdig innstilling når budsjettinnstillingen for 2018 er på plass, da har man bedre tid.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [23:01:00]: Det er riktig, det statsråden sier, at det står at en skal komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, men det er ikke noen tvil om at når det gjelder saken om vederlag, har vi nå ikke bare en mindretallsregjering som er imot, vi vet også at det er sterke krefter ellers som er imot det. Derfor har man vært villig til å ta et nytt stopp i Stortinget, for om et år tror jeg dette stortinget skal behandle revidert, og det er det tatt høyde for av saksordføreren for å kunne ha det pressmidlet at denne gangen har vi satt retning, stortingsflertallet har sagt at dette ønsker vi, men vi gir oss også mulighet for at vi skal lykkes. Så skal vi også

helt klart ha ordninger og innretninger som står seg både i forhold til EØS-avtalen og til WTO. Det er det ikke noen tvil om. Men at ikke en avgift kan innføres i løpet av et års tid, er mer enn oppsiktsvekkende.

Statsråd Per Sandberg [23:01:57]: Jeg sier ikke at det er et problem å innføre en avgift om ett år, men det er vanskelig å legge det inn i budsjettet for 2018, med alle de vurderingene som skal gjøres. Det er derfor jeg også hadde ønsket meg et rundere forslag, men som konkluderer med at avgiften skal innføres 1. juli neste år, for det at stortingsflertallet mener det, har jeg ingen problemer med. Men det at man skal legge inn denne avgiften med ulike innretninger i budsjettet for 2018, gjør at tidsløpet blir noe kort, ut fra de utfordringene jeg har pekt på med hensyn til å få på plass en slik avgift.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [23:02:49]: Det luktar stadig meir byråkrati av Framstegspartiet, må eg seie – med lange byråkratiske prosessar. Ein får ein følelse av ein slags omvendt «Ja vel, herr statsråd» som førsøkjer seg her.

Om ein berre tar utgangspunkt i at i dag vedtar Stortinget prinsippet om at ein skal innføre ei produksjonsavgift, og så ber regjeringa kome tilbake der det er rett og rimeleg å kome tilbake med det, og det er i avgiftsopplegget i statsbudsjettet, med ei vurdering av korleis innretninga på dette skal vere, med visse føringar for korleis det skal leggjast opp, vil regjeringa ha full moglegheit til å kome med sine ulike vurderingar av korleis dette mest hensiktsmessig kan gjerast.

Så er det det med kva heimlar og vurderingar osv. som skal til, men eg kan ikkje fatte og begripe at det krev ein så omfattande byråkratisk prosess at eitt år rett og slett ikkje er nok. Er det mangel på handlekraft, eller er det rett og slett problem med forslaget?

Statsråd Per Sandberg [23:03:58]: Det er ikke ett år. Så må gjerne representanten Knag Fylkesnes gi inntrykk av at man prøver å trenere. Jeg er ærlig og oppriktig overfor Stortinget, overfor de utfordringene som ligger i det forslaget som er fremmet her, og det tror jeg også enkelte andre stortingsrepresentanter respekter – at jeg er ærlig på den måten. Det at representanten Knag Fylkesnes prøver å gjøre narr av det og peker på bruk av byråkrati, synes jeg med all respekt at han ikke skal gjøre.

Jeg respekterer at det er flertall på Stortinget for å innføre en produksjonsavgift, og jeg har som mål å gjøre det, men da må det gjøres på en sann måte at det står seg juridisk internasjonalt, og med minst mulig byråkrati. Det er erfaringer man tar med seg når man sitter i regjering. Det har ingenting med byråkrati å gjøre. Det har å gjøre med ting som står seg over tid, og som ikke skaper problemer for oss juridisk i ettertid.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed over.

Sivert Bjørnstad (FrP) [23:05:27]: Den ensidige troen noen i denne salen har på at skatter og avgifter skal løse alle verdens utfordringer, slutter aldri å forbause meg. Men da er det i det minste utfordringer som skal løses. Jeg har lest innstillingen og forslaget noen ganger nå, og jeg fatter fremdeles ikke hvilke utfordringer som skal

løses med denne avgiften. Dette er en ren fiskal avgift som man ønsker å pålegge en næring fordi den går godt – akkurat nå, vel å merke. Historien har vist at hva som skjer i framtiden, er umulig å si – hvor lenge en god periode varer.

Jeg tror ikke det er noen uenighet om at oppdrettere og oppdrettsbransjen skal betale for seg, og det gjør de til gangs. Først betaler man et konsesjonsvederlag – jeg tror at på de siste kjøpene har prisen på hver konsesjon dekket 60 mill. kr, det er også penger – man betaler moms, man betaler selskapsskatt, de fleste betaler formuesskatt, man betaler arbeidsgiveravgift og en hel rekke andre avgifter. Det er godt kjent at Rødt, SV, MDG og andre partier på ytterste venstre ønsker å skattlegge alt og alle, men sentrum og Arbeiderpartiet har tidligere pleid å veie dette opp mot andre hensyn, næringshensyn, bl.a.

Som jeg sa tidligere, er ingen i salen her uenige om at oppdrettsbransjen skal betale. Alle er også enige om at kommunene skal tilgodeses i større grad enn i dag. Det var nettopp derfor vi opprettet havbruksfondet, som ennå ikke har fått delt ut penger til disse kommunene. Det største paradokset er likevel at dette ikke skaper noe incentiv for kommunene til å legge til rette for industri i sin egen kommune, tvert imot. Representanten Heggø sa at det var så bra at dette skulle gjelde ubearbeidet fisk, for da ville det skape så mange arbeidsplasser.

Det var også her representanten Knag Fylkesnes feiltolket representanten Grimstad, sånn som jeg oppfattet det. For sannheten er jo at man kan komme i den situasjonen at ordførere i en rekke kommuner tar fram kalkulatoren og regner seg fram til følgende: Nei, her i vår kommune vil det lønne seg å skipe fisken raskest mulig gjennom kommunen, ut av landet og ned til arbeidsplassene i Polen, heller enn å legge til rette for industri i egen kommune, fordi det vil gi mindre penger i kassen enn denne avgiften.

Roy Steffensen (FrP) [23:08:31]: Jeg synes det er synd at stortingsflertallet ikke venter med å se hvordan modellen for det nye havbruksfondet slår ut, før en ny avgift skal introduseres, spesielt siden vi sa nei til denne avgiften for bare to år siden.

Representanten Knag Fylkesnes sa at næringen går godt i dag. Det er riktig, men det er ingen garanti for at det vil fortsette. Dette er en bransje som er svært avhengig av lakseprisen, og det er ikke så mange år siden lakseprisen var på rundt 20 kr istedenfor dagens ca. 60 kr.

Jeg har selv jobbet innen lakseoppdrett i seks år før jeg ble valgt inn her, hvor vi solgte deler av en generasjon med fisk med tap fordi lakseprisen var for lav, og hvor vi rett og slett var usikre på om vi fikk lønn neste måned. Så det er ingen tvil om at det er store svingninger i dette markedet.

I min region skulle jeg ønske at det ble tilrettelagt for flere arbeidsplasser innenfor havbruksnæringen, men jeg konstaterer at flertallet her i dag vedtar en ordning som kan gi få incentiver til kommunene for å tilrettelegge for bearbeiding av fisk i Norge. Jeg synes det er uforståelig og beklagelig at stortingsflertallet legger til rette for passive kommuner som heller vil motta noen øre per kilo eksportert ubearbeidet fisk, enn at fisken bearbeides langs kysten i Norge.

Jeg registrerer at representanten Pollestad fryder seg over statsrådens og regjeringens nederlag, men når seieren betyr at man åpner for flere arbeidsplasser i Polen, framfor

arbeidsplasser i Norge og langs kysten, da foretrekker jeg å være på den tapende parts side.

Statsråd Per Sandberg [23:10:29]: Å prestere å si at statsråden går på et tap når det er et representantforslag som behandles, er interessant, men jeg registrerer at Senterpartiet er opptatt av å telle tap – det er interessant i seg selv. Det er helt riktig som representanten Steffensen sier. Jeg tar gjerne et tap. Jeg står rakrygget – hvis det er slik at det handler om arbeidsplasser langs kysten som eventuelt reduseres og det ikke bygges opp nye arbeidsplasser for foredling gjennom denne typen avgift, tar jeg gjerne et tap. Det har jeg ikke problemer med. Dessuten handler det om demokrati og om flertall og mindretall. Det handler ikke om å tape og vinne.

Det gis et inntrykk av at havbruk og oppdrett nærmest ikke gir noen ting. En arbeidsplass innenfor havbruksnæringen i dag gir sju andre. Utviklingskonsesjonene, som er en suksess, vil jeg påstå – 60 selskaper har søkt på ulike konsepter – gir store inntekter, sysselsetting og utvikling. Næringen er altså villig til å investere titalls milliarder kroner for å få på plass ny teknologi, morgendagens oppdrettsmerder, som igjen vil gi mindre press på behovet for areal – offshoremerder, bl.a., som det blir litt vanskelig å avgiftslegge, for å si det sånn. Det blir større anlegg, mindre behov for areal, osv., osv. Hvis man tenker på havbruksfondet, ligger det 60,4 mill. kr der nå, og det gjennom variabel tillatt biomasse og 5-prosenten.

Nå har vi fått rapporten om hvordan det ser ut i produksjonsområdene nå. Rapporten kom for tre uker siden. Der er det bare ett produksjonsområde som har rødt utslag. Så er det noen som har gult – gult i den forstand at man fort kan tippe over i grønt, men man kan også tippe over i rødt. Men 40 pst. har grønt utslag. Vi skal ha en ny evaluering og test av dette i august/september, så ser vi hvor mange som får 6 pst. vekst fra høsten av. Hvis man får 6 pst. vekst fra høsten av, 6 pst. igjen om to år, og 6 pst. to år etter det igjen, handler det om milliarder av kroner inn på havbruksfondet. I tillegg skal man ha en ordning oppå dette.

Jeg skjønner, som jeg sa i mitt hovedinnlegg, at man er utålmodig når det gjelder havbruksfondet, men det vil rakte inn penger, betydelige milliarder, framover hvis man lykkes. Da må man investere og la næringen få lov til å utvikle seg.

Gunnar Gundersen (H) [23:13:47]: Jeg må bare ærlig innrømme, som representant fra en innlandskommune, at jeg skjønte rett og slett ikke at man kunne gå etter en produksjonsavgift eller en arealavgift i en næring hvor Stortinget hadde vært så raust bare et år tidligere, da jeg første gang møtte i en debatt at SV kom til å framsette et sånt forslag. Havbruksnæringen er en næring som hele Stortinget har store ambisjoner for. Vi ønsker en femseksdobling av produksjonen innen 2050. Det ville være en drøm – etter min mening burde det være en drøm for Kyst-Norge, de mulighetene som her skapes. Og her innfører vi altså nok en avgift, som egentlig er den tredje særavgiften som en næring har.

Litt til det overordnede: Norge skal faktisk omstilles. Vi skal skape masse nye arbeidsplasser, vi prater om å finne det som skal oppstå etter oljen, og vi har behov for investeringer. Hvis Norge framstår som et land der man driver klappjakt på lønnsomme næringer – med en gang det kom-

mer lønnsomme næringer, skal vi avgiftsbelegge, og vi skal finne på stadig nye måter å skattlegge de næringene på – spør jeg at det kommer til å bli en tung motbakke å skape de nye arbeidsplassene. Vi er blitt ganske så bortskjemte med at oljen kan dekke det meste. Den tida er over. Det må skapes arbeidsplasser som både er lønnsomme, og som klarer å tiltrekke seg investeringer. Vi ser det på felt etter felt. Norge har prøvd seg på datasentre. De etableres stort sett utenfor Norge. Jeg må bare si at hvis Stortinget skal fortsette å vedta nye avgifter på lønnsomme næringer hver gang lønnsomheten dukker opp, tror jeg vi får betydelige utfordringer med å tiltrekke oss de investeringene vi trenger. I tillegg kommer de betenkelighetene som statsråden er inne på som gjelder våre handelsforpliktelser. Dette er en avgift som ikke er rettet inn mot å løse de utfordringene næringen har, i det hele tatt. Hadde det enda vært en avgift som premierte dem som løste lusproblematikken og den type ting, hadde det jo vært noe annet. Det er, som representanten Sivert Bjørnstad sa, en ren fiskalavgift, og signaleffekten overfor nesten alt annet næringsliv er fryktelig dårlig med det vedtaket vi er i ferd med å gjøre i dag.

Sivert Bjørnstad (FrP) [23:16:47]: Jeg har hørt i løpet av debatten at det er et argument at bransjen tross alt bruker av våre felles, nasjonale ressurser. Det er ingen som er uenig i det, havet er alles eie. Det er ingen uenighet i denne salen om det, men det er jo ikke sånn at man av den grunn alene skal innføre en avgift. Hadde det vært et prinsipp for flertallet som vedtar det i dag, hadde man jo gjort det overfor alle andre som bruker nasjonale ressurser, også og foreslått f.eks. en avgift på eksport av tømmer, en avgift for hvert produserte kilo aluminium – og hva med de tradisjonelle fiskeriene, som i aller høyeste grad bruker av vårt felles hav? Hvorfor i alle dager skal ikke de betale en sånn ren fiskalavgift som man nå foreslår at oppdrettere og havbruk skal gjøre?

Hovedutfordringen med denne avgiften er at den løser ingen av utfordringene næringen står overfor – ikke lus, ikke rømning, og ingen av de andre utfordringene. Det er en ren fiskalavgift, som er en hastverksløsning som ikke tjener noe eller noen.

Så var representanten Knag Fylkesnes i sitt første innlegg inne på en del andre begrunnelser, bl.a. at næringen har store overskudd, og at man har råd til å betale en sånn avgift. Da har jeg lyst til å følge opp representanten Gundersens innlegg: Hvis denne salen skal begynne å skattlegge etter hvor store overskudd hver enkelt næring har, får vi i årene framover vår fulle hyre med å sitte og være politisk når det gjelder hvem som tjener penger og ikke.

Et annet argument var at det var lite lokalt eierskap. Det kan ikke jeg forstå hvor representanten tar fra. Hvis man reiser rundt på merdkanter langs kysten, er det massevis – mange lokale eiere med masse patriotkapital – som har satset pengene sine på å skape arbeidsplasser rundt omkring i landet. Det siste argumentet var at disse selskapene har store utbytter, og at ingen av utbyttene havner langs kysten. Finnmark var et eksempel, for der var det ikke noe lokalt eierskap lenger. Jeg tror en av de store oppdretterne i Finnmark er Norway Royal Salmon. Da må i så fall representanten Knag Fylkesnes ha bedre oversikt over aksjeboika i det selskapet over hvem som mottar utbytte og ikke. Hvis jeg skal gi et grovt anslag, vil jeg tippe at det er i hvert fall over ti finnmarkinger som er eiere i børsnoterte lakse-

selskap som også opererer i Finnmark, og utbyttene går da også til Finnmark.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [23:20:12]: Det var ei fantastisk avslutning av det førre innlegget. Representanten Bjørnstad kunne rett og slett ikkje tru det som blei sagt. Eg kan då berre vise til rapporten som nettopp er blitt skriven av Nofima, på oppdrag av Konjunkturbarmeteret for Nord-Norge, der dei har gått igjennom eigarskap i oppdrettsnæringa. Der vil ein finne dei tala. Men det kan godt hende at det er falske fakta, som Framstegspartiet kallar det dei ikkje er einige i.

Ei seksdobling, sa Gundersen: Det er ikkje noko stortingsvedtak på at det skal vere ei seksdobling. Eg høyrer stadig vekk representantar frå Framstegspartiet og Høgre seie at Stortinget meiner ein skal gå inn for ei seksdobling. Det har Stortinget aldri sagt. Det Stortinget seier, er: vekst dersom ein klarer å løyse miljøutfordringane. Og det er det som ligg i trafikklyssystemet som statsråden gjorde greie for i stad. Dersom ein klarer å løyse miljøutfordringane, som er store, kan vi begynne å snakke om vekst. Det er akkurat som om ein hoppar over det leddet – det litt vesentlege leddet om kva som er føresetnaden for vekst, og som må vere utgangspunktet her.

Det er heilt riktig at primærforslaget frå SV går ut på at det skal vere ei skattlegging av heile produksjonen, heilt uavhengig av om han er tilverka, eksportert osv. Det er etter modell frå andre land. Det er enklare å handtere. Det skaper ikkje så mange problem. Eg oppfatta også at fiskeriministeren meinte at det var enklare å gjennomføre. Det meiner også SV. Men grunnen til at SV går inn for forslaget slik det ligg føre no, er at ein vedtar eit prinsipp om ei grunnrenteskattlegging av bruken av ressursane til fellesskapen. Berre det at vi startar med det prinsippet no, er ekstremt viktig og eit viktig signal.

Det er interessant at representantar frå Framstegspartiet og Høgre ser heilt bort frå at det ikkje lenger finst nokon kritikk av skattlegginga på petroleum. Det nyt ein godt av som samfunn, og det er ingen kritikk av det. Det er også avgifter. Det er ingen i denne salen – så vidt eg veit – som i løpet av dei siste 30 åra har foreslått at skattlegginga på petroleum skal bort, men det vil ein altså gjere her, i ein identisk situasjon. Eller vasskraft, for den saks skyld: Det same gjeld der – det er ei skattlegging som ingen her i salen nektar for. Det er også ei skattlegging av eigedomane til fellesskapen, utnytting av naturressursar.

Derimot veit vi berre frå i fjor at avgiftsønsket i Framstegspartiet og Høgre ikkje er mindre enn i andre parti – kanskje til og med større, men gjerne litt finurleg. I fjor hadde vi ein stor diskusjon om fartøyinstruksen som blei innført. Først måtte fiskaren betale for at eit godkjent konsulentselskap skulle kontrollere båten, så skulle ein betale Sjøfartsdirektoratet for å kontrollere båten. Det var kontroll av kontroll, avgift på avgift. Så dei skal ikkje kome her og seie at det berre er dei som meiner at dette er litt spesielt.

Ingrid Heggø (A) [23:23:37]: Det vart ein litt underleg debatt her på slutten. Statsråden brukte mesteparten av tida si til å fortelje kor mykje ein er imot det som vert vedteke her i dag – men nei, det er ikkje noko nederlag.

Det vert ikkje innført produksjons- eller arealavgift i dag, sjølv om det står i merknadene frå regjeringspartia.

Det er heller ikkje ei innføring av ei ny avgift. Det er ein auke av ei eksisterande avgift, som har gått ned frå 0,85 pst. til 0,3 pst. under denne regjeringa.

Representanten Knag Fylkesnes har heilt rett når han viser til at representanten Grimstad mistolkar. Ein kunne òg ha teke med at betrakningane til representanten Bjørnstad var ei mistolking.

Tilrettelegging av nye areal vil verta ei mangelvare i framtida. Havbruksfondet får ikkje inn inntekter slik som vi trudde. Difor ber vi om at ein skal ta inn igjen ein annan auke, som ikkje er basert på vekst.

Det er også merkeleg at ingen av regjeringspartia vil kommentera mistilliten som ligg i merknaen, ein mistillit til ei heil næring. Eg gjentek: I merknaensform vert det sagt at sikkerheitsventilen som vert innført viss ein ikkje tener pengar, gjer at heile næringa vil bruka tida si og energien sin på å tilpassa seg. Det seier litt om synet regjeringspartia har på havbruksnæringa.

Ove Trellevik (H) [23:25:46]: Det er ingen mistillit til næringa, slik Ingrid Heggø prøver å framstilla det som – at dei vil prøva å lura seg unna. Det er ikkje poenget, poenget er nettopp det statsråden framheva, at det finst ulike selskap. Nokre driv med produksjon og nokre med eksport. Avgifta her er meint å liggja på eksportleddet, på ubearbeidd fisk på eksport, medan ein eigentleg ønskjer å ramma oppdrettarane som driv eit anna selskap, som driv med produksjon i ein kommune, i havet.

Det er uforståeleg at representanten Heggø klarer å blanda korta på denne måten. Ho klarer også å blanda korta svært godt når det gjeld desse avgiftene som me betaler – 0,85 pst. som var redusert til 0,3 pst. Denne avgifta har med norsk eksport og med Eksportrådet for fisk å gjera og er ei heilt anna avgift, som skal gå til havbruksfondet og til kommunane. Sjølv om ein skal belasta fisken som blir eksportert på same måten, har det ingenting å gjera med organisasjonen i Tromsø som driv med marknadsføring av fisk. Dette er ei samanblanding som eigentleg er heilt uverdig for saka. Eg er veldig forundra over at Arbeidarpartiet er med på eit forslag som dei eigentleg ikkje ser rekkjevidda av, når eg høyrer debatten her i dag.

Viss me følgjer med i debatten, er me ikkje imot å tilgodesjå kommunane. Det er ikkje regjeringspartia heller, difor var me med på å innføra havbruksfondet, som tilgodeser kommunane på ein svært god måte. Det har vorte gjort greie for tidlegare her i dag at det er betydelege summar som kjem inn i dette fondet til hausten, når me får trafikklyssystemet i gang. Me burde ta oss tid til å venta og sjå at dette fekk sjanse til å verka før me innførte nye skatter på denne næringa.

Det me eigentleg føreslår, er ein heilskapleg gjennomgang av det totale skatte- og avgiftssystemet til næringa, inkludert eksportavgifta til Tromsø for å marknadsføra fisk, men òg konsesjonsavgifta. Det går an å innretta detta på ein meir formålstenleg måte, som er med på å skapa meir berekraftige næringar og meir vekst. Ja, så kanskje når me ei fem-seks-dobling, som SINTEF i Trondheim har peika på, dersom me i framtida klarer å koma krava til meir miljøvenleg produksjon i møte.

Oskar J. Grimstad (FrP) [23:28:34]: Ein trur nesten ikkje det ein høyrer frå denne talarstolen. Her likebehandlar ein altså ei eksportavgift, som går til marknadsføring i

utlandet for å auke salet av norsk laks, med ei fiskal avgift, som går rett til statskassa, og som ikkje premierer eller i det heile ikkje profilerer norsk fisk i utlandet, og likestiller dei. Det er to vidt forskjellige ting. Det handlar om å løfte næringa. Næringa er med og betaler for å marknadsføra seg, mens den avgifta som sannsynlegvis, dessverre, blir vedtatt i dag, er ei fiskal avgift som går rett i statskassa og ikkje i det heile gir noko bidrag til næringa. At ein kunne dra parallellar mellom desse to, trudde eg ikkje var mogleg.

Igjen ser vi at SV vel å tolke innlegg og leggje ord i munnen min som eg ikkje sa. Eg seier, og eg skal gjenta det, at no gir ein incitament til kommunane, slik som Miljøpartiet Dei Grøne seier – at no må vi få merdane på plass langs kysten, men ein må passe på å ikkje bearbeide fisken, for då blir det ikkje inntekter til kommunane. Så auk produksjonen, få fisken ut av landet, helst ubearbeidd, slik at han kan bearbeidast i Polen, i Danmark eller i andre land innanfor EU. Her straffar ein altså norsk vidareforedling.

Til sjuande og sist: Eg trudde ikkje det var mogleg å dra parallellar mellom ei marknadsføringsavgift og ei fiskal avgift, slik Arbeidarpartiet gjer frå denne talarstolen.

Statsråd Per Sandberg [23:30:34]: Nå må jeg ha hjelp av Stortinget. Hvis det er riktig som representanten Heggø sier, at dette ikke er en ny avgift, men at det er eksportavgiften, altså markedsavgiften, som skal økes, tror jeg de som står bak forslaget, må ta et samråd. Hvis det er det som er tanken bak, altså at en økning av markedsavgiften er formålet, er det noe helt annet. Vi er allerede i diskusjoner med ESA når det gjelder denne markedsavgiften – om hvorvidt den er lovlig. Om man skal øke den på en fiskal måte, har jeg ikke hjemmel til det. Så der må forslagsstillerne bidra med å rydde, sånn at vi vet hva formålet er. Er det eksportavgiften, markedsavgiften, som skal økes, må man gjerne si det tydelig, for det kan jeg gjøre i løpet av 14 dager. Men da tror jeg vi har en annen utfordring, for det formålet er noe helt annet.

Jeg må si at representanten Knag Fylkesnes har noen gode prinsipper i hvert fall – det må jeg kunne si, for debatten om grunnrenteprinsippet er helt reell. Og det kommer på et eller annet tidspunkt, uansett. Poenget fra de andre her er at det er en rekke andre avgifter som denne avgiften, altså grunnrenteskatten, skal legges på.

Så sier representanten Heggø fra Arbeiderpartiet at det er en underlig debatt på slutten. Ja, det er ikke rart at debatten blir underlig når formålet med skatten og avgiften endrer seg under debatten.

Når det gjelder dette veikartet, må jeg si: Nei, Stortinget har ikke vedtatt en femdobling fram til 2050 – det sa for øvrig heller ikke representanten Gundersen. Men man har ambisjoner om det, og det er sterke, tunge forskningsmiljøer som står bak de ambisjonene. Det ble oppdatert nå for 14 dager siden, da SINTEF kom med et oppdatert veikart når det gjelder det. Da sier man faktisk at en femdobling av eksportverdien fram mot 2050 kanskje var litt beskjedent. Men det handler ikke bare om laks. Det handler om hele sjømatnæringen. Det handler om alt som vi skal hente opp fra havet, som er framtidige muligheter, potensial og inntekter med tanke på dette. Så den doblingen av ambisjonene vi har mot 2050, er noe Stortinget har fått, der ekspertisen, forskningsmiljøene, mener det er mulig – hvis man gjør det riktig, selvfølgelig.

Presidenten: Representanten Sivert Bjørnstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sivert Bjørnstad (FrP) [23:33:44]: Representanten Ingrid Heggø har helt rett – det er en underlig debatt, for nå vet vi ikke hva vi diskuterer, engang. Er det en ny avgift, eller er det eksport- og markedsavgifter? I merknadene står det:

«Flertallet mener det bør innføres en avgift per kilo eksportert ubearbeidet fisk. Denne avgiften skal tilføres Havbruksfondet for så å fordeles ut til kommunene i henhold til andel av MTB/lokalitetskapasitet hver kommune har.»

Videre står det:

«Flertallet ber regjeringen sette i gang et arbeid med utredning av en avgift etter denne modellen og rapportere tilbake i statsbudsjetter for 2018.»

Hvorfor i alle dager skal det utredes hvis det er en avgift vi allerede har, og som vi vet hva er?

Til sist, til Heggø, som prøver å lage en stråmann på at det er vi som har mistillit til næringen: Da ber jeg Heggø gå inn på diverse nettsteder, lese aviser og se om kritikken fra næringen, fra bransjen, har kommet til vår merknad, eller om den har kommet til innføringen av en helt ny avgift fra flertallet i Stortinget.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [23:35:04]: Fra meg, som også er saksordfører i denne saken: Det er slik at det flertallet ber om i dag, er at det settes i gang et arbeid fra regjeringens side med å utrede en avgift per kilo eksportert ubearbeidet fisk, og at de kommer tilbake til Stortinget med det i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, med mål om at den blir innført om et års tid, senest 1. juli 2018.

Dette er en ny avgift som flertallet ønsker skal innføres, som det har vært sagt. Og som det står tydelig i innstillingen, er det en ny avgift som vi ber om skal utredes.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [23:35:58]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringar i havressurslova m.m. (regulering av turistfiskerier m.m.) (Innst. 373 L (2016–2017), jf. Prop. 119 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [23:36:33] (ordfører for saka): Det har vore ei arbeidsmessig glede å leie arbeid

det med denne saka i komiteen. Dette er ei sak som i stor grad handlar om eit teknisk forhold, men er også starten på ei ny regulering av eit felt som det på Stortinget er stor semje om har vore underregulert for lenge.

Den tekniske delen er at ein flytter delar av fiskeriforbodslova – det som no er igjen av ho – over til havressurslova, som regulerer turistfisket. Det gjer det ryddig. Det er eit ledd i eit litt større flytteprosjekt som har gått gjennom fleire etappar. I 2013 var siste gongen, og no gjer vi ei ny flytting. Samtidig nyttar ein anledninga til å gjere viktige justeringar av korleis ein regulerer turistfiske.

Utgangspunktet er ein rapport frå 2011, der ein såg på heile reguleringa av turistfiske i dag. Det er den lange ferda der som vi i dag på mange måtar avsluttar, men som eg, som eg skal koma tilbake til, meiner er ein start.

For det første opnar den nye lova, som vi i dag skal ha førstegongsbehandling av, for at verksemdar, anlegg eller aktørar som legg til rette for turistfiske, skal gi visse opplysningar til myndigheitene, altså ei regulering som gir myndigheitene anledning til det. Dessutan får myndigheitene anledning til å etablere ei registreringsordning for desse bedriftene. I dag er det ingen særskilde rapporterings- eller registreringsplikter for desse selskapa, og vi har rett og slett ingen oversikt over kor stort uttaket av turistfiske er. Det verserer mange ulike tal. Antakeleg er det betydeleg. Vi veit at denne næringa er blitt stor og betydeleg, så i eit reint berekraftig forvaltningsperspektiv er det viktig å få fram ei oversikt over det totale uttaket i denne næringa. Og spesielt lokale bestandar: Vi veit at turistfiskeriane i stor grad ikkje går langt. Dei er i nærleiken av kysten, og det er ofte der vi finn nokre av dei mest utfordra artane langs norskekysten. Det å få på plass eit skikkeleg regelverk og ei oversikt over kva dette inneber, er ekstremt viktig.

Det er også ein annan viktig dimensjon i dette, og det er å få på plass eit system for seriositet. I min landsdel kjem det dagleg inn rapportar om useriøse aktørar som driv turistfiske, som driv cowboyverksemd langs kysten og fiskar døgnet rundt for å finne den eine store fisken, og kastar fisken som ikkje er stor nok til å ta med seg heim som trofé. Dette er utlendingar som kjem til Noreg og behandlar havet og fisken på ein måte som vi ikkje vil ha noko av.

Dette er starten på reguleringa på dette området.

Samtidig må det seiest at turistfisket er ei fantastisk fin næring. Ho byggjer på dei stolte tradisjonane vi har langs kysten med kystkultur og god bruk av havet. Gjort på ein riktig måte kan dette vere ei fantastisk fin og veksande næring, men det må skje innanfor gode og solide rammer der vi har oversikt over bestanden.

Dette var ei slags behandling i etterkant av det forslaget som SV løfta i fjor haust, der vi tok til orde for ein serie andre reguleringar i tillegg til opplysningsplikt og registrering. Vi tok også til orde for å avvikle den særnorske ordninga som vi berre finn innanfor havfiske, der du kan ta med deg eit visst kvantum fisk ut av landet. Ingen andre område har det slik, ingen andre land har det slik – det er spesielt for Noreg. Vi ser no at alt så langt i år er det meir ulovleg utførsel av fisk frå Noreg enn det var i heile fjor, t.d. dobbelt så mykje på grensepasseringa i Nordland.

Dette må ein berre sjå på som ein start.

Det er eit mindretal som meiner at utføringa av fisk ikkje skal reknast i filet som i dag, men i rund fisk. Det er også eit mindretal – Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV

står bak begge forslaga – som meiner at utførselskravet skal gjelde per år. No må eg få leggje til at primærstandpunktet til SV står i ei innstilling frå i haust, og det er at vi skal avvike denne særnorske ordninga. Dette er vårt sekundære standpunkt.

Ingrid Heggø (A) [23:41:53]: Turistfisket er relativt svakt regulert i dag. Det er eit paradoks, faktisk, at yrkesfisket, som skjer i det same havet og beskattar den same fisken er mykje sterkare regulert. Så det var på høg tid at saka om regulering av turistfiske kom – på overtid, ja, men ho kom. Eg forstår likevel ikkje kvifor statsråden ikkje er meir tydeleg på kva ein vil, utanom å få plass registreringsordningar som alle er samde om.

Turistfisket langs kysten har auka betydeleg det siste året. Stadig fleire reiselivsbedrifter rettar seg inn mot denne marknaden. Det er både viktig og rett å satsa på ein veksende marknad. For opplevingsturisme vil ein nytta våre fremste fortrinn: fjordane og den nydelege langstrakte kysten vår.

Førre gong vi diskuterte dette, samla komiteen seg om fleire punkt, og eit av dei var nettopp registreringsordninga. Vi har vore opptekne av å få kontroll over kor mykje fisk som faktisk vert teken opp av utanlandske turistar. Dette er heilt i tråd med Arbeidarpartiet si fiskeripolitiske plattform, vi støttar det fullt ut. Det som forundrar meg, er at ein samla komité sa at det skulle utarbeidast omrekningsreglar, slik at talet på kilo som turistane kan ta ut av landet, no skal reknast i rund fisk. Dagens praksis med «loins» og filetar er bokstaveleg talt gårdsdagens løysing, der brorparten av fisken vert kasta. Dette er ikkje i tråd med stortingsfleirtalet sitt ønske og vilje når det gjeld å utnytta heile fisken og alt råstoffet. Eg håpar og trur at det berre har skjedd ein glipp her, og at i alle fall Kristeleg Folkeparti og Venstre står ved det dei sa sist, og støttar forslaget som ligg inne her i dag.

Når det gjeld trofêfiske, var vi samde om dette prinsippet også sist. Forskjellen den gong gjekk på at nokon ville vente til reiselivsmeldinga, som då skulle innehalda turistfiske også. Andre, bl.a. Arbeidarpartiet, ville veta det med ein gong. Ingen var den gong heller ueinige i prinsippet om at trofêfiske burde inkluderast. Dette kapitlet lukkar vi i dag med samla å seia noko om det. Det er i same gate som utkast av fisk – bruk av heile fisken. Det er bra jobba av saksordføraren og ein samla komité.

Sist gong var det òg ein samla komité som peika på at det er opplevinga av å fiska som er hovudessensen i turistfisket, ikkje matauk. Det føreset eg også at vi alle framleis meiner, og då vert det heilt unaturleg å støtta ein auke ut over dagens 15 kilo. Det utgjør faktisk eitt års forbruk om ein tek utgangspunkt i kosthaldsråda når det gjeld fisk, og utanlandske turistar har ikkje høve til å selja fangsten sin.

Arbeidarpartiet og SV er også denne gongen klare på at utførselskravet på kilo skal gjelde per år, ikkje per utførsel, og også her ber eg eigentleg om støtte frå andre.

Herved tek eg opp mindretalsforslaga, som Arbeidarpartiet er med på.

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Laila Davidsen (H) [23:45:19]: Igjen ser vi at regjeringen leverer. I dag har vi en sak til behandling som er

etterlyst og etterspurt av både kommuner og seriøse reiselivsaktører over store deler av Kyst-Norge. Norge skal være en attraktiv reiselivsdestinasjon, og vi er nødt til å sikre oss rammebetingelser som gjør at seriøse aktører får mulighet til utvikling og vekst.

Vi vet at det over tid har fått vokse opp et marked innenfor turistfisket som gir lite eller ingenting igjen til lokalsamfunnene, som fører til et uoversiktlig uttak av fisk – og som oppleves konkurransevridende for de etablerte aktørene. Det skal nå ta slutt. Nå skal vi sikre at forvaltningen får bedre oversikt over det samlede uttaket av de villtlevende marine ressursene. Da vil det bli mulig å regulere turistfiskerieringen, på lik linje med all annen virksomhet som høster av ressursene i havet for næringsformål.

Dette forslaget vil pålegge virksomheter som eier eller driver fiskeanlegg eller fiskevirksomhet, å gi opplysninger om alt fisket i sjø som de legger til rette for. Men komiteen har også vært tydelig på at det er viktig at det gjennomføres på en praktisk og lite byrdefull måte for aktørene. Dette lovforslaget har blitt tatt godt imot av både næringen og høringspartene. Ved å gjøre denne lovendringen i dag vil departementet ha de nødvendige mulighetene til å fastsette forskriftsendringer som sikrer intensjonen i vedtaket. Turistfisket kommer også i framtiden til å være en viktig del av våre reiselivsnæringer. Nå vil det skje i kontrollerte former og på en bærekraftig og seriøs måte.

En liten kommentar må jeg få knytte til forslaget om å endre utførselsgrensen fra filetert til rund fisk, i utgangspunktet et tilforlatelig forslag, men etter Høyres vurdering vil det være en endring som krever nye høringer, og som vil forsinke endringene i forskriften ytterligere. Derimot tror vi at de nye forskriftene som nå kan innføres, vil sikre at turistfiskebedriftene gir turistene nødvendig opplæring i både hvordan de skal håndtere fisken – og også hvilket lovverk som skal følges. Det tror vi vil sikre at intensjonen om regulering og kontroll i turistfisket vil være godt ivarettatt.

Oskar J. Grimstad (FrP) [23:48:08]: Turistfiskerieringa er i dag lite regulert, og forvaltninga manglar påliteleg kunnskap om det samla uttaket frå havet.

Dåverande Fiskeri- og kystdepartementet sette på denne bakgrunn hausten 2010 ned ei arbeidsgruppe for å vurdere moglege forvaltningstiltak overfor den raskt veksande turistfiskerieringa langs kysten i Noreg. Rapporten har vore på allmenn høyring, og høyringsinnspela var i hovudsak positive til dei mest sentrale forslaga i rapporten, som registrering av turistfiskeverksemdar, rapportering av fangst, forslag til endringar i havressurslova § 22 og ny forskrift om turistfiskeverksemdar m.m.

Formålet er å få ei betre oversikt over det samla uttaket av villtlevande marine ressursar, og ein samla komité støttar dette.

Fiskeriforbudslova regulerer retten for utlendingar til å drive fiske og anna fiskerirelatert verksemd i norsk territorialfarvatn. Forslaget om å oppheve fiskeriforbudslova går ut på å flytte føresegnene i lova til havressurslova. Hovudformålet er å forenkle regelverket ved å oppheve ei lov som ikkje er naudsynt, og samle føresegner om fisket i sjø i ei felles lov, noko som er fornuftig, og som vil forenkle.

Fleirtalet i komiteen, alle unntatt medlemen frå Sosialistisk Venstreparti, registrerer at forslaget frå regjeringa vil påleggje næringsdrivande ei ny administrativ byrde i

form av registrering og innrapportering. I høyringa er det tatt til orde for at ordninga må gjennomførast på ein praktisk og lite byrdefull måte for aktørane, og alle partia elles i komiteen er einige om dette.

Så har diskusjonen gått om volumet den enkelte skal kunne fiske, og eit mindretal har tatt til orde for at dette skal vere rekna i rund fisk, mens det er brei einigheit om å «inkludere trofêfiske i grensa for kor mykje fisk som kan takast ut av landet». Men framfor alt vil vi med denne reguleringa få eit oversyn over ressursuttaket og totaluttaket, og når ein får nødvendig oversikt over dette, vil ein kunne kome tilbake og gjere nødvendige endringar i volum og om dette skal vere årlege uttak.

Til slutt: Eg må innrømme at eg ikkje forstår argumentasjonsrekka til Arbeidarpartiet når dei held innlegga sine, der dei prøver å skape eit inntrykk av at det er stor ueinigheit også i denne saka, om denne reguleringa. Det faktiske forholdet er at det er brei einigheit. Det er litt ueinigheit om det som eg var inne på: Skal ein seie at dette er eit årleg uttak? Skal ein rekne det i rund fisk? Skal ein rekne det i filetert fisk? Dette er jo mindre ting – som eg var inne på – i forhold til det at ein får eit oversyn over totalressursuttaket, på den same måten som profesjonelle fiskarar må registrere kvar kilo dei tar ut. Når ein får det totale oversynet her, kan ein også få ei betre forvaltning, og då kan ein kome tilbake igjen og sjå på kva som er nødvendig: Skal det vere rund fisk? Skal det vere filetert fisk? Korleis vel vi å ha det i framtida? Men den endringa og det forvaltningsregimet som vi legg opp til no, er etterlyste – og er gode tiltak.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [23:51:25]: Jeg har sagt det ved flere anledninger i denne salen, og jeg sier det igjen: Norge er et vakkert land med store ressurser som vi skal forvalte godt. I dag er det særlig fiskeressursene våre vi er opptatt av. Med en langstrakt kyst som både er vakker og rik på fisk, er vi også et populært reisemål og en populær destinasjon for fiskeglade folk.

Tidligere denne våren behandlet vi reiselivsmeldingen, hvor et samlet storting viste at vi ønsker å satse på reiselivet vårt, og at vi skal legge til rette for økt verdiskaping i denne næringen. Dette gjelder også for turistfiskerieringen.

Når det er sagt, må vi også ha to tanker i hodet samtidig – for vi ønsker vekst i denne næringen, men vi må også sikre at vi har oversikt over fiskeressursene som blir tatt opp gjennom næringen, slik at vi har kontroll over beskatningen av ressursene. Derfor støtter Kristelig Folkeparti forslaget om at det skal innføres et krav om registrering av turistfiskebedrifter og om rapportering av fangst. Dette skal skje på en måte som ikke gir næringen mye merarbeid eller økte kostnader.

En av utfordringene knyttet til turistfiske er at det blir igjen mye fisk etter at filetene er skåret og pakket. Dette fører til at mye fisk blir kastet. Kristelig Folkeparti ønsker at vi skal bruke hele fisken, og derfor støtter vi forslaget om å be regjeringen utarbeide omregningsregler slik at antall kilo blir regnet i rund fisk. Ved en inkurie framgår ikke dette av innstillingen, men jeg meddeler nå at Kristelig Folkeparti støtter dette forslaget, slik vi også gjorde i behandlingen av representantforslaget fra SV i høst.

Pål Farstad (V) [23:53:24]: Jeg vil vise til en samlet komité, som peker på at turistfisket er relativt svakt regu-

lert i dag. Det er et paradoks at yrkesfisket, som foregår i det samme havet, i de samme fjordene, og beskatter den samme fisken, er mye sterkere regulert. Derfor synes jeg det er positivt at regjeringen nå fremmer forslag for å styrke reguleringen av turistfisket.

Jeg vil også peke på behovet for å få en bedre oversikt over det som beskattes av fisk og andre marine ressurser. I en merknad vi er alene om, peker vi på at en bedre oversikt over det som beskattes i forbindelse med turistfiske, er påkrevd. Jeg mener det er viktig at ordningen utformes på en effektiv og rasjonell måte med minst mulig administrativ byrde for dem den vil omfatte, slik vi peker på i merknaden som vi dessverre står alene om.

Jeg vil avslutte med å melde at Venstre også går inn i forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringa utarbeide omregningsreglar slik at talet på kilo vert rekna i rund fisk.»

Det gjør vi ut fra det at vi i en merknad i teksten peker på dette for å hindre det vi ser i dag, at mye av fisken blir kastet. Det er en logisk konsekvens for oss å være med på det forslaget fra – så langt – mindretallet.

Statsråd Per Sandberg [23:55:22]: Denne lovproposisjonen dreier seg om to forskjellige forslag. Det ene forslaget går ut på å innføre lovhjemler som er helt nødvendige for å kunne innføre den reguleringen av turistfiskerieringen som de aller fleste ønsker. Det andre forslaget går ut på å forenkle fiskeriregelverket, og forenklingen består rett og slett i å oppheve en gammel lov, fiskeriforbudsloven, og flytte lovens resterende bestemmelser til havressursloven. Forslaget innebærer en oppdatering og en modernisering av lovbestemmelsene som flyttes til ny lov. Forslaget innebærer også at regelverket blir mer tilgjengelig ved at det samles på ett sted i lovverket.

La meg også si at jeg er glad for at regjeringen har fått full tilslutning for begge forslagene fra en enstemmig næringskomité. Det er bra, for begge forslagene er viktige. Forslaget om å innføre en lovhjemmel for å regulere turistfiskerieringen anser jeg som en milepæl. Turistfiskerieringen har etter hvert utviklet seg til å bli en viktig næring i Norge. Den bidrar til både aktivitet og arbeidsplasser langs kysten, og dette er stort sett positivt.

Samtidig er det et paradoks, noe flere har vært inne på, at denne viktige næringen er så svakt regulert – turistfiske skjer jo i det samme havet og beskatter de samme ressursene som det tradisjonelle yrkesfisket. Derfor kommer denne reguleringen nå. Dette er også turistfiskerieringen selv klar over, og den har vært gjennomgående positiv til at vi får en sånn ordning på plass.

Jeg har også hatt på høring et forslag til ny forskrift om turistfiskerieringen med nærmere bestemmelser om registrering, rapportering osv. Variabel utførselskvote inngår også i dette høringsforslaget. Jeg tar sikte på å fullføre arbeidet med ny forskrift etter at Stortinget nå vedtar de nødvendige lovhjemlene. Forskriften dreier seg i stor grad om relativt tekniske bestemmelser, og derfor stusser jeg litt over at de rød-grønne komitémedlemmene mener det er uheldig at regjeringen på en rekke områder ikke har konkludert. Det vil vi jo gjøre så snart vi får de nødvendige lovhjemlene vedtatt av Stortinget. Jeg registrerer også at ulike mindretall har en del synspunkter på hvordan vi skal beregne utførselskvoten, herunder omregningsregler. Dette går på relativt tekniske beregningsspørsmål som jeg er

sikker på at vi får løst på en god måte når vi fastsetter forskriften.

Jeg registrerer at representanter fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV også her vil fremme noen mishagsytringer gjennom at de antyder at regjeringen har brukt lang tid på dette forslaget. Disse representantene mener også at det er uheldig at vi går inn i nok en sommersesong uten at regelverket er på plass. Jeg må si jeg blir litt overasket over å høre det fra de rød-grønne representantene. Regjeringens forslag bygger som kjent på anbefalinger fra en partssammensatt arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen bestod av representanter fra turistfiskerier og fiskerier foruten forvaltning og forskning. Alle anbefalingene var omforent. Denne arbeidsgruppen avga altså sine anbefalinger til den rød-grønne regjeringen i juni 2011. Alt lå altså til rette for å følge opp de omforente anbefalingene allerede i 2011, men den rød-grønne regjeringen gjorde absolutt ingenting. Hadde de rød-grønne den gangen fulgt opp anbefalingene som de er så enig i, hadde vi ikke bare hatt på plass et regelverk denne sommersesongen, men også de foregående tre sommersesongene. Men la nå det ligge. Jeg er uansett glad for at vi nå får på plass de nødvendige reglene fra neste sesong, og at det er bred enighet på Stortinget om regjeringens forslag.

Jeg registrerer også at en samlet næringskomité foreslår at Stortinget ber regjeringen inkludere trofæfiske i utførselskvoten. Det tar jeg til etterretning og vil følge opp når jeg så raskt som mulig fastsetter nye forskriftsbestemmelser i medhold av de nye lovhjemplene. Et alternativ der er rett og slett bare å ta ut trofæfiske og eventuelt også legge noen begrensninger på størrelsen på fisken og heller slippe den ut. Vi har et problem med kveite i så måte. Et enkelt grep er å ta ut begrepet trofæfisk, så blir det inkludert i utførselskvotene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [00:00:43]: Dagens praksis med loins og filet er bokstaveleg talt gårsdagens løysing, der brorparten av fisken vert kasta. Eg er veldig glad for at det no ser ut til å verta eit fleirtal, og ein samla komité stod òg sist gong bak ein merknad om omrekning frå filet til rund fisk. No har likevel regjeringspartia trekt seg, slik eg forstår det. Så spørsmålet mitt er: Er statsråden sjølv for eller imot ei omrekning til rund fisk?

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Per Sandberg [00:01:22]: Jeg sa nettopp fra talerstolen at jeg registrerer at dette er et ønske, og derfor vil det være helt naturlig at jeg ser på omregningsmåter. Men vi vet at omregningsfaktorer i det tradisjonelle fisket er en byråkratisk sak, og det er veldig teknisk. Hvis vi skal begynne å pålegge hver enkelt turistnærings og hver enkelt lille bedrift der ute å drive med omregningsfaktorer, blir det i hvert fall ingen forenkling i så måte. Jeg sier at vi selvfølgelig skal se på ulike måter å finne en beregning på, hvis det er ønsket.

Når det gjelder dette med utførsel, som jeg nevnte forbindelse med trofæfisk: Hvis man tar den bort, blir den også en del av utførselskvoten, og det er noe som må vurderes når hjemlene er på plass.

Ingrid Heggø (A) [00:02:16]: Statsråden viste til at dei raud-grøne viste mangel på handlekraft, for dei fekk rapporten i 2011 og sat til 2013. Då er det nærliggjande å spørja: Regjeringa Solberg har sete i fire år – er statsråden nøgd med at reguleringa av turistfisket heller ikkje denne sesongen kjem på plass, når det har gått fire år? Kva seier det då om handlekrafta til denne regjeringa?

Statsråd Per Sandberg [00:02:50]: Jeg hadde ønsket at de rød-grønne hadde gjennomført dette da de fikk rapporten på bordet i juni 2011. Det var stor enighet, det var overhodet ingen uenighet, så for de rød-grønne var det faktisk bare å trykke på knappen i 2011, og så hadde dette vært på plass. Da hadde det ikke vært noen diskusjon. Jeg er laget slik at jeg synes at alt går for sakte, men det er noen tekniske utfordringer med å få på plass både lovendringer og registreringer, og vi ønsker i stor grad å gjøre det enklast mulig for turistbedriftene der ute. Da må man også bruke noe tid på det, og derfor har det vært en høringsprosess om dette. Jeg leter hele tiden etter måter å forenkle på, og for en Fremskrittsparti-representant er det ikke enkelt å innføre nye registreringer, nye regler og nye lover. Det tror jeg representanten Heggø vet.

Ingrid Heggø (A) [00:03:48]: Eg konstaterer at det at dei raud-grøne brukte litt over eitt år og ikkje trykte på knappen, er mangel på handlekraft, mens bortforklaringa om at denne regjeringa har sete i fire år utan å trykkja på knappen, viser handlekraft.

Ein samla komité har òg meint at det er opplevinga ved å fiske som er hovudessensen i turistfisket – ikkje matauk. 15 kilo – det er faktisk eitt års forbruk, viss ein tek utgangspunkt i kosthaldsråda for fisk.

Kjem statsråden til å la grensa på 15 kilo stå?

Statsråd Per Sandberg [00:04:31]: Hadde de rød-grønne bare vist litt handlekraft i 2011, hadde vi ikke trengt å bruke ressurser på det i det hele tatt. Det var mitt poeng med dette. Og som jeg sa: I juni i 2011 lå dette helt klart, det var servert til de rød-grønne, men de gjorde ingenting med det. Nå har vi i hvert fall fått det på plass, og da synes jeg kanskje at representanten Heggø også skulle vist litt glede når vi nå får dette som har vært etterlyst over så lang tid.

Nei, jeg har ikke låst meg til noe, men i høringen var det 30 kilo. Noen er litt bekymret for det og mener det er litt mye. Man kan jo se for seg at grensen for antall kilo kan settes til f.eks. 10 kilo, altså 5 kilo mindre enn i dag, for dem som ikke registrerer seg. Og så kan man eventuelt sette grensen til 20 kilo – altså 5 kilo mer enn i dag – for dem som blir med på registreringsordningen. Det er én måte å se på det på.

Men hvis det er et signal fra Stortinget at man skal ned på et enda lavere antall kilo, mottar jeg selvfølgelig de meldingene, hvis de skulle komme.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [00:05:55]: Kva gjer regjeringa med den stadig aukande fiskesmuglinga?

Statsråd Per Sandberg [00:06:03]: Jeg hørte at representanten Fylkesnes tok opp dette også i sitt innlegg og pekte på bekymringene. Det er ikke nødvendigvis slik at det er økt smugling. Det vet man ikke, det kan man ikke

kvalitetssikre. Men at det blir tatt mer, er helt riktig. Det settes nå inn ressurser i et bredt og betydelig samarbeid mellom de ulike etatene – toll, skatt osv. – for å avdekke og ta dem som smugler sjømat fra Norge. Men vi må fokusere betydelig på det framover også. Vi kan ikke lene oss tilbake selv om vi får på plass nye regler. Jeg har fått akkurat de samme bekymringsmeldingene som representanten Knag Fylkesnes pekte på. Det er cowboyvirksomhet der ute – ikke så lite heller, har jeg forstått – og derfor er det et spørsmål om vi må iverksette kontroll og tilsyn langs kysten av dette, som er omfattende, slik jeg har forstått det.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [00:07:06]: Det er ei aukande mengd. Vi får fleire og fleire rapportar om utlendingar som kjem til landet og tar seg til rette på ulovleg vis. Kontrollsystemet rundt dette er svært mangelfullt. Informasjonen er også for dårleg. Mange turistar anar ikkje kor mykje dei kan ta ut av landet.

Når ein får beskjed om at Tollvesenet så langt i år, til og med mars, har dobla talet på beslag samanlikna med året før – altså tatt dobbelt så mange beslag på tre månader som i heile fjoråret – meiner eg det bør gå ein alarm, for under dette kan det rett og slett liggje omfattande fiskesmugling. Kan statsråden forklare kva for konkrete tiltak ein har gått i gang med, og kva som skjer no?

Statsråd Per Sandberg [00:08:10]: Jeg pekte litt på det. Og det er riktig: Det er store beslag som vi registrerer nå. Vi skal være litt tilfreds med det også, tror jeg, for det betyr at de ansvarlige etatene gjør jobben sin. At vi avdekker denne typen smugling i større grad enn noensinne, betyr at vi har satt inn betydelig med ressurser til det.

Det kan også være en økning. Det har jeg også fått rapport om fra ulike steder når jeg reiser langs kysten. Det er eksempler på at man har bygd om garasjer til filetanlegg, osv. Det har jeg fått rapporter om. Derfor tror jeg vi må styrke kontrollen langs kysten, der denne aktiviteten foregår, men vi må også styrke grensekontrollen, og slik ta ut mye mer av dette.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [00:09:13]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven, kontantstøtteloven og lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg (ny inntektsikring for eldre og uføre flyktninger og endrede botidskrav for rett til visse ytelser) (Innst. 368 L (2016–2017), jf. Prop. 85 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte med inntil tre replikker med svar etter partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten

utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Erlend Wiborg (FrP) [00:10:03] (ordfører for saken): Jeg vil først si at det er en stor og viktig sak vi behandler her i dag. Vi har hatt viktige saker tidligere i dag også, men dette er en sak som har stor betydning for mange felt. Det er også en komité som er relativt delt i mesteparten av saken. Komiteen er samlet om I og III, mens II fremmes av en samlet komité med unntak av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Komiteen støtter altså regjeringens forslag om å øke botidskravet for kontantstøtte til fem år. Komiteen støtter også regjeringens forslag om å oppheve botidskravet for hjelpemidler. Men der stopper også enigheten, og jeg vil komme mer inn på mindretallets innstilling, Fremskrittspartiet og Høyres mindretallsinnstilling.

Jeg tar også opp forslaget på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre.

Bakteppet for denne saken er at Norge opplevde en ekstrem flyktningstrøm i 2015. Det kom langt flere til Norge enn vi hadde kapasitet til å ta imot. Heldigvis har vi en regjering som viste handlekraft og fikk strammet betydelig inn på innvandrings- og integreringspolitikken i Norge, noe som gjorde at vi fikk begrenset tilstrømning til Norge, markant og betydelig.

Det har også hjulpet at vi hadde tverrpolitiske forlik her på Stortinget, og spesielt asylforliket av 19. november 2015. Der ble man enige om flere viktige innstramninger, bl.a. sa man i forslag nr. 17 at regjeringen skulle gjennomgå særordningene for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav der det er naturlig. Regjeringen følger opp det Stortinget har bedt om, og det har vært sendt på høring. Det overrasker meg ikke at Sosialistisk Venstreparti fortsetter en naiv innvandringspolitikk og går imot de innstramningene vi foreslår i dag, men at Arbeiderpartiet og Senterpartiet går imot, går bort fra asylforliket, viser at de ønsker strenge og rettferdige regler kun når de har medias søkelys på seg, og for øvrig har en skremmende naiv og til en viss grad snillistisk innvandrings- og integreringspolitikk.

Det har også de senere år vært mye snakk om ulikhet og fattigdom i Norge, men her velger altså Arbeiderpartiet og Senterpartiet å legge seg på en linje med ulike ordninger, der flyktninger skal ha bedre rettigheter enn nordmenn for øvrig. Jeg synes det er veldig spesielt, fordi at for Fremskrittspartiet handler det om at vi skal ha ett sett regler i Norge, uavhengig av om man er flyktning eller ikke.

Vi vet også at noe av det som virkelig skaper fattigdom, er at mennesker står utenfor arbeidslivet. Det er også en av begrunnelsene regjeringen har for å fremme dette forslaget. Vi ønsker et system som skal gjøre det attraktivt å jobbe, som skal gjøre at flere mennesker vil komme ut i arbeid og kunne forsørge seg selv, og på den måten også bli bedre integrert. Men det velger dessverre flertallet her, med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i spissen, å gå imot.

Utfordringen er også den signaleffekten dette gir, for Norge har et fantastisk velferdssystem, som vi alle skal være stolte av, men skal det velferdssystemet overleve også i fremtiden, er vi avhengig av å unngå misbruk. Det sier seg selv at det norske velferdssystemet ikke kan finansiere alle som ønsker å komme hit. Vi må derfor sørge for

å stille krav til dem som kommer. Man må faktisk yte når man bor i Norge, og spesielt skal man ikke kunne få bedre ordninger enn nordmenn for øvrig.

Det er flere særfordeler flyktninger i dag har. En nordmann må ha 40 års opptjeningsstid for å få full grunnpensjon. Hvis en nordmann har bodd noen år i utlandet og kommer hjem, og blir utsatt for en ulykke, har vedkommende ikke automatisk rett til f.eks. uføretrygd, noe en flyktning vil ha rett til fra dag én. Fremskrittspartiet mener at det er en grov forskjellsbehandling, og synes det er trist at Arbeiderpartiet og Senterpartiet og stortingsflertallet her i dag stemmer ned de forslagene. Men vi kommer ikke til å gi opp kampen, for jeg er ganske trygg på at den store del av den norske befolkningen er enig med Fremskrittspartiet og regjeringen i at i Norge skal vi ha ett sett regler som skal være likt for alle.

Presidenten: Representanten Erlend Wiborg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [00:15:20]: Representanten Wiborg kommer stadig tilbake til påstanden om at flyktninger har bedre rettigheter enn nordmenn for øvrig. Jeg lurer på hvor mange flyktninger får hvor mye mer i trygd eller pensjon enn hvor mange andre som ikke har flyktningstatus?

Erlend Wiborg (FrP) [00:15:45]: Noe eksakt antall kan jeg ikke gi her og nå, men det er jo ingen hemmelighet at flyktninger har særordninger. Jeg var inne på det i mitt hovedinnlegg. Det ene går på opptjeningsrett til grunnpensjon, der øvrige nordmenn har 40 års opptjeningsstid, mens flyktninger får den retten fra dag én.

Jeg synes det er litt underlig: Arbeiderpartiet har jo så langt prøvd å unngå den offentlige debatten i dette viktige spørsmålet. Jeg lurer litt på hvorfor Arbeiderpartiet mener at flyktninger skal ha særordninger? Jeg vil anta at Arbeiderpartiet er enig i at det er særordninger, for det innrømmer de i merknaden, og de innrømmer det også i asylforliket. Da ba de regjeringen ta tak i det, men det har de nå valgt å gå bort fra og har snudd nok en gang.

Lise Christoffersen (A) [00:16:36]: Representanten Wiborg får sikkert anledning til å ta replikk på undertegnede etterpå. Nå er det jeg som er replikanten. Jeg vil bare vise til Brochmann-utvalget, som sier at utbetaling per innbygger fra trygden er høyere i befolkningen for øvrig enn blant innvandrere, men la gå.

Representanten Wiborg var også inne på hvor viktig det er å få flyktninger i arbeid. Wiborg vil altså få flere flyktninger inn i arbeid ved å sørge for at ingen av dem som Fremskrittsparti-statsråden innvilger fast opphold i Norge, får mulighet til arbeidsavklaring før etter fem år. Hvorfor er det et godt virkemiddel for å få folk i jobb?

Erlend Wiborg (FrP) [00:17:18]: Vi har vært klare på at alle typer ytelser ikke skal gis automatisk fra dag én i Norge. Det er viktig, for det er viktig at folk skal ha det kravet på seg at de skal måtte være ute i arbeid – at det er grunnregelen. Så har vi også et sikkerhetsnett for dem som faller utenfor, for dem som ikke kan jobbe, og det sikkerhetsnettet skal vi fortsatt ha. Men det sier seg selv at

hvis man mottar passive ytelser, gjør det noe med lysten for enkelte til å komme seg ut i arbeid.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [00:18:03]: Representanten Wiborg sier at Senterpartiet står for en naiv innvandringspolitikk. Det må jo enten være en åpenbar misforståelse eller bevisst desinformasjon, for denne saken gjelder ikke innvandrere, den gjelder flyktninger. Senterpartiets standpunkt når det gjelder flyktninger, er at vi skal ha grensekontroll. Det innebærer at vi har kontroll på hvor mange flyktninger som kan komme til Norge. Vi baserer oss på FNs kvoteflyktningssystem og EUs relokaliseringsprogram for flyktninger. Vi har altså kontroll på hvor mange flyktninger vi ønsker skal komme til Norge. Spørsmålet mitt er: Hvorfor vil ikke Fremskrittspartiet ha grensekontroll for flyktninger som skal komme inn i Norge?

Erlend Wiborg (FrP) [00:19:03]: Fremskrittspartiet er for en god grensekontroll, og man vet også at regjeringen har innført flere tiltak for bl.a. å styrke grensekontrollen. Det pågår også arbeid i Schengen. Og vi ser resultatet.

Man vil ofte bedømme en politiker ut fra hva vedkommende sier, men jeg er mer opptatt av å bedømme politikere ut fra hva de faktisk gjør. Da partiet til representanten Lundteigen satt i regjering, hadde Norge en naiv innvandringspolitikk. Vi hadde en betydelig tilstrømning til Norge. Så kom heldigvis Fremskrittspartiet og Høyre i regjering, og vi har fått til betydelige innstramminger, langt flere innstramminger enn Senterpartiet noen gang har ønsket. Sågar valgte Senterpartiet å stemme ned flere av innstrammningene, men heldigvis fikk vi gjennomslag for mye. Vi har de konkrete tallene – vi har fått redusert tilstrømningen til Norge.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Lise Christoffersen (A) [00:20:14]: I 2015 opplevde Europa, ikke bare Norge, en ekstraordinær situasjon med et høyt antall asylsøkere som verken vi eller andre land var forberedt på å håndtere. For å få situasjonen under kontroll inngikk vi et flyktningforlik med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet 19. november samme år. Vi i Arbeiderpartiet strakte oss langt for å få til en samlende løsning, over gamle uenigheter. Det samme gjaldt de fleste andre forlikspartene.

Forliket innebar at regjeringa skulle foreta ulike typer av utredninger og komme tilbake til Stortinget med saker på definerte områder. Ett av de oppdragene behandler vi i dag. Et hovedspørsmål var om stønadsnivået i Norge var slik at en uforholdsmessig høy andel av flyktningene søkte opphold her i landet. I tillegg skulle man se på botidskrav for ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet, og det skulle ses på aktivitets- og opptjeningskrav der det var naturlig.

En gjennomgang av trygderettighetene til asylsøkere og flyktninger ble varslet i Prop. 1 S Tillegg 1 for 2015–2016. Arbeiderpartiet tok det til etterretning. Når saken nå ligger på bordet, viser det seg at det kommer en sak om generelle kutt i stønadene til flyktninger, men uten at regjeringa har svart på oppgaven som Stortinget ga. Hoved-

spørsmålet var jo om det var mulig å påvise en sammenheng mellom stønadsnivået i Norge og en uforholdsmessig høy andel asylsøkere til Norge, sammenlignet med andre land. Departementet vektlegger at norske velferdsordninger ikke skal være innrettet slik at de fører til «vridninger i migrasjonsstrømmene, ved at de i seg selv gir asylsøkere insentiver til å velge Norge som destinasjonsland». Ordningene må videre «stimulere dem som får opphold i Norge til å være yrkesaktive». Men regjeringa har enten hoppet bukk over dette premisset, eller prøvd og ikke greid å påvise en slik sammenheng. Likevel legges det altså fram en sak der man kutter over hele linja, vesentlig som en blanding av økte botidskrav, kombinert med opphevelse av flyktnings unntak fra botidskravet.

Som saksordføreren har redegjort for, inneholder proposisjonen også noen andre forslag. Når det gjelder hjelpemidler, foreslås det at dagens botidskrav oppheves. Arbeiderpartiet støtter det. Det er viktig at flyktninger – og andre det måtte angå – ikke hindres i å delta i arbeid, utdanning og aktiviteter. Det er også noen ytelser hvor det ikke gjelder krav om forutgående botid, og hvor det heller ikke foreslås å innføre det, så jeg skal ikke bruke tid på å kommentere dem.

Men så har vi kontantstøtten. Der foreslås det å innføre et botidskrav på fem år. Det støtter vi, siden kontantstøtten etter vår oppfatning fungerer som et hinder, både når det gjelder yrkesaktivitet for kvinner, og når det gjelder å sende barn i barnehage, og på den måten virker den negativt med tanke på integrering.

Men vi støtter ikke å øke botidskravet fra tre til fem år for stønad til enslig forsørger, og heller ikke en økning til fem år for alderspensjon eller uføretrygd. Alderspensjon gjelder jo for dem som er utenfor yrkesaktiv alder. Uføretrygd gjelder for dem som på grunn av sykdom, skade eller lyte ikke er i stand til å arbeide. Det foreslås også økt botidskrav for arbeidsavklaringspenger. Det støtter vi ikke. Arbeidsavklaring handler jo nettopp om aktivitet, forhåpentligvis med arbeid som mål. Å måtte vente i flere år på dette vil bare hemme, ikke fremme, integrering.

Regjeringa foreslår dessuten å henvise eldre og uføre flyktninger til supplerende stønad for personer med kort botid. Det støtter vi ikke. Stortingsflertallet har allerede kuttet to ganger i denne stønaden i løpet av denne perioden. Dette forslaget vil bare bidra til å produsere fattigdom, og det trenger vi ikke. Vi støtter heller ikke forslaget om å oppheve asylsøkerforskriften § 3, om opptjening i asylsøkerperioden dersom varig opphold innvilges. Det gjelder rett til overgangsstønad, uføretrygd og pensjoner og beregning av uføretrygd og pensjoner. Det er ikke rettferdig at én gruppe i befolkningen ikke skal få igjen for det de selv har tjent opp.

Helt til slutt: Nesten ingen av de 44 høringsinstansene støtter regjeringas forslag til kutt i stønadene til flyktninger. Tvert imot mener flere tunge instanser at forslagene bare vil bidra til økte forskjeller mellom folk. I stedet etterlyses tiltak for språk, økt arbeidskompetanse og antidiskriminering. Det er en mer farbar vei, også etter Arbeiderpartiets mening.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [00:25:12]: Jeg var i mitt hovedinnlegg innom at Arbeiderpartiet signerte en avtale

om et asylforlik, og der ba de regjeringen gå gjennom disse særordningene og sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav. Hva er grunnen til at Arbeiderpartiet nå bryter den inngåtte avtalen og ikke følger opp det de selv signerte på?

Lise Christoffersen (A) [00:25:37]: Representanten Wiborg kunne egentlig spart seg den replikken, for det var jo det jeg brukte innlegget mitt på å snakke om. Jeg tar avstand fra at Arbeiderpartiet bryter flyktningforliket. De punktene det refereres til i denne saken, i flyktningforliket, var jo at en skulle sørge for at nivået på ytelsene til asylsøkere ikke gjør at Norge framstår som økonomisk attraktivt. Da må en jo først svare på spørsmålet: Er det ytelser som fører til at Norge framstår som økonomisk attraktivt? Det har de ikke svart på i proposisjonen, og det finnes ikke noe belegg for å påstå at det er det norske trygdesystemet som gjør at vi har den flyktningkatastrofen i Europa som vi ser i dag.

Erlend Wiborg (FrP) [00:26:26]: Saken handler i all hovedsak om flyktninger, men vi er jo innom flere begreper. Hvis man tar deler av innvandringsstrømmen som kom til Europa, så vi da personer som kom til trygge land, men som valgte å gå videre og helt til Norge. Mener representanten Christoffersen at nivået på velferdsytelser i et land ikke har noen betydning for hvor man velger å reise?

Lise Christoffersen (A) [00:26:56]: Det er ikke representanten Christoffersen som mener det, men eksperter på området, som f.eks. Europarådets menneskerettighetskommissær, Nils Muiznieks. Han har gått igjennom etablert forskning på området og sier i klartekst, både skriftlig og på direkte spørsmål fra meg i spørreperioden i Strasbourg i april nå i år: Det er ingen slik sammenheng. Det er push- og ikke pulleffekter som ligger bak dagens flyktningstrøm.

Hans anbefaling er at vi fokuserer på å integrere de menneskene som får opphold, de menneskene som Fremskrittsparti-statsråden kommer til å gi varig opphold i Norge, og at vi bruker ressursene på å integrere dem og ikke støte dem ut i fattigdom, for det hjelper ingenting, det bare hemmer integreringen av mennesker som skal bli i Norge. Det er dem vi snakker om – mennesker som har krav på vår beskyttelse, og som Sylvi Listhaug kommer til å gi opphold i Norge.

Erlend Wiborg (FrP) [00:27:54]: Først til svaret undertegnede fikk. Jeg tror det er relativt få som er enig med representanten Christoffersen i at nivået på velferdsytelser ikke gjør Norge mer attraktivt enn land som har lavere velferdsytelser.

Men mitt neste spørsmål er: Hvordan tror representanten Christoffersen at en norsk person vil føle det hvis vedkommende har jobbet i utlandet noen år, kommer tilbake, utsettes for en ulykke og ikke har rett på uføretrygd, mens en flyktning vil ha rett på uføretrygd fra dag én hvis en lignende ulykke skulle skje? Hvordan tror representanten Christoffersen at den personen vil føle det?

Lise Christoffersen (A) [00:28:32]: Jeg ser stor forskjell på en relativt ressurssterk norsk innbygger som rei-

ser til utlandet for å jobbe noen år – vedkommende har all mulighet til å sette seg inn i hvilket regelverk som gjelder, og dekke seg opp for den typen situasjoner – og en flyktning som kommer, som kanskje hadde opparbeidet seg rettigheter i sitt eget hjemland, og som ikke får med seg noen ting. Det er to helt forskjellige livssituasjoner.

Når vi skal integrere flyktninger i Norge, er det et dårlig virkemiddel å sende dem rett ut i fattigdom. Det foreligger undersøkelser bl.a. fra Danmark som viser hvordan dårlige og lave stønadsnivåer og kutt i stønadsnivåer faktisk fører til det motsatte av det en ønsker å oppnå.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Arve Kambe (H) [00:29:39]: I denne saken følger regjeringen opp, som flere har vært inne på, flyktningavtalen på Stortinget fra november 2015. Vi foreslår å avvikle de særskilte trygdereglene for flyktninger i folketrygden. Samtidig foreslås det å øke botidskravet til fem år for en rekke trygdeytelser. Rettighetene som asylsøkere og flyktninger har i det norske trygdesystemet, har i all hovedsak vært uendret siden 1967, selv om både arbeidsliv, ytelser, trygderettigheter og ikke minst asyl- og innvandringspolitikk og -mengde har endret seg betraktelig.

FNs flyktningkonvensjon innebærer at Norge har plikt til å la flyktninger bli omfattet av folketrygden, slik at de kan opparbeide seg rettigheter. Det handler ikke denne diskusjonen om. Fordelene flyktningene har i den norske folketrygden, går imidlertid vesentlig utover våre forpliktelser. Det innebærer at flyktninger har rett til pensjoner, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, overgangsstonad og andre stonader selv om de ordinære vilkårene i loven om medlemskap og trygdetid ikke er oppfylt. Med andre ord er kravene for å få de samme ytelsene strengere for nordmenn enn for andre typer nye landsmenn. Jeg synes begrunnelse er tyne for å ha disse ordningene når vi har noen hundre eller noen få tusen i året, men etter hvert som det kommer titusener inn hvert år, haster det faktisk med å endre disse reglene. Det var derfor Stortinget ba regjeringen i flyktningforliket igangsette et arbeid med sikte på å innføre botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet, og ba regjeringen

«gjennomgå særordninger for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav til disse der det er naturlig, med sikte på dette fremmes for Stortinget så raskt som mulig.»

Altså det vi holder på med nå.

Hvis Stortinget mener noe med den formuleringen og stemmer imot alt som kommer, så er jeg helt enig med saksordføreren, som sier at opposisjonen har ett standpunkt når medias søkelys er på dem, og et annet standpunkt når de håper folk har glemt det.

Regjeringen foreslår, men får av en eller annen merkelig grunn ikke flertall for at flyktninger skal likebehandles med andre grupper, som f.eks. personer som får opphold på humanitært grunnlag, og norske statsborgere som kommer tilbake til landet etter lange utenlandsopphold. Dette gjelder ytelser til gjenlevende ektefelle, barnepensjon, arbeidsavklaringspenger, stønad til enslige foreldre, stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet, og i visse tilfeller også grunn- og hjelpestønad. Det at vi foreslår å heve botidskra-

vet, vil bidra til både bedre integrering, økt aktivitet i arbeidslivet og selvfølgelig gi en reell innsparing i statsbudsjettet.

For retten til å få stønad som enslig mor eller far foreslås det altså å heve kravet fra tre til fem år. Man får det til for kontantstøtten, som i dag ikke har dette. Det er jeg glad for at Stortinget slutter seg til, men det er helt åpenbart at man burde gjøre det samme når det gjelder stønad til enslige foreldre.

Regjeringens forslag er gode, de er rettferdige, de er bærekraftige, og de er generøse. Derfor er det utrolig skuffende at Arbeiderpartiet og Jonas Gahr Støre nok en gang er på vei bort fra den langsiktige ansvarligheten som Arbeiderpartiet, sammen med Høyre, har stått sammen om i norsk innvandrings- og flyktningpolitikk. Vi ser tvert om en Gahr Støre som løper fra ansvaret og lukker øynene for utfordringene Norge står overfor, nok en gang.

Fasiten på om vi lykkes i å håndtere flyktningstrømmen, er om vi klarer å inkludere våre nye landsmenn i arbeidslivet. Første bud for oss i Høyre er å inkludere flere i arbeidslivet, at det alltid skal lønne seg å jobbe. Det må ikke være sånn at man tjener mer på trygd enn å være i arbeid. Det undergraver arbeidslinjen og skaper en trygdefelle for den enkelte. Det er både dårlig arbeidspolitikk og svært dårlig integreringspolitikk. Og integreringen er jo nøkkelpoenget i denne sammenhengen. Det handler bl.a. om norskopplæring, bistand i jobb, bistand til jobb, barnehage- og SFO-plasser, om storsamfunnets evne til å ta i bruk nye landsmenns kunnskap og kompetanse, og lokalsamfunnets innsats som nabo, enkeltmenneske, elev og i organisasjonslivet.

Statsminister Erna Solberg har helt rett i at innstramming også er nødvendig for å hindre en unødvendig polarisering mellom tilhengere og motstandere av norsk asylpolitikk. Stortingets flertall gjør i dag flyktningene en bjørnetjeneste i dobbel forstand. De får fulle rettigheter i folketrygden fra dag én – ikke alle nordmenn får det. Høyre mener flere vil gå lenger på trygd, og flere vil være mot flyktninger generelt sett. Dette er en sak som skriker om omkamp. Omkampen får vi etter at vi har vunnet valget til høsten.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [00:35:04]: Skal vi skape et samfunn med plass til alle uavhengig av hvor man kommer fra, er det helt avgjørende at vi klarer å inkludere dem som kommer til Norge fordi de har vært nødt til å flykte fra krig og elendighet. Sammenliknet med andre land er det små forskjeller i Norge, heldigvis. Det er bra. Men dessverre øker antallet fattige barn. Det er en utvikling vi må snu, og vi må gi alle barn mulighet til å få en god skolegang, en utdanning, og vi må legge til rette for at voksne kan komme ut i jobb.

Kunnskap og arbeid er helt avgjørende for å forebygge fattigdom på lang sikt. Etter oljeprisfallet og den økende arbeidsledigheten som nå heldigvis ser ut til å gå ned, ser vi at de som står lengst unna arbeidslivet, har blitt dyttet enda lenger bak i køen. Vi må derfor gjøre mer for å hjelpe dem. Derfor støtter Kristelig Folkeparti forslag om å oppheve botidskrav for hjelpemidler. Det er bra at man sikrer at de som trenger noe bistand for å være i arbeidslivet, ikke skal måtte vente i flere år for å få tilbud om dette.

Regjeringen har i sin proposisjon lagt fram forslag til endringer de mener vil styrke arbeidslinjen og sikre like-

behandling av flyktninger og andre nordmenn. Intensjonen i forslagene er sikkert god, men Kristelig Folkeparti mener at tiltakene likevel ikke treffer. Endringene som foreslås, vil medføre at de som har det økonomisk krevende fra før, bare vil få det enda mer krevende. Det vil ikke styrke incentivene til å få arbeid, snarere tvert imot. Et av forslagene de får flertall for i dag, er å innføre et botidskrav på fem år for kontantstøtten. Det mener jeg er et helt feilslått tiltak. Dette forslaget fremmer barnefattigdom og økte forskjeller i samfunnet vårt. Å frata innvandrerfamilier kontantstøtten vil selvsagt ikke automatisk åpne dørene for kvinnene til arbeidslivet. I stedet taper de aller mest sårbare barna på dette vedtaket.

SSB har akkurat presentert resultater fra levekårsundersøkelsen blant innvandrere i 2016, og den bekrefter funnene som kom fra rapporten om lavinntektsfamilier, som kom tidligere i år. Den viste at innvandrerne har trangere økonomi enn resten av befolkningen og er overrepresentert i lavinntektsgrupper. En helt sentral nøkkel til å endre på denne statistikken er arbeid. Det er vi selvfølgelig alle sammen enige om. Men vi vet også at hindrene må overstiges, og de handler om språk, kompetanse, holdninger og kultur. I stedet for å frata disse familiene en lovfestet rettighet og valgfrihet som alle andre foreldre har i dette landet, vil Kristelig Folkeparti knytte et språkopplæringskrav til kontantstøtten. Da bidrar vi heller positivt til at disse foreldrene får styrket sin mulighet til å komme inn i arbeidslivet, framfor å forsterke økte forskjeller på fattig og rik.

Med dette har Kristelig Folkeparti fremmet et forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring i kontantstøtteloven som gjør språkopplæring obligatorisk for kontantstøttemottakere med kortere botid enn tre år.»

Forslagene i proposisjonen rammer flyktninger. Særordninger for flyktninger gjelder flyktninger i henhold til FNs flyktningkonvensjon, såkalte konvensjonsflyktninger, og personer som gis opphold på grunn av den generelle sikkerhetssituasjonen i hjemlandet. Personer som får opphold i Norge på grunnlag av sterke menneskelige hensyn, omfattes ikke av folketrygdens særskilte bestemmelser for flyktninger. Regjeringen argumenterer med at disse flyktningene ikke skal stilles bedre enn nordmenn som har bodd i utlandet en periode for så å komme tilbake til Norge. Det er jeg helt uenig i. Man kan ikke sammenlikne dem som er tvunget til å flykte, med dem som har valgt å flytte. Det er to forskjellige grupper.

Jeg tar opp forslaget vi har fremmet, og vi kommer som sagt til å støtte forslaget som går på å oppheve botidskrav når det gjelder å motta hjelpetiltak, men vi kommer til å stemme imot regjeringens forslag om å innføre et botidskrav på fem år for kontantstøtten.

Presidenten: Representanten Geir Jørgen Bekkevold har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [00:39:39]: Det begynner å bli sent på kvelden, eller det er vel snart ikke kveld lenger.

Kristelig Folkeparti var med på asylforliket – signerte asylforliket – der man ba regjeringen gjennomgå særordningene. Kristelig Folkeparti var da enig i at flyktninger hadde særordninger. Jeg vil anta at når man ber regjering

gen gjennomgå det og komme tilbake til Stortinget med en sak, er det naturlig at man ønsker å følge det opp.

Hva har endret seg fra da Kristelig Folkeparti signerte asylforliket og fram til i dag?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [00:40:14]: I mitt innlegg sier jeg veldig klart og tydelig at det er forskjell på flyktninger, altså konvensjonsflyktninger, og personer som gis opphold på grunn av sterke menneskelig hensyn. Det er helt greit at man har hatt en gjennomgang av ordningene, men man kan ikke forvente at man skal få full støtte, og særlig ikke til forslag som hindrer integrering framfor å fremme integrering.

Erlend Wiborg (FrP) [00:40:45]: I asylforliket står det både flyktninger og asylsøkere.

En annen ting Kristelig Folkeparti signerte på, var at man skulle gå gjennom og se på økt bruk av botidskrav. Hvilke forslag i dag om økt bruk av botidskrav kommer Kristelig Folkeparti til å stemme for?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [00:41:10]: Vi kommer til å stemme for vårt eget forslag, som vi har fremmet løst i salen i dag, som handler om å stille krav til obligatorisk språkopplæring for kontantstøttemottakere med kortere botid enn tre år. Jeg vil bare gjenta det jeg sa, at det er helt greit at regjeringen har hatt en gjennomgang og har kommet til Stortinget og fremmer forslag, men å fremme forslag som hindrer integrering, framfor å fremme integrering, og som faktisk også er med på å bidra til at de som er i en lavinntektssituasjon, kommer til å bli enda fattigere, kan ikke Kristelig Folkeparti være med på. Dette rammer – ikke minst – barn.

Erlend Wiborg (FrP) [00:42:01]: Fattigdom er en alvorlig utfordring, og der er vi helt enig med Kristelig Folkeparti i at den må bekjempes. Fremskrittspartiet tror at den beste veien ut av fattigdom er å sørge for at flere mennesker kommer ut i arbeid og blir integrert. Det er en av grunnene til at vi innfører botidskravet på fem år for kontantstøtte, fordi vi mener det vil styrke integreringen.

Så er representanten Bekkevold bekymret for at forslagene vil skape mer fattigdom. Jeg synes det er litt spesielt at nå når vi ønsker å fjerne særfordeler og skape like regler for alle som bor i Norge, skal det skape fattigdom. Mener representanten Bekkevold at det er verre for en nordmann å leve på norske velferdsytelser med de reglene enn det er for en flyktning?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [00:42:46]: Det å tilhøre en lavinntektsgruppe, det ikke å ha råd til å la barna sine f.eks. være med på ulike aktiviteter, tror jeg er like smertefullt enten man er innvanderer, eller man er nordmann. Poenget er at mange av de forslagene som dere fremmer her, tar utgangspunkt i at bare man fjerner en ordning, er det en automatikk i at man kommer ut i arbeid, og at det er en automatikk i at hvis man strammer inn reglene når det gjelder kontantstøtten, kommer innvandrerkvinner fortare inn i arbeid. Det veldig mange av disse kvinnene opplever, er stengte dører. Det er ikke slik at de automatisk kommer inn i arbeid, og det betyr at på kort og kanskje lengre sikt vil disse familiene bare bli enda fattigere.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [00:43:55]: Denne saken gjelder endring av tre lover – tre lover som gjelder flyktninger. Og jeg vil understreke det én gang til: Dette gjelder flyktninger og ikke innvandrere, som hovedtalspersonen for Fremskrittspartiet systematisk snakker om for å skape forvirring. Dette gjelder flyktninger. Det å få opphold i Norge som flyktning er ikke enkelt. Det er et trangt nåløye. Det er mennesker som virkelig trenger å få opphold i henhold til internasjonale avtaler.

Vi har en folketrygdlov som ble innført 1. januar 1967. Den var med på å gi minstepensjon også til bl.a. selvstendig næringsdrivende og husmødre uten egen inntekt. Det var en stor framgang for mange – det var mange slitere som ikke hadde hatt egen inntekt på selvangivelsen sin.

Den ble fulgt opp med en lovendring i 1971 ved sosialminister Egil Aarvik fra Kristelig Folkeparti i regjeringa Borten den gangen. Da kom det inn i loven at flyktninger ble ansett å stå i en særstilling med rett til aldersbestemt minstepensjon. Dette er utrolig sentralt – at vi har hatt et unntak fra 1971 basert på at flyktninger står i en særstilling.

EØS-arbeidsinnvandrere og nordmenn som har bodd i utlandet, har ofte tjent opp pensjonsrettigheter som de kan ta med seg til Norge. Norske statsborgere som har bodd i utlandet, kan også være frivillige medlemmer av folketrygden, mens flyktninger kan normalt ikke ta med seg rettigheter til Norge fra det landet de flykter fra, for å si det diplomatisk.

Videre fikk vi supplerende stønad innført ved utjamningsmeldinga i 1998–1999, som ble lagt fram av sosialminister Magnhild Meltveit Kleppa, og den var ment som en inntektssikring for en liten gruppe som falt utenfor andre ordninger og for å avlaste kommunenes sosialhjelpsbudsjetter.

Jeg vil understreke at bakgrunnen for de endringene som nå foreslås, er situasjonen i 2015, da det kom mange asylsøkere til Norge. I 2015 var det ikke grensekontroll i Schengen-området – den fungerte ikke – og Europas yttergrense var i krise. Senterpartiet er for at vi skal ha grensekontroll til land utenfor Norden. Senterpartiet ser nasjonalstaten som den svake sterkeste vern. Alle kan ikke komme innenfor de norske grensene, men alle som er innenfor, skal behandles med verdighet. Som sagt skal vi følge FNs flyktningkonvensjon og være positiv til EUs relokaliseringsprogram.

Det jeg opplever nå, er at regjeringas forslag og begrunnelse for det, innebærer at de menneskene som får flyktningstatus, ikke lenger får den verdige livssituasjonen som Senterpartiet ønsker.

Forslagene har møtt stor motbør, ikke bare fra KS og Nav, men også fra NHO. Jeg vil si det så sterkt at forslagene som er inspirert av Fremskrittspartiet, bærer preg av et forsøk på å erstatte manglende grensekontroll. Det er det som er kjernen. Her skal det lages endringer for flyktninger som er slik at når flyktninger kommer til Norge, skal de sende melding tilbake til sitt hjemland om at en for all del ikke må komme til Norge. – Dette er uverdig. Det fører til en situasjon for disse menneskene der det blir større forskjeller, og større problemer også i Norge. Derfor har Senterpartiet en prinsipiell argumentasjon bak vår tilråding i dag. Vi støtter forslaget om å oppheve botidskravet for rett

til hjelpemidler, men støtter ikke resten av lovforslagene. Vi er derfor på linje med det representanten fra Kristelig Folkeparti sa når det gjelder kontantstøtten. Vi er prinsipielle også på det punktet.

Senterpartiet stemmer mot II, som gjelder kontantstøtten, og våre merknader ellers framgår i innstillinga.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [00:48:56]: Det at representanten Lundteigen og Senterpartiet står for en naiv innvandrings- og integreringspolitikk, er allment kjent. Jeg tror flere i denne sal husker godt da representanten Lundteigen åpnet for at Norge kunne ta imot opp mot 100 000 innvandrere til Norge, og det skulle han finansiere ved at offentlig ansatte skulle få redusert sin lønn eller droppe lønnsvekst.

Men det er én ting jeg er enig med representanten Lundteigen i, og det er at alle som er i Norge, skal behandles med verdighet. Det tror jeg alle i denne sal er enig i. Men representanten Lundteigen mener tydeligvis at de ordningene som gjelder for alle andre i Norge, ikke er verdige nok, i og med at han mener at flyktninger skal ha særregler. Mitt spørsmål til Lundteigen er: Hva er det som er uverdig med de reglene som øvrige nordmenn må forholde seg til?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [00:49:54]: Det er trist å oppleve at representanten for Fremskrittspartiet systematisk driver feilinformasjon og gjentatte ganger snakker om innvandringspolitikk. Det er ikke det vi snakker om i denne saken, det er flyktninger.

Så refereres det til mine utsagn om 100 000. Jeg var en av de få som var på Lésvos og så flyktningstrømmen, så 5 000 flyktninger gå om bord i ferjene inn til Athen hver dag, og de menneskene bevegde seg videre oppover til nord. De skulle til Skandinavia, til Tyskland, til Sverige, til Norge, og det var mulig, for det var ingen grensekontroll. Det var virkeligheten innenfor dette systemet. Heldigvis ble det en endring slik at en ikke fikk den flyktningstrømmen som det da lå an til. Det var bare en iakttagelse fra min side om hva som kunne skje når det var frie og åpne grenser.

Men videre til svar på spørsmålet: Flyktninger er i en særstilling. Det har de vært fra 1971, etter sosialminister Aarvik, og det skal de også være framover.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Kirsti Bergstø (SV) [00:51:20]: I denne saken er det lagt opp til store hogg i velferden fra regjeringens side. Så er skuldrene litt høye i debatten, og det skyldes at det er bare to endringer som det blir flertall for i dag. Det ene er å fjerne botidskrav for hjelpemidler, det andre er skjerpede botidskrav for kontantstøtte.

Det første støttes av SV, så jeg trenger ikke å bruke mer tid på det. I likhet med representantene fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti kan jeg være tydelig på at også fra SVs side er det kun det vi stemmer for av det som behandles i dag.

Men når det gjelder det andre, om botidskrav knyttet til kontantstøtte, vil jeg gi noen kommentarer. Dette er et eksempel på en blind forståelse av arbeidslinjen, der man ar-

gumenterer med at målet om arbeid gjør at man må fjerne ordninger for folk, noe som i realiteten fører til at inntekt går tapt uten at jobb er i sikte. Her snakker vi faktisk om å frata dem som står lengst unna arbeidslivet, muligheten til å motta kontantstøtte, men uten at det står noen jobb klar som de kan gå til.

Tro meg, SV har på ingen måte snudd og endret syn når det gjelder kontantstøtte og den ordningen. Vi vil fremdeles erstatte kontantstøtten med en ventestønad for dem som venter på barnehage. Men jeg vil framholde verdien av faktisk å ha noen felles standarder i et land. Jeg vil framholde verdien av å ha universelle ordninger, verdien av at fellesskapet stiller opp for å sikre grunnleggende verdighet og at alle har noe å leve for. Alternativet er behovsprøvde ordninger, det er mer byråkrati, det er fattigdomsfeller, og det er at vi skal reduseres til å være vår egen lykkes smed. Det er en politikk for økte forskjeller, og det er det regjeringen har sørget for så lenge de har sittet med makten: at forskjellene i landet har økt betraktelig.

Heldigvis blir det ikke flertall for de velferdsuttene som er ønsket, i dag. Heldigvis vil ikke forskjellene styrkes av de forslagene som i dag er fremmet, men som det ikke blir flertall for.

Det er også interessant å høre representanten Wiborg fremme udokumenterte påstander om at flyktninger kommer til Norge på grunn av norske velferdsordninger, og ikke på grunn av krig og uro og konflikt i hjemlandet sitt. At Fremskrittspartiet har en splittende retorikk, er ikke noe nytt. Tvert imot er det et sikkert tegn på at det snart nærmer seg valg.

Presidenten: Representanten Erlend Wiborg har bedt om replikk, og det blir replikkordskifte.

Presidenten vil minne om at replikken skal forholde seg til innlegget som er holdt.

Erlend Wiborg (FrP) [00:55:03]: Det har jeg gjort, og det skal jeg fortsette med, bl.a. nå til representanten Bergstø, som snakket om at forslaget fra regjeringen i dag er store hugg i velferdsstaten. Det hun kaller «store hogg i velferden», er at vi ønsker å innføre like regler for alle i Norge. Representanten Bergstø snakket om universelle ordninger, det er akkurat det vi legger opp til – at vi skal ha ett sett regler i Norge og ikke ha særbehandling.

Så snakker også representanten om at folk flykter fra krig og uro. Ja, det er en selvfølge. Men vi vet at når man først har kommet til et trygt land, er det mange som går videre – fra Østerrike til Tyskland til Danmark til Sverige og til Norge. Mener representanten at velferdsnivået i et land ikke har noen betydning for hvor flyktninger eller innvandrere velger å bosette seg?

Kirsti Bergstø (SV) [00:56:04]: At folk fratas velferdsordninger, har ingen ting med søken etter likhet å gjøre. Det å behandle absolutt alle mennesker likt, er en sikker oppskrift på å forsterke forskjeller som eksisterer. Representanten Wiborg argumenterer litt med at det er urettferdig at bare barn får barnetrygd, fordi man ikke tar inn over seg at det er forskjellige livssituasjoner, forskjellige mennesker og forskjellige skjebner, som også bør komme inn under forskjellige ordninger. Dette er en kjent argumentasjon fra høyresiden. Man snakker som om det at folk blir fattigere, skal gjøre det lettere å få jobb. Det at

folk blir fattigere, skal gjøre at man blir flinkere i språk og lærer seg norsk fortære. Det at man blir fattigere, skal gjøre deg friskere. Fremskrittspartiet fører en splittende politikk for økte forskjeller. Det er gift for et samfunn.

Tor André Johnsen (FrP) [00:57:12]: Jeg registrerer at Bergstø sier at verdien av å ha universelle ordninger, er veldig viktig – jeg tolker det som å ha like ordninger – og også at alle skal ha noe å leve av. Det er ikke snakk om å ta fra flyktningene all offentlig stønad, det er snakk om at flyktninger skal få like stønader som nordmenn får. Jeg synes ennå ikke vi har fått noe klokt, logisk eller fornuftig svar på hvorfor det tydeligvis er verre for flyktninger å få samme stønad som nordmenn får, enn at nordmenn kan bli likebehandlet med flyktninger. Jeg skjønner egentlig ikke logikken. Hvorfor er det verre for flyktninger at de får det samme som nordmenn skal få? Hva er problemet med det?

Kirsti Bergstø (SV) [00:57:57]: Her snakker vi om mennesker som ikke har hatt mulighet til å opptjene seg rettigheter. Det å sammenligne folk som har bodd i utlandet noen år, med flyktninger, er ganske spesielt og ganske feilaktig.

Jeg synes det er bemerkelsesverdig at Fremskrittspartiets raseri, aggresjon og sinne går ut over at noen mennesker får et grunnlag til livsopphold, til en verdig alderdom og til å klare seg som oppreiste folk i det norske samfunn. SV har derimot valgt å legge kreftene i dem som ikke har, og legge den politiske tyngden og energien i kampen for at alle skal ha en grunnleggende verdighet – ikke frata noen muligheten til å betale for bolig, buks og brød.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marianne Øren (V) [00:59:22]: I og med at det kom uvanleg mange flyktningar til Noreg og Europa hausten 2015, vart våre system sett på prøve. Det gjaldt både våre umiddelbare mottakssystem og òg innvandrings- og integreringspolitikken vår på lengre sikt.

Skal me klare å gjere vår del i den internasjonale dugnaden det er å ta imot menneske på flukt, må me ha system som er robuste, som får folk i arbeid, og som bidreg til god integrering.

I samband med flyktningforliket her på Stortinget fekk regjeringa i oppdrag å gjennomgå dei ulike trygdeordningane som me har, for å sjå om det er behov for å gjere endringar som sikrar berekraftige og riktige insentiv for arbeid. Eg vil takke regjeringa for å ha gjort denne jobben, som er bakgrunnen for proposisjonen me har til behandling i dag.

Så er det likevel slik at Venstre ikkje kan støtte fleirtalet av dei forslaga som er lagde fram. Hovudgrunnen til det er at me fryktar at summen av desse forslaga vil føre til at ei gruppe som allereie er fattige, vil kunne verte endå fattigare, og fordi me ikkje har sett det godtgjort at dei ulike forslaga i særleg grad vil bidra til auka aktivitet.

Nokre av forslaga er derimot gode og konstruktive og vil få støtte frå Venstre. Det gjeld forslaget om å fjerne butidskrav for tilgang til hjelpemiddel, og det gjeld forslaget om å innføre butidskrav for å kunne heve kontantstøtte. Venstre er prinsipielt imot heile ordninga med kontantstøtte, m.a. fordi ho hindrar integrering, arbeidsdeltaking og

likestilling. Dette tilseier òg at det i det minste bør vere eit butidskrav før ein kan motta denne støtte. Dette var òg eitt av dei få konkrete einigheitspunkta i flyktningforliket.

Forslaget om å flytte eldre og uføre flyktningar over frå alders- og uførepensjon til supplerande stønader får derimot ikkje vår støtte. Me kan vanskeleg sjå kva som skal vere føremålet med dette, anna enn å skape meir byråkrati og eit svekt sosialt tryggingnett. Heller ikkje forslaget om å innføre butidskrav for at flyktningar skal kunne nyte godt av viktige ordningar som t.d. stønad til einsleg mor eller far, ser Venstre som særleg fornuftig.

Me har eit ope sinn for å diskutere dei ulike forslaga i proposisjonen, men me har i tråd med innstillinga valt å avvise dei fleste. Dette har sitt grunnlag i dei faktiske realitetane ved dei ulike forslaga, men òg i at mykje av den underliggjande argumentasjonen ikkje er særleg god. For det første er det slik at det såkalla prinsippet om likebehandling mellom flyktningar og andre grupper ikkje treffer spesielt godt. Å samanlikne nokon som har eit bevisst val om å flytte til Noreg for å jobbe eller bu med nokon som kjem hit fordi dei er jaga på flukt, er ikkje ei god samanlikning. Folk som frivillig flyttar mellom land, må ein kunne forvente klarer å drive ei viss planlegging med tanke på sosialt sikkerheitsnett og eiga inntekt, og dei bør tole visse krav til butid etc. før dei kan nyte godt av velferdsordningane dei ikkje har betalt inn til. Men flyktningar, som gjerne har opparbeidd seg velferdsrettar og inntekter i sine heimland og deretter mista alt dei eig og vorte tvunga til å flykte, er det rett og slett ikkje rimeleg å ha dei same forventningane til. Likebehandling er å behandle like tilfelle likt, men ein flyktning og ein arbeidsinnvandrar er rett og slett ikkje like tilfelle.

For det andre kan me vanskeleg sjå at regjeringa i denne proposisjonen har godtgjort nokon særleg grad av såkalla «pull»-effekt med norske velferdsordningar. I teorien kan det sjølvsagt stemme, men i realiteten er det neppe mogleg at det er overgangsstønad som avgjer om menneske i ein desperat situasjon vel å setje seg i ein stappfull gummibåt og gjennomføre ei farefull ferd over Middelhavet.

Venstre er oppteke av at me skal føre ein god integreringspolitikk i Noreg. Då er det aller viktigaste at me har eit introduksjonsprogram som fungerer, at språkopplæringa er god, at me bidreg til varig byutvikling, og ikkje minst at flyktningar får høve til å kome i arbeid så fort som i det heile mogleg. Eg vil tilrå at regjeringa konsentrerer seg om å styrkje dette arbeidet framover, slik at me kan halde fram med å ønskje velkomen menneske til vårt land som fortener ein ny sjanse, og som kan bidra med sin kompetanse og sine erfaringar berre dei får moglegheita.

Ole Mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Anniken Hauglie [01:04:42]: I 2015 kom det mange flyktninger til Europa. Bare til Norge kom det mer enn 31 000 flyktninger. Dette var også bakgrunnen for flyktningforliket her på Stortinget 19. november 2015. Gjennom 18 punkter ba Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre om at regjeringen iverksatte tiltak. Med andre ord var det et bredt flertall som sto bak.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ikke lenger står ved premissene

og de klare intensjonene i flere av vedtakene fra flyktningforliket. Det er f.eks. vanskelig å kjenne igjen flyktningforliket i Arbeiderpartiets beskrivelse i punkt 1.2 i innstillingen. Der forsøkes det å skape et inntrykk av at forliket kun ba om en «gjennomgang», for å «kartlegge» og «vurdere», nærmest for oversiktens skyld. Forliket var imidlertid forbilledlig tydelig og konkret, med klare anmodninger om handling i en bestemt retning. Det gjorde også oppfølgingen av vedtakene enklere.

I punkt 6 i avtalen ble regjeringen bl.a. bedt om å «sørge for at nivået på ytelsene til asylsøkere skal være av en slik art at Norge ikke fremstår som økonomisk attraktiv i forhold til sammenlignbare europeiske land».

I punkt 16 ble regjeringen bedt om å «igangsette et arbeid med sikte på innføring av botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet».

I punkt 17 ble regjeringen bedt om å sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav til særordninger for flyktninger og asylsøkere der det er naturlig, med sikte på at dette fremmes for Stortinget så raskt som mulig.

Det er akkurat dette som det nå er lagt fram et lovforslag om. Det foreslås å avvikle de fleste av folketrygdens særskilte bestemmelser for flyktninger, som i dag gir flyktninger fulle minsteytelser fra trygden, uavhengig av hvor lenge de har vært i landet. Det foreslås at de mest sårbare gruppene, nemlig uføre og personer over 67 år, skal være garantert en likeverdig stønad gjennom den statlige ordningen med supplerende stønad. Forslagene som er lagt fram, balanserer med andre ord de ulike hensynene jeg oppfatter at Stortinget er opptatt av.

Videre foreslås det å heve botidskravene fra tre til fem år for pensjoner, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og stønad til enslig mor eller far. Det foreslås videre innført et botidskrav på fem år for rett til kontantstøtte. På den annen side foreslås det å oppheve botidskravet på tre år for rett til hjelpemidler, bl.a. for å styrke mulighet for arbeid.

I lys av høringsuttalelsene er forslaget justert på noen punkter. Regjeringen er opptatt av å stramme inn på ytelsene for å bringe dem noe nærmere ordningene i andre europeiske land, for å sikre at mottakerne har en tilstrekkelig tilknytning til riket. Samtidig har regjeringen vært opptatt av at forslagene ikke skal gå på bekostning av folks muligheter til å leve gode og trygge liv, og at det heller ikke skal veltes store kostnader over på kommunene. De foreslåtte innstramningene ville bidratt til å legge til rette for en human, nøktern flyktningpolitikk og sikret ordningenes langsiktige bærekraft.

Det kommer nå vesentlig færre flyktninger. Det betyr ikke at grunnlaget for å foreta justeringer er bortfalt. Gjennomgangen har vist at ordningene ikke er hensiktsmessige, og at de er tilpasset en annen tid. Uavhengig av antallet som kommer, er det nødvendig å ha en trygdelovgivning som er rustet til en forsvarlig håndtering, ikke bare av dem som allerede er kommet, men også av eventuelle framtidige situasjoner med ekstraordinært stor tilstrømning.

Jeg er glad for at en samlet komité gir sin tilslutning til forslaget om å oppheve botidskravet for rett til hjelpemidler, og for at det er flertall i komiteen for forslaget om å innføre et botidskrav for rett til kontantstøtte.

Jeg kan bare ta til etterretning at Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre nå har forlatt viktige deler av flyktningforliket. Jeg konstaterer avslutnings-

vis at dette innebærer at Norge fortsatt vil ligge i verdenstoppen med hensyn til hvilke økonomiske vilkår vi tilbyr asylsøkere og flyktninger, med ordninger som er langt bedre enn det som tilbys andre grupper i Norge, det være seg personer som er kommet på humanitært grunnlag, norske statsborgere med lange utenlandsopphold bak seg, inkludert.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [01:09:27]: Jeg hører at statsråden også gjentar påstanden om at Stortinget allerede i forbindelse med 19. november 2015 vedtok at vi skulle kutte. Det gjorde vi ikke. Det Stortinget ba om, var at en skulle se på om nivået på trygdeytelsene førte til en uforholdsmessig høy andel av asylsøkere til Norge, for så å fremme eventuelle endringer som kunne motvirke det.

Har regjeringa funnet en slik sammenheng mellom folketrygden i Norge og det antallet asylsøkere/flyktninger som har kommet til Norge?

Statsråd Anniken Hauglie [01:10:12]: Jeg siterte de relevante vedtakene som ble fattet i denne sal i forbindelse med forliket. Det er ingen tvil om at Stortinget la klare føringer for hvilken retning man ønsket at dette skulle ta, ved å heve botidskravene, ved å innføre aktivitetsopptjeningskrav og også ved å se til at våre ytelser ikke skulle være vesentlig bedre enn andre lands. Norge har vesentlig bedre ytelser enn andre land.

Man kan alltid stille spørsmålet om hva som er push-faktorer, og hva som er pullfaktorer. Jeg tror ikke det er den norske folketrygden som er årsaken til at folk velger å dra. Det er det krig, flukt, nød og ønsket om et bedre liv som gjør. Men når beslutningen først er tatt, er det helt åpenbart at det landet som man tror, har hørt eller antar vil kunne gi en mulighet til et nytt liv, vil være det landet man drar til.

Når så mange mennesker valgte å passere land etter land, helt opp til Europas utpost, er det grunn til å tro at nettopp troen på at man kunne leve et godt liv her, var én av årsakene til at man valgte å dra nettopp hit.

Lise Christoffersen (A) [01:11:17]: Jeg registrerer at statsråden vet noe som ingen andre vet, og – som jeg sa i innlegget mitt – noe som menneskerettighetskommissæren i Europarådet faktisk har gjennomgått relevant forskning på og ikke greid å finne spor av.

Men hvis statsråden legger så stor vekt på hva en tror og antar er årsaken til at folk reiser til Norge, har jeg lyst til å henlede oppmerksomheten på en konklusjon fra Brochmann-utvalget, som sier at bedre tilgang på arbeid og utdanning i seg selv kan gjøre Norge mer attraktivt for asylsøkere.

Hvordan har regjeringa tenkt å håndtere den påstanden? Skal vi kutte der også?

Statsråd Anniken Hauglie [01:12:02]: To ting: Det ene er rapporten som det vises til i innstillingen. Jeg har lest den rapporten. Rapporten dokumenterer ikke noe i retning av det som opposisjonen sier at den gjør. Rapporten handler om hva som virker integrerende. Den sier også at det er viktig at flyktninger ikke diskrimineres sammenlignet med de øvrige innbyggerne i landet. Norge

framheves blant de landene som nettopp gir gode tilbud når det gjelder språk og andre forhold som er viktige for integrering. Jeg synes opposisjonen trekker den rapporten ganske langt i sin retning, og det er det ikke grunnlag for.

Når det gjelder andre tiltak som er viktige for integrering, er det viktig at man ser denne meldingen eller trygdeproposisjonen i sammenheng med integreringsmeldingen som Stortinget vedtok for ikke så lenge siden. Regjeringen la fram en egen integreringsmelding som nettopp skulle handle om hvordan vi kunne øke integreringen – ved å arbeidsrette introduksjonsprogrammet, ved å øke muligheten til å ta norskopplæring og ved å sørge for raskere bo-setting ute i kommunene.

Det er ingen regjering som har klart å skape så rask bo-setting i kommunene noen gang som denne regjeringen har gjort. Man må se saken i sammenheng. Da ser man at man satser både på integrerende tiltak, språk og arbeid på den ene siden og også på et stønadsnivå som er bærekraftig på sikt.

Lise Christoffersen (A) [01:13:13]: Jeg bare minner om at jeg tillot meg å sitere en setning fra konklusjonspunktene til Brochmann-utvalget. Jeg trakk ingen slutninger på bakgrunn av den: jeg bare spurte hvordan statsråden hadde tenkt å håndtere en sann situasjon hvis den skulle oppstå – at det å få arbeid og utdanning i Norge skulle gjøre at vi blir mer attraktive enn andre land. Men la det fare.

Vi har hatt mange debatter i Stortinget om at de sosiale forskjellene øker, og barnefattigdom likeså, og da har statsråden vist stor vilje, vist til handlingsplaner og tiltak og bedyret at fattigdomsbekjempelse står høyt på dagsordenen hos regjeringa. Nå har vi altså en sak hvor tunge høringsinstanser, også blant regjeringas nærmeste politiske allierte, advarer kraftig og sier at disse forslagene bidrar til økt fattigdom. Er det ikke ganske selvmotsigende å bekjempe fattigdom med den ene hånda og øke den med den andre?

Statsråd Anniken Hauglie [01:14:08]: Det viktigste tiltaket vi kan gjøre for å forebygge fattigdom for barn, er å sørge for at foreldrene deres kommer seg i jobb. En av hovedgrunnene til at vi har valgt ikke å gjøre noe med de ordningene vi har som er avledet av inntekt, er nettopp at vi ønsker å stimulere arbeidslinjen mye mer. Ingen av ytelsene man får på bakgrunn av inntekt – dagpenger, sykepenger, foreldrepenger – rører vi, og det er nettopp for å styrke arbeidslinjen i ordningene.

Jeg konstaterer at her er ikke opposisjonen enig med oss, og det synes jeg er synd. Hvis Norge framstår som attraktivt fordi det er mulig å få jobb her, er jo det bra. Det er bra at folk kan jobbe, det er bra. Noe av det som er utgangspunktet vårt i nettopp integreringsmeldingen, er å sørge for at folk rustes til å komme seg i jobb, gjennom norskopplæring, kvalifisering og raskere avklaring i mot-tak. «Fast track», et hurtigspor, inn i arbeidslivet er jo noe denne regjeringen nettopp har igangsatt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [01:15:22]: Til dette forslaget om å innføre botidskrav på fem år for kontantstøtte: Jeg regner med at regjeringen vil – og regjeringen får også flertall for det, dessverre – gjøre dette fordi de mener at dette hindrer integrering og utfordrer arbeidslin-

jen. Men hva er grunnen til at regjeringen da tror at de innvandrersfamiliene som mottar kontantstøtte, og de kvinnene vi her snakker om, automatisk vil komme inn i arbeid? For det er jo dette som må være grunnlaget for at man strammer kontantstøtteleven til sånn som man gjør her.

Statsråd Anniken Hauglie [01:16:06]: I punkt 16 i flyktningforliket ble regjeringen bedt om å «igangsette et arbeid med sikte på innføring av botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet». Stortinget vedtok at man skulle innføre botidskrav for kontantstøtte, og det ville vært oppsiktsvekkende om en regjering ikke skulle ha fulgt opp det.

Så er det helt riktig at man får ikke automatisk jobb av at man innfører botidskrav for kontantstøtte. Det er andre tiltak som skal til for det – gjennom rask bosetting, gjennom bedre norskopplæring, gjennom kompetansekartlegging, gjennom kvalifisering og aktivisering ute. Det er jo nettopp det regjeringen nå følger opp, bl.a. etter de vedtakene som ble fattet i behandlingen av integreringsmeldingen. Der følger vi opp vedtak etter vedtak nettopp for å styrke dette arbeidet.

Kirsti Bergstø (SV) [01:17:08]: På Fremskrittspartiets egen nettside og i flere intervjuer er representanten Wiborg sitert på følgende:

«Jeg og FrP mener det blir helt feil at innvandrere uten videre skal få bedre rettigheter enn nordmenn.»

Da lurar jeg på om statsråden mener dette er en riktig beskrivelse både av ordningene som vi i dag diskuterer, og av bruken av begrepet «innvandrere». Jeg lurar også på om statsråden synes debatten føres i en klok tone fra Fremskrittspartiets side.

Statsråd Anniken Hauglie [01:17:45]: Jeg har ikke sett disse videoene som representanten viser til, så jeg vil foretrekke at representanten Wiborg svarer på det selv.

Men jeg er enig med ham i at det å sidestille grupper med samme utgangspunkt, altså de med kort botid i Norge, er riktig. Jeg synes det er rimelig at personer som er kommet på humanitært grunnlag, og personer som har hatt lange utenlandsopphold og kommer tilbake til Norge uten rettigheter, også sidestilles. Det er ikke åpenbart at en person som er her på humanitært grunnlag, og en med flyktningstatus skal bli behandlet så forskjellig som det de blir. Jeg registrerer at SV og de andre mener det. Jeg er ikke enig.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingjerd Schou (H) [01:18:42]: Jeg registrerer at debatten er en forlengelse av den debatten vi hadde om både forliket om innstramminger og forliket om integrering, men denne saken handler om oppfølgingen av de vedtakene vi gjorde da. Jeg registrerer også at for flyktninger, asylsøkere og kvoteflyktninger fremmer arbeid integrering. Det er ikke slik at arbeid hindrer integrering. Det er noe av utgangspunktet for den bestillingen som regjeringen kommer tilbake med. Jeg registrerer også med noe overraskelse at Arbeiderpartiet inntar den posisjonen at

man var med på innstramminger, og så får man utredningen, men så mener man ikke noe med det allikevel.

Stortinget ba i flyktningforliket av 19. november 2015 i punkt 16 regjeringen om å «igangsette et arbeid med sikte på innføring av botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet». Det er det proposisjonen svarer på. Det er ikke en ny diskusjon om vi skal ha det eller ikke. Bestillingen var slik fordi vi mente det var nødvendig å få til innstramminger. Det mener ikke Arbeiderpartiet lenger, og jeg vil tro at folk over det ganske land vil være overrasket over at man ikke, som statsråden var inne på, vil se at man skal ha det samme utgangspunkt, både folk som av ulike grunner kommer til vårt land, og folk i vårt land, med de utfordringene de har.

Videre, i punkt 17 i flyktningforliket, bes regjeringen om å «gjennomgå særordninger for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørge for at det stilles aktivitetskrav og opptjeningskrav til disse der det er naturlig». Arbeidstilknytning som fremmer integrering, er noe av svaret på dette. Målet med disse endringene var bl.a. at vi skulle ha arbeidsincentiver, at de ikke skal svekkes, men at de snarere skal styrkes. Det var bestillingen fra et bredt forlik. Jeg tror det bare var en håndfull representanter som ikke var med, fra SV og Miljøpartiet De Grønne.

Arbeidsincentivene i forslaget er selvfølgelig ikke rettet mot personer som allerede er eldre eller uføre, men mot personer som kommer arbeidsføre til vårt land, i voksen alder, og som i dag lett kan passiviseres nettopp fordi de på grunn av de særskilte bestemmelsene i folketrygden som vi har, har utsikt til en garantert minstepensjon uten noen som helst egeninnsats. Det er nettopp det som er utgangspunktet for bestillingen i forliket om innstramminger. Jeg ser til min overraskelse at Arbeiderpartiet bare ville utrede og så ikke vil stå ved det, og er på den måten ikke i stand til å videreføre et forlik. Det bør være sånn at det skal lønne seg å være i arbeid for alle. Slik dagens regler for flyktninger utformes, gis det få eller ingen incentiver til arbeid. Det er en god ting –, arbeid fører til integrering.

Tor André Johnsen (FrP) [01:22:01]: Fremskrittspartiet har flere ganger blitt beskyldt for både å skape rasisme og å spre fremmedfrykt. Det er feil. Fremskrittspartiet mener at hvert enkelt individ er unikt, og at alle mennesker må behandles likt, uavhengig av kjønn, etnisitet, status eller religion. Fremskrittspartiet er opptatt av likebehandling og ikke forskjellsbehandling eller særbehandling. Det er ikke likebehandling som skaper misunnelse og irritasjon, som igjen dessverre kan bidra til en negativ holdning overfor nye landsmenn, i verste tilfelle rasisme, men det er særbehandling som kan skape slike situasjoner.

Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ønsker å endre det norske velferdssystemet slik at arbeidslinjen fortsetter å styrkes, og at folk flest blir behandlet likt. Det er logisk, og det er rettferdig. Dessverre ønsker stortingsflertallet, inkludert våre såkalte støttepartier, Venstre og Kristelig Folkeparti, særbehandling og diskriminering. Det er ulogisk, og det er urettferdig. Å gi flyktninger særbehandling når det gjelder økonomisk stønad fra det offentlige, vil bidra verken til økt integrering eller til økt sysselsetting. Det vil heller kunne føre til økte gnisninger og økt konflikt mellom nordmenn og flyktninger.

Særbehandling av flyktninger og gode offentlige stønader kan resultere i at flere flyktninger velger å komme til Norge for å få tilgang til våre velferdsgoder. Det er en ond sirkel, og det overrasker meg at stortingsflertallet ikke ser det. På godt norsk kalles det å være naiv. Det er nemlig ikke bare ulogisk og urettferdig å gi personer som aldri har vært i Norge, som aldri har bidratt til det norske samfunnet, særfordeler som nordmenn ikke har eller aldri vil få. Det er også nativt å tro at særbehandling og gode økonomiske incentiver ikke vil påvirke flyktninger og migranter til å velge Norge som sitt reisemål i stedet for andre europeiske land. Det ser vi i Minnesota. Det er ikke tilfeldig at somaliere valgte Minneapolis, og at de har slått seg ned i Minnesota og ikke andre stater i USA. Vi ser det på kommuner som har spesielt gode sosiale ordninger, og vi så det under migrasjonskrisen i 2015, da det var horder av migranter som gikk helt opp til Sverige. De gikk gjennom Danmark i søken etter å komme til Sverige, for de hadde hørt at der var det bedre.

Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har lagt fram et godt forslag som ville ha bidratt til å heve terskelen for å få tilgang på norske velferdsgoder, som ville bidratt til mer likebehandling, mer rettferdighet og en ytterligere styrking av arbeidslinjen. Men dessverre svikter Venstre og Kristelig Folkeparti og stortingsflertallet, slik at det motsatte blir tilfellet.

Roy Steffensen (FrP) [01:24:54]: For snart to år siden kom det mange flyktninger og asylsøkere til Europa. Det ble et enormt press på flere europeiske land, spesielt Tyskland og Sverige, men også her i Norge. På svært kort tid kom det over 30 000 asylsøkere. Det førte til et stemningsskifte i befolkningen som slo ut i kraftige bevegelser på meningsmålingene, hvor mange gikk til Fremskrittspartiet, som i flere tiår har kjempet for en streng asyl-, flyktning- og innvandringspolitikk.

Taktikken til Arbeiderpartiet og Senterpartiet den gang var å klistre seg tettest mulig til Fremskrittspartiet og gå med på nesten alle våre krav i asylavtalen som ble vedtatt på Stortinget før jul for halvannet år siden. Asylavtalen la grunnlaget for at vi kunne få en av Europas mest strenge politikk på området, helt i tråd med hva Fremskrittspartiet har kjempet for i lang tid. De politiske signalene spredte seg raskt, for på tross av en fortsatt stor tilstrømming av migranter til Europa er konsekvensene her i Norge at vi nå har de laveste asyltallene siden 1997.

Da asyltallene sank, da medieinteressen rundt asylpolitikk sank, sank tydeligvis Arbeiderpartiet og Senterpartiet sin interesse for å stå ved avtalen som ble inngått. Det er åpenbart at avtalen ble inngått for å stoppe velgerlekkasje, og ikke fordi en hadde et reelt ønske om å gjennomføre politikk. Det er ikke lenger flertall for de klare intensjonene i flere av vedtakene fra asylavtalen, og det synes jeg er skuffende.

Fremskrittspartiet ønsker fortsatt ett sett regler som gjelder for alle. Vi mener nemlig det samme enten asyltallene er høye, eller asyltallene er lave. Vi mener det er galt at flyktninger uten videre skal få bedre rettigheter enn nordmenn. Vi mener at velferdsordningene skal likebehandle flyktninger, norske statsborgere og andre med lovlig opphold i Norge, og jeg synes det er synd at flertallet nå stemmer ned forslag som ville strammet inn på ytelsene

og brakt dem noe nærmere ordningene i andre europeiske land.

Jeg synes det er overraskende at Senterpartiet og Arbeiderpartiet mener det er helt greit at norske statsborgere som flytter tilbake til Norge etter lengre utenlandsopphold, skal få dårligere ordninger enn nyankomne flyktninger. Jeg tror mange vil reagere på at Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil beholde særordninger for flyktninger, men samtidig er det bra at dette kommer nå før valget, sånn at de som er opptatt av en streng, men rettferdig politikk på dette området, ser at Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke er til å stole på når retorikk skal gjøres om til politikk.

Mazyar Keshvari (FrP) [01:27:43]: Jeg synes det er synd at man lar den muligheten man har nå, gå fra seg og later som om man ikke har kunnskap om hvordan det systemet vi har i dag, fungerer og hva slags utslag det gir. Når man hører enkelte av talerne, skulle man tro at de modellene vi har i dag, uendret, gir gode resultater, og det er jo ikke tilfellet.

Hvis vi ser på alt vi har av tilgjengelig objektiv statistikk, empiri, forskning og kunnskap på dette feltet, viser det seg at det ikke er bærekraftig. Representanten fra Arbeiderpartiet viste til Brochmann-utvalget, og det synes jeg er interessant, for Brochmann-utvalget er veldig klare og tydelige på hva konsekvensene er. Det er kutt i velferd.

Jeg siterer fra en artikkel om utvalgets rapport:

«Hvis en stor del av innvanderne ikke er selvforsørgende, vil høy innvandring øke veksten i velferdsutgifter og offentlige tjenestetilbud med dagens norske velferdsnivå, mener utvalget. Brochmann-rapporten peker på at dette kommer på toppen av eldrebølgen som vil utfordre finansieringen av velferdsstaten i tiårene fremover. Høyere innvandring gir også flere innbyggere, som selv med norsk økonomisk adferd bruker mer velferd enn det skattepengene klarer å finansiere. Oljepengene er helt uavhengig av antall personer, og de må deles på flere jo flere innbyggere Norge får.»

Videre i artikkelen står det:

«Innvandring vil altså forsterke fremtidige kutt i offentlige velferdstilbud (...) som følge av eldrebølgen og avtagende inntekter fra olje- og gassproduksjonen, konkluderer utvalget.»

Det er ikke sånn at man ikke har kunnskap om hva som skjer hvis man ikke gjør noe med de velferdsordningene vi har, for å få flere over i arbeid. Det mest alvorlige som utvalget peker på, er at dette bryter med tilliten, for videre sies det:

«At høy innvandring vil skape ubalanse for AS Norge, kan også utfordre den tverrpolitiske oppslutningen om velferdsstatens grunnstruktur, mener utvalgslederen. – Større deler av majoritetsbefolkningen kan etter hvert ønske å reservere full tilgang til velferdsgodene for de norskfødte, eller foretrekke private løsninger, sier Grete Brochmann. Hun mener økonomisk ulikhet også kan sette innvandrerbefolkningen på sidelinjen.»

Det er altså ikke småtterier man kommer fram til. Hele velferdsmodellen vi har, og den måten vi har organisert samfunnet vårt på, står i fare ved at vi ikke kan klare å finansiere den i framtiden hvis vi ikke gjør noen grunnleggende endringer. Jeg mener det regjeringen har lagt fram, ville bidratt til å gjøre kloke endringer i tide.

Martin Kolberg (A) [01:31:01] (komiteens leder): Relasjonen til flyktningavtalen er et sentralt punkt i denne debatten, og jeg mener at det er meget tydelig sagt fra representanten Christoffersen og andres side at Arbeiderpartiet står ved det vi sa i forliket. Men det er ikke noen automatisk forpliktelse å følge opp regjeringens forståelse av det punktet – det vil jeg bare slå fast.

Når jeg tar ordet, er det først og fremst fordi jeg sitter og lytter, både på kontoret og her, til innholdet i en del av argumentasjonen, spesielt fra Fremskrittspartiets representanter i denne diskusjonen. Det er selvfølgelig emosjonelt, men jeg for min del må si at jeg blir ganske forskrekket over det, for hvis vi hører på hva som blir sagt, og dybden i hva som blir sagt, utfordrer det norsk politisk kultur og samfunnsforståelse på veldig, veldig mange måter. Egentlig utfordrer det det grunnleggende i norsk demokrati, nemlig forståelsen av humanisme. Det vi snakker om her, som representanten Lundteigen så veldig godt sa, og som jeg vil gjenta, er flyktninger. Det er mennesker som er kommet hit, og som har fått opphold, også av den nåværende regjeringen, for å kunne være i Norge og leve sitt liv i Norge. Og så skal vi gjennom en del tiltak, foreslått av regjeringen, gjøre livet vanskeligere for dem. Hvorfor i all verden skal vi gjøre sånt i Norge? Man fører attpåtil en del teknisk argumentasjon for å bygge opp en slik forståelse, som jo ikke er noe annet enn en byråkratisk tilnærming. Det gjelder også statsråden. Det er akkurat som man lager et motsetningsforhold mellom det at arbeidslinja er nyttig, som alle er enige om, og det at man skal ha disse ordningene, som har vært etablert i 20–30 år – selvfølgelig er det ikke et motsetningsforhold. Disse tingene utfyller jo hverandre og gjør det lettere for disse stakkars menneskene som har kommet til Norge.

Og enda verre er dette argumentet som går igjen: Hvis det blir for bra, kommer det for mange. Hva slags humanistisk tilnærming er det, når man er i en situasjon hvor man har gitt disse menneskene opphold i landet?

Dette er en debatt vi ikke skulle hatt. Det er et forslag som ikke skulle vært fremmet, fordi det har en slik utfordring til den grunnleggende forståelsen av norsk demokrati og humanisme.

Karin Andersen (SV) [01:34:15]: Opptakten til denne saken var ikke pen, og fortsettelsen er det heller ikke. Da flyktningkrisen kom, var veldig mange mennesker på flukt. Den norske regjeringen lot det oppstå et kaos. De høstet politisk flertall i Stortinget for innstrammingsforslag som i ettertid har vist seg ikke å være holdbare, og takk og pris for at flere partier snur i forhold til det de gikk med på da. Det ville ikke ivarett Norges forpliktelser overfor flyktningene, og det ville gjøre integreringen vanskeligere. Jeg hører noen er stolte over at man ikke tar imot folk som flykter fra krig. Det er jeg – og SV – dypt uenig i.

Det å være flyktning er ikke å misunne noen, som det virker som noen synes. Da jeg hørte representanten Schou, ble jeg helt forferdet. Hun snakker som om det er slik i Norge at friske, arbeidsføre folk får uføretrygd. Nei, de gjør ikke det, og de skal ikke ha det. Det skal heller ikke flyktninger ha hvis de er friske og arbeidsføre. Men hvis de derimot er uføre, trenger de en trygg ytelse å leve av. Det er best for dem, og det er best for Norge. Og hvis de trenger arbeidsavklaringspenger i en periode for å kunne komme i arbeid, hvorfor skulle de ikke få det? Da har de jo

sjangs til å komme i arbeid, som alle sammen står her og messer om. Det er akkurat det samme denne regjeringen, Fremskrittspartiet og Høyre, holder på med når det gjelder velferds- og sosialpolitikken ellers. De tror at når folk blir tatt fra uføretrygd, barnetillegg, arbeidsavklaringspenger og sosialhjelp, blir de liksom friske, og så står det plutselig et arbeidsmarked der også som vil ha dem – eller at de på et eller annet merkelig vis får språkkunnskaper eller kompetanse som de ikke har fra før. Jeg minner igjen om at dette er flyktninger som kommer. De har ikke hatt sjangs til å gjøre det på forhånd.

Så hører jeg arbeidsministeren stå og si at de styrker språkopplæringen. Nei, denne regjeringen har ikke styrket språkopplæringen. Tvert imot, de har kuttet språkopplæringen for dem som søker asyl, og noen av dem kan få flyktningopphold, og noen av dem får opphold på humanitært grunnlag. Det er et opplegg for flere arbeidsledige. Det er et opplegg for at flere skal sitte passive lenge og ikke bruke tida fornuftig og lære seg norsk. Det er et opplegg for høye utgifter i framtida, mens det å gi folk mulighet til å forsørge seg hvis de ikke er i arbeid, er et opplegg til gode for hele samfunnet.

Erlend Wiborg (FrP) [01:37:41]: Det har vært en relativt forutsigbar debatt. Det var få som egentlig hadde ventet at Gahr Støre eller Slagsvold Vedum hadde tatt seg tid til å være med i denne viktige debatten. Jeg registrerer at de har valgt å utebli fra den.

Det vi tydelig ser, er at Arbeiderpartiet og Senterpartiet prøver – og jeg tror de har de beste hensikter – men jeg er redd de gjør flyktningene en bjørnetjeneste. Å tro at å gi mennesker passive ytelser uten at det skal stilles krav vil hjelpe dem i samfunnet, å tro at det hjelper mennesker som i mange tilfeller også har hatt forferdelige opplevelser, tror jeg er feil.

Jeg registrerer også at representanten Martin Kolberg sa at Arbeiderpartiet står ved flyktningavtalen. De har bare en litt annen forståelse av den. Men det står i asylavtalen at regjeringen skal gjennomgå særordningene for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav der det er naturlig. Arbeiderpartiet gjør det motsatte i dag, med ett unntak – kontantstøtten. Men på alle andre områder følger ikke Arbeiderpartiet opp det. Hvis Arbeiderpartiet mener at regjeringen har forstått asylavtalen feil, da må Arbeiderpartiet som landets største parti kunne komme her og fremme alternative forslag til hvordan de ønsker å fjerne særordningene. Det gjør ikke Arbeiderpartiet. De har heller gått i kompaniskap med Senterpartiet og velger en naiv politikk.

Representanten Andersen hørtes nesten ut som om hun mener det kun er flyktninger som sliter på arbeidsmarkedet, og at det kun er flyktninger som sliter med fattigdom i Norge. Det er mange nordmenn som sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet. Det er mange nordmenn som sliter med fattigdom. Er det én ting jeg tror de synes er dypt urimelig, er det at flyktninger har særfordeler som ikke de har. Det vil ikke hjelpe de fattige nordmennene, tvert imot vil det bidra til å skape økt polarisering og en stor frustrasjon, som Fremskrittspartiet deler, for vi ønsker som sagt ett sett regler i Norge. Vi er imot særfordeler for flyktninger, innvandrere eller andre grupper.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [01:40:38]: Jeg tar ordet fordi flere av Fremskrittspartiets talere driver en bevisst sammenblanding av begrep som flyktninger og innvandrere. Det ser ikke ut som de er villig til å ha det presisjonsnivået som ellers er nødvendig her. Jeg er ikke skuffet over det – det er bare sånn Fremskrittspartiet er.

Senterpartiet gjør ikke flyktninger en bjørnetjeneste. Det Senterpartiet gjør, er å stå fast ved det som har vært norsk politikk fra 1971, nemlig å erkjenne at flyktninger er i en særstilling. Når du flykter til Norge, flykter du fra alt. Du er i en situasjon som er svært sårbar, og da er du nødt til å ha et sikkerhetsnett i Norge sånn at du skal ha en rimelig mulighet til å komme i gang i ditt nye land og gjøre en god jobb – jeg kjenner såpass mange flyktninger som gjør det de kan for å tjene til livets opphold i sitt nye land.

Det Fremskrittspartiet her driver med, er ganske usmakelig. Det snakkes om at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har en naiv politikk. De har ikke noen naiv politikk. De har en høyst realistisk politikk som innebærer at disse menneskene skal gis en mulighet til å bli gagns mennesker i Norge. Det er en fordel for det norske samfunnet også. Det er en klar fordel for det norske samfunnet at vi har en holdning sånn at vi kan videreføre det som sosialminister Egil Aarvik i 1971 innførte om at flyktninger skulle ha en særstilling. Jeg er stolt over den beslutningen som ble tatt den gangen, og jeg er stolt over at det blir videreført i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [01:42:41]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven mv. (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.) (Innst. 390 L (2016–2017), jf. Prop. 74 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Stefan Heggelund (H) [01:43:26] (ordfører for saken): President – og til alle dem som følger med i de tusen hjem: La meg først få lov til å takke komiteen for et godt samarbeid.

Arbeidsavklaringspengene er en viktig sak. Til sammen er det flertall for alle regjeringens forslag. Det gleder meg. Vi stemmer for viktige endringer i AAP, en ordning som er relativt fersk, men hvor behovet for justeringer allerede har meldt seg.

La meg begynne med å si at debatter om sosialpolitikk i Norge har en tendens til å bli ideologiske. Jeg synes egentlig det er litt unødvendig. Alle partiene som er representert på Stortinget, er opptatt av at man skal ha en god, velfungerende velferdsstat som hjelper dem som trenger

det. Spørsmålene man da diskuterer, gjelder virkemidlene, og da er det absolutt relevant å se på forskningen.

Arbeidsavklaringspenger ble ved innføringen omtalt som indrefilet i innholdsreformen i Nav – og for en indrefilet det var. Noe av poenget var at man skulle jobbe for å avklare flere til arbeid. Var det det som ble resultatet? Nei, det var det ikke. Det ble til en vag helserelatert ytelse der man risikerte å havne lenger unna arbeidslivet enn man var da man kom inn i den. Forskningen forteller oss om unge mennesker som etter fire år på AAP ikke er et skritt nærmere arbeid, men som også mister inntektssikringen sin. Det eneste alternativet man da står igjen med, er sosialhjelp.

Forskningen viser for øvrig også at en del i utgangspunktet kanskje hadde fått bedre hjelp av kommunen, f.eks. unge mennesker som ikke er alvorlig syke, eller rusmisbrukere. Det minner oss om en av konklusjonene fra evalueringen av Nav-reformen:

«Det kanskje mest alarmerende funnet i denne artikkelen er de tilsynelatende vedvarende negative effektene av NAV for unge mottakere av helserelaterte ytelser. Det kan se ut som om denne gruppen og dens jobbsikter har vært mest skadelidende av overgangen til NAV. Veksten i antall unge mottakere av helserelaterte ytelser har lenge vært en bekymring, og det ser altså ikke ut til at etableringen av NAV har bedret situasjonen – heller tvert i mot.»

Derfor er endringene regjeringen gjør med Nav, viktige. Derfor er det viktig å se samarbeidspartienes sosialpolitikk i sammenheng. Vi har styrket sosialhjelpen ved å innføre aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottagere. Vi har styrket arbeidet med rus og psykiatri, både ved å gjennføre den gylne regelen og gjennom en viktig opptrappingsplan på 2,4 mrd. kr, hovedsakelig til kommunene.

Hva innebærer det? Jo, det innebærer at vi bygger opp alternativer til de helserelaterte ytelsene i Nav. Det er mye som tyder på at folk i dag blir skjøvet inn i de helserelaterte ytelsene i mangel av gode alternativer. Derfor bygger vi dem opp. Og forskningen gjennomført av et av de sterkeste forskningsmiljøene på dette området viser den sterke medikaliseringstrenden som har vart en lang stund.

Endringene i AAP vi nå diskuterer, er en del av den helhetlige sosialpolitikken til regjeringen og samarbeidspartiene. Det skal ikke lenger være en vag helserelatert ytelse, det skal være en helserelatert ytelse, slik at vi sikrer at det er dem som trenger ytelsen, som kommer inn på den. Det skal ikke være en ordning med dårlig oppfølging, det skal være en ordning med god oppfølging. Derfor lovfester vi for første gang oppfølgingspunkter i ordningen. Det skal ikke være en ordning det tar lang tid å komme ut av, det skal være en ordning der man får hjelp raskere, som sørger for at man så raskt som mulig kan komme tilbake i arbeid. Derfor endrer vi varigheten til ordningen.

Jeg skulle ønske at Arbeiderpartiet så nødvendigheten av å handle ansvarlig i spørsmål om å forbedre trygdeordninger, gjøre dem slik at de virker bedre. Men den tiden er forbi. Arbeiderpartiet er ikke lenger interessert i disse spørsmålene – de har abdisert fullstendig i sosialpolitikken. Kanskje er det dårlige minner fra implementeringen av Nav-reformen som gjør det, kanskje tror de at det gir dem en kortsiktig, opportunistisk gevinst. Men summa summarum er at ansvarligheten i disse spørsmålene er borte, ønsket om å finne de gode løsningene er forduftet.

Det er i dag flertall for alle forslagene regjeringen har fremmet – en ny, helhetlig sosialpolitikk som gjør Nav bedre rustet til å hjelpe folk raskere.

Rigmor Aasrud (A) [01:48:25]: For mange er utenfor både arbeidsliv og utdanningsløp i dag. Det er det en felles politisk oppfatning om. Virkemidlene for å bøte på problemene er det derimot uenighet om. Forslaget i dag, som omhandler innstramminger i arbeidsavklaringspenger, er ett av mange eksempler på hvordan partiene tenker forskjellig om virkemiddelbruken. Vi så det i saken vi akkurat har ferdigbehandlet. Vi har sett det i saken om kutt i barnetillegget for uføre. Vi har sett det i kuttet for dagpengemottakere. Vi har sett det i kuttet i supplerende stønad og bostøtte.

Så til saksordfører Heggelund: Nei, Arbeiderpartiet har ikke abdisert i sosialpolitikken, men vi har ikke tro på at det å kutte i ytelser får folk i arbeid. Arbeidsavklaringspengene skal jo gjøre akkurat det – få folk klare for arbeid eller avklare om man ikke kan arbeide, eller kanskje arbeide noe. Forslaget fra regjeringen er todelt: å få færre inn på ordningen og la dem som kommer inn, bli der kortere. Det er jo en god målsetting, men en målsetting som krever en helt annen virkemiddelbruk enn regjeringen og stortingsflertallet legger opp til.

I dag sies det at det er mange som kommer inn på ordningen med arbeidsavklaringspenger uten å ha tunge nok diagnoser. Hjelper det da å kutte i tiden en person kan bruke på å bli avklart? Arbeiderpartiet mener at folk må få være på arbeidsavklaringspenger til de har fått den oppfølgingen som trengs for å komme i arbeid. Først da kombinerer vi arbeidslinjen med inkludering i arbeidslivet. For noen er ett år lenge nok, for andre kan det være riktig å forlenge tiden utover det som er dagens grense på fire år, hvis det betyr at en person kan komme inn igjen i arbeidslivet – helt eller delvis.

I stortingsmeldingen om Nav, som vi behandlet i denne sal for bare noen måneder siden, var det stor oppslutning om at vi trengte myndige Nav-medarbeidere som kunne se hvordan mennesker er forskjellige og i større grad skreddersy tilbud til den enkelte. Jeg kan ikke huske at det var noen som mente at myndiggjøringen skulle bety en innskrenkning av mulighetene for dem på arbeidsavklaringspenger, at systemet skulle bli viktigere enn menneskene.

Det er over 100 000 ungdommer mellom 18 og 30 år som verken er i jobb eller utdanning. Det bekymrer. Det er kanskje den største utfordringen vi som samfunn står overfor. Da må tiltakene stå i stil med utfordringene. Jeg merket meg at saksordfører Heggelund ikke brukte «kraftfulle» om regjeringens tiltak, slik han har pleid å gjøre tidligere, og det er kanskje fordi han har fått tenkt seg om, for det er jo ikke noen kraftige tiltak i det regjeringen har lagt fram. Man skal få møte en saksbehandler etter to måneder. Det er 30 mill. kr til nye tiltak som skal brukes på en målgruppe på 100 000, altså 300 kr per person i året, og det er 1 000 nye tiltaksplasser som skal fordeles på de samme 100 000 ungdommene. Jeg skjønner godt at representanten Heggelund har sluttet å kalle tiltakene for kraftfulle, jeg tror faktisk ikke det hadde bestått NRKs faktasjekk hvis de hadde ønsket å sjekke akkurat det.

Den mangelfulle satsingen fra regjeringens side er kanskje grunnen til at regjeringspartienes representanter gjennom hele våren har brukt mye tid på å forsøke å overbevise

seg selv og andre om at vårt svar, en aktivitetsreform for akkurat denne målgruppen, er både klar og unyttig. Vi har i motsetning til flertallet nye ideer og løsninger som er mer ambisjonsrike enn å kutte i ytelsene, men dessverre ser det ikke ut til at flertallet i dag støtter vårt forslag om en aktivitetsreform – akkurat som forslaget vårt om et Nav Ung ble nærmest latterliggjort i denne salen.

Da er det interessant å se hva regjeringspartiene er blitt enige med opposisjonen om nå. Det er jo et kraftfullt tiltak, der man skal be regjeringen vurdere å legge til rette for en forsøksordning med tiltak for ungdom som verken er i utdanning eller arbeid. Det blir nok *schwung* på det.

Manglende aktivitet og tiltak fra regjeringens side er årsaken til at vi ikke støtter forslaget om å snevre inn kriteriene. Vi kommer til å stemme for det forslaget som går på at vi skal kodifisere den praksisen som sier at kun fire ukers opphold i utlandet godkjennes for dem som mottar arbeidsavklaringspenger, hvis ikke et slikt opphold er medisinsk begrunnet.

Så vil jeg i tillegg ta opp forslaget som vi fremmer sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Da har representanten Rigmor Aasrud tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [01:53:44]: Jeg vil begynne med å si at jeg tror saken om endringen i folketrygdens regler om arbeidsavklaringspenger er en av de tre viktigste sakene vi behandler i arbeids- og sosialkomiteen denne stortingsperioden. De andre to sakene var endringene i arbeidsmiljøloven og Prop. 85 L for 2016–2017, om særfordeler for flyktninger, som vi også behandler i dag.

Det er en enkel grunn til at jeg mener disse tre sakene er så viktige. De handler alle sammen om velferdssamfunnets bærekraft. Arbeidsmiljølovens endringer gjør det enklere for folk å kombinere jobb og fritid, og det blir greiere for virksomheter å ansette folk. Det gir folk som har slitt med å komme seg i arbeid, en fin mulighet til å vise hva de duger til.

Saken om særfordeler for flyktninger er også viktig, for den avgjør både om flyktningen skal bli dyttet inn i en evig tilværelse som særlig tilfelle og om legitimiteten i innvandringspolitikken, for det er faktisk ikke slik at folk flest synes det skal være forskjell på hvilke rettigheter man har.

Tilbake til arbeidsavklaringspengene og tilleggsstønader for arbeidsrettede tiltak: Kjernen i saken er i bunn og grunn hvordan vi skal kunne hjelpe unge som er på AAP tilbake til eller ut i arbeid. Overgang til arbeid og aktivitet gjennom en tettere og mer arbeidsrettet oppfølging skal styrkes. Vi ønsker å understreke at arbeidsavklaringspengene er en midlertidig ytelse som skal sikre inntekter ved avklaring og gjennomføring av arbeidsrettet aktivitet.

Jeg skal ikke gjenta for mange tall fra meldingen, men det er lett å bli skremt når man leser om hvor mange som er på AAP, hvor mange som ikke kommer tilbake til jobb, og hvor mange som går over til å bli uføre.

Alt i alt er meldingsdelen i stor grad en beskrivelse av hvor tungt det er. Da synes jeg at vi skal se forbi statistikken. Da skylder vi alle enkeltpersoner å se at de er mennesker, de er mennesker med forskjellige behov, forskjellige forutsetninger og forskjellig vei tilbake til jobb. I proposisjonen foreslås en rekke endringer. Når vi snakker om noe

så stort som AAP, kan hver endring synes liten. Vi skal huske på at hver endring gir store utslag for folk. Det er derfor jeg har stor tro på at f.eks. endringer i mobilitetskravet skal hjelpe noen. Kanskje kan det føre til at de får seg jobb der de skal bo. Jeg har tro på at aktivitetsplikten kan hjelpe noen til å komme seg opp om morgenen – prøve hvor mye de klarer å jobbe. Kanskje kan det føre til at de finner seg en jobb tilpasset sine evner.

Jeg har også tro på at alle endringene vi gjør her i dag, hjelper enkeltmenneskene ut i jobb.

Jeg er glad for at vi får flertall for konstruktive og gode forbedringer av dagens ordninger. Dette er endringer for å få flere i jobb og for å sikre velferdsordningene i framtiden.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [01:56:45]: Arbeidsavklaringspenger, AAP, er en midlertidig ytelse som ikke skal vare lenger enn det som er nødvendig for å få mottakeren i eller tilbake til arbeid, eller få avklart om vilkårene for å få uføretrygd er oppfylt. Hovedbildet er at AAP-ordningen ikke har ført til kortere varighet for trygd enn det som var tilfellet tidligere da AAP var tre ytelser: rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Et hovedproblem synes å være at oppfølgingen av den enkelte ikke er god nok.

Kristelig Folkeparti støtter intensjonen om å presisere i formålsbestemmelsen at ordningen er en helserelatert ytelse, men mener at denne presiseringen gjør det nødvendig med et tilbud til dem som ikke defineres å ha krav på ytelsen. Kristelig Folkeparti mener også at det å fjerne mulighetene for at de som ikke har lang botid i Norge, kan motta arbeidsavklaringspenger, neppe vil bidra til at flere kommer i arbeid, men kanskje bidra til at flere holdes utenfor arbeidslivet. Regjeringa foreslår å lovfeste arbeids- og velferdsetatens praksis om å avgrense utenlandsopphold for mottakere av arbeidsavklaringspenger. Dette handler om å lovfeste gjeldende praksis. En lovfesting vil imidlertid kunne gjøre det vanskeligere for arbeids- og velferdsetaten å utvise skjønn i utbetaling av arbeidsavklaringspenger. Derfor er Kristelig Folkeparti kritisk til det forslaget.

Det kom en rekke innvendinger mot mobilitetskravet som er foreslått av regjeringa. Kristelig Folkeparti mener det bør være den enkelte situasjon og helsestilstand som er avgjørende for om det er hensiktsmessig å kreve at mottakere av arbeidsavklaringspenger flytter. Hvis ikke kan muligheten for arbeid reduseres snarere enn å styrkes. Regjeringa foreslår å endre beregningsgrunnlaget for arbeidsavklaringspenger på en måte som betyr en innstramning for dem som har prøvd å stå i jobb i forkant av en sykdomsperiode gjennom å redusere arbeidsmengden. Kristelig Folkeparti er kritisk til dette.

Vi mener videre at en karenstid på 52 uker vil kunne avskjære folk som har et reelt behov for arbeidsavklaringspenger, fordi de står utenfor arbeid med bakgrunn i et betydelig helseproblem.

Varigheten på ytelsen og omfanget av unntak er et særlig viktig punkt i denne saken. På den ene siden er det viktig at AAP-perioden ikke er så kort at dette fører til økt tilgang til og press på uføretrygden. Dersom maksimal varighet er nådd, og sykdommen som gir redusert arbeidsevne vedvarer, vil de fleste sannsynligvis få innvilget uføretrygd. Å ha så strenge varighetsbegrensninger at det gir

flere uføretrygdde, vil ikke være tjenlig verken for den enkelte eller for samfunnet.

På den andre siden bør ordningen være midlertidig i større grad enn det som har vært tilfellet med dagens regler, med fire år som begrensning og liberale unntaksregler som gir ytterligere varighet. Sannsynligheten for overgang til arbeid øker vesentlig når den maksimale varigheten nærmer seg. Et strammere stønadsbeløp kan bidra til raskere oppfølging av den enkelte og igangsetting av aktivitet, som igjen kan gi raskere arbeid.

Den løsningen som Kristelig Folkeparti mener ivaretar begge hensyn best mulig, er alternativet som også fikk størst tilslutning under høringen – fra 19 høringsinstanser, herunder de fleste kommunene, Nav-kontorene, Spekter, Virke, YS og subsidiært fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon og Norges Handikapforbund. Denne løsningen innebærer en maksimal varighet på tre år. Unntak tidsbegrenses ikke, men det strammes inn på vilkårene for unntak.

Senterpartiet fremmer forslag om dette alternativet, og Kristelig Folkeparti kommer derfor til å stemme for Senterpartiets forslag.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [02:00:50]: Erfaringer viser at det er mange svakheter ved arbeidsavklaringspengerordningen, svakheter som går ut over dem som er innenfor ordningen. Det er veldig mange eksempler på mennesker som ikke får den bistanden de trenger, og at tida går og det stadig blir vanskeligere. Nav må gjøre en langt bedre jobb, for dess lengre tid en går på arbeidsavklaringspenger, dess vanskeligere er det å komme tilbake til arbeidslivet. Det er utgangspunktet for Senterpartiet.

Etter vårt syn må det være et mål for mottakere av arbeidsavklaringspenger at de får tett oppfølging, får konkret innhold i og plan for sin stønadsperiode og unngår ventetid som følge av at veilederne hos Nav har for mange å følge opp. Vi mener videre at det må være til beste for den enkelte å få avklart sin situasjon så raskt som mulig, samtidig som det tas hensyn til de helsemessige utfordringer den enkelte har, og at det gjøres individuelle vurderinger i hvert enkelt tilfelle.

Vi mener at en endring som innebærer at maksperioden for å motta arbeidsavklaringspenger blir redusert fra fire til tre år, forutsetter at Nav-kontorene får ressurser og myndighet til oppfølging av brukerne, og at det innvilges nødvendige unntak for dem som trenger det. Det er altså en klar sammenheng når vi gir tilslutning til å gå fra fire til tre år, at Nav-kontorene får de nødvendige ressurser for å foreta den individuelle vurderingen, og at vi får en helt annen effektivitet og mulighet for brukerne til å få et godt tilbud, noe de ikke har i dag.

Men Senterpartiet støtter ikke at det skal være en tidsbegrensning på unntak fra maksimal varighet, og mener videre at vilkårene for unntak må håndheves av Nav lokalt. Det innebærer at det er Nav lokalt som skal ha det siste ordet når det gjelder forlenging av stønadsperioden utover tre år, og at dette legges til grunn når ansvarlig enhet i Nav skal fatte vedtaket. Det er vår linje, som jeg har sagt i mange sammenhenger: Gi større myndighet og ansvar til før-

stelinjen i offentlig sektor – myndige fagpersoner som opptre i tråd med ledelsens intensjon.

Senterpartiet viser videre til at det er lagt opp til at personer med helseproblemer som har behov for et lengre stønadsløp for å avklare arbeidsevne eller for å komme tilbake i arbeid, fortsatt skal få det. Vi mener det er helt avgjørende at veileder ved Nav lokalt har, som sagt, reell beslutningsmyndighet knyttet til varighet og unntak utover maksperioden. Vi legger til grunn at mottakerne av arbeidsavklaringspenger får beholde ytelsen fram til vedkommende er avklart mot arbeid eller andre ytelser. Vi mener derfor at unntak fra maksperioden ikke skal tidsbegrenses slik det er foreslått, fordi dette vil gjøre det vanskelig for dem som er i lange behandlings- eller tiltaksløp. Det vil videre være mulighet for lengre stønadsløp for dem som opplever betydelig ventetid når det gjelder medisinsk utredning, behandling eller plass i arbeidsrettede tiltak, eller som ikke har nådd sitt mål innenfor en viss tidsfrist, men som er i et hensiktsmessig løp mot arbeid.

Senterpartiet fremmer på denne bakgrunn sitt eget forslag, og jeg tar det opp. Jeg er svært glad for å få støtte fra Kristelig Folkeparti – Kristelig Folkeparti argumenterte glitrende for vårt standpunkt i saken – og fra alle de instansene som har gitt støtte til dette forslaget.

For øvrig støtter Senterpartiet ikke innføring av en karenperiode på 52 uker i forbindelse med en ny periode med arbeidsavklaringspenger, § 11-31. Vi viser til at det etter gjeldende rett skal gjøres en ny vurdering av vilkårene for en persons rett til arbeidsavklaringspenger, basert på nytt saksforhold, i tilfeller hvor stønadperioden er utløpt. Vi mener at en karenperiode på 52 uker vil kunne avskjære folk som har et reelt behov for arbeidsavklaringspenger fordi de står utenfor arbeidslivet på grunn av et betydelig helseproblem. Vi mener at disse menneskene ikke vil få andre muligheter enn å søke om økonomisk sosialhjelp fra kommunen dersom vi ikke gjennomfører det som jeg nå har sagt.

Til slutt: Senterpartiet støtter forslag nr. 1, som er fremmet av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. I den forbindelse er Senterpartiet opptatt av at unge mottakere av arbeidsavklaringspenger må oppfylle aktivitetskrav dersom helsesituasjonen gjør det mulig. Der er vi faste og klare: Hvis helsa gjør at du kan arbeide, skal du også arbeide.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Marianne Øren (V) [02:06:22]: Det har over lengre tid vore klart at noko må gjerast med ordninga med arbeidsavklaringspengar. For mange går for lenge på arbeidsavklaringspengar, særleg gjeld det unge. Me har rett og slett ei moralsk plikt til å få avklart folk fortare. Det er krevjande for den enkelte å gå i uvisse, og det er dyrt for staten. Difor er me i Venstre svært glade for at regjeringa no har levert denne saka til Stortinget, der det vert foreslått ei rekkje større og mindre endringar i ordninga. Saksføraren har på ein god måte gått gjennom desse, og frå Venstre si side sluttar me oss til det aller meste som er sagt, og til hovudtrekka i proposisjonen.

Den viktigaste endringa som vert gjort, er at hovudregelen med tanke på tida som går, vert endra frå fire til tre år. Det er etter Venstre sitt syn svært fornuftig, ja, det er

faktisk såpass fornuftig at det er ei endring me har foreslått i våre alternative statsbudsjett dei to siste åra. I arbeidet med desse gjekk me til dei gamle proposisjonane frå då AFP-ordninga vart innført, og forsøkte å finne bakgrunnen for kvifor ein i si tid landa på ein fireårsregel. Men så vidt ein kunne sjå, var dette berre sett ut ifrå ei heilskapsvurdering i departementet. Det er ikkje ein god nok argumentasjon for at alt skal vere slik som det alltid har vore.

Ein tidsperiode på tre år bør vere tilstrekkeleg for dei aller fleste for å få gjort nødvendige avklaringsar med tanke på utdanning, medisinsk oppfølging osv. For oss i Venstre er det viktig at dette tidskravet ikkje først og fremst er eit krav til den enkelte brukar, men først og fremst er eit krav til Nav sjølv. Me veit frå erfaring og forskning at avklaring av brukarar har ein tendens til å skje mot slutten av ein stønadperiode – det er vel berre slik systemet har ein tendens til å fungere, dessverre – og at ein brukar ressursar på det som hastar mest. Det me gjer med dagens vedtak, er rett og slett å gje Nav klar beskjed om at framover skal avklaring skje fortare, av omsyn til brukaren.

Føremålet med denne endringa er å få avklart folk fortare, men ei sideeffekt er òg at det offentlege vil spare til dels betydelege ressursar. For alle som kjem i jobb etter tre år i staden for etter fire, styrkar me berekrafta i velferdsstaten betrakteleg. I samband med Venstre sitt alternative statsbudsjett rekna Finansdepartementet ut at ei slik endring anslagsvis ville føre til at ein sparar om lag 2,2 mrd. kr i året. Dette er midlar som vil kome godt med til f.eks. å styrkje helsetilbod, utdanningstilbod og anna oppfølging.

Framover må det vere ei hovudlinje – i denne ordninga som i andre – at me brukar dei store midlane på å støtte opp om arbeid og aktivitet, ikkje på passiviserande ytingar. Endringa i dag er eit godt bidrag til det.

Ikkje alle vil kunne verte avklarte på tre år. Nokre treng, av ulike grunnar, litt lengre tid. Difor støttar me opp om at det framleis skal vere ein unntaksregel med moglegheit for forlenging. Men me er einige med regjeringa i at det bør vere ein tidsfrist også her – ikkje som i dag, at unntaket er uavgrensa. To år synest å vere ein god balanse mellom dei ulike omsyna her, og Venstre vil støtte det.

Til sist vil eg seie at det er synd at me ikkje kunne få eit endå breiare fleirtal bak denne lovendinga enn me faktisk får. Det har vore anslag til positive taktar i Arbeidarpartiet den siste tida, og så vidt eg har registrert, foreslo programkomiteen deira å redusere normalperioden for heile AFP heilt ned til to år, ut ifrå dei same omsyna som gjer at me no justerer det ned til tre år. Men i Stortinget står altså Arbeidarpartiet fast på fire år. Eg trur at tida vil vise at den endringa me no gjer, er fornuftig, og eg håpar at dei andre partia vil kome etter, etter kvart.

Kirsti Bergstø (SV) [02:11:01]: Det er et tydelig skille i velferdspolitikken mellom høyresiden og venstresiden. Men vi samles likevel om en del felles visjoner for Nav, og vi har samlet oss om at det skal være én dør til velferd. Det er bra. Men det er problematisk at vi har en regjering som stadig vekk prøver å gjøre døra smalere eller smelle den igjen. For det er det som skjer når Nav-kontor sentraliseres og flyttes bort fra folk og fra lokal-samfunn. Det er det som skjer når inngangskrav til ytelser snevres inn på en måte som gjør at folk kan bli stående med dårlig helse i en vanskelig livssituasjon uten stønad.

Det frykter vi kan skje i behandlingen av denne saken, for selv om vi alle er enige om at arbeidsavklaringspenger i seg selv ikke er bra for ungdom, så må det bedre systemer på plass før ordningen eventuelt snevres inn.

Jeg har snakket med unge mennesker som har vært på arbeidsavklaringspenger like lenge som denne regjeringen har sittet, uten å få oppfølging i det hele tatt. Derfor foreslår vi en aktivitetsreform for å sikre ungdom på arbeidsavklaringspenger som har restarbeidsevne, tilbud om arbeid, aktivitet, utdanning. Det er i tråd med hvordan vi tenker. SV har ved flere anledninger fremmet en ungdomsgaranti som skal gi alle mennesker under 26 år rett til arbeid, aktivitet, kompetanseheving. Det handler om at unge mennesker må få muligheter, og at tett og individuell oppfølging er noe som virker.

Regjeringen vil kutte i antall år med ytelser, men uten å sikre oppfølging av dem det gjelder, for da hadde man gjort det, og da hadde man gjort det med tydelige og sterke grep som holdt. Det virker som om flertallet har en forståelse av at ordningen er sånn at man må gå til maks grensen for en yttelse, og sånn er det jo ikke. Om hjelp og oppfølging kom tidlig, kan det jo hende at flere fikk nødvendig avklaring tidligere, og at man dermed ikke trengte lange passive stønadsløp, men faktisk ble avklart for arbeid eller eventuelt uføretrygd mye før.

Jeg frykter at mange vil rammes av kutt i arbeidsavklaringspenger. Jeg frykter at alle de som har sammensatte komplekse lidelser, der det tar tid å utrede situasjonen, der det tar tid å avklare, i dag ikke får hjelp i tide, fordi det ikke foreligger sterke nok grep for å sikre den oppfølgingen som må til for et tidligere avklaringsløp.

SV er ikke uenig i alt som behandles i dag, og som sagt er det en del ting vi samles om. Vi vil likevel stemme imot alle endringene som er lagt fram, fordi det er mer vi er uenig i enn enig i, og det har liten hensikt å flikke på paragrafer når forutsetningen for forandringen er feil. Det gjelder også kravet i forhold til utenlandsopphold, og det er fordi vi frykter at det vil bli et veldig rigid regime der kun godkjente helsereiser vil bli akseptert som utenlandsreiser utover de ukene man har. Og det mener jeg vil bli for firkantet og for snevert. Grunnen til at jeg mistenker at det er sånn det vil bli håndhevet, er at det i en travel hverdag der man har flere folk å følge opp enn man har tid til, vil være lite rom for skjønnsmessige vurderinger. Derfor stemmer vi imot også det punktet.

Statsråd Anniken Hauglie [02:15:47]: I dag behandles forslag til endringer i folketrygdens regler om arbeidsavklaringspenger. Forslaget vil gjøre ordningen med arbeidsavklaringspenger mer arbeidsrettet. Lovendringene som foreslås, innebærer en smalere inngang til ordningen, det legges til rette for et strammere stønadsløp, og det vil øke arbeidsinsentivene. Vi har med andre ord hevet terskelen inn i ordningen. Vi reduserer perioden for hvor lenge man kan gå i ordningen, og vi sørger for tettere oppfølging av dem som er i ordningen.

Det samlede forslaget gir en god balanse, der de som får arbeidsavklaringspenger, skal få et mer aktivitets- og arbeidsrettet stønadsløp, og der det legges bedre til rette for en smidigere overgang fra arbeidsavklaringspenger til arbeid.

Regjeringens viktigste oppgave er å få flere i jobb. Det er bekymringsfullt at så mange får lange perioder utenfor arbeidslivet. Dette gir økt sannsynlighet for uføretrygd og

varig ekskludering fra arbeidslivet. Vi vet også at risikoen for ikke å komme tilbake i arbeid øker med varigheten av fraværet.

Det er syv år siden arbeidsavklaringspenger ble innført og erstattet rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Et viktig formål med omleggingen var at samlet varighet skulle reduseres, og at overgangen til arbeid skulle øke. Ingen av delene har skjedd. Dette er grunnen til at regjeringen nå foreslår endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger.

Noen mottakere av arbeidsavklaringspenger trenger bistand fra Arbeids- og velferdsetaten i en kort periode før det er aktuelt å forsøke seg i arbeidslivet eller gå tilbake til arbeid. Andre mottakere vil ha behov for mer omfattende og langvarig bistand. Vi har sikker kunnskap som viser at bedre og mer effektive stønadsløp oppnås gjennom å sette i gang arbeidsrettet aktivitet tidligere, og ved å gjennomføre arbeidsrettet aktivitet og medisinsk behandling samtidig.

Nesten syv av ti nye mottakere av uføretrygd kommer fra arbeidsavklaringspenger. Dette viser viktigheten av å få til mer arbeidsrettede stønadsløp for mottakere av arbeidsavklaringspenger. Målet er flere stønadsløp som ender med en jobb framfor uføretrygd.

Det viktigste gripet som tas med lovendringene, er innstramninger i varigheten på perioden det er mulig å motta arbeidsavklaringspenger. Dette vil legge større press på både den enkelte mottaker og Arbeids- og velferdsetaten om å bruke stønadperioden godt. Det er også godt dokumentert at overgangen til arbeid øker når den maksimale varigheten nærmer seg.

Analysen i meldingsdelen til lovproposisjonen synliggjør at utfordringene med ordningen med arbeidsavklaringspenger dels er knyttet til regelverket i ordningen, men også til innholdet i og kvaliteten på det arbeidsrettede tilbudet som gis av etaten.

Endringer i regelverket er første skritt på veien, og regjeringen er glad for at flertallet i komiteen støtter regjeringens forslag. For å oppnå økt overgang til arbeid og understøtte de positive effektene av en varighetsbegrensning, er det nødvendig med hyppigere oppfølging av mottakerne gjennom stønadsløpet. Ungdom er en prioritert gruppe i arbeidsmarkedspolitikken. Unge som kommer inn i ordningen med arbeidsavklaringspenger, vil bli særskilt prioritert i oppfølgingsarbeidet som følge av ungdomsinnsatsen vi innførte fra 2017, og der regjeringen i revidert nasjonalbudsjett har foreslått å forsterke innsatsen ytterligere. I statsbudsjettet for 2018 vil regjeringen komme tilbake til spørsmålet om oppfølging av mottakere av arbeidsavklaringspenger mer generelt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [02:19:42]: Tiden er egentlig ikke inne for å kjøre replikker på denne tiden av døgnet, men statsråden sa noe i sitt innlegg som faktisk trenger en oppklaring.

Mitt spørsmål er: Er overgangen til arbeid blitt større eller mindre etter at man innførte AAP-ordningen, sammenlignet med de tre tidligere ytelsene?

Statsråd Anniken Hauglie [02:20:04]: Overgangen er ikke bedret. En rekke rapporter viser at ordningen ikke

er god nok. Den har vist at folk har blitt gående for lenge og fått for dårlig oppfølging, og at man ikke har fått oppfylt de intensjonene man hadde da man innførte ordningen, som var gode. Man skulle samle de tre ytelsene hvor det var usikkerhet for å komme tilbake i jobb, men det har vist seg ikke å virke.

Det er grunnen til at vi ønsker å stramme inn på inngangsvilkårene, sørge for tettere oppfølging av dem som kommer med i ordningen, og også redusere varigheten. Vi mener det vil øke avklaringen raskere, fortrinnsvis til arbeid, eventuelt til uføretrygd.

Rigmor Aasrud (A) [02:20:50]: På side 23 i proposisjonen står det:

«I en annen studie fra Kann, Yin og Kristoffersen finner de at sannsynligheten for overgang til arbeid økte når tidspunktet for den maksimale varigheten nærmer seg, og at dette gjaldt for de tre tidligere ordningene attføringspenger, rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad, i tillegg til arbeidsavklaringspenger. For mottakere av arbeidsavklaringspenger økte overgangen til arbeid før den maksimale varigheten på fire år gikk ut for både de som kom fra sykepengen, og de som ikke hadde hatt sykepengen før de fikk innvilget arbeidsavklaringspenger.»

Hvordan stemmer dette med det statsråden svarte på mitt første spørsmål?

Statsråd Anniken Hauglie [02:21:34]: All erfaring fra ulike ytelser viser at overgangen til arbeid øker når man nærmer seg stønadsslutten, det skjer noe med dem som går på stønadene. Når det gjelder arbeidsavklaringspenger, ser vi at hele én av fem går ut over maksimal varighet og over på unntaksbestemmelsene. De går mer enn seks år på ytelsene. Det er grunnen til at vi ønsker å stramme inn. Vi ser at for mange ikke bare går ut maksimalperioden, men de går også ut over det som er maksimalperioden. Man blir gående altfor lenge på ytelser uten at man blir avklart for enten arbeid eller uføretrygd, noe som viser at ordningen ikke fungerer godt nok etter intensjonen.

Rigmor Aasrud (A) [02:22:23]: Jeg blir bare mer forvirret over statsrådens svar, for videre i proposisjonen står det:

«For de som kom fra sykepengen, var det også en markant høyere sannsynlighet for overgang til arbeid både 12, 24 og 36 måneder etter at arbeidsavklaringspenger ble innvilget.»

Stemmer det som står i proposisjonen, eller er det det som statsråden nå svarer, som er det riktige? Det synes jeg er en ganske viktig forutsetning i denne saken.

Statsråd Anniken Hauglie [02:22:50]: Det er ingen tvil om at det som står i proposisjonen stemmer. Mitt poeng er at det vi ser på de ulike ytelsene, er at når man nærmer seg slutten av stønadsperioden, skjer det veldig ofte noe. Som jeg sa i mitt innlegg: Sju av ti av dem som kommer over på uføretrygd, kommer rett fra arbeidsavklaringspengeordningen. Uansett ser vi at for mange kommer inn i ordningen, for mange går der for lenge, de får for dårlig oppfølging, og de får ikke det de trenger for å komme seg tilbake i jobb så raskt som mulig. Det er bak-

grunnen for at vi ønsker både å heve terskelen for å komme inn, redusere tiden man kan være i ordningen, og også sørge for en tettere oppfølging av dem som er i ordningen.

Rigmor Aasrud (A) [02:23:30]: Det er grunn til å bore i dette, for det har ingenting med dem som kommer inn i ordningen å gjøre. Mitt spørsmål er: Er det riktig at de som går på arbeidsavklaringspenger nå, er lenger i ordningen enn dem som var i de gamle ordningene? Nå synes jeg statsråden har svart ganske mye forskjellig, og det er et ganske vesentlig poeng i kritikken som nå reises mot ordningen i denne salen. Har man gått lenger eller kortere?

Statsråd Anniken Hauglie [02:24:00]: Det er mulig at det begynner å bli sent på kvelden for replikkordveksling nå. Nei, de går ikke lenger på ordningen.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Christoffersen (A) [02:24:30]: Det er et påfallende likhetspunkt mellom denne saken og forrige sak. Høyre og Fremskrittspartiet har en kullsviertro på at veien til selvforsørging gjennom arbeid går via kutt i stønadene til dem som er utestengt fra arbeidsmarkedet – uansett årsak. Kullsviertro handler som kjent om «kølabrenner'n» som på spørsmål om hva han trodde på, svarte: «Hva kirken tror.» Neste spørsmål: «Hva tror da kirken?» Svar: «Hva jeg tror.»

Det blir litt for lettvin. Jeg utfordrer derfor Høyre og Fremskrittspartiet her og nå til å dokumentere hvorfor de mener at de som har lite, skal motiveres av mindre, mens de som har mye, skal motiveres av mer – jamfør de milliardene Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa hvert år bruker på skatteuttak for de rikeste.

Arbeiderpartiet vil heller gå til årsaken til at folk ikke kommer i arbeid. Er det mismatch mellom det den enkelte har å tilby, og det arbeidslivet faktisk etterspør? Når helseproblemer gjør at man ikke kan stå i tidligere jobb, eller ikke kommer seg inn på arbeidsmarkedet, hva gjør vi da? Kutter vi i stønadene, eller bygger vi på med kvalifikasjoner og tid til å lykkes? Arbeiderpartiet går for å gi folk en sjanse. Høyre og Fremskrittspartiet går for det motsatte.

For personer på arbeidsavklaring snakker vi helse. Første inngangskriterium til arbeidsavklaringspenger er sykdom, skade eller lyte, men ikke bare det. Inngangskriterium nummer to er at sykdommen, skaden eller lytet faktisk gjør at man ikke kommer i jobb eller tilbake i jobb. Som for uføretrygd har vi ikke en medisinsk, men en ervervsmessig ordning. Den retten er samtidig avhengig av situasjonen på arbeidsmarkedet. I tider med høy ledighet, slik vi dessverre har under dagens regjering, og særlig for ungdom, blir vurderingen selvsagt en annen enn i tider der arbeidsmarkedet etterspør flere enn dem som er tilgjengelige.

Når vi har en Høyre–Fremskrittsparti-regjering som kaster penger etter rikfolk i stedet for å bruke pengene på å få folk i arbeid, stilles det selvfølgelig også større krav til dem som skal hjelpe folk inn i arbeid. Under Stortingets høring i denne saken kom det fram at mye av tida til arbeidsavklaring går med til å vente og vente og vente i hel-

sekø, særleg for dem med MS og dem med diffuse diagnoser som psykiske lidelser og utmattelsessyndrom som ME, som helsevesenet dessverre ikke prioriterer veldig høyt.

Har vi et Nav med kompetanse, tid, tiltaksmuligheter og frihetsgrader nok til å gi den enkelte det han eller hun trenger? Myndige Nav-kontor er en av Høyres og Fremskrittspartiets såkalte fanesaker. Nå har vi den første konkrete saken etter at vi hadde Nav-meldinga, og her går Høyre og Fremskrittspartiet i motsatt retning: kutt i ytelser, detaljregulering av Navs handlingsrom. Det henger ikke på greip. Derfor får regjeringas kuttforslag ikke støtte fra oss.

Fredric Holen Bjørdal (A) [02:27:41]: Det er ikkje vanskeleg å innrømme at det er mykje med Nav og arbeidsavklaringspengar som ikkje fungerer godt nok. Reformene krev nye arbeidsmetodar, og det er mykje som tyder på at det ikkje har vore prioritert. Vi veit at mange i Nav har gode erfaringar med å jobbe slik Stortinget meiner at Nav skal jobbe, tett på brukar, tett på arbeidsliv, men utfordringa er at dette alltid skjer i forsøksform. Når prosjektperioden er over, er det tilbake til gamle uvanar.

Det viktigaste med eventuelle endringar i arbeidsavklaringspengar må vere å sikre betre og raskare oppfølging, spesielt for unge, og vi i Arbeidarpartiet er positive til endringar som kan ta oss nærmare dette målet. Men etter vår oppfatning er det ikkje først og fremst reglane som er problemet, men den faktiske oppfølginga. Dei endringane fleirtalet her går inn for, er derfor eit blindspor fordi fokuset er så einsidig.

I Arbeidarpartiet har vi lang tradisjon for å garantere ungdom tett og prioritert oppfølging i Arbeids- og velferdsetaten, ikkje minst gjennom ungdomsgarantiane. Det er eit kontinuerleg arbeid, vi må forsterke innsatsen for å få ungdom i jobb. Men kva gjer regjeringa? Jo, dei fjernar ungdomsgarantiane og erstattar dei med ei uforpliktande og ikkje-finansiert ordning som skal putte alle ned i den same kverna. Anten ein er ein 18-årig drop-out frå vidaregåande eller ein arbeidsledig ingeniør i slutten av 20-åra som har mista jobben i olja, skal ein få det same tilbodet for kanskje 300 kr per ungdom. Dette blir forsøkt framstilt av høgrepertiar som ei styrking, men dei lurar ingen – det er kutt.

Vår politikk, vist gjennom våre alternative budsjett, er å prioritere ungdom tydelegare. Både oppfølginga, arbeidsmarknadstiltaka og arbeidsformidlinga må styrkjast. Då må vi ha dedikerte ungdomskontaktar som gjer det trygt og føreseieleg for ungdomane å møte eit omfattande Nav-system aleine, ungdomskontaktar som er forplikta og samtidig fleksible nok til å reagere og handle på det tidspunktet ungdomen tek kontakt. Vi veit at for mange unge kan ventetid på fleire veker vere nok til at dei mistar motivasjonen og fell tilbake i meir destruktive vanar, og det kan då gå lang tid før neste moglegeheitsvindaug opnar seg.

Tettare oppfølging er nøkkelen. Det handlar om styring, prioritering og ressursar. Arbeidarpartiet satsar gjennom Nav Ung, aktivitetsreform og ungdomsgarantiane. Regjeringspartia kuttar og forsøker å framstille det, gjen-tekne gonger, som «kraftfulle tiltak». Det er ei historiefortelling så langt frå verkelegheita at ho knapt nok ville blitt godkjend av Asbjørnsen og Moe.

Stefan Heggelund (H) [02:30:41]: Med tanke på at nesten halvparten av Arbeiderpartiets landsmøte ønsket å

gå lenger når det gjaldt reduksjon i AAP-tiden, enn det regjeringen har foreslått, er det kanskje litt pussig å høre på den moralske forargelsen Arbeiderpartiet har mot forslaget som nå blir vedtatt. Det er altså en moralsk forargelse Arbeiderpartiets representanter burde ha mot sin egen programkomité og store deler av sitt eget landsmøte.

Representanten Lise Christoffersen har et godt poeng når det gjelder ventetid bl.a. på psykiatri – jeg kan også nevne rus i den forbindelse. Denne regjeringen har redusert ventetiden for rus og psykiatri med 40 pst. Flere representanter snakker om hvor viktig det er med god oppfølging. Enig – derfor lovfester vi minimumskrav til oppfølging av ordningen. Det stemmer de rød-grønne partiene i mot i dag. Det er litt rart når man snakker så mye om viktigheten av oppfølging, at man stemmer imot den lovfestingen. Det gir overhodet ingen mening.

En annen ting som er overraskende, er denne iveren etter å snakke mot forskningen som finnes på området, mot forskningen som er gjort på arbeidsavklaringspengeordningen, som både forteller oss om ulike grupper som kunne fått bedre og raskere hjelp hvis de ikke hadde vært på arbeidsavklaringspenger, men hadde havnet på riktig sted i trygdesystemet, og forteller oss om hvordan folk blir raskere avklart når det nærmer seg fristen for stønaden. Dette ignorerer man fullstendig. Og så prøver man å få det til å virke som om dette er et innsparingsforslag eller et kuttforslag, når det ikke er det. Det handler om at flere skal få hjelp raskere enn i dag, og det handler om at flere skal være på riktig sted i trygdesystemet og få den oppfølgingen de trenger for å bli hjulpet inn i arbeidslivet så raskt som overhodet mulig.

Jeg er glad for at vi vedtar disse forslagene i dag. Alle regjeringens forslag får flertall. Det er på tide at vi rydder opp i det rotet de rød-grønne partiene skapte da de styrte Nav-skuta.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [02:33:15]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Terje Breivik, Pål Farstad, Ketil Kjenseth og Iselin Nybø om å styrke sosiale rettar for sjølvstendig næringsdrivande (Innst. 380 S (2016–2017), jf. Dokument 8:72 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det innenfor den fordelte taletid blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Stefan Heggelund (H) [02:34:00] (ordfører for saken): Siden det er så sent på kvelden/tidlig om morgenen, skal jeg nøye meg med å si at denne saken viser hvor viktig det er med godt borgerlig samarbeid. Venstre kommer

med noen forslag i dette representantforslaget for å styrke sosiale rettigheter for sjølvstendig næringsdrivende. Det er et utrolig viktig tema.

Og så er det RNB-forhandlinger hvor regjeringen leverer på forslaget om pensjon, og man blir også enige om å styrke sykepengegrunnlaget for sjølvstendig næringsdrivende – viktige tiltak. Borgerlig side samarbeider godt for at sjølvstendig næringsdrivende skal få sterkere sosiale rettigheter, og det er jeg glad for.

Rigmor Aasrud (A) [02:34:59]: Jeg er enig med saksordføreren i at dette er en viktig sak, men en sak som burde være helt unødvendig, for Stortinget vedtok allerede i juni 2014 at regjeringen skulle

«foreta en gjennomgang av enkeltpersonforetaks rammevilkår som skattemessige betingelser, sosiale rettigheter, forenklingstiltak, tilgang på kapital og det offentlige virkemiddelapparatets innretning og innsats, med sikte på å senere fremme konkrete forslag til forbedringer».

Statsråden svarte at saken skulle følges opp på egnet måte, og den ble kvittert ut i Prop. 1 S for 2015–2016:

«Regjeringen vil vurdere de skattemessige betingelsene for ulike virksomhetsformer nærmere i skattemeldingen som kommer som oppfølging av Skatteutvalgets rapport, jf. NOU 2014:13.»

Men det skjedde ikke noe. Så det er grunn til å spørre hvorfor partiene som hevder de er mer opptatt av næringsliv og gründerskap enn andre, ikke har fulgt opp stortingsvedtaket. Oppfølgingen har i hvert fall vært så mangelfull at støttepartiet Venstre helt på tampen av fireårsperioden må legge fram en rekke representantforslag som gjelder for personer som driver for seg selv. Det må bety at vi har en regjering som har mistet alle ambisjoner om å ha gjennomføringskraft.

Arbeiderpartiet mener det er behov for å gjennomgå de sosiale ordningene for sjølvstendig næringsdrivende, og viser i den forbindelse til en rapport som er utarbeidet av Menon Economics for Akademikerne om organisering i arbeidslivet. Rapporten viser bl.a. forskjeller i skatter og avgifter for forskjellige organisasjonsformer og hvilke velferdsgoder som gjelder for de forskjellige organisasjonsformene. Rapportens beregninger viser at forskjellene er mindre enn mange tror. For vår del er det viktig å være tydelig på de sammenhengene. Det er bl.a. derfor vi ser at det er et behov for gjennomgang av de sosiale ordningene for sjølvstendig næringsdrivende, for ansatte i egne AS-er, og for frilansere. Fra vår side har vi programfestet en slik helhetlig gjennomgang, der vi ser ytelser og innbetalinger i sammenheng, sånn som den nevnte rapporten fra Menon gjør.

Så til avstemningen i dag. I dag kommer vi til å stemme for forslag 2, fra Senterpartiet og Venstre, som sier at vi skal styrke ordningen som gjelder sykepenger for sjølvstendige. Det har sammenheng med hva vi kommer til å legge fram i vårt alternativ til RNB. Vi kommer ikke til å stemme for forslag 3, fra Venstre, som bruker ordlyden «likestille», men i RNB kommer vi til å støtte forslaget fra regjeringen om en økning i skattefradraget.

Jeg tar opp forslaget vårt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Rigmor Aasrud har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [02:38:00]: Jeg skal være kort.

Venstre har i dokumentet fremmet forslag om at Stortinget

«ber regjeringa fremje forslag om å styrkje sjukelønsordninga for sjølvstendig næringsdrivande».

Senterpartiet setter stor pris på det. Det er helt i vår ånd, det er helt i tråd med det som Senterpartiet har gjort, og vi er fra Senterpartiets side også glade for den avtalen som ser ut til å komme i havn mellom regjeringspartiene og støttepartiene i revidert nasjonalbudsjett, om at kompensasjonsgraden for sykepenger for sjølvstendig næringsdrivende økes fra 65 pst. til 75 pst. fra 1. oktober 2017. Men også der må vi huske at det er 16 karensdager for sjølvstendig næringsdrivende, så fortsatt er det altfor stor forskjell mellom lønsmottakernes økonomiske trygghet ved sykdom og det som er tryggheten for sjølvstendig næringsdrivende. Den manglende tryggheten for sjølvstendig næringsdrivende ved sykdom er ikke minst et hinder for ungdom og kvinner når det gjelder å starte som sjølvstendig næringsdrivende. Så vi må komme videre.

Vi er fra Senterpartiets side glade for nå å få støtte fra Arbeiderpartiet til forslag nr. 2, fra Senterpartiet og Venstre, og vi forventer også subsidiær støtte fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet til det forslaget. Det skal bli interessant å følge avstemningen.

Jeg tar opp forslaget.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Marianne Øren (V) [02:39:39]: I Venstre er me opptekne av at det skal verte enklare å starte for seg sjølv. At folk vel å ta ein sjanse og forfølge ideane sine, kan sjølv sagt ende dårleg, men det kan òg ende veldig bra. Og er det ein ting me veit, er det at det er viktig for ein dynamisk økonomi at folk vågar å forfølge gode idear som etter kvart kan utvikle seg til å verte ein verkeleg ressurs og ein suksess. At folk sysselset seg sjølve gjennom å finne ein marknad for produkta og tenestene sine, er veldig bra. Om dei i tillegg klarar å sysselsetje fleire, er det endå betre.

I dag er det dessverre altfor få som vågar å starte for seg sjølve. Eg trur at eit vesentleg hinder for det er mangelen på sosial tryggleik. Særleg er det nok grunn til å tru at for oss kvinner kan mangelen på sosial tryggleik som sjølvstendig vere eit ekstra hinder. I alle fall ser me at altfor få kvinner startar for seg sjølve, samanlikna med menn. Dette er ei ikkje ubetydeleg likestillingsutfordring. Altfor lenge har det vore slik at sjølvstendige har ei dårlegare sjukelønsordning. Tryggleiken for inntekt ved sjukdom er ein vesentleg del av den norske velferdsmodellen. Der vanlege arbeidstakarar har ei svært raus ordning, ja kanskje i overkant raus, vil nokre seie, har sjølvstendige i altfor mange år måtta nøye seg med ytingar på eit svært lågt nivå.

Så er det heldigvis slik at det har skjedd litt i Stortinget sidan dette forslaget vart levert – me har faktisk kome fleire steg lenger. Gjennom prosessen med revidert nasjonalbudsjett har samarbeidspartia vorte einige om å styrkje ordninga med privat pensjonssparing for sjølvstendige, og me har vorte einige om å styrkje sjukelønsordninga. Dette er rett og slett svært godt nytt. Det viser at når dei borgar-

lege partia jobbar saman, klarar me å føre ein politikk som er både sosial og næringsvenleg på ein gong.

På vegner av Venstre vil eg i dag uttrykkje glede over at me har kome fleire steg vidare på dette området i løpet av perioden, etter årevis med håplaus kamp under dei raud-grøne. Først fekk me på plass lik rett til pleiepengar, og no har me altså styrkt både pensjonsordninga og sjukelønsordninga. Dette håpar eg dei sjølvstendig næringsdrivande i landet veit å setje pris på, og eg håpar det kan skape ein litt tryggare kvardag for dei som går rundt med ein gründer i magen.

Som ein konsekvens av budsjetteinigheita i revidert nasjonalbudsjett vil eg med dette varsle at me går ut av forslag nr. 2 – så får Senterpartiet eventuelt avgjere kva dei vil gjere med tanke på forslag nr. 2. Derimot vil eg få lov til å ta opp forslag nr. 4, frå Venstre, for det er framleis ein del steg å gå når det gjeld å sikre sjølvstendig næringsdrivande betre rammevilkår. Dette forslaget, om å behalde retten til dagpengar lenger ved overgang frå lønsarbeid til eiga verksemd, trur eg kanskje kan vere svært positivt for mange som ønskjer å bruke ein situasjon med arbeidsløysse til å skape seg noko nytt.

Presidenten: Presidenten forstår det slik at forslag nr. 3 da ikke er tatt opp, men at forslag nr. 4 er tatt opp.

Marianne Øren (V) [02:43:23]: Ja.

Presidenten: Representanten Marianne Øren har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klart til å gå til votering. Sakene nr. 1–3 er det votert over tidligere.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Stein Erik Lauvås på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Det votes over forslagene.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en oppfølging av NOU 2016:18 «Hjertespråket» så raskt som mulig.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring.» Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 02.53.38)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket om å ha en særlig oppmerksomhet rettet mot sørsamisk språk og sammenhengene mellom språk, kultur og næring, og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte med konkrete forslag til oppfølging av dette.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt. Videre var innstilt:

II

Dokument 8:73 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kirsti Bergstø, Heidi Greni og Stein Erik Lauvås om å få utarbeidet og lagt fram en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om på egnet vis å informere Stortinget årlig om måloppnåelse for og utviklingen av kontaktlegeordningen.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 88 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.54.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak:

A.

lov

om endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.)

I

1. I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten skal ny § 1-3c lyde:

§ 1-3c Fylkeskommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep

Fylkeskommunen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Fylkeskommunen skal legge til rette for at den offentlige tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

2. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 5–8 tredje ledd første og andre punktum oppheves.

3. I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 2-1f skal lyde:

§ 2-1f De regionale helseforetakenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep

De regionale helseforetakene skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. De regionale helseforetakene skal legge til rette for at spesialisthelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

§ 2-5c første til tredje ledd skal lyde:

Helseinstitusjon som omfattes av denne loven skal oppnevne kontaktleger for pasienter som har alvorlig sykdom, skade eller lidelse, og som har behov for behandling eller oppfølging av spesialisthelsetjenesten av en viss varighet. Kontaktleger skal være involvert i behandlingen eller oppfølgingen av pasienten.

Helseinstitusjon som omfattes av denne loven, skal peke ut kontaktleger for pasienten så snart som mulig etter at det er vurdert at pasienten har rett til kontaktleger, senest første virkedag etter innleggelse eller poliklinisk undersøkelse. Pasienten skal så snart som mulig få vite hvem som er hans eller hennes kontaktleger, og skal orienteres om hvilket ansvar og hvilke oppgaver kontaktleger har.

Kontaktleger skal være pasientens faste medisinskfaglige kontakt. For å sikre kontinuitet i pasientforløpet skal *helseinstitusjon som omfattes av denne loven* vurdere om kontaktleger også skal være informasjonsansvarlig etter helsepersonelloven § 10 og journalansvarlig etter helsepersonelloven § 39.

4. I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1-1 nr. 5 skal lyde:

5. sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker, *sikre nødvendig opplæring av pasient, bruker og pårørende*, samt sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov,

§ 3-2 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder:

- a. legevakt,
- b. heldøgns medisinsk *akuttberedskap*,
- c. medisinsk *nødmeldetjeneste*, og
- d. *psykososial beredskap og oppfølging*.

§ 3-2 andre ledd nytt første punktum skal lyde:

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen ha

knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor og helsesøster.

Nåværende første punktum blir andre punktum.

Ny § 3-3 a skal lyde:

§ 3-3 a Kommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep

Kommunen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Ny § 5-11 skal lyde:

§ 5-11 Veiledningsplikt overfor spesialisthelsetjenesten

Personell som yter tjenester omfattet av loven her, skal gi spesialisthelsetjenesten råd, veiledning og opplysninger om helsemessige forhold som er påkrevd for at spesialisthelsetjenesten skal kunne løse sine oppgaver etter lov og forskrift.

II

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester skal § 3-2 andre ledd første punktum lyde:

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesøster, *ergoterapeut og psykolog*.

III

1. I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

§ 1-3 bokstav d skal lyde:

d. helse- og omsorgstjenesten: den kommunale helse- og omsorgstjenesten, *spesialisthelsetjenesten* og private tilbydere av helse- og omsorgstjenester.

§ 2-1 a nytt tredje ledd skal lyde:

Rettigheter etter første og andre ledd omfatter ikke tannhelsetjenester, jf. § 2-1 f.

Nåværende tredje til femte ledd blir fjerde til sjette ledd.

Ny § 2-1 f skal lyde:

§ 2-1 f Rett til nødvendig tannhelsehjelp fra kommunens helse- og omsorgstjeneste

Pasient og bruker som nevnt i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 b, har rett til nødvendig tannhelsehjelp. Kommunen skal gi den som søker eller trenger tannhelsetjenester, de helse- og behandlingmessige opplysninger vedkommende trenger for å ivareta sin rett.

§ 6-1 første ledd skal lyde:

Barn har rett til nødvendig helsehjelp også i form av helsekontroll, *herunder tannhelsekontroll*, i den kommunen barnet bor eller midlertidig oppholder seg, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2.

§ 7-4 første ledd første punktum skal lyde:

Pasienten, brukeren, eller andre som har rett til det, kan be tilsynsmyndigheten om en vurdering dersom vedkommende mener bestemmelser om plikter fastsatt i eller i medhold av helsepersonelloven, spesialisthelsetjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven er brutt til ulempe for seg eller den hun eller han opptrer på vegne av.

2. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 3-2 første ledd bokstav a skal lyde:

a. omfattes av helse- og omsorgstjenesteloven og spesialisthelsetjenesteloven, samt tanntekniske tjenester.

§ 3-2 første ledd bokstav b oppheves.

Nåværende bokstav c, d og e blir bokstav b, c og d.

3. I lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid skal § 21 første ledd bokstav b lyde:

b) relevant kunnskap fra kommunene og fra fylkeskommunens virksomhet med betydning for folkehelsen.

4. I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1-2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for helse- og omsorgstjenester, herunder tannhelsetjenester, som tilbys eller ytes i riket av kommunen eller private som har avtale med kommunen, når ikke annet følger av loven her.

§ 3-1 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Kommunen skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttannhelsetjenester, er tilgjengelige for personer som oppholder seg i kommunen.

§ 3-2 første ledd nytt nr. 7 skal lyde:

7. Tannhelsetjenester, herunder til pasient- og brukergrupper som nevnt i § 3-2 b.

§ 3-2 andre ledd første punktum skal lyde:

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesøster, ergoterapeut, psykolog, tannpleier og tannlege.

Ny § 3-2 b skal lyde:

§ 3-2 b Kommunens ansvar for tannhelsetjenester til bestemte pasient- og brukergrupper

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen gi et regelmessig og oppsøkende tannhelsetilbud til:

1. Barn og ungdom til og med det året de fyller 20 år
2. Personer med psykisk utviklingshemming
3. Personer som oppholder seg i helseinstitusjon, herunder institusjon i spesialisthelsetjenesten
4. Personer som mottar helsetjenester i hjemmet i form av sykepleie
5. Personer som på grunn av rusavhengighet mottar ett av følgende tilbud:
 - a. tjenester som nevnt i § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b til c
 - b. legemiddelassistert rehabilitering
 - c. annen tverrfaglig spesialisert behandling for rusavhengighet

b. legemiddelassistert rehabilitering

c. annen tverrfaglig spesialisert behandling for rusavhengighet

6. Innsatte i fengsler i kriminalomsorgen, jf. § 3-9.

Kommunen kan i tillegg gi et regelmessig og oppsøkende tannhelsetilbud til andre pasient- og brukergrupper enn dem som fremgår av første ledd.

Kommunen kan yte tannhelsetjenester til voksne mot betaling etter nærmere bestemmelser fastsatt av kommunen. Departementet kan gi forskrift om at kommunen skal sørge for å tilby slike tjenester i områder av kommunen der det ikke foreligger annet tilstrekkelig tilbud, og om pliktens varighet og geografiske omfang.

§ 3-4 nytt andre ledd skal lyde:

Kommunen har ansvar for å samordne kommunal og privat tannhelsevirksomhet.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 11-1 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

Dersom pasientens utgifter til tannhelsetjenester helt eller delvis skal dekkes av kommunen, må den privatpraktiserende ha avtale med kommunen.

§ 11-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kommunen skal dekke utgifter til reise for pasienter som får tilbud om tannhelsetjenester etter § 3-2 b. Kommunen skal gi forskrift med nærmere bestemmelser om utgiftsdekningen.

Nåværende fjerde til sjette ledd blir femte til syvende ledd.

Ny § 11-6 skal lyde:

§ 11-6 Plikt til å utarbeide atskilte regnskaper mv. for tannhelsetjenester

Departementet kan gi forskrift om krav til føring av atskilte regnskaper, krav til fordeling av inntekter og utgifter, regulering av overskudd, kontrollsystemer, informasjon og andre krav som er nødvendige for å unngå kryssubsidiering mellom tannhelsetjenester som kommunen tilbyr i områder av kommunen der det ikke foreligger annet tilstrekkelig tilbud, og tjenester som tilbys i konkurranse med private tjenesteytere.

5. I lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp skal § 14 første ledd lyde:

Virksomheter og helsepersonell som tilbyr eller yter tjenester som omfattes av apotekloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven, legemiddeloven, smittevernloven og spesialisthelsetjenesteloven, plikter uten hinder av taushetsplikt å registrere eller melde opplysninger som bestemt i forskrifter etter §§ 11 til 13.

6. I lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger gjøres følgende endringer:

§ 8 tredje ledd skal lyde:

Registrene skal ivareta oppgaver etter apotekloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven, legemiddeloven, smittevernloven og spesialisthelsetjenesteloven.

§ 13 første ledd skal lyde:

Virksomheter og helsepersonell som tilbyr eller yter tjenester som omfattes av apotekloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven, legemiddeloven, smittevernloven og spesialisthelsetjenesteloven plikter å melde opplysninger som bestemt i forskrifter etter §§ 8 til 12. Innmelding til registre etter §§ 9 bokstav b, 10, 11 og 12 kan skje uten hinder av taushetsplikt.

IV

Lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten oppheves.

V

1. Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene i loven til forskjellig tid.
2. *Kongen kan sette i kraft del III og IV til ulik tid for ulike deler av riket. Kongen kan gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av slik delt ikraftsetting.*
3. Fra og med ikraftsetting av lovendringer i del III har den kommune hvor virksomheten er lokalisert rett og plikt til å overta alle formuesposisjoner som er knyttet til virksomheter innenfor den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder offentlige tannklinikker og regionale odontologiske kompetansesentre. Overtakelsen skal omfatte alle eiendeler, rettigheter og plikter som er knyttet til virksomhetene. Overføringen gjennomføres med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Overdragelsen skjer vederlagsfritt. Kommunen trer inn i og overtar fylkeskommunens rettigheter og plikter etter avtaler som foreligger ved endringslovens ikraftsetting mellom fylkeskommunen og private tannleger etter tannhelsetjenesteloven § 4-2, jf. § 5-1. Dersom det i forbindelse med overføringen av rettigheter og plikter til kommunen overføres gjeld eller andre forpliktelser knyttet til virksomhetene, er det frigjørende for fylkeskommunen. Kreditor og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen, eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet. Kommunen kan uten hinder av ovennevnte bestemmelser avtale med andre kommuner eller fylkeskommunen at disse helt eller delvis skal ha eiendomsrett til virksomheten.

Presidenten: Det votes over A, I, § 3-2 andre ledd nytt første punktum og II.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.54.59)

Presidenten: Det votes over de øvrige paragrafer under A, I.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over A, III–V.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.55.30)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen legge til rette for en prøveordning som innebærer at kommuner som ønsker det, etter søknad kan få tillatelse til å overta ansvaret for tannhelsetjenesten fra 2020.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at prøveordningen som starter i 2020, i de kommunene som ønsker å overta tannhelsetjenesten, følgeevalueres frem til 2023. Basert på erfaringene i prøvetiden og endringer i kommunestruktur etter 2020, kan en videre utvidelse til flere kommuner tidligst skje etter 2023.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for økonomiske incentiver for kommuner som ønsker å overta tannhelsetjenesten.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med egen sak som vurderer overføring av den samlede tannhelsetjenesten basert på erfaringene fra prøveordningen som kan gi grunnlag for beslutning om overføring fra 2023.

V

Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å bygge opp tannpleierkompetanse i kommunene. Slik oppbygging av tannpleierkompetanse i kommunene vil ha økonomiske og administrative konsekvenser som regjeringen vil måtte komme tilbake til i budsjettssammenheng.

Presidenten: Det votes over B, I–IV.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 42 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 02.55.57)

Presidenten: Det votes over B, V.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 60 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 02.56.16)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, fra Olaug V. Bollestad på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen løpende evaluere endringene i pasient- og brukerrettighetsloven om plikten til å informere foreldre, for å sikre at innføringen av unntaket fra plikten til å informere foreldrene sikrer barns beste. Stortinget orienteres på egnet måte og senest innen tre år.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 80 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.56.44)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i pasient- og brukarrettslova, helsepersonellova m.m. (styrking av rettsstillinga til barn ved yting av helse- og omsorgstenester m.m.)

I

I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. skal § 3-7 a første ledd lyde:

Helseinstitusjoner som omfattes av denne loven, skal i nødvendig utstrekning ha barneansvarlig personell. *Barneansvarlig personell skal ha ansvar for å fremme og koordinere helsepersonells oppfølging av mindreårige som er pårørende barn eller søsken av psykisk syke, rusmiddelavhengige og alvorlig somatisk syke eller skadde pasienter, eller er etterlatte barn eller søsken etter slike pasienter.*

II

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter skal det gjerast følgjande endringar:

§ 1-3 bokstav b skal lyde:

b. pasientens og brukerens pårørende: den pasienten eller brukeren oppgir som pårørende og nærmeste pårø-

rende. Dersom pasienten eller brukeren er ute av stand til å oppgi pårørende, skal nærmeste pårørende være den som i størst utstrekning har varig og løpende kontakt med pasienten eller brukeren, likevel slik at det tas utgangspunkt i følgende rekkefølge: ektefelle, registrert partner, personer som lever i ekteskapslignende eller partnerskapslignende samboerskap med pasienten eller brukeren, barn over 18 år, foreldre eller andre som har foreldreansvaret, søsken over 18 år, besteforeldre, andre familiemedlemmer som står pasienten eller brukeren nær, verge eller fremtidsfullmektig med kompetanse på det personlige området. Ved tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern har den som i størst utstrekning har hatt varig og løpende kontakt med pasienten tilsvarende rettigheter som den nærmeste pårørende etter psykisk helsevernloven og loven her, dersom ikke særlige grunner taler mot dette.

§ 3-1 overskrifta skal lyde:

§ 3-1 *Pasientens eller brukerens rett til medvirkning*

§ 3-1 første og andre ledd skal lyde:

Pasient eller bruker har rett til å medvirke ved gjennomføring av helse- og omsorgstjenester. *Pasient eller bruker har blant annet rett til å medvirke ved valg mellom tilgjengelige og forsvarlige tjenesteformer og undersøkelses- og behandlingsmetoder. Medvirkningens form skal tilpasses den enkeltes evne til å gi og motta informasjon. Barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis informasjon og høres. Det skal legges vekt på hva barnet mener, i samsvar med barnets alder og modenhet.*

Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med pasient eller bruker. Det skal legges stor vekt på hva pasienten eller brukeren mener ved utforming av tjenestetilbud etter helse- og omsorgstjenesteloven §§ 3-2 første ledd nr. 6, 3-6 og 3-8.

§ 3-3 overskrifta skal lyde:

§ 3-3 *Informasjon til pasientens eller brukerens nærmeste pårørende*

§ 3-3 første og andre ledd skal lyde:

Dersom pasienten eller brukeren samtykker til det eller forholdene tilsier det, skal pasientens eller brukerens nærmeste pårørende ha informasjon om pasientens eller brukerens helsetilstand og den helsehjelp som ytes.

Er pasienten eller brukeren over 16 år og åpenbart ikke kan ivareta sine interesser på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser, demens eller psykisk utviklingshemning, har både pasienten eller brukeren og dennes nærmeste pårørende rett til informasjon etter reglene i § 3-2.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 *Informasjon når pasienten eller brukeren er under 18 år*

Er pasienten eller brukeren under 16 år, skal både pasienten eller brukeren og foreldrene eller andre som har foreldreansvaret informeres.

Er pasienten eller brukeren mellom 12 og 16 år, skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret når pasienten eller brukeren av grunner som bør respekteres, ikke ønsker dette.

Uavhengig av pasientens eller brukerens alder, skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, dersom tungtveiende hensyn til pasienten eller brukeren taler mot det.

Informasjon som er nødvendig for å oppfylle foreldreansvaret, skal likevel gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, når pasienten eller brukeren er under 18 år. Pasienten eller brukeren skal orienteres om at informasjonen gis.

Dersom det kan bli aktuelt å unnta informasjon fra foreldrene eller andre som har foreldreansvaret etter andre eller tredje ledd, skal pasienten eller brukeren så tidlig som mulig orienteres om retten til informasjon for foreldrene eller andre som har foreldreansvaret og unntakene fra denne retten.

Har barneverntjenesten overtatt omsorgen for en pasient eller bruker under 18 år etter barnevernloven § 4-6 andre ledd, § 4-8 eller § 4-12, gjelder første til femte ledd tilsvarende for barneverntjenesten.

§ 3-5 andre ledd skal lyde:

Personellet skal så langt som mulig sikre seg at mottakeren har forstått innholdet og betydningen av *informasjonen*.

§ 4-3 første ledd skal lyde:

Rett til å samtykke til helsehjelp har

- a) personer over 18 år, med mindre annet følger av § 4-7 eller annen særlig *lovbestemmelse*
- b) personer mellom 16 og 18 år, med mindre annet følger av særlig *lovbestemmelse* eller av tiltakets art
- c) personer mellom 12 og 16 år, når det gjelder helsehjelp for forhold som foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, ikke er informert om, jf. § 3-4 annet eller tredje ledd, eller det følger av tiltakets art.

§ 4-3 nytt sjette ledd skal lyde:

Når det følger av § 3-4 tredje ledd at informasjon ikke skal gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret og personen er under 12 år, kan den som yter helsehjelp, ta avgjørelse om helsehjelp som er strengt nødvendig, og som ikke er inngripende med hensyn til omfang og varighet. En slik avgjørelse kan bare tas i en begrenset periode frem til det kan innhentes samtykke.

§ 4-4 skal lyde:

§ 4-4 *Samtykke på vegne av barn*

Foreldrene eller andre som har foreldreansvaret har rett til å samtykke til helsehjelp for pasienter under 16 år. Dette gjelder likevel ikke for pasienter mellom 12 og 16 år som kan samtykke etter § 4-3 første ledd bokstav c.

Det er tilstrekkelig at én av foreldrene, eller andre som har foreldreansvaret, samtykker til helsehjelp som regnes som del av den daglige og ordinære omsorgen for barnet, jf. barnelova §§ 37 og 42 andre ledd. For en forelder gjelder dette uavhengig av om vedkommende har foreldreansvaret for barnet. Ved vaksinasjon etter barnevaksinasjonsprogrammet må likevel den som skal samtykke, ha foreldreansvaret for barnet.

Det er tilstrekkelig at én av foreldrene, eller andre som har foreldreansvaret, samtykker til helsehjelp som kvalifisert helsepersonell mener er nødvendig for at barnet ikke

skal ta skade. Før slik helsehjelp gis, skal begge foreldrene, eller andre som har foreldreansvaret, så langt som mulig få si sin mening. En beslutning om slik helsehjelp kan påklages til Fylkesmannen etter kapittel 7. Fylkesmannen kan vedta at helsehjelpen skal avsluttes inntil det er fattet vedtak på grunnlag av klage fra den andre forelder eller andre som har foreldreansvaret.

Har barneverntjenesten overtatt omsorgen for et barn under 16 år etter barnevernloven § 4-6 andre ledd, § 4-8 eller § 4-12, har barneverntjenesten rett til å samtykke til helsehjelp.

Når barnet er fylt 7 år, og når et yngre barn er i stand til å danne seg egne synspunkter på det samtykket dreier seg om, skal foreldrene, andre som har foreldreansvaret eller barneverntjenesten gi barnet informasjon og anledning til å si sin mening før de avgjør spørsmål om å samtykke til helsehjelp. Det skal legges vekt på hva barnet mener, i samsvar med barnets alder og modenhet. Er barnet fylt 12 år, skal det legges stor vekt på hva barnet mener.

III

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. skal det gjerast følgjande endringar:

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Ressursbruk*

Helsepersonell skal sørge for at helsehjelpen ikke påfører pasient, helseinstitusjon, trygden eller andre unødvendig tidstap eller utgift.

§ 10 a skal lyde:

§ 10 a *Helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som er pårørende til foreldre eller søsken*

Helsepersonell skal bidra til å ivareta det behovet for informasjon og nødvendig oppfølging som mindreårige barn kan ha som følge av at barnets forelder eller søsken er pasient med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade.

Helsepersonell som yter helsehjelp til pasient som nevnt i første ledd, skal søke å avklare om pasienten har mindreårige barn eller mindreårige søsken og vedkommendes informasjons- eller oppfølgingsbehov.

Når det er nødvendig for å ivareta behovet til pasientens mindreårige barn, skal helsepersonellet blant annet

- a) samtale med pasienten om barnets informasjons- eller oppfølgingsbehov og tilby informasjon og veiledning om aktuelle tiltak. Innenfor rammene av taushetsplikten skal helsepersonellet også tilby barnet og andre som har omsorg for barnet, å ta del i en slik samtale
- b) innhente samtykke til å foreta oppfølging som helsepersonellet anser som hensiktsmessig
- c) bidra til at barnet og personer som har omsorg for barnet, i overensstemmelse med reglene om taushetsplikt, gis informasjon om pasientens sykdomstilstand, behandling og mulighet for samvær. Informasjonen skal gis i en form som er tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger.

Når det er nødvendig for å ivareta behovet til pasientens mindreårige søsken, skal helsepersonellet blant annet tilby informasjon og veiledning om aktuelle tiltak. Så langt det er mulig, skal det gjøres i samråd med foreldre eller

andre som har omsorgen for søskenet. Tredje ledd bokstav b og c gjelder tilsvarende.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innholdet i helsepersonellens plikter etter denne bestemmelsen.

Ny § 10 b skal lyde:

§ 10 b *Helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som er etterlatte etter foreldre eller søsken*

Helsepersonell skal bidra til å ivareta det behovet for informasjon og nødvendig oppfølging som mindreårige barn kan ha som følge av at en forelder eller et søsken dør.

Helsepersonell skal, så langt det er mulig i samråd med foreldre eller andre med omsorgen for barnet, søke å avklare barnets informasjons- eller oppfølgingsbehov og tilby informasjon og veiledning om aktuelle tiltak. Når det er nødvendig for å ivareta barnets behov, skal helsepersonell innhente samtykke til å foreta oppfølging som helsepersonellet anser som hensiktsmessig.

Informasjonen skal gis i en form som er tilpasset motakerens individuelle forutsetninger, og opplysninger om avdøde skal gis innenfor rammene som følger av § 24.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innholdet i helsepersonellens plikter etter denne bestemmelsen.

§ 11 andre ledd andre punktum skal lyde:

Det kan også bestemmes at bestemte legemidler *eller kategorier av legemidler* helt eller delvis kan unntas fra denne retten.

§ 17 skal lyde:

§ 17 *Opplysninger om forhold som kan medføre fare for pasienter eller brukere*

Helsepersonell skal av eget tiltak gi tilsynsmyndighetene informasjon om forhold som kan medføre fare for pasienters *eller brukeres* sikkerhet. *Det skal ikke gis informasjon om taushetsbelagte opplysninger.*

§ 22 andre ledd skal lyde:

For personer under 16 år gjelder reglene i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-4 *tilsvarende* for samtykke etter første ledd.

§ 25 tredje ledd skal lyde:

Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å ivareta behovene til pasientens *mindreårige barn eller mindreårige søsken, jf. § 10 a.*

§ 38 opphevast.

§ 62 andre ledd skal lyde:

Avslag på søknad om ny autorisasjon, *lisens eller spesialistgodkjenning* er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 67 skal lyde:

§ 67 *Straff*

Brudd på taushetsplikt etter kapittel 5 straffes etter straffeloven § 209, likevel slik at medvirkning straffes. På-

tale skal finne sted dersom Statens helsetilsyn begjærer det. For øvrig gjelder straffeprosessloven § 62 a.

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer øvrige bestemmelser i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år. Påtale skal finne sted dersom Statens helsetilsyn begjærer det. For øvrig gjelder straffeprosessloven § 62 a.

§ 74 første ledd første punktum skal lyde:

Bare den som har *norsk* autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning *etter § 53*, har rett til å benytte slik yrkesbetegnelse som kjennetegner vedkommende gruppe helsepersonell.

IV

I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek skal § 3-2 første ledd lyde:

Søker har rett til driftskonsesjon til et bestemt apotek hvis følgende krav er oppfylt:

- Søker har autorisasjon som provisorfarmasøyt.
- Søker har minst 2 års farmasøytisk praksis etter eksamen, hvorav minst 12 måneder ved apotek fra EØS-området *eller Sveits*. Apotekpraksis fra land utenfor EØS-området *og Sveits* kan legges til grunn dersom den vurderes som relevant for norske forhold.
- Søker har hederlig vandel i henhold til politiattest.
- Søker skal være daglig leder for apoteket.
- Søker ikke er uskikket til å drive apotek.

V

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. skal § 1 første ledd bokstav c nytt andre punktum lyde:

Loven gjelder også skader voldt av helsepersonell i forbindelse med helserelatert behandling etter lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv. § 2 tredje ledd, som ytes i tilknytning til ordinær helsehjelp, som en integrert og sammenhengende del av behandlingen.

VI

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. skal ny § 3-9 a lyde:

§ 3-9 a *Helse- og omsorgstjenester for barn plassert utenfor hjemmet etter barnevernloven*

Kommunen skal ha tilbud om nødvendige helse- og omsorgstjenester for barn som er plassert utenfor hjemmet etter barnevernloven.

VII

I lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp skal § 30 første og andre ledd lyde:

Overtredelse av § 15 om taushetsplikt straffes etter straffeloven § 209, likevel slik at medvirkning straffes.

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- behandler helseopplysninger i strid med § 22
- unnlater å informere den registrerte etter § 18, jf. personopplysningsloven §§ 19 eller 20
- unnlater å gi opplysninger til tilsynsmyndighetene etter § 26

- d) unnlater å etterkomme pålegg eller overtrer vilkår fra tilsynsmyndighetene etter § 27
- e) overtrer forbudet mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger i § 16.

VIII

I lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger skal § 30 første og andre ledd lyde: *Overtredelse av § 17 om taushetsplikt straffes etter straffeloven § 209, likevel slik at medvirkning straffes.*

- Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt
- a) behandler helseopplysninger uten nødvendig konsesjon eller i strid med konsesjonsvilkår etter § 7
 - b) behandler helseopplysninger i strid med § 21
 - c) unnlater å informere den registrerte etter § 24, jf. personopplysningsloven §§ 19 eller 20
 - d) unnlater å gi opplysninger til tilsynsmyndighetene etter § 26
 - e) unnlater å etterkomme pålegg eller overtrer vilkår fra tilsynsmyndighetene etter § 27
 - f) overtrer forbudet mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger i § 18.

IX

Lova tek til å gjelde frå det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan setje i verk dei einskilde føresegnene til ulik tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i transplantasjonslova mv. (gjennomføring av organhandelskonvensjonen i norsk rett)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 67 andre ledd bokstav c etter «lakse- og innlandsfiskeloven § 49 første ledd andre punktum» lyde:

forurensningsloven § 79 tredje ledd og transplantasjonslova § 23 a.

II

I lov 7. mai 2015 nr. 25 om donasjon og transplantasjon av organ, celler og vev gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt andre punktum skal lyde:

Formålet med lova er også å forebygge og kjempe mot handel med menneskeorgan.

§ 2 første ledd skal lyde:

Lova gjeld for alle ledd i prosessen med donasjon og transplantasjon av levande humane organ, celler og vev til eit anna menneske. Lova gjeld også for organ som er tatt ut i strid med reglane i §§ 5, 6, 7, 10, 12, 13, 16 eller 20 og tilknytte handlingar. Lova gjeld ikkje for celler og vev som blir brukt i samband med forplanting (germinale celler og vev), blod, blodkomponentar, blodprodukt og humane organ, celler og vev som berre blir brukt i forskning.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Forbud mot kommersiell utnytting

Det er forbode å ta ut, sette inn eller bruke menneskelege organ, celler eller vev for å oppnå økonomisk vinning eller utilbørleg fordel, samt å krevje, tilby, ta imot eller gi slik vinning eller fordel.

§ 22 andre punktum skal lyde:

For avgjerder etter §§ 9 og 18 gjeld pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 7.

§ 23 skal lyde:

§ 23 Pålegg og administrative sanksjonar

Spesialisthelsetjenesteloven §§ 7-1 og 7-2 gjeld tilsvarende ved brot på transplantasjonslova eller forskrifter som er gjevne med heimel i lova.

I kapittel 4 skal ny § 23 a lyde:

§ 23 a Straff

Den som forsettleg eller grovt aktlaust bryt reglane i §§ 5, 6, 7, 10, 12, 13, 16, 17, 19 eller 20, eller i forskrifter som er gjevne med heimel i dei, blir straffa med bøter eller fengsel inntil 2 år. Det same gjeld den som brukar, kjøper, klargjer, preserverer, lagrar, transporterer, overfører, tar imot, innfører eller utfører organ som er tatt ut i strid med reglane i §§ 5, 6, 7, 10, 12, 13, 16 eller 20.

Påtale skal finne stad dersom Statens helsetilsyn krev det. Elles gjeld straffeprosessloven § 62 a.

I kapittel 4 skal ny § 23 b lyde:

§ 23 b Straff for grove brot

Grove brot på §§ 5, 6, 7, 10, 12, 13 eller 20, eller på forskrifter som er gjevne med heimel i dei, blir straffa med fengsel inntil 6 år.

Ved avgjerda av om brotet er grovt skal det særleg leggjast vekt på om den som blei utsett for handlinga, var under 18 år; om det blei brukt grov vald eller tvang og om handlinga har ført til betydeleg utbytte. Den som var uvitande om at den fornærma var under 18 år, blir straffa dersom vedkommande på noko punkt kan klandrast for å ikkje ha kjent til dette.

Påtale skal finne stad dersom Statens helsetilsyn krev det. Elles gjeld straffeprosessloven § 62 a.

III

I lov 7. mai 2015 nr. 26 om obduksjon og avgjeving av lik til undervisning og forskning gjøres følgende endringer:

§ 16 skal lyde:

§ 16 *Pålegg og administrative sanksjonar*

Spesialisthelsetjenesteloven §§ 7-1 og 7-2 gjeld tilsvarende ved brot på *obduksjonslova eller forskrifter som er gjevne med heimel i lova*.

I kapittel 4 skal ny § 16 a lyde:

§ 16 a *Straff*

Den som forsettleg eller grovt aktaust bryt reglane i §§ 7, 8, 9, 10, 11 eller 14, eller i forskrifter som er gjevne med heimel i dei, blir straffa med bøter eller fengsel inntil 3 månader.

Påtale skal finne stad dersom Statens helsetilsyn krev det. Elles gjeld straffeprosessloven § 62 a.

IV

I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning gjøres følgende endring:

§ 21 skal lyde:

§ 21 *Forskning på humant biologisk materiale fra døde*

For forskning på biologisk materiale som tas ut fra avdøde, gjelder obduksjonslova § 7 første til tredje ledd om informasjon og nærmeste pårørendes rett til å nekte *obduksjon* mv.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 25. mars 2015 mot ulovlig handel med menneskeorganer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 92/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1901/2006 av 12. desember 2006 om legemidler til barn, forordning (EF) nr. 1902/2006 av 20. desember 2006 om endring av forordning 1901/2006 om legemidler til barn, forordning (EF) nr. 469/2009 av 6. mai 2009 om det supplerende beskyttelsessertifikatet for legemidler og forordning (EU) nr. 488/2012 av 8. juni 2012 om endring av forordning (EF) nr. 658/2007 om økonomiske sanksjoner ved brudd på visse forpliktelser i forbindelse med markedsføringstillatelser utstedt i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004.

Presidenten: Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 88 mot 9 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 02.58.12)

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i legemiddeloven og patentloven (legemidler til barn)

I

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd skal lyde:

Kongen gir nærmere forskrifter om vilkår for markedsføringstillatelse, *forpliktelser knyttet til markedsføringstillatelse og sanksjoner ved brudd på disse. Kongen kan gi forskrift med bestemmelser om omsetning og kontroll av legemidler som nevnt i § 8 første ledd.*

§ 28 sjette ledd skal lyde:

EFTAs overvåkingsorgan kan treffe vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for overtredelse av forpliktelser som følger av markedsføringstillatelse utstedt i sentral prosedyre.

II

I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter gjøres følgende endringer:

§ 62 a første ledd skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg XVII punkt 6 (*europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 469/2009 om det supplerende beskyttelsessertifikatet for legemidler*) gjelder som lov med de *tilpasninger* som følger av vedlegg XVII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 62 a annet ledd første punktum skal lyde:

Søknader om supplerende beskyttelsessertifikat og om *forlengelse av slikt sertifikat* inngis til Patentstyret.

§ 62 a fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om søknader om beskyttelsessertifikater og forlengelse, behandlingen og prøvingen av dem, registrering av beskyttelsessertifikater og overprøving av avgjørelser m.m. Reglene om adresse for korrespondanse i § 67 gjelder tilsvarende for søkere og innehavere av beskyttelsessertifikater.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Presidenten: Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 87 mot 9 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 02.58.37)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 87 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 02.58.54)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ove Trellevik på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 2, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en miljøavgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018. Avgiften skal gi tydelige incentiver til omlegging til rønningssikre lukkede anlegg uten utslipp av lus, avfall og kjemikalier.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.59.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av konsesjonsavgift, teknologisk utvikling og evaluering av ordningen med utviklingskonsesjoner i Havbruksnæringen. Havbruksfondet skal også evalueres, med sikte på å vurdere i hvilken grad næringens samlede skatter og avgifter gir incentiver til at havbruksnæringen vokser og miljøutfordringer løses samt bidrar til at kommunene får sin del av verdiskapingen. Målet er å sikre størst mulig vekst og bærekraft, samt forutsigbare inntekter til kommunene via Havbruksfondet.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 51 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.00.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot. Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 52 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.00.44)

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:103 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingrid Heggø på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Ingrid Heggø på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa greie ut om utførselskravet når det gjeld talet på kilo, skal gjelde per år.»

Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.01.36)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa utarbeide omrekningsreglar slik at talet på kilo vert rekna i rund fisk.»

Kristelig Folkeparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 52 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.01.57)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak:

A.

lov

om endringar i havressurslova m.m. (regulering av turistfiskerieringa m.m.)

I

Lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendingar driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann vert oppheva.

II

I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone vert det gjort følgjande endringar:

§ 3 første ledd skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske eller fangst eller annan utnyttelse av viltlevande marine ressurser innanfor den økonomiske sone for den som ikke faller inn under *deltakerloven* § 5. Bestemmelsene i *havressurslova kapittel 4 a* gjelder tilsvarende i den økonomiske sone.

§ 6 skal lyde:

Kongen kan gjøre unntak fra bestemmelsene i §§ 3, 4 og 5 eller forskrift gitt i medhold av *disse* i området mellom 12 nautiske mil og 200 nautiske mil når dette er nød-

vendig av hensyn til overenskomst med fremmed stat eller hvor særlige hensyn tilsier det. Slike unntak kan også gjøres gjeldende innanfor 12 nautiske mil for så vidt angår områder der *bestemmelsene i havressurslova kapittel 4 a* ikke er iverksatt.

III

I lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser vert det gjort følgjande endringar:

§ 22 femte ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift påleggje *den som eig eller driv anlegg eller verksemd for sports- og rekreasjonsfiske, eller som for næringsformål legg til rette for slikt fiske, å gje opplysningar til styresmaktene om haustinga. For statistikkformål kan departementet i forskrift også påleggje eit utval av personar som driv sports- og rekreasjonsfiske, å gje opplysningar om haustinga. Departementet kan i forskrift fastsetje krav til registrering for å drive verksemd som nemnd i første punktum og gje nærare føresegner om vilkår for slik registrering. Departementet kan i forskrift gje føresegner om at retten til å vere registrert kan kallast tilbake ved grove eller gjentekne brot på vilkåra.*

§ 23 a vert oppheva.

Nytt kapittel 4 a skal lyde:

Kapittel 4 a. Avgrensingar i fiskeriaktiviteten til utlendingar i territorialfarvatnet

§ 23 a *Verkeområde for kapittel 4 a*

Kapittel 4 a gjeld berre i norsk territorialfarvatn, men likevel ikkje i territorialfarvatnet ved Svalbard.

§ 23 b *Forbod for utlendingar mot å drive fiske*

Det er forbode å drive fiske, fangst eller anna hausting av viltlevande marine ressurser for den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar etter deltakerloven § 5.

Det er forbode å nytte fartøy som ikkje er norsk, til hausting av viltlevande marine ressurser. Som norsk fartøy vert rekna fartøy som er omfatta av verkeområdet til deltakerloven § 2.

Forboda i første og andre ledd gjeld ikkje sports- og rekreasjonsfiske etter § 22 fjerde og sjette ledd.

Fiskeridirektoratet kan for eit enkelt høve eller for eit kortare tidsrom gjere unntak frå andre ledd og frå bustadkravet i deltakerloven § 5 a dersom prøvedrift av nye fartøytypar eller reiskapar eller andre særlege grunnar gjer det ønskeleg.

§ 23 c *Forbod for utlendingar mot tilverking, pakking og omlasting*

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar etter deltakerloven § 5, er det forbode å tilverke, pakke eller laste om viltlevande marine ressurser eller delar og produkt av slike. Forbodet gjeld fangst både frå norske og utanlandske fartøy.

Forbodet mot tilverking omfattar alt vidare arbeid med fangsten om bord i fartøyet etter at fangsten eventuelt er bløgga, sløgd og hovudkappa. Innfrysing utan at det vert

arbeidd vidare med fangsten, vert likevel ikkje rekna som tilverking.

Forbodet mot pakking omfattar ikkje pakking som er naturleg fordi fangsten skal frysast inn om bord og deretter verte transportert med fartøyet. Innpakkinga skal i så fall vere ueigna for sal til forbrukarar eller andre sluttbrukarar.

Fiskeridirektoratet kan gjere unntak frå forbodet mot tilverking, pakking og omlasting når særlege grunnar tilseier det.

For norskfanga fisk kan Fiskeridirektoratet også gjere unntak frå forbodet mot tilverking, pakking og omlasting når omsynet til omsetningstilhøva tilseier det, og omsynet til produksjonen ved foredlingsanlegga ikkje talar imot. Det kan gjevast unntak berre for eit bestemt kvantum, eit bestemt tilfelle, eit bestemt fiskeslag eller eit bestemt tidsrom.

§ 23 d *Unntak frå forboda i bestemte område*

I særlege tilfelle kan Kongen i forskrift gjere unntak frå føresegnene i dette kapitlet for bestemte område. Kongen kan gje føresegner om at fiskeriverksemd som får slikt unntak, heilt eller delvis ikkje skal vere underlagd norsk lovgjeving.

IV

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringa inkludere trofêfiske i grensa for kor mykje fisk som kan takast ut av landet.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Erlend Wiborg på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Geir Jørgen Bekkevold på vegne av Kristelig Folkeparti

Det voterer over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring i kontantstøtteloven som gjør språkopplæring obligatorisk for kontantstøttemottakere med kortere botid enn tre år.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.03.03)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

Kapittel 1 innholdsfortegnelsen sjuende strekpunkt oppheves.

Nåværende åttende, niende og tiende strekpunkt blir sjuende, åttende og niende strekpunkt.

§ 1-7 oppheves.

§ 3-2 sjette ledd oppheves.

§ 3-3 sjuende ledd oppheves. Nåværende åttende ledd blir sjuende ledd.

§ 3-9 tredje ledd tredje punktum oppheves.

§ 11-2 skal lyde:

§ 11-2 *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet i minst fem år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, har vært medlem i folketrygden. Ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

Vilkåret om fem års forutgående medlemskap i første ledd gjelder likevel ikke for den som har vært medlem i folketrygden i minst ett år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, dersom

- a) *han eller hun var medlem i trygden da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5, og etter fylte 16 år har perioder med medlemskap som minst tilsvare perioder uten medlemskap, eller*
- b) *han eller hun etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.*

§ 12-2 andre ledd oppheves. Nåværende tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

§ 12-3 tredje ledd skal lyde:

Uføretrygd etter § 12-2 *andre og tredje* ledd om unntak fra medlemskap i folketrygden fram til uføretidspunktet beholdes bare så lenge vedkommende er medlem i folketrygden. Det samme gjelder uføretrygd på grunnlag av § 12-13 tredje ledd *om uføretrygd til unge uføre.*

§ 12-12 fjerde og femte ledd skal lyde:

Når vilkåret om forutgående medlemskap oppfylles etter § 12-2 *andre* ledd, regnes framtidig trygdetid tidligst fra det tidspunktet vedkommende sist ble medlem i folketrygden. Tidsrommet fram til dette tidspunktet regnes som opptjeningstid.

Framtidig trygdetid medregnes ikke når uføretrygd gis etter § 12-2 *tredje* ledd.

§ 12-13 fjerde ledd andre punktum oppheves.

§ 12-15 andre ledd andre punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir andre punktum.

§ 15-2 andre ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir andre ledd.

§ 17-3 første ledd bokstav c skal lyde:

c) *hadde oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 og var medlem i trygden.*

§ 17-3 tredje ledd skal lyde:

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når den gjenlevende *har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 og er medlem i trygden.*

§ 17-4 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder pensjon eller overgangsstønad til *en person som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 og som får pensjonen beregnet på grunnlag av bestemmelsene i § 17-7 andre og fjerde ledd.*

§ 17-7 andre ledd skal lyde:

Grunnpensjonen fastsettes på grunnlag av den avdødes trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-2 og 3-7. *En person som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 og er medlem i trygden, får full grunnpensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid.*

§ 17-7 fjerde ledd skal lyde:

Særtillegget fastsettes etter bestemmelsene i § 3-3. *En person som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 og er medlem i trygden, får fullt særtillegg uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid.*

§ 18-2 tredje ledd skal lyde:

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når barnet eller en av foreldrene *er innvilget oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 og er medlem i trygden.*

§ 18-3 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder barnepensjon etter unntaksbestemmelsene for *personer som er innvilget oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28*, og tilleggspensjon som etter § 18-5 andre ledd gis til foreldreløse barn på grunnlag av bestemmelsene for unge uføre i §§ 3-21 og 3-22.

§ 18-5 første og andre ledd skal lyde:

Dersom en av foreldrene er død, skal pensjonen for

det første barnet utgjøre 40 pst. av grunnbeløpet. Pensjonen for hvert av de øvrige barna utgjør 25 pst. av grunnbeløpet. Hvis den gjenlevende av foreldrene får eller ville ha fått redusert pensjon på grunn av manglende trygdetid, blir barnepensjonen tilsvarende redusert. *Dersom en av foreldrene eller barnet er innvilget oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28, og barnet er medlem i trygden, gis det full pensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid i kapittel 3.*

Dersom begge foreldrene er døde, skal pensjonen for det første barnet utgjøre samme beløp som pensjon til gjenlevende ektefelle, se §§ 17-7 og 17-12. Pensjonen beregnes på grunnlag av farens eller morens opptjening og skal svare til det største av de to beløpene. Pensjonen for det neste barnet utgjør 40 pst. av grunnbeløpet, og pensjonen for hvert av de øvrige barna utgjør 25 pst. av grunnbeløpet. Hvis grunnpensjonen til det første barnet er redusert på grunn av manglende trygdetid, blir barnepensjonen til de øvrige barna tilsvarende redusert. *Dersom en av foreldrene eller barnet er innvilget oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28, og barnet er medlem i trygden, gis det full grunnpensjon og fullt særtillegg uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid i kapittel 3.*

§ 19-2 andre ledd skal lyde:

Vilkåret om *fem* års trygdetid i første ledd gjelder ikke for

- a) den som ved fylte 67 år hadde rett til uføretrygd ved yrkesskade, og
- b) den som fyller vilkårene for rett til pensjon i §§ 17-3 og 17-4 og i enten § 17-5 eller § 17-10.

§ 19-3 fjerde ledd andre punktum oppheves.

§ 19-8 sjuende ledd oppheves. Nåværende åttende og niende ledd blir sjuende og åttende ledd.

§ 20-10 fjerde ledd skal lyde:

Den som ved fylte 67 år mottok uføretrygd på grunn av yrkesskade, får full garantipensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid i første og andre ledd, for så vidt gjelder den del av alderspensjonen som tilsværer uføregraden på grunn av yrkesskaden.

§ 20-10 femte ledd andre punktum oppheves.

I følgende bestemmelser skal tallordet «tre» endres til «fem»:

§ 3-2 andre ledd første punktum, § 3-5 femte ledd, § 3-8 andre ledd første punktum, § 12-2 første ledd første punktum og tredje ledd, § 12-12 sjuende ledd, § 12-17 første ledd bokstav a, § 15-2 første ledd, § 16-2 første ledd, § 17-3 første ledd bokstav a og b, § 18-2 første ledd bokstav a og b, § 19-2 første ledd, § 19-8 første ledd første punktum, § 20-10 første ledd fjerde punktum og andre ledd første punktum.

§ 22-8 sjuende ledd skal lyde:

Når det er utbetalt stønad etter lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg, og det etterbetales alderspensjon *eller uføre-*

trygd fra folketrygden, skal etterbetalingen reduseres med det beløp som svarer til utbetalt supplerende stønad for samme tidsrom.

II

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Formålet med lova*

Formålet med lova er å garantere ei minste samla inntekt for personar som har fylt 67 år og uføre flyktningar med låge eller ingen ytingar frå folketrygda på grunn av kort butid i Noreg.

§ 2 nytt første ledd skal lyde:

Med flyktning meiner ein i lova her ein person som har opphaldsløyve etter utlendingsloven § 28. Med uføre flyktning meiner ein i lova her ein flyktning som ikkje har fylt 67 år og som fyller vilkåra i folketrygdlova §§ 12-4 til 12-7.

Nåværende første, andre og tredje ledd blir andre, tredje og nytt fjerde ledd.

§ 3 første ledd skal lyde:

Supplerande stønad vert gitt til personar som er busette i Noreg og som anten har fylt 67 år eller er uføre flyktningar. Ein person vert rekna som busett dersom han eller ho er registrert i folkeregisteret og har norsk statsborgarskap, eller med heimel i utlendingsloven har fått permanent opphaldsløyve eller mellombels opphaldsløyve som gir grunnlag for permanent opphaldsløyve.

§ 4 første og andre ledd skal lyde:

Retten til supplerande stønad fell bort når ein person oppheld seg eller har tenkt å opphalde seg i utlandet i meir enn 45 dagar i samanheng eller i meir enn 45 dagar i alt i ein stønadsperiode, sjå § 11.

Dersom opphaldet i utlandet er meint å vare i meir enn 45 dagar i samanheng, fell ytingane bort frå og med månaden etter den månaden då opphaldet i utlandet tok til. I andre tilfelle fell ytingane bort frå og med månaden etter den månaden då vedkomande hadde vore i utlandet i 45 dagar eller summen av utanlandsopphalda i ein stønadsperiode utgjør 45 dagar.

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Full supplerande stønad*

Full supplerande stønad til personar som har fylt 67 år skal svare til

- a) minste pensjonsnivå med høg sats for einslege stønadstakarar og for stønadstakarar med ektemake som ikkje har fylt 67 år og som ikkje er ufør flyktning,
- b) minste pensjonsnivå med ordinær sats for stønadstakarar med ektemake som har fylt 67 år eller som er ufør flyktning og for stønadstakarar som deler bustad med sine vaksne barn eller andre vaksne,

utan at forholdet mellom dei vert definert som ekteskapsliknande (bufellesskap).

Full supplerande stønad til uføre flyktningar skal svare til

- a) *minste årlege yting for uføretrygd med høg sats for einslege stønadstakarar og for stønadstakarar med ektemake som ikkje har fylt 67 år og som ikkje er ufør flyktning,*
- b) *minste årlege yting for uføretrygd med ordinær sats for stønadstakarar med ektemake som har fylt 67 år eller som er ufør flyktning. Det same gjeld for stønadstakarar som deler bustad med sine vaksne barn eller andre vaksne, utan at forholdet mellom dei vert definert som ekteskapsliknande (bufellesskap).*

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Inntekt som går til frådrag i supplerande stønad*

Full supplerande stønad skal setjast ned med inntekt hos stønadstakaren sjølv så vel som hos ektemaken.

Dersom ektemaken har fylt 67 år, skal ektemaken sin inntekt likevel berre inngå ved prøvinga av ytingane til stønadstakaren med den delen som overstig full supplerande stønad etter § 5 første leddet bokstav b. Dersom ektemaken er ufør flyktning, skal ektemaken sin inntekt likevel berre inngå ved prøvinga av ytingane til stønadstakaren med den delen som overstig full supplerande stønad etter § 5 andre leddet bokstav b.

Som inntekt vert rekna

- a) arbeidsinntekt
- b) pensjon, uføretrygd og andre ytingar frå folketrygda til livsopphald, inkludert forsørgingstillegg
- c) introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere, kvalifiseringsstønad, kontantstøtte og bidrag etter ekteskapsloven
- d) andre norske offentlege eller private pensjonar, uføretrygd og andre ytingar til livsopphald, inkludert forsørgingstillegg
- e) kapitalinntekter
- f) *tilsvarande inntekter eller ytingar som nemnd i bokstavane a til e frå utlandet.*

For uføre flyktningar skal arbeidsinntekt ikkje setjast lågare enn forventta inntekt etter uførhet, sjå folketrygdlova § 12-9 tredje leddet.

§ 10 andre ledd skal lyde:

Ved endring i minste pensjonsnivå og grunnbeløpet skal supplerande stønad regulerast i tråd med desse endringane.

§ 10 nåværende andre ledd andre punktum blir nytt tredje ledd og skal lyde:

Frådrag i stønaden etter § 6 på grunn av alderspensjon eller uføretrygd frå folketrygda, eller andre ytingar som er direkte knytte til grunnbeløpet eller blir regulerte etter tilsvarende reglar som for alderspensjon frå folketrygda, skal regulerast i tråd med endringa i desse ytingane.

§ 21 andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten kan krevje at ein stønadstakar skal møte personleg på det felles lokale kontoret inntil fire gonger i året og vise pass eller anna

reisedokument for kontroll av retten til ytinga.

Departementet kan gi forskrift om tiltak for å kontrollere at vilkåra i § 4 er oppfylte eller om ein stønadstakar har hatt opphald i utlandet i strid med desse reglane.

III

Ikrafttredelse. Overgangsregler

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
2. Loven gis virkning for krav om ytelser som settes frem etter lovens ikrafttredelse. Loven gis ikke virkning for beregning av alderspensjon etter folketrygdloven kapitlene 19 og 20 for personer som er født i 1956 eller tidligere og som ved lovens ikrafttredelse har vært medlemmer i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år.
3. Personer som ved lovens ikrafttredelse er tilstått uføretrygd etter de særlige bestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven, som er født i 1956 eller tidligere og som har vært medlemmer i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år, skal ved fylte 67 år få alderspensjon etter de særlige bestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven. Det samme gjelder personer som ved lovens ikrafttredelse er tilstått pensjon som gjenlevende ektefelle etter de særlige bestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift 03.03.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og kontantstøtteleven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 10-2 oppheves.

II

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre skal § 3 andre og nytt tredje punktum lyde: Støttetakeren må være bosatt i riket, *og ha vært medlem i folketrygden i minst fem år. Dersom barnet bor sammen med begge foreldrene, må begge foreldrene ha vært medlem i folketrygden i fem år.*

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Presidenten: Det votes over II.

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.03.43)

Presidenten: Det votes over I og III.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten er et satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet

Det votes over forslag nr. 2, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 11-12 Varighet

Arbeidsavklaringspenger gis så lenge det er nødvendig for at medlemmet skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, se § 11-7, men likevel ikke lenger enn tre år.

Stønadperioden kan forlenges dersom sykdom, skade eller lyte er hovedårsaken til at medlemmets arbeidsevne ikke er avklart mot arbeid eller uføretrygd, og

- a) medlemmet først etter langvarig utredning har begynt med hensiktsmessig medisinsk behandling, og/eller arbeidsrettet tiltak, eller
- b) medlemmet har vært forhindret fra å kombinere medisinsk behandling og arbeidsrettet tiltak, eller
- c) medlemmet har behov for særlig langvarig oppfølging, behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak, og medlemmet fortsatt har en viss mulighet for å komme i arbeid.

Stønadperioden kan også forlenges dersom medlemmet deltar på et opplæringstiltak.

Ved beregningen av den maksimale stønadperioden inngår den tiden medlemmet har vedtak om ar-

beidsavklaringspenger etter §§ 11-5, 11-14, 11-15 og 11-16. Øvrige perioder hvor medlemmet har vedtak om arbeidsavklaringspenger, skal ikke inngå i beregningen av den maksimale stønadperioden.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 85 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.04.31)

Presidenten: Da blir resultatet 12 stemmer for og 86 stemmer mot forslaget fra Senterpartiet – og dermed er forslaget ikke bifalt.

Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en aktivitetsreform som sikrer unge mottakere av arbeidsavklaringspenger som har restarbeidsevne, et tilbud om aktivitet, utdanning eller arbeid.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.04.48)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven mv. (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal § 31 tredje ledd lyde:

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-23, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

II

I lov av 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal § 14 tredje ledd lyde:

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-23, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

III

I lov av 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 17 tredje ledd lyde:

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved

samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-23, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

IV

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

I innledningen til loven skal «Kapittel 11 Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader» endres til «Kapittel 11 Arbeidsavklaringspenger». Videre skal «Kapittel 11 A Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak» tilføyes.

§ 8-2 andre ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde:
Foreldrepenger etter kapittel 14 opptjent på grunnlag av arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 likestilles likevel ikke med arbeid. Dersom medlemmet har vært sammenhengende yrkesaktiv (eller mottatt ytelse etter kapittel 8, 9 eller 14) i minst fire uker umiddelbart før uttaket av foreldrepenger starter, kan det likevel gis rett til sykepenger.

§ 8-17 første ledd bokstav d og e skal lyde:

- d) under nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, se § 8-4 tredje ledd bokstav e,
- e) når arbeidstakeren er donor, se § 8-4 tredje ledd bokstav i.

§ 8-55 bokstav c skal lyde:

- c) Ved tilbakefall ytes det sykepenger som minst svarer til uføretrygd ved yrkesskade, til en person som mottar eller har mottatt slike ytelser, se § 12-17.

Nytt kapittel 11 skal lyde:

Kapittel 11 Arbeidsavklaringspenger

Bestemmelser om

- formål står i § 11-1
- inngangsvilkår står i §§ 11-2 til 11-4
- hovedvilkår står i §§ 11-5 og 11-6
- aktivitetsplikt, meldeplikt og oppfølging står i §§ 11-7 til 11-11
- varighet står i § 11-12
- rett til arbeidsavklaringspenger i særlige tilfeller står i §§ 11-13 til 11-18
- beregning av arbeidsavklaringspenger står i §§ 11-19 til 11-21
- arbeidsavklaringspenger ved yrkesskade står i § 11-22
- reduksjon av arbeidsavklaringspenger står i §§ 11-23 og 11-24
- arbeidsavklaringspenger under opphold i institusjon og under straffegjennomføring står i §§ 11-25 og 11-26
- forholdet til andre ytelser fra folketrygden og ytelser etter annen lovgivning står i §§ 11-27 til 11-29
- unntak fra kravet om melding om vedtak og unntak fra kravet om forhåndsvarsel står i § 11-30
- karenperiode og nytt krav om arbeidsavklaringspenger står i § 11-31

§ 11-1 Formål

Formålet med arbeidsavklaringspenger er å sikre inntekt for et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått nedsatt arbeidsevne og

- a) får aktiv behandling, eller
- b) deltar på et arbeidsrettet tiltak, eller
- c) får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid.

§ 11-2 *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet i minst tre år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, har vært medlem i folketrygden. Ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

Vilkåret om tre års forutgående medlemskap i første ledd gjelder likevel ikke for den som har vært medlem i folketrygden i minst ett år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, dersom

- a) han eller hun var medlem i trygden da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5, og etter fylte 16 år har perioder med medlemskap som minst tilsvarer perioder uten medlemskap, eller
- b) han eller hun etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning, se § 1-7, som er medlem i trygden.

§ 11-3 *Opphold i Norge*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet oppholder seg i Norge.

Arbeidsavklaringspenger kan likevel gis til et medlem som får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak i utlandet, i samsvar med aktivitetsplanen, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

Et medlem kan også få arbeidsavklaringspenger under opphold i utlandet i inntil fire uker per kalenderår. Det er en forutsetning at utenlandsoppholdet er forenlig med gjennomføringen av den fastsatte aktiviteten og ikke hindrer Arbeids- og velferdsetatens oppfølging og kontroll. Medlemmet må på forhånd søke Arbeids- og velferdsetaten om godkjenning av utenlandsoppholdet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler for rett til å motta arbeidsavklaringspenger etter andre og tredje ledd.

§ 11-4 *Alder*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet er mellom 18 og 67 år.

Dersom kravet settes fram etter at medlemmet har fylt 62 år, er det et vilkår at medlemmet hadde en pensjonsgivende inntekt på minst ett grunnbeløp i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5, eller på til sammen minst tre ganger grunnbeløpet i løpet av de tre siste årene før samme tidspunkt.

Vilkåret i andre ledd gjelder ikke dersom medlemmet

- a) ikke mottar ytelser som gjenlevende ektefelle etter kapittel 17 på nivå med minste pensjonsnivå etter § 19-8 eller garantipensjon etter § 20-9 beregnet med full trygdetid, eller
- b) ikke har rett til uttak av hel alderspensjon etter kapitlene 19 og 20.

§ 11-5 *Nedsatt arbeidsevne – krav til årsakssammenheng*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet har fått arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten. Sykdom, skade eller lyte må være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen.

Ved vurderingen av om arbeidsevnen er nedsatt, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på steder der det er rimelig at medlemmet tar arbeid.

§ 11-6 *Behov for bistand til å skaffe seg eller beholde arbeid*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet for å skaffe seg eller beholde arbeid som han eller hun kan utføre

- a) har behov for aktiv behandling, eller
- b) har behov for arbeidsrettet tiltak, eller
- c) etter å ha prøvd tiltakene etter bokstav a eller b fortsatt anses for å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som skal godkjennes som et arbeidsrettet tiltak etter denne bestemmelsen.

§ 11-7 *Medlemmets aktivitetsplikt*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet bidrar aktivt i prosessen med å komme i arbeid.

Aktivitetskravene fastsettes i aktivitetsplanen, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a tredje ledd. Medlemmet skal medvirke ved utarbeidelsen av aktivitetsplanen. Kravene til egenaktivitet skal tilpasses medlemmets funksjonsnivå, og aktivitetsplanen skal endres ved behov.

§ 11-8 *Fravær fra fastsatt aktivitet*

Ved fravær fra fastsatt aktivitet, se § 11-7, stanses arbeidsavklaringspengene inntil vilkårene for å motta ytelsen igjen er oppfylt.

Hvis medlemmet har hatt grunn til å ikke møte på fastsatt aktivitet, se tredje og fjerde ledd, skal arbeidsavklaringspengene etterbetales.

Fravær på inntil én dag i meldeperioden og fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, skal ikke føre til stans av ytelsen. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at grunnene dokumenteres.

Fravær som skyldes sykdom eller skade, skal ikke føre til stans av ytelsen. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve legeerklæring eller erklæring fra en annen sakkyndig som Arbeids- og velferdsetaten godkjenner.

Dersom medlemmet har gjentatte fravær, skal Arbeids- og velferdsetaten vurdere om medlemmet fortsatt oppfyller vilkårene for å motta ytelsen.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som er gyldig fravær, krav til dokumentasjon, hva som anses som fravær fra fastsatt aktivitet, og konsekvenser av fravær fra fastsatt aktivitet.

§ 11-9 *Reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter*

Arbeidsavklaringspengene skal reduseres dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å følge nærmere

bestemte aktivitetsplikter fastsatt i forskrift, se tredje ledd.

Reduksjonen kan ikke ilegges senere enn tre måneder etter det aktuelle pliktbruddet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvilke pliktbrudd som fører til reduksjon, vilkår for reduksjon og størrelsen på den.

§ 11-10 *Meldeplikt*

Medlemmet må melde seg hos Arbeids- og velferdsetaten hver fjortende dag (meldeperioden) og gi opplysninger som har betydning for retten til ytelsen. Meldingen skal gis ved bruk av meldekort, ved oppmøte eller på andre måter som Arbeids- og velferdsetaten bestemmer.

Dersom medlemmet unnlater å melde seg på fastsatt dag, stanses ytelsen fra og med den dagen medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt. Dersom medlemmet har hatt rimelig grunn til å unnlate å melde seg, skal ytelsen etterbetales.

Dersom det vil være unødig tyngende for medlemmet å overholde meldeplikten, kan Arbeids- og velferdsetaten helt eller delvis fritta medlemmet fra meldeplikten.

Arbeids- og velferdsetaten skal av eget tiltak vurdere om det skal gis fritak fra meldeplikten. Fritak fra meldeplikt unntar ikke medlemmet fra den alminnelige opplysningsplikten etter § 21-3.

Dersom medlemmet gjentatte ganger unnlater å oppfylle meldeplikten, skal Arbeids- og velferdsetaten vurdere om medlemmet fortsatt oppfyller vilkårene for å motta ytelsen.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innholdet i meldeplikten.

§ 11-11 *Oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten*

Et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger, skal få jevnlig oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Det skal fastsettes individuelle oppfølgingstidspunkter ved innvilgelsen av arbeidsavklaringspenger. Medlemmet skal også følges opp etter at behandlingen eller det arbeidsrettede tiltaket er gjennomført.

På oppfølgingstidspunktet skal Arbeids- og velferdsetaten sammen med medlemmet vurdere om han eller hun har den ønskede framdriften mot målet om å komme i arbeid. Det skal også vurderes om vilkårene for retten til ytelsen fortsatt er oppfylt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppfølgingen.

§ 11-12 *Varighet*

Arbeidsavklaringspenger gis så lenge det er nødvendig for at medlemmet skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, se § 11-7, men likevel ikke lenger enn tre år.

Stønadsperioden kan forlenges i inntil to år dersom sykdom, skade eller lyte er hovedårsaken til at medlemmets arbeidsevne ikke er avklart mot arbeid eller uføretrygd, og

- a) medlemmet først etter langvarig utredning har begynt med hensiktsmessig medisinsk behandling og/eller arbeidsrettet tiltak, eller
- b) medlemmet har vært forhindret fra å kombinere medisinsk behandling og arbeidsrettet tiltak.

Stønadsperioden kan også forlenges i inntil to år dersom medlemmet deltar på et opplæringstiltak.

Ved beregningen av den maksimale stønadsperioden inngår den tiden medlemmet har vedtak om arbeidsavklaringspenger etter §§ 11-5, 11-14, 11-15 og 11-16. Øvrige perioder hvor medlemmet har vedtak om arbeidsavklaringspenger, skal ikke inngå i beregningen av den maksimale stønadsperioden.

§ 11-13 *Arbeidsavklaringspenger til et medlem som ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepenger*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger dersom vilkårene i § 11-5 er oppfylt, men uten hensyn til vilkårene i § 11-6, i inntil seks måneder til et medlem som ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepenger etter kapittel 8, og som oppfyller ett av følgende vilkår:

- a) Medlemmet har tidligere mottatt arbeidsavklaringspenger og innen seks måneder etter at arbeidsavklaringspengene er opphørt, blir arbeidsufør som følge av en annen sykdom.
- b) Medlemmet har tidligere mottatt arbeidsavklaringspenger og innen ett år etter at arbeidsavklaringspengene er opphørt, blir arbeidsufør som følge av samme sykdom.
- c) Medlemmet har tidligere mottatt sykepenger etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de tre siste årene, se § 8-12, og igjen blir arbeidsufør på grunn av sykdom eller skade mens han eller hun er i arbeid.
- d) Medlemmet har tidligere mottatt sykepenger etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de tre siste årene, se § 8-12, og fortsatt er arbeidsufør på grunn av sykdom eller skade.
- e) Medlemmet har mottatt arbeidsavklaringspenger og deretter foreldrepenger og innen seks måneder etter foreldrepengene opphørte, blir arbeidsufør på grunn av sykdom eller skade, se § 8-2 andre ledd.

Det gis ikke arbeidsavklaringspenger i arbeidsgiverperioden for sykepenger, se § 8-19. Kravene i §§ 8-7 og 8-8 gjelder tilsvarende.

§ 11-14 *Arbeidsavklaringspenger til studenter*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger til en student som har avbrutt studiet, og som har behov for aktiv behandling for å kunne gjenoppta studiet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om rett til arbeidsavklaringspenger i denne perioden.

§ 11-15 *Arbeidsavklaringspenger til et medlem som etablerer egen virksomhet*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet når etableringen antas å føre til at medlemmet blir selvforsørget, eventuelt i kombinasjon med gradert uføretrygd. Etableringen må gjelde ny virksomhet.

Arbeidsavklaringspenger kan gis i en utviklingsfase på inntil seks måneder og/eller en oppstartfase på inntil tre måneder etter søknad for hver enkelt fase. Fasene regnes fra det tidspunktet arbeidsavklaringspenger under etablering er innvilget. Dette gjelder også i de tilfellene der det ikke er en forutgående utviklingsfase.

Medlemmet må innhente en næringsfaglig vurdering av etableringsplanen fra fylkeskommune, kommune eller annen kompetent instans. Medlemmet må selv dekke utgifterne som påløper i denne forbindelsen.

Dersom det viser seg at en påbegynt etablering åpenbart ikke lar seg gjennomføre, skal arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet stanses.

Inntekt fra oppstartfasen skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene. Inntekt fra arbeid ved siden av etableringen skal føre til reduksjon etter § 11-23.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om rett til arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet.

§ 11-16 Arbeidsavklaringspenger i perioder uten påbegynt aktivitet

Det kan gis arbeidsavklaringspenger mens medlemmet venter på at en aktivitetsplan blir utarbeidet, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a, og før aktiv behandling eller et arbeidsrettet tiltak starter, og mellom tiltakene.

§ 11-17 Arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeids søker

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i seks måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre, før han eller hun har fått arbeid eller tilbud om det. Medlemmet må fylle vilkårene i §§ 4-5 og 4-8. Bestemmelsene om tidsbegrenset bortfall av dagpenger i § 4-20 gjelder tilsvarende.

§ 11-18 Arbeidsavklaringspenger under behandling av krav om uføretrygd

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i inntil fire måneder når medlemmet skal vurderes for uføretrygd. Dersom krav om uføretrygd ikke er behandlet innen den fastsatte vedtaksperioden, kan perioden forlenges i inntil fire nye måneder. Årsaken til at kravet ikke er behandlet, må dokumenteres i saken.

§ 11-19 Grunnlaget for beregningen av arbeidsavklaringspenger

Grunnlaget for beregningen av arbeidsavklaringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt, se § 3-15, i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5. Grunnlaget for beregningen skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste kalenderårene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter første ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet. Pensjonsgivende inntekt over seks ganger gjennomsnittlig grunnbeløp i et kalenderår regnes ikke med i grunnlaget.

Grunnlaget for arbeidsavklaringspenger blir regulert i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet.

§ 11-20 Arbeidsavklaringspengenes størrelse og vilkår om barnetillegg

Arbeidsavklaringspenger gis med 66 prosent av grunnlaget, se § 11-19. Minste årlige ytelse er to ganger grunnbeløpet.

Arbeidsavklaringspenger gis for fem dager per uke. Dagsatsen er den årlige ytelsen delt på 260.

Til et medlem som forsørger barn, se § 1-6, ytes det et barnetillegg. Et barn anses ikke som forsørget dersom det har inntekt, herunder kapitalinntekt som er større enn

grunnbeløpet, eller har rett til barnepensjon etter kapittel 18. Tillegget gis per dag for hvert barn fem dager i uken. Dersom begge foreldrene mottar arbeidsavklaringspenger, kan begge få barnetillegg.

Som barn regnes egne barn og fosterbarn, se barnevernloven § 4-22, dersom medlemmet har forsørget fosterbarnet i de to siste årene før krav om barnetillegg blir satt fram. Arbeids- og velferdsetaten kan fravike kravet om at fosterbarnet skal ha blitt forsørget i de to siste årene før kravet om barnetillegg settes fram, når fosterhjemsordningen har en varig karakter.

Arbeidsavklaringspenger medregnet barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av grunnlaget, se § 11-19.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om barnetilleggets størrelse og regler for avkorting av ytelsen for ulike grupper.

§ 11-21 Minsteytelse til et medlem som fikk arbeidsevnen nedsatt før fylte 26 år

For et medlem som får arbeidsevnen nedsatt, se § 11-5, før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minste årlige ytelse 2,44 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om medlemmet har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år. Arbeidsavklaringspenger etter denne bestemmelsen kan tidligst gis fra og med den dagen medlemmet fyller 20 år.

§ 11-22 Arbeidsavklaringspenger ved yrkesskade

Til et medlem som har nedsatt arbeidsevne på grunn av skade eller sykdom etter kapittel 13, gis det arbeidsavklaringspenger, men med følgende særbestemmelser:

- Vilkåret i § 11-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- Arbeidsavklaringspenger gis ved reduksjon av arbeidsevnen ned til 30 prosent.

Ved beregningen av den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som skyldes yrkesskaden eller yrkessykdommen, skal grunnlaget for arbeidsavklaringspengene, se § 11-19, ikke settes lavere enn den antatte årlige arbeidsinntekten på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Dersom den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som ikke skyldes yrkesskaden eller yrkessykdommen er under 30 prosent, beregnes hele ytelsen etter andre ledd.

§ 11-23 Reduksjon ved delvis nedsatt arbeidsevne

Det gis fulle arbeidsavklaringspenger til et medlem som har tapt hele arbeidsevnen, se § 11-5.

Dersom et medlem har tapt en del av arbeidsevnen, reduseres arbeidsavklaringspengene medregnet barnetillegget slik at ytelsen svarer til den delen av arbeidsevnen som er tapt. Det skal alltid vurderes om medlemmet har en arbeidsevne som ikke er utnyttet.

Beregningen av den reduserte ytelsen skal ta utgangspunkt i forholdet mellom en arbeidstid på 37,5 timer per uke og det antall timer medlemmet har vært i eller kunne ha vært i inntektsgivende arbeid. Beregningen baseres på gjennomsnittlig arbeidet tid i meldeperioden, se § 11-10.

Reduserte arbeidsavklaringspenger gis når arbeidsevnen er redusert med minst 40 prosent. Ved beregningen

skal det tas hensyn til om medlemmet har reduserte muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av at han eller hun deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får aktiv behandling.

Når medlemmet arbeider i et arbeidsrettet tiltak uten lønn eller med lønn inntil grunnbeløpet, kan arbeidsavklaringspengene reduseres med et lavere antall timer enn det timeantallet som er arbeidet.

Når medlemmet er nær ved å komme i fullt arbeid, kan det i inntil tolv måneder gis arbeidsavklaringspenger når han eller hun arbeider inntil 80 prosent. Det kan ikke gis mer enn én periode med arbeidsavklaringspenger etter dette leddet i løpet av en stønadperiode, se § 11-12.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid, herunder gi bestemmelser for særskilte grupper.

§ 11-24 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra en arbeidsgiver

Pensjonsgivende inntekt, se § 3-15, og økonomiske ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver som ikke er pensjonsgivende inntekt, som gis i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger eller i forbindelse med oppsigelse, fratreden eller reduksjon av arbeidstid, skal føre til at arbeidsavklaringspengene reduseres med det samme beløpet. Ytelser fra en arbeidsgiver skal periodiseres ved at de deles på medlemmets tidligere månedslønn.

Pensjonsgivende inntekt som er erstatning fra en arbeidsgiver etter skadeserstatningsloven § 3-1 eller yrkesskadeforsikringsloven § 13, skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene.

Feriepenger etter ferieloven skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvordan reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver skal skje.

§ 11-25 Arbeidsavklaringspenger under opphold i institusjon

Dersom et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger, oppholder seg i en institusjon med fri kost og losji, blir arbeidsavklaringspengene redusert. Dette gjelder likevel ikke for et medlem som forsørger ektefelle eller har krav på barnetillegg.

Arbeidsavklaringspengene gis uten reduksjon for innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir arbeidsavklaringspengene redusert med 50 prosent inntil institusjonsoppholdet avsluttes. Dersom medlemmet innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til.

Dersom medlemmet har faste utgifter som er nødvendige for at han eller hun skal kunne beholde bolig og annet, kan Arbeids- og velferdsetaten bestemme at arbeidsavklaringspengene ikke skal reduseres.

§ 11-26 Arbeidsavklaringspenger under straffegjennomføring

Et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller er underlagt særreaksjoner i en anstalt under kriminalomsorgen

eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til arbeidsavklaringspenger. Det gis likevel arbeidsavklaringspenger hvis medlemmet arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20.

Ved straffegjennomføring i frihet beholdes arbeidsavklaringspengene dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 og følgende.

§ 11-27 Forholdet til andre fulle ytelser fra folketrygden

Dersom et medlem har rett til arbeidsavklaringspenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygd-utelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan han eller hun velge ytelse.

Fullt sykepenger og fulle svangerskapspenger av deltidsstilling anses som en redusert ytelse etter § 11-28. Foreldrepenger etter § 14-9 anses som en full ytelse.

Arbeidsavklaringspengene faller ikke bort dersom medlemmet tar ut alderspensjon etter kapitlene 19 og 20. Når medlemmet får barnepensjon etter kapittel 18, reduseres arbeidsavklaringspengene med samme beløp.

§ 11-28 Forholdet til andre reduserte ytelser fra folketrygden

Dersom et medlem mottar en annen redusert ytelse fra folketrygden, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger.

Arbeidsavklaringspengene beregnes som en full ytelse og reduseres deretter med den prosentandelen som den reduserte ytelsen utgjør av full arbeidsevne.

For et medlem som er sykmeldt fra en deltidsstilling, skal arbeidsavklaringspengene reduseres med den prosentandelen som sykmeldingen utgjør av full stilling. Tilsvarende gjelder dersom medlemmet mottar svangerskapspenger av en deltidsstilling.

Dersom medlemmet mottar en gradert uføretrygd, skal grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger, se § 11-19, fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt fra tiden før arbeidsevnen ble ytterligere nedsatt, dersom det gir et høyere grunnlag enn ved å fastsette grunnlaget ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten. Medlemmets pensjonsgivende inntekt før arbeidsevnen ble ytterligere nedsatt, skal fastsettes ved at medlemmets pensjonsgivende inntekt i deltidsstilling oppjusteres til en inntekt tilsvarende full stilling. Omfanget av deltidsstillingen skal anses å utgjøre differansen mellom full stilling og den fastsatte uføregraden for uføretrygden.

§ 11-29 Forholdet til ytelser etter annen lovgivning

Arbeidsavklaringspenger utbetales ikke dersom medlemmet får dekket det samme inntektstapet under annen lovgivning.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om avgrensingen av folketrygdens ansvar.

§ 11-30 Unntak fra kravet om melding om vedtak og unntak fra kravet om forhåndsvarsel

Melding om vedtak om stans i utbetaling av arbeidsavklaringspenger kan unnlates når grunnen åpenbart er kjent for medlemmet. Det er et vilkår at Arbeids- og velferdsetaten har gitt medlemmet forhåndsvarsel om at retten til

ytelsen stanses i slike tilfeller. Unntak fra kravet om melding om vedtak må skyldes ett av følgende forhold:

- Medlemmet har fravær ut over én dag per meldeperiode som ikke skyldes sykdom eller sterke velferdsgrunner.
- Medlemmet unnlater å melde seg hos Arbeids- og velferdsetaten, se § 11-10 andre ledd.
- Medlemmet er kommet i fullt arbeid.
- Medlemmet oppholder seg i utlandet ut over fire uker per kalenderår, se § 11-3 tredje ledd.
- Medlemmet er i utlandet uten at Arbeids- og velferdsetaten har godkjent oppholdet, se § 11-3 tredje ledd.
- Medlemmet avtjener lovbestemt tjenesteplikt (verneplikt).
- Medlemmet er i fengsel, varetekt eller gjennomfører straff i frihet.
- Medlemmet får fulle sykepenges eller full uføretrygd fra folketrygden.

Forhåndsvarsling etter forvaltningsloven § 16 om reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter etter § 11-9 kan unnlates dersom medlemmet på forhånd er orientert om konsekvensene ved eventuell manglende etterlevelse.

§ 11-31 Karensperiode og nytt krav om arbeidsavklaringspenger

Et medlem som har mottatt arbeidsavklaringspenger ut maksimal stønadperiode, se § 11-12, har ikke ny rett til arbeidsavklaringspenger etter §§ 11-5, 11-14, 11-15 eller 11-16 før etter en karensperiode på 52 uker. Dersom medlemmet er alvorlig sykt eller skadet, gjelder ikke karensperioden på 52 uker.

Dersom arbeidsavklaringspengene har vært stanset i mer enn 52 uker, må det settes fram nytt krav om arbeidsavklaringspenger. Det må også settes fram nytt krav om arbeidsavklaringspenger dersom

- medlemmets sak om arbeidsavklaringspenger har vært opphørt, eller
- medlemmets arbeidsevne er ferdig avklart, eller
- medlemmet har fått innvilget arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker, se § 11-17.

Arbeidsavklaringspengene skal ikke anses for å ha vært stanset i perioder der medlemmet mottar foreldrepenger opptjent på grunnlag av arbeidsavklaringspenger.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om når medlemmet har rett til å få innvilget en ny stønadperiode, når medlemmet skal fortsette i den samme stønadperioden, og når det skal framsettes nytt krav.

Nytt kapittel 11 A skal lyde:

Kapittel 11 A. Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak Bestemmelser om

- formål står i § 11 A-1
- alder står i § 11 A-2
- nedsatt arbeidsevne – krav til årsakssammenheng står i § 11 A-3
- tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak står i § 11 A-4
- forholdet til ytelser etter en annen lovgivning står i § 11 A-5

§ 11 A-1 Formål

Formålet med tilleggsstønader er å kompensere for bestemte utgifter som et medlem har i forbindelse med gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak.

§ 11 A-2 Alder

Det er et vilkår for rett til tilleggsstønader at medlemmet er mellom 18 og 67 år.

§ 11 A-3 Nedsatt arbeidsevne – krav til årsakssammenheng

Det er et vilkår for rett til tilleggsstønader at medlemmet har fått nedsatt arbeidsevnen i en slik grad at han eller hun hindres i å beholde eller skaffe seg inntekts-givende arbeid. Sykdom, skade eller lyte må være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen.

Når det vurderes om arbeidsevnen er nedsatt, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på steder der det er rimelig at medlemmet tar arbeid.

§ 11 A-4 Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak

Til et medlem som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak, kan det ytes tilleggsstønad etter fast sats til dekning av dokumenterte utgifter til læremidler.

Et medlem som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak, og som verken har ordinær lønn gjennom tiltaksdeltakelsen eller mottar sykepenges etter kapittel 8, kan gis tilleggsstønad til dekning av

- utgifter til daglige reiser i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
- utgifter til hjemreiser under gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
- nødvendige utgifter til flytting fra hjemstedet i forbindelse med et arbeidsrettet tiltak eller i forbindelse med arbeid etter at tiltaket er gjennomført,
- nødvendige utgifter til barnetilsyn eller pleie og tilsyn av andre familiemedlemmer i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
- nødvendige ekstra utgifter til bolig i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak.

Til et medlem som på grunn av sykdom eller skade midlertidig ikke kan reise på vanlig måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet, kan det i stedet for arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 gis tilleggsstønad til dekning av nødvendige ekstra transportutgifter til daglige reiser. Stønadens begrensning til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i arbeidsavklaringspenger for samme tidsrom.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om vilkårene for og beregningen av tilleggsstønadene.

§ 11 A-5 Forholdet til ytelser etter annen lovgivning

Tilleggsstønader utbetales ikke dersom medlemmet får dekket de samme utgiftene under annen lovgivning.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om avgrensningen av folketrygdens ansvar som gjelder tilleggsstønader og utgiftsdekning etter annen lovgivning.

§ 21-12 første ledd tredje punktum skal lyde:

Etter at denne klageadgangen er benyttet, kan klageinstansens vedtak, *også vedtak om å avvise en klage*, ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

V

1. Loven trer i kraft 1. januar 2018.
2. Endringene i § 8-2 andre ledd andre og tredje punktum gjelder for krav som settes fram etter 31. desember 2017.
3. Endringene i § 11-2 gjelder for krav som settes fram etter 31. desember 2017.
4. For mottakere av arbeidsavklaringspenger per 31. desember 2017 gjelder tidligere regler i § 11-10 inntil arbeidsavklaringspengene opphører. Bestemmelsene i ny § 11-12 andre og tredje ledd om unntak fra maksimal varighet gjelder likevel fra og med 1. januar 2018.
5. For mottakere av arbeidsavklaringspenger per 31. desember 2017 gjelder tidligere regler i § 11-15 inntil arbeidsavklaringspengene opphører.
6. For mottakere av tilleggsstønader per 31. desember 2017 gjelder tidligere regler i § 11-4 inntil det arbeidsrettede tiltaket avsluttes.
7. Endringen i § 21-12 første ledd tredje punktum gjelder fra og med 1. januar 2017.
8. Departementet kan gi nærmere overgangsregler i forskrift.

Presidenten: Det votes over IV, § 11-3 tredje ledd. Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 78 mot 20 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 03.06.06)

Presidenten: Det votes over I–III, øvrige paragrafer under IV, samt V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 50 mot 47 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 03.06.28)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 49 mot 48 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 03.06.47)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 2, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet og Venstre
 - forslag nr. 4, fra Marianne Øren på vegne av Venstre
- Det votes over forslag nr. 4, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa greie ut effektane av å forlenge ordninga som lar sjølvstendig næringsdrivande behalde retten til dagpengar, frå eitt til tre år ved overgangen frå lønsarbeid til eiga verksemd.»
Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 93 mot 5 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.07.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa fremje forslag om å styrkje sjukelønsordninga for sjølvstendig næringsdrivande.»

Venstre har under debatten varslet at de trekker seg fra forslaget.

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 59 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.07.49)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa gjennomgå sosiale ordningar for selvtendig næringsdrivande og foreslå eventuelle forbedringer og på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en sak.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 62 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.08.07)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:72 S (2016–2017) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Terje Breivik, Pål Farstad, Ketil Kjenseth og Iselin Nybø om å styrke sosiale rettar for sjølvstendig næringsdrivande – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 16 [03:08:28]

Referat

(395) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Lene Vågslid, Kari Henriksen og Ferhat Güven om å sikre gjennomføring av nærpolitireformen i tråd med Stortingets intensjoner (Dokument 8:149 S (2016–2017))

Presidenten: Dette forslaget foreslås sendt justiskomiteen.

Kari Henriksen (A) [03:08:50]: Jeg vil bare gjøre rede for at Arbeiderpartiet mener vi bør ha en votering over hvorvidt den skal behandles direkte i salen. Grunnlaget for det er at innholdet i denne saken er grundig diskutert i komiteen og gjennom lange forhandlinger mellom partiene som sto bak reformen i Stortinget. Det ble utformet et bredt forlik med bakgrunn i forhandlingene. Det er tydelig utformet, med en klar garanti i flertallsmerknadene i form av et løfte til innbyggerne.

Det saken dreier seg om, er regjeringas manglende oppfølging av dette løftet. Det er det som er grunnlaget for forslaget. Det innebærer at Stortinget bør gis anledning til å gi en tilbakemelding til regjeringa om hva som faktisk lå til grunn for enigheten. Da kan de forskjellige partiene uttrykke sitt syn på det.

Ut fra de svarene justisministeren og politidirektøren har gitt i Stortinget og til media, kan det virke som det er ulik oppfatning av innholdet i forliket mellom forlikspartene og regjeringa. En komitébehandling vil ikke klargjøre en slik ulik oppfatning ut over det som er kjent, men det vil en plenumsbehandling gjøre. Derfor trenger ikke saken etter vårt syn ytterligere klargjøring i en komité, og vi ber derfor om at votering over saken kan behandles direkte i salen.

Anders B. Werp (H) [03:10:15]: Jeg skal gi en stemmeforklaring fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre.

Vi støtter presidentskapets innstilling i saken. Vi mener det gir best behandling av forslaget. Det vil også være helt i tråd med tidligere praksis her i Stortinget. Selv om det er sent i perioden og på slutten av perioden: Det var en tilsvarende votering for ett år siden over et representantforslag fra SV om overføring av fiskekvoter. Det ble fremmet i Stortinget den 9. juni i fjor, innstillingen fra næringskomiteen forelå fire dager senere, og debatten i Stortinget foregikk én uke etter fremleggelsen. Det har vi tid til. Da får vi en ordinær og solid behandling på vanlig måte i komiteen, og saken blir dermed også grundig belyst før votering.

Jenny Klinge (Sp) [03:11:25]: Eg skal glede Stortinget med å gjere det kort og seie at Senterpartiet støttar Arbeidarpartiet sitt forslag om å gjere det på det viset som Kari Henriksen skisserte.

Presidenten: Da blir det votert over behandlingsmåten.

Det voteres alternativt over presidentens forslag om å sende saken til justiskomiteen og representanten Kari Henriksens forslag om å behandle saken etter Stortingets forretningsorden § 39 annet ledd bokstav c.

Votering:

Ved alternativ votering mellom presidentskapets innstilling og Kari Henriksens forslag ble presidentskapets innstilling bifalt med 59 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.11.58)

Videre ble referert:

2. (396) Riksrevisjonens undersøkelse av effekten store investeringer i jernbanen har på togtilbudet (Dokument 3:11 (2016–2017))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 03.13.